

Yûsif Berazî (Bêbuhar)

Berhemên Giştî

Amadekirin û Sererastkirin
Besam Mistefa

Naverok

Pêşgotin	16
Bi Kurtî Jîna Min	19
Zindan – Dîwana Yekem [1988]	61
Hebs û zindan	62
Karkerên Kurd	63
Keça Kurd	66
Mela	69
Şêxê Sebsebî	71
Ez bûm firar	73
Şîrîn	74
Di tarî de	76
Çi bikim bi can	77
Koça min	78
Bêbext felek	79
Hat xweş buhar	80
Temen dibûre	81
Rabin ji xewê	83
Bi xwezî ez nebûm xazî	84
Ne bawer im	87
Zivistan	88
Newroz	91
Xanimê	96
Dilê min her bi ahî e	97
Cejna Newroz	99
Dotmamê	100
Yarê şeh kir	101
Çima yarê	103
Şîna Mezlûm Dogan	104
Pismam rabe	105
Ahî	107
Keça bextreş	108
Şeva tarî	110
Dayê	111
Kurdo	112
Sedam û Bekir	114

Dayika dîlovan	116
Evîn	117
Çi bikim bi gerdûn	118
Qirakê reş	119
Xwendegêh	121
Xwendevanê delal	122
Mêşên çirav	124
Gulnaz	125
Yara dilkevîr	127
Maristan	129
Hey lê şoxê	130
Dilawerê Zengî	131
Jîna serok Barzanî	133
Jîna ku tê birçî bibim	136
Çi xwe li min mezin dikî	137
Xortên Kurd	139
Em riziyan	140
Lewendê	142
Bêkêr	144
Halê birçîyan	145
Zehî mame	148
Eman Eman	151
Ferman	152
Nalînek hat	155
Bejnzirav	158
Ez biyan im	159
Fayiq Bucak	161
Cegerxwîn û Barzanî	163
Ji bêtêlê bi çîntir im	164
Baskê demê	165
Awirê yarê	166

Bang – Dîwana Duyem [1996]168

Barzanî	169
Celadet Beg	171
Kurd namirin	173
Li gerdûnê	174
Li ber çavê min î Rewşen	177
Cûdî	179

Helbesta zarokan	182
Serok Mesûd	184
Dîl û perîşan im	187
Nameyek ji Pêşmerge re	189
Xanim	190
Yara delal	193
Dewlemendê berjewend	195
Seyda	197
Jîna du reng	198
Ol û wijdan	201
Yara xwe	208
Çima yarê silav nadî	209
Welat	211
Nazik	213
Gerden bi zêr	215
Gelê min	218
Xaça Sor	221
Gerdûna rast	224
Mêrê nekes	226
Ên ehmeq	229
Cegerxwîn	231
Gerdûna derew	233
Hevbendî	235
Newroz	237
Avdar	238
Yarê	242
Parleman	245
Şîna Rewşen xanim	247
Yarê	250
Nesrîn	251
Yên nezan	252
Welatê min	255
Nikarim	259
Tu car bilbil	262
Raperîn – Dîwana Sêyem [2002]	266
Elî Seydo Goranî	267
Heval Mûsa	270
Avdar de bes	274

Xişma evîna gulperî	275
Gava Erebo	277
Malê dinê	281
Delala min	282
Roja Kawa	284
Giriftar im	289
Şîna Mihemed Şêxo	291
Vegera Barzanî ji Amerîka	294
Demokrasî	298
Yara min	302
Rojkê dilê min	303
Pakrewan	305
Ehmedê Xanî	308
Zengilo	311
Bila rind zanibin	312
Ez Kurd im	314
Kurdistana Swêd	316
Sî roj	318
Şîna Helebce	320
Gelê Kurd	324
Êrîşa Tirkî	326
Raperîn	328
Şîna Qeladizê	330
Leyla Qasim	332
Laleş	335
Heyva li çardan	337
Bextê gelê Kurd	339
Şehîd Kemal Ehmed	341
Şîna heval Hemze Niwêran	344
Dostên nedost	347
Şîret	350
Buhar e	352
Şîna Doktor Ebdilhelîm	354
Ji bêwarî	357
Gulnazê	358
Kesê bindest	359
Yarê	360
Mirina tal	361
Serxwebûn – Dîwana Çarem [2006]	364

Çewserên zirz	365
Welatê min	368
Bê tov	370
Kobanî	371
Ez bawer im	373
Halê me Kurdan	376
Seydayê Tîrêj	377
Derdan çi ez	380
Bobelat	381
Şîret	383
Şîret li tev Kurdên welat	385
Ji bo yarê	387
Mêrê çikûs	389
Dayika min	390
Stalîn	392
Franso Herîfî	394
Gulistan	400
Divê em Kurd	401
Kurdno de bes	403
Em in Kurd	405
Serê Kanî	412
Tu Kurdistan	415
Perda dîzan	421
Bulent Ecevîd	423
Ku sed salî	425
Gelê Kurd	427
Tirk kafir in	429
Em Kurd çima	430
Yara bi wê winda bibî	432
Sînemê	433
Nalîn	434
Rabin	435
Evîndar im	436
Çûna Sedam	438
Barzaniyê bav	440
Mêrxas	441
Bi merdî	443
Bedîuzeman	445
Yara min Rewşen	447
Çaxa ku da	449

Cegerxwîn	451
Yezdan	454
Zimanê bav û dê	455
Mîr Bedirxan	457
Jina Kurd	459
Pêşketin – Dîwana Pêncem [2007]	463
Pûtperest	464
Şîna Şêx Maşûq Xeznewî	467
Şîna Mizgîn û Rustem	470
Tu Kurdistan	474
Nerastî	476
Gulistanê	477
Tiştê tune	478
Mîrovên qenc û neqenc	480
Nêr û mê	482
Qelsmêr	486
Serpêhatiya Kurdan ji Îslamê	487
Kurdistanê	490
Ên pîs	491
Heval Salih	493
Li cîhanê hûn mêze kin	495
Çiqasî ez	499
Kesê ehmeq	500
Bi tirsê	502
Helbestvan	504
Terîqet	506
Dîk û mirîşk	506
Şîrîn	508
Şoxê	509
Pîrbûn	510
Tiştê min xwest	512
Felek	514
Dayika minê	516
Zend û Avest	519
Hey hey mirov	520
Sê reng mirov	522
Hemû hov	523
Ehmeq û bîaqil	525

Roj û kevir	527
Îslam û file	529
Nebî Îsa û Barzanî	531
Xelkên Ewropa	533
Ji min yarê	536
Mirovê qels	537
Lî dinyayê	539
Şeylan	540
Firar im	541
Darekê biçîn	542
Kembed	544
Tawankar	545
Nesrîn	548
Dinya derew	549
Gula naylon	550
Bilbil	552
Şemlan	553
Agir	555
Şêx Bekir	557
Çaldêran	559
Mirov	561
Zêr û xwê	563
Hey Amedê	564
Sulavê	567
Ereb hatin	568
Lî dinyayê	573
Şehîd	575
Alp Aslan	576
Ên pakrewan	578
Serketin – Dîwana Şeşem [6]	582
Dotmamê	583
Lawê min	584
Yar û evîn	586
Cîhana bêbext	588
Jîna ne xweş	590
Evrenê dijwar	592
Zerdeşt	596
Çemê Şikestûnê	598

Êşên gelan	599
Hey mêro	602
Şaha min	605
Çûna Kobanî	607
Ax ewrê reş	611
Welatê me	613
Lawê min	614
Xortê serhişk	616
Bavên qîzan	618
Rabin xortên Kurd	621
Bîstê Abê (1966)	621
Xewnek xweş bû	624
Rabe bira	624
Newroz	626
Nizanim	627
Ez derxistim	631
Şîn bû rîhan	632
Kurdistan	633
Zarok bûm	635
Zarokên biçûk	640
Em Kurd in	641
Nûh	642
Xortên koneger	646
Delalê	648
Dîlber	650
Mafê me	652
Rewşê	655
Karker û cotkar	658
Jîn	660
Destê bi tenê	661
Dem	663
Keça min	664
Zivistan	666
Dêm cewherê	669
Apo	674
Lawo negirî	676
Çavreşê	679
Pêşmerge me	680
Dî pesnê de	682
Şeva tarî te ronî da	683

Dost û neyar	684
Agirê welat	686
Dinivîsim	687
Fermendarê bêrûmet	689
Bira	690
Hene du neyarên min	692
Ewrê reş hat ser Cezîrê	695
Şehîd Leyla Qasim	697
Xorto	699
Eger ji min bi berkevî	699
Kulê dil	700
Zehakê dijwar	701
Em in Kurd	705

Azadî – Dîwana Heftem [7] 706

Xortê Kurd im	707
Narîn	708
Gelê Filistîn	710
Zînê	713
Ev zindan	714
Gelek êşiyam	716
Lêxin	717
Gêj im	719
Cotkar û karker	720
Kesên berjewend	721
Yara naz	723
Gulê	16
Mirina Qanatê Kurdo	16
Her kes	16
Kurdên cîhangîr	16
Dilvîn	16
Wan çavên te	16
Olberên sextekar	16
Dilê min	16
Jîn û şîna Îdrîs Barzanî	16
Jînê	16
Bê nimêj	16
Doza te	16
Kurd im	16

Nexapin	16
Rewşen	16
Perî	16
Derd û xem	16
Ji Kurdê çewt	16
Yara şox	16
Dayika min	16
Kemalê bêşerm	16
Kurdên bê ziman	16
Şerab	16
Gora zindiyan	16
Xortên Kurd ên zan	16
Evîn	16
Ji Kenan heta bi Kenan	16
Çavên belek	16
Mîn dî ji jor	16
Bejna bilind	16
Tirk hatin	16
Şahnaz û Şiyar	16
Em aştîxwaz in	16
Xortên gernas	16
Gelê Filistîn hûn çil sal	16
Bavên me	16
Mafên gelan	16
Kurdno	16
Her kes	16

Aramî – Dîwana Heştam [8] 16

Xweda	16
Welatê Kurd	16
Ka çi tê xwestin	16
Derew û rast	16
Hebû me Kurdan	16
Gewherfiroş im	16
Ji kur bînim	16
Zehî mame	16
Lo pismamo	16
Hejaro	16
Hemû dê	16

Tev bawer in	16
Canbêzarî	16
Gul delalê	16
Hey Helebce	16
Şarê Amûdê	16
Hey gelê Kurd	16
Bî şevê xewa min nayê	16
Kesên qenc	16
Birayên misilman	16
Kesên rind û pîs	16
Derdê evînê	16
Ê hiş teng	16
Rakirina Qeladizê	16
Şîna Ebdîlrehman Qasimlo	16
Kesê rind wî nas nekî	16
Demokrasî	16
Hey gawirê	16
Xortên derewker	16
Mafê jinan	16
Qehremanên Kurd	16
Avdar	16
Mêrên şîndok	16
Gerdûn	16
Yara xwe	16
Ên perwer û pakrewan	16
Ji rehê xwe de pîs be	16

Dîwana Nehem [9]

Helbestên Şîretan	16
--------------------------------	-----------

Beşê Yekem [1]

Dîwana Dehem [10]

Helbestên Şîretan	16
--------------------------------	-----------

Beşê Duyem [2]

Pêşgotin

Ronakbîr û helbestvanên me emanet in di stûyê me de. Ji me tê xwestin em wan ji bîr nekin û li mîrata wan xwedî derkevin. Ji ber ku wan jiyana xwe terxanî çand û peyva kurdî kir, lewma divê keda wan neyê piştguhixistin û em herdem wan bi bîr binin. Wek endamekî Tora Medyayî ya Rûdawê, ez timî bi hevkarên xwe re hewl didim di raporên televizyonî yê taybet de wan kesên qedirgiran û birûmet bi bîr binim ku yek ji wan helbestvanê Rojavayê Kurdistanê yê hêja Yûsif Berazî (Bêbuhar) e.

Yûsif Berazî (1931– 2009) di roja 15.01.2009an de koça dawî kir. Di salvegera wî ya heştem de, ango di 15.01.2017an de, min raporeke taybet li ser rehmetiyê Bêbuhar amade kir ku li ser ekrana Rûdawê hate weşandin. Herwiha hevkarê min ê hêja Imer Kalo wê demê di Radyoya Rûdawê de, di Bultena Rojavayê Kurdistanê de, pêşkêş dikir. Imer wê rapora min dike dosyeya bultena xwe ya wê rojê û neviyê Bêbuhar Azad Berazî jî ji Serê Kaniyê dike mêvanê bultena xwe. Herdu bi berfirehî behsa kar, xebat, jiyana û berhemên Bêbuhar dikin. Bi taybetî balê dikişînin ser wê yekê ku hîn gelek berhemên Bêbuhar destnivîs in û nehatine çapkirin. Kekê Azad diyar dike ku wan bi zor û zehmetiyeke pir mezin destnivîsên Bêbuhar parastine û tîne ziman ku ji ber şerê li Sûriyê û Rojavayê Kurdistanê wan destnivîsên Bêbuhar ji bajarekî birine bajarekî din û bi gelek diwariyan ew ji neman û windabûnê parastine. Lewra destnivîs li gelek deveran digerin, wek Serê Kaniyê, Reqa, Kobanê, Ruha, Swêreg, Amed, Qoser û dîsa vedigerin Serê Kaniyê û piştî kekê Azad wan bi Imer Kalo re digihîne destê min li Hewlêrê.

Rêveberê Giştî yê Tora Medyayî ya Rûdawê Ako Mihemed jî li wê bultenê guhdarî dike. Hema ku bulten xilas dibe ew yekser pêwendiyê bi Kalo re dike û jê re dibêje pêwendiyê bi Azad re

bike û bila wan destnivîs û hemû berhemên Bêbuhar bigihîne destê me û em ê wek Rûdaw hemû berhemên Bêbuhar ji nû ve çap bikin û diyarî malbata wî bikin. Di heman rojê de kekê Ako pêwendiyê ligel min dike û ji min re hizra xwe pêşniyar dike. Min jî wiha li kekê Ako vegerand û got: “Tu wek Kurdekî Başûrê Kurdistanê xwe didî ber karekî wiha, ma ez wek Kurdekî Rojavayê Kurdistanê çawa xwe nedim ber karekî wiha ji bo helbestvanekî Rojavayê Kurdistanê!” Bi kurtî ramana çapkirina vê kitêbê wiha derket holê.

Helbestvanê Kurd yê hêja û qedirgiran Yûsif Berazî (Bêbuhar) yek ji helbestvanên navdar yê Rojavayê Kurdistanê bû. Şiîr û helbestên wî di nav Kurdan de belav bûne û cihê xwe di nav dil û wijdana Kurdan de girtine. Herwiha gelek helbestên wî bi dengê hunermend û stranbêjên Kurd bûne stran û goranî. Yûsifê Berazî di jiyana xwe de gelek zehmetî û dijarî derbas kirin û derdê xizanî û bindestiyê kişand. Wî gelek caran baca hizr û ramanên xwe yê neteweyî jî da û di zindanan neyarên gelê Kurd de rastî îşkenceyên pir mezin hat. Jixwe wî helbesta xwe ya navdar “Hebs û Zindan” ku hunermendê nemir Mihemed Şêxo ew kir stran, di zindaneke Sûriyê de nivîsand.

Bêbuhar di sala 2009an de koça dawî kir û heta wê çaxê pênc diwan çap kiribûn bi navên “Zindan – Bang – Raperîn – Serxwebûn û Pêşketin.” Lê mixabin ji ber nizmiya asta çapê û kalîteya xirab a wan berheman û şaştiyên curbicur ku di wan de cih digirin, pêwist bû hemû berhemên Bêbuhar ên çapkirî û neçapkirî jî ji nû ve û bi awayekî rêkûpêktir bêne çapkirin. Ji xeynî her pênc berhemên çapkirî, rehmetiyê Bêbuhar jînenîgariyeke xwe ya kurt û sê diwanên din bi navên “Serketin, Azadî û Aramî” nivîsandibûn, herwiha du beşên helbestên şîretan jî nivîsandibûn ku hemû di vê pirtûkê de cih digirin.

Naveroka helbestên Bêbuhar bi awayekî giştî li ser êş û azarên miletê wî ye. Bêbuhar herdem axa, beg, sofî û melayên sexte yê ku ol bi awayekî çewt û ji bo berjewendiyên xwe

yên taybet bikar dianîn û Kurdên hejar pê dixapandin, bi tundî rexne dike. Di vî warî de ew di bin bandora Seydayê Cegerxwîn de maye û xwe wek şagirtelî wî dibîne. Bêbuhar diqîre û hawar dike û doza yekîtiyê li gelê xwe dike. Herwiha doza pêşketin û xwendinê li kur û keçên gelê xwe dike. Ew helbestvanekî Kurdistanî ye, li ser hemû parçeyên Kurdistanê helbestan dinivîse û lîder û şêhîdên Kurd pîroz û nemir dike. Herwiha dilê xwe yê nazik jî ji bîr nake û helbestên evîndariyê jî dinivîse.

Bi rastî karê amadekirin û sererastkirina hemû berhemên Bêbuharê nemir karekî pir zehmet û westêner bû, lê ez bi hêvî me ku ev berhem wê cihê xwe di pirtûkxaneya kurdî de bigire û bibe jêder û çavkaniyeke sûdmend ji hezkerên helbest û edebiyata kurdî û cîhana edebî ya Bêbuhar re. Li vir ez spasiya birayê hêja Ako Mihemed û Rûdawê dikim ku xwe dan ber erkê çapkirina vê kitêbê. Herwiha ez spasiya neviyê seydayê Bêbuhar kekê Azad Berazî û hevkarê xwe Imer Kalo û hevjîna xwe Lorîn Çeto dikim ku ji min re bûne alîkar û keda wan jî di vê berhemê de heye. Herwiha ez spasî û rêzgirtineke taybet pêşkêşî mamosteyê hêja Xalid Cemîl Mihemed dikim ku ev kitêb hemû di bin çavan re derbas kir û sererast kir.

Besam Mistefa
Hewlêr 05.03.2018

Bi Kurtî Jîna Min

[Jînenîgarî]

Bi navê Yezdanê pak û dilovan, ez bi kurtî bîranînên xwe dinivîsim. Min gelek pirtûkên dîrokê xwendine. Kurd serbixwe û xwedî dewlet û kîyan bûn. Lê piştî hatina Îslamê, Emewî, Ebasî, Selcûqî, Osmanî û Kemalîstan welatê Kurdistan bi kuştin û talankirinê dagîr kir. Wan nehiştin Kurd serê xwe rakin. Wan di nav Kurdistan de mizgeft ava kirin, lê dibistan û xwendîngeh ava nekirin. Lewma, Kurd nexwendî mabûn û dîrokê ew ji bîr kiribûn.

Koledaran yek ji hevalên xwe dikirin melayê mizgeftê. Wan melayan bi navê Îslamê pesnê koledaran didan. Ji aliyekî din ve, dagîrkeran hinek şêxên terîqetan dikirin hevalên xwe û wan jî pesnê koledaran didan û digotin ku kîjan mirov li dijî dewleta ola Îslamî rabe, ola wî nîne; jîna wî jê tê berdan; cihê wî dojah e û ew buhiştê nabîne. Bi awayekî din jî, hinek ji Kurdên hevalên xwe dikirin axayên êlên Kurdistan.

Bi vî rengî, wan Kurd berdidan hev û Kurdistan hev dikuştin û dibûn neyarên hev. Di encamê de, Kurdistan dijminên xwe ji bîr dikirin; birayên xwe yên Kurd didîtin wek dijmin û koledarên xwe didîtin wek dost. Li ser Kurdistan, şêxan bi xiştên xwe û melayan bi nivîştên xwe kar dikirin. Hinek jî begên koledaran li ser Kurdistan bûn, beg bi halan axa bi talan. Koledaran şêx, mela, beg û axayên qenc û rind ji Kurdistan dikuştin. Lewma, gelê Kurd nezan mabû û welatê Kurdistan wêran mabû.

Wê çaxê telefon nebûn; herwiha internet, televizyon, kompûter, vîdyo, tomarok, firoke û otomobîl nebûn. Eger mirovek ji êleke Kurd li hespê xwe siwar bûba, nikarîbû biçûya nav êleke din a Kurd a ku neyarê hev bû. Yan ew dikuşt, yan jî hespê wî ji wî distand. Belê, ev tişt li nav Kurdistan çêdibûn. Kurd ji hev qetiya bûn; xeberên wan ji hev qut bûn û nav hev nedidîtin. Koledaran çî xirabî li serê Kurdistan bikira, kesekî Kurd li cihekî din nedibihîst. Xwendeyên me Kurdistan beg û mela

bûn. Ji koledarên Kurd û îslamî re dinivîsandin bi xizmetî û zimanê erebî dixistin nav dîroka Kurdan.

Lê belê, “telefona” gelê Kurd tenê li ba dengbêjên Kurd ên nexwendî mabû, ku çî xirabî bi ser Kurdan de bihata, wî dengbêjî tembûra xwe digirt û datanî ser çoka xwe û davête ser wî tiştî. Yekî dida yekî heta li tevahiya Kurdistanê belav dibû û hemû Kurdan dibihîst. Li gundên Kurdan, ku rewşa yekî xweş bûya yan mixtarê gund bûya, eger mêvanek ji derve bihata, wî mêvan vedihewand.

Gundiyan jî bi roj kar dikirin. Ên diçûn pez û dewar diçêrandin. Traktor nebûn, bi ga, bergîl û hêstiran cot dikirin. Ceh û genim û nîsk diçandin. Ên ku zeviyên wan ne pir bûn, cotkarên beg û axayan bûn. Bi êvaran re, gundî ji karê xwe dihatin; li malên xwe xwarina xwe dixwarin û diçûn dîwanxaneyê. Yên halxweş avakirî rûdiniştin, qehweya tal vedixwarin û çîrok digotin.

Eger yekî çîrokvan hebûya, çîrok digot û wê civatê hemûyan li wî çîrokvanî guhdarî dikirin. Sibehan, hinek ji gundiyan li hesp, hêstir an li keran siwar dibûn û diçûn bajaran û alav û pêdiviyên xwe dikirîn. Êvaran, vedigeriyan malên xwe û xwarinên xwe dixwarin û diçûn bi hev re rûdiniştin. Wan çî nûçe li bajaran dibihîstin, ji civatê re digotin û wê civatê jî lê guhdarî dikir. Hinek caran, yekî dengbêj dihat gund, diçû dîwanxaneya gundiyan. Gundiyan xeber didan hev û ji hev re digotin ku dengbêj hatiye dîwanxaneyê. Êvarê, hemû li dîwanxaneyê dicivayan. Dema wî dengbêjî distra, kesên li wê civatê hemûyan lê guhdarî dikirin. Gundiyan şevbuhêrkên xwe bi vî awayî derbas dikirin.

Ez jî yek ji wan gundiyan bûm ku çaxê ez zarok bûm min ji gotinên dîrokî hez dikir. Li gundê me kalemêr û pîrejin hebûn. Yek ji wan pîrika diya min bû. Di sala 1942an de temenê wê, li gor ku wê digot, 116 sal bû. Yek ji kalemêran navê wî Bekê Ebdê bû. Pîremêrekî din jî wek wî hebû navê wî Heciyê Mayil bû. Hişê wan li serê wan bû. Wan jî gotinên dîrokî digotin. Ez li ba wan rûdiniştim û tiştên ku wan digotin min ji ber dikirin.

Ango, dîrok û telefonên me ew dengbêj û çîrokvan bi xwe bûn. Li gundan xortekî keçek ji bavê wê dixwest, gundî diçûn mala bavê bûkê; destên bûkê hine dikirin; dawet çêdikirin; aşiq dianîn; def, zirne û govend digêrandin û dengbêjan bi dehan stran digotin. Bi xêra wan, me zimanê xwe winda nekir, lewma em Kurd li ser piyên xwe man.

Dema ez biçûk bûm, Sûriye di bin ala dewleta Fransayê de bû. Axayê me, Besrawî, dihat aliyê Helebê, diçû gundê me Til Cîrcê, ku li bakurê bajarê Babê dikeve. Ew dibû mêvanê pismamê bavê min Hec Şêxo. Li dîwanxaneyê em li ba wî rûdiniştin. Bavê min ji wî dipirsî û digot: Axa, tu ji Kobanê tê aliyê Helebê û diçî kîjan deverê li wir ranazî. Ji bo çî Besrawî Axa îlle tê li ba me radizî? Wî bersiva bavê min dida û digot: Elî, hûn Almamedada mirovên min ên pêş in. Ji ber vê yekê, ez li ba we radizim. Digot: Sê birayên hev hebûn. Yek navê wî Daban bû û yek navê wî Mehmûd bû û yek navê wî Ehmed bû. Digot ji Dabên Dabanlî çêbûn; ji Mehmûd Mûsikan çêbûn û ji Ehmed jî Almamedan çêbûn. Digot: Em jî Mûsikî ne û Dabanliyan Dabanlî ne. Digot: Ku em û hinekan şer dikin, hûn li hawara me tên, ji ber ku em merivên hev in.

I Gelî xwişk û birayên Kurd, ez ne dîrokvan im û min ti lêkolîn çênekirine. Lê ez ji ber gotinên bav û bapîran dinivîsim, gotinên wan gotine û yên min ji ber kirine ez wan dinivîsim. Digotin êla Berazan şeş ber in: Elîdînan, Pîjan, Dîdanî, Şedadani, Şêxan û Kêtikan. Ev ber şaxê xwe jî hene û her birekî axayê xwe heye. Li ser hemûyan mîr heye, yê ku jê re dibêjin Mîrê Berazan.

Ez bi xwe Kêtikî me, ji Kêtikan Al Memedî me, ji Al Memedan Remhecî me. Kêtikan li başûrê Berazan e. Li başûrê avayê Kêtikan, êlên Erebiyê û Tirkmen dihatin pez û garanên Kêtikan talan dikirin. Sê egîdên Kêtikan ên sereke hebûn: Hemê Mûsikê, Kinê Mûsikê û Hec Eliyê Ebasokê, diçûn talan vedigerandin. Hec Eliyê Ebasokê Al Memedî bû. Ew yek ji bapîrên min bû.

Di sala 1819an de, şerek di navbera Kêtikî û Tirkmenan de çêbû û Hec Elî di wî şerî de bi destê Tirkmenan hate kuştin. Wê çaxê, Dewleta Osmanî xort dibirin û dikirin leşker. Osmaniyan şerê dewletan dikir û welatên xelkê dagîr dikirin. Gelek xortên ku diçûn şer dihatin kuştin û venedigeriyan. Berazan digotin em leşkeriya Osmaniyan nakin û xortên xwe nadin Osmaniyan.

Di sala 1822an de, di navbera êlên Berazan û Dewleta Osmanî de şer çêbû û wî şerî sê salan dirêj kir. Di sala 1825an de, Berazan şikestin. Leşkerên Osmanî ketin welatê me û wêran kir. Wê çaxê gelek ji Berazan welat berdan û penaber bûn û ber bi bajarên Heleb, Hema û herêma Dîlokê “Entabê” ve çûn. Li wan deveran bi cî û war bûn. Lê Kêtikî bi serweriya Kinê Mûsikê û Hemê Mûsikê şer berdewam kirin, lê mixabin ew jî şikestin. Şeş kurên Mûsikê hebûn, pênc ji wan bi destê Dewleta Osmanî hatin kuştin. Hem jî hate girtin û serê wî hate jêkirin. Kenan jî hate girtin û ew birin. Kesekî nizanîbû wan ew bi ku ve bir.

Navê gundê me Rovî ye. Ew 12 km li başûrê bajarê Kobanê ye. Bapîrên min jî gelek di wî şerî de hatin kuştin û wan jî gund berdan û penaber bûn û ber bi bajarê Dîlokê ve çûn. Ew li aliyê Tirkmenan cîwar bûn û hinek li gundê Qandewrê bi cî bûn. Hinek jî li gundê Bizlicê bi cî bûn. Wan û Tirkmenan herdem şer dikirin. Tevî ku bi salan li wê deverê mane, lê zimanê xwe ji bîr nekirine. Hinek ji wan vegeiriyan welatê xwe û hinek jî li wir man.

||| Gundê Bizlicê yê ku em lê bûn li bakur– rojhilatê bajarê Helebê bû û bajarê Babê li rojhilatê bajarê Helebê ye û gundê Til Circê di navbera gundê Bizlicê û bajarê Babê de ye. Rojekê ji rojan birayê bavê min, ji bavê min mezintir bû û ew sermiyanê malbatê bû, karekî xwe li bajarê Babê çêbû. Ew li hespê xwe siwar bû, da ser rê û ghişte gundê Til Circê.

Mirovên ji gundê Til Circê dostên apê min bûn. Apê min yê din pêrgî apê min hatibû û apê min bernedabû û jê re gotibû tu

îşev mêvanê min î. Navê wî Şêxo Mişdî bû. Got tê sibehê herî Babê, ji apê min re pezek serjê kir, şîva apê min çêkir, xwarina xwe xwarine û şevbuhêrka xwe kirine. Apê min ji xwediye malê pirs kir û got: Şêxo, rewşa te çawa ye? Wî bersiva apê min da û got: Mihemedê Şêxo, rewşa min xirab e û halê min ji destê van Erebên li dor min tune ye. Ew pir in û ez bi tenê di nav wan de me, lewma ez dikim gundê xwe bifroşim û ji vir bar bikim û herim.

Apê min li wî vegeand û ji wî re got: Şêxo, eger tu gundê xwe bifroşî, ez ê bikirim. Wî jî got: Ez ê bifroşim te. Bi vî rengî, herduyan bazara xwe kir û dem çû û li hev kirin. Sibehê, piştî ku apê min Mihemedê Şêxo çû bajarê Babê û karê xwe qedand, vegeiriya gundê Bizlicê. Dema ku ghişte mala xwe, pezê xwe û dewarê xwe bir bajarê Babê. Ew pez û dewar firotin û çû gundê Til Circê û pereyên Şêxoyê Mişdî dayê. Bi vî awayî, wî gundê Til Circê jê kirî.

Gava ew vegeiriya gundê Bizlicê, mala xwe û malên pismamên xwe ji wî gundî bar kirin û anîn gundê Til Circê. Yek jî bavê wan yê lawên apê hev bûn û navê wî Îbrahîm bû ku hinek erd da wî jî. Lê wê çaxê Ereban şerê xwe di apê min dida, ji ber vê yekê, apê min hinek mirovên Kurd ên ku li dor xwe hewandibûn bera wan Ereban da. Lê vê carê Ereban bi alîkariya hikûmetê zor dane ser apê min û apê min çû Helebê ba mala Cabirî ku di hikûmetê de xurt û destdirêj bû.

Apê min hinek erd ji gundê Til Circê da wan û wan jî apê min ji hikûmetê parastin. Da nema êdî Erebişê xwe ji apê min bînin. Li ser bextê pêşiyar be, gotinên ku min ji wan bihîstine, ez dinivîsim. Kalikê min Şêxo jî, wê çaxê miribû. Piştî ku apê min Mihemed mir, sê pismamên bavê min hebûn. Şêxo û Hiso lawên apê bavê min Elî bûn û Mistefa jî lawê apê bavê min Îso bû. Şêxoyê ku bi temen mezin bû, ew bû sermiyanê malbatê. Bi gotina wî, berê jî, yê mezin çî bigota, kesekî jê re nedigot na.

Gundê Til Circê neh hezar donim in. Her pismamekî para xwe bir, jin anîn û zarokên wan çêbûn. Di sala 1931ê de, ez ji diya xwe bûm û ji bavê min Elî Şêxo. Em çar bira û xwişk

bûn. Ez, Îsmaîl, Bilal û Mihemed. Li aliyekî din, ji lawê apê bavê min Mistefa Elî çêbû, herwiha lawê apê bavê min ê sermiyanê malbatê, çû hecê û navê wî bû Hecî Şêxo. Ew mirovekî dirêj û lihevhatî yê gewr û spî bû. Çavên wî mêşînî bûn. Ango ew pir xweşik bû. Gundek li başûrê gundê me Til Circê hebû û navê wî gundî Sorsomate bû.

Rojekê, dawetek li wî gundî çêbû, xwediyê dawetê xelatek ji Hecî Şêxo re şand. Hecî Şêxo çû wê dawetê û Meyra Hesetîtê dît. Ew jî keçeke reş, pozmezin, kin û qalind bû. Ti carî nedihate qebûlkirin. Dilê Hecî Şêxo ket wê keçikê. Ew keçik ji bavê wê xwest û ji xwe re anî û ji wê du kur û du keçên wî çêbûn. Her çar jî mîna diya xwe reş bûn. Navê kuran: Navê yê mezin kirin Mayil û yê jê biçûktir jî navê wî kirin Nûrî.

Lê Mayil ji her sê bira û xwişkan reştir bû, nêzîkî Afrîqiyan bû. Ew mirovekî ne baş bû û dilê wî jî wek rûyê wî reş bû. Çawa ku diya wî jineke şerûd û dexes bû û xêr ji kesekî re nedixwest, Mayil jî wek diya xwe bû, xêr ji kesekî re nedixwest. Hecî Şêxo sê par ji wan erdan diçand, parek dabû bavê min û lawê apê wî Mistefa. Bavê min mirovekî dilpak bû, deng nedikir û digot bila be, tişt nabe.

Kurê apê wî Mistefa jî wek wî deng nedikir, herdu xizan û feqîr man. Lê belê, Hecî Şêxo bû dewlemend û lawê xwe Mayil da xwendin. Mayil xwend û bû zana. Dîwanxaneyek ava kir, qehwe dikeland û mêvan dihatin dîwanxaneya wî. Hikûmeta Fransayê Mayil kir mixtarê gundê Til Circê. Navê wî bû Mayil Axa. Wî xwe bi hikûmetê ve girêda. Hikûmet bû hevalê wî.

Ji gund kesekî nikarîbû li ber wî devê xwe vekira û gotin bikira. Wê demê, ez zarok bûm. Min tiştêk nizanîbû û birayên min jî wek min û bavê min jî nizanîbûn ku Mayil Axa bi emrê hikûmetê mesah “kadestro – erdpîv” anîbû û erdê gund pîvabû. Para me û para xwe bi ser xwe û birayê xwe ve tapo kir.

Bavê min ji wî pirsî û got: Mayil, ev ji bo çi bû ku te erdê gund pîva? Wî jî bavê min re got: Ji bo ku em sînore gundê xwe û gundên derdora xwe nas bikin. Bavê min û pismamê xwe Mistefa bawer kirin û xwe kerr kirin.

Piştî sê salan, bavê min û kurê apê xwe Mistefa bihîstin ku Mayil Axa bêbextî û derew li wan kiriye. Pişkên wan li ser xwe û birayê xwe Nûrî tapo kirine. Birayekî wî heye navê wî Xelîl e, erd neda wî jî.

Bavê min çû bajarê Babê, ba parêzer Mihemed Elî Zên Şihabî û ew çîrok ji wî re got. Lê parêzer ji bavê min re got: Çiqas çêbû? Bavê min got: Sê sal çêbûn. Lê parêzer ji bavê min re got nema erd ji we re derdikeve. Wî got: Eger ku berî neh mehan bûya, dibû, lê piştî neh mehan gilî nabe. Bavê min û pismamê wî li dadgehê gilî kirin, lê tiştêk ji wan re derneket.

Ango, kor û poşman vegeriyan mala xwe. Bavê min û lawê apê xwe Mistefa, li ba Sûad Efendî Cabirî bûne cotkar. Wê çaxê, Şerê Cîhanê yê Duyem bû û mîlet birçî bû. Ji leşkerên Fransayê re digotin Leşkerên Milîs. Ew diketin malan û çî arvan, savar û genim hebûna radikirin, dibirin û didan leşkerên Fransayê yên li derveyî Fransayê. Ji ber ku Alman ketibûn paytexta wan Parîsê û dewleta wan ji hev ketibû.

Bavê min ji tîrsa Leşkerên Milîs di hewşa mala me de erd kola û çalek çêkir û kaya zuha bi binê çalê wer kir û genim bera hundir dida û dora genim ka dikir heta ku çal dadigirt. Ser gênim jî ka girte ser û bi axê ser kayê girt û qirş li ser danî. Qazên me hebûn li ser wan qirşan hêlîn çêdikirin û çêlik derdixistin.

Gava ku Leşkerên Milîs dihatin û tiştêk nedidîtin, destvala vedigeriyan. Diya min heska mehîrê digirt û bi wê heskê genim ji çalê derdixist û bi destarê kevirê reş dihêrand. Ji me re nanê rojê çêdikir. Her yekî sê nan dida me. Me ew nan dixwarin wek ku me hingiv dixwar. Em çar bira bûn û xwişkeke me jî çêbû. Bavê min navê wê kir Emîne.

Li gundan jî dibistan û xwendîngeh nebûn. Li bajarê Babê xwendîngehek tenê hebû. Jê re digotin Techîz. Rêveberê wê navê xwe Mihemed Elî Muxrebî bû. Navê lawê wî Selah bû yê ku hevalê min bû. Hikmet Şihabî û Selah Derawşê û Cuma Yûsif Ilês hevalên min bûn. Gava ez diçûm bajarê Babê ez diçûm ba wan. Navê bavê Hikmet Ebd el- Xelîl Ebûd bû. Dikana wî bi du

deriyan bû.

Min û hevalên xwe li wir hev didît. Em diçûn çemê Nehr el– Dehebê ku di navbera bajarê Babê û gundê Bizlicê de bû. Me xwe li wir dişûşt. Dareke mezin li wir hebû. Em derdiketin ser wê darê û me xwe ji ser wê darê diavêt avê. Wan li xwendengehê dixwendin, min ji xwendinê pir hez dikir, lê bavê min xizan û hejar bû û nikarîbû min bişîne bajarê Babê da ez li wir bixwînim.

Min pirtûkên kevin ên salên borî ji wan hevalên xwe distandin û bi awayekî serbest ji xwe re dixwend. Wek zarokê şîrê diya wî nebû û hîn xwarin nedixwar û şîrê frencî “ewropî” nebû li malan digerandin, jinên bi zarok ew zarok bi xêra xwe dimêjandin heta mezin dibû û xwarin dixwar.

Li aliyê din, Mayil Axa pereyên wî û birayê wî Nûrî hebûn. Wî kurê xwe Mihemed û kurê birayê xwe Nûrî Ebdilrehman şandibûn bajarê Babê da li wir bixwînin. Ez diçûm ba wan. Min ji wan û ji xeynî wan ders dibirin, lê min rêziman û rênivîs pir dixwendin. Di çaxê ezmûnan de, ez diçûm bajarê Babê ba hevalê xwe Selahê ku bi min re diçû ba bavê xwe Mihemed Elî Muxrebî ku rêveberê xwendengehê bû.

Min ji wî re dixwend û wî jî li min guhdarî dikir û ji min re digot: Tu serketî yî, tu pir baş î. Wê demê, wî ez dixistim rêzeke din. Min çar rêz xwendin. Wê çaxê li bajarê Babê ji xeynî pênc rêzan nebû. Ew wek bakalorya “lîseya” niha bû. Li bajaran ên ku parêzgeh bûn ji xeynî rêzên nehan nebûn.

Wê çaxê rêzên pîncan dibûn mamosteyên xwedingehan û dibûn çawîşên derekan “jendirmeyan”. Niha ji wan re dibêjin “Şurte – Polîs.” Mirovekî ku dixwest bakalorya bixwenda diçû Libnanê, li bajarê Beyrûtê xwendengehek hebû, li wir dixwend. Rojekê Sûad Efendî Cabirî hat ba bavê min û jê re got: Elî, ez dikim erdê xwe bifiroşim, hûn pêştir in, ku hûn bikin ez ê bidim we.

Bavê min hinek dewar û pezên wî çêbibû. Bangî pismamê xwe Mistefa kir û bangî hinek mirovên xwe û yên erdê wan nebûn kir û bi Sûad Efendî re bazara xwe kirin û li hev kirin.

Meta min jî, jina Hecî Şêxo û jinbava Mayil Axa, zêrê xwe da bavê min. Mayil Axa pê hesiya û di bin re çû ba Mihemed Elî Muxrebî. Herdu çûn ba Sûad Efendî Cabirî û pere zêde dane wî. Wî erd kirî. Bavê min û hevalên xwe pez û dewarên xwe birin bazara Babê, lê hinekan xeber dan bavê min. Ji bavê min re çîroka Mayil Axa gotin ku çî dûbare çêkir û çawa Mihemed Elî Muxrebî erdê di destên wî de kirî. Ji ber vê yekê, bavê min û hevalên wî pez û dewarên xwe kor û poşman vegerandin malên xwe.

Bavê min çû ba Mayil Axa û jê re got: Te çima wiha kir, te erdê me li ser xwe û birayê xwe tapo kir û te nehişt em vî erdê jî bikin. Ji bo çî? Wî li bavê min vegeand û got ku merivên min li dor min nebin wê dijminên min jî nebin. Bavê min hat malê giriya û rabû û çû gundê Bizlicê, gundê ku jê hatin. Li gundê Til Circê, wî cî ji me re dît û hat hewşa me firot û bar kir.

Em çûne Bizlicê û du salan li wir man. Me dît qewm û kesûkarên me li wir nemane. Tirkmen ketine şûna qewm û xizmên me. Hedana me li wir nehat. Me ji bavê xwe re got ku em li vî gundî rûnanin. Bavê min vegeiya Til Circê û çû ba Behadîn Cabirî û li ba wî cotkarî dît. Li wir xanî nebûn da ku em têkevinê, lê hewşek hebû di bin destê Mayil Axa de bû.

Me ji Bizlicê bar kir û em hatin Til Circê û em ketin wê hewşê. Hinek mirov li wî gundî mirovên me bûn, lê bi mirovanî hinekî ji me dûr bûn. Ew jî wek me li ba Behadîn Efendî cotkar bûn. Wan ji me hez nedikir. Pismamê bavê min ji ber Mayil Axa xeyidî. Wî jî wek bavê min hewşa xwe firot. Wan erebeyên Mihemed Elî Muxrebî anîn gundê me û ji gund bar kir.

Kurê pismamê bavê min bi navê Cereh bû. Erdê wî hebû. Ew li gund mabû. Ji ber ku cotkarên Beha Efendî pir bûn û em jî hindik bûn, li bavê min xistin. Ne Mayil Axa û ne jî birayên wî Nûrî û zarokên wan alîkariya me nekirin. Birînen bavê min xedar bûn. Me bavê xwe bir bajarê Babê û xist nexweşxaneyê. Piştî ku mehekê di nexweşxaneyê de ma, ew xweş bû lê ma nîv mirov.

Yek ji wan kesên ku li bavê min xistin navê wî Hemoyê Dirêj

bû. Min û birayê xwe Îsmâîl, ew li çolê girt û wek wan li bavê min kirin me jî wiha li wî kir. Mayil Axa ne tenê alîkariya me nekir lê bi ser de jî got ji hewşê derkevin, hewş ne ya we ye. Mayil sebr nekir em ji gund bar bikin û malek xist ser mala me. Di sala 1947an de, me ji gundê Til Circê bar kir û em çûne bajarê Minbicê.

IV Wê çaxê ti kar nebû, lewma ji ber neçariyê birayê min Bilal li ba Ebdilqadir Şenen baxçe girt û bû baxçevan û baxçe diçand. Herwiha, birayê min Îsmâîl li ba berber “portiraş” Hisênê Kilislî bû şagirt û li ber destên wî fêrî berberiyê bû. Herwisa, bavê min ez danîme ber destê yekî Ermenî yê qondere çêdikirin “solker” ku navê wî Artîn bû, ji bo ku ez bibim solker.

Ew pîşeyeke gemarî bû. Min ji wê pîşeyê hez nekir, lewma min dest ji wî karî berda û ez çûm bûme şagirtê yekî berber ê Ermenî ku navê wî Nêrsîs bû. Li ber destê wî ez fêrî berberiyê bûm. Ji ber ku pereyên me nebûn ku ez û birayê xwe Îsmâîl ji xwe re saloneke berberiyê vekin, em herdu man şagirt li ba xelkê.

Birayê min Îsmâîl di sala 1949an de bajarê Minbicê berda û çû Helebê li ba berberê helebî kar kir. Bavê me, yê ji ber wê lêxistina li gundê Til Circê nexweş bû û nikarîbû kar bikira, xerîb bû û kesek nas nedikir. Hertim, gundê Til Circê dihat bîra wî û wiha bi tenê di hundirê malê de rûniştibû. Ji xeyd, keser, ax û ofê teqiya heta ku di sala 1952an de mir û ji vî dinyaya fanî bar kir.

Xelk û mirovên xerîb ên ku cîranên me bûn hatin termê bavê min rakirin û li mezalê bajarê Minbicê xistin bin axa sar. Em salekê li bajarê Minbicê man û birayê min Îsmâîl ji Helebê careke din venegeriya bajarê Minbicê.

Ew windayî bû. Di sala 1954an de li çarşîya Minbicê li geraja otomobîlan, camêrekî navê wî Elî Beko bû ez dîtîm û ji min re got: Min birayê te Îsmâîl li bajarê Serê Kaniyê dît ku ew li wir li ba yekî berber li saloneke berberiyê kar dike. Ez bi wê xeberê

pir kêfxweş bûm.

Dema ez hatim mal, min ji diya xwe û birayê xwe Bilal re got ku birayê min Îsmâîl li Serê Kaniyê ye. Herwiha min ji birayê xwe Bilal û diya xwe re got ku ez ê herim Serê Kaniyê û birayê xwe Îsmâîl bibînim û bînerim rewşa wî çawa ye. Hedana min nehat ez neçim ji ber min pir ji wî hez dikir. Ez çûm bajarê Cerablusê li tirêna Tirkîyê siwar bûm û çûm li Serê Kaniyê daketim û li bajêr geriyam.

Min ji hinek camêran pirsî. Wan ew nas kir û ez birim ba birayê min Îsmâîl. Dema min ew dît û wî jî ez dîtîm, min û wî hev hembêz kir û me hev maç kir. Em pir kêfxweş bûn. Min dît ku li Serê Kaniyê ji Minbicê pirtir e. Ez li ba birayê xwe Îsmâîl mam.

Dema birayê min Bilal dît ku ez venegeriyam Minbicê, ew jî hat Serê Kaniyê ba min û Îsmâîl û em herdu dîtîm. Ew jî pir kêfxweş bû û du rojan li ba me ma. Wî ji min re got xwe amade bike ku em herin mala xwe. Min ji wî re got ez nema diçim Minbicê û ez ê li ba birayê xwe Îsmâîl bim.

Îsmâîl ji Bilal re got ez birayê xwe Yûsîf bernadim; wê li ba min be. Li Serê Kaniyê kar ji Minbicê pirtir û çêtir e, here mala me bîne vir. Birayê min Bilal qayil bû û vegeriya Minbicê. Di sala 1954an de, me mal ji Minbicê bar kir û anî Serê Kaniyê. Mirovê ku birayê min Îsmâîl ji Helebê anî Serê Kaniyê navê wî Behdê Şamiyê bû. Ew jî berber bû. Min û Îsmâîl salona wî ya berberiyê kirê kir. Me herduyan tê de kar kir û birayê me Bilal, ji xwe re dîkaneke beqaliyê vekir û kar kir.

Wê çaxê, birayê min Îsmâîl di Partiya Komunist de kar dikir. Hevalê Osman Sebrî, Cegerxwîn û Reşîdê Kurd bû, lê min ew nas nedikirin. Dostekî min hebû, navê wî Xalidê Hesoyê Dêrikî bû, hat ba min û ez birim mala xwe. Min dît hinek genc û xort li mala wî rûniştine. Min dît mirovekî temen navsere li aliyê jor rûniştî ye.

Min ji Xalid pirsî û got: Xalid, ev mirov kî ye? Ji min re got: Ev Reşîdê Kurd e, berpîrsê Partiya Komunist e. Ji wan xortan re gotin dikir. Min ji wî hin tişt pirsîn û bersiva min da min.

Min ji wî hez kir. Wî jî ji min hez kir û ez bûme dostê Partiya Komunist. Piştî çend rojan, mirovek hat mala me ba birayê min Îsmail.

Min ji Îsmail pirs kir ew mirov kî bû, ji min re got ku ew Cegerxwîn e. Ez pir kêfxweş bûm. Min ji Cegerxwîn gelek pirs kirin û wî bersivên min dan, li ser Partiya Komunist û di serê min de cih girt. Di sala 1956an de, min Reşîdê Kurd û Cegerxwîn nas kirin. Reşîd her çend rojan dihat Serê Kaniyê û em fêrî xwendina kurdî dikirin. Ez yek ji wan kesên di xwendinê de serkeftî bûm. Wî rêzimana kurdî afirandibû, ji min re yek anî û da min. Min ji berî hevalên xwe xweşik ji ber kir.

Cara din jî Cegerxwîn hat mala me ba birayê min Îsmail, ji min re dîwana xwe ya yekem anî û da min. Mirovek jî navê wî Mele Mehmûd bû, ji bajarê Amûdê bû û li ba hikûmetê di mîra gênim de kar dikir, dihat salona min a berberiyê û porê xwe diqusand. Wî ji min hez kir û bû dostê min. Wî dît ku ez ji xwendina kurdî hez dikim, lewma “Nûbihar”a Ehmedê Xanî û dîwana Mele Ehmedê Cizîrî ji min re anîn û diyarî min kirin.

Nûbihara Ehmedê Xanî pêlawazên kurdî bû. Min pêlawaz dixwend û min hinek jê ji ber jî kir. Xortek hebû cîranê min Erebbû. Navê wî Ehmed Ebdilselam bû. Ew li nav Kurdan mabû û bi zimanê kurdî xweşik zanibû. Wî li Zanîngeha Helebê, Edebiyata Erebbî dixwend û di ber re jî Farsî dixwend.

Min pirtûkeke wêjeya Farsî ji ba wî anî. Min helbestên Şîrazî û Fîrdewsî û Xeyam xwendin û pêlawazên wan ji ber kirin. Di sala 1956an de, mirovek hat bajarê Serê Kaniyê. Ew ji bajarê Dirbêsiyê bû û navê wî Ebdê Sebtê bû, berpîrsê Partiya Komunist bû. Wî xeber da me û got sibe Yekê Gulanê ye, Cejna Karkerên Cîhanê ye, hûn ê çalakîyan li dar bixin.

Dema bû sibe em xort li hev civiyan û di bazara Serê Kaniyê re meşîyan. Wê çaxê Mihemed Elî Xelîl Begê Îbrahîm Paşa berpîrsê Partiya Qewmî Sûrî “Partiya Neteweyî ya Sûrî” bû. Ofîsa wan di hewşa mala Xelîl Begê Îbrahîm Paşa de bû. Partiya xwe şandin pêş me û me li hev xist. Me hevdu birîndar

kir. Wê çaxê serê min şikest. Birînen serê min mezin bûn. Ji ber ew burjuwazî bû û ew hevalê hikûmetê bû, wî wiha kir. Serokê polîsan, navê wî Ehmed Heswê bû, polîs şandin da me bigirin.

Eyn hevalên me xwe dane alî, lê wan em çar kes girtin: Ez, Eyûb Rizo, Îzedîn Mihemed Remedan û Hemze Hesko û em birin mexferê “navenda polîsan” û li me xistin. Em şevê li ba xwe hiştin û sibehê em berdan. Em serbilind û kêfxweş hatin malên xwe.

Wê çaxê du xort birayên hev bûn, navê yekî Elî bû û navê yekî jî Seyidxan bû û ji bajarê Licê yê girêdayî Ameda Bakurê Kurdistanê bûn, digotin em kurên Mistefayê Perîşanê ne û em ji ber hikûmeta Tirk reviyane vir. Ew di hewşa cîranê me de bûn, ez diçûm ba wan.

Carekê axaftin di navbera min û wî de çêbû. Min ji wî re qala Partiya Komunist kir. Min pesnê Komunîzmê da û min got ku Komunist baş in. Ew gelekî rewşenbîr bû, min dît mirûzê wî zer bû û xeyidî û ji min re got: Ma ne şerm e tu vê gotinê dikî! Herwiha got: Dijminên Kurdan ên herî mezin Komunist in, tu nizanî ku Lenîn û Stalîn çi anîne serê Kurdan? Wan li Yekîtiya Sovyetê mafê gelan hemûyan dane wan, lê mafê Kurdan nedan wan, wan Kurd li neh komaran bela kirin û nivê welatê Kurdên Sovyetê dan Ermenan û nivî jî dan Azeriyan û wan Kurdistan Sor winda kir, Stalîn alîkariya Tirk û Îraniyan kir û çar şoreşên Kurdan şikandin.

Herwisa ji min re got: Eger tu xortekî bi namûs bî, ji miletê xwe re kar bike, eger tu ji miletê xwe re kar nekî, xelk ji miletê te re kar nakin. Rabû, çû û pirtûkek ku destnivîsa Dr. Nûredîn Dêrsimî bû, ku bi zimanê tirkî nivîsandibû anî. Ez jî bi zimanê tirkî xweş dizanim. Wî ji min re ew pirtûk xwend heta qedand. Min nas kir ku haho çi bi serê miletê Kurd kirine. Min nas kir ku gotinên Elî rast in. Yê ku bi kêrî xwe neyê, bi kêrî ti kesî nayê.

Wî mirovî welatparêzî û kurdperwerî di mejî û dilê min de çandin. Wê çaxê min dest ji Partiya Komunist û îdeolojiya Komunîzmê berda û ez bûm murîdê wî xortî û nema ji wî qetiyam. Di sala 1958an de, yekîti di navbera Misr û Sûriyê de

çêbû. Di sala 1959an de, li Sûriyê dest bi girtina Komunistan hate kirin. Navê Rêveberê Navçeya Serê Kaniyê Munzir Mûsilî bû. Munzir Mûsilî polîs anî mala me û ez û birayê min Îsmail girtin û birin û xistin zindanê.

Polîsan ez berdam, lê birayê min Îsmail birin bajarê Qamişlo. Seydayê Cegerxwîn bazda û çû Iraqê, bajarê Bexdayê ba Ebdilkerîm Qasim. Reşîdê Kurd girtin û birin û ew bi îşkence û lêdanê kuştin. Osman Sebrî jî girtin û birin û ew gelekî eşandin. Cemal Çerkez û Ferecella el Hilû jî bi îşkence û lêdanê kuştin. Birayê min Îsmail du mehan li Qamişlo li ba Mebahisê “Beşa Ewlekariya Dewletê” di zindanê de ma û piştî du mehan ew berdan û ew hate malê. Dema ku hate malê, min ji wî re gotin kir ji bo ku dest ji Komunîzmê berde.

V Di dawiya sala 1960î de, mirovek hate ba min û got: Silavên hevalên partiya Hemîd Derwîş û Hemze Niwêran ji bo te hene, tu yê Partî Kurdî li Serê Kaniyê damezirînî. Wî mirovî nameyeke mohrkirî jî derxist û da min. Min ew name xwend û min ji wî mirovî re got: Navê te çi ye? Ji min re got: Navê min Şêx Dawûd e. Min ji wî re got: Tu li ser çavên min hatî.

Dema ku bû roja din, ez çûm ba birayê xwe Îsmail û min ew çîrok ji wî re got. Wî ji min re got: Tu yê berê herî ba xortên Kurd ên xwendekar ên baweriya te bi wan heye. Tu di pêşiyê de wan bikî hevalên xwe. Pêşî ez ghiştim Eyoyê Xatûnê û min ew kire hevalê xwe. Wî jî Medanê Ebdê anî û bû hevalê me. Wan Imerê Xelefê Heso anîn û min ji wan hersêyan re komikek çêkir. Şeş mehan dirêj nekir, min ji xwendekaran çar komik çêkirin û ez ghiştim welatparêzên Kurd ên hêja, mêr û netirs û min ji wan heval pir kirin.

Di sala 1962an de, yek hate ba min, Komunîst bû û navê wî Îzedîn Mihemed Remedan bû. Wî ji min re got: Mirovek hatiye mala min li te dipirse. Min ji Îzedîn re got ew mirov kî ye, tu wî nas dikî? Ji min re got: Na, ez wî nas nakim.

Ez bi wî re çûm mala wî û ew mêvanê wî pêrgî min hat û

destê xwe da destê min û silaveke germ li min kir û ji min re got: Silavên Mihemed Bozan ji te re hene. Wî bi zimanê kurdî yê zelal bi min re deng kir. Min li wî mêze kir. Rengê wî zer e, çavên wî zer in û diranên wî firk in, porê wî bronzî û kurrkirî ye û temenê wî dora sî salî ye û teşeya wî ne sivîl lê leşkerî ye.

Min ji wî re got: Tu Mihemed Bozan ji ku nas dikî, te ew li ku dît? Wî ji min re got: Hevalên partiyê ez şandim ba wî û min ew li Ceylanpînarê dît. Min ji wî re got: Navê te çi ye û tu ji ku yî? Wî got: Navê min Reşad e û ez ji bajarê Silopiya me. Min got: Tu çi ji min dixwazî û tu ji bo çi hatî ba min?

Çîroka xwe ji min re got: Ez li Stenbolê dixwînim û di havînê de xwendin nîne, ez çûme Kurdistanê Iraqê û min alîkariya şoreşa Barzanî kir, çaxê ku dema xwendina min hat, ez çûme Stenbolê. Fesadî li min hate kirin. Ji tirsê ku wê hikûmeta Tirk ez bigirtama, min bazda û ez hatim vir ba te ji bo ku tu min derbasî Kurdistanê Iraqê bikî da ez bigihim şoreşa Barzanî. Ez nema vedigerim Tirkîyê.

Lê, gotinên wî neketin serê min ji ber ku di meha Îlonê de deriyê xwendinê vedibe; va piştî serê salê, di meha Gulanê de, piştî 8 mehan fesadî li vî kesî kirin. Herwisa ti raçêtên partiyê bi vî re tune ne. Herwiha ji ber ku Partiya Demokrat a Kurdên Tirkîyê ji partiyên Kurdên Sûriyê xurttir e û sînorê Kurdên Tirkîyê û Kurdên Iraqê çiyayên bilind in û di wir re derbasbûn hêsantr e.

Min di mejiyê xwe de pirsî: Gelo çima ev mirov di wir re derbas nebû û neçû û neghişt şoreşa Barzanî! Min ew mirov nerast dît. Min ji wî re got: Rabe em herin mala min. Dinya êvar bû. Min ew nebîr mala xwe. Min ew bir mala dostekî xwe û min ji jina xwediyê wê malê re got: Ji vî mêvanî re nebêjin ev mal mala kê ye, xwarinê bidinê û neçin li ba wî rûnenin. Ez ê sibê zû werim û wî bibim û ez çûm mala xwe.

Min raçêtek ji partiyê re nivîsand û min got: Bila haya we ji we hebe. Ez vî mirovî dirust nabînim û divê hûn bi wî re lêkolînê bikin. Ez razam û di berbangê de ji xew rabûm û çûme ba hevalekî xwe yê ku otomobîleke wî hebû. Min ew bir ba yê

mêvan û min ê mêvan xiste otomobîlê û ew şand ba hevalên partiyê û wan bi wî re lêkolîn çêkiribûn. Hevalên partiyê ew ji cihekî biribûn cihekî din, ji bajarê Dirbêsiyê heta gihandibûn bajarê Dêrikê, gundê Mozelanê, ba mala Mîro.

Lê tiştên siyasî nedabûn destê wî, tenê bi mêvanî ew hewandibûn. Hevalên me yên partiyê di bin re ji hevalan mirovek şandibûn Tirkîyê ba Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) û wî hevalî çîroka wî mirovî ji wan re gotibû. Mirovekî wiha ye û kilîşê “sûretê” wî jî bi xwe re biribû û dabû destê wan. Wan jî lêkolîn li ser wî kiribûn û ew nas kiribûn ku Sertîpê Yekem “üstegmen”ê leşkerê Tirkan e û di Peymana Atlasî “NATO” de ye û navê wî Hesên Bolîş e û ji bajarê Yozgatê ye.

Wî bihîstibû yek ji hevalên partiyê çûye Tirkîyê, lêkolînê li ser wî dike ku li wir e. Wan ew nas kirine û gotine wî bigirin û bernedin. Lê çûye û xwe spartîye hikûmeta Sûriyê û Mebahisên hikûmeta Sûriyê. Berê herdu hikûmet li ser Kurdan hevalên hev in. Ew bi destê hikûmeta Sûriyê hatibû nav me. Ji bo ku herdu dewlet alîkariya hev bikin û nas bikin ka Kurd çi karî li dijî wan dikin.

Hesên Bolîş çûbû mala kîjan hevalê partiyê, navê wî dabû hikûmeta Sûriyê. Mebahisên Sûriyê çûbûn malên wan û ew yek bi yek girtibûn û xistibûn zindanê. Mebahisên Sûriyê bi wan re lêkolîn kiribûn û ji wan pirsibûn ka Hesên Bolîş hat ba wan çi dîkir. Mebahisên hikûmeta Sûrî hatin Serê Kaniyê, ez jî girtim û avêtim zindanê.

Li cem wan, dema ku bû êvar, ew hatin ba min û bi min re lêkolîn kirin û ji min pirs kirin: “Hesên Bolîş ji Tirkîyê hate ba te çi kar kir?” Min ji wan re got: “Ez Hesên Bolîş nas nakim.” Ez bûm nola nexweşekî têkeve destê Îzraîl.

Çavên wan sor bûn. Ji min re gotin: “Tu derewan dikî, ji me re rast bêje ew hatibû ba te û li mala te razabû?” Min ji wan re got: “Hesên Bolîş derewan dike. Ne ez wî nas dikim û ne jî ew min nas dike. Wî bînin ba min û bila zanibe ez ji kîjan deverê me û navê bavê min çi ye, navê diya min çi ye. Wî bibin Serê Kaniyê û binerin ka ew dizane mala min li ku ye. Ma ne rast

dibêje! Lê ku nizanîbû, ev tê wateya ku ew derewan dike!”

Wan pir li min dan, lê min gotinên xwe neguhertin. Gotinên min hertim yek bûn. Wan ez du rojan li ba xwe hiştim, lê di dawî de wan ez birim dadgehê. Li ba dadwerê ku navê wî Cûzêf Kubê bû, min şeş hevalên xwe dîtin. Yek Diwabê Mîro bû û yek Ebdilmitelîb bû û yek Xalid Meşayix bû û yek Ebdilîlah Mele Elî bû û yek Mihemed Şûzî bû û yek Mihemed Mistefa bû.

Dadwer bangî min kir û pirs ji min kirin. Ew gotinên min ji Mebahisê re gotin, min ji dadwer re jî gotin. Dadwer em her heft sekinandin û got: Wan bibin zindanê. Ez li ber şibakê bûm, min Hisênê Hacî Derwîşê apê mamoste Ebdilhemîd Derwîş ji Dirbêsiyê ji gundê Qermanî ye li derve dît sekinîbû. Wî jî ez dîtim. Ji min re got çawa bû. Min ji wî re got em sekinandin û wê me bibin zindanê. Ew çû xeberê bide hevalên Partî Kurdên Sûrî.

Polîsan destên me xistin kelepçeyan û em di bazarê re birin. Xelkê digotin her bijîn xortên Kurdan, her bijîn. Serokê polîsan ji polîsan xeyidîbû û ji polîsan re gotibû çima we ew bi meş birine zindanê, we ew bi otomobîlan biribana. Wan em gihandin zindana Qamişlo, deriyê zindanê vekirin û em avêtin hundir.

Mirovek pêrgî me hat, em birin ba xwe. Min ji hevalên xwe pirsî ev mirov kî ye. Hevalan ji min re got ku ev mirov Mihemed kurê Cemîlê Seydayê Licê ye. Min ji wan re got wî çi kiribû heta ew xistine hebsê. Wan ji min re gotin wî nexşeya Kurdistanê çêkiribû û bajarê Dêrezorê xistibû ber.

Li dadgehê, dadwer ji wî pirsibû û jê re gotibû ku hikûmeta Îsraîlê heta Firatê dixwaze; hûn Kurd jî heta Firatê dixwazin; gelo êdî em Erebiyan bi ku ve herin! Mihemed Cemîl Seyda ji dadwer re gotibû cihê we Yemen e, herin Yemenê!

Dadwer cezayê du salan zindan li Mihemed birî û du salan jî wê neyê bajarê Qamişlo. Ez ji ba wan derketim hewşa hebsê û ez digeriyam. Min ji xwe re li girtiyan mêze dîkir. Min dît sê xortên nûgihayî bi hev re dimeşîyan û bi kurdî diaxivin.

Min xwest ez wan nas bikim gelo ew kî ne û ji ku ne. Min silav

li wan kir, wan jî silava min vegerand û me destên xwe da hev. Min ji wan re got hûn ji kîjan deverê ne? Wan got em ji bajarê Nisêbînê ne. Min got hûn çi kes in? Wan got em Omerî ne. Min got çima hûn di hebsê de ne? Wan got em bi paseportê hatin ba merivên xwe, lê polîsên Sûriyê em girtin û birin mehkemê û hakim em xistin hebsê. Min got hûn li Tirkîyê li xwendingehê dixwînin? Wan got erê em dixwînin.

Min got gava hûn dikevin xwendingehê mamosteyên we çi ji we re dibêjin? Wan got berên me didin alê û sondê bi me didin xwarin ku em bêjin: “Ez Tirk im; diya min Tirk e; bavê me yê mezin Ataturk e.” Em jî wiha dibêjin.

Min ji wan re got hûn derewan dikan, hûn Kurd in û dê û bavên we Kurd in. Ev gotin bênamûsî ye û hûn ji Xwedê natirsin û hûn kufir dibin û hûn tirsonek in û hûn bi tirkî dixwînin. Divê hûn bi kurdî jî bixwînin. Şerm e hûn bi kurdî nexwînin. Wan got ma xwendina kurdî heye? Min got erê heye, ez ê niha raberî we bikim.

Dema min tîpên kurdî ji wan re dinivîsandin, tu nabê yê polîs li jor li me mêze dikir. Ew hat ez girtim û birim ba rêveberê hebsê. Tu nabê ji Kurdên Şamê ye û navê wî Edîb Dirbas bû. Yê polîs ji wî re got ev girtiyan fêrî xwendina kurdî dike. Rêveber ji yê polîs re got: Derkeve derve.

Polîs derket û rêveber ji min re got: Fermo rûne. Ez rûniştim. Ji min re got: Tu Kurdê ku yî? Min got: Ez Kurdê bajarê Serê Kaniyê me. Wî got: Tu ji bo çi ketî hebsê? Min got: Ji bo kurdîtiyê. Wî li min vegerand û got: Ez ji Kurdên bajarê Şamê me. Herwiha wî ji min re got here û careke din wiha neke. Wî got ku ne ez bûma, wê te biêşandana.

Ez vegeriyam ba hevalên xwe. Wan ji min re got tu li ku bûyî? Min ji hevalên xwe re rast negot. Min got ez ji xwe re digeriyam.

Ez neh rojan di zindanê de mam. Ez bi kefaletê hatim berdan û hevalên min du mehan piştî min derketin. Piştî min foto û kilîşên xwe bi hev re girtibûn, niha kilîşê wan hevalên min danîne ser rûpelên pirtûkan. Ez jê mehrûm mam. Xwezî ez ji

hebsê derneketama, tev wan bûma!

VI Piştî ku ez ji hebsê derketim, ez hatim mala xwe. Min deriyê xwendina bi kurdî ji hevalên xwe re vekir. Min hevalên xwe bi kurdî dan xwendin.

Dayikên Kurd ên ku zarokên wan çêdibûn, dihatin ba min, min navên kurdî li zarokên wan dikirin. Min karê siyasî dikir. Min sê kar bi hev re dikirin. Du caran Mebahisa hikûmeta Sûriyê ez xwestim û ez çûm bajarê Qamişlo.

Wan ji min re digotin tu bûyî dewlet; te dibistan û xwendingehên kurdî vekirine. Min ji wan re digot: Na ne rast e. Ez mirovekî hejar û xizan im, karê min berberî ye. Ez ji sibehê heta êvarê li salonê li ser lingan kar dikim, ez ê çawa xwendingehan bi zimanê kurdî vekim û xortan bi kurdî bidim xwendin!

Lê wan ji min bawer nedikir. Wan ji min re digot tu ne rast dibêji; tu derewan dikî. Li min dixistin û digotin rast bêje. Carekê du rojan û carekê pênc rojan ez berdidam. Ez dihatim mala xwe û min karê xwe dikir.

Hemzeyê Niwêran mala xwe anî Serê Kaniyê. Wê hingê piştî min rast bû. Berî ku Hemze mala xwe bîne Serê Kaniyê, şêwira min bi birayê min Îsmail re bû. Dawî Hemze û Îsmail bûn, ji ber hevalên me li bajar û gundan gelek bûn. Lê mixabin Mebahisan girtin ser mala Hemze. Hemze ne li mal bû. Xeber gihiştê Hemze, lê wî xwe da alî û xwe neda destê wan. Her roj digirtin ser mala Hemze. Kesî newêrîbû here mala Hemze, lê ez bi dizî diçûm.

Hevalekî me hebû, navê wî Mihemedê Mehmo bû, tevî polîsan heres ango nobedar bû. Wî xeber dida min û digot xeberê bidin mala Hemze, bila ew neyê malê, em ê bigirin ser mala wî. Min jî xeber dida mala Hemze.

Carekê ez bi dizî çûm mala Hemze. Demsal zivistana sar û qerisî bû. Ji ber ku sope nebû, zarokên wî di nav nivînan de paldayî û nexweş bûn. Min ji diya Hemze pirs kir û got: Metê, ev çi hal e? Wê got: Lawê min, mazot nîne ji bo ku em sopê pêxin, lewma ew ji ber sermayê nexweş in.

Ji wir ez çûm ba Salimê Îbrahîmê Xidir. Ew jî hevalê min bû. Min çîrok ji wî re got. Wî bangî birayê xwe Bedran kir û birayê xwe şand du bermîlên mazotê kirîn û birin mala Hemze.

Wê çaxê ku mirov radyo bida ser stranên kurdî, polîsan radyo dişikand. Xelk ji polîs û Mebahisan ditirsiyan.

Di sala 1963an de, mirovekî ji bajarê Dêrezorê di postexaneyê de kar dikir. Navê wî Turkî Baxçeçî bû. Ew mirovekî Beisî bû. Mala wî di hewşa cîranê min de bû. Rojekê, diya cîranê min mir, ez çûm şîna wê. Hinek mirov li wir rûniştî bûn. Ew mirovê Dêrî “ji Dêrezorê” jî li wir rûniştî bû.

Çax havîn bû. Wê çaxê Emîn Hafîz (1921– 2009) serokê Komara Sûriyê bû. Wê çaxê wî leşkerên Sûrî bi serokatiya Fehed Şaîr şandin şerê şoreşa Barzanî. Li civatê di nav me de, ev gotin çêbû. Min dît mirovê Dêrî got Kurd xayîn in. Di nav civatê de ez tenê Kurd im. Min ji wî re got ên xayîn hûn in, Kurd ne xayîn in, Kurdan Sûriyê ji destê dewleta Fransayê derxist û kire dewlet.

Ez û wî li hev rabûn ku em şer bikin, lê camêr ketin navbera me. Ez ji wir derketim û hatim mala xwe. Wê çaxê Daîreya ango Dezgeha Mebahisan li Serê Kaniyê nebû. Polîs hatin û ez birim polîsyaneyê ba fermanîdarê polîsan ê ku ji min re got te dijûn û xeber ji hikûmeta Sûriyê re dane.

Navê fermanîdarê polîsan Omer Cemaledîn bû û ew ji bajarê Hemayê bû. Min çîrok ji wî re got. Min dît ku çawîşekî polîsan, File “Mesîhî” bû, ji bajarê Lazîqiyê bû. Navê wî Tewfîq Dibanê bû. Wî şemaqek li min xist û ji min re got: “Inte Kurdî Barzanî, inte xayîn – Tu Kurdekî Barzanî, tu xayîn î.”

Min li wî veegerand û ji wî re got: “Ne gunehê te ye, lê gunehê Xwedê ye ku kur û neviyên Selahedînê Eyûbî bûne xayîn û yê wêk te zaroyên Selîbî û Xaçparêzan bûne welatparêz û bişeref.”

Bi vê gotinê re, hêsir ketin çavên fermanîdarê polîsan ê ku ji çawîş re got: Tewfîq kerr bibe, bes gotinê bike. Ji min re jî got sibehê tê herî bajarê Qamişlo ba Mebahisan ên ji min re gotin te ji hikûmeta Sûriyê û Partiya Beisê re dijûn û xeber dane.

Min ji wan re got mirovê ev gotin ji we re gotine, nerastî û derew kirine. Min çîroka xwe û Turkî Baxçeçî ji wan re got. Ji min re gotin em ji te bawer nakin. Tu rehet rûnanî. Gelek raçet bi navê te û li ser te ji me re hatine.

Wan ez li ba xwe girtim heta roja din nîvro ez berdâm. Ji ba wan ez hatim bazarê ba hevalekî me. Navê wî Ebdilbaqî bû, ji wî re digotin Ebdilbaqî Botî. Min dît hevalekî me yê din, Ebdilbasit Mele Xelîl jî li wir e. Me silav li wan kir û ez rûniştim. Min ji wan re negot ji bo çi ez hatim Qamişlo. Ebdilbaqî em birin mala xwe. Piştî ku me firavîn xwar, min ji wan re got ez ê herim mal, Serê Kaniyê.

Wan ji min re got: “Na, îro tu mêvanê me yî. Em ê herin cihekî, karekî me heye. Tê jî bi me re werî.” Min nizanibû em dikin bi ku ve herin. Em li jêpeke Wilis siwar bûn. Em çûn Dêrikê, gundê Zixatê, ba mirovekî navê wî Mecîd bû. Em li mala wî rûniştin. Min nizanibû dema ew diçûn derve ji hev re çi gotin û çi dikirin.

Em ji wir rabûn û çûn gundê Zihêriyê, ba mirovekî navê wî Mihemed Elî Torî bû. Dikaneke wî ya beqaliyê hebû. Wî em birin mala xwe. Hevalên min û wî derdiketin derve û bi hev re gotin dikirin. Min nizanibû çi digotin. Berî rojavabûnê em ji mala wî rabûn û çûn gundekî li hemberî Çiyayê Bêxêr.

Dem li me bû êvar gava em ghiştin wî gundî. Em çûn mala camêrekî navê wî Salih yan Selah bû. Min navê wî camêrî ji bîr kiriye. Em li mala wî rûniştin. Piştî du saetan, me dît sê mirovên çekdar ketin hundir. Wan got: “Ev Pêşmerge ne.”

Me û wan dest da hev û me hev ramûsa. Çi kar di navbera wan de hebû wan qedand. Ka çi kar bû nizanîm. Ji me re xwarin anîn. Piştî ku me şiv xwar, em li makîneyekê siwar bûn. Saet yek; şevê em ghiştin bajarê Qamişlo û ez li mala Ebdilbaqî raketim.

Sibehê ez rabûm û hatim li gerajê siwar bûm û hatim malê. Li bajarê Serê Kaniyê, min tiştêk ji hevalên xwe re negot, îlle di civîna ku em di serê mehê de rûdiniştin, min ji hevalên xwe re digot. Me raçeta xwe dinivîsand û ji rêberiyê re radikir.

Ji bo hevalên me netirsin êdî girtin û berdana hikûmeta Sûriyê bi min hêsan bûbû. Çiqas zor didan ser min, min hevalekî xwe tê neda. Ez pesnê xwe nadim. Hevalên min sax in, zanin ku min mirin dabû ber çavên xwe. Ji kerema Xwedê ez hîn sax im, ne mirî me “Bêbuhar di 15.01.2009an de wefat kir – Amadekar.”

Bila zordar û çewserên ku welatê min dagîr kirine bimirin. Ez ji çewser natirsim, ji ber ez wî ji xwe mezintir û di ser xwe re nabînim. Ez wî ji xwe biçûktir dibînim. Xwedî maf ji yê bêmaf mezintir û xurttir e, ew natirse. Mirovê ji çewser bitirse, li mafê xwe napirse. Mirovê ji çewser netirse li mafê xwe dipirse.

Lê sed heyf û mixabin, di sala 1964an de Partî parçe bû. Em, heval, bi hev ketin û me bi gotinan hev êşand. Ez gelekî westiyam, lê birayê min Îsmâil şîret li min dikir û ji min re digot: “Divê tu xemsar nebî û wek xwe bimînî. Rast xwar nabe. Sebr bike.” Min bi ya wî kir, min sebr kir. Çiqas parçebûn çêbûn, min rêça Barzanî berneda. Ez û birayê xwe Îsmâil têr meşyan û hîn em bêwest diçin.

Di sala 1966an de, hîn sibe bû û em razayî bûn, deriyê hewşê hate lêdan. Diya min derî vekir, dît birek polîs û Mebahis li ber derî ne. Wan ji diya min re got: “Em hatin mala we vekolîn bikin. Bila Îsmâil û Yûsif bêne ba me.” Diya min bangî min û Îsmâil kir û got: “Herin, va polîs û hinek mirov bi wan re ne bangî we dikin.”

Em herdu daketin û çûn ba wan ên ku ji me re gotin: “Em ê bêne hundir.” Birayê min Îsmâil ji wan re got: “Xwe ragirin, bila jin cil û kincên xwe li xwe bikin.” Em çûn hundir, me deng li jinan kir û me got: “Kincên xwe li xwe bikin û xwe bidin alî.”

Piştî ku wan kincên xwe li xwe kirin, hinek tişt hebûn ên Partiyê bûn, min dan xanima xwe. Min jê re got: “Wan bixe paşila xwe.” Wê ew xistin paşila xwe û em derketin. Me ji wan re got: “Kerem kin.”

Ew hatin û ketin hundirê hewşê û ketin xaniyan. Wan devereke nehişt û velo nekir, lê wan tişteke nedît û gotin: “Em ê jinan jî velo bikin.” Cîranên me Kurd bûn. Ew çûn û jina wî anîn,

Quran danîn ber wê û ji wê re gotin: “Tê bi Quranê sond bixwî ji bo tu derewan nekî û tê rast bibêjî ka çi bi jinan re heye, tê bidî me.”

Jinikê bi Quranê sond xwar û jin velo kirin. Wê dît ku hinek tişt li ba xanima min hene, lê ji wan re got min ti tişt nedît. Lê tevî vê yekê jî, wan destên min û birayê min Îsmâil xistin kelepçeyan û em birin polîsxaneyê.

Me dît li pêş me Bûbûyê Kinê û Hemze Niwêran û Xalidê Daşî û Kenanê Egîd ku bi mêvanî hatibûn Serê Kaniyê jî girtibûn û anîbûn wir û destên hevalên me jî xistin kelepçeyan. Wan em birin Daîreya Mebahisan û em her yek xistin hucreyekê.

Wan ez xistin cihekî ku min tê de peykerê Cemal Ebdilnasir dît û komek rojnameyên Partiya Komunist avêtine wir. Min li ser wan palda heta bû êvar ku em birin Hebsa Merkezî (Zindana Navendî) Wan em xistin hundirê hucreyan.

Ji Dêrikê heta Serê Kaniyê, em 54 kes bûn. Ji Serê Kaniyê ez, Îsmâil, Hemze Niwêran, Bûbûyê Kinê û Xalidê Daşî bûn. Ji Dirbêsiyê Mihemed Cemîl Paşa, Mistefa Mihemed Cemîl Paşa, Xelef Hecî Salih, Emîn Mûsa, Xidir Hec Hesen Biro, Bedran û Hisên Kiya, Ebdilhemîd Silêman û Cemîl Silêman bûn. Ji Amûdê jî: Salih Şiwêş, Mihdî Hec Ebdo, Silêman Kalo, Elî Şêxmûs û Seîd Hec Şêxmûs bûn.

Herwiha ji Qamişlo: Mele Mistefa, Cemîl Haco, Medîd Haco, Husnî Licî, Silêman Omer, Ebdulah Silêman Omer, Salih Silêman Omer, Ebdilbaqî Ecmo û Ebdê Ceifer Axa bûn. Ji Dêrikê: Dehamê Mîro, Ebdilmitelib Mîro, Ebdilezîz Heso, Ebdilkerîm Ebdilfetah, Micahid û Mihemed Îsmâil, Hec Qasim û Hec Yasîn bûn. Ên ku tene bîra min ev in.

Ji ber qedexekirina hevdîtînê di navbera me û xwediyên me de, xwediyên me nizanîbûn em li ku ne. Wan xwarin jî nedane me û hinek ji me pere jî bi wan re nebûn. Bi min û birayê min Îsmâil re jî pere nebûn. Hinek ji hevalên me pereyên wan hebûn. Me bi wan re dixwar. Me daxwaznameyek ji serokê Mebahis re nivîsand û ji wî re şand, lê wî li me venegerand. Wî ji me re negot hûn çi dixwazin, xwe kerr û nebihîstî kir.

Hinek mirovên Kurd hebûn di bin re alîkariya me dikir û hinek xwarin didane me. Zêdeyî mehekê ez bi tenê di hucreyekê de bûm. Wan nedihîştin kesek bi min re gotinê bike.

Li Zindana Navendî pênc xewgeh hebûn. Di her xewgehekê de 100 girtî hebûn. Her pênc xewgehan li hev dinerîn û berê wan li hev bû. Di orta wan de birkek ango çaleke avê hebû. Carekê me dît çar kes ji Mebahisan hatin hewşê û bangî Hemze Niwêran kirin. Wan ew bire hewşê û her çaran bi hev re bi daran lê da. Hemze kete xwarê. Wan li erdê pê li wî kirin û wan ew di erdê re kaş kir.

Me ji xwe re digot ka gelo Hemze çi kiriye? Piştî ku wan wiha li wî kirin û ew anî, êdî wan Mihemed Beg bir. Kurê wî Mistefa bi bavê xwe re çû. Dema ku wan li Mihemed Beg da, Mistefa xwe avête ser bavê xwe, lê wan li herduyan dan heta herdu li erdê rast kirin û berdan.

Vê carê wan gazî Mele Dawûdê Zeynê kir û wan li wî jî wek wan kir. Êdî carê wan yek derdixist û wiha li wî dikir. 500 zindaniyan li wan mêze dikir. Ew sibehê diwestiyan, diçûn û berî rojavabûnê dihatin em derdixistin û li me didan.

Yek ji Mebahisên ku dihatin û li me didan, destyar “musaid” bû û navê wî Rifhet bû. Yek jî çawîş bû û navê wî Ewad bû. Wek ku me bavê wan kuştibe, fena seg û kûçikên har dihatin me. Yekî din jî ji wan polîsê derî bû, reş û serî mezin û çav şaş bû. Mîna fîtekî bû. Dema yek ji me dihate bangkirin, wî derî vedikir û deriyê hesin li sînga wî dixist û boksek lê dixist û dida destê wan.

Wan bangî birayê min Îsmail jî kir û bir û li wî dan. Wan kî jî dibirin lê didan û ji wî re digotin bêje: “Yesqut Barzanî – Hilweşe Barzanî.” Lê kesekî wiha nedigot.

Carekê ez, Mele Silêman, Evdî Ceifer Axa û Ebdilbaqî Eçmo rûniştî bûn. Mele Silêman ji min re got: “Wan li birayê te Îsmail dan, vê carê dora te ye.” Min got: “Bila be. Ma ez ji hevalên xwe ne çêtir im. Ez jî wek wan im.”

Mebahisan ez nû ji hucreyê derxistibûm û anîbûm nav hevalan. Mirovek bi navê Mihemed Şamî hebû û berê

qehweciyê mala Haco bû, ew jî li wir girtî bû. Ez nizanim ew ji bo çi di hebsê de bû. Me dît got: “Haho! Namûs nema, rûmet nema, Wan Cemîl Axa kuşt!” Min got: “Kê ew kuşt?” Wî got van seg û kûçikên Mebahisan ew kuşt.

Me wiha li wan mêze kir ku va Cemîlê Haco avêtine erdê û bi dar û pehînan lê didin û ji bin piyên wî xwîn tê û li erdê sor dike. Di şibakeyê re, hebsî hemû wî dibînin. Hiş di serê min de nema.

Piştî wî, min dît ew kûçikê har ê Mebahis ku navê wî Ewad bû, bangî min kir û got: “Yûsif Berazî.” Wî sixêf û dijûnên pîs ji min re dan û got: “Were vir.” Min ji wî re got: “Va ez hatim.” Min saeta xwe ji zendê xwe derxist û berçavka xwe ji ber çavên xwe danî. Min ew dan mirovekî girtî û ez ber bi Ewad ve çûm.

Polîs derî vekir û sîleyek li min da. Ez jî li ber wî sekinîm û heta ji min hat min boksek lê da û ew li wir gēj kir û totlanî erdê kir. Dema ez ghiştim Ewad, min dît ku qondereya wî di destên wî de ye. Wî ji min re got: “Ez ê qondereya xwe bixim devê te.” Wî nizanîbû ez dikim wiha li wî bikim. Min bi destê wî girt û destê wî bada û qondereya wî xiste devî wî. Di lihevixistinê de ez û wî meşîyan, lê yekî ji paş ve li serê min da. Lê rind e ku ez li wî fitilîm. Gava min dît ew musaid Rifhet e, min dest avête porê serê wî û enîşka xwe li nav milê wî da. Ew li erdê rûnişt. Porê wî di destê min de ma û eniya wî rût bû. Min serê Ewad xiste bin çengê xwe û guvaşt. Min bi boksan li dev û pozê wî da. Sê çar kes li min wer hatin, kirin nekirin min ew berneda. Girtiyan li çepikan dixistin û dijûn û xeberên pîs ji wan re didan.

Wan ez avêtim birka avê. Ewad di bin min de bû. Wan ez rakirim, lê min dîsa Ewad berneda. Wan ji pê bi boksan li zikê min da heta ez ketim. Ew li ser min siwar bûn, lê min hêza xwe kir û ez ji bin wan derketim. Xertûmek di destê yekî ji wan de hebû. Min xertûm ango sonde ji destê wî girt û ez bi nav wan ketim. Ew ji ber min revîyan.

Min dît ew kesê çawîş hat. Navê wî Ebû Reşîd bû, ji Horanê bû, min ew berê nas dikir. Wî ji wan re got: “Wî berdin.” Ew

ji min dûr ketin, nema nêzîkî min bûn. Dîsa polîs hatin û ez xistim hucreya hebsa bitenê.

Hestiyê sînga min û bazinê stûyê min şikestibûn. Wan ez nebirim ba doktor. Di hucreyê de, laşê min diêşiya. Tevî wê yekê ez birçî jî hiştim. Ez ne bi şev û ne jî bi roj radizam. Dihât bîra min ku ez helbestekê binivîsim, lê lînûsk û pênuş li ba min nebûn. Dihât bîra min ku ez bi darê niftikê li ser dîwarê spî binivîsim.

Polîsek navê wî Ebû Hesên bû, berê li Serê Kaniyê bû, dihat salona berberiyê û porê xwe li ba min çêdikir. Dema min dît ew dibuhure, min bangî wî kir. Ew li min zîvirî, hat ba min û ji min re got: “Tu çi dixwazî?” Min ji wî re got: “Niftikekê bide min.” Wî henek kir û got: “Tu dike xwe bişewitîni?” Min got: “Netirse, ez xwe naşewitînim.” Ew çû û niftikek ji min re anî. Min darekî wê vêxist û şewitand û pêlawaza helbestê nivîsand û êdî min dest bi nivîsandina helbestê kir. Min ala Kurdistanê kir gula xwe û min got:

Hebs û zindan kûr û tarî xewa min nayê
Ji eşq û evîna gulê ketim belayê
Gula min vebî bîn da li serê çiyayê
Min got gula min wer vir gul bê dem nayê

Gula min rengîn e gula min geş e
Gula min bi xelkê tal e, bi min pir xweş e
Dinya li ser min ron e dem li min reş e
Dest ji gulê bernadim ku xwîn bimeşe

Gula min kesk e û sor gula min zer e
Hebs û zindan tê de riziya gul bê xeber e
Gula min bindest e heyran bi kul û keser e
Dest ji gulê bernadim can bidim ser e

Hebs û zindan kûr û tarî tê de dinalim
Ji eşq û evîna gulê gelek bêhal im

Gula min bindest e pir dem û sal in
Kî gulê bistîne bi xwîn pê re heval im

Gula min tu xeyidî min guneh çi kir
Te ji min re çi got min bi can û dîl kir
Min mal û can da ser gelek hindik kir
Riya min gelek dûr bû va eşqê kin kir

Di nav 23 rojan de, rojê du caran sibehê û êvarê li me didan. Li Mele Dawudê Zeynê didan ji ber nameyek bi wî re dîtibûn û wan ew girt. Ji Mele Dawud re digotin: “Kê ev name daye te? Te ji ku derê anî? Rast bêje.” Lê Mele Dawud mikur nedihat û heta dawî jî mikur nehat. Laşê wî tevî ku bi lêdanê şewitî jî, lê ew wek xwe ma û serê wî li ber Mebahisan daneket.

Mebahisan ez jî ji hucreyê derxistim û anîm nav hevalên min. Hinek Beisiyên Yemînî (Beisiyên Rastgir) hatibûn girtin û ew anîn hucreyan şûna me. Yek ji wan, navê wî Seman Xaçob bû, parêzer bû û serokê Şaredariya (Belediyeya) bajarê Hesekê bû. Ew di hucreyan de bû dema ku ez di ber wî re buhurîm. Wî bangî min kir.

Min ji wî re got: “Tu çi dixwazî?” Wî ji min re got: “Hîn tu nemiriyî, tu hîn sax î?” Min got: “Na.” Wî ji min re got: “Laşê Kurdan ne ji goşt e, laşê Kurdan ji hesinê pola ye.” Herwiha got: “Gava li te dan û te bi wan re şer kir, ez tirsîyam û ez ji wê tirsê nexweş im.” Paşê, min bihîst ew bi wê nexweşiyê mir.

Piştî du mehan, wan em derxistin û birin hewşa hebsê û navê me xwendin. Wan em ji zindanê berdan. Lê belê şeş mirov di zindanê de hiştin. Piştî çar mehan ew jî ji zindanê hatin berdan.

VII Di sala 1967an de mirovek hate ba min, deftera xwe vekir û lê mêze kir û ji min re got: “Tu Yûsif Berazî yî?” Min got: “Erê.” Wî got: “Sibehê demjimêr 10 tê herî Qamişlo. Tu yê li ba Mebahis bî. Were li ser defterê îmze bike.” Min îmze kir.

Roja din ez çûm Qamişloyê. Ez di demjimêr 10 de gihiştim ba Mebahisan. Min dît yek ji wan li ber deriyê hewşê ye. Min ji wî re got: “Mamosteyê we li vir e?” Wî got: “Erê, ew li vir e.” Min got: “Ji wî re bêje Yûsif Berazî ji Serê Kaniyê hatiye ba te, te ew xwestiye.”

Ew çû kete hundir, vegeriya û got: “Here ba wî.” Ez derbasî hundir bûm. Min dît Xelîl Cuhmanî li ser kursî rûniştiye, mase li pêş wî ye. Min silav lê kir û destê xwe dayê, lê wî destê xwe bi sistî da destê min. Ji rûyê wî jehr û axû dibariya. Wî ji min re negot “rûne” û ez ji pê mam.

Wî ji min re got: “Tu di kîjan partiya kurdî de kar dikî?” Min ji wî re got: “Ev pirs ku tu ji min dikî, ne ez dibêjim ku ez Partî me û ne jî tu ji min bawer dikî ku ez ne Partî me.” Min ji wî re got: “Divê mirov nebêje filankes diz e. Çaxê ku te tiştê wî diziye di destê wî de girt û dît, wê çaxê ew mirov diz e. Ku te negirt, ew ne diz e. Ez ne partîzan im.”

Wê çaxê du partiyên kurdî hebûn. Wî got tu partîzan î. Min got: “Na, ez ne partîzan im.” Wî ji min re got: “Niha tê bi lêdanê mikur werî.” Çavsorî kir û zirtên xwe kirin. Min guh neda wî. Bêtirî demjimêrê min û wî serê hev êşand. Wî ji min re got: “Here û êvarê dîsa were.” Min ji wî re got: “Ez dikim herim, lê nema vedigerim. Kesek li ba me tune. Niha ji min re bêje ka tu çi ji min dixwazî.”

Min dît wî pênûsa xwe danî ser maseyê û serê xwe bera ber xwe da û honijî. Ew hinekî bédeng ma. Wî serê xwe hilda û li min mêze kir. Vê carê bi nermî ji min re got: “Fermo rûne.” Ez rûniştim. Wî ji min re got: “Ez ji te dixwazim tu bi me re kar bikî. Ev kar ne şerm e, welatparêzî ye. Li ba hikûmetê, em tev lawên vî welatî ne. Eger ku xatirê te hebe, tu bi ku ve herî wê karê te bimeşe, tê serbest bibî û bi xatir bibî û tê di Partiya Kurdî de kar bikî û netirsî û ji hikûmetê re xeberan bibêjî. Tu bi sê çar zimanan zanî û baweriya Kurdan bi te tê. Ez ê bihêlim mirovekî ku gumana kesekî li ser wî nebe bigihe te. Tu yê raçêtên xwe binivîsî û bidî wî. Bi vî awayî çi hebe tê bigihîni me!”

Wê çaxê erdê çandiniyê ji xwediyên wî distandin û didan xelkê. Wî ji min re got: “Bi şerefa min û hikûmeta Beisê be, ez ê bihêlim Îslah Ez– zirahî (Çaksaziya Çandiniyê) çargoşeyek erd bide te, çargoşeyeke 1000 donim û traktorekê bide te û li ser navê te tapo bike.”

Lê min nekir. Eger min bikira, wê niha 1000 donim ji erdê min hebûya, wê qesra min çar qat bûya, wê taksiyeke Mazda di bin min de bûya – û şahidê min jî heye.

Di sala 2002an de, ez berber bûm û min porê xelkê çêdikir, lê ez ne poşman im. Hespê kihêl çiqasî zebûn û bêgav be, navê wî hesp e. Ker çiqasî qelew be, navê wî ker e. Çiqasî pêxember û serwer bi pereyan nebûn pêxember û serwer, li ba mirovê binamûs xiramek namûs ji kîloyek zêr buhatir e. Mirov bi xelkê bilind nabe, belê bi miletê xwe bilind dibe. Balinde bê bask nafire. Miletê mirov baskên mirov in. Bila ez bimirim û miletê min sax be. Mirovên rind nav dimîne.

VIII Di sala 1967an de, dema ez li bazarê dimeşiyam, min dît Nûrî kurê Hemzeyê Niwêran pêngî min hat. Wî ji min re got: “Apo, Mebahis hatin mala me, wan bavê min girt û dikin wî bibin. Lê xercî bi wî re tune. Bavê min ez şandim ba te û pereyan ji te dixwaze.” Pere bi min re nebûn.

Ez dageriyam ba mirovekî dikandar û min ji wî re got çiqas pere li ba te hene? Wî qase vekir, lê nihêrî û got: “21 kaxez hene.” Min ji wî re got: “Ka bide min.” Wî mirovî ew pere dane min, min jî ew dane Nûriyê kurê Hemze Niwêran. Roja din, min dît Mebahis hatin salonê, ba min û ji min re gotin: “Tu Yûsif Berazî yî?”

Min got: “Erê.” Wan got: “Kerem ke, bi me re were, çimkî karê me bi te heye.” Wan ez bi otomobîlê birim, ez xistimê û berê xwe dan bajarê Hesekê û ez li ba xwe xistim zindanê. Roja din, wan bangî min kir û ez derxistim û birim jor ba mezinê xwe. Min ew dît ku li paş maseyê, li ser kursî rûniştiye. Rûyê wî tal e û jehr jê dibare.

Wî ji min re got: “Tu û Mehmûdê Baxistanî û mirovekî din bi we re bû, hûn li mala Hemze Niwêran bûn. We alîkariya pereyan ji Hemze re dida ser hev.” Min ji wî re got: “Ev derew e, ne rast e.” Herwiha min got: “Eger rast e, de bibêje ez û Mehmûd Baxistanî û kê bûn. Mirovê sisêyan kî bû? Bila ji we re bihata gotin filankes e. Tu jî zanî ku ew yek ne rast e. Hemze li ba we hatiye girtin û çav li ser mala wî ye, ma cihekî din nema em li mala Hemze rûnin!”

Çavên wî sor bûn. Wî sixêf û xeberên pîs ji min re dan û got: “Mirovê ji me re gotiye, ji te û bavê te rasttir û şerîftir e.” Ji bo vê gotinê, ez xeyidîm û hiş di serê min de nema. Min ji yê muxbir (ajan) re dijûn û xeberên herî pîs dan. Min got: “Eger ew şerîf bûya, nedibû muxbir.”

Min destê xwe li maseyê xist û hibir bi ser kaxezan de rijiya. Min dît sê kes hatin min. Me şer kir, lê carekê min dît em li salonê ne. Di bin derenceyan de serê min di nav boriyên soban de. Min dît ê ji hemûyan mezintir hat û bi wan re xeyidî. Bi destê min girt û ez birim ba xwe û got: “Rûne.” Piştî ku ez li ser kursî rûniştim, wî ji min re çay anî. Min çay vexwar.

Wî cixareyek da min. Min ji wî re got: “Ez venaxwim.” Wî ji min re gotinên xweş kirin ku em birayên hev in; em hemû lawên vî welatî ne û divê em alîkariya hev bikin. Min li wî vegerand û got: “Ku em birayên hev in û di navbera Kurd û Ereban de ferq tune, lê ev çi stemkarî ye hûn li me dîkin? Hûn me digirin, bê sedem dixin zindanan û li me didin. Çawa ku Cihû li Filistîniyan dîkin, hûn jî li me dîkin!”

Min dît ew pir xeyidî. Wî ji min re got: “Ez ê te bişînim Zindana Navendî, ba Hemze Niwêran ku tu şeş mehan tê de bimînî.” Min got: “Bila şeş sal bin!” Wî got: “Wiha?” Min got: “Erê.”

Wî li zêngil da. Min dît mirovek hat. Vî ji wî re got: “Vî bibin Zindana Navendî.” Wî ez birim û xistim otomobîlê û birim Zindana Navendî û xistim hucreya ku ez salekê berê tê de bûm. Hemze Niwêram ez ji dûr ve dîtîm û ji min re got: “Ji bo çi tu anîn vir?” Min got: “Ji bo te.” Mebahisan sê rojan ez di wir

de hiştim û roja çaran hatin ez ji wir derxistim û birim ba xwe xistim zindanê.

Ez şevêkê tê de razam û roja din wan bangî min kir û dîsa ez birim ba wî kesê ku mezinê wan e. Wî ji min re got: “Ez ê te berdim, lê tu yê bîaqil bihewî.” Min ji wî re got: “Berê ez bîaqil im, ez ne dîn im.” Wî ji min re got: “Tu yê rast herî mala xwe.” Min ji wî re got: “Ez dikim herim Amûdê, karê min li wir heye.” Wî ji min re got: “Here.” Ez ji ba wî derketim û çûm Amûdê ji ber ku karekî min li wir hebû. Min karê xwe qedand û ez vegeyriyam Serê Kaniyê.

Piştî salekê di sala 1966an de, hinek helbestên min çêbûn. Min helbestên xwe birin bajarê Qamişloyê, ba Seydayê Cegerxwîn (1903– 1984). Min şîr û helbestên xwe nîşanî wî dan. Wî ji min re li wan mêze kir û gelekî li ser wan ma. Seydayê Cegerxwîn berçavkên xwe ji ber çavên xwe danîn û zîq li min mêze kir. Ez ji wî tirsîyam ka wê çi ji min re bêje.

Wî ji min re got: “Kuro, te şopa Ehmedê Xanî û Melayê Cizîrî şopandiye û te daye ser rêça wan. Te herdu rêç li ku dîtin? Helbestên te wek helbestên wan bi pêlawaz in. Niha helbestvan nikarin wiha binivîsin. Tu çawa fêrî pêlawazan bûyî?”

Min jê re got: “Seyda, min dîwanên wan û Nûbihara Ehmedê Xanî û helbestên Omer Xeyam û Fîrdewsî û Şîrazî xwendine. Ez ji wan fêrî pêlawazan bûm.” Dema min wiha got, Seydayê Cegerxwîn gelekî kêfxweş bû. Ez jî pir kêfxweş bûm. Wî ji min re got: “Tu rewşenbîrê helbesta kurdî yî, seheta te xweş be. Binivîse.”

Bi vê gotina xwe, wek ku Seydayê Cegerxwîn xelatek da min. Min helbestên xwe rakirin û ez vegeyriyam Serê Kaniyê, hatim mala xwe bi serbilindî. Moralên min bilind bûn. Ez rabûm bêwest ku helbestan binivîsim. Berê jî li bajarê Helebê, min li ba muzîkvan Neîm Delal hinekî muzîk xwendibû. Ez rabûm helbestên xwe ji xwe re bi awaz bikim û tembûrê jî lêdim û bistrêm. Mirovên ku stranên min dibihîstin, digotin dengê te xweş e.

Kirîvekî min ê Xiristiyan heye. Di sala 1968an de daweta kurê xwe çêkir û xelatek ji min re şand. Ez çûm gundê wî da beşdarî dawetê bibim. Wê çaxê def û zirne hebûn. Ew dawet pir xweş bû. Dema şevbuhêrkê, min dît yek li ûdê dide. Wî bi erebî strana Ferîd Etreş “Ewil Hemse” distra. Dengê wî pir xweş bû, hema wek Ferîd Etreş distra.

Min ji kirîvê xwe pirsî û got: “Ev xort kî ye û ji ku ye?” Wî ji min re got: “Ev Mehmûd Ezîz e, ji bajarê Dirbêsiyê ye.” Min got: “Ew Erebe yan Kurd e?” Wî got: “Kurd e.” Ez çûm ba wî û min xwe bi wî da naskirin. Min û wî hev nas kir. Min ji wî re got: “Tu Kurd î, lê tu bi erebî distrê. Çima tu bi kurdî nastrê?” Wî ji min re got: “Ez dixwazim bi kurdî bistrêm, lê sermiyanê min tune.”

Min ji wî re got: “Ez ê stranan bidim te.” Wî got: “Çi çaxê bême ba te?” Min ji wî re got: “Roja îne.” Wî got: “Ez mala te nas nakim.” Min got tu yê werî Serê Kaniyê, li mala Yûsifê Berazî pirs bike, wê te bînin ba min.” Piştî ku dawet qediya, ez hatim malê, Serê Kaniyê. Dema ku bû roja îne, min dît Mehmûd Ezîz Şakir hat ba min. Min strana “Hebs û Zindan” û strana “Rabin ji xewê, çavên raketî” û strana “Xewnek xweş bû şeva çûyî di xew de bûm” dane wî.

Ew çû Iraqê, li bajarê Bexdayê di Radyoya Kurdî de her sê stran tomar kirin. Dema ku careke din jî ew hat ba min, min pênc stran dan wî – tevî yên berê bûn 8 stran. Dîsa çû Radyoya Kurdî, ew jî tomar kirin. Her 8 stran helbest û awazên min bûn. Paşê, Mehmûd Ezîz Şakir û Seîd Gabarî hatin Serê Kaniyê, ba min malê. Min sê stran dan wî. Her sê jî ji helbest û awazên min bûn.

Di sala 1973an de, Mihemed Şêxo hat Serê Kaniyê, ba min malê. Min şeş stran dan wî. Her şeş jî ji helbest û awazên min in. Wê çaxê, wî ji min re got: “Ez ê herim Kurdistanê bigihim şoreşa Barzanî û li vir namînim.” Ew çû Kurdistanê û gihişt şoreşa Barzanî.

Di sala 1983an de, Mihemed Şêxo vegeriya bajarê Qamişlo. Ew û Ebdilayê Mele Elî di meha Adarê de bû hatin Serê Kaniyê, ba min malê. Em derketin seyrane ber av û kaniyan. Dema

Kurdên Serê Kaniyê bihîstin ku Mihemed Şêxo hatiye Serê Kaniyê pir hatin ba wî. Dema bû êvar, em vegeriyan malê, min şeş stran dan wî. Ew jî ji helbest û awazên min in.

Paşê ew careke din hat ba min, min pênc stran dan wî. Du ji helbest û awazên min in û sê yên din wî ji xwe re awaz kirin. Yek ji wan “Derdan çî ez diljar kirim, ey felek” e; yek jî “Çi bikim bi can piştî here jîna ciwan” e; ya sisêyan jî “Ez bûm firar” e. Min 54 stran ku helbest û awazên min in dan dengbêjan. Ez ji Seydayê Cegerxwîn qut nebûm, hertim diçûm ba wî.

Di sala 1979an de ez çûm ba wî û min hinek helbestên xwe nîşanî wî dan. Wî ji min re got: “Ez dikim roja duşemê herim Swêdê.” Min got: “Seyda, tu yê me sêwî bihêlî.” Wî ji min re got: “Na, ez ê vegirim.”

Lê sed heyf û mixabin, Seydayê Cegerxwîn di sala 1984an de li me vegeriya, lê ne sax vegeriya, mirî vegeriya. Min nema seydayê xwe dît, oxir be Seyda! Vaye ez jî tîm ba te, seydayê min! Cihê min li ba xwe çêbike da ez bibim cîranê te!

IX Di sala 1970an de, dema ku ez li dikanê bûm, min dît du mirov hatin ba min û ji min re gotin: “Tu Yûsif Berazî yî?” Min got: “Erê.” Wan ji min re got: “Kerem ke, bi me re were, karê te li ba me heye.”

Min ji wan re got: “Hûn çî ne?” Wan ji min re got: “Em Mebahis in.” Piştî, wan destê min kirin kelepçeyê û ez xistim jêpa xwe. Wan ez birim bajarê Hesekê, li ba xwe xistim zindanê heta roja din nîvro ku ew hatin ba min û ez ji zindanê derxistim.

Wan kelepçe xistin herdu destên min û ez birim û xistim basa sivîl. Yek bi min re hat. Ez nizanim wê min bi ku ve bibin. Min dît basê riya Helebê girt û meşiya. Em gihiştin bajarê Helebê. Li gera Helebê jî em li basa Şamê siwar bûn. Roja din, nîvro, em gihiştin bajarê Şamê. Wî ez birim ba Mebahisan. Wan ez xistim zindanê û ez şevê li wir mam.

Roja din hatin ba min û ez ji zindanê derxistim û xistim

otomobîleke sergirtî, lê belê ez nizanim ez bi ku ve birim. Min dît otomobîl sekinî û derî hat vekirin. Ez daxistim û di deriyekî vekirî de ez xistim hundir û wan derî li min girt. Neh rojan min nizanîbû ez li ku me. Ez di hucreyê de bi tenê bûm. Hucre pir in. Her mirovek di yekê de ye. Kes kesî nabîne. Her 24 saetan carekê dihatin ba min û ji min re digotin: “Tu yê çi bixwî?”

Xwarina nekelandî ji min re dianîn. Min nikarîbû bixwara. Av û kepîne (destavxane) di hundir de bûn. Ez li ser betaniyan radizam. Li Serê Kaniyê dema ez hatim girtin, kurê birayê min Şewket ez dîtîm. Min ji wî re got: “Şewket, zû pêjameyê min û pereyan bîne.” Lê heta ew çû û hat otomobîl meşîya. Şewket li pey me reviya û ghişî otomobîlê û pê de hilperikî. Lê belê wan bi daran li destên wî dan. Wî bi zorê pere da min, lê nikarîbû pêjame bigihanda min. Di hucreyê de, ez bi kincên xwe radizam.

Roja dehan, mirovek hat bihurî. Min ji wî pirsî ev der çi ye? Wî ji min re got ev der Hebsa Şêx Hesên e. Berê min bi navê vê hebsê bihîstibû ku serokê Sûriyê Edîb Şîşeklî (1909– 1964) ev hebs ji bo îşkenceyê ava kiribû. Dihate gotin ku di wir de seg û kûçikên har bera mirov didan û wan mirov parçe parçe dikir. Di wir de jî her sibeh saet sisê bi girtiyan re lêkolîn dihat kirin. Girtiyan didan haho, qîr û hawaran.

Piştî diwanzdeh rojan wan bangî min kir; wan lêkolên bi min re kir; gotin: “Tu li Serê Kaniyê teşqeleyan dikî; tu civînan ji xortên Kurd re çêdikî; wan bêyî ruxset didî xwendin; tu cejna Newrozê li mala xwe çêdikî; salona te ya berberiyê bûye cihê civînên siyasî; tu stranên siyasî dinivîsî û didî dengbêjan; tu alîkariyan didî ser hev û ji Barzanî re dişînî; Kurdên Iraqê tên ba te; tu li dijî Partiya Beisê yî; Kurdên Tirkîyê tên ba te salonê û tu wan hişyar dikî; gotinên siyasî dikî; te li ba rêveberê zîraetê (çandiniyê) ji hikûmetê re dijûn û xeberên pîs daye; gelek raçet li ser te hatine nivîsandin ku em te bernedin û nehêlin tu vegerî Serê Kaniyê!”

Wî got: “Tu çi dibêjî? Ma ev tişt ne rast in?” Min ji wî re got: “Ne rast in, ku rast bûna, li wir hikûmet heye, dê wan li Serê

Kaniyê ji min pirs bikirana. Ma li wir hikûmet tune? Çima hûn min tînin Şamê?” Wî kir nekir; tiştê ji min havil nekir. Li zengil da. Du zebanî hatin, kebçûk anîn û dar di destên wan de bûn. Ez rûniştî bûm dema ew li ser min siwar bûn. Wan li min dan û ez rakirim; ez xistim kebçûkê û li min dan û hey li min dan û wan ez vegerandim hucreyê.

Roja din, wan dîsa bangî min kir; ez birim cihê lêkolînê û yê lêpîrsîner ji min re got: “Ji min re rast bibêje yan ez ê te bikujim!” Min ji wî re got: “Ev tiştên te ji min pirs kirin, hemû derew in.” Wî dîsa li zengil da û dîsa jî zebaniyên wî hatin; kebçûk û dar di destên wan de bûn, wan wekî berê li min kir, lê belê wan tiştê ji min havil nekir. Êdî ji zebaniyên xwe re got wî bibin cihê wî. Wan ez birim; xistim hucreyê û hew bangî min kir.

Ez 14 rojan li ba wan mam. Roja 15an, wan ez xistim otomobîleke sergirtî; birim xistim Hebsa Kelehê ya Şamê. Ez şevêkê li birca kelehê di hucreyê de razam û roja din ez birim nav girtiyan siyasî, min hebsî tê de dîtî ku wek pêz li erdê mexel hatine; bêyî text li ser betaniyan rûniştine. Min nizanîbû ez li ku rûnim.

Min ji mirovekî pirsî gelo kes ji bajarê Qamişlo yan ji bajarê Hesekê li vir hene? Wî nîşanî min da û got: “Evên han ji Qamişloyê ne.” Ez çûm ba wan û min got: “Hûn ji Qamişloyê ne?” Wan got: “Erê, em ji Qamişloyê ne.” Wan ji min re got: “Tu ji ku yî?” Min ji wan re got: “Ez ji bajarê Serê Kaniyê me.” Wan got: “Ehlen we sehlen, tu bi xêr hatî.” Herwiha wan got: “Rûne; li ba me be.” Ez li ba wan rûniştîm. Yek ji wan Osmanê Biro “Bavê Şîhab” bû û yek jî Yûsîfê Eho bû.

Wê çaxê Partiya Komunist girtî bû. Ev herdu ji Partiya Komunist bûn. Ez çardeh rojan li ba wan mam, lê Mebahis hatin ez ji wir derxistim; destên min xistin kelepçeyê; ez birim gerajê û xistim basa Qamişloyê. Du mirov ji Mebahisan bi min re hatin Qamişloyê. Lê wan ez nebirim Qamişloyê, lê ez li Hesekê peya kirim û birim ba Mebahis; xistim zindanê.

Roja din ez ji zindanê derxistim. Destên min xistin kelepçeyê;

ez xistim otomobîleke Mercedes û ez birim Qamişloyê ba Mebahisan, ez xistim zindaneke bi hucreyeke dirêj bi du metro pehnî û metroyek dirêjî. Betanî nebûn; balîf nebûn; ez li erdê rûdiniştim; pantolon, gumlek û pêjameyê min di wir de genî bûn. Ji ber ku ez 58 rojan di germa havînê de dimam, herwiha ji ber xuhdan û neşûştinê, hilma genî êdî ji min dihat. Ez ji birçîna dixewixîm.

Carekê min dît yek ji wan li ber derî ye. Min bangî wî kir. Ew hat û got: “Çi ye? Tu çi ji min dixwazî?” Min got: “Ez birçî me!” Wî laqirdî û henekê xwe bi min kir û got: “Tu yê biskewîtên zarokan bixwî?” Min ji wî re got: “Erê, ez ê bixwim, ê ji min re neyîne kûçik cewrikê kûçikan bel!” Ez li wî rabûm. Wî xwe kerr kir, serê xwe bera ber xwe da û meşiya, çû.

Di wê germa havînê de, wan rojê du caran derî li min vedikir û ez derdixistim hewşê ji bo ku ez derkevim destavekê yan ji bo avxwarinekê. Min ji henefiyê ava germ vedixwar. Piştî wê, wan ez vedigerandim û dixistim hucreyê. Xwarin nedidane min. Min bi pereyên xwe xwarin ji xwe re dikirî.

Mirovek ji wan Dêrî (Ji bajarê Dêrezorê) bû, navê wî Ebdilkerîm bû. Wî diçû û xwarin ji min re dikirî. Min pere dida wî û min ji wî re digot: “Ji min re kebabê bîne.” Lê ew diçû ji min re yan fûl (paqila) yan jî humis (nok) dianî. Ez li wî xeyidîm û min ji wî re got: “Ev ê ku fûl û humisê difroşe merivê te ye yan şîrîk û ortaxê te ye.”

Ji ber wê, wî xwe xeyidand. Bû roja din min pere da wî, min got: “Ji min re kebabê bîne.” Ew çû û kebab anî. Wî kebab û zelete ro kirin ser nên û firax birin. Ez xeyidîm û hiş ji serê min çû. Min lingê xwe li xwarinê da û ew avêt derve û êrişî wî kir. Ew reviya. Min ew zeft nekir.

Min serê xwe li derî da û serê xwe şikand. Min bi dengekî bilind xeber û dijûn ji wan re dan. Min dît mezinê wan bi rev hat. Dema wî dît xwîn ji serê min tê, wî got: “Ev çi ye?” Min ji wî re got: “Ez Îsraîlî me, ez casûs im. Berê hûn dîkin min bi darve bikin, lê hûn çima xwarinê nadin min?” Gava min wiha ji wî re got, wî bangî yê Dêrî kir, li ber wî sekinî û bi qasî Xwedê

hêz da wî, şimaqek li yê Dêrî xist û jê re got: “Niha ev mirov bimire, di stûyê kê de ye?!” û ew bir.

Ji ber îşkence û lêdana ku Mebahisên Şamê li min kirin, di gozeka lingê min de birînek vebû û lingê min werimî û jan dida. Min ji wan re got min bibin ba doktor lingê min derman bikin, lê belê wan guh nedidan min. Ji ber vê yekê, ez bi şev ranedizam. Gava wan ez dibirim ji bo ez avê vexwim, min boçikên cixareyan li erdê didîtin. Min ew ji erdê radikirin û tûtîn û arê cixareyan dixist birînên lingê xwe. Lê wan nola agirekî birînên min dişewitandin. Bi vî rengî birînên lingê min rehet bûn.

Min wisa li erdê paldida ku kî ji wan bihata ba min, ez ji cihê xwe ji ber wan ranedibûm. Carekê min dît derî li min hat vekirin. Du mirov ketin hundir û hatin ba min. Ez ji ber wan ranebûm û min guh neda wan. Yekî ji wan ji min re got: “Rabe ser xwe. Ev serokê me yê nû ye, navê wî Mihemed Necar e.” Min dît serokê nû bi kurdî ji min re got: “Tu çawa yî, tu baş î?”

Min ji wî re got: “Ez ji ku baş im! Ma tu min nabînî ku ev çil rojên min bûn ez bêyî pêjame me û bêyî xweşûştin û bêyî nivîn li erdê, li ser çîmentoyê radizim. Xwediyên min nizanin ez li ku derê me ji ber ku hûn nahêlin kesek bê ba min û xeberê nadin wan. Gelo ma ez Eli Cohen im an ez Îsraîlî me? Ma ez casûsê Îsraîlê me? Çima hûn wiha li min dîkin?” Wî serê xwe hejand û got: “Tişt nabe, bêhna xwe fireh bike. Em ê niha çareyekê ji te re bibînin.”

Roja din xezûrê min û kurê birayê wî bihîstin ku ez li Qamişloyê, li ba Mebahisê di zindanê de me. Ew hatin ba min, cil û kinc ji min re anîn û gotin: “Tu çawa yî?” Min got: “Ev Mebahis ji min re ne baş in, lê serokê wan ê nûhatî Kurd e, belkî ji min re baş be.” Kurê birayê xezûrê min navê wî Îzedîn bû, keniya û ji min re got: “Serokê Mebahis ê nû ne Kurd e, helebî ye ji bajarê Helebê ye. Ew pênc salan li ba me, li bajarê Amûdê, li Xwendengeha Xezalî rêveberê me bû, lewma ew bi başî û rindî fêrî kurdî bûye, ji ber wî hawî ew bi kurdî zane.” Herwiha wî got: “Em niha ji ba wî hatin, ji bo te me tembî li wî

kir. Ew ê ji te re baş be.”

Piştî ku ew ji ba min çûn bi rojekê, serokê nû yek ji peyayên xwe şand. Ez derxistim û birim qata jor li ba xwe û fîncanek qehwe ji min re anî û ez şandim Zindana Navendî.

Ez sê rojan li wir mam. Piştî sê rojan, ez vegerandim Qamişloyê û berê min dane dadgehê. Ez bi kefalet hatim berdan. Piştî du mehan û rojekê, ez vegeriyam mala xwe, lê ez du caran çûm dadgehê. Di dawî de, wan ez bêsûc û bêrî kirim. Gava ez û birayê xwe Îsmail ji hebsê derketin û hatin mala xwe, Kurd newêrîbûn bihatana ba me. Wan digot eger me silav li we bikira, em jî dê bihatana girtin. Lewma wan digot ku em neçin ba wan.

Min salona xwe ya berberiyê vekir, lê Kurd newêrîbûn bihatana ba min ji bo porê xwe çêkirana. Ereb jî nedihatîn. Ez wiha li salonê bê kar rûdiniştim. Êvaran, ez destvala dihatim malê.

Yekî sîxur (muxbir) ku min ew xweşik nas kiribû ku ew muxbirê Mebahisan e, hat ba min û di salonê de rûnişt. Wî ji min re got: “Tu bi xêr hatî.” Min got: “Tu sax bî.” Wî ji min re got: “Ez û te, em ji welatekî ne. Ez piştî te hatim vî welatî. Te tiştêk neda ser hev, lewma tu xizan î. Tu ji bo kurdîtiyê her roj di hebsan de yî. Ma kurdîti jî te de ketiye. Dest ji vê kurdîtiyê berde. Bes e, kuro!”

Min li wî mêze kir û min bi xeyid ji wî re got: “Zendên jina qehbik tije bazinên zêr in. Gelo tu dikarî ji wê re bibêjî ne qehbik e û bi zêran navê qehbîtiyê ji ser wê rakî? De rabe û ji vir here! Tu mîna jina qehb î!”

Min wê çaxê helbestek nivîsand û Mihemed Şêxo jî ew kir stran. Min di wê helbesta xwe de got:

Derdan çî ez diljar kirim hey felek
Êdî nikarim bijmêrim bûn gelek
Barê xizanî jî li min hîn ne bes
Serde ji pîsa re çî ez bûm henek

Mêrên gemar îro hemû pêş ketin
Karê ne baş îro ji war baş ketin
Kûçik li ser hestiyên bi lez kom dibin
Mêrên dirust nabin xulam paş ketin

Wê tişt nebe parek ji çem qels dibe
Ba tê gemar dajo li ser kom dibe
Lê qet gemar ava çeman nagire
Av xurt bibe dajo gemar pak dibe

Zor nê bi min birçî û bêwar û jar
Lê baz tu car naxwe ji goştê mirar
Zanî tu car nabim xulam hey felek
Tim bergir im razî me ez Bêbuhar

Cerdên xeman wan dest li min dane hev
Pêşde bi lez ew tîn bi meş geh bi rev
Piştî ku ez mam Bêbuhar narevim
Dem bê bi cengê ez bixim wan ji hev

Di sala 1970ê de, ez bawer im konferansa neteweyî li Kurdistanê çêbû. Barzanî lê beşdar bû û konferans bi serweriya wî bû. Wê çaxê herdu partiyên Kurdên Sûrî çûbûn wê konferansê û ji her çar parçeyên Kurdistanê lê hebûn. Wan xwestin herdu partiyên Kurd ên Sûrî bikin yek, lewma wan hîlbijartin ji herdu partiyan re çêkirin û ew kirin yek û Dehamê Mîro kir sekreterê partiya nû.

Lê sed mixabin, ew nebûn yek. Ji ber ku gava ew vegeriyan Sûriyê, her yek ji wan vegeriya karê xwe yê ku berê dikir. Navê rêberiya partiyê bû “Qiyadeya Muweqet – Serokatiya Demkî”, lê belê li cihê xwe herdu jê qetiyên Kurd ên Sûriyê bûne sê. Ez û hinek hevalan, em şaş û sêmat man ka gelo em bi kîjan partiyê re kar bikin.

Di dawî de, Barzanî, Elî Sincarî şand ba me û got: “Hûn ê bi Dehamê Mîro re kar bikin.” Ango me tevan bi “Qiyadeya

Muweqet» re kar kir. Li Sûriyê sê partiyên kurdî çêbûn. Me koledar ji bîr kir, ji ber ku me şerê hev dikir. Em rabûn li ser cade û kolanan ji hev re sixêf û xeberan bidin.

Di sala 1972an de, konferansa partiya me ya Muweqet li Kurdistana Iraqê çêbû. Birayê min Îsmail çû konferansê. Konferansê navê partiya Muweqet kir “Partî Dîmoqrati Kurdî fî (li) Sûriya, El- partî” û Partî û herdu partiyên din ên ku yek ji wan bi navê “yemîn – rast” û ya din bi navê “yesar – çep” bû, şerê hev dikirin û ji hev ketin.

Hîn ew ne bes e, di sala 1974an de hikûmeta Beisê, Erebên Reqa û Helebê yên ku bi navê Xemir hatin naskirin, anîne Cezîrê û xistin erdê Kurdan û erdên cotkarên Kurd dane wan. Cotkarên Kurd di gundên xwe de bêtî erd man.

Herwiha di wê demê de jî, rêveberên Partî hatin girtin ta ku sê kes man. Mebahis hatin birayê min Îsmail girtin û birin Qamişloyê û ew çend rojan li ba xwe hiştin û piştî berdan. Dema ew hate malê, min ji wî pirs kir: “Ji bo çi wan tu girt û bir; çi ji te re digotin?”

Birayê min Îsmail got: “Ji min re digotin, te belavok belav kirine û tu Kurdan li dijî hikûmetê tevradike. Em te nas dikin tu çi dikî.” Herwisa got: “Min ji wan re got ne rast e, lê wan ez pir êşandim. Wan tiştêk ji min havil nekir. Di dawî de, ez berdâm û ez hatim.”

Hikûmeta Beisê dida pey me; her roj em digirtin û çavdêriya me dikir; ti teim di me nedida; bi çavê neyarî li me dînerî; em jî gund bi gund digeriyan û me bi Kurdan dida naskirin û ew hişyar dikirin ji bo ku ji gundên xwe dernekevin û neçin. Me ji wan re digot herin bi xwe her karî bikin, lê malên xwe yên gund bernedîn da ji Erebên Xemir re nemînin. Wan jî bi ya me dikir û gundên xwe bernedan. Belkî diçûn li derve kar dikirin û dihatin mal û gundên xwe.

Ji ber wî hawî, Beisî ji Partî pir dixeyidîn, lewma wan hertim didan pey me, tevî ku rêberên Partî di zindanê de bûn, lê hê jî Komîteya Herêmî û Şaxî li derve bûn.

Ew jî ne bes e, di sala 1975an de, şoreşa Barzanî jî şikest û

pêşmergeyan çek danîn û 620 Pêşmerge hatin Sûriyeyê. Bi ser de jî Partî parçe bû. Em hindik man Partî.

Me yên bi mal, 200 li gundan bi cî kirin û me yên din jî li bajaran bi cî kirin. Sê mal hildan ser Serê Kaniyê, li ser min. Me alîkarî kom dikir û dibir Qamişloyê. Ku min ji wan re bi şev çî kar dikir, sibehê muxaberatan dihatin ez digirtim û dibirim ba xwe. Bi min re lêpîrsîn çêdikirin.

Salekê, ez 21 caran hatim girtin. Tu nabêjî havalekî me muxbir (ajan) e! Wî navê min dida hikûmetê. Me çavdêriya wî kir. Me ew zeft kir û bi dest girt û ji me re îmze kir ez muxbirê hikûmetê me. Ew çûbû konferansa partiye ya sala 1972an ku li Kurdistana Iraqê çêbû. Piştî me ew zeft kir hevalekî wî navên hevalên me yên Serê Kaniyê kom kiribûn û ew yek bi yek dabûn hikûmetê. Hikûmet hat malên hevalên me, yên ku endamên Partî bûn û ew yek bi yek dan îmzekirin ku ew dê karê partiye nekin.

Bi vî rengî, Partî li Serê Kaniyê nema û kar sekinî. Şeş xortan ku navên xwe ji min re rakiribûn ku bibin hevalên Partiyê, Partiyê ew nas nekiribûn û li ba min man. Yek ji wan kurê birayê min Îsmail, Şewket bû. Partî sê salan li Serê Kaniyê sekinî.

Di sala 1978an de, Seydayê Tîrêj û xortek bi wî re bû hatin Serê Kaniyê, ba min malê. Wan got ku hevalan silav li min dikirin. Wan ji min xwest ku ez li Serê Kaniyê ji nû ve partiye damezrînim. Min got erê û me soz da hev ku em ê hev li bajarê Hesekê bibînin.

Ji wan şeş xortan, sê leşker bûn. Min sê bi xwe re birin Hesekê, mala Seydayê Tîrêj. Yek ji wan Şewket kurê birayê min Îsmail bû; yek Teyar Bekê bû û yek Ebdilbaqî Mecîd bû. Me li mala Seydayê Tîrêj ew xort birêxistin kirin û me li Serê Kaniyê ji nû ve dest bi karê partiye kir. Di sala 1982an de, rêveberên Partî ji zindanê derketin, lê wan nema karê partiye kir.

Di sala 1983an de, çaxê Tirkan êrîşî Kurdistana Iraqê kir da Kerkûkê bistînin, dîsa Partî bû du parçe. Me karê xwe dikir û me rêça Barzanî berneda. Di sala 1988an de Sedam Hisên

bi çekên kîmyawî li Helebce û Xormalê xist. Dîsa partiya me parçe bû. Dîsa me rêça Barzanî berneda û me karê xwe dikir.

Dî sala 1998an de, dîsa Partî hat parçekirin û xwe kirin Barzanî. Vê carê yê ne Barzanî em man û hinek bêbextî li me kir û têkilî bi wan re çêkirin. Yê Partî parçe kir ew man. Yê rast û yê ku koledaran nikarîbûn em pûç bikirana, lê wan em pûç kirin. Lê belê, em pûç nabin, ji ber ku em rast in. Dîwarê rast nakeve, em Partiya rojên teng in.

Zindan

Dîwana Yekem
[1988]

Hebs û zindan

Hebs û zindan kûr û tarî xewa min nayê
 Ji eşq û evîna gulê ketim belayê
 Gula min vebû û bîn da li serê çiyayê
 Min got gula min wer vir gul bê dem nayê

Gula min kesk û sor gula min zer e
 Hebs û zindan tê de riziya gul bê xeber e
 Gula min bindest e bi kul û keser e
 Dest ji gulê bernadim can bidim ser e

Gula min rengîn e gula min geş e
 Gul bi xelkê tal e bi min pîr xweş e
 Dinya li ser min rûne dem li min reş e
 Dest ji gulê berandim ku xwîn bimeşe

Hebs û zindan kûr û tarî tê de dinalim
 Ji eşq û evîna gulê gelek bêhal im
 Gula min bindest e pîr dem û sal in
 Kî bistîne bi xwînê pê re heval im

Gula min tu xeyidî, min guneh çî kir
 Te ji min re çî got, min bi can û dil kir
 Min mal û can da ser, dîsa hindik kir
 Riya min gelek dûr bû va eşqê kin kir

Karkerên Kurd

Karkerên Kurd hûn zanibin
 Çima hûn maf winda ne
 Di welat de hûn nexweş in
 Tev bi derd û bela ne
 Axa û beg tev dijin in
 Simsar şêx û mela ne
 Hezar sal bûn jana zirav
 Derdê we tev ji wan e

Şêx û mela zekatxwer in
 Ew bi xîşt û nivîşt in
 Hûn kor kirin nezan kirin
 Tev li pey xelkê hiştin
 Axa û beg talan kirin
 Tişt di welat nehiştin
 Dijmin bi dest wan xwînmijan
 Bindest kirin hûn kuştin

Hûn zanibin axa û beg
 Ewna baskên neyar in
 Ji dijin re şopê dajon
 Ewna wek segên har in
 Li parlamento rûdinin
 Ji dijin re li kar in
 Diz û tolaz berdane we
 Malê we tevde xwarin

Dest ji beg û axan berdin
 Ne gerek e êlîfî
 Bila bi ol hûn kor nebin
 Bê mela û şêxîfî
 Sosyalîzmê rind pê bigirin
 Pê pêş xînin kurdîfî

Kurdistan qet azad nabe
llem bi riya yekîfî

Şêx û melên dirust hebûn
Axa û begên dilawer
Em ji wan re pesndar in
Ji bo Kurdan rabûn şer
Dijmin şerê wan tim kir
Ê hat kuştin ên çûn der
Heta niha ji wan hene
Lê Kurdên pîs xwe dan ber

Îro Partî we rêber e
Jîr in xwe bidin dorê
Tola wan mêrxasan hemiyan
Rakin bi ceng û zorê
Pîsan li nav xwe nehêlin
Dijmin dimire li dorê
Segên har li ser rê hebin
Mirov bi zor biborê

Şerm e hûn lawên Aşkan in
Hezar sal bûn bindest in
Rêber beg û axên pîs bûn
Wan azadî nexwestin
Gava we serê xwe rakir
Wekî mar wan hûn gestin
Li ser we tim xurtemêr in
Ji dijmin re ew sist in

Mela hedîsê dixwîne
Navê Kurdan tê tune
Me nimêj kir û zekat da
Xêra me tev bû gune
Xwendina me pê winda bû

Îro zarê me tune
Çiqas me ol parast me dî
Sûd tev ji bo dijmin e

Muzîka me tev hil kirin
Muzîk zarê millet e
Ji xelkê re serbilindî
Çima ji mer tomet e
Tirsin Kurd pê şiyar bibin
Dijmin danî ev xute
Muzîkvan, dengbêj tê nebin
Ew millet ne millet e

Here nav dewletên mezin
Mehricanan lê binê
Muzîka xwe tev pêş didin
Çima yê me tev tînê
Gelên reşik bûn hunermend
Em wek wan bin qey gunê
Nikar em çavê xwe rakin
Xelk tev bi me dikenê

Kanî huner kanî xwendin
Ka ala me yî sê reng
Winda bûn kinc û folklor
Qut bûn ji me zar û deng
Kurdistan me ya rengîn
Hezar sal bûn li ser ceng
Misilmankî negot gune
Tim kuştin û rojên teng

Her kes xefka xwe vedide
Çivîkan difirîne ser
Bi karê xwe nêçîrvan in
Bi dev bûne pêxember

Gerdûn çiqasî wergere
 Pir canbaz in ew tîn ser
 Ez Bêbuhar wan zanim
 Bi wan dixapin ên ker

Xwendin li Kurdan bûye bar
 Divê bibin xwendevan
 Çekên giran Kurd jî çêkin
 Wekî Rûs û Amerîkan
 Ji dijmin Kurd xurttir bibin
 Azad bikin Kurdistan
 Kurdistan me pir xweş e
 Tev jê re bibin qurban

Keça Kurd

Hatî dema çerxê bîstan
 Ey keça Kurd
 Bes êdî çav bi perde bî
 Perdê ji çavê xwe hilîne
 Ey delalê
 Bila êdî serbixwe bî
 Keçên xelkê bûn xwendevan
 Tev bilind bûn
 Heta çi dem şerpeze bî
 Tu jî weke Valentîna
 Herî ezman
 Wek wê bila tu zane bî

Şerm e li te ey keça Kurd
 Tu bedew î
 Bejnzirav pir delal î
 Ji sibê heta êvarê
 Li pey pey î

Tu karker î ne li mal î
 Keda giran ew karê pir
 Tu tim dikî
 Heta dibî çarde salî
 Bavê te yê çav li peran
 Wê te bide
 Wî ew kalê heftê salî

Tu car divê bi vê jînê
 Ey keça Kurd
 Poz daneynî ne razî bî
 Wekî xelkê xwendevan bî
 Bi wezîfe
 Ber masê li ser kursî bî
 Piştî nîvro tev xortê Kurd
 Pî bi hev din
 Li nav baxçan seyrancî bî
 Wek Angela keça zincî
 Di warê xwe de
 Konevan bî dilsotî bî

Wa Indira keça Hindê
 Xwendevan e
 Bi bindestî nebû razî
 Ji bo welat canbêzar kir
 Neyar derxist ew bû xazî
 Meşîya gihişt armancê
 Wayê pêş xist
 Ew miletê xwas û tazî
 Wa rûniştî li ser kursî
 Li cîhanê
 Deng hildide bi firazî

Hin ji van şêxan û melan
 Ez bawer im

Ew xulamên zikên xwe ne
 Kincê li şêx tirîgar e
 Hevirmêş e
 Kincên sofîyan kevnare ne
 Ew sofîyên rihdirêj in
 Bodele ne
 Wan haj dinê tune ne
 Ewna tu car bi kêr nayên
 Hûn bawer bin
 Ji bo şêx ew tev suxre ne

 Lê ew tim dibên heram e
 Keç bixwîne
 Ji bo ola me gune ye
 Va milet ew tev pêş ketin
 Ji bo çi ye
 Ma bes ol ew para me ye
 Em tev bûn bindest belengaz
 Me çi kiriye
 Ma gunehê me çi heye?
 Ez bawer im bi xwendinê
 Em pêş kevin
 Xwendin ew armanca me ye
 Va ji we re ez tim dibêm
 Va Bêbuhar ew şêx û melayê we ye

Mela

Mela tu seydayê milet
 Xutbê dixwînî xet bi xet
 Alî hejaran nakî qet
 Ma Quranê wer got mela!

Hey melayê mûçî qirêj
 Xutbê bi erebî dirêj
 Xutbê bi kurdî jî bibêj
 Kurd jî jê berkevin mela

Dema tu xutbê dixwînî
 Tu xutbê vala dirijînî
 Ma qeyî tu kalan nabînî
 Di xutbê de radizin mela

Ma ol arzê bavê te ye
 Erebb tenê Îslam heye
 Ger ola îslamê wa ye
 Me jî ev ol navê mela

Eger mela tu ditirsî
 Mane ola te ma kursî
 Ger mûmin bî tu natirsî
 Mûmin qet natirsîn mela

Tu kar dibî ji cejnan re
 Tu naçî malên hejaran
 Tu diçî malên maldaran
 Ji bo peran bibî mela

We ol avêt binê bîrê
 Şerîet kir konê pîrê
 Kon nagire ker û bergîlê

Kelmêş dikevinê mela

Ji bo ol we xwend û leza
Dawî we kir perda diza
Perda we li paşê riziya
Hûn diz tev xuya bûn mela

Mela xwelî li serê te bê
Ma wê gerdûn milkê te bê
Qey wê rojkê dema me bê
Gerdûn wer namîne mela

Nebe destik ji bo neyar
Rab wek Barzanî zû bi kar
Kar bik ji bo Kurdên hejar
Pesndarê te bim mela

Gerdûn ew çerx û felek e
Rab li Xumeynî mêze ke
Wek wî zorê qayil neke
Textê şah xopan kir mela

Nêzîk welat azad dibe
Zêrê Kurdan wê pir bibe
Gelê Kurd wê têr bibe
Para te jî tê de mela

Bêbuhar li we qîrîn e
Bi xortan re dest hilîne
Çewser jî welat derîne
Pê ol serrast dibe mela

Şêxê Sebsebî

Tu yî Şêxê Sebsebî
Bi qedrê keskê te bî
Jinên bî talan dikî
Ezanim tê rast nebî

Bi kesk û tacê li te
Ne bawer ez qet bi te
Bi xiştik def sed nivişt
Bigihên ku ma em bi te

Bi sir zanî deng dikî
Buhîşt çar gaz par dikî
Bi xwîn xwarî têyî millet
Ji dijmin re kar dikî

De kê got ol budet e
Dadî ye tev rûmet e
Qayil nake qet derew
Ji bo mirov rûmet e

Xwedê dema ol ku da
Derew tê de qet neda
Ji bo mirov şaş neçe
Ji erkan pênc da Xweda

De yek jê sewm yek selat
De yek jê hec yek zekat
Şehadet jî yek li pey
Ji bo mirov nû hilat

Bi van pêncan em bikin
Riya xwe em nas bikin
Bigihên em tev meqsedan

Ji xêran em pir bikin

De bes gotin bik bi dev

Tu xwînxwar î roj û şev

Eger sofî zane bin

Te berdin tim dûr birev

Li sofîkê çav li ba

Dî dest tîzbî sed liba

Jinik çêl birçîn li mal

Li şêx herdem merheba

Bizan ol ew xîret e

Wekî min ferz ew li te

Ji Kurdan re bik xebat

Ku çêbe rûmet li te

De sofî çî bikî bi şêx

Misîn çîl salî bipêx

Du qurşan jê kar nekî

Bimînî wer ling bi rêx

Mucîb rehman ew spas

De wî şêxî her binas

De wek wî rûmet bikin

Welatê xwe kir xelas

Neyaran hin şêx kirîn

Li Kurdan wan rê birîn

Ji ber derdên ên nezan

Gelo ez bûm dilbirîn

Ez bûm firar

Ez bûm firar dûr bûm gelo ji yarê

Qet dost neman tev bûn neyar bi carê

Dewran li min ew çep gerî li paş mam

Bûm wek gumok hêsirên min tim dibarê

Ez wek goyîn tim roj û şev dinalim

Ez wer biyan bêkes û bê heval im

Ez bûm wekî kalê temen buhurî

Rê dûr bi meş qet hêz nema nikarim

Gerdûn zivistan pir bi ba û bahoz

Berfa spî sar tê bi mij û tev toz

Şev reş û qir şaş bûm ji rê bi der çûm

Gopal min girt piştî min xwar û pir xûz

Birçî û tî derdê giran bi serda

Sersam û gêj şaş bûm herim bi ku da

Pir dem wekî Mûsa li Tûr min ban kir

Carek Xweda min qet nedî te cab da

Taet nimêj ma ey Xweda ji bo çî

Jîna min tev taet min kir bi qencî

Dawî temen ez mam geda û bêwar

Ez wer nexweş bêkes hejar û birçî

Barê giran îro çima li ser min

Ev rê te wer şaş kir hemû li ber min

Bûm Bêbuhar yarê kirim te yar da

Dil xweş nekir derd zêde kir ji bo min

Qet jîn nedî min wek Elî Herîrî

Bimirim bi derd ez wek Melê Cizîrî

Ez bûm wekî Xanî neçar bi xortî

Dijmin çi ew riswa kirî bi pîrî

Şîrîn

Şîrîn tu cînara min î
 Armanc û nîşana min î
 Rohnî û rewşana min î
 Bax û gulistana min î

Çavên belek lêvên şekir
 Dêma gulî bisk lê şe kir
 Bejna te min lê mêze kir
 Derya evînê çûm binî

Pêlan li ser pêlan veda
 Derbêm ji bin qet keys neda
 Êşa dilê min şax veda
 Qey dil diyanê dijmin î

Mihre tu bik êdî gidî
 Davan li min bes tim vedî
 Min qet li gerdûn jîn nedî
 Zû dil revînî şewşen î

Pêşî evînî pir xweş e
 Yê nû ketê ew dilgeş e
 Dawî çi kûr û pir reş e
 Tê wer bibî nagihî binî

Eşq agir e dil maşe ye
 Tîj lêkeve wek şûşe ye
 Derman çi dem jê re heye
 Çiriya ji hev ket ta binî

Sînga te wek dergê kelê
 Pada welat û poymelê
 Sed reng ji min re ka ne lê
 Zend û Avestaya min î

Şan tê gula sor bîn dike
 Porik ji navê jê dike
 Hem jê dixwe hem kar dike
 Hingiv binêr jê parzinî

Sorgul buharê geş dibe
 Cîhan hemû pê xweş dibe
 Havîn li pey tê hişk dibe
 Hew hat ji nişk de bê çinî

Şîrîn bilind perwer nebe
 Wer pir bi şoxî gur nebe
 Bêbext felek xurt û qebe
 Roj bê tu hew wek gulçinî

Çavên belek awir neke
 Cîhan li min wêran neke
 Sînga spî zû ser veke
 Hêvî dikim bê gazinî

Bûm Bêbuharê dil neçar
 Cama evînê min vexwar
 Şaş bûm ketim rêça çi xwar
 Bêbext tu pêşvana min î

Ez çûm gulistana gula
 Pê xweş bikim derd û kula
 Şev bû reş rohnî hila
 Min çû ji xwe re gul çinî

Hêvî dikim mehder bikî
 Jîna min hinkî xweş bikî
 Riya rast li pêş min şaş dikî
 Dîsa tu Şîrîna min î

Di tarî de

Di tarî de te ronahî li dil da
 Tu rewşana di nav koşka mezin da
 Bi hêvî me ji dîndara te yarê
 Spasî me te mizgînek bi min da

Ku mizgînê bi min dî pir buha ye
 Di eşqê de dilê dîlber tu wa ye
 Ku sed ahî dinalim ez ji derdan
 Hezar carî dibêm dîlber ne wa ye

Dilê dîlber wekî polat li min bû
 Du mihrab in li ser çavan birûn bû
 Bi sed Leyla bi sed Mecnûn te nadim
 Li ser Zînê wekî Mem wer li min bû

Wekî bilbil li gulzaran dixwînim
 Evîna min ji dil de dilbirîn im
 Wekî Ferhad li ser Şîrîn dinalim
 Heta kengî di vî warî bimînim

Di zecran de çawa ev dil bidebirê
 Di zindana wekî Yûsif li Misrê
 Bi çavan ez derî firdews bibînim
 Bi min re ew nebe ahîn li gorê

Çi bikim bi can

Çi bikim bi can piştî here jîna ciwan
 Baxçê min hişk tê de gulek nake xuyan
 Qut bû ji ser îro çima ava jiyan
 Av nê ji Bîngolê û kanî Serheda

Tewr deng ji şalûl û qumriyan qe nê
 Geriyam li nav tişteke ji min re tê tunê
 Tê de biyan ez bêmiraz wer mam tenê
 Tişteke ji qelsan nê dibên hêvî Xweda

Warê min ket destê çeşel rovî û gur
 Wana li hev tev par kirin war bir bi bir
 Jîna minî mayî tu car nabêm şukir
 Ferman ketî dest bêcirên pîs û geda

Îro ez im dîl û reben bend û benî
 Derya xeman ew kûr e pir ez çûm binî
 Pîr zad min çand avda bi xûn dijmin çinî
 Hin jê min xwest dijmin ji zad kulmek neda

Ez mam li der bêkes û bê war û heval
 Zarên min birçî man hemû sêwî li mal
 Hîn jî bi serde diya min kor bavê min kal
 Ew man wekî çêçikên di hêlîna xwe de

Şevreş li pêş min bû hezar tûk û kelem
 Destê stemkar wan dilê min kir elem
 Dijmin wek yên Şah Nadirê Şahê Ecem
 Yê hat ji min wî kuşt tu carî keys neda

Destê dua hêvî ji wan nakim tu car
 Ez çek bidim xortên heval merd û şiyar
 Mam Bêbuhar bînim bi zorê xweş buhar

Min dî bi qelsî qet kesî tişteke neda

Koça min

Koça min bar kir danî li zozan
Ew pir bi min xweş tev mêrg û çîman
Hatin ji dûr de wan pir vegirtin
Dijmin li dor min çadir û sîwan

Rimbaz ji dijmin wan rim hejandin
Hatin li ser min wan şer gerandin
Ez bûm birîndar tev ga û pez çûn
Sorgul û nêrgiz wan tev weşandin

Dotmam li ser min hat, girî ye
Gotî ji min re: Halê te çî ye?
Kolak ji dijmin dotmam birî çî
Kes pê nizane wî kud biriye

Min çav vekir ax ma ev çî dewran
Torîk û rovî zor kin li şêran
Tolin li lawên Rustem û Xusro
Wer man di xew de qut bûm ji mêran

Rabûm ji nû min kir qîr û hawar
Piştî ku ez mam bê cî û bê war
Dizên reşik xwas Toran û Îran
Girtin ji min war qut bû li min zar

Dev zuha û tî bûm Bîngol jiyan çû
Ez wer nexweş mam doktor ku de çû
Wek min gelek çûn tevde di vê rê
Namûs nema wer ket bin piyan çû

Tevde ji dest ên xapok û oldar
Rohnî li min bû tarî û êvar
Meydan çî vala ma wer bi dijmin
Derbek li min ket pir êş û dijwar

Zarok biçûk in ez wan şiyar kim
Xwendin li wana tevde bi bar kim
Tola min rakin dijmin bela kin
Bûm Bêbuhar ez rabim nû war kim

Bêbext felek

Bêbext felek bo çî te ma wer kir li min
Ma min çî kir gerdûn te wer reş kir bi min
Îro ne bes derdê ji yarê daye dil
Ser de te hat barê giran bar kir li min
Bêbext felek bêol felek dijwar felek

Bêbext felek îro çima bêwar kirim
Bê dost kirim îro çima ez wek gur im
Bêbext felek qet dost neman tev bûn neyar
Ez wek şahîn her bask şikest wer bê fir im
Bêbext felek bêol felek dijwar felek

Bûm Bêbuhar ez tim nexweş çawa bikim
Derman nema derdan ku pê derman bikim
Bayê ji ser sîngê û Zozik nehate dil
Germa di dil êdî ku pê ez sar bikim
Bêbext felek bêol felek dijwar felek

Min got quling rab hêz tu bik baskan hilîn
Dakev tu nav Îran li wir Kurdan bibîn
Halê hemû Kurdên hejar tev pirs tu bik
Bes yek xeber bo min ji wan qurban tu bîn

Bêbext felek bêol felek dijar felek

Rabû û çû ew pir ji zû nanî xeber
Sed ah di dil wan şax vedan tev bûn keder
Bûm Bêbuhar jîna min çû tevde bi ah
Derdê şehîdan giş ne bes ev jî li ser
Bêbext felek bêol felek dijar felek

Hat xweş buhar

Hat xweş buhar çûm nav gulan
Fîxan ketin van bilbilan
Geriyam li nav min yar nedî
Çi bikim di pey van sorgulan

Daket ji jor bilbil min dî
Min go te yara min nedî
Ew bilbilê wek min hejar
Sond xwar û got: Min yar nedî

Ez wêde çûm şalûl min dî
Min got: Te yara min nedî
Şalûl girî sed ah kişand
Got min; bira, yara te dî

Yara te dî got min li vir
Keftar bi gur re hat û bir
Rovî û torîk jî tev in
Ez pê nizam ew çûne kur

Dîsa buhar reş bû li min
Sosin û gul tal bûn bi min
Ez pir girîm ew jî girîn
Tev dil şewitîn wan bi min

Bûm wek hejar bêkes û pîr
Bîndest û bêhal tim esîr
Rojek tenê min xweş nedî
Çi bikim bi halê tim feqîr

Bê sed buhar dil şa nebe
Sêsed hezar reng tê hebe
Bûm Bêbuhar çi bikim buhişt
Yara min ew tê tune be

Temen dibûre

Temen dibûre roj li pey rojê
Felek çi erzan jînê difroşê
Çend salên pêşî ber jê hîlnegirî
Keysê distîne wek hespê qoşê

Çend salên pêşîn jîn gulistan e
Çend salên navîn xebat û jan e
Çend salên paşîn kalbûn û xûzî
Mij û moran û wek zivistan e

Êş xwe berdide lîngan û piyan
Xwe dide ser dar radibe ser piyan
Li ser riya rast gava dide rê
Wek zarokê biçûk here ser çiya

Dêm diqermiçe por dibe geve
Her çav qels dibin mij xwe dide ser
Qirdê wî dimire heval namînin
Şev û rojên wî tev dibin keser

Destê wî kin e dil wî jar e

Tim ji cîhanê dilê wî sar e
 Diran dikevin gede nahêre
 Çiqas xêr hebe ew jê bê par e

Pişt wek kevanê xûz û xwar dibe
 Tişteki ji wî nayê pir neçar dibe
 Kesek ûdê wî êdî nakîşîne
 Kalbûn ji wî re wek neyar dibe

Gerdûn tu kesî nebirî serî
 Rojkê wê mirin ilem bê derî
 Diçe dikeve bin mihra Xweda
 Bîdava tê kirin tiştê wî kirî

Biyar dimîne bêwar û bêkes
 Wekî hev dibin heçî xurt û qels
 Diçe dide ser riya bêveger
 Ew reha dibe ji jîna teras

Mêr wek Siyamend wek Rustemê Zal
 Gernas û mêrxas comerd û şepal
 Xec û Tekmîna herd bêhêvî man
 Gerdûn ji wan re dîsa nebû mal

Mirov kar dike dibe bazirgan
 Divê pir bike ji malê cîhan
 Ewya nizane gerdûn derew e
 Rojên ku diçin ew tevde ziyan

Lo Bêbuharo çî perwer dibî
 Bi xortî nemirî tu jî kal bibî
 Li dil şîret ke neçe riya şaş
 Wek Deryaya Reş tê têwer bibî

Dilo hedan ke di van çend sala

Jiyan nîgaş e derew û vala
 Mirin wek avê her kes jê vedixwe
 Lê mirin pêşî ya pîr û kala

Li vê cîhanê kesek namîne
 Xweşmêr ku bimire nav dimîne
 Ez hêvî dikim her mirov qenc bin
 Kî çî biçîne wê wî hilîne

Rabin ji xewê

Rabin ji xewê çavên raketî
 Ev dil şewitî agir vêketî
 Şîrîna min çû ev dil pey ketî
 Lê çî bikim îro ji dest derketî

Ji destê min bir xwîn mij neyar e
 Ez mam hejar û mam ber dîwar e
 Ez ban dikim min qîr û hawar e
 Kî ser hilîne ka kî şiyar e

Şîrîna min çû ev dil birîn e
 Ez ban dikim bi gazî qîrîn e
 Ka doktorê zan derman lê dîne
 Bigire bi destan ji min re bîne

Li min zivistan ka buhara min
 Şîrîna min ket dest neyarê min
 Li min qut kirin ziman zarê min
 Wan xopan kirin şûn û warê min

Çî dem bê ser min buhara dilan
 Bê gûhê min deng ji van bilbilan
 Ez wî hilgirim li ser herdu milan

Ez pê derman kim derdan û kulan

Bi xwezî ez nebûm xazî

Bi xwezî ez nebûm xazî
Qet tişteki nat ji dilxwazî
Ji qîrînê ji pîr gazî
Heta hişk bû li min xazî

Bi qîrînê li jor û jêr
Qulingê jar nedî jê xêr
Qe doktorekî nego ma xêr
Ji ber derdan dikî gazî

Wekî min ew ketî dava
Çi hêsir tên ji herdu çava
Ji yarê re nebû zava
Dike qîrîn ji yarxwazî

Te jî yarê li min wer kir
Te derdê min ji bin der kir
Felek jî bar li ser bar kir
Xizav wer bik tu çi dixwazî

Ketim tora te şîrînê
Felek jî ew ketî kînê
Zivêr bûm ez ji vê jînê
Silavê bik ku tu dixwazî

Bi mi çar gava te wez dayî
Te cîhan kir li min şayî
Nikarî qey li pey nayê
Neyar girtî bi canbazî

Ji bo çavê te girtî me
Di zindanê çi ez tî me
Çi canê min wekî mûm e
Te ez sotim bi pîr nazî

Çi dilsoz im çi dilpak im
Dilê yaran nexweş nakim
Qe dijwarî qayil nakim
Bi dijwarî felek razî

Te dêm pîr geş wekî sorgul
Min çandî xweş di nava dil
Tu avdayî bi hêsirên şil
Min pêşkêş kir tu yê dixwazî

Felek bêol çiqas dijwar
Bi bilbil re çi bî cengdar
Çi gul xistî ye, navê jar
Heçî dijwar çi jê razî

Bijîşk zane nesaxî çi
Bi êşê ew nizanî çi
Nexweş zane bi êşê çi
Ji ber êşê dike gazî

Tu bûyî pût ji bona min
Li gerdûnê tu jîna min
Te pîr kêr kir ji vîna min
Çi jê tê pîr tu dilxwazî

Dilê min ar û tev pêt e
Serî dadixim li ber pê te
Qe jîn nabim tu car bê te
Li şûn min bî çito razî

Ez im riswê evîndaran
Firar im ez ji gulzaran
Tu yî îro gula yaran
Bejn erer qirik gazî

Te dêm wek hîv di nav biskan
Şekir lêvên diran mircan
Memik boz in wekî fincan
Çi ken şîrîn çi qurnazî

Ji bo çavên xumarên reş
Li ser dêma gulî pir geş
Ji ber wana ez im bextreş
Hejar im tim belengazî

Wekî mêrik jinê berdê
Minal bigirî li ser erdê
Minal çito ku dê derdê
Ejî wek wî bi vî sazî

Xizan im ez ne zengîn im
Bi pîsan ez ne şîrîn im
Ji bo çavên te ez dîn im
Neyar girtim ji perwazî

Şekspîr im çi seyda me
Bi kana ez çi zana me
Ji daxwaza xwe dîr mame
Buhara min çi hişk tazî

Silavên min li azadî
Bi qelsî wê nebe şadî
Hezar sal bûn min wiha dî
Qe wer nagihim ti daxwazî

Evîndar im fena Ferhad
Li cîhan tim bê war û pad
Bimînim dîr ji yar û qad
Ne Rustem bim bi mêrxasî

Ne bawer im

Ne bawer im tu car bi gerdûna gewr
Geh sar û germ geh sayî ye geh jî ewr
Gel li ser in pir digerin bê wijdan
Her kes dipê ji bo wî bê keys û dewr

Hin malpir in ew deng dîkin bi xurtî
Hin fermanîdar in deng dîkin bi zîrtî
Hin birçî ne bê kar û bê war û mal
Hin bêhiş in kerr û lal û devgirtî

Hin oldar in ew deng dîkin ji wijdan
Lê di bin re ew tên xelkê bi xapan
Gelek nezan berî didin perestgehê
Ew nizanin ji keran re bûye xan

Hin sûcker bêcir û tolaz rêbir in
Hin jêhatî pir zan in lê gawir in
Hin bêbext in derewîn û bêvac in
Baş wînda ne nîzanim ew li kur in

Hin xizan in mirov dibê ev baş in
Li nav xelkê devgirtî ne li paş in
Keys têkevin ew ji hemîyan pîstir in
Tim rast dibên em ristevan ne şaş in

Hin tirsok in wek keroşkên bêxwedî
Qenc neqenc bibîne wê bê min nedî

Hin wek çêçikên kibik serî vedişêrin
Jîna wan tev paş li derve bê fedî

Hin gelac hin bênamûs hin bêrûmet
Hin tima ne rûmet nadin mirov qet
Rastî û dirustî heba li cîhan
Dadger û pêxember gelo çi hacet

Ê ku bibê ev kes baş e ew şaş e
Pêşî baş e belkî dawî ne baş e
Heta bimire kesê baş be li gerdûn
Dawî mirov kare bibê ev baş e

Maf nexweş e derman bikî wê nemire
Zor derman e mirov kare pê bikire
Heçî kesê ku dest kin be pepûk be
Wê mafê wî wer bêxwedî wê bimire

Yê rastgo be wê bimîne bê mecal
Wê tim rût be wekî dara bê pecal
Wek Bêbuhar wê ew gelek xemdar be
Bi ax û of temen biçûk e bûye kal

Zivistan

Îsal zivistana me sar
Bahoz û ewr dijwar û tar
Zanim buhara xweş li pey
Reng reng bibin çol û beyar

Nîrê li ser min teng û reş
Jîna ku ez tê de ne xweş
Jê re divê bêhna fire
Ez pê bigihim buhara xweş

Tev şîn bibin zinar û lat
Darên min bigirin zêzewat
Tevde bi cizyan ez bidim
Pê pêş xînim jîn û xebat

Dawî bigihim yara delal
Jê re bikirim zêr û mal
Gerden ji zêran dagirim
Bazin û piştana li bal

Ez bim xulamê ber derî
Jîna min tev ew reng perî
Piştî tewafên lêv û dev
Deynim li ber pê wê serî

Ez ser ji ber pê ranekim
Hêvî û mehder jê bikim
Xatûn min rake ser piyan
Deriyê buhiştê ez vekim

Ez sîng bidim sînga spî
Hembêz bikim nav mil û pî
Porê siya bin reş perde
Wê ez bigihim bextê spî

Xatûn çi Belqîsa Seba
Xwezî ji min qet dîr neba
Em dest bi destê hev bidin
Ez wê bibim qata li ba

Rûnim li ber masa sedef
Cama meyê lêdin li hev
Em mey ji destê hev vexwin
Serxweş bibin şa bin bi hev

Porê siya bê ser rûyan
 Çavan veşêre herduyan
 Ez por ji ser çavan hilêm
 Wer nerm bi herdu ebrûyan

Ez tê li çavan mêze kim
 Ayîn di dil de tuxre kim
 Çawa li ber destê Sitî
 Wekî Cizîrî tobe kim

Çavên belek lêvên şekir
 Min pîr ji dûr de mêze kir
 Dergê buhiştê yar li wir
 Rustem ji ber min hat vekir

Çavên belek herd mêrkuj in
 Lêv laleyan herd xwînmij in
 Bal rast xurama wek sero
 Şîrîn şepala pîr bejn

Destê spî nazik ter e
 Bazin di zendan gewher e
 Narim tu car dergê kesî
 Qubla min ew pêxember e

Bûm Bêbuharê dilbikul
 Jana evînê daye dil
 Ger ez bigihim yara delal
 Jana zirav dertê ji dil

Yezdan çî derdan pîr dide
 Jê re gelek derman dide
 Ger şev çiqas tarî bibe
 Wê roj li pey rohnî bide

Newroz

Gelê Kurd hûn zanibin
 Çi sûda Newroz heye
 Newroz dara jiyanê
 Jîn û pergala we ye
 Ava ku pê hat avdan
 Ji xwîna kalên we ye
 Agir çima reng sor e
 Rengê xwînê bi xwe ye

Dema em agir vêdixin
 Ji ber agir reng sor e
 Ji sorî rohnî dide
 Yê wî nebîne kor e
 Berî rewşen çêbibe
 Lêdan û ceng û zor e
 Heta welat bindest be
 Ev cejn ola we ye

Ji we re tiştên buha
 Bav û kalên we hiştin
 Divê ev tişt bimînin
 Eger hûn tev bên kuştin
 Eger ev tişt nemînin
 Hûn tev qels in ne tişt in
 Eger ev tişt wînda bin
 Kurd ne ji bavê xwe ye

Yek jê kinc yek folklor
 Yek al e yek jî Newroz
 Yek irf e yek jî xwendin
 Yek têkoşîn yek jî doz
 Divê rabin keç û pîr
 Zarok û xort û kalboz

Neparêzin van hemiyan
Sûda xwe Kurd kole ye

Ev cejna giranbuha
Hûn bi dizî jîn dîkin
Xortên Kurdan wek şêran
Hûn bi dizî hîn dîkin
Ev cejna bav û kalan
Kurd wek gulan bîn dîkin
Bêhna Kurdistan jê tê
Xweş wek şîrê diya we ye

Xurtî ew azadî ye
Eger mirov pê bigire
Yê ji dijmin xurttir be
Dijmin li pêş wî dimire
Ew mirov bênamûs e
Ji bo namûsê nemire
Namûs ne jin û keç in
Namûs welatê we ye

Dema topê berdidin
Agir ji dev difire
Dema agir ji dertê
Çi geş û xurt û gur e
Dema alîk xurt dibe
Qels xwe li ber nagire
Nîşana azadî rast
Ew agira bi xwe ye

Belê Kurd aştîxwaz in
Dijmin ne aştîxwaz in
Divên tim koledar bin
Serbestî Kurd naxwazin
Cîhan bûye dubendî

Hûn alî aştîxwaz in
Sosyalîzm û Kurdistan
Herdu jî doza we ye

Roj li gelan tev hilat
Li ser we tim tarî ye
Jîna gelan tim xweşî
Jîna we tev jarî ye
Dijmin bavê we kuştî
Malê we tim xwariye
Cîhan tevde buhişt be
Ka çî we li nav heye

Dema keys dikeve we
Li dijmin mîhrê dîkin
Hûn dibên misilman in
Hûn xêran li wan dîkin
Ku keys dikeve dijmin
Ew serê we jêdîkin
Zaro û jinan dikujin
Tu car nabên gune ye

Gelî Kurdan bi yek bin
Newrozeke nû çêkin
Ya berê ew kevn bûye
Divê nû li ser lêkin
Bi xwendin û bi pere
Hûn xwe di pêş xelkê kin
Kurdistanê azad bikin
Ew dem cejna we ye

Kawa ev Newroz çêkir
Bingeh ji we re danî
Wî serê Zihak jêkir
Ev cejn ji we re anî

Bû du hezar û şeşsed sal
 Ala Kurdan hîlanî
 Dewleta Kurdan çêkir
 Ew jî yekî wek we ye

Hûn tev lawên Kawa ne
 Aşkan û Goş û Mîdî
 Ferman kirin li Yûnan
 Ecem û Tor û Hindî
 Va îro li ber dijmin
 Dinerim xwe qels we dî
 Hûn barê xwe ranekin
 Kî li ber barê we ye

Hela serê xwe rakin
 Temaşe kin li dinê
 Xelk firiyar çûn ser Merîx
 Cî we li erdê tune
 Hûn sî û pênc milyon Kurd
 Heta zarê we tune
 Bi erebî dixwînin
 Ma ev zimanê we ye

Ka zimanê diya we
 Roj bi roj ji bîr dîkin
 Hûn rûmeta diya xwe
 Tev bi nîgan pêl dîkin
 Hûn nebêjin çî me jê
 Li birê xwe pîrs bikin
 Tîm rûmeta birê we
 Ew jî rûmeta we ye

Hûn spî li xwe dîkin
 Divê kincê we reş be
 Kefenê li miriyê we

Divê ew jî tev reş be
 Divê hûn qet nekenin
 Rû we tu car ne geş be
 Vaye di bin xelkê de
 Kurdistan dayika we ye

Dijmin bavê we kuştî
 Dayika we bi zor birî
 Li ba dijmin xurtî ye
 Va gelê Kurd nîv mirî
 Li çar parçên Kurdistan
 Kuştin û şîn û girî
 Şeşsed milyon misilman
 Ka kê ha ji we heye

Wa li Iraq û Îran
 Du dewletên koledar
 Misilmanên dîl diyan
 Xwedan petrol û maldar
 Sê çar mehan şer kirin
 Li cîhan tev bû hawar
 Misilman tev ketin nav
 Hemîyan gotin gune ye

Cîr li ba xurtan tune
 Cîr ma li ba hejaran
 Gel tev alî xurtan in
 Ew guh nadin neçaran
 Riya Marks pê bigirin
 Hûn guh nedin gemaran
 Hûn gelê Kurd hev bigirin
 Dijmin ne barê we ye

Newroza we pîroz be
 Hûn tev bijîn bi xweşî

Hûn bigihin armanca xwe
 Bi dilşadî rûgeşî
 Ew dijminên stemkar
 Bimînin bi rûreşî
 Jîna Bêbuhar çû çû
 Ya ma qurbana we ye

Xanimê

Lê lê tu wer xanimê
 Bejna te dara rimê
 Ez pir li benda te mam
 Ez mam di bîra xemê

Derkev ji ber pencerê
 Zanî dilê min ji te rê
 Bo çî te pişt daye min
 Dilreşê bê bawerê

Bawer tu bik dost ez im
 Ger zane bî rast ez im
 Ger tê min xweş nas bikî
 Gernas û mêrxas ez im

Ew şêr ez im Erdeşêr
 Ez Efredûnê bi kêr
 Şahê welat bîr birim
 Ez cengker im dînemêr

Pir şah xulamên min bûn
 Qeyser neçarên min bûn
 Wek min gelek Bêbuhar
 Yara xwe pê şa nebûn

Lê rab tu wer bê bi vird
 Sêvan ji paşil bi mind
 Şa bim bi wan bîn bikim
 Nemirim ji bo wan bi derd

Çi bikim bi derdê giran
 Derman nebû pir bi jan
 Gazî min kir pir tu nat
 Jîna min çû bêguman

Zanim eger zor nebe
 Destê stem jê nebe
 Tirsok û qels bê xebat
 Yara xwe wê kes nebe

Dilê min her bi ahîn e

Dilê min her bi ahîn e
 Wek pêngavê bi hurmîn e
 Bi ahîn e bi birîn e
 Birîn kûr e derman nîne
 Ez ê çawa hednê bikim

Bûm dîwane bi rê ketim
 Wek Mecnûn bi çolê ketim
 Wek kerengê ber bê ketim
 Tu bû aho pey te ketim
 Negihiştim te çawa bikim

Evîna te ez dîn kirim
 Derya evînê wer kirim
 Dikim nakim xwe nagirim
 Dil bi pêt û tev agir im
 Çawa vê germê sar bikim

Bûm Mecnûnê di zincîrê
 Li ser Leylê tim diqîrê
 Wek Mem û Zîn li Cizîrê
 Bûm Yûsîfê binê bîrê
 Lal bûm nikam ez deng bikim

Bûm qulingê bask şikestî
 Nikam derêm ji bindestî
 Ez wer mame çerm û hestî
 Xweda îro nebaş xistî
 Ma ez çawa rê lê bikim

Dîlber li vir ez û te bûn
 Li cîhan wek me tune bûn
 Di baxê me de sorgul hebûn
 Bi mirazan em şa nebûn
 Sorgul çi dem te bîn bikim

Dîlber tu baxa buhiştê
 Ji ahên min dûyê reş tê
 Hilma te pîr bi min xweş tê
 Hêvî dikim ji te geştê
 Were bîn ke te bîn bikim

Riya evînê pîr dûr e
 Wekî deryayê pîr kûr e
 Hedan bi min gelek zor e
 Dîlber destê min bigire
 Dîlê bi ah ez şa bikim

Lê buhar tê salê carkê
 Derdê bilbil gul berbangê
 Jîna min bê sed û salkê
 Wê roj ilem li min zer kê

Miraza xwe bi te bikim

Cejna Newroz

Cejna gelê Kurd pîroz be
 Her sal li ser Kurd Newroz be
 Kurd bextiyar û dilsoz be
 Tim bi xweşî û dilşadî

Cejn cejna Kurdên Arî
 Qayil nabin bi zordarî
 Agir vêdixin êvarî
 Agir nîşana azadî

Bû du hezar û şeşsed sal
 Kawa rakirin pîr heval
 Zehak kuştin kirin sersal
 Stem rakirin bû dadî

Pîr ramandar û pehlewan
 Ji Kawa heta Kerîmxan
 Jîn kirin Newroza Kurdan
 Wan parastin al û padî

Kurdên îro neviyên wan in
 Kurd gelekî pîr ciwan in
 Lê bê al û parleman in
 Daxwazên Seîd û Qazî

Newroz di Avdar vedibin gul
 Xweş dibe awaza bilbil
 Hem xweşî hem tê de ne kul
 Hindik ji ronahî me dî

Dîlan kin ronahiya çavan
 Li nav gulên li rex avan
 Bêbuhar navê diravan
 Divê mafê Kurd sermedî

Dotmamê

Lê lê lê lê dotmamê
 Bejn bilind xuramê
 Pir zana ye bi ramê
 Rohnî çavê pismam e

Me tev riya Marks girt
 Me xortên Kurd çek hilgirt
 Dema koletî buhurt
 Rabin ev dem dema me

Bavê te yê dema çû
 Pere pîr û paşverû
 Hêvî dikim nede dû
 Were cî te li ba me

Bavê te jî tev neyar
 Ji neyar re bû simsar
 Dide pey me war bi war
 Malê wî ji xûna me

Dijmin ji me dikujin
 Ew xwîna me dimijin
 Dijmin bi me dilîzin
 Wekî şetrenc û damê

Ew me ji ber hev dixin
 Me ji cî derdixin

Xêra qada me dixwin
 Bi kirasê Îslamê

Divê rabin mêr û jin
 Tev êriş kin ser dijmin
 Koledaran bikujin
 Wek Kûba û Vêtnamê

Divê em jî serbest bin
 Xuhermend karbidest bin
 Konevan û pêwest bin
 Em biguhêrin bernamê

Berdin tiştên kevin li paş
 Ji bo negirin riya şaş
 Em dest bidin gelên baş
 Ji bo jîn û aramê

Em gel wekî bira bin
 Ne wek berx û gura bin
 Ji aştî re çira bin
 Ne bes bi xêzên xamê

Derd û kulên Bêbuhar
 Divê gel nejîn diljar
 Xortên Kurd zan û şiyar
 Ev armanc û riya me

Yarê şeh kir

Yarê şe kir porê siya
 Berdaye ser mil û pila
 Min dî dilê min êşiya
 Aram û hedna min nema

Hednê nema karim bikim
 Çawa ji wê dil dîr bikim
 Ez hiş ji wê rizgar bikim
 Qet tişt di destê min nema

Bejna bilind zenda spî
 Sînga bilind direfş li pî
 Wek wê perî hîn çênebî
 Wer meş bi dîlan û sema

Baqek gulên sê reng di dest
 Mirina min hat yarê ne qest
 Min xwest werê yarê nexwest
 Yar bû neyara min çima

Wê tişt nebe yar bû neyar
 Lê pişt nedaye min bi car
 Dawî zivistan bê buhar
 Lê Bêbuhar hêz tê nema

Perwer bilind yara min pê
 Xwaz im mirov qencî bi pê
 Canî herê pîrbûn li pê
 Gerdûn ji Belqîs re nema

Çima yarê

Çima yarê silav nadî
 Ji min xeyidî berî wêda
 Li jîna min tu napirsî
 Dilê min sed keser tê de
 Te ez xistim evîna kûr
 Birîndar im di wê rê de
 Wekî mûmê dişûzim ez
 Di nav îşkenc û zecrê de

Ez im ew Mem ez im Ferhad
 Tu yî ew Zîn tu yî Şîrîn
 Bi dilêş û keser ew çûn
 Bi nalîn û bi ah û şîn
 Bi nalîn im ejî wek wan
 Ji min nayê bikim qîrîn
 Ji bo çavên te sersam bûm
 Min şaş kir rê herim pê de

Ji bo çavên te bêmal im
 Tu wer ba min delala min
 Nikam razim bi roj û şev
 Tu nîgaş î li bîra min
 Ne min dost in ne min yar in
 Tu yî yar û hevala min
 Wekî Mem ez giriftar im
 Girêdayî di bendê de

Di vî warî çî zîwarî
 Gelek sal bûn ku dikişînim
 Tu mihre qet li min nakî
 Bi kovan wek Cegerxwîn im
 Ne peynamek ne mizgînek
 Ti ronahî qet nabînim

Eger hîn min tu nas nakî
Eyûb im ez di hednê de

Ji bo çavên te canbêzar
Ez im ew Bêbuhar yarê
Eger alî ji sê renga
Ez im şahê li wê darê
Wekî kevirê li bin derya
Kesî haj min tune yarê
Tu wer mêzek delala min
Li jîna min ku ez tê de

Çiqas yarê xîşmdar bî
Li bin destan nebî zordar
Ku baz ket nav ben û davan
Qe baz pê nabe şermîdar
Li wî şerm e ku baz girtî
Nede baz rûmetê yek car
Giriftarê te ez baz im
Nedîm carkê di salê de

Şîna Mezlûm Dogan

Eman eman eman
Ez bûm warê xeman
Ketim ber mirinê
Tewr nagere ziman

Bê ziman û zar im
Dil biêş û jar im
Ji lêdana Evren
Deng kim ez nikarim

Zindan kûr û tarî

Birçîbûn û jarî
Nan bê xwê av bi xwê
Kuştin û neyarî

Ev cejna Newrozê
Evren kir wek dojê
Mezlûm Dogan kuştin
Kurd tev rabin dozê

Ameda bindestan
Paytexta Kurdistan
Ji xortên Kurd zan re
Evren kir goristan

Partên Kurd tev yek bin
Bila hûn gelek bin
Destên hev bernedin
Wek bend û xelek bin

Bikujin bi sedan
Van neyarên Kurdan
Ne bi ceng û zor be
Mafê Kurd nayê dan

Eman eman eman
Eman eman eman
Wek Bêbuhar eman
Eman eman eman

Pismam rabe

Rabe rabe pismam rabe
Pismamo ji xewê rabe
Rabe xew ji me re nabe

Rabe rabe pismam rabe

Ev dem ne dema xewê ye

Ev dem dema cengê ye

Va leşkerê dijmin tê ye

Şer li ser namûsa te ye

Rabe rabe ez qurbano

Lo pilingo pehlewano

Tu sermiyanê dê û bavano

Tu Pêşmergê me Kurdano

Dijmin kete çol û çiyar

Girt ji bajar û gundiyan

Zindan dagirt ji girtiyan

Va agir berda xaniyan

Mêrxas gelek hatin kuştin

Zarok di agir de biriştin

Em destvala ne bêpişt in

Namûs li welat nehiştin

Wek Bêbuhar bi hawar ke

Çekan ji xwe re peyda ke

Li xortên zan Kurd belav ke

Bi ceng Kurdistan rizgar ke

Rabe rabe pismam rabe

Pismamo ji xewê rabe

Rabe xew ji me re nabe

Rabe rabe pismam rabe

Ahîn

Ahîn tu keça Kurd î pir ciwan î

Li me diyarî bûyî bi mêvanî

Min tu dî min go qey tu çûk î nezan î

Te gotin kir min dî tu ristevan î

Ahîn tu ahîna Kurd û welat î

Hem ahîn î hem wek roja hilatî

Mêjû bixwîn çî bi serê Kurd hatî

Bi dest dijmin tîn kuştin û xizanî

Ji çavên te min xweş nas kir tu jîr î

Te gotin ji min pirs kirin bi bîrî

Ji pê re tu serleşker î yan mîr î

Bi mêrxasî tu weke Edla Xan î

Zehî mebîn Indira jî jinek e

Valentîna jî ji zehî felek e

Margaret Thatcher jî ji bîr neke

Tu dîroka Xensa û Xewle zanî

Li ba zanan Kurdan ji hev pir nakin

Maldar, xizan tev Kurd in ji yek xak in

Ew bi hewcî keçka weke te pak in

Bejn sero dêm gula erxewan î

Hêvî dikim divê tu wer bimînî

Ristevan î şagirta Cegerxwîn î

Rewşen bidî li nav Kurdan bimînî

Wek Perwîna li koşka Newşîrwan î

Ez û te em di rêkê de bimeşin

Ji heft rîyan yek rast e nerast şeş in

Pir maldaran xwe firotin rûreş in

Xwe nafroşî dibê m ne ya peran î

Di vê rê de Kurdekî dilbirîn im
Bêbuhar im şagirtê Cegerxwîn im
Min sond xwarî di vê rê de bimînîm
Tu xweha min î bavê min e Barzanî

Keça bextreş

Em keçên Kurd çî bextreş in
Bask şikestî ji sed salan
Em devgirtî bê ziman in
Ji ber irfên bav û kalan
Wekî zinciyan li Amerîkan
Me difroşin wek dewaran
Me nadin ên em dixwazin
Jîna me tev diçe vala

Xortê gundî min dixwaze
Xwende û jîr û pir şepal
Welatparêz û pir zana
Pêşketî têkoş û heval
Ne çikûs e pir comerd e
Ji ber wî ew mayî kê m mal
Felek bêbext e dem guhart
Xist destê çikûsê pir mal

Yekî maldar wê min bibe
Lê ew ne bi dilê min e
Ne xweşik e ne xwende ye
Bêhiş ha ji dinê tune
Bi genîtî mal civandî
Ne xêr kirî ne jî gune
Bavê min î bêhiş dibê

Ev layiqî keça min e

Ji bavê min î nezan kirî
Bextiyarî tev pere ye
Yê çikûs be pere pir be
Ewya ne bi kêrî xwe ye
Gelo yê bextiyar kî ye
Yê xwendî jîr û zane ye
Rejîmeke nû ew ê çêke
Ji mirov re wê sûd heye

Jîneke dilxweş dixwazim
Dil bi evînê jîn dibe
Bilbil evîndarê gulê
Gul jî buharê şî n dibe
Heçî buhar nedî çawa
Qedrê gulê wê zanibe
Li ber bendîxanê dîn be
Jîna girtiyan ma wê çî be

Bilbil di rekeha zêr be
Gelo rast e wê dilşa be
Bilbil divê dîna gulê
Serfiraz li nav baxçan be
Temen yek e ne dudu ne
Piştî ku mir bi çî şa be
Li herd dinya buhişt ew e
Evîndar bi yarê şa be

Bavê min î pir paşverû
Ew bi diravan kor kirin
Dilê me herd evîndaran
Bêbextan ji hev dûr kirin
Wekî du tayên rîhanê
Di germê de em jêkirin

Wek Hesenê Îmam Elî
Em herd evîndar jar kirin

Gilî min li bavê ne baş
Min dayî destê Bêbuhar
Bi pêûsê binivîse
Bi dev ban ke qîr û hawar
Qelewîzên ku nû rabin
Wana bilez bike şiyar
Yên li pey me wek me nebin
Bila ew bijîn bextiyar

Şeva tarî

Şeva tarî li min reş bû
Li ber min rê çî wer şaş bû
Gelî kûr in çiya tev dar
Li min baran û bawes bû

Zivistana bi mij dûman
Milazgir tev Xelat Sîpan
Li qadê kir wekî pêngav
Xuya nake ji ber ezman

Nema rohnî dibînim ez
Çî sersam bûm çî gêj im ez
Min rê winda kirin tevde
Di deryaya xumam im ez

Nema karim bikim sebrê
Ketim ahîn û nav zecrê
Hejarî pir li min zor kir
Min girt çawa gelo ev rê

Gelek wek min di zecrê de
Mirin ewna di vê rê de
Mirin hinek di zindanan
Gelek wer man di qeydê de

Ewa yarê li min wer kir
Li min barê xeman bar kir
Felek jî bû neyarê min
Tevî dijmin bi mir şer kir

Kanî çî dem wê bê buhar
Xuya be roj here êvar
Ez û yarê bigihin ba hev
De bes êdî mam Bêbuhar
Bi jîna ya wekî xelkê
Bibim ez jî xwedan cîwar

Dayê

Ez jî bi cî bim
Ma tim benî bim
Tirsim wer tim lê dayê
Bê bask û pî bim

Xelk kêf û seyran
Tim cê min zindan
Mam bask şikestî lê dayê
Bê war û jîyan

Ez mame birçî
Bê war û bê cî
Kesek qet nabê lê dayê
Ma ev ji bo çî

Bê kes û jar im
 Bê dost û yar im
 Sefîl û bend im lê dayê
 Ez bê heval im

Baxê min kanî
 Ka mêrg û kanî
 Dijmin li min kir lê dayê
 Ev bargiranî

Ez bûme bilbil
 Diljar û bi kul
 Mam Bêbuhar lê dayê
 Dûr im ji sorgul

Kurdo

Kurdo dengê te çima naçe der
 Ka çi pê hatî kê dest daye ser
 Çi gelê Kurd tev hûn pê zanibin
 Ka kî dijmin in kî ne li hember

Kî ne dest dan hev li ser qada te
 Ji bo winda kin navê pada te
 Wan nav guhertin tev bajar û gund
 Ji bo winda kin bi car navê te

Savak û Mît û tev muxaberat
 Ji bo Kurdan tim çêdikin civat
 Zor dîkin li Kurd ji bo çav bişikin
 Ji bin destê wan Kurd nebin felat

Wana ji te kir şapik û koloz
 Kanî ala te Zerdeşt û Newroz

Navê te yî xweş wan qedexe kir
 Çima ditirsî li wan nakî doz

Bi qelsî û tirs ma tê bigihe kur
 Bimînî wek berx di nav lepê gur
 Zivistana sar tu bê cî û war
 Zarokên te man li ber bayê kur

Welatê te yê xweş ew bûka cîhan
 Tev kan û petrol nîgarên ciwan
 Dijmin jê dixwe tu tê de birçî
 Dikeve dest te bi zor gepek nan

Kurdistan xweş qada pîr fire
 Dakev bi dizî her lê bigere
 Bibîn kilîtan hilat û ava
 Ji paş Xurasan ta paş Enqere

Bigir ji Şingal ta paş Hayistan
 Ketî dest Erebb Ecem û Tirkan
 Ji gelan re tim cejn û kêfxweşî
 Ji Kurdan re tim kuştin û zindan

Em tenê kêman li nava cîhan
 Bes em hildigirin vê şerma giran
 Heyanî kolên reş hemû rizgar bûn
 Xulam û kole bi tenê em man

Ji qada xelkê Tirk xwedan pad in
 Qada Yûnan û Kurdan bernadîn
 Sed hezar Tirk in ne ji Qibris in
 Qada Yûnan e bi zor Tirk nadîn

Rabûn bi leşker Tirk tevî millet
 Wana li ser xwe xew kirin hesret

Nîvên xortên Kurd li wir dan kuştin
Bi xwîna Kurdan Tirk kirin dewlet

Kurd dest bi hev din sî milyon in em
Man di destê Tirk Erebe û Ecem
Wan em par kirin em bûn çar par
Em man bê ziman tim bi derd û xem

Nokeran ji me li me pir dikin
Peran didin wan wan pê kor dikin
Ên nezan xwe didin hin destê dijmin
Dibin bendbendî şerê hev dikin

Ji ber vî tiştî destê me ma kin
Hilat û ava alî me nakin
Dest û dilên me ku tev nebin yek
Barê dijminan nikar em rakin

Bi vî awayî em nabin tu kes
Em wer bimînin di jîna teres
Bûm Bêbuhar wer ez tim dinalim
Wekî bilbilê girtî di qefes

Sedam û Bekir

Sedam û Bekir dengê min bê we
Wijdan û namûs ma tu car nê we
We qada Iraqê ji xûnê sor kir
Ma doza kuştîyan tune li pey we

Hûn karê dikin ji wer namînê
Hûn dikin awaz girî û şînê
Hûn tev bêol in wek Hecac Yûsif
Hûn serxweş dibin bi bêhna xwînê

We agir barand li Kurd çarde sal
Ta ji Xaneqîn Zaxo û Şingal
Kurdistanê şîn we hemû reş kir
Hatin kuştin mêr zarok jin û kal

Koma Miletan biner ev çi hal
Li Qeladizê neman war û mal
Zarok li xwendegehan tev kuştin
Refên firokan bi bombên napal

Dilê diya Kurdan ne wek ê diya we
Ji qîr û girî nabînin xew e
Çawa li ser me hûn qayil dibin
We xwe kerr kir ma ev e riya we

Rib milyon revîyan gihiştin Îran
Rizîyan di konan birçî û bê nan
Tev nexweş ketin nêvî jê mirin
Ji ber tune bûn bijîşk û derman

Sêsed hezar Kurd birin Kerbela
Ava tal û şor germa wan kelan
Wan jî bê derman gelek jê mirin
Ma qet nebihîstin van şêx û melan

Bêbuhar divê tim milê zorê
Serok Pêşmerge xwe bidin dorê
Gurmîna topan qîjên saroxan
Sedam û Bekir bi zor wê bên rê

Dayika dilovan

Dayika dilovan diljar û pir xem
 Bavên me kuşt Tirk, Iraq û Ecem
 Sêwî te mane birçî li hundir
 Xwîna me mêtin pir sal û pir dem

Dayê tu Kurdistana delal î
 Li ser me sêwîyan tu tim dinalî
 Xwîna me dirije wek çem û kanî
 Herdem li ser me tengî û talî

Keskî bi wana wek me nehatî
 Kes qayil nabe bi vî xelatî
 Deh çerx bi xurtî xwîna me dirije
 Wek ava Firat dawî nehatî

Cengîz û Holako jî bi serde
 Wan xopan kirin warê me Kurda
 Yê zan ji Kurdan tev winda kirin
 Mêjûya Kurdan sotin ji binde

Ey dijminên Kurd dilreş û tarî
 Destên me Kurdan danê tu carî
 Karî me têxî binê zindanan
 Dilê me bigirî tu vê nikarî

Hey xortên Kurd dengê min bê we
 Çavên hejaran maye li pey we
 Koreya û Vêtnam li wan mêze kin
 Namûs ji wana bila hin bê we

Tev rabin wekî Rustem û Dara
 Şer kin bi xurtî derxin neyara
 Ez bûm Bêbuhar dayika me berdîn

Bila rizgar be ji dest neyara

Evîn

Min go Evîn tu bedew î ciwan î
 Tu nazik î bi nav û deng û şan î
 Sibhan ji Xweda re tu li hev anî
 Te gotin da min ka gotina te kanî

Ey bê veda tu nazika ji gundan
 Tu periya rind û daye ser rindan
 Ronî te da ser bazinê di zendan
 Firîşte hatin temaşê ji banî

Tu pir bi şerm û fedî û peya yî
 Çavreş û dêm weke gula yî
 Pir ban dikim Evîn çima tu nayî
 Kanî ji bo çî bê ba min nikanî

Wer dimeşî serberjêr î tu gêj î
 Wek baranê tu rondikan dirêjî
 Bi Zerdeşt kî tê ji min re bibêjî
 Tu bê bav û bê bira û xwedan î

Got: Bêbuhar derd pir û dil bi jan im
 Ez sêwî me bêkes û bê xwedan im
 Ber bi te bêm ez newêrim nikarim
 Zirbavê min çî dijwar e nizanî

Çi bikim bi gerdûn

Çi bikim bi gerdûn pîr xweş e
Tê de çi bextê min reş e
Yê dil ne xweş be bêhiş e
Yê sax çi wê ha jê hebe

Zecran çi ez bêhiş kirim
Bayê evînê gêj kirim
Pêlan li min xist ez birim
Nav qulzumê dawî nebe

Bê bend bi ber pêlan ketim
Ez çûm binî ez derketim
Ez pîr di nav de dûr ketim
Jîna min dawî wê çi be

Dest û lingên min westiyan
Cîkî ne av nake xuyan
Kurd tev wekî min êşîyan
Ka yê bi êşê zanibe

Tevger nema çêbû ji min
Derya evînê mam li bin
Ger pîrs neke yar ew li min
Xelkê çi wê ha jê hebe

Ger roj hilat min roj nedî
Tarî li min mam bê xwedî
Lo Bêbuhar ev war te dî
Yar wê çi mêvana te be

Yarê bi min qencî nekir
Dergak ji dojê wê vekir
Jîna min pê pergende kir

Ev war li wî yê yar hebe

Qirakê reş

Qirak tim bi roj û şev
Ew diciviyan li ser hev
Eger çê eger ne çê
Çi didîn dixwarin tev

Carkê yek ji wan qetî
Şalûlek dî pey ketî
Dî şalûl pîr bedew e
Ji şalûl ew neqetî

Gihişt nav şalûlên pîr
Xwest bibe ji wan li wir
Gotin: Reş î ne ji me yî
Bera wî dan: Her ji vir!

Rabû firiya ji nav wan
Çû ba yekî boyaxvan
Xwe wek wana boyax kir
Dîsa vegeriya ba wan

Şalûlan dema ew dîn
Bi hingehing pê kenîn
Gotin: Tu nabî ji me
Ma ev çi ye delodîn

Henekê xwe pê kirin
Bi laxan ew pîs kirin
Rûmet jê re nehiştin
Navno û riswa kirin

Şermezar bû pir ji xwe
 Giriya li ser halê xwe
 Poşman ji nav wan firiya
 Ew çû ba hevalê xwe

Hevalan lê nihêrîn
 Reng tev hatî guhêrîn
 Hevalan bera wî dan
 Ma bê rûmet dilbirîn

Kude çû ma bi tenê
 Pir zivêr bû ji dinê
 Nema debara wî bû
 Nexweş ket ber mirinê

Go: Tif li min li wî be
 Li xinizan hemû be
 Yê miletê xwe berde
 Wê eva halê wî be

Yê xiniz wê rûreş be
 Wê dawî pê nexweş be
 Bêbuhar hêvî dike
 Kurdê binamûs xweş be
 Ev çîroka Bêbuhar
 Dilê hemîyan pê xweş be

Xwendegeh

Ey xwendegeha delal
 Ey rêbera nezanan
 Rewşen didî dilê kor
 Tu mal didî xizanan
 Tu yî rejîm û jiyan

Tu yî xurtî û nîşan
 Tu yî destê fermanîdar
 Tu yî sarox û firok
 Tu hêz li hember neyar
 Tu yî binyatê jiyan

Tu yî ew koşka bilind
 Tu yî beden û perde
 Nêrdewan e ew xwendin
 Wê rêz bi rêz bê ser te
 Tu mirov didî xuyan

Tu yî derdixî neyar
 Tu yî avaya welat
 Tu yî cerd û ceng û zor
 Tu yî têkoş û xebat
 Tu yî mirov dikî zan

Dema li te dixwînim
 Dijmin tu car hez nake
 Dixwaze ez nexwînim
 Binyatê min winda be
 Nede min maf û kiyan

Tu yî serok û rêber
 Tu yî leşker û nefer
 Tu newewî û zir e

Tu yî aşî tu yî şer
 Tu yî Hurmiz, Ehrîman

Eger ê te bixwîne
 Çi bixwaze wê bike
 Daxwaz û doz tim ew e
 Bêbuhar pêşkêş dike
 Tim ji bo te dil û can

Xwendevanê delal

Ey xwendevanê delal
 Şerm e li te ker bibî
 Mûçe ji dijmin bixwî
 Çavpan û dîlkor bibî
 Mafê gelê xwe berdî
 Tirsok û dîlsar bibî
 Negirî riya wek elîf
 Rêxwar wek dal bibî

Doza welat ger nekî
 Wê kî ji ter doz bike
 Bi can xebatkar nebî
 Wê kî ji ter kar bike
 Rêzan û pêşvan nebî
 Gavan çawa şer bike
 Dijmin divê ker bibî
 Wê yê nezan ker bike

Vietkong û Hoşîmîna
 Rabe rind li wan binê
 Wana çi şer germ kirin
 Mehder bi car tê tunê
 Amêrkan pêncsed hezar

Leşker bi çek şandinê
 Volkan li Vêtnam çêkir
 Tev dane ber kuştinê

Xencî ji malê millet
 Sê par ji wana mirin
 Destê millet daneket
 Mafê xwe tim doz kirin
 Pêşkêş ji xwendevanan
 Sê par di pêş de mirin
 Wana ji destê neyar
 Warê xwe azad kirin

Dijmin hemû jê revîn
 Wan pad girêdan bi hev
 Piştî şerê zor û dûr
 Bi xweş jiyanî li tev
 Derman kirin ên birîn
 Deng bûn bi şadî li hev
 Gotin: Bijî yên şehîd
 Rehmet li wana be tev

Dozdar ku cengdar nebe
 Armanc bi cî neyê kirin
 Aşiq ku maldar nebe
 Wê yar tu car nê birin
 Lumumbayê Kongoyî
 Wek wî di vê rê mirin
 Sotin xwedan wan bi şev
 Pêş gelê xwe ron kirin

Serbest dixwazî bijî
 Qelsî ne karê te ye
 Lêdan û hebs û mirin
 Ew kar li hêviya te ye

Zindan û hebsa neyar
 Ew parlemana te ye
 Ger tê di vê rê nerî
 Xan parlemana te ye

Bê girtin û bê mirin
 Wê kes qet serbest nebe
 Girtin û kuştin nebe
 Wê parleman çênebe
 Bê parleman bê mîlet
 Jê re kîyan wê nebe
 Wek Bêbuhar dil bi derd
 Wê xem bi para te be

Mêşên çirav

Zana û merd pîr bîrbîr im
 Ka çîma qedrê min tune
 Dilsoz ez im pak û dirust
 Çîma hevalê min tune
 Dawî min zanibû çîma
 Mal û perê min qey tune
 Mêşên çirav çî bikin bi gul

Çî bikim mîlet maye li paş
 Tiştên biha erzan bi wan
 Pîr dengxweş im ez wek quling
 Dengê min naçe yek ji wan
 Nîvker bi torê wê çîkin
 Dengê keran xweş tê bi wan
 Mêşên çirav çî bikin bi gul

Pîs û çîkûs mal pîr dîkin
 Bêhiş li dor wan kom dibin

Rûmet didin pîs û çîkûs
 Wek mêş li pîsî kom dibin
 Zana me lê kêmal ketim
 Bêhiş ji min tim dîr dibin
 Mêşên çirav çî bikin bi gul

Wê xort bi xwendin jîr bibin
 Wê wê demê kom bin li min
 Tiştê dibê xweş be bi wan
 Wê xort hemû hez kin ji min
 Wê bîn: Bijî zan Bêbuhar
 Tiştê qirêj rakin ji bin
 Ez wê demê şa bim ji dil

Gulnaz

Diyar dikim ez can û dîl
 Çî min ji wê pêve heye
 Dîr im ji yarê dîl bi kul
 Jîna min tev bêşûde ye
 Gulnaz evîn bar kir li min

Gulnaz bi mêvana min be
 Jîna xwe tev pêşkêş dikim
 Şev reş li min wê ron bibe
 Ez dîl bi rewşen xweş bikim
 Wek bilbil im dîr im ji gul

Gulnaz bi rastî wek gul e
 Hîn gul weke wê min nedî
 Çav reş ji qudret wek kil e
 Min pîr ji wan şerm û fedî
 Min got: Li şûn rojê tu hil

Daket ji nav koşka bilind
 Çûm sicdeya herdu piyan
 Hembêz kirim hildame jor
 Ez çûm tewafa sêvikan
 Dêma gulî porê li mil

Fermo bi meş wê gote min
 Em zend di zendan her meşîn
 Çend pirs dema pirs kir ji min
 Reng reng ji lêvan gul weşîn
 Lala û nêrgiz qurnefil

Em daketin baxçê gulan
 Deriyê buhiştê wê vekir
 Meydan ketin herdu dîlan
 Dûr û dirêj gazin me kir
 Bûm bilbilê serxweş bi gul

Min gote Gulnazê çi dem
 Em wan bikin yek herd dîlan
 Ev dil te kir êş û keder
 Armanc te kir derbê gullan
 Cerg û hinav tev bûne kul

Dest da ji min re sîng vekir
 Lewh û qelem got: Lê biner
 Wê got: Xweda ya te nekir
 Tiştê dixwazî tê tune
 Çi bikim tu mayî dilbikul

Hêsir bi çavan ket girî
 Rabû û pişt da min meşî
 Got: Bêbuhar narî serî
 Bê av qe gul nagihe geşî
 Ew av xwîn e Gulnaz e gul

Bêhiş û wer sersam kirim
 Baz dim nikarim ez li pê
 Bêzar û lal wê dîn kirim
 Ez mam li erdê ta sibê
 Dûr bûn ji hev em herdu dil

Ya Reb nemaye xencî te
 Rabim ji wî hêvî bikim
 Ez pişt girêdim tim bi te
 Roj û şevan gazî bikim
 Hednê bidim ber can û dil

Ya Reb hêvî dikim ji te
 Deriyê mirazan zû vekî
 Ava jiyan camek ji wê
 Xwaz im me jê mehrûm nekî
 Belkî bigihin hev herdu dil

Yara dilkevîr

Çi bikim ji yara dilkevîr
 Ez tim li pey riswa bibim
 Min dil bi ah û nal û kul
 Rojkê nehişt ez şa bibim
 Jîna bi canî şa nebim
 Çi bikim bi jîna kal bibim
 Ger ez di saxî de nejîm
 Jîna di gorê pê çikim

Nava min wek netron tijî
 Zanên mezin ez zeft kirim
 Ewna min nahêlin vebim
 Gava vebim ez zor pir im

Cîhan hemû xopan bikim
 Yar bû sebab ez wer kirim
 Tirsîm di nav de yar here
 Wê ez li kûderê war bikim

Cîhan ketî dest leşkerên
 Xêr û şerê ew şer dîkin
 Cîhan kirin wan dubendî
 Şûn hev divên ew zêft bikin
 Tirsîm min dawî pêj bikin
 Cîhan hemû xopan bikim
 Tiştêk ji cîhanê nema
 Ma ez bi kê re jîn bikim

Ava stemkarê dinê
 Yar jî stemkara min e
 Destê min biêşîne ji kur
 Zanim ji dil ew dijmin e
 Dijmin stemkar bê çi yar?
 Navbir li nav wana tune
 Agir gihişt qebsûn ji bin
 Êdî nikam hednê bikim

Weyla li halê yê hejar
 Dûr be ji yarê yar nedî
 Bîndest û bê yar û heval
 Wek Bêbuhar wer bê xwedî
 Çil sal li rastî ez geriyam
 Rastî li cîhan min nedî
 Yê xurt zebûnan tim dixwe
 Zor tê li min ez deng dikim

Destan bidin min hûn hemû
 Birçî û bêwar û hejar
 Êş ya ji yarê dûr ketî

Kurdên di rewşa Bêbuhar
 Xêr nê buhar gul pir nebin
 Zanim gulek nake buhar
 Çerx nê evîndar pir nebin
 Destê tenê çawa bikim

Maristan

Geriyam li maristan hemû
 Dînkî nego: Dîn bûme ez
 Radizin li ser qada bîring
 Ted got: Bi wa şel tê ji qez
 Kêfxweş û tevde paşa bûn
 Min dî li nav dîn mame ez
 Gava li wana ramiyam
 Reviyam ji nav wana bilez

Bû hingehing dîn tev kenîyan
 Gotin: Li vî dînî biner
 Çawa mirovê dîn revî
 Qey hiş û mejiyê wî tune
 Min got: Bi Yezdan ev we ye
 Wê dîn bimîne yê tenê
 Ma wê şivan çi bike bi wan
 Sed gur bi hev re bêne pez

Bijîşk hebe derman bike
 Wê pir ji dînan xweş bibin
 Pêşvan û rêzan ku hebin
 Ên tewr nezan wê zan bibin
 Ên pir xîzan birçî û jar
 Xwarin hebe wê têr bibin
 Mirov eger namûs nebe
 Namûs ji kûderê bînim ez

Bûm Bêbuhar tişt nê ji min
Bêhna min çikiyayî ji lez

Hey lê şoxê

Hey lê şoxê hey nazikê
Çav ahoyê pir xweşikê
Ketim tora te canikê
Kî min kare rizgar bike

Çi toreke di avê de
Hawîr û bin zirêç pêde
Roj hilat ronahî lêde
Nêçîr ketê wê çî bike

Evîn dost e hem dijmin e
Ne serî ye û ne jî bin e
Çiqas herî dawî tune
Evîndaran winda dike

Wek min gelek winda kirin
Sersam û gêj û dîn kirin
Derdê ku derman neyê kirin
Bijîşk çawa derman dike

Dermanê min li ba te ye
Reş xumarên çavên te ye
Başûr û pêş ola me ye
Tim Bêbuhar serjêr dike

Dilawerê Zengî

Hey Dilawerê Zengî
Lawekî çak û şeng î
Hem tu comerd û zan î
Têkoşer û leheng î

Gernas û dilawer î
Ji bo welat perwer î
Îro ji gelê Kurd re
Hozan û rewşenber î

Kurd hewcî wekî te ne
Yên wekî te çande ne
Kurd di şeva tarî de
Li ber ronahî we ne

Gelê Kurd ê pehlewani
Mabû nexwendî nezan
Gelê Kurd zana kirin
Xortên wekî te hozan

Gelê Kurd raketî bû
Sed salan paşketî bû
Bin destê kevineperestan
Bend bend bi hevketî bû

Ji ber dijmin zan kuştin
Heçî yên nezan hiştin
Xwefiroş kirin padşah
Wan Kurd bi hev dan kuştin

Hozan rabûn bang kirin
Gelê Kurd şiyar kirin
Kurdan riya çewt berdan

Wan riya rast nas kirin

Yek Cegerxwînê nemir
Wî bi ristên xwe şer kir
Kirk ji dest xwe berneda
Wî nivîsî heta mir

Yek ji wan Osman Sebrî
Zanê manî nemirî
Li pişt me xeman nexwin
Zanyarî ezber kirî

Tu û Seydayê Tîrêj
Hûn du devên hingivrêj
Hûn di pey Cegerxwîn re
Şewq didin wek Gelawêj

Em milên xwe bidin hev
Binivîsin roj û şev
Wek Cegerxwînê nemir
Bê çewtî badan û rev

Hozanên li çar birran
Ji Sor û Lor û Goran
Ji Badîn û Zaz em tev
Hilgirin barê giran

Hevalê min Dilawer!
Ez dibêjim bi bawer
Kurd nagihin armanca xwe
Bê tore û rewşenber

Heçî gelên bê hozan
Wê tim bimînî nezan
Ne hişyar û raketî

Bindest hejar û xizan

Ê hozan û tore be
Divê yara wî hebe
Nizane binivîse
Di evînê wer nebe

Ji eşqê bûm Bêbuhar
Ez pîr geriyam war bi war
Kurdistan xwe ya rengîn
Min jê rindtir nedî yar

Jîna serok Barzanî

Ey gelê Kurd pîr mîr û cangîr
Sed salan bindest bê paşa û mîr
Bê kar û rejîm bindestê neyar
Bê birc û sera bê cêş û wezîr

Wer bê zanist in bê xwendin û zar
Bê huner û al bê Newroz û ar
Mîr û paşên te dijmin tev kuştin
Mayî bê raman bindest û çarpar

Ê dest hilanî dijmin ji te kuşt
Ê zan li nav te dijmin yek nehişt
Xwîna te mêtin mayî belengaz
Tu sêwî mayî bê bav û bê pişt

Tev wekî Qazî Sêfî û Miftî
Pîr wek Şêx Seîd Fûad û Extî
Yên pîs ji Kurdan bûn neyarê we
Dijmin qenc kuştin tev bi bêbextî

Dijmin hin neyar çar kir ji nav te
Hin şêx û mela beg û axên te
Bertîl û mûçe ji dijmin xwarin
Tev bi nokerî geriyan li pey te

Beg û axa tev li te bûn zorker
Mela û şêx rabûn li te bûn olber
Alîk bi talan alîk bi xapan
Wana te kirin xulam û rêncber

Çavê te şikest te dest hilnanî
Heta ji nav te rabû Barzanî
Çeka xwe hilgirt berî da dijmin
Jîna xwe firot pir bi erzanî

Wayî xwe karkir ji bona dûrdem
Derket ser çiyar pir sar û seqem
Êriş kir Iraq pir ji Iraq kuşt
Tirs kete dilê Tirkan û Ecem

Ew her sê rabûn zû civiyan li hev
Bi alîkarî wan kar kirin tev
Gotin: Derman kin derdê bê derman
Divê ranezin ne roj û ne şev

Rabûn ser xwe Tirk Iraq û Ecem
Wan xwe gihandin nav Kurdên bê şerm
Ên pîs bi peran tev bertîl kirin
Li pêş Barzanî bûn bend û kelem

Ji Ebdilkerîm heta bi Sedam
Iraq şer gerand çarde sal temam
Ev şêr û piling bi şer nerm nebû
Qada Kurdistan li wan kir heram

Wî bend û kelem şikand û çirra
Wî şewitand tank tev balafira
Bi dad wek Kesra mêrxas wek Rustem
Li pêş Kurdan bû ronî û çira

Wî gelê Kurd tevde şiyar kir
Dengê Kurdan li cîhan bela kir
Bû mamostê Kurd wek Mao Zedong
Sî milyon Kurd kir zana û şerker

Lê çî bikim felek tev wî xiniz ket
Çerxa felekê bask çep li hev ket
Rûs û Amerîkan nêzikî hev bûn
Agir ji nav wan hat bi Kurdan ket

Zanim Barzanî ti guneh nekir
Wî wek hawîr xwe kes bindest nekir
CENTO û Warsaw ji ber zor danê
Ew neçar kirin çeka xwe çekir

Wî xwest jîn bibe ne bê tu alî
Bêrê kê bigihe bê tu heval î
Dema ew can bû rêncberê Kurd bû
Ewya ma rêncber heta bikarî

Binyatek pir kûr ji Kurd re danî
Rejîmek çêkir wayî bi zanî
Cengker û firar rojek xweş nedî
Heta dema mir serê xwe danî

Dengê mirina wî da hemû cîhan
Mirina wî jî ji Kurd re bû jiyan
Wê Kurd tim herin seredan bikin
Wek pêxemberan wekî ewliyan

Şîna wî dikim li tev gelê Kurd
 Li ser Barzanî dil bi kul û derd
 Va hezar sal in xwînê dirijînin
 Gelek pehlewana mêrxas û pir merd

Bi hezaran Kurd tev bûn Barzanî
 Li ser rejîma ji Kurd re danî
 Wayî Kurd jîn kir êdî Kurd namirin
 Bûm Bêbuhar min bawerî pê anî

Jîna ku tê birçî bibim

Jîna ku tê birçî bibim ew ne jîn e
 Dîne ku pê wînda bibim ew ne dîn e
 Bindest û dîn dîr in ji hev ew ne dîn e
 Kurdên hejar girtin bi dîn xêr nedîne

Dîne misilmanî bi Quranê me nas kir
 Va dîn Ereba tevde ji dest Firs û Romê xelas kir
 Wan bi dest şêxan û melan dîn belav kir
 Em bûn xulamên wan bi dîn em dizîne

Rabûn misilman tev li Kurd tim kuştin
 Talan kirin tiştê li nav Kurd nehiştin
 Qîzên me pir caran birin tev firotin
 Wan dîn kirin perde ji bo kes nebîne

Va bû hezar salên mîlet dîl û bindest
 Kurd bûn misilmanên Xweda rast û bê qest
 Wer man li paş bê war û al jar û bindest
 Tim kuştin qada me Kurdan bi xwîn e

Hûn zanibin ez mîkroskop im tev dibînim
 Tiştê dibînim ez dibêm ez ne dîn im

Bawer nema eger rastî ez nebînim
 Lê bawer im rastî li nav wan qe nîne

Çaxê ku em tê de dijiyan tev nezanî
 Kurê Xetab bar kir li Kurd ev giranî
 Va tim stemkarî li Kurd bê xwedanî
 Çi bikim heta îro jî Kurd dilbirîn e

Kurdên hejar êdî de bes ev nezanî
 Êdî nexap rab zû bixwîn da bizanî
 Tev ê misilman kir li Kurd ev xizanî
 Cegerxwîn jî ew wer dibê ew ne dîn e

Dijmin yek in ger kafir in ger misilman
 Ewna divên pê li te kin tim bi lingan
 Çi bikim bi dîne bes bi dengên û bangan
 Rojkê li nav wan qet xweş em nejin
 Bûm Bêbuhar ev dil ji dest wan birîn e

Çi xwe li min mezin dikî

Çi xwe li min mezin dikî
 Wek min tu benî û merî
 Ji ber perê te pir bûne
 Ez bûme ling tu bûyî serî
 Dê û bavê me tev yek in
 Cî em derketin yek derî
 Derî me dawî yek dev e

Dinya derew pê şa nebe
 Dinya wek çerx û perwane
 Wekî dolabê dûş dibe
 Çi vala ye wekî xan e
 Qey şevêkê lê vedihesî

Xelk tev li ser yek karwan e
Jîn tim yek roj û yek şev e

Hezar salî li dinya bî
Mirina nexweş li pey me ye
Eger em ketin bin axê
Her yek me koncalek heye
Ji min dirêjtir bî kefen
Nîv gazeke te zêde ye
Ne bertîl hê ne jî rev e

Dakev birc û kelên mezin
Navê mêrxasan lê bixwîn
Pir ji keyxan û qeyseran
Wekî Fîrewnê Tutamun
Gelek maldar û ramandar
Wekî Qarûn û Platon
Bijmêre bi milyonan keve

Qencî ji min pirtir bike
Navê te bi qencî derê
Malê dinya neke Xweda
Geh wê herê geh wê werê
Kanî şahên Kurd û Ecem
Fermendarên dema berê
Bûn ax dawî dinya ev e

Çîl û heşt salên min çêbûn
Ez hatime vê cîhanê
Rojke tenê min xweş nedî
Gêj im ji çerx û dewranê
Min wekhevî carkê nedî
Bûm Bêbuhar di vê xanê
Tiştê ku di destê min de
Bes mayî pênuş û dev e

Xortên Kurd

Xortên Kurdan bes hûn razin
Hûn tev wek balînê baz in
Dijmin dixwaze hûn razin
Ew ji we re ne xêrxwaz in
Hûn Kurd in ne Tirk û Laz in

Dijmin we ji hev dixînin
Dar ji destê we derdixînin
Wek kew baskên we dişikînin
We li ber hovan dihêlînin
Ma hûn ji kê bikin gazin

Hûn dil bi tirs dil bi ahî
Li vê demê mame zehî
Ji derdan qet nema şahî
Bê zar û bê xwendegah î
Çawa karî bi şev razî!

Yên zan hemû dest bi hev din
Hûn êlîtî dest jê berdin
Doza welat bes hûn berdin
Mal û canê xwe bi ser din
Ên bênamûs ne dilxwaz in

Xabin li çiya û zozana
Li van rez û gulistana
Dijmin bir ji dest nezana
Guneh li ser xortên zana
Ma hûn nabên ev çi diz in

Yara we va dest dal dike
Deng hildaye ew ban dike
Yê raketî hişyar dike

Wê ji dijmin rizgar bike
Ew jî bijî bi firazî

Şiyar rabin gazî bikin
Ê raketî şiyar bikin
Çekan rakîn tev şer bikin
Yara şîrîn rizgar bikin
Wek Bêbuhar hawar bikin
Eger hûn yarê dixwazin

Em riziyan

Ji bindestî riziyan
Ka azadî li ku ye
Kulên me ketin ser hev
Doktor Nafiz li ku ye
Çima îro hûn nabên
Ka Qedrî Beg li ku ye
Îro dema xebatê
Mirî serî daniye

Rêber û zana mirin
Tev çûn bi vê îletê
Mirin azadî nedîn
Ew tev man di vê qetê
Wekî Hesenê Haco
Mirin çûn bi hesretê
Wana berê zanibûn
Kurd ketin hilaketê

Wana tim gazî kirin
Kurdno werin bibin yek
Hûn tev xwe bidin ser hev
Ji bo hûn bibin gelek

Vê keysê hûn bernedin
Rizgar kin Birca Belek
Berê me hevdu negirt
Çep geriya çerxa felek

Çi bikim bi van xinizan
Şêx û beg û mixtaran
Ji bo ku peran bixwin
Xwe firotin neyaran
Bi ol millet xapandin
Wan melan wan simsaran
Kurdno hûn ji bîr nekin
Pişt nedin van xwînxwaran

Em xapiyan bi neyaran
Me digot: Bavê me ne
Tu nabê ew neyar in
Dijminê bavê me ne
Wan bavê me kuştine
Gotin: Em bavê we ne
Wan diya me mehr kirine
Nabê zirbavê me ne

Piştî lingê wan cî girt
Xuya bûn ew neyar in
Me mafê xwe bi derda
Îro dijmin li kar in
Ew tevde dewlemend in
Em bê cî û bê war in
Ew her sê bûn gurên har
Wana goştê me xwarin

Mela Şêxmûsê Hesen
Wî li Kurdan kir qîrîn
Got: Bi melan nexapin

Nezanan ew kirin dîn
 Şaşik û cibe avêt
 Ji derdan bû Cegerxwîn
 Min jî dawî tê derxist
 Wek wî ez bûm dilbirîn

Heta niha bênamûs
 Serjêrî qayil dikin
 Ewna ji bo çend qirûşan
 Diçin nokerî dikin
 Îro destê me kin e
 Divê em hednê bikin
 Heta zor bê destê me
 Em serê wan jêbikin
 Pir kes wekî Bêbuhar
 Em dil bi wan şa bikin

Lewendê

Lê lewendê te ez kuştim
 Te qet dest ji min berneda
 Yalê perdê te hila
 Çavên belek te rî min da
 Te ev dil girt bi xwe re bir
 Bi çengal û bi kemenda
 Tej hêz û huner xistim
 Bûm bêwar û dîl û geda

Lê lewendê te ez kirim
 Dîl û gedakî pir bêhal
 Ji bo te min merga xwe da
 Min winda kir mal û melal
 Bûm nexweşê nav nivîna
 Ji min re nema yek heval

Te pir kuştin bin ax kirin
 Wek min winda bûn bi seda

Gelek gernas gelek mêrxas
 Wek Ferhad û Şîrîn kirin
 Di vê rê de ew winda bûn
 Bi evîna te ew mirin
 Wek kevirê bin pingavê
 Kes nizane ew li kur in
 Ewna tev çûn wek Mem û Zîn
 Bi kul û zecran û derda

Lê lewendê tu sorgulê
 Wek te tune li cîhanê
 Mam li ber te ez heliyam
 Bi êşa min kes nizanê
 Maç ji lêvên te derman e
 Hêjaya Çîn û Hindistanê
 Rustem dergevanê te bû
 Yê Qeyser bû baca te da

Lê lewendê li cîhanê
 Tu bi şan û nav û deng î
 Rabe tu li bejna xwe ke
 Ew kirasê ji sê rengî
 Bûm Bêbuhar ez dinalim
 Li ber te wer heta kengî
 Wekî quling ez diqîrim
 Silavek te li min neda

Bêkêr

Ê ku ne bi kêrî xwe bê
 Ew bi kêrî kesî nayê
 Qet ji wî re wê sûd nede
 Çar roj neyar xwarin dayê
 Dema xwe vala bernedin
 Dem dibuhure wekî bayê
 Rûmet û namûs ew keys e
 Tim dem ji meriyan re nayê

Ku vî tiştî hûn zanibin
 Qet wê xulam nebe serdar
 Wê ew tim li ber derî be
 Cî li jor nade wî neyar
 Wê ewya tim kurtêlxur be
 Devgirtî be bê deng û zar
 Kes teresî qet hilnagire
 Llem ê bê fedî gemar

Nanê bi sernizmî tal e
 Ku di nav de hingiv hebe
 Birca Belek pê dibe dûj
 Eger rûmet tê tune be
 Bela gur bî ne segan bî
 Li ser çîyan şikeft cî te be
 Tim bikujî neyê kuştin
 Bila xelk neyarê te be

Balînê baz serbilind e
 Ewya bi nav û deng û şan
 Bi mêrxasî nêçîr digire
 Ew natirse qet ji piran
 Qertel tiştê mirar dixwe
 Goştê genî ji her deran

Ker hovekî tim xulam e
 Li ser wî tim barê giran

Bi xulamî qayil nabim
 Ger buhişt tev para min be
 Her dem serbestî dixwazim
 Eger dojah tev warê min be
 Ez wek şêr bim wek piling bim
 Navê mêrxasî li min be
 Bi kuştinê kêfxweş im ez
 Kî ji we hevalê min be
 Zayînî û koçî min navê
 Newroz ew sersala min be
 Bûm Bêbuhar ez nizanim
 Wê dawî cî min li ku be

Halê birçîyan

Ka kî li halê birçîyan pirs dike
 Ka kî zikê van sêwiyan têr dike
 Ka kî ji bo derdê millet kar dike
 Yê kar neke tişt nê ji pir gazinan

Hin Kurd di zindanên dijmin jar dibin
 Hinek dibin kuştî û binax dibin
 Hinek li nav cengên giran şaş dibin
 Hinek dibin her yek xulamê hinan

Hinek di zindanên neyar de rizîn
 Hinek di bin darê neyar de bizîn
 Hinek ji mal dijmin wekî pez dizîn
 Bê deng bikin kuştin ji mêr û jinan

Hinek bi şêxîti û sir tîn millet

Hinek mela ewa kefilê buhişt
 Hinek beg in ewna neyarên millet
 Hin axa ne tev bûn segên dijminan

Hinek dibin ceşşik ji bo nan bixwin
 Ew tev neyar daran li Kurdan dixin
 Mafê me Kurdan tim ji pêş paş dixin
 Diljar dibim ez pir bi van dîtinan

Hin malpir in çavpan ji dijmin bitirs in
 Gotin ji Kurdan re ne xweş toq û ters in
 Mêrên çikûs pîs û teres lê nepirsin
 Bes ew dixwin tişt negihişt ên dina

Hinek ji gerdûn bêxeber tim hejar
 Karê bi bêrê wer li wan bûye bar
 Alîk nexweş birçî û bê war û kar
 Ew bûne bindestên xwedanên fenan

Piştî welat tev bû civana kula
 Mêrxas ketin karê welat bû bela
 Dijmin ji cî Kurd rakirin Kerbela
 Birçî û tî ew bûn xwedanê guna

Xelkê li şûnwara me tev war kirin
 Qada me tev wana li hev par kirin
 Qîzên me pir dijmin li xwe mehr kirin
 Çi bikim bi îslamê eger bû zina

Zora neyar qayil dîkin em li xwe
 Zorê dîkin em tim li hev Kurd bi xwe
 Kurdên bilind kêmtir dîkin em ji xwe
 Yê pîs guh nade bi car ê dina

Zanim kewê kibik çima ref tune

Ji ber her yek bi yê din re dijmin e
 Di kozê de karê wana tim xwendin e
 Ew hev dixin dav û xefkên dijminan

Koma millet wan tev eger kar nekir
 Destê tenê zanim qe tişt çar nekir
 Zora stemkaran tu car ranekir
 Nagihin tu armanc û derî xwestina

Karê giran mêrxas û şêr kar dîkin
 Ên mêr wekî Rustem bi şan şer dîkin
 Mafê xwe wê çawa millet doz bikin
 Xwenda nebin zarok û mêr û jina

Bindestî ne azadî ye şîr û girî
 Birçî û tî tu stêran bi şev bijmêrî
 Rava jiyan bê şer tu car nagirî
 Tişt nê ji ahîna û tim gazîna

Va bû hezar salên millet tişt nekir
 Tim girt bi ol tişteki ji xwer çar nekir
 Falçî mezin fala me tim çep vekir
 Da Kurd buhişt xapiyan bi van gotina

Derdê millet wî ez kirim Bêbuhar
 Çawa bikim pir bûn nema tên jimar
 Zarok biçûk alîk xizan û neçar
 Ez radikim derd û kulên dijmina

Her sê neyar zordar gelek pir nexweş
 Bijîşk bi car derman nekir ez nexweş
 Ez bîn bikim çî dem gula sor û geş
 Rojê dibînim ez bi van rojina

Bûm Bêbuhar ez ban dikim ey millet

Va bû hezar sal dojetî ka buhişt
Karin welatê Kurd bikin tev buhişt
Azad bikin em Kurd ji dest dijmîna

Zehî mame

Ez zehî mame di vê tometê
Dilê min heliya di vê sohetê
Ez tim dinalim ji vê rûmetê
Em bindest hejar wer di vê qetê
Yên nezan dibên tev ji Xwedê ye

Hûn nabên çima ev xûn dirije
Mirov birê xwe mirov dîkuje
Digire xwîna wî bi zor dimije
Ji ceng û zorê gerdûn diheje
Yên nezan dibên tev ji Xwedê ye

Xweda wî em dan di qada xwe da
Wî mirov hemû wekî hev neda
Hin dewlemend in hin dîl û geda
Hezaran hejar nexweş bi seda
Yên nezan dibên tev ji Xwedê ye

Va em tim dibên qada Xwedê ye
Xelkê par kirin rûniştin lê ye
Ku em bê par in ma çî me jê ye
Ev Xwedê nekîr tevde ji me ye
Yên nezan dibên tev ji Xwedê ye

Gerdûn qedexe ye em lê bigerin
Sînor danîne leşker li ber in
Sê stemkaran qada me birin
Mehderê nakin ji bo em bimirin

Ên nezan dibên tev ji Xwedê ye

Ey Xweda bes e ev jîn li dinê
Ev jîna me tev wekî mirinê
Bawerî min çû nimêj ji min nê
Bê maf li gerdûn em man bi tenê
Yên nezan dibên tev ji Xwedê ye

Yê zan û xizan cî jê re tune
Ji me bi şûn de qet kesek tune
Guhdar bin li min ev dengê min e
Gerdûn tev zor e qet rastî tune
Yên nezan dibên tev ji Xwedê ye

Sê kesan bi ol wan em par kirin
Em bindest kirin bêrûmet kirin
Bûn malxwerên me em birçî kirin
Bav û kalên me pîr serjê kirin
Ên nezan dibên tev ji Xwedê ye

Em talan kirin ma çî ev bira
Goştê me xwarin wana wek gura
Mal wêran kirin vemirandin çira
Koma miletan qet nabên çira?
Yên nezan dibên tev ji Xwedê ye

Koreya û Yewnan Qibris em kuştin
Tirkan qad birin tê de rûniştin
Ên mêrxas kuştin qelsemêr hiştin
Kurdên bêrûmet ji Tirk re pişt in
Ên nezan dibên tev ji Xwedê ye

Werin binerin Erebb Ecema
Wana em kuştin tişt di me nema
Xwîna me rijîya wek ava çema

Keskî dey nekir negotî çima
Yên nezan dibên tev ji Xwedê ye

Ew me dîkin bend didin ber dijmin
Bî destê Cihûyan me didin kuştin
Qad ji Kurd birin bê netew hiştin
Gelek tişt hene hîn ew li pişt in
Ên nezan dibên tev ji Xwedê ye

De bes koletî Kurd di tengî de
Bî ol em xapiyan ji mêj û zû de
Ne bî dadîtî ne bî ihûdê
Ku zor tune be tişt nê wicûdê
Yên nezan dibên tev ji Xwedê ye

Dijmin bî berger tişt nade meriya
Tev bibin zana Kurd li her dera
Kurd çêkin firok tank û qumbere
Bê xwendin mane nezan wek kera
Yên nezan dibên tev ji Xwedê ye

Ez hêvî dikim Kurd tev bî yek bin
Destan bî hev din ji bo gelek bin
Li hawîr welat Kurd bî xelek bin
Ez bûm Bêbuhar bes bî henek bin
Bes êdî bibên tev ji Xwedê ye

Eman Eman

Eman eman ev çî heyman
Ev çî derdekî bê derman
Zehqê û Cûco lawên Ûcû
Lawê qehpan tev bûn Qehtan

Ê nekes bû ew bû tu kes
Palikê ker kirin meles
Ji xelkê re nabin rêber
Ên ji bavê xwe de teres

Em in lawên Selahedîn
Teresan em kirin xayin
Birên me Ereb nezan in
Bawer nekin em in xayin

Xayin welat neparêz in
Segên xayin li ber pêz in
Ew pêz digirin didin guran
Hêsiyan bî xwedîyan re dirêjin

Xinîzî ne karê me ye
Mêrxasî ew para me ye
Parastina welat her dem
Li ber neyar barê me ye

Xulam benî rû bî tenî
Îro bî Kurdan dîkenî
Tu yê hevalê dijmin î
Tu rabî jor em ê binî

Tu takê rengîn û bedew
Şermendar e ji qîtê reş
Qirakê reş gûxwer dibe

Reng rengîn im bi gû serxweş

Dema kûçîk qelew dibe

Qirik qalind û xurt dibe

Dike hûrpe hûrp dibê şêr im

Nabe şêr ku qelew bibe

Em in lawên Selahedîn

Tu carî em nabin xayîn

Eger hûn pê nizanibin

Pirs kin ji Dimyat û Hetîn

Eman eman eman eman

Hûn guh nedin lawên qehpan

Çav li jêr in ew bêxêr in

Ji bo welat ne bi kêr in

Bûm Bêbuhar ji derdê wan

Ferman

Ê ku li me rakirî

Îro neyar ferman e

Ne bes ferman kuştin e

Ferman birçîbûn nan e

Nexweşî jana zirav

Di nav dilê Kurdan e

Dixwe dil û kezebê

Qet bijîşk pê nizane

Bes ji destê neyaran

Wana xwîna me xwarin

Neyar me ji hev dixin

Bi vê rê ew li kar in

Hin ji me di zindanan

Hin bo neyar simsar in

Îro hêza me tune

Bi pîsan em nikarin

Neyar bi heftê û sê reng

Ewna şerê me dikin

Mihemed Teleb Hilal

Wek wî vê rê çar dikin

Ew pêşketên paşverû

Alîkarî wî dikin

Tiştê ku pê gotinî

Dixwazin bi cî bikin

Kar ji ber Kurdan girtin

Ji bo Kurd birçî bikin

Ji bo Kurd welat berdin

Qada Kurd ew par bikin

Ey birayên Kurd Erebi

Çawa hûn qayil dikin

Kurdno karê hûn dikin

Nebêj ji bo welat e

Ew karekî ne rind e

Ji bo neyar xelat e

Sê bend ji Kurd ranabin

Kurd pêşxe yek civat e

Hezar sal Kurd bindest in

Çima Kurd ne felat e

Bi azadî serbestî

Kê carkê mizgîn da te

Îro neyar pir nerm in

Tên Kurd bi rewşa dizan

Wê bi dostî Kurd bixwin

Wekî gur li nav pezan

Şeş hezar sal em li vir
 Tev me ketin qerezan
 Ev qada kalên me ye
 Hestî me tev lê riziyan
 Em tu carî bernadin
 Lo ey neyarê nezan
 Sûd tev li Amerîkan
 Neyarê dilkor nezan

Ereb ku tev zane bin
 Em ne neyarê wan in
 Em tev wana di şer de
 Li ber neyarê wan in
 Birên me yên pêşverû
 Li cîhanê tev zan in
 Mihemed Teleb Hilal
 Tev hevala nezan in

Padê Kurdan tu carî
 Nikarin biguhêrin
 Stemkarî dûr najo
 Em di dil de vedişêrin
 Wan bi ol em xapandin
 Îro ew ol diguhêrin
 Ew malê me tev dixwin
 Em wer li wan dinêrin

Malê Kurdan nê xwarin
 Xortên Kurd wekî şêr in
 Divê em hedan bikin
 Hey dawî em li kêr in
 Lê hedan gelek zor e
 Divê em vê veşêrin
 Bûm Bêbuhar şewitîm
 Werin li min binêrin

Nalînek hat

Di xew de bûm nalîn hat
 Ji nav mezelê tarî
 Min dengê xwe hilda
 Min go: Kî tu dinalî?
 Wî got: Ez şêr Seîd im
 Ax ji dest vî neyarî
 Min got: Ma neyar kî ye
 Zanibim vî neyarî
 Wî got: Nas nakî dilkor
 Tirko goştê me xwarî
 Tirk xwîna me dimijin
 Dem kete şeşsed salî

Got: Pêncî sal dinalim
 Nalîneke pir zor e
 Nalîn û ah tev dertên
 Ji ber birîn pir kûr e
 Hîn Kurd şiyar nebûne
 Riya xebatê dûr e
 Neyar meydan nade Kurd
 Neyar li hawîrdor e
 Hîn ji Kurdan wî kirîn
 Heçî kesê dilkor e
 Xwîna Kurdan wê birije
 Hîn dem li pêş me dûr e

Tişt ji Kurdan çênabe
 Ger tev nebin xwendevan
 Tişteke nayê meydanê
 Bi gotin û bi lavan
 Bi çoganan wê çî bikin
 Rêncber şivan û gavan
 Hîn xwe difroşin neyar

Ez çî bikim bi hovan
 Radibin hevdu dikujin
 Pîsî dîkin nav tevan
 Hîn ku xwendevan rabin
 Ji Kurd re bibin şivan

Şêx got: Xorto tu kî yî?
 Şev reş e te nabînim
 Pêncî salên min çêbûn
 Dil bi kul û birîn im
 Rojkê min xweşî nedî
 Tim bi girî û şîn im
 Kurdan ji bîr kir me
 Ji ber wan ve xemgîn im
 Çî dem ronî çêbibe
 Ez wê rojê bibînim
 Bi destên xortên zana
 Tola xwe ez hilînim

Min got: Gora te kanî?
 Keser kişand ji bin e
 Got: Tirko winda kirim
 Qet cî gora min tune
 Hezar sal va buhurîn
 Şahî li nav Kurd tune
 Rojên cejn û şahiyar
 Kesek nehat ser min e
 Gelek ji mêj û dûr de
 Em ketin dest dijmin e
 Xortên zana û şiyar
 Ma îro hûn li ku ne

Min jê re got: Şêrê min
 Tu nazdarê vî canî
 Va min dengê te bihîst

Lê bijîşk Fûad kanî
 Silav ke yên pakrewan
 Va min mizgînek anî
 Bavek ji Kurd re rabû
 Jê re dibên Barzanî
 Pergala Partî çêkir
 Rabû wî çek hilanî
 Xort tev kirin Pêşmerge
 Şer dîkin bi mêranî

Tev ketin çiyayên bilind
 Wekî şêr û pilingan
 Neyaran çek avêtin
 Tev baz didin wek segan
 Kurdên xiniz û qirêj
 Ew tev ketin bin lingan
 Bûm Bêbuhar ban dikim
 Teresno heta kînga?
 Wê Kurdistan bistînin
 Xort bi devê tifingan
 Em ê mizgîn bi we din
 Bi halan û bi dengan
 Li ser gorên we deynin
 Gul û nêrgiz sed rengan

Îro demeke teng e
 Şêxê min em çî bikin
 Ku dem zor û teng dibe
 Hevalên qenc hindik in
 Em xinizan bikujin
 Şerê neyaran bikin
 Em xwîna xwe birijînin
 Mafê xwe em çar bikin
 Rojên cejn û şahiyar
 Em ê cejna we bikin

Em ê li dor gorên we
Gulistanan çêbikin
Em pir wekî Bêbuhar
Dilê Kurdan şa bikin

Bejnzirav

Bejnzirav gerden gazê
Qirka te wek qirka qazê
Dêm wek hîvê te sîng bazê
Ken şekirê meş canbazê
Xişr û bazin çeng û sazê

Sed sond bi Îsa nûranî
Xweda ew li ba xwe danî
Yê te bawer bi wî anî
Xweda Incîl li ser danî
Bûm evdalê te gulnazê

Min xaç li ser sînga te dî
Quds min bi çavê xwe dî
Ez dîn bûm min ber xwe nedî
Tirsim bimirim bi vî derdî
Heçî ku evîn di xwe dî
Ew nikare bi şev raze

Dema min dî li ser rê yî
Wek kevoka bi meş tê yî
Nizanim tu keça kê yî
Sed sond bi dêra darê yî
Ez bê can mam li Eyazê

Tu sosina nav buhiştê
Hîveronan didî deştê

Li pey me mirina reş tê
Evîn ar e bi min xweş tê
Çima dilê te naxwazê

Biskên hevirmêş çîn çîn kir
Dilê min de te kul şîn kir
Tijî ah kir tev birîn kir
Te li min xwe Mem û Zîn kir
Tu Ermena ji Ezazê

Bi navê Allah û semed
Li pêş min bû sar û cemed
Evîn gur bû tew nema bend
Ji bo Îsa û Mihemed
Were em bigihin vê mirazê
Ji bo Bêbuhar xweş razê

Ez biyan im

Ez biyan im li vê dinê
Ez bêkes im heval tunê
Ez digirîm neyar dikenê
Wê çi bike yek bi tenê
Ez bêwar im wax li minê!

Ez hejar im ez bêhal im
Bê ziman im kerr û lal im
Bi reng xort im ji dil kal im
Roj û şev ez pir dinalim
Tu kes tune li min binê

Serî rakin li min binên
Her çar alî min dijmin in
Tev leşker in tev bê jin in

Ji cengê re li ser min in
Hatin ser min û kuştinê

Me digirin dixin zindanan
Îşkenc didin wek bêcanan
Hûn deng hildin heçî zana
Gazî bikin xwendevanan
Wê çî bike yek bi tenê

Ah ji Kurdên bêhiş ketî
Wer dilkor û çav raketî
Bi sed salan li paş ketî
Wê bimîne bi vî qetî
Kes tune ku bê pêş de binê

Koma Miletan tu qels î
Li halê Kurdan napirsî
Em bindest in ji bêkesî
Xuhermend bûne sed û sî
Bindest mane em bi tenê

Xort rabin bi yekîtî kin
Rabin cengê bi qêrî kin
Ji mafê mirovan hêvî kin
Dilê Bêbuhar bi cî kin
Neyar mafê Kurd bidinê

Fayiq Bucak

Xeberek hat bi dijarî
Wekî tîrê ji kevanê
Hat li min ket bê eman bû
Çiqas bi êş Xwedê zanê
Madê Kurdan tev wergerî
Hemû ji ber êş û janê
Gotin: Fayiq Bucak kuştin
Yek ji beştên Kurdistanê

Mala me Kurdan wêran bû
Em bindest in ne şiyar in
Sê stemkar li ser me ne
Bi hev re xwîna me xwarin
Bi zimanê xwe deng bikin
Li ber wana em nikarin
Em li hêvî wek Fayiq in
Wek wî li hember neyar in

Fayiq heval! Ez dinalim
Ji derdê te dilbirîn im
Bûm Bêbuhar bi van zecran
Ji dil bi girî û şîn im
Wekî te ez bi evînê
Reşê Ferhad û Şîrîn im
Saza xwe digirim lêdidim
Ez hewesa xwe pê tînim

Em reben in bê heval in
Di bin destên van neyaran
Ewna xwîna me dimijin
Li ser me ne bi sed salan
Wekî rojê tu hilatî
Li ser me bêdeng û lalan

Van neyaran te dan kuştin
Em hejar man li şûnwaran

Li ber dilê zana bira
Qet nemirî pir delal î
Min got: Tê xortan tev rakî
Tê xwe beradê wî yalî
Van neyaran te dan kuştin
Siwêrek ma xirr û xalî
Tu car em te ji bîr nakin
Ku bimîne hezar salî

Rojkê latê te em ê çêkin
Li nav gul û van gulzaran
Tu yî bervedêrê Kurdan
Bûyî bend li ber neyaran
Li nav Kurdan tu bûyî
Bavê van bêkes û jaran
Xulamên neyar te kuştin
Ez çî bikim ji van dewaran

Gelî xortan hûn tev rabin
Gumbetekê li ser lêkin
Nikam herim hûn li şûn min
Gelek silavan hûn lêkin
Hûn riya wî wînda nekin
Serhedê wî di şûnê kin
Bila şûn bavê xwe bigire
Rabin Kurdistanê çêkin
Ez bûm Bêbuharê Kurdan
Hêvî xwe di mênên çê kin

Cegerxwîn û Barzanî

Kurdistana me ev qada pir xweş
Cî ramandaran Zerdeşt û Laleş
Şana Keyqubad Cemşîd û Dara
Xwedan serbaz bûn xurt hêz û direfş

Bi riya xwefiroşan dijmin dest da ser
Ji Kurd tev kuştin zana û serwer
Bi riya olîtî nezan xapandin
Qirêj û gemar herduyan xwe dan ser

Piştî zanê mezin Ehmedê Xanî
Li ser Kurdistan bû taristanî
Ristevanên gel li welat neman
Bê rewşenbîrî tev bû nezanî

Rabû Cegerxwîn hozanê diljar
Bi ristevanî kir qîr û hawar
Riya Marksî da ber gelê Kurd
Ji ser Kurd rakir qirêj û gemar

Wî û Barzanî du bingeh danîn
Tirs û nezanî wan herd hîlanîn
Yek bi çekdarî yek bi zanyarî
Ji nav gelê Kurd nayên hîlanîn

Me sond xwarî em riya wan bernadin
Ji herd riyên rast em xwe banadin
Nebên mirî ne ew herdu jîn in
Di dîroka Kurd wê tim bên xwendin

Ji bêtêlê bi çîntir im

Ji bêtêlê bi çîntir im
 Dengan ji ezman digirim
 Ji Aşiq Weysel zantir im
 Ji bo çî dostê min tune

Gelek jîr im ez hozan im
 Ji nezanan re rêzan im
 Qey bê dirav im xizan im
 Ji ber wê ûdê min tune

Xelk dixapin bi rûberî
 Bi yê çikûs mal pîr kirî
 Tolaz bêcir û serserî
 Nezan dibên wek vî tune

Hin dirav têxe stûyê ker
 Gelê nezan bê çareser
 Wê tev bibin hevalên ker
 Cî zanan li ba wan tune

Gelek hozan û zan û jîr
 Pîr mîrza û şandar û mîr
 Îro çima çûne ji bîr
 Winda ne navê wan tune

Tev çîlek û yên kurtêlan
 Ketin şûn şandarên êlan
 Bergîl ketin şûn kihêlan
 Ji kihêlan re cî tune

Zêr hesinek ji hesina ye
 Ji ber pas nagire biha ye
 Hezar salî bin ax maye

Derxistine pas lê tune

Mêrên qenc jî wekî zêr in
 Nîrên teng wan naguhêrin
 Ji dê û bavan şandêr in
 Tomet li ser wana tune

Ji dê û bavan kihêl im
 Bi mêrxasî wekî şêr im
 Pîr paqij im wekî zêr im
 Kesê bi min zane tune

Nezanan kirim Bêbuhar
 Bilbil im dûr im ji gulzar
 Zarxweş im dixwînim dîljar
 Kesê guhdarê min tune

Baskê demê

Baskê demê ew çep gerî
 Wayî avêtim Muşterî
 Ez mam li jor ger girt derî
 Çawa ji wir ma tê werî

Baskê demê ez gêj kirim
 Baskan bi bê re ez birim
 Ez pîr ji gerdûn dûr kirim
 Bê ez birim ser Muşterî

Ez mame wer dîl û hejar
 Mam bê heval bê dost û yar
 Birçî û tî bê mal û kar
 Wer tim bi ahîn û girî

Ah û girî bê sûde ye
 Ka kî li pey ket yan heye
 Her kes li ser karê xwe ye
 Cîhan pêmûd kir ê mirî

Ez jî ketim sêra miriyan
 Nabim li cîhanê xuyan
 Çi bikim bi jîna bê jiyan
 Yara min xelkê zeft kirî

Kurdê reben pir dîl û jar
 Rab zû bixwîn da bî şiyar
 Pê rab wekî Sovyet bi kar
 Belkî di gazî min werî

Bib zan gemiyekê çêbike
 Bê ba min ezman qul bike
 Min lêke wî berjêr bike
 Ber bi cîhanê min werî

Rabî li cîhan kar bikî
 Riyekê ji min re çar bikî
 Yara min zû rizgar bikî
 Mam Bêbuharê maf mirî

Awirê yarê

Awirê yarê dîn kirim
 Ew qumriya şox û şepal
 Dêm weke heyva çarde ye
 Weke sero ye bejn û bal
 Girtim bi rav davên biskan
 Di nîgaş im roj meh û sal
 Jîna bi canî şewitîm

Bi agirê bombên napal

Haho gidiyano şewitîm
 Derman nema qet sûd dike
 Ehmed Nafiz bijîşkê zan
 Min got wê ew derman bike
 Min lê pirsî gotin miriye
 Nema serê xwe radike
 Yê ket agirê evînê
 Yar wî kare derman bike

Min xweş ji yarê bawer kir
 Yar pir ji min re dilxwaz e
 Şahzade ye pir bilind e
 Bi mane ye çî canbaz e
 Diran mircan lêv lale ye
 Can kane ye sîng elmas e
 Yar weke karê aho ye
 Çi bikim di nav pencê baz e

Dil zora min bir ez birim
 Xistim ber perwan û çerxê
 Zebûn li yê xurt nikare
 Yê xurt wê ya xwe bi ser xê
 Ka ev dijminahî çî ye
 Herdem li nav gur û berxê
 Ka yek ji baz xurttir hebe
 Yarê berde yar min derxê
 Derdê Bêbuhar nayên jimar
 Hej berdan wek dara merxê

Bang

Dîwana Duyem
[1996]

Barzanî

Tu caran em ji bîr nakin te Barzanî
Gelawêj î li ezmanê me Kurdan î
Li dij çewser serî hilda te dananî
Mirî jîn bî li ser Kurdan tu sultan î

Ji ber karê bi pêwestî ji bo Kurdan
Bi çekdarî li dij ordî û pîr cerdan
Li ber cenga Ereb û Tirk li ber Îran
Bi mêrxasî wekî Rustem li meydan î

Li cîhanê gelê Kurd tev te da nasîn
Nema winda dibin Kurdan rijandin xwîn
Li ber çewser wekî êtûn bi germ û tîn
Ji Kurdan re ji pola xurt te hîm danî

Tu tev dayika xwe ya pîroz ketî zindan
Bi şoreşê re mezin bûyî li nav Kurdan
Iraq hingavt bi çekdarî ketî Îran
Li dij xazî li dij şah û Truman î

Gelek ên wek Kemal Paşa wekî Îsmet
Li ber ên wek te ewna tev ne tişt bûn qet
Te azadî ji Kurd re çand dirust derket
Nikarîbûn hilanîna te ya danî

Tu piştvan bû ji şoreşvan û hêzan re
Ji Pîranî û Îhsan û Elîşan re
Bi Qazî re tu serdar bû ji hêzan re
Ji çar parçan ji şoreş re tu hêvan î

Te jîn tevde bi mêrxasî te derbas kir
Kude çûyî li dij çewser te çek rakir
Ji bo rabin li nav Kurdan te tim bang kir

Tu wek xama di destê Ehmedê Xanî

Li çar parçan neyarên Kurd te tirsandin
Te şoreşvan di nav wan de gelek çandin
Gelek bend û kelên çewser te rûxandin
Di nav wan de tu wek pêtê û volkan î

Di nav Kurd de tu ronahî şeva tarî
Tu tim vîna gelê Kurd î bi çekdarî
Di nav Kurd de xwe îzbat kir tu serdar î
Di dîroka gelê Kurd de tu yî Manî

Ku çendan em pesndarê te bin seyda
Tu hîn pirtir tu hêja yî li nav Kurda
Tu dermanê hemû êş û hemû derda
Dibînim ez ji Kurdan re tu Luqman î

Ji Kurdan re te hilgirtiye ev bara
Tu çîrok î ji helkeftin û cejnan re
Ji ber tiştê biha hiştî ji Kurdan re
Heta gerdûn hebe seyda tu serdan î

Te hişt Kurd tev serî hildin li ber çewser
Nema dişikîn li ber çewser bi arê şer
Li çar parçan qebûl nakin bijîn newner
Ji ber wî Bêbuhar gotî tu rêzan î

Celadet Beg

Ciwan mîr Celadet Beg
Ji dîroka gelek dûr de
Tu padşahê gelê Kurd î
Nevî padşah Bedirxan î

Gelek şerm e li Kurdan tev
Nikarin Kurd serî hildin
Cizîr qey ew ne paytext bû
Li Şamê wer serî danî

Ji Ebdilqadirê perwer
Fedî nakin hela Kurdno
Cezaîr wek me bindest bû
Ji Şam birin bi mêranî

Ne Mîr Ebdal nevî Dara
Li Kurdistan ne heft şax in
Bi hev her heft girêdabûn
Li ser wan bû bi fermanî

Bi sedan sal me berdayî
Ketî destê nevî Toran
Qey nabêjin ji Kurdan re
Gelo Birca Belek kanî

Nevîn Toran kirin xan ew
Ji hespan re belê îro
Ji bo çî ma gelo wer ew
Me berdayî bi erzanî

Ji dûr hatin li Kurd îro
Gelek zîrt û stemkar in
Xêr û bîrên gelê Kurd ew

Dibin tevde bi talanî

Gelek serwer ji Kurdan çûn

Li nav xelkê mirin bê kes

Ji ber êşa welat dûr man

Biyan tev çûn bi wî janî

Li cîhanê divê em jî

Wekî xelkê bi zana bin

Bi xwendin û bi çekdarî

Xwe rizgar kin bi mêranî

Ne ew roja ji xelkê re

Bibin bindest û xizmetkar

Ne bê dîrok û binyat î

Nevî Rustem û Aşkanî

Serî êdî ne berjêr bî

Bi sernizmî kesek nabe

Nijadparêz û padîşah

Divê rabî bi xurtanî

Li jêr tim mêze kî nizm î

Bilind mêzek nizm nabî

Ne yek bî tu bilind nabî

Bilindî tim bi peymanî

Ji bo çî wê nebin yek em

Gelo Kurd em fedî nakin

Ji ber vê Bêbuhar im ez

Bi derd wek Ehmedê Xanî

Kurd namirin

Kurd namirin Kurd namirin namirin

Hem qehreman hem pehlewana hem pir in

Cengên giran erzan bi wan bû mirin

Çewser li ber Kurdan xwe tewr nagirin

Pir hez dikin Kurd tim ji axa welat

Xwînê didin herdem ji bona felat

Kurd navbirî mêrxas li nav rojhilat

Lê Kurd bi îslamê li hev par kirin

Kurd xapiyan Îslam li Kurd koledar

Dîrok veşartin Kurd nema fêr û zar

Qayil nebûn hin kes ji Kurdên şiyar

Tirk û Ereb Fars serî jêkirin

Lê dar ku bûdem be gelek xurt dibe

Reh berdide ew dar çemel pir dibe

Ber pir dide darê ku ew xurt dibe

Bawer nekin ew dar ku bê jêkirin

Kurd tev yek in Kurdên netirs xurt viyan

Lawên Dîlêr ew Rustemê Hewreman

Xurt şerker in dimirin ji bona jiyan

Tim leşkerên ên koledar qir kirin

Morfîn nema êdî di Kurd de kar dike

Yê koledar ew Kurd bi wî ker bike

Kurd xwende bûn xwendin mirov şiyar dike

Malê xwedî xurt û şiyar nê birin

Dîrok û maf herdu jî ji Kurd re henin

Kurd konebûn zor û abor jî henin

Ger Kurd bi yek bin kes bi Kurd nakenin

Maf nayê dan maf tim bi zor tê birin

Bombên bi jehr pîj kir Sedamê çar nekir

Dergak ji dojê xurt li Kurd wî vekir

Dîsa li ber wî Kurd serî xwar nekir

Tev raperîn dostê gelan karker in

Sî sal gelê Kurd kuştin û berxwedan

Kurd pîr mirin wek baz welat bernedan

Tola xwe ya sî sal ji çewser vedan

Ala xwe ya rengîn bi zor rakirin

Li gerdûnê

Li gerdûnê çiqas ez mam dilê min tim

Bi derdên pîr bi kovanên gelek kûr

Ji bindestî zivêr bûm ez di vê jînê

Welatê min di bin destan bi jarî

Bi sedsalan welatê min li paş ma

Bi talan û bi kuştin û bi zorê

Ji Farsên gelek serhişk û Tirkên

Gelek dilhişk Erebb hatin neyarî

Ji çar alî derî girtin li min wan

Bi xapandin ziman qut bû nezanî

Gelê Kurd tev ji zanyarî bi dûr ket

Bi sedan sal welat jîn bû di tarî

Welatê min çima bû pîr li pêş wan

Tawankarên Teter hatin bi xurtî

Moxol hatin wekî wana bi zirzî

Ji dest wan em ketin warê neçarî

Heta îro ne aramî ne jî dad

Dîrok çewt bû ji zor destê neyaran

Li ser xelkê buhara xweş gulistan

Welatê min li ser agir dibarî

Xizanî û nezanî tim li paş ma

Bi dest axan bi dest şêx û melên çewt

Gelê min tev kirin birbir li nav bû

Gelacî û ji hev kuştin neyarî

Gelek mêr çûn di zindanên neyaran

Bi serde jî neyarên Kurd bi kuştin

Helebca jar li Xormalê li Zêwa

Bi bombên jehr mezin qir bûn û zarî

Li Agiriyê li Zîlanê li Dêrsim

Mehabada birîndar û li Sasûn

Nikarim bijmêrim Kurdên şehîd çûn

Gelê Kurd wan ji bîr nakin tu carî

Nema êdî ditirsin em ji kuştin

Bi saxî em wekî miriyan dijîn Kurd

Bi wê rola ku Barzanî damezrand

Divên dewlet me navê tim hejarî

Piştî pêxemberê Yezdan bi xapan

Gelê Kurd bû ji hovan re pelîsak

Ebûbekir û ne jî Usman Umer tev

Nedin dû wan ne Muslim û Buxarî

Bi sed salan gelê Kurd tim di cengê

Li ber çewser serê wî tewr neçemiya

Heta îro çima Kurd wer ku bindest

Ji ber Kurd ma di xew de bê şiyarî

Ji ber îro şiyar bû Kurd netirsî
 Bi milyonan serî hildan bi pîdarî
 Li dijî wî Sedamê pîs û tawankar
 Netirsîn Kurd ji kuştin û firarî

Ji birçîbûn ji sermayê biçûkên
 Gelê Kurd pir ji bê derman mirin çûn
 Gelek tomet li eniya her mirovan
 Birayên hev ji hev kuştin neyarî

Bi aşîtî em çima em tev ne jîn bin
 Stemkarî li ser hevdu bi kuştin
 Mirov in em ne hov in em bi zorê
 Li dehlân xurt binêr ê qels ku xwarî

Ji ber Kurdan welatê Kurd kirin gor
 Bi hovîti li Kurd herdem dinêrin
 Dixwazîn Kurd li gerdûnê nehêlin
 Me winda kin ne xuya bin tu carî

Li Çaldêran li Dimyat û Hetînê
 Seferberlik Hesengele li dij Rûs
 Li dij Yûnan bi kuştin dan gelek Kurd
 Stêrk û hîv di xwînê de diyarî

Ji xwîna Kurd ku ala sor bilind bû
 Ji Tirk re bû şeref û şan li cîhan
 Ji sed salan ne zanyarî ne jî zar
 Bi miftî Kurd didin kuştin neyarî

Nema êdî bi xapokan dixapin
 Bi nîgaşên hemû vala gelê Kurd
 Di jîna tim zivistan de dijîn em
 Divê jîn bin di jîna tim buharî

Bi yekdestî divê rabin gelê min
 Ji bo çewser di nav de ew nelûse
 Welatê min ku rizgar be ji çewser
 Ji alê re temen tevde diyarî

Ji min re wê buharek nû diyar be
 Keser êdî di dil de wê nemînin
 Buhîştê min di rizgariya welat de
 Bi dilxweşî herim gorê ku tarî

Li ber çavê min î Rewşen

Li ber çavê min î Rewşen
 Bi çavên reş te awir da
 Bi awirkê te ez xistim
 Li nav baxan li seyranê

Li ber çavên min tu nîgaş î
 Li min her êş te peyda kir
 Dilê min tim bi pêlên pir
 Weke derya li wê Wanê

Ku êşê cî di dil de girt
 Di êşê de te ez hiştim
 Dibî dijmin wekî dijmin
 Stemkar î bi lêdanê

Evîna rast ji yaran re
 Divê yaran qe nêşînî
 Divê herdu pişkdar bin
 Wekî hevdu di vê janê

Jiyan herdem bi hêvîti
 Tu bêhêvî nekî yaran

Stemkarî gelek zor tê
Bi yê eşqê û dildanê

Wekî Mem ez wekî Zînê
Wekî Ferhad û Şîrînê
Hela Ferhad li çolan mir
Memo jî mir di zindanê

Ditirsim wer ejî bimirim
Bi vî derdî wekî wana
Di rewşa bilbilê bêwar
Nebînim ez gulistanê

Giriftarê te mam îro
Ji bo çavên te yên mêrkuj
Ez im ew Bêbuharê gêj
Di vê çerxê û dewranê

Wekî Rustem kurê Zalê
Ji min nayê di cengê de
Bi şûran û bi mertalan
Herim dijmin li meydanê

Divê zindan derî bişike
Bi destên şêrgelên Kurdan
Hedandar im di vê çerxê
Heta dem bê li cîhanê

Cûdî

Çima Cûdî tu deng nakî tu bêzar î
Dibînim ez ser kopê te tim tarî
Gelo yaxud wekî Zînê li ser Mem wer
Giriftar ma di zindanê bi diljarî

Bi şîn î tim wekî Ehmed Cizîrî jar
Ku dev girtî bi xamê tim bikî hawar
Gelo yaxud tu dîdar bû bi êşa wî
Sitî armanc wekî wayî tu diljar î

Gelo yaxud li ser Birca Belek jar î
Di bin destê neyar mayî bi zordarî
Te winda kir gelek mîrên Cizîrê Kurd
Segên Tirkan te dîn îro di wî şarî

Tu yî kohê ku keştî Nûh li ser wayî
Di Quranê ji ba Yezdan te nav mayî
Mirov tevde tevî hovan te jîn hiştin
Ji Nûh virde tu cîwarê me Kurda yî

Çi bêbext in mirov tevde birayên hev
Te bîr nabin li ser Kurdan neyar in tev
Gelo nabê ku jîn man em li vî kohî
Ji ba Yezdan bi pîrozî bi nav bû ev

Gelo yaxud ji ber zora li ser Kurdan
Tu bû warê gelek êş û gelek derdan
Ji ber zora Erebb û Tirk gelê Fars
Bi milyonan mişext bûn Kurd welat berdan

Hemû Kurdên welat berdan biyan jar in
Stembarên misilmanên tawankar in
Bi çekdarî bera Kurd dan ketin şûn Kurd

Li cîhanê gelê Kurd tev stembar in

Ne bes îro stembarî li ev pada
Gelê Kurd tim di cengê de ji Mîdya de
Ji ber qada gelê Kurd ew bi xêrên pir
Ji wê xweştir qe çênabe di dinya de

Welatê Kurd ji ber wê bî neyarê Kurd
Ji çar alî neyar tîne bi hêz û cerd
Jinên Kurdan tevî zaryan gelek dimirin
Ji serdaran ji rêzanan ji xortên merd

Gelê Kurd ew wekî xalî buha çêbû
Ji reng rengan bi dest zeriyan bi tevnê bû
Bi zêran ew buha hatî firotin wer
Bi erzanî di bin lingan çima pêbû

Ez im Kurd wek te diljar im birîndar im
Welatê Kurd di bin destan stembar im
Kirin çar par kude diçim firar im ez
Di bin destên misilman de stemkar im

Tu yî Cûdî dilê min Dicleyê ahkûr
Hedar nabim dibînim ez ji nêz û dûr
Gelek koh wek te min dîtin ji dest çewser
Dinalin wer ji ber êşa birînen kûr

Ji dîrokê gelek min xwend zehî ez mam
Li ser Kurdan stemkar in bi nav Îslam
Ji dûr hatin welatê Kurd bi zor girtin
Ne Îslam bû dema hatin welat bû kam

Bila lê ew ne bawer bin tu caran tev
Ji bo doza xwe Kurd razin bi roj û şev
Dizanin goşt ku bê ar ew qe nebiriştî

Ne agir be qe ron nabe tu caran şev

Li te mizgîn ji nêzîk de tu dilşa bî
Bi ola Kurd tu yê herdem girêdabî
Gelê Kurd tev tu car navê ku bindest be
Bi Kurdan re tu yê firaz û azad bî

Li ser kopê te keştî Nûh bi serdan kin
Ji Keşmîrê gulan bînin bi gulzar kin
Buhîştê Kurd em ê çêkin li nav Kurdan
Ji cîhanê bila gel bînin te serdan kin

Ji arê nav dilê Xanî û Cegerxwîn
Çîran vîxin bi ronî kin wekî Berlîn
Ji cî Laleş Zerdeştê me yê pakcan
Neyarên pîs bila bar kin nemîne kîn

Bi şadîman bilîlînin keçên Kurdan
Bi saza wî Şivanê Kurd bi dengê şan
Bi gurmîna çekên pêşmergeyên mêrxas
Li ser kopê te yê pîroz bikin dîlan

Li dor Birca Belek çêkin gulistana
Li cî mîrên me yê Botan ji keyxana
Li cî Ehmed Cizîrî û Sîtî Xatûn
Bila Cûdî li jor şa bî bi cî wana

Zivistan çiqas sar be bi rencî be
Buharek xweş ilem dawî li pey wê be
Nema karwan diweste wer bila sar be
Ilem bigihe buhara xweş bi şadî be

Helbesta zarokan

Bila çewser bizanin
 Ne winda bûm xuyan im
 Di Kurdistan de çêbûm
 Çima tê de biyan im
 Biçûk im ez dixwînim
 Mezin bim xwendevan im
 Ji Kurdan û welat re
 Di mande zîrevan im

Biparêzim welat ez
 Qelawîzê welat im
 Koledarên stemkar
 Li dji wana kelat im
 Welatê min bi kanîn
 Dilê nav rojhilat im
 Xwedî Xabûr û Dicle
 Xwedî Zab û Firat im

Bi şîrê dayika xwe
 Xwedî bûm ez bi wayî
 Divê ez wê reha kim
 Di bin destan de mayî
 Ji kuştin û ji şînê
 Li nav şadî nemayî
 Welatê dayika min
 Di nav de dad nemayî

Bi kuştin û bi talan
 Li çar aliyan neyar in
 Li zarokên gelan gul
 Li min bombe dibarin
 Nema warek ji Kurd re
 Me war lat û zinar in

Di sermaye zivistan
 Guran goştê me xwarin

Li Helebce li Xormal
 Li Zêwa û li Agirî
 Li Qeladiz û Dêrsim
 Li Zîlan û Hekarî
 Ji bîr nakin tu car em
 Qelandin jin û zarî
 Dibên Îslam bi ron in
 Çima lê ev neyarî

Bi lavlav û elahû
 Ti sûd nade gelê min
 Bi rojî û selewat
 Qe têr nabe zikê min
 Dibêjin em bira ne
 Ti xweş nabe dilê min
 Ji ber ewna bi kuştin
 Ketin nava gelê min

Ji zarokên me Kurd re
 Çima Îslam neyar in
 Gelo ewna mirov in
 Gelo qey em dewar in
 Misilman guh nadin Kurd
 Perîşan û neçar in
 Li Ewropa dewar jî
 Xwediyên maf û par in

Di destûrên gelan de
 Divê ev tişt nemînê
 Divê alî me rabin
 Xelas bin em ji xwînê
 Divê em jî reha bin

Ji vê zorê û kînê
Gelê Kurd bû hezar sal
Ku vê zorê dibînê

Dema cejna mindalan
Li cîhanê jiyan kin
Li şûn gurzek gulên sor
Em ê xwînê diyar kin
Heyanî em mezin bin
Em ê tola xwe rakin
Li ser xaka gelê Kurd
Em ê ala xwe rakin

Serok Mesûd

Mesûd tu car wê şaş nebe
Rêça te danî Kurd li ser
Hey serwerê zan û dilêr
Bazê welat jê naçe der
Xurt şûngirê Barzaniyê
Ew şanpirê dozê û şer
Wek şêr te meydan berneda
Şer kir li dij bombên bi jehr

Xurt î wekî şîpa gel î
Ew mîr Elî Beg bê hedar
Tê xwar ji ser kohê bilind
Kûr tîş kirî lat û zinar
Wek dareke merxê stûr
Xurt î te reh berdane xwar
Lat û zinar tev qul kirin
Reh tev di ber re dane der

Şoreş wekî wê darê xurt

Bahoz nikare hil bike
Bombê bi jehr jor û li jêr
Ewna tê nikare kar bike
Vîna me Kurdan naçeme
Çewser nikare xwar bike
Kurd tev ji gorê rakirin
Çewser revî çû bê veşer

Îro tu yî bavê gelê
Kurdê belengaz û neçar
Va bû hezar sal in bi êş
Bindest li paş mayî hejar
Bê al û leşker bê nijad
Kuştên di ber doza neyar
Winda dibûn wer bêxwedî
Dijmin dixwarin xêr û ber

Îro di dîroka gelan
Navê te hatî çapkirin
Bûyî bijîşkê Kurd hemû
Êdî tu car Kurd namirin
Navê te yê şîrîn heta
Gerdûn hebe wê hilgirin
Îro welat rizgar kirî
Ala me ya rengîn li ser

Êdî nizanim şêrgelo
Pesnê te ez çawa bidim
Ancax bi pêşmerge te bim
Canê xwe yê şîrîn bidim
Kurd im nedim ez kêr dikim
Kurd im divê ez can bidim
Bimirim li ser axa welat
Bigihim şehîdên cengawer

Mizgîn bidim wana bilez
 Ewna bila kêfxweş bibin
 Ew çewserên Kurdên hejar
 Êdî nema kêfxweş dibin
 Îro te ew sermat kirin
 Çawa dikin rûreş dibin
 Çewser ku Kurdistan bibe
 Êdî nikare ew bi şer

Bindest bikin Kurdan nema
 Karin bi xapan û derew
 Wan ol kirin efyon û dan
 Kurd wer bi wê man tim di xew
 Êdî bixapînin nema
 Rind naskirî Kurd mast ji dew
 Kurd xwende bûn tev zane bûn
 Rêça tu tê de dane ser

Wek George Washington tu yî
 Dad pir wekî Mihdî zeman
 Serwer li cîhanê pir in
 Kes wek te nîn in xurt viyan
 Nerm î ji gel re wek pembû
 Xurt î di şer de wek çîyan
 Kiryar bi mêranî ev in
 Wî karkirî yê hate ser

Kawa di vê çerxê tu yî
 Îro li Kurd bûyî diyar
 Daxist serê xwînmij Sedam
 Ew wek Zihakê xwîn di xwar
 Çêkir te Newrozek ji bo
 Kurdên wekî min Bêbuhar
 Kurdan ku ev tişt xewn didîn
 Îro bi rastî hate der

Dîl û perîşan im

Dîl û perîşan im ji bo
 Çavên te yên reş û belek
 Dêma te wek heyva bi şev
 Felq kir li ser biskên xekek
 Porê te yê reng komirî
 Çavên te tîr jê tîn gelek
 Yek hat li min ket dil çirand
 Kûr çû di dil de ma qulek
 Bejna sero qirika dirêj
 Şûşa gulavê poz çilak
 Lêv şerbeta mircan diran
 Geş bû li lêvan sorgulek
 Xemla li ser bejna sero
 Şal û qumaşên zêr gelek
 Min got gelawêj hate xwar
 Çewt zîz te kir çerxa felek
 Gêj bûm di nîgaşa te de
 Wer mam di gêjbûnê gelek
 Pê bûm wekî Ehlûl Kehf
 Razam wekî bê aqilek
 Jîn û temen bêhûde çûn
 Min zû buhartin dem gelek
 Rengîn buhar hat zû buhurt
 Min jênekir wer jê gulek
 Kal bûm bi serde jî kulek
 Herçî bi yarê re dirust
 Wê ew perîşan be gelek
 Arê evînê pê mirin
 Wer çûn bi wî arî bilek
 Derya evînê kûr fire
 Winda kirin wê pir kelek
 Min yar negirtin yar tu yî
 Îro perîşan im gelek

Yara nikarim pir bikim
 Yarek divê jê re dilek
 Yezdan dema çêkir mirov
 Her yek ji wî re aqilek
 Ê rast evîndar yar nebîr
 Mir çû di dil de ma kulek
 Yara delal negirî li min
 Wer lê nekir min havilek
 Ez tim di çerxê zîz dibim
 Gêj im di vê çerxa felek
 Ma kî dikare jê derê
 Bê west di çerxa lez gelek
 Lê bes tenê wer mame ez
 Dilgirtiyê çavên belek
 Bawer nekî yara delal
 Rast yar ne ya çewt û çilek
 Gul pir nebin nabe buhar
 Wê Bêbuhar çi bike gulek

Nameyek ji Pêşmerge re

Pir germ silavê min li wan
 Kurdên bi çek ên dilşewat
 Wan qehremanên serbilind
 Pêşmergeyên bazên welat
 Hêvî me Kurd îro ew in
 Kurdên Iraq wan kir felat
 Sî sal bi zîwarî û jar
 Her zor li ser wana dihat
 Çewser li nav wan cî negirt
 Bê west bi çekdar û xebat
 Ala me mabû bê xwedî
 Hildan bi zorê kêferat
 Ala me kesk û sor û zer

Ala me pê re roj hilat
 Mizgîn li yên bûn pakrewan
 Ên bêguneh ên can berat
 Şad bin di gorê serbilind
 Roja gelê Kurd va hilat
 Pêşmergeyên zan û dilêr
 Anîn ji bo Kurd ev xelat
 Bombên bi jehr barîn li wan
 Wan bernedan axa welat
 Ên koledar pir qir kirin
 Tola me standin du qat
 Her her bijîn ew serwerên
 Ên dilkevîr vîn û tebat
 Cîhan hemû wan kar kirin
 Kurdên Iraq bûn yek civat
 Wan çêkirin ev parleman
 Çerxê berî virde guhart
 Wan şêrgelan ev kar kirin
 Dest dane hev rabûn xebat
 Dîrok veşarên koledar
 Reş perdeyên danîn hilat
 Cerdên Erebb Fars û Tirk
 Kuştin ji Kurd dawî nehat
 Dîrok vegeriya bû wekî
 Çaxê Kerîmxan û Qubad
 Îro neviyên Kawê dilêr
 Rizgar kirin parek welat
 Wê parçeyên din tev bibin
 Rizgar bi karê kêferat
 Ên pakrewan hîm çêkirin
 Wan lêkirin ser qat bi qat
 Ên koledar wan par kirin
 Lê Kurd cuda nakin welat
 Ên koledar wan kir nekir
 Tişteki ji destê wan nehat

Em Kurd cuda nabin yek in
 Gernas em in ên rojhilat
 Axa xwe Kurd jê hez dîkin
 Kurd xwîn rijand lê wek Firat
 Dara jiyan av dan bi xwîn
 Xwîna birîndaran dihat
 Dimirin ji bona jîn bibin
 Tim can didin nîrxê felat
 Bahoz çiqas bê nahejin
 Kohê Metîn in û Xelat
 Wek baz e Kurd war bernedan
 Çendan didîn zor û zinat
 Koşka bilind xurt be binî
 Ser hilweşe narê binat
 Herçî gelê pîr pakrewan
 Wê ew ilem bigihe felat
 Xewna min dîbû hat buhar
 Ew xewn ji min re rast hilat
 Jîn tev buhart min Bêbuhar
 Min dî ji nişk de vaye hat

Xanim

Ew xanima koşka bilind
 Daket ji jor hat ber derî
 Wek şev ji nişk de roj hilat
 Bê hemd kirim min lê nerî
 Dêm wek meha çardeh li jor
 Rohnî li porê reş kirî
 Sêv sor hinark dêma spî
 Çavên ji Yezdan kil kirî
 Çawa li ser porê siya
 Taca Berazî xwar kirî
 Lêv sorgula Şeqlaweyî

Yezdan li sêncan çêkirî
 Çaxa elend barî gezo
 Hatî li herd lêvan kirî
 Ew boz birinca qir reşê
 Yezdan diran jê çêkirî
 Qirika dirêj wek şûşekê
 Şîrê miyan jê dagirî
 Wek bazeke kohê Melet
 Çavên belek awir kirî
 Sînga weke kohê Melaz
 Bariye berfê lê kirî
 Sêvên ji Miksê sor û zer
 Yezdan li ser sîng çêkirî
 Bejna sero lê mam zehî
 Yezdan çito ew çêkirî
 Heft reng kirasê hevirmêş
 Xanim li wê bejnê kirî
 Wê gote min çi dikî li vir
 Zû her ji vir hey serserî!
 Min gote wê xanim bila
 Ez bim xulamê vî derî
 Bes tê bibe koşka bilind
 Ma kê li vir wer lê kirî
 Wê gote min ev koşk li vir
 Bavê min hatî lê kirî
 Îro di zindana neyar
 Dest û piyên wî bendkirî
 Kurd im di vir de bê ser im
 Çewser hemû bindest kirî
 Min gote wê navê te çî?
 Wê gote min: Xan gulperî
 Min got ejî Kurd im hejar
 Warê min jî çewser birî
 Wayê li min rind mêze kir
 Wê gote min Kurdperwer î?

Min got: Belê xana delal
 Tev hev kirin ken û girî
 Wê gote min fermo heval
 Hatî li ser çav û serî
 Yarî tu car nakim ji bo
 Xortê derewçînê nê derî
 Dê wê demê yara te bim
 Gava welat rizgar kirî
 Sozek min da xana hejar
 Wayê li min peyman birî
 Pê bûm wekî Senaniyê
 Yê Ermenê dil jê birî
 Xan gulperî ferz kir li min
 Şîrîn li Ferhad wer kirî
 Wê got bi min tê şa nebî
 Île ji çiyê avê derî
 Pêlên evînê ez birim
 Pêlan wekî Ferhad birî
 Xelkê evîna dilxweşî
 Yê min welat şîn û girî
 Her ez dikolim westiyam
 Hîn yar dibê avê derî
 Yê min ji Ferhad zortir in
 Ferhad ku doz negihişt serî
 Ferhad ku doz Şîrîn divê
 Yê min welat çewser birî
 Lê ez divê tim kar bikim
 Ev doz heta bigihe serî
 Herçên ku doz yar û welat
 Jê re divê tim perwerî
 Tirsok tu car sînga spî
 Pê şad nebe tim newnerî
 Rêça ku dûr nagihî tu car
 Pê de eger bê west nerî
 Wê tim bimîne Bêbuhar

Wê tim zivistan bê derî

Yara delal

Yara delal bêmal kirim
 Dîn û hejar wer lal kirim
 Pergende wê bêhal kirim
 Canim çî zû wê kal kirim

 Pêşî evîn pir xweş dibe
 Bê mey mirov serxweş dibe
 Renc hat evîn ew reş dibe
 Rencî divê ez hilgirim

 Pismam ketî rawê bi zor
 Çend serserî dost in li dor
 Yan wê bibe yan cî ye gor
 Lrfên kevin sermat kirim

 Yar ew dibê ez a te bim
 Wê ez li hêviya te bim
 Ez jî wekî yara xwe bim
 Yara dîlovan şaş kirim

 Berdim gelo yan bernedim
 Qelen bidim yan ez nedim
 Ger ez bidim can dernedim
 Ger ez nedim ez şaş nerim

 Pismam gelek ew paşverû
 Herçên li dor gelac durû
 Serhişk wekî polat xwerû
 Çawa gelo berve herim

Şîret bikim wî nerm bikim
Belkî ku wî ez kerr bikim
Wayî ji yarê dûr bikim
Tirsiyam ji wî berve herim

Pir kes min şand qayil nebû
Mal pir min da razî nebû
Min kir nekir tim wek xwe bû
Hîn rê tune pêde herim

Tiştên wilo em paş ketin
Em Kurd ji hev tim dûr ketin
Rêça ku rast jê derketin
Serhişk em in tim sergerm

Warê me xelk jê derketin
Xelk çûn bi esmana ketin
Mîrza ne mê jin mîrvet in
Tev pêşketin ên sernerm

Irfên berê wê sûd nedin
Berdin tu car wan guh nedin
Law û keçan xwendin bidin
Êdî nezanî bû şerm

Tiştêk bi wî naçe serî
Peyda dike tim berberî
Bixwîn da rind pêş de herî
Wê şîn nebe dar bê qurm

Xort û keçik herd wek hev in
Wek hev nebin pêş nakevin
Irfên kevin kêrî ev in
Serhişk li paş tim sergerm

Şêx û melên ên doz nexwaz
Wan şerm kirin saz û awaz
Winda kirin tiştên binaz
Tev bû Allah û ekber im

Axa û begên tev koledar
Ewna ji Kurd re bûn neyar
Kurd hiştibûn bê pêş neyar
Hêsan ji wan ez nagerim

Wê ez li dij wan şer bikim
Wana hemû riswa bikim
Ez Bêbuhar im doz dikim
Yara xwe ez jê nagerim

Dewlemendê berjewend

Hey dewlemendê berjewend virde were
Çend gotinan bibihîz ji min dîsa here
Hey pozbilind mewdan û gund xûset nerind
Dûrî Xweda hey xêr neda hey ol pere
Tewr guh tu nadî yê hejar birçî û jar
Dostî didî yê xurt û zirt ên zikfire
Yên karbidest bertîl dikî wan têr dikî
Piştî xwe pê rind xurt dikî hey kerker e
Pê wer bi dostanî dibî diz û keleş
Kurdên hejar talan dikî Kurd newner e
Malê genî top kî nexwî tê pir bikî
Bimirî ji zarokên xwe re bihêlî here
Navê te wê winda bibe pîs û mirar
Bimirî di gorê de ti sûd nade pere
Lê tewr tu bîr nabî welat bindest kirin
Va bûn hezar sal in li ser ceng û şer e
Fars û Tirk cerdên Erebban par kirin

Rizgar bikin hêvî welat ên perwer e
 Malê xwe pê tank û firok topan bikir
 Wê ew hevalbendên te bin ên serwer e
 Serwer qe ew malê dinê guh nadinê
 Malê dinê dîrok ji bo yê serwer e
 Wê pîs nebin mîrên di dîrokê leheng
 Dîrok divê jê re xebat bêhna fire
 Malê dinê herçî nizm nake bilind
 Lê ker qelew be ew çiqas dîsa ker e
 Hespên kihêl hewcî dibûn mîrxas û el
 Herdem di cengê û li meydanên fire
 Dewlet bi wan hespên kihêl ava dibûn
 Pirs kî li cîhanê ku de diçî here
 Hespê kihêl ewya çiqas goşt lê nebe
 Dîsa li nav ga û kerên xurt ew ser e
 Yê yek bide yê xurt dehan pê kar bike
 Dûr bî ji Yezdan û kesê pêxember e
 Herçî li nav qencan eger cî wî nebe
 Çend pîs li dor wî bin gelo çi bike pere
 Kurd ew hevalbendê te yê rast û dirust
 Balîn tu bî balîn qe bê bask nafire
 Çermê te pak lê dil wekî qîrê reş e
 Şîrê spî pak û dirust ê miya qer e
 Her gotinên rast bin ku yê pê rast nebe
 Rind zanibin ewya bi rastî nêreker e
 Lê Bêbuhar zanê bi wî bî reng mirov
 Hatî veşartin ew li paş mal û pere

Seyda

Seyda çima jîna xwe hûn tim xweş dikin
 Jînê li ber çavê millet tim reş dikin

 Hûn tim dibêjin guh nedin dinya derew
 Derbas dibe tiştê tune vala ye ew

 Koşkên bilind jinkên xweşik tim ên we ne
 Malpir hûn in maldar hemû dostên we ne

 Ma hûn çima nabin hevalên ên hejar
 Pêxemberê Yezdan bi wan re bûye yar

 Yezdan dibê herçên hejar ewên min in
 Maldar hemû ewna li ser malê min in

 Maldar ku malê min nedin herçên hejar
 Deriyê buhiştê wê nebînin ew tu car

 Sê par hûn in îro peyayên karbidest
 Herçên kirasê ol li wan bûn malperest

 Tiştê ku em wî çêbikin nabê Xweda
 Nabê bibin kolên dirav wî merg neda

 Dinya divê jê re xebat zanîn û kar
 Lê pêl nekî mafên kesên dîl û hejar

 Axret divê jê re nimêj rojî û xêr
 Mehder tune wê sûd nede xurtî û zêr

 Herçî kesê wayî bi ol bawer hebê
 Wê gotinên rast tim li ber ê xurt bibê

Herçên tima bêbawerên bêol û qels
Pir kes ketin warê nebaş pîs û teres

Oldar ew in ên mal ji bo ol pêl bikin
Bêol ew in herçên bi ol mal pir bikin

Oldar dibêm ên wek Brahîm Edhem in
Ên text nevên malê dinê lê bêxem in

Îmam Elî karê kirî rind lê binê
Ol berneda wayî ji bo malê dinê

Wayî ne wek Osman Umer Ebûbekir
Wayî ji bo kursî û mal ol pêl nekir

Kursiyên bilind herdem hûn doz dîkin
Pirtir ji ol malê dinê jê hez dîkin

Hûn dût dibîn werga ji Yezdan û xizm
Ê nêzîkî Yezdan dibe ewya ez im

Jîna min î tev çû zivistan Bêbuhar
Ez mam hevalê yên xizan dîl û hejar

Jîna du reng

Tiştê ku min xwest pêk nehat hey felek
Kal bûm di jînê de nema havilek
Pir westiyam jar bûm di jînê gelek
Jîn baxçe bû min bîn nekir jê gulek

Alîk xizan kuram li min zor û şer
Mafê min mir dadgeh ji min bêxeber
Ez bûm biyanê bêmecal bêveger

Wer bûm wekî laşê ku jêbî milek

Barê giran heşt in li ser wî milî
Raman û konyarî nivîs pê bilî
Zindan û lêdana neyar pê bilî
Heşt bar li ser kê wê giran be gelek

Bûm bilbilê gulzar ji min dûrketî
Bûm dareke bê av ku ar pêketî
Lawê min î biçûk ew li mal raketî
Ez kar dikim kuflet bi hewcî gelek

Darek min çand dara min hîn ber negirt
Rava xwe ez pir pey ketim min negirt
War bû şikeft pîrê li jor kon vegirt
Laşê nexweş dil westiyayî gelek

Pêlên di dil rojkê hedar çênebû
Volkan di dil rojkê qe germ sar nebû
Dîsa serê min rojekê xwar nebû
Çewser li min zor û stem kir gelek

Çewser çiqas zor û stem ew bike
Wayî mirov kare li dij şer bike
Ewya ne wek ê min ku min pîs bike
Ewya di nav dil de dimîne kulek

Derya ji hundir de gemî qul nebe
Av nê di hundir wî gemî pir nebe
Wê ew gemî tev bar tu car xerq nebe
Wê tev gemî winda nebe mal gelek

Ê law mezin ew bav dibe bextiyar
Bav vedihese ew jîn dibe berxwedat
Ê law biçûk bavkal dibe şerpezar

Wek ew di deryayê dibe bê kelek

Malê min ê pir ew bila çênebê
Êlek bila ew tev neyarê min bê
Lawê min bes ewya bi kêrî min bê
Dîsa bi min wê xweş bibe jîn gelek

Çi bikim bi gerdûna bilind pir fire
Rê dûr diçim teng bû li nig qondere
Ez xwas herim gurnûk li erdê pir e
Xelk balefir ê min tune hîn kerek!

Dara stûr ger kurm ji wê çênebe
Darê ji hundir de nexwe qul nebe
Tiştêk bi darê wê nebe wek xwe be
Wê tişt nebe rabe ji wê qaşilek

Koncê ku ez pir lê gerîm derneket
Bircê ji bo min fal vekir lê neket
Tarî û reş vêxim çira vênêket
Piştî mirim ronî ji kur bê qulek

Gora gelek tarî û reş bêveger
Pir kûr û teng dinya ji min bêxeber
Bê liv û ger wer bê ziman lal û kerr
Mejî ku çû çî bikim serî qaşilek

Tengî li ber her kes xwe ew nagire
Yê qels ji bo şan û nijad namire
Yê mêr ku mir lê nav tu car namire
Mêrxas ji bo şan û nijad çûn gelek

Jîn wek buharê yê gulek jênekir
Jîna xwe vala çû ti sûd jê nekir
Herçî kesê qencîk bi gel wî nekir

Wê gel li wî mihre neke xerdelek

Ez sond dixwim karê neqenc min nekir
Min mal bi pîstî tu car pir nekir
Min kar ji bo Kurdên hejar kêr nekir
Min guh neda yê berjewend ên çilek

Ên qenc weke beştên ku kon radikin
Xelkên dibin sî û sitar lê dîkin
Iksîr ew in zêran bi wan çêdikin
Zêr kanekî îro biha bû gelek

Hey şan ne yê wî qertelê pîs finaz
Şana bilind bî arz ji bo balebaz
Ewya li cîhanê dijî serfiraz
Markê dinê kê tê de dît qertelek

Dinya derew hem dost e ew hem neyar
Xweş jîn dibin tê de hinek hin bi jar
Herçên bi rûmet ew dibin Bêbuhar
Rûmet ne ya herçî teres mal gelek

Ol û wijdan

Bawer tu car nabim bi wan
Herçên misilmanên rijî
Ol hê eger wijdan tune
Çi bikim bi ola xwînmijî
Rast be eger xwarî nebe
Îslam divê wek hev bijî
Hûn tev dibên Îslam yek in
Jîn bin çima bes Kurd nejî

Ola misilmanî we kir

Dehlek ji bo warê dizan
 Wana dixapînin bi ol
 Herçên kesên hov û nezan
 Ka hûn çiqas alî didin
 Ên bêmecal jar û xizan
 Birçî nemîne yê xizan
 Têr be bila ew jî bijî

Birçî tu car wê têr nebin
 Ewna bi rojî û nimêj
 Alî kesên birçî bikin
 Dawî bikin qala nimêj
 Gotin tenê wê sûd nede
 Şaşik û term ê rîdirêj
 Birçî û jar çi bike bi ol
 Ew sax di dûjê de dijî

Diçin Hîcaz mala Xwedê
 Mala Xwedê kê têr dike
 Mala Xwedê çi bikim bi wê
 George Bush ku wî qorî bike
 Lawê Siûd Yezdan tu car
 Ewya nema gazî dike
 Gazî dike hêzên filan
 Ewya di taldê Bush dijî

George Bush firokên wî pir in
 Ewna ketin şûn Ebabîl
 Mala Xwedê qorî dike
 Avêt Sedam kevirên Sicîl
 Sarox ji jor berdan Sedam
 Ew pîs kirin Eshabûlfi
 Sed car di cenga Ebreha
 Xortên Iraqê xwîn rijî

Gava ku şer vêket li nav
 Îran û bêbavê Sedam
 Heşt sal ji agir sar nebû
 Yê pir li ser Kurd bû meram
 Gundên delal xopan kirin
 Kavil kirin şarên xuram
 Sê par mişext bûm çûne der
 Birçî nexweş hîn Kurd dijî

Pêxemberê Yezdan ku mir
 Kursî di bin wî zeft kirin
 Zarên Elî winda kirin
 Kuştin û gel talan kirin
 Qîzên gelan man bêxwedî
 Her yek ji wan sed jin birin
 Tevde ji bo kursî û mal
 Xwîna misilmanan rijî

Wan ol ji hev par par kirin
 Wan ol kirin çar mezhebî
 Heftê û sê bir çêkirin
 Îslam ji hev pergende bî
 Kîjan hedîsa min ku xwend
 Yek jî wekî ya din nebî
 Yê bû mirîdê şêx binêr
 Zingar ketî nava mejî

Dîn û belengaz ew dijî
 Ewya dibe rengê dewar
 Ewya wekî efyon vexwe
 Sersam û bêhiş wer neçar
 Tiştan nema ew bîr dibe
 Ew bû kerek şêx lê siwar
 Ewya bikêr nayê tu car
 Ew sax mirî bêhiş dijî

Ola misilmanî li nav
 Demokrasî wê nebe
 Wek Kurd gelê bindest dibê
 Bê zor qe wê rizgar nebe
 Va bû hezar sal in gelê
 Kurd mal bi zor talan dibe
 Dimire welat xopan dibe
 Nabên misilman î tu jî

Hûn dewletên Îslam hemû
 Tê konferansan çêdikin
 Çarkê we qala Kurd nekir
 Çewser stem tim lê dikan
 Hûn tev jî bo karê xwe tên
 Tiştên divên qalê dikan
 Ên Kurd li ba wan vedigerin
 Radibin bi dewra xwînmijî

Hêvî tu car nakim jî wan
 Herçên Erebiyê ûn unsirî
 Bawer tu car nakim jî wan
 Ew Farsên wijdan mirî
 Çi bikim bi Tirkên gurperest
 Tê Kurd bi karê xwînxwerî
 Talan kirin Kurd par kirin
 Kuştin jî Kurd tim xwînmijî

Bawer tu car nakim jî wan
 Ew dadgehên qanûn bi şûr
 Serjê kirin talan kirin
 Qad zeft kirin hatin jî dûr
 Herçîn nezan dan wan buhişt
 Ên zan hemû kuştin bi şûr
 Zan qir kirin winda kirin

Herçî nezan zeng ket mejî

Yê tiştîroş herdem divê
 Tiştê xwe ew pesnê bide
 Ewya jî bo herçî nezan
 Ew bê peran pir tê bide
 Piştî nezan pêmûd dike
 Ewya dike stûyê Xwedê
 Simsar kirin şêx û mela
 Tim Kurd jî bo bindest bijî

Zana jî Kurd kuştin jî bin
 Qada gelê Kurd zeft kirin
 Xwendin bi zarê Kurd nema
 Dîrok guhertin çewt kirin
 Biçûk bûn Erebiyê û Tirk
 Mêr qir kirin jin mehr kirin
 Wan nav guhertin şar û gund
 Wana kirin Kurd yek nejî

Zarok û jin birçî mirin
 Herçên misilman tişt nedan
 Zarok birin şarên Xelîc
 Hatî firotin bê xwedan
 Gelê Filistin jî neyar
 Deynê Selahedîn veda
 Alî Sedamê har kirin
 Bûn leşkerên wî xwînmijî

Cenga Selîbiyan eger
 Kurd wê demê tê de neba
 Yê çûn di cengê de mirin
 Zarok jî wan wê çêbiba
 Yê çûn biyan winda neba
 Wê Kurd li van deh car heba

Ew sindoqa tişt tê tune
Kurdan digotin qey tijî

Nayên jimartin Kurd hemû
Yên çûn li Çaldêran mirin
Fars û Tirk kê zor dibir
Malê me tev talan kirin
Ên çûn li dij Rûsan mirin
Ên çûn li dij Yûnan mirin
Hîn jî misilman in li ser
Kurdên hejar bindest dijî

Ew xadimê Mala Xwedê
Wî û Xelîc alî kirin
Petrol kirin pişt Sedam
Hêzên Sedam pê xurt kirin
Bombên bi jehr pê pîj kirin
Pê jin û zarok qir kirin
Sî sal li ser Kurdên hejar
Agir ji ezman de rijî

Xêran li mewlûdan didin
Ên dewlemend ban wî dîkin
Herçîn xizan guh nadinê
Yên dewlemend wan têr dîkin
Hûn tev li Xaça Sor binên
Birçî û jaran têr dîkin
Çadîr û derman û mitêl
Ewya divê her kes bijî

Heyva we ya sor a derew
Wêna kerek jî têr nekir
Tiştê ku hat ên karbidest
Wana li hev tev parve kir
Her yek dibê Îslam ez im

Keskî ji wan qencîk nekir
Herçên xizan guh nadinê
Her yek divê bes ew bijî

Hîn bê ziman bê xwendinî
Kurdên hejar wer bê kiyan
Kurdên xwedî axa welat
Çewser dibînin Kurd biyan
Vala hemû bê doz mirin
Winda û mift wer bê xwedan
Dîroknivîsên rast heba
Pirtûk bidiya rûpel tijî

Xortên me yên hêja û zan
Hîn jî firar in war bi war
Wek pez dibin qurban ji bo
Dawet û kêfên koledar
Gerdûn li Kurd hebsa fire
Yek ez ji wan im Bêbuhar
Lê zor tu car nayê bi Kurd
Herçî ku bindest wer dijî

Herçên misilmanên tewes
Hêvî tu car nakin ji wan
Hêvî me ma hêzên filan
Hêvî me ma Kurdên ciwan
Rabûn hemû yekdest bi çek
Wê çêbikin war û kiyan
Pêşmergeyên çak û dilêr
Ala me hildan her bijî

Yara xwe

Yara xwe pir jê hez dikim
Ez pir silavan lê dikim
Canê buha pêşkêş dikim
Herdem ji bo yara delal

Hey qasidê rêzan û can
Her zû bigihe yara ciwan
Her tişt bikî jê re xuyan
Jîna min î xort bûme kal

Ê dil li ba wê yar ez im
Pergendeyê bêwar ez im
Sotî ji bo wê yar ez im
Şev reş min ron kir wek şemal

Hundir bi tîn wek agir im
Zora evînê wer kirim
Pir mam zehî ez namirim
Mîna gula bê av û jal

Zor nê bi min bê av zuha
Werga ku mam sal û meha
Êşa ji bo tiştên buha
Ew êş dibe baran û jal

Ê rast evîndar yar hebe
Wê wek gulê bê xar nebe
Rencî li ber wê xwar nebe
Wê guh nede mal û melal

Xarên gulê yên pir biêş
Bilbil dibîne hevirmêş
Eşqa gulê dil daye pêş

Êşê qe namîne mecal

Ê ew di nav derya keve
Avjeniyê jê re divê
Hednê divê ta derkeve
Wê tê hebin çiya û newal

Ê zan eger hednê bike
Wê ew di daxwazê bigihe
Her tiştêkî karê bike
Wê ew bigihe yara delal

Morî dema ew kar dike
Deh car li wî be radike
Palê bilind derbas dike
Pê re nebe ger yek heval

Wê tişt nebe mam Bêbuhar
Lê ez zivêr nabim tu car
Wê pişt zivistan bê buhar
Sax be bila yara delal

Çima yarê silav nadî

Çima yarê silav nadî
Ji min xeyidî berî wêde
Li jîna min tu napirsî
Dilê min sed keser tê de
Te ez xistim evîna kûr
Birîndar im di wê rê de
Wekî mûmê dişûzim ez
Di nav îşkenc û zecrê de

Ez im ew Mem ez im Ferhad

Tu yî ew Zîn tu yî Şîrîn
 Bi dîl êş û keser ew çûn
 Bî nalîn û bî ah û şîn
 Bî nalîn im ejî wek wan
 Ji min nayê bikim qîrîn
 Li ser çavên te sersam bûm
 Min şaş kir rê herim pêde

Ji bo çavên te bêmal im
 Tu wer ba min delala min
 Nikam razim bi roj û şev
 Tu nîgaş î li bala min
 Ne min dost in ne min yar in
 Tu yî dost û hevala min
 Wekî Mem ez giriftar im
 Girêdayî di bendê de

Di vî warî çî zîwarî
 Gelek sal bûn ku dikişînim
 Tu mîhrê qet li min nakî
 Bi kovan wek Cegerxwîn im
 Ne peynamek ne mizgînek
 Ti ronahî qe nabînim
 Eger hîn min tu nas nakî
 Eyûb im ez di hednê de

Ji bo çavên te canbêzar
 Ez im ew Bêbuhar yarê
 Eger al î ji sê rengan
 Ez im şahê li wê darê
 Wekî kevirê di bin derya
 Kesî haj min tune yarê
 Tu wer mêzek delala min
 Li jîna min ku ez tê de

Çiqas yarê xişmdar bî
 Li bin destan nebî zordar
 Ku baz ket nav benê davan
 Qe baz pê nabe şermîdar
 Li wî şerm e ku baz girtî
 Nede baz rûmetê yek car
 Giriftarê te ez baz im
 Nedî min carkê di salê de

Welat

Gundî gelek mêr û jin
 Sondê bi namûs dixwin
 Namûs nizanin ji çî
 Dawî xuya bû ji min

Namûs welatê min e
 War û nijada min e
 Yê bê welat û nijad
 Rûmet ji wî re tune

Mêrê ku rûmet nebe
 Lawê welatê xwe be
 Ewya serî hilnede
 Bimire bila ew nebe

Sed felsefe xwendibe
 Her tiştêkî zanibe
 Mal pîr bike deng neke
 Bindest û pîs wê çî be

Bê çek û bê leşkerî
 Mafê te wê nê derî
 Yek leşkerê cengawer

Malê sedan wî birî

Mêrê binamûs û mêr
Wê kerr nebe ser li jêr
Namûs xiram çêtir e
Tonek ji cewher û zêr

Herçî kesê qehpe be
Tonek li ba zêr hebe
Çi bike bi malê dinê
Ev nav li ser wî hebe

Ew serwerên bargiran
Birçî û jar tim xizan
Dîrok bi wan çêdibe
Wer nav binêr man û man

Ên dewlemend ser ew in
Ronî didin pertew in
Mêr in li ber koledar
Ewna tu car natewin

Wek zêr gelek paqij in
Wek baz bi rûmet dijin
Radibin wekî arvejan
Pir çiya ji wan dihejin

Ewna dirust kar dîkin
Barê welat radîkin
Serbest divên jîn bibin
Mal û dirav pêl dîkin

Malê teres bê nijad
Bê leşker û al û qad
Ew sûd dide dijminan

Ên wek Sedam nîne dad

Tiştan xwe hûn fêr bikin
Bingeh li ser lêbikin
Namûs ne qîz û jin in
Namûs welat doz bikin

Her tişt divêm hîn bibim
Ez wek Cegerxwîn bibim
Malê teres min navê
Mêrxas û merd jîn bibim

Ez bim bila gurê har
Nabim segê koledar
Hednê bikim serbilind
Wê çêbibe şûn û war

Nazik

Nazik ji xew rabû min dî
Hat zû buhurt da min gulek
Ez mam li ber dîsa werê
Wer mam li benda wê gelek
Wê dil ji min bir çû nehat
Bû şîn li min kêf û henek
Pir dil ji ber min wê dizîn
Wer çûn mirin bêsûd gelek

Wan ez kirim dîl û neçar
Çavên belek dêma gulî
Bal wek sero gerden ji ac
Eşqa xwe xist nav vî dilî
Nazik bedew Yezdan te da
Ma ez li ba kê bêm gilî

Ez tim dibê m Yezdan te wer
Derd û kulên min kir gelek

Jîna min ket ava jiyan
Ava jiyanê bext divê
Wê jîneke nû jîn bibim
Xwezî ji min re derkevê
Tiştê nikarim ez bi wî
Çawa bidim wê bersivê
Wek leşkerê Dara nebim
Xurt bû bi ava Qurdîlek

Wê dil rehîn girt bir ji min
Çawa gelo mafê bidim
Malê min î pir jî tune
Rabim herim tev lê bidim
Zorê nikarim pîj bikim
Ew can divê wî jî didim
Hew ez niha karim bi vî
Ger nê ji min re xurt demek

Qels û hejar dîl û reben
Wê nazikê çawa bibim
Wayê wekî Tekmîn e ez
Nabim wekî Rustem nebim
Şahzadeya qelen buha
Nabim wekî Qarûn nebim
Wer çûn di vê rê de mirin
Wek min di eşqê de gelek

Çerxa felek wayê stem
Kir pir li min wê keys neda
Lawê leheng Rustem ez im
Ez mam belengaz û geda
Ez mam di nav zecrên giran

Lê min tu car yar berneda
Çawa bikim destê tenê
Nake buhar zanim gulek

Rast nê buhar gul pir nebin
Lê tewr gulek nake buhar
Nîvê zivistanê gelo
Bawer nekin çêbe buhar
Wê nazikê ger ez nebim
Taybet ji min re nê buhar
Kengî bi zor karim bibim
Rabin hevalên min gelek

Gerden bi zêr

Gerden bi zêr şoxa delal
Sersam kirim çavên xumal
Westa kirim xistim ji hal
Laşê nexweş êş û bi nal
Ah û keder aram nema

Winda kirim bêmal kirim
Ez wek geda bêwar kirim
Arê dilê min kal kirim
Ez kûr dinalim namirim
Tevde ji ber derd û xema

Lê wê ji bîr nakim tu car
Eşqa xwe dîl bû neçar
Dernakeve êdî bi car
Wek meyxurê mey koledar
Bê wê hedana min nema

Çawa dema dil bir ji min

Wê benc kirim hiş bir ji min
Wayê evîn xweş kir bi min
Rev jî nema çêbû ji min
Pir xweş bi min hat ew dema

Textê li ser Zîn raketî
Ew jî li ser wî raketî
Porê li alî daketî
Dêma ji bin por derketî
Heyvê li ezman cî nema

Min bang kirê rabû ji xew
Wê bang min kir ma kî ye ew
Min got netirs bê tirs û sew
Wek Mem ez im qîza bedew
Çêtir tune jê ev dema

Hatim te serdanê bikim
Bê te nema ez pê dikim
Çî min li Qudsê pê bikim
Laleş nema ez tê digim
Beyta Zeradeştî tu ma

Bawer nebû ewya bi min
Rabû bi xeyd dût ket ji min
Bang kir û got çî divê ji min
Min got netirs şoxê ji min
Heyran ditirsî wer çîma

Min gote wê tê wer nekî
Şoxê li min tê mêze kî
Sînga spî zû ser vekî
Xencî ji min pê şa nekî
Bend û hedana min nema

Got a te got nagihe serî
Ez jê zivêr bûm bergerî
Bê zor min dî nagihe serî
Mafê xwe xurtan tim birî
Tewr maf ji qelsan re nema

Laşê nexweş zor nat ji min
Her kes werin karin bi min
Gerdûn hemû tal bû bi min
Hêvî min kir tev çû ji min
Hêvî bi zordestî nema

Bê zor bi ya min wê nekir
Tiştê min got wê tev çekir
Kêfa dilê min xweş nekir
Got bê xeberdarî te kir
Gotin li meydanê nema

Wek qazme û bîr nan didin
Herdu gelek qenciyan didin
Piştî mirovên can didin
Gorên mirov kolan didin
Axê dixînin ser hema

Şoxê tu car zor nê bi min
Bê hemd ketim tişt nê ji min
Wek xewneke xweş çû ji min
Dawî te derd çar kir li min
Aşiq ev in jîna hema

Wek min gelek çûn Bêbuhar
Jîn çûn zivistan qîr û sar
Tê de xizan birçî û jar
Wer çûn mirin bê war û yar
Wan jê nexwar ev berhema

Gelê min

Xurtî ji balîn baz bibin
 Xurt in bi bask perwaz dibin
 Gel bask e em bê wî tu car
 Nabe ku em perwaz bibin

Herçî gelê xwe pîs bike
 Ewya xwe jî tev pîs dike
 Ewya û gel herdu yek in
 Nabe gelê Kurd pîs bike

Qencên ji Kurd em pîs dikin
 Pîsên ji Kurd em rind dikin
 Em wer xulamên dijmin in
 Zanên ji Kurd em şaş dikin

Em tim li dij hev berberî
 Serhişk ji hev bê bawerî
 Tim şer dikin radibin ji hev
 Kuştin didin tim ên serî

Polîs dema radihêjin dar
 Ewna me dajon wek dewar
 Boks û feleqdan wê demê
 Em tev dibin qels û neçar

Girtî ne hin hin baz didin
 Zêç û jinan em berdidin
 Diçin xwe davên koledar
 Malê xwe jî bertîl didin

Em tev ji ber birçî dibin
 Çewser nema em bîr dibin
 Raman li nav Kurdan nema

Em tev bi jarî jîn dibin

Bê xwendinî rewşen û zar
 Bindest û wer bê ûd û jar
 Xelkê li hev em par kirin
 Em tev xulamên koledar

Herçên li paş qels û nezan
 Herdem ew in dîl û xizan
 Wê tê hebin axa û şêx
 Wê tev bibin warê dizan

Wê konetî tê çênebe
 Wê berberî tê de hebe
 Wê tim bi talan û mirin
 Bindest û tim wê kole be

Em ew gel in ê tim li paş
 Digirin riya tim xwar û şaş
 Ma em çima hev nagirin
 Gel tev dibînin Kurd nebaş

Kurdo li xelkê rind binê
 Tev pêş ketin xelkê dinê
 Va xelk firîn çûn ser Behram
 Cî Kurd li gerdûn tunê

Hîn em ji hev re kîngir in
 Xwîn xwar ji hev re wek gur in
 Hinek hevalên çewser in
 Hinek di hebsan de mirin

Hin jî nezan tişt nê ji wan
 Şêwir tu car nabe bi wan
 Ewna bi jarî jîn dibin

Barê xizanî tim li wan

Hin jî ji ol re kar dîkin
Ewna gelê Kurd kor dîkin
Lê ol negotî kor bibin
Malê we pê talan bikin

Gotin ti sûd nade bi dev
Zanim çima nagihêne hev
Her kes ji bo kursî xwe ew
Kurdan dixapînin bi dev

Tevde bi karê ezezî
Her yek ji Kurd hinek dizî
Karê ji ber hev pûç dîkin
Wek paçikê kevin û rizî

Yên biçûk divê xwendin bidin
Belkî ku Kurdan pêş bidin
Va tim li pêş Kurd şevreşî
Pêde bila ronî bidin

Em parçe bûn bûn çar ciyan
Kurdan nema jê re kiyan
Ên xwendevan pir bin ji Kurd
Wê çêbibe jê re kiyan

Bûm Bêbuharê dil tenî
Tim dil bi şîn bê devkenî
Em bûn xulamên ên biyan
Mîrza ne tev em bûn benî

Xaça Sor

Ji Xaça Sor spasdar im bila xweş be
Heta bimirim tu car wayê ji bîr nakim
Ji her gelên hejar re bûye dê û bav
Bi dilsozî bi rastî û dilovanî

Bi rastî ez ji wê re her pesindar im
Bi wijdan tim mirovanî diparêze
Wekî Îsa ku wî gotî bicî tîne
Ji Incîlê li ser wayî Xweda danî

Mirovan tev wekî hevdu dibîne ew
Çi yê gewr be çi yê sor be çi yê zer be
Çi yê reş be bi hêvîti dibînin wî
Li her cî ew dide mafê mirovanî

Bi doktoran bi dermanan bi xwarin ew
Bi textên pak bi konên xweş wekî koşkan
Ji mafê wan gelên bindest xwe nade paş
Xwe daye pişt belengazan bi mêranî

Xebata wê ji bo aştî bi roj û şev
Li cîhanê qe sist nabe bi pêwestî
Ji jînê re wekî rojê dide her can
Misilmanî çî got wayî bi cih anî

Bi destê Mihemed qasid ji ba Yezdan
Dema Îslam ku wî saz kir bi Quranê
Ti berzex wî nexist nava misilmanan
Bi hev wayî girêdabû bi yek canî

Ji rexnê re tu kêmasî qe nabînim
Ti rê nade rexndaran ji bo rexnan
Ji ber dawî hemû olan derî girtî

Ti ol nayê li pey ola misilmanî

Bî ola pak çî hat lîstin ji alî wan
Xelîfeyên li pişt wayî ku cî girtin
Elî derxî ji nav wana hemû wek hev
Ji bo kursî ji hev kuştin û talanî

Tawankar bûn misilmanî kirin mezheb
Şerê hevdu kirin Îslam li paş hiştin
Di nav wan de dirustên zan neman kuştin
Ji ber wayî gelek teng bû misilmanî

Gelek xortên niha rabûn nimêj nakin
Ji ber pîrên nebaş û çewt bi ol lîstin
Ew in ên ûşt ji ol xort tev ne bawer in
Di çav wan de gelek teng bû misilmanî

Misilmanan ku Heyva Sor damezrandin
Ji bo alî gelên bindest bikin herdem
Mirovanî wekî hevdu bi cî bînin
Mixabin lê ji Kurd re tişt bi cî nanî

Ketî bin xizmeta herçên tawankarên
Wekî Kenan, Sedam û Şah Ziya ul Heq
Bi milyon gelê Kurd tev belengaz bû
Xwe nade pişt gelê Kurd ew bi mêranî

Wekî dûmana xanî ji derve de
Çî rengê wê wekî berfê spî û boz
Dibînî lê li hundir wî binêr kanî
Çî arî tê ji wî arî û dûmanî

Li cîhanê gelên bindest wekî Kurd pir
Ji wî kuştin bi çolan ket belengaz bû
Bi bombên jehr Helebca jar hemû sotin

Ji wan re mal qe Heyva Sor ti tişt nanî

Di jînê de kesên birçî neçar mabin
Bi rojî û nimêjê ew qe têr naxwin
Divê xwarin bigihe wana bixwin nemirin
Divê jîn bin mirov natî bi erzanî

Bi gotinan tewr ti sûd nagihe kesên birçî
Li cîhanê ji kê pirs kî dibê baş im
Kesek nabê tu car mastê min tirş bû ew
Xwe vedişêre di bin perda misilmanî

Kesê çewt bî misilmanî ji wî dûr bî
Divê ewya nebêje ez misilman im
Nema Kurdan dikarin hûn bixapînin
We karê kir ti sûd nade mirovanî

Bi wijdan bin mirovên baş tu car ewna
Ne bawer bin li meydanê ku winda bin
Ji qadê de wekî ezman diyar in ew
Ne hewcî wan bidî nîşan bi nîşanî

Ez im ew Bêbuharê mat li cîhanê
Belengazek ji wan Kurdên neçar mayî
Di jînê de ji kur be ez bixwim nemirim
Mirin navêm buhiştê dû misilmanî

Eger qayil nebin hûn tev werin pêşde
Ku bersiv hê divê bêtirs werin dadgê
Di dadgê de ji dil zanim ne rast in hûn
Tawankar in li ber mafê mirovanî

Gerdûna rast

Gerdûn qe şaş nabe di vî çerx û lezî
Lê her mirov şaş in li ser tim ezezî
Yên xurt dibin gerdûn li hevdu par dikin
Tên hev bi talan û mirin ceng û dizî

Kî dev veke ewya dibê ez im bi dad
Lê ew divê tevde bixwe tiştê li qad
Herçên mirov tev kole bin wer bê nijad
Bes ew divê serwer li ser wana bi pad

Ewya divê tev qels bibin yek deng neke
Hember nebe tiştê divê ewya bike
Rûnê li şûn Îskenderê kurê Filîp
Ewya bi zor cîhan hemû bindest bike

Lê ya ku Îskender dixwest negihişt serî
Bê text li Hind ewya biyan bêkes mirî
Arê çiqas xurt wê negihe dawî dinê
Wê kes hebin wê sar bikin wî agirî

Yên xurt dema ewna bi hev re şer dikin
Ên qels dikin leşker bi hev wan qir dikin
Ên qels ji xurtan re dibin ardû û ar
Ên xurt di sermê de tên xwe pê germ dikin

Tiştê gelek hêja û xweş ê xurt birî
Yê berjewend pîs û teres alî kirî
Hin mal digihe yê berjewend pîs û teres
Ê qels û jar dîl û reben wer maf mirî

Xortên ku tên kuştin hemû darin bi ar
Wer mift di şer de bêguneh dimirin neçar
Çavên diya wan î belengaz tim li rê

Her kes dibê lawê min bê tim bil bi ar

Herçên stemkarên tawan ên pîs finaz
Wijdan bi wan re tewr tune wek balebaz
Baz rind min dî çêlikên keroşkê kuşt û bir
Çêlikên xwe yên birçî bi wan têr kir bi naz

Bazê dilê wî hişk û xurt wer kêf dihat
Ew bîr nebû derdê keroşka dilşewat
Kanî gunehkariya keroşkê ka çi bû
Yezdan ji wayî re bilez hawar nehat

Lê ez dibêmin ê zane be ew xurt dibe
Yezdan ji wî re gelek nêzîk dibe
Yê xurt li ber wî eger xurt ranebin
Tiştê divê wê ew bi zorê wî bibe

Malê bi cengê û bi zor ew mal werê
Xurttir ku bên ew mal bi zorê wê herê
Qels bî nikarî maf bi zorê zeft bikî
Ew maf dibe barê li ser piştê kerê

Mafê mirov ê tim nexweş wer derbider
Sergêj e ew şaş bû li nav aştî û şer
Aştî tune bes kes bi dev qalê dikin
Ê jê were cîhan bixwe wê ser û ber

Ma em çima nabin bi hev re wek biran
Em jîn dibin herdem wekî berx û guran
Bombên bi jehr ma em çima wan çêdikin
Ma em çima wer lê didin mal û peran

Malê li wan diçe bila em pê bixwin
Karin bi wî malî welat em pêş bixin
Aştî were şer çênebe xweş jîn bibin

Ên qels û xurt xêra dinê wek hev bixwin

Jê re hemû rabin bi hev re kar bikin
Aştî were leşker nema çek radikin
Lê sermiyandarên tawan wê kerr nebin
Ên çekfiroş herdem divên gel şer bikin

Peyda dikin berzex li nav ên sor û zer
Hitler didî wî yê spî yê tim ê li ser
Ê reş didîn kolê mirov bindest û kêr
Lê Bêbuhar cîhan dibîne yek beşer

Mêrê nekes

Mêrê nekes nabe tu kes
Palkê li ker nabe meles
Kurtêlxurên nizm û teres
Qencî bi wan nabe tu car

Wan çavşikestî ser li jêr
Mêrên ji reh de qels ne mêr
Ewna seg in seg nabe şêr
Lawê kes kurtêl dixwar

Berxê lawaz nabe beran
Seg wê nebe rewşa guran
Mişk jî di dev de hê diran
Lê mişk guran naxwe tu car

Nabêm hemû mêr wek hev in
Nabêm hemû nêr wek hev in
Ên mêr ji pîsan nakevin
Pûrê ji wî çênabe ar

Mêrên çilek nabin ciwan
Qelsmêr qe nabin qehreman
Pişt nê girêdan tewr bi wan
Wê tim bibin kolên neyar

Doza kesê qels tim pere
Mal pîr bike tişt jê nere
Barê li ser piştê ker e
Ker pê bilind nabe tu car

Mêrê ku reh mêr û dirust
Sed mêr ku bata lê dixist
Dost bernedan wan yek buhust
Ewna dibûn sî û sitar

Îro ew in ên man li paş
Jar û xîzan sêmat û şaş
Nabin wekî qertel nebaş
Laşê genî naxwin tu car

Baz in ji pîrbavên xwe de
Nabin çilek pîs û geda
Rêça dirust ê berneda
Ew bûn berê mêrên diyar

Hatî dema yê qelsemêr
Kûçik bi zêran bûne şêr
Mêrên berê yê ser li jêr
Îro ew in mêrên diyar

Mêrê ku mal ba radike
Kebçûkê wî ba radike
Ba jê here vala dike
Êdî bi wî ranabe bar

Mêrê dirust dost berneda
 Ew ma li paş mêrê geda
 Yê berjewend pîs û geda
 Xurt bû bi piştevanî neyar

Wê kes nebê yê pîs ez im
 Ê diz tu car nabê diz im
 Lê yê bi wan zanê ez im
 Piştî ketim dost bûn neyar

Her zer ne zêr e zanibî
 Tê zanibî zêrkar tu bî
 Lê sed mixabin kes nebî
 Wek min ku dawî bû şiyar

Qencî bi qencan deyn didî
 Winda tu car nabe bidî
 Herçî ku xamên bêfedî
 Berdin kesê kurtêl dixwar

Mêrê bi qencî qenc bibe
 Renc lê çiqas bê xwar nebe
 Wek arvejanê sar nebe
 Ewya te bernade tu car

Qencî min çand jê re nekir
 Dostên teres wan pale kir
 Poşman ez im karê min kir
 Ew berhema min jê nexwar

Min xizmeta vala kirî
 Xizmet ji bo yên pîs kirî
 Ew xizmeta mift çû mirî
 Dostên teres tev bûn neyar

Dostên teres yek jî nema
 Ez bûm neyarê wan hema
 Pêmûd min kir jîn çû nema
 Ez mam xizanê tengezar

Yek jê Umer dostê dera
 Dostê min bû ew wek bira
 Xayîn bi min re ket çira
 Qencî min pê kir bû neyar

Bingeh eger xurt çênekî
 Qatan li ser ava bikî
 Wê hilweşe pêmûd bikî
 Wê hew binêr tev hate xwar

Dostê teres ê pir bike
 Xizmet ji wan re tim bike
 Wê sûd ji wan dostan neke
 Wek min bimîne Bêbuhar

Ên ehmeq

Ehmeq hemû ew wek hev in bêhiş in
 Pir zîz dibin riya rast li pêş nameşin
 Kes wê nebê ehmeq ez im ew tu car
 Ên zan dibên ehmeq ev in bêhiş in

Ê tim bibê yê zan ez im ew nezan
 Wê wer bimîne ew nezan tim xizan
 Ên zan pir in çûn ser gelek exteran
 Jê pirs bikî wê bê ez im ê nezan

Sê reng mirov ewna qe pêş nakevin
 Ehmeq û tirsok û fedok wek hev in

Ehmeq tu car nabê ku ez pirs bikim
Tirsok ji tirsê û fedok nalevin

Wê pêşkeve yê hev gelê nav millet
Ser nerm û yê zû bîr dibe paş neket
Wê ew bigihe her meqseda ew divê
Wê ew bibe pêşkêş ji bona millet

Mêrê gelek zanyar wekî Platon
Ewna bi ramanên dirust pêşde çûn
Ehmeq û tirsok û fedok wek xwe man
Ehmeq li ser zik raketin dernexûn

Her tişt divê raman ji wî re hebe
Hednê nekî wê renc qe derbas nebe
Yê zan bi hednê wê bigihe serwerî
Ehmeq tu car pêş nakeve wek xwe be

Zanên bilind pêxember û serwera
Wana li pêş gel ron kirin wek çîra
Zan bûn bi hednê ew hemû pêş ketin
Ewna nebûn ehmeq di rêzên kera

Zanim xizanîti ne ya bê perê
Ew ê xizan ehmeq ku hiş pêş nerê
Derdê mezin serhişkiya bêveger
Riya şaş ku girt tê de herê hey herê

Wê tewr ji wî re çênebe pêşniyar
Bê dost dibe ewya ji bo xwe neyar
Derman tune ew jî wekî penceşêr
Derman nebe çî bike bi wî Bêbuhar

Cegerxwîn

Cegerxwîn î tu ronahî
Li ezmanê me Kurdan î
Çîra Xanî te hildaye
Di tarî de tu pêşvan î
Ji Kurd re maf te tim doz kir
Ta da pêş Kurd bi mêranî
Di bahoza şeva tarî
Çîra Kurdan te dananî
Ji azadî gelê Kurd re
Te soz daye bi peymanî
Tu caran ez xwe nadim paş
Te soza da bi cih anî
Gelê Kurd tev bi ol raket
Bi morfinê serî danî
Ku laş diêşiya nizanîbû
Ji bê xûtî serî danî
Ku yek caran serî radikir
Binêr dîsa serî danî
Bi wan şêx û melayên çewt
Bi axa û bi talanî
Te tim ban kir ji xew rakir
Tu doktor î tu derman î
Dema Kurd tev ji xew rabûn
Nema Kurdan serî danî
Ji Kurdan re tu ew bav î
Tu dilsoz î dilovan î
Li dij çewser û Kurdên çewt
Serî hilda te dananî
Bi têkoşîn netirsî wer
Te tim kar kir bi mêranî
Bi wê xama kerr î bêdeng
Bi zanîn û bi ramanî
Bi hednê û bi cenga sar

Li dij çewser tu volkan î
 Li paş mabûn te tev dan pêş
 Hemû Kurdên li paş manî
 Çi Taxûr û Şekspîr herd
 Te da ser wan bi rêzanî
 Ji bo Kurdan tu jîn bûyî
 Di jîna tim perîşanî
 Bi azadî bijî dergak
 Venabe ew bi hêsanî
 Ji gernas re vedibe ew
 Bi cengê û bi mêranî
 Gelek gernas te peyda kir
 Nema wana serî danî
 Li ser kohan bi çekdarî
 Di cengê de bi şervanî
 Dilêrên wek te Cegerxwîn
 Ji Kurdan re rejîm danî
 Gelek mêr bin nezan mabin
 Nezan çi bikin bi mêranî
 Divê zan bin bi her tiştan
 Ji bo rabin bi rêzanî
 Gelê Kurd tev te zana kir
 Bi helbestan bi hozanî
 Di ber doza neyaran de
 Nema dimirin bi erzanî
 Ji bo doza xwe wê bimirin
 Ji bo jîn bin bi mêranî
 Wekî rojê diyar bû Kurd
 Venamire roj li vî banî
 Kesê ew dest dirêj ke nav
 Nema kare bi hêsanî
 Ti dest nagihe di wî arî
 Di wî germî û ezmanî
 Neyaran Kurd dixapandin
 Bi ola nav misilmanî

Bi nîgaşa buhiştê wan
 Ji Kurdan re rejîm danî
 Bi cengê Kurd tu car naşike
 Nezan mabû serî danî
 Tu wek Yuri Gagarîn î
 Kesê pêşî li ezman î
 Ji gerdûnê tu çû heyvê
 Nema berzex binî banî
 Bi dîrokê neyar lîstin
 Te ew dîrok ji nû danî
 Celadet û Kamîran Beg
 Wekî Mesûd û Barzanî
 Bi çekdarî bi zanyarî
 We Kurd zan kir bi şervanî
 Nema çewser dikarin Kurd
 Bikin bindest bi erzanî
 Lîem serbest bijîn Kurd tev
 Qebûl nakin perîşanî
 Nema navê we winda be
 Di dîrokê bibê Manî
 Wekî Kawa wekî Rustem
 Wekî Koyî wekî Xanî
 Wekî min Bêbuhar in tev
 Cihok in em hûn in kanî
 Gelê Kurd wê serî daxe
 Li ber rola we rast danî

Gerdûna derew

Ez mam li gerdûna derew bê bawerî
 Dad lê tu car bê zor ti maf nagihe serî
 Maf tim bi cengê û bi zor ê xurt birî
 Yê xurt bi zorê ew dijî yê qels mirî

Rast dad hebe ev çi gelo tank û firok
 Ew têne kuştin ên belengaz û pepûk
 Tê pêlkin herçên gelên qels û biçûk
 Ên xurt tawankar in ji boyî serwerî

Yên xurt çiqas zana dibin pê dîn dibin
 Malê gelan talan dîkin pê jîn dibin
 Şîna gelan tev konetî pê hîn dibin
 Dadgêr ev in kursî bi zorê wan birî

Zarên xwe yê têt û delal naxin şeran
 Zarên kesên jar û xizan dadixin şeran
 Kuştin didin zarên hejar û rêncberan
 Ewna li ser zarên xwe tim şî û girî

Yê qels li pişt wî kes tune wer bêmecal
 Ên xurt tu car guh nadine yê bê heval
 Deng ke nikare bê ziman wer kerr û lal
 Dozê dike ew doz tu car nagihe serî

Çaxa mirov çêbû hemû em wek hev in
 Qelsbûn û xurt em çêdikin pêş nakevin
 Hîn em ji bo wek hev bibin em pêşkevin
 Biryar bidin rakin ji nav hev berberî

Aştî li cîhan çêbibe şer çênebin
 Kuştin ji cîhanê hilê çek pîj nebin
 War û welat ava bibin gel serxwe bin
 Wê tev bibe şadî û ken kes nagirî

Iblîs û rehman herd em in wan çêdikin
 Herçên tima Iblîs ew in ên xurt dîkin
 Wek hev bibin birçiyar hemû em têt bikin
 Wê wê demê Yezdan ji jor bê ber derî

Bayê ji nav germê were ba germ dibe
 Bayê ji nav sermê were ba sar dibe
 Germî û sar bigihêne hev çêdibe
 Wer lê binêr ewr bûn birûsk xelk pê mirî

Ger tev ji bo mal em timayî hev nekin
 Em aşt bibin dilpak bibin kînê çekin
 Birçî nemînin wekhevî em çêbikin
 Dad çêbibe Iblîs tu car nê ber derî

Dad çênebe ronî li cîhan vedimire
 Herçî mirov riya rast tu carî nagire
 Gerdûn du dergên wî hene ew yek pir e
 Herd dergeyan yek têkevî yek jê derî

Herçên bi wijdan bin tu car nabin neyar
 Lê çênebî wijdan li cîhanê tu car
 Gêj im di vê çerxê ji wê bûm Bêbuhar
 Hêvî dikim aşt bin mirov bê berberî

Hevbendî

Bi hevbendî xebat xurt bû bi hevbendî
 Bi wê rabû hemû xort û keçên xwendî
 Şiyar bûn pê hemû bajar hemû gundî
 Bi hevbendî xebat xurt bû bi hevbendî

Nema radizin hemû Kurdên li Kurdistan
 Dîkin gazî li wan Kurdên li nav cîhan
 Divê tev bên li hêviya Kurdên Kurdistan
 Reha kin wê ji dest çewser bi hevbendî

Neyar êdî nikarin Kurd bixapînin
 Bi olîtî bi êlîtî li hev xînin

Ji Barzanî ji fêrbûna Cegerxwîn in
Ji Kurdistan tu car naçin bi hevbendî

Neviyên Kawa neviyên Rustem neviyên Dara
Me dananî serên xwe tewr ji xwînxwar ra
Ji Kurdan re me hilgirtiye ev bara
Ji Kurdistan neyar derxin bi hevbendî

Bi çekdarî dikarin em neyar pêl kin
Li dor pada xwe em karin beden lêkin
Bi xwîn ronî dikarin em bi şev çêkin
Di tarî de li pêş Kurdan bi hevbendî

Wekî baz Kurd bi nêçîrê ku dûr darê
Ne bawer bin ku war berdaye dûr darê
Di hêlûna ku lê çêbû li wir dimirê
Bi mêrxasî gelê Kurd tim welat pandî

Hemû dozdar wekî Kurd pir ku mêrxas bin
Li dij çewser di riya teng re ku derbas bin
Bi zanyarî serî hildin û rênas bin
Gelê Kurd ew tu car namire gelê zindî

Çi şoreş be ku xwîn nerije qe gur nabe
Zivistanek ku bê berf ew tu car nabe
Ne ew berf be buhara xweş qe çênabe
Di jînê Bêbuhar im Kurd hejar zindî

Newroz

Bixêr hatî tu Newroz
Tu hem cejn î tu hem doz
Tu dîroka gelê Kurd
Ji Kurdan re tu dilsoz
Bixêr hatî tu Newroz

Diyarê Kurd tu her sal
Ji bîr nakî tu sersal
Ji Kawa de diyar î
Ji Kurdan re tu pergal
Bixêr hatî tu Newroz

Tu pergala gelek kûr
Tu dîroka gelek dûr
Tu wek Zab û Firat î
Tu wek Dicle û Xabûr
Bixêr hatî tu Newroz

Tu azadî diçînî
Tu ava wî tu jîn î
Bi azadî gelê Kurd
Tu mizgîn î tu vîn î
Bixêr hatî tu Newroz

Li hawîr Kurd neyar in
Li dij Kurd tim bi kar in
Tu wek rojê diyar î
Te vemirînin nikarin
Bixêr hatî tu Newroz

Li kur bin Kurd şiyar bûn
Neviyên Kawa diyar bûn
Nema Kurd tîne veşartin

Li cîhanê xuya bûn
Bixêr hatî tu Newroz

Gelê Kurd xwîn rijandî
Niha kone û xwendî
Ilem ala xwe hilde
Bi cenga serbilindî
Bixêr hatî tu Newroz

Bi ceng ala ku rabe
Ku rengê sor li nav be
Bi xwînê sor e ew reng
Li jor wê tim li ba be
Bixêr hatî tu Newroz

Avdar

Avdar ji Kurd wê rû guhert
Çend sal li Kurd peyda kirin
Derdê giran rojên ne xweş
Dîsa berî da Kurd kenî

Dostê kevin nabe neyar
Dostaniya dostê kevin
Ewya ji bîr nake tu car
Got roj bixêr Kurd ezbenî

Min got çî bû ev xeyid ji Kurd
Wê got ji ber hev nagirin
Tim parçebûn tim berberî
Çewser bi Kurdan tim kenî

Her yek dibê yê dîk ez im
Çewser nema ew bîr dibin

Bê bask hemû perwaz dibin
Tev nafirin datên binî

Koşkên mezin xopan dîkin
Koxikan li ber ava dîkin
Koxikên xwe pir pesnê didin
Karê dîkin xapandinî

Wana gelê Kurd şaş kirin
Bawer nemaye Kurd bi wan
Partên ji çend xortên nezan
Çewtî kirin nav nûjenî

Kurdên li Sûrî hal ev in
Ên vir û Bakur wek hev in
Tevde ji dest ên kurdfiroş
Nas kir neyar ser û binî

Tên kar ji bo dostê hev in
Nên kar ji bo doza welat
Zor bê li wan zû pûç dibin
Karê dîkin wek pêkenî

Ewna tu car nabin serî
Kolên li pey kolan ew in
Tişteke ji Kurd re wê nekin
Zîwan biçîz zad naçînî

Destan nedin hev Kurd tu car
Rojên xweşî wê çênekin
Şîrîn nexwî talî bixwî
Rûtirş bimînî nakenî

Pacê bigir ba nakeve
Hundir bimîne germ û xweş

Xanî ketî be servebî
Wê germ nebe şil bî binî

Got ez ji bo vir nakenim
Kurdên Iraq dest dane hev
Mafên xwe standin bi zor
Tiştê ku çandin wan çinî

Ger Kurd neyarî hev nekin
Wê zû bigihe mafê xwe tev
Wê Kurd wekî xelkê bibin
Şah û sera nabin benî

Tim ezezî Kurd pûç kirî
Dewra berê axa û beg
Wan Kurd ji hev birbir kirin
Çewser bi wana tim kenî

Wan Kurd bi hev kuştin didan
Îro gelê Kurd wek berê
Rêber ketin rêça ne rast
Karê dîkin wek pêkenî

Wan Kurd beradan bê xwedî
Bûn wek pezê ket dest guran
Gazî ji Kurdên zan bikin
Çewser nekin jê gazî

Ax û xêra Kurd tev birin
Îro neyar jê têr dixwe
Dîrok li wan mîhrê tu car
Nake kesên ên rûtenî

Jana zirav peyda kirin
Îro ketî laşê mîlet

Derman yekîtî êş li ser
Rind êş berî bigihe binî

Her Kurd divê hûn zane bin
Hûn rê nedin kurtêlxuran
Hûn bûn berateyên bin piyên
Wan qertelên laşên genî

Min got ji Avdar re spas
Ev şîretên hêja te kir
Wê ez bigînim Kurd heman
Min got tu rastî ezbenî

Ger kurm ji darê çênebe
Ew dar tu carî nakeve
Bûm Bêbuharê Kurd ji ber
Kurd çand ji xelkê re çinî

Xwezî bi sî salên berê
Kurd tev bi hev re kar dîkir
Îro li Sûrî bûne heşt
Çewser bi her heştan kenî

Kurd roj bi roj wînda dibe
Zanim ku wê dawî çî be
Bê hiş dibêjin Bêbuhar
Rûtirş çîma wer nakenî

Yarê

Gelek hêvî dikim yarê
 Tu caran tê li min negirî
 Bi zîwarî te êşiyam
 Divê yarê tu car negirî
 Wekî jar î ejî jar im
 Tu bê hednî li min digirî
 Ti tişt nayê ji min îro
 Di vî zecrî di vî warî

Ji destê koledarên zirz
 Belengaz û xizan im ez
 Teres bavê te yê maldar
 Qelen pir xwest nikarim ez
 Bidim destê hevalên qenc
 Bi malên pir riza kim ez
 Bi serde beg û axên Kurd
 Tevî çewser bi zordarî

Bera Kurdên belengaz dan
 Ji gundiyan û ji cotkaran
 Ji bo axê ne bin destê
 Belengazan û bêwaran
 Bi Yezdan be ne Kurd in tev
 Kesên alî stemkaran
 Gelê Kurd çû welat berda
 Li dij Kurd in bi xwînxwarî

Ne dilxwaz in ji Kurdan re
 Bi çewser re xwedan par in
 Ew in ûştê xizanî Kurd
 Gelê Kurd jar û bêwar in
 Ji dest wan em xizan man Kurd
 Li ber Kurd tev tawankar in

Dibên em jî ji Kurd in lê
 Li dij Kurd in bi dijwarî

Tu car wek hev qebûl nakin
 Divên tim ew bi serwer bin
 Divên ew tim bi maldar bin
 Divên em tim bi rencber bin
 Dema zorê bidî wan wê
 Ji çewser re bi noker bin
 Ji bavpîran tevî çewser
 Li ser Kurd bûn giranbarî

Ejî Kurd im ji wan Kurdên
 Belengaz û neçar mayî
 Ne xwendin û ne zar û mal
 Ji her tiştî li paş mayî
 Ji nav Kurdan diçim derve
 Hemû Kurdên xizan mayî
 Qe bîr nabin li wir Kurd in
 Ji birçîbûn û bêkarî

Ereb îro ketin warê
 Me yê îro bi kana zêr
 Ji axa û began ax çû
 Ew in îro kesên bêkêr
 Li ber Kurdan ew in rûreş
 Li ber çewser ew in qelsmêr
 Keçên Kurdan dibin îro
 Erebb wana ji zîwarî

Xizanî ew kirasê ar
 Bi wê namûs dibe erzan
 Ne xwendayî xizanî jî
 Bi sed salan li nav Kurdan
 Ji dest xelkê bi nav Îslam

Hejar man Kurd welat berdan
 Li nav xaka xwe man bêwar
 Mişext bûn Kurd ji bêwarî

Ji axa Kurd Erebbêr bûn
 Qelen buha kirin sêqat
 Keçên Kurdan didin îro
 Nikarin em bidin sêqat
 Bi destê min bigir yarê
 Tevî xort û keçên bin qat
 Reha kin Kurd ji bindestî
 Neyar derxin ji vî warî

Nema pismam bibin bendkar
 Ji nav Kurdan qelen rakîn
 Ji derve de ji hundir de
 Divê Kurd em xwe rizgar kin
 Dikarin Kurd di wê çaxê
 Xwe em karin bi hev şa kin
 Evîndar wê bigihin hevdu
 Nemînin kes bi diljarî

Nemînin Bêbuhar Kurd tev
 Welatê Kurd bikin gulzar
 Ne hewcî çar kezên zergeş
 Divê yek bin nemînin çar
 Bi ser nav pî Xweda berdî
 Ji dojê em bikin ferwar
 Çi Belexcan çi Bêlan be
 Çi Şingal be çi Bextiyarî

Parleman

Pîroz li Kurd ev parleman
 Hatî damezrandin bi xwîn
 Ên pakrewan wan diyar kir
 Xwîna xwe ya pak û zelal

Cenggêr wekî şêr û piling
 Bazên zinarên ser çiyar
 Şingal û Kerkûkê ji wir
 Zaxo bigir ta paş Gilal

Ew kûçikên reş û gemar
 Pak bû ji wan axa welat
 Va bû hezar sal in li ser
 Ev qad li wan bûbû helal

Pêşmergeyên çak û dilêr
 Ev qad ji wan rizgar kirin
 Ala xwe Kurd hildan li ser
 Xwîn ro kirin Kurdên delal

Ev berhema yêr pakrewan
 Dara jiyan av dan bi xwîn
 Ev dar tu caran namire
 Çandin bi rol Kurdên heval

Rêber ji bo Kurdan hemû
 Barzaniyê çak û dilêr
 Dîrok ji Kurd re nû kirî
 Zanê bilind şêr û şepal

Bavê gelê Kurd roj e ew
 Ewya nema wînda dibe
 Dijmin disotîne bi ar

Ronî dide Kurd ew şemal

Diz nê veşartin roj hilê
Talan nikarin diz bikin
Kurd tev şiyar bûn diz neman
Nayê dizîn mal û melal

Binyat gelek xurt çêkirî
Kûr û fire polat binî
Çewser tu car nagihe binî
Çendan dirêj kin dem û sal

Kurd çav vebî dilkor dijiya
Dilkor nexwendayî li paş
Kurd tev xizan mabûn ji wî
Dîl û reben wer kerr û lal

Îro serok Barzaniyê
Çak û dilêr Kurd zane kir
Kurd xwende bûn tev zane bûn
Bûn cengawer xortên şepal

Karin welat rizgar bikin
Ên koledar derxin ji nav
Bindest ji sed salan li paş
Bê parleman bûn bêmecal

Îro ne hewcî felsefa
Xapandinê çewt û derew
Çar çewseran dest dane hev
Zor bê li wan nabin heval

Ev parleman çil sal berê
Dîtî di xew de Bêbuhar
Ew rast hilat hîn kême ew

Wê çar bikin yek ên heval

Şîna Rewşen xanim

Rewşen! Tu rewşana me Kurd
Banyas ne ew warê te bû
Birca Belek warê te bû
Amozeya rewşenberî

Lê sed mixabin çep gerî
Çerxa felek ew dem li Kurd
Ew birc ketî dest koledar
Îro Cizîr Tirkan birî

Şam jî ne ew warê te bû
Piştî demên dûr û dirêj
Derdê biyanî zor e qey
Xanim te bîra mîr kirî

Lê kes nikare maf nede
Destên te yên pîroz û pak
Dilsoz bi mîr re derketî
Îro li ba wî war kirî

Tevde ji bo Kurdên hejar
Rojek te wer xweşbûn nedî
Piştî tu pîr bûyî li wir
Karê te ma ah û girî

Destê te ew xam berneda
Derdên xwe tev derdên welat
Dawî nivîsandin nehat
Rûpel nema wan têr kirî

Derdên me Kurd nayên jimar
 Her tên wekî pêlên perav
 Dêrdê gelan dergak tenê
 Dêrdên me Kurdan çar derî

Va bûn bi sedsalan gemar
 Tim tê li ser Kurd kom dibe
 Kurd bûn neçarên koledar
 Ê koledar Kurd pêl kirî

Alîk bi êl alîk bi ol
 Alîk xizan alîk nezan
 Kurd bûn pezê wer bê şivan
 Man bê serok bê bergirî

Kurdê xwedî dîrok û tor
 Îro li paş mayî neçar
 Çewser li nav Kurdan nehişt
 Xwendin û zar tev pûç kirî

Yên wek Celadet zan û mêr
 Tev Kamîran zanê bilind
 Tev wan tu jî rabû we kir
 Karê ji bo rewşenberî

Mala Bedirxan zanibûn
 Bê xwendinî Kurd wê nebe
 Serbest û azad serbilind
 Doz wê tu car negihe serî

Yên koledar in zanibûn
 Ev mal dilê Kurd in hemû
 Zarên Bedirxanê dilêr
 Dîrok ji Kurd re nû kirî

Herçî ji wan rabû firar
 Jîn tev biyan derbas kirî
 Bîrçî û jar ferman li pey
 Bêkes li nav xelkê mirî

Hûn bûne kurmên hevirmêş
 Dimirin ji bo Kurd jîn bibin
 Mala Bedirxanî hemû
 Malbat di ber Kurd de mirî

Wek mûm xwe hûn sotin didin
 Tarî li pêş Kurd ron dikan
 Tirsîyan ji malbata we tim
 Wan çewserên Kurd par kirî

Hûn qet li nav Kurd namirin
 Mala Bedirxanî tu car
 Danî Celadet rêziman
 Tîpên me Kurdan çêkirî

Bê xwendinî wînda dibe
 Herçî gelê bindest û jar
 Xwendin bi zarê wî nebe
 Ew gel bi saxîti mirî

Wek Bêbuhar Kurdên hejar
 Pesnê we îro tev didin
 Mizgîn li Kurdên wek we tev
 Karê we kir ew çû serî

Pirtûk bi zarê Kurd pir in
 Êdî nikarim bijmêrim
 Xortên nivîskar Kurd pir in
 Dan ser we rêça çêkirî

Yarê

Yarê te ez kirim wargak ji bo xema
 Jîna min tev te wer pergende kir çima
 Mecnûn ez im tu wer Leyla min î delal
 Merga min î neçar newner li ba te ma

Dîna te benc kirim gêj bûm ji hiş ketim
 Derya Spî evîn ez çûm bi bin ketim
 Hovên mirov dixwin ew bûn xwedî li min
 Hawar min kir heta ez wer ji hêz ketim

Yûsif ez im bi dil yarê Zelîxe tu
 Bûm derbider te kir wijdan tune qe tu
 Bûm bilbilê ji gulistan bi dûr ketim
 Baskên min herd şikiyan bigihim galê çî tu

Mîhrê çima tu wer nakî li min delal
 Gîriyam ji jîn çemek hêsirên min î zelal
 Ez bûm goyîn li ser bejna te ya sero
 Bûm dilbirîn te kir kînga te got menal

Pîştî te dergehê dojê li min vekir
 Germa dilê min pîr bû hîn te zêde kir
 Hêsirên min bûn ji wê ava çemê Firat
 Ava jiyan te ev germa min sar nekir

Dojê mezin kesê tê de tenê xwe be
 Ar pêkeve ji dil dûman ku ranebe
 Çî wî ku xelk hemû jîn in di nav buhişt
 Deng çênebe ji wî haj jê kesan nebe

Doktor tu yî tu karî min reha bikî
 Kuştin bidî tu karî min jîn bikî
 Mam Bêbuhar ji ber nabe dilek du yar

Hêvî dikim divê mehder li min bikî

Nesrîn

Nesrîn tu Nesrîn
 Şîn bû li navê
 Baxçê me Kurdan
 Pir naz û narîn

Bilbil li seretê
 Çaxê elendê
 Ewya dixwîne
 Zarê çî şîrîn

Bayê buharê
 Jê rû te geş bû
 Jal û xunav tev
 Lê tim dibarîn

Bo çî tu wer bî
 Jar û perîşan
 Hêvî dikim bes
 Hêsirên bibarî

Qey bû zivistan
 Pelgên te weşîn
 Bilbil firîn çûn
 Hêsirên te barîn

Êdî xeman nexwe
 Va çû zivistan
 Dîsa buhar hat
 Bilbil min tev dîn

Hatîn li baxçê
Kurdan dixwînin
Şa bî bi wana
Va nû dibe jîn

Her dost li cîhan
Dawî cuda yîn
Bilbil gulê tewr
Bernade Nesrîn

Yên nezan

Haho ji derdê yên nezan
Kurdên ji hiş de man xizan
Kurd man di bin mihra dizan
Çewser li Kurd rê tev birîn

Qels Kurd berî tev dan peran
Rûmet didin ên wek keran
Sed tif li wana be bila
Herçîn bi mal hatin kirîn

Rûmet nemayî xwendinê
Yên malperest guh nadinê
Çav berdidin malê dinê
Ewna li ser Kurd nagirîn

Ên koledar wan wer kirin
Xwendin li Kurd qedexe kirin
Mizgeft li nav ava kirin
Şêx û melên Kurd pê firîn

Ax çû ketî dest van segan
Namûs nema ket bin nigan

Jîna me bû jîna segan
Koşkên buhişt Kurd tev kirîn

Namûs nema çî bikî bi hest
Ew koledarê karbidest
Ew Kurd divê winda ke qest
Ên zan serên wan tev birîn

Rûmet ne yê mal pir kirî
Rûmet ji bo yê kar kirî
Yê raketî wî şiyar kirî
Herçên ji bo Kurd dilbirîn

Ên wek Şiyar wek Kamîran
Osman û Cegerxwîn seran
Wan tev Celadet bîrbiran
Rabûn ji bo Kurd dûr nerîn

Ên zor ji çewser tim li ser
Tevde revîn ew çûne der
Ewna mirin wer derbider
Ewên bi mal nayên kirîn

Xwendê ji Kurd re bûye ser
Ewya bi zêran nabe ker
Xurcek ji zêr bar kî li ser
Bar lê bimîne pişt birîn

Herçî perên wayî nebe
Mêrxas wekî Rustem xwe be
Wek Platon ew zane be
Wayî dibînin qels û dîl

Mal pir bibe dost pir dibin
Dostên bixwin zû pir dibin

Lê wê ne tim dostên te bin
Xwarin nemîne tên birîn

Malê kesên ên malperest
Nîvî dixwin ên karbidest
Kurdên ku bê raman û hest
Yek merheba pê tên kirîn

Çawa gelek Kurd wer dibin
Ên zan li nav winda dibin
Ên ker li nav zana dibin
Diçin li pey yê teng nerîn

Ên koledar rol çêdikin
Ewna gelan çewser dikan
Xwende gelan rizgar dikan
Xwendên binamûs nê kirîn

Mal têkeve vî xizmetî
Xizmet ji bo yê pêşketî
Çi bike bi mal ê paşketî
Herçên bi mal hatin kirîn

Ên hiş tijî rewşenbîrî
Her tişt li dinya bîr birî
Doza gelê Kurd tim kirî
Ewya tu car nayê kirîn

Xwendin mirov zana dike
Xwendin peran ew çêdike
Xwendin gelan rizgar dike
Derman dibin derd û birîn

Xwendin û mal herd jî hebin
Herd jî divê bê hev nebin

Kurd tev li dor zanên xwe bin
Ew dem ji Kurd re aferîn

Yekdest divê Kurd kar bikin
Rabin şerê çewser bikin
Warê xwe Kurd rizgar bikin
Wê Kurd nemînin dilbirîn

Zana bi xwendin û peran
Firiyan gihiştin exteran
Hîn em siwar manên keran
Jîna xwe em lê nagirîn

Jîna min tev çû Bêbuhar
Hiştî zivistan koledar
Kurdên nezan jî tev neyar
Lê rê li zanan nê birîn

Welatê min

Welatê min çima îro
Tu bindest î perîşan î
Bi sed salan li paş mayî
Di bin destê neyaran î
Bi çar parçan kirin wana
Bi zordestî bi xapanî
Ji ber wan Kurd nezan hiştin
Gelê Kurd wer serî danî

Bi sed salan hemû wer man
Di xew de wek Kesên Kêfê
Tu berdan wer di bin destan
Tevizandin Kurd ji wê gavê
Nehatin ew ji bo Yezdan

Hemû hatin ji bo ravê
Welatê min veşartin tu
Dî bin perda misilmanî

Keçên Kurdan bi zorê wan
Birin pir jê bi carîfî
Li dor wana neman Kurdek
Ji bîr bûn çû ji Kurdîfî
Ji Kurdan ên mezin kuştin
Birin zarok bi sêwîfî
Firotin nav Erebian
Birin mal tev bi talanî

Bera Kurd dan ji warê wî
Nema yê Kurd li wir war kir
Melan xapand bi olîfî
Nema yê Kurd serî rakir
Spasdar im ji Yezîdê
Muawî re ku ev kar kir
Ji Zerdeştîyan hinek hişt
Li ser ola xwe yên manî

Ji ber ava Erebian
Ji Qezwînê ji Derya Reş
Ji bêlanê bera Kurd dan
Ketin çûn wan kesên dilreş
Ji wê rojê heta îro
Nedîn Kurdan ti rojên xweş
Heta ev roj li ser Kurd wan
Bi kuştin tim bi fermanî

Xwedî dîrok û pergal î
Ne winda yî li meydanê
Xwedî keştî Nebî Nûh î
Te gel berdane cîhanê

Pêşî cîhan Xweda nasî
Bi Tawûs û bi jîndanê
Bi ola pak xuya bû ew
Zeradeştê nemir Manî

Ji Yûnanê heta Hindê
Bi zanyarî te ferman kir
Tu dadgeh bû ji cîhan re
Gelan tev dad ji Kurd çar kir
Xweda gerdûn ku dest pê kir
Ji Laleş de binat saz kir
Li hawîr wer dibû rewşen
Ji Laleşa te nûranî

Bi kuştin Kurd li paş hiştin
Ku dest pê bû ji Iskender
Wekî wî Rûm û Îran jî
Umer lawê Xetabî wer
Ebasî û Teterên har
Moxolên zirz û Tirkên zer
Li nav Kurdan neman pirtûk
Hemû sotin bi wêranî

Nizanin em gulan deynin
Li gorên pakrewanên Kurd
Welatê Kurd hemû bû gor
Li kur deynî li wêrê berd
Ji pêş dadî heta îro
Ku tên kuştin ji Kurdên merd
Ji Kawayê Hesinkar de
Heta bigihîje Barzanî

Li ber barê te em îro
Gunehkar in welatê min
Ji ber Kurd em li hev nakin

Mecal em Kurd didin dijmin
 Li ser nagirîm ku tiştê çû
 Ji ber ew nayê destê min
 Li wî digirîm ku tiştê çû
 Ji wî raman me hilnanî

Dikin gazî û qîrîn em
 Dibêjin Kurd bila yek bin
 Nebin bend bend li ber çewser
 Ne paşmayî bira sek bin
 Nikarin tewr bi dijmin Kurd
 Ji hev re Kurd ne dilpak bin
 Ji wî derdî dinalim wek
 Cegerxwîn û Melê Xanî

Gelê Kurd em belengaz in
 Heta ev roj di vî warî
 Ku tên kuştin li çar parçan
 Di bindestî û zîwarî
 Nexwendî wer nezan mayî
 Ji ber wî ma di vî warî
 Bixwînin da bibin serwer
 Ku rabin tev bi mêranî

Ji destê koledarên zirz
 Bikaîbin xwe rizgar kin
 Ku hev bigirin nebin bend bend
 Bi zor ala xwe wê rakin
 Bila çewser bi zor derxin
 Li şûn çewser ji nû war kin
 Mirin bindest buhişt navêm
 Buhişt jîn bî bi mêranî

Welatê min reha bî tu
 Bijîm xweş wê ne bindest bim

Ne birçî û perîşan bim
 Li bin ala te serbest bim
 Bi zaravê xwe yê şîrîn
 Bixwînim ez ne bê hest bim
 Di nav dojê welat jîn im
 Di jînê de buhişt kanî

Nikarim

Nikarim wer bimînim ez
 Di vê jîna gelek jar
 Li ser min ên ji dûr hatin
 Ewên zirz û stemkar
 Divê rabin bi çekdarî
 Li dij wan ên stemkar
 Şehîd bim yan bi mêranî
 Bijîm yan jî xwedî war

Ji min kêma bûn gelek tişt ew
 Dibînim tev temam bûn
 Bi xwendin û bi petrol û
 Bi konetî şiyar bûn
 Xwedî dîrok û xweş qad im
 Nema dimirim bi êtûn
 Çiyayên min bilind in tev
 Di tengî de dibin war

Bi saxîtî mirî ew kes
 Dijî lê ew ne jîn î
 Stemkarî ji dest çewser
 Li ber çavan bibînî
 Bibînî wer li ser kerr bî
 Mirin her roj dibînî
 Şehîd bimirî dibî ronî

Di tarî de dibî ar

Neyaran pê disotîni

Dikî rewşen li pêş gel

Di bîdava ku sê deh bin

Bi çewtî ew dikin çel

Dinivîsim ku ar xurt be

Li ber nagirin xwe rûpel

Ji bo Kurdan binivîsim

Divê rast kim çi bû xwar

Di ber Kurdan şehîd bimirim

Di dîrokê bimînim

Ji bo navê xwe ez jîn kim

Dilê gel de biçînim

Bila bimirim bi xortanî

Di bindestî nemînim

Wekî Xanî û Cegerxwîn

Ji min re bin pesndar

Bi xwînê ez binivîsim

Li rûpela nijadê

Bi zanîn bin gelê Kurd jî

Dijî ew jî li qadê

Min zanîbû neyarê min

Tu car mafê min nadê

Ku xwîn nerije ne kuştin be

Bimînim wer stembar

Bila riya min pir dûr be

Herim pêde bi pêwest

Riya herçên binamûs in

Kesên zana serî hest

Ji riya rast neçûn der tev

Gihan tiştên ku wan xwest

Hemû serwer û pêxember

Dijî jîna gelek jar

Heta îro welatê min

Li çar parçan cuda bî

Ji bindestî li paş mayî

Li nav maye xirabî

Melan gotin Xweda wer kir

Dinêrim lê ne wa bî

Xweda karê xirab nake

Xweda wan kir gunehkar

Neyaran pênc hezar gund tev

Xirab wan kir ji bin de

Gelek bajar kirin kavi

Rejîm çewta nerindan

Divê derxin bi zorê em

Katin warê me Kurdan

Hemû kanî derî girtin

Zuha bûn tev neman dar

Gelê min wan gelek kuştin

Hinek wana birin jêr

Birin nava Erebiistan

Welatê lê tune xêr

Ketin nava welatê min

Li bin petrol li ser zêr

Li cîhanê bela bûn em

Em in îro telazar

Şiyar bûn em nema radizin

Nema em guh didin ser

Hemû tiştên ku vala çûn

Qebûl nedibû ji rê der

Kesek barê me ranake

Xwe em Kurd tev nedin ber
Em ê barê xwe zû rakin
Ji ber em in xwedî bar

Ji Mîdî de heta Tirkan
Welat yek bû ne çar in
Neviyên Rustem û Keyxusro
Bikin yek em dikarin
Ji dest Kurd Bêbuhar im ez
Li hev nakin nikarin
Bi ramanî divê yek bin
Ji ber Kurdên stembar

Tu car bilbil

Tu car bilbil li baxçan wê
Nexwîne yar ne gul be
Ne yar be kes tu carî wê
Ne hez kir ew ji dîl be
Ji pîr hestî li her yaran
Tenik bûyî dîlê zîz
Bi bê hest in buha nînin
Çi yar be ew çi gul be

Kesên dilhişk tu caran rind
Şîrîn bi wan nebî yar
Tawankarî bi wî xweş tê
Bi yar çi bike tawankar
Wekî gur ew li ber çavan
Ku nêçîrê bibîne
Divê bigire bixwe wayî
Çi wijdan hê gurê har

Qesabê dilkevî ewya

Bî dîldarî çi zane
Dî dest de kêr serî qut ke
Bî wî karî dizane
Li nan digirî tu caran ew
Zivêr nabe ji xwînê
Ji wî hêvî tu caran nek
Tim ê har ew nizane

Evîndarên bi hest dilnêrm
Ji wana yar ne dûr in
Bi dîl ewna dibin nêzîk
Bi nîgaşan dibûrin
Dibin dîldar ji bo yarê
Wekî sofîyan bi zuhdê
Tu bend nînin li ber wana
Li jêr in hem li jor in

Çeleng heyva li ezmana
Bi çav nêzîk gelek dûr
Li pêşî navbîrek xurt hê
Tu kes nagihe here jor
Dî navîna dîlê herçî
Evîndar de dilûse
Ji ber yarê dibînin hîv
Çi nêzîk be çi be dûr

Ne yê cewher firoşkar be
Bi cewher ew nizane
Evîndarê ne wek Mem be
Bi Zînê ew çi zane
Çi hewcî tê dîlê Mecnûn
Ji xelkê tim bipirsî
Ji Leyla tê bipirsî ew
Dîlê Mecnûn dizane

Gelo kî hê wekî Ferhad
 Evîndarê bi rastî
 Wekî perwan bi wî agir
 Ku Şîrîn bî xwe sotî
 Ku ew agir ne ronî ba
 Bi şev perwan nedîba
 Ne sotî bû xwe sotin da
 Dema ronî ku xwestî

Evîndar im li ber yarê
 Gunehkar im evîndar
 Ji ber yarê disotînim
 Disotim ez evîndar
 Divê rabim wekî bazir
 Herim yarê bibînim
 Ku ez bimirim ji yarê re
 Dibim dilsoz û dildar

Ne renc be ew evîndarî
 Tu carî wê ne xweş bê
 Bisote wek kebabê
 Ji wî hilma ku xweş bê
 Beko qencîk bi Kurdan kir
 Li Mem kir ew gelacî
 Memo poymê buha hiştî
 Beko hiştî ku xweş bê

Dixwazim ez bi sed salan
 Ji bo yarê herim paş
 Wekî Mem ez wekî Ferhad
 Wekî Mecnûn bibim baş
 Bi rastî ez evîndar bim
 Ji bo Şîrîn û Zînê
 Ji bo Leyla bila bimirim
 Ji riya yarê nerim şaş

Wekî min Bêbuhar bûn tev
 Di jînê de gelek jar
 Ji bo yarê gelek nalîn
 Di jînê de nedîn yar
 Serî danîn di bin axê
 Ji bo yarê bi şîrîn çûn
 Divê yarê bibînim ez
 Ne wek wan bim nedîn yar

Raperîn

Dîwana Sêyem
[2002]

Elî Seydo Goranî

Tu seydayê gelek zana
Elî Seydo tu Goranî
Ji bavpîran welat berda
Ji ber çewser stem danî
Li Urdin wer tu jîn bûyî
Tu tev Kurdên biyan manî
Ji namûsê şiyar bûyî
Welat dîsa te bîr anî

Tu fêr bûyî zimanê Kurd
Ji ber kir tim bi zanyarî
Heta ferheng ji Kurdan re
Te ew çêkir bi zîwarî
Ji bo Kurdên ku bê rewşen
Bi zaravê xwe tim tarî
Bi Kurdî Kurd nexwendî man
Bi jîna Kurd tu rind zanî

Ji ber qedexe kir çewser
Heta dîrok hemû çewt kir
Kesên zan kuşt nezan hiştin
Bi her hawî şerê Kurd kir
Berê yek bû niha çarî
Nema raman li nav Kurd mir
Xwedî petrol û xurt hêz in
Ji wî xelkê serî danî

Ji Kurdan re nema dostek
Ji bin destan xwe rizgar kin
Li Kurd her çar derî girtin
Nikarîbûn serî rakin
Welatê Kurd ku talan kir
Bibin ewna li hev par kin

Wekî xwestin welatê Kurd
Ji hev xistin û talanî

Gelek wek min pesndar in
Ji bo yê wek te mêrxas bin
Ji bo Kurdan binivîsin
Ji Kurdan re bi rênas bin
Li pêş Kurdan bibin ronî
Ji tarî Kurd ku derbas bin
Bilind bin Kurd bi zanyarî
Xebatkar bin bi ramanî

Ne raman be bi pîrbûnê
Nikarin Kurd bigihin armanc
Çi Lorî be çi Sorî be
Çi Zaza be çi jî Kurmanc
Li gundan tim li ber pez bin
Dibin çewser bi zorê bac
Bixwînin ta şiyar bin Kurd
Bi wê rêça we rast danî

Dikî konkî dema vegirî
Ne beş bin kon qe ranabe
Di sermê de di germê de
Dehan kes wê di bin de be
Ji Kurdan hûn in ew beş
Gelê Kurd wê bi wan rabe
Bi her tiştî ne kêr bin Kurd
Ji jêr de wê herin banî

Dema gerdûn di çerxê de
Qe şaş nabe di wî çerxî
Mirov jîn in li ser gerdûn
Divê wana ji hev derxî
Bi xwendin tim bi zanyarî

Divê karê xwe tim serxî
Binêr xwarin dixwin her kes
Berê kevçî bi xwed hanî

Neyarên Kurd bi nîgaşan
Gelê Kurd tim dixapandin
Nezan hiştin gelê Kurd wan
Gelacî jî li nav çandin
Ji bo Kurd wer qe hev negirin
Nehiştin Kurd serî hildin
Ji bo kamên xwe kuştin dan
Bi dest xelkê bi erzanî

Ku ker ket kortekê ewya
Di wî carkê di wer nabe
Ji tiştê çû kesê fêr be
Di jînê de qe şaş nabe
Bi vî hawî ji hev xistin
Dixwestin Kurd hemû wa be
Çewser ên wek te tev kuştin
Di ber Kurd de ku can danî

Digotin ev ne îslamî
Ji Îslam re tu car nabin
Neyarî ol dîkin evna
Li dij Îslam dîkin rabin
Divê hûn guh nedin vana
Li dij şêx û melan radibin
Bi morfinê hemû gêj bûn
Gelê Kurd wer serî danî

Tu caran em ji bîr nakin
Kesê kar kir bi mêranî
Di ber Kurd de bi zanyarî
Ji Kurd re bingehek danî

Di dîrokê tu namirî wek
Cegerxwîn û Melê Xanî
Wekî min Bêbuhar bûn wer
Li min hîn dem zivistanî

Divê hednê bikim Kurd im
Heta dem bê buhar xweş be
Divê riya dûr herim tê de
Bila bahoz û şevreş be
Divê hildim çira pêşî
Li pêş karwan ku rê xweş be
We rêça girt ji wayî em
Xwe banadin we rast danî

Heval Mûsa

Heval Mûsa te Kurdên jor
Ji xew rakir şiyarî
Tu ronahî şeva hicran
Li pêş Kurdan di tarî
Belengaz î di zindanan
Gelek jar û neçar î
Te jîna xweş hemû pêl kir
Ji Kurdan re kir diyarî

Tu bûyî kurmê hevirmêş
Te fida kir hemû jîn
Bi dilsotî te renc kar kir
Ketî warê Cegerxwîn
Bilind mayî tu wek bazê
Li ser kohê Şerefdîn
Xebat kir tim ji bo Kurdan
Li nav Kurdan diyar î

Tu sert mayî li dij Tirkên
Gelek xwînrêj û dijwar
Bi ferman wek gurên har
Bi xapan û bi talanî
Bi nav Îslam stemkar
Li paş hiştin bi sed salan
Nezan hiştin di tarî

Ne xwendin û ne hişyarî
Hemû Kurd man di xew de
Hemû xapiyan bi oldaran
Begên Kurdan bi ser de
Tevî axan bi êlîtî
Li dij hevdu di şer de
Gelê Kurd tev bi hev kuştin
Dubendî û neyarî

Neman konên gelê Kurd tev
Ji xew rakir şiyar kin
Xebat pûç bû nehiştin zan
Li nav Kurdan xebat kin
Kirin paş perdeyên reş man
Ji bo Kurdan neman kin
Bi gavan û şivanên pez
Bi wan nagihin ti warî

Hemû axên neyarên Kurd
Kirin paşên Hemîdî
Bi destên wan hemû kuştin
Filên jar û Yezîdî
Li dij Rûsan li dij Yûnan
Qelandin xort bi miftî
Mişext bûn Kurd welat berdan
Mirin ên pir bi jarî

Ne bes bû qey li Çaldêran
 Qelandin Kurd bi êlan
 Li Agirî û li Dêrsim û
 Li Amed û li Zîlan
 Gelek Kurd wan birin berdan
 Li Anadol li wir man
 Li kolanên neyaran tev
 Ketin warê hejarî

Gelek bûn parsekên Tirkan
 Xulamkar û neçar bûn
 Heta namûs li ber piyan çû
 Nema war Kurd bela bûn
 Ji wan zarên biçûk bûn Tirk
 Hemû çûn tev neyar bûn
 Tevî Tirkan li Kurd bûn bar
 Ketin warê neyarî

Wekî Ekrem û Qedrî Beg
 Wekî Namî û Osman
 Celadet Beg û Kamîran
 Cegerxwînê me Kurdan
 Reşîdê Kurd û Qedrî Can
 Emînê Kurd Birûsk Şan
 Ezîz Oxlî Îzet jî tev
 We rast kar kir bi yarî

Kesên wek Nûredîn Zaza
 Ji bo Kurdan xebat kir
 Wekî Memdûh Selîm wayî
 Gelek tiştên giran kir
 Ku Ehmed Nafizê xemgîn
 Ji bo Kurd jîn diyar kir
 Biyan çûn tev mirin bêkes
 Di jînê tim firarî

Bi bêwestî ji bo Kurdan
 We xizmet kir neman paş
 We tiştê şaş hemû rast kir
 Ji bo negirin riya şaş
 Bi rola rast we Kurd şiyar kir
 Nema digirin riya şaş
 Li kur bin Kurd nema radizin
 Li dij çewser tu carî

Mirin çûn tev li pey wana
 Tu yê mayî xebatkar
 Li dij Tirkan bi mêranî
 Li wan bûyî giranbar
 Tu bûyî êş ketî laşê
 Hemû Tirkên tawankar
 Te doza kir nikarin Tirk
 Veşêrin wê tu carî

Tu jî dawî ghiştî wan
 Şehîdên xwîn diyar bûn
 Ji bo Kurdên neçar mayî
 Li cîhanê bela bûn
 Bi ahîna welat çûyî
 Ji Kurdan hûn cuda bûn
 Şehîd bûn hûn bi dest Tirkan
 Şehîd namirin tu carî

Tu caran em ji bîr nakin
 Ji bo Kurdan we kar kir
 Di dîrokê we cî istand
 Bi xwîn ew cî we çar kir
 We doza kir nema dimire
 Bi xwînê ax we sor kir
 Bi rengan gul li ser çêbûn

Li ser baran nebarî

Bî xwînê gul ku bîn avdan

Tu car ew gul venamirin

Zivistan ew çiqas sar be

Rehên daran qe namirin

Gelên zan bîn li dij çewser

Tu car şoreş venamirin

Di jînê Bêbuhar im wer

Hedandar im bi jarî

Avdar de bes

Avdar de bes êdî li Kurd ev derd û kul

Ma qey li Kurd bûyî Sedam dijmin ji dil

Dil bûye ar kanî li nav agir tune

Ma ka ji kur kanî digihin çavên ku şil

Dara dinê carek bi Kawa re kenî

Dîsa bi Barzanî re wer carkê kenî

Dawî ji Kurdan re tu bû wer dil bikîn

Dîsa bi Kurdan re çima wer nakenî

Heftê û pênc ew şoreşa Kurdan vemirt

Dergeh li Qazî û Seîd dîsa te girt

Heftê û neh Barzaniyê çak û dilêr

Bar kir ji nav Kurdan li wan ronî vemirt

Avdar Helebca û li Xormala birîn

Ew jî te da ser Qeladiz Zêwa bixwîn

Ew sînema sotin li Amûdê ne bes

Girtên li Axwêran bi ser de bûne şîn

Ma qey bi çewser re li Kurd bûyî neyar

Zarên li çolan çûn mirin serma û sar

Xwîn xwar Sedam bombên bi jehr barand li Kurd

Hûn herd bi hev re wer li ser Kurd bûn neyar

Avdar tu Kurd bayî dibe tê wer neba

Xwezî wekî Kurdan te jî dayik heba

Wayê bidiya zarok li çolan tev mirin

Wê ew li ser Kurdan tu car qayil neba

Sal yazde meh wê yek ji wan dosta me be

Tîrbax ji Kurdan re dibê wê wer nebe

Xwarin pir in serma tune germ û xweşî

Ez wer dibê wê ew meha dosta me be

Rind zanibe wê Kurd tu car winda nebin

Sed kes hebin wê tim xwedî doza xwe bin

Bawer bike ew rast dibêje Bêbuhar

Çend dem herin Kurd tev île wê serxwe bin

Gulperî

Xişma evîna gulperî

Bê bergedan dadgak vekir

Bê dad gunehkar ez kirim

Sermed li min cirnan birî

Dil bir nikam rizgar bikim

Dil wer giriftar ma li ba

Girtin birin xistin di bin

Zindaneke paş çar derî

Ez pir bi rencî çûme ba

Min got tu dil rizgar bikî

Eşqê nikarim hilgirim

Rabû li ber min da girî

Wê got evîn bê renc tu car
Nabe kesê wî yar hebe
Hêsan kesan wan yar nebîr
Bê renc evîn nagihe serî

Ez bêhiş û sersam kirim
Derya evînê çûm binî
Gêj bûm di bin de bê mecal
Hundir şikefta bê derî

Derya evînê kûr e ew
Bin wê tijî elmas û zêr
Hovên ku xurt ên qels dixwin
Ên qels ji wan birçî mirî

Çarsed hezar kîlometre
Wê heyv ji gerdûn dûr hebe
Yên xurt û zan ew çûne ser
Lê heyv tu car nê ber derî

Xurtî tu car wê çênebe
Nîşan eger nê ser milan
Nîşan bi zanyarî bibin
Barê giran tê hilgirî

Derya û heyv wê têkevin
Destên te yên xurt û dilêr
Ferman li wan herduyan bikî
Tê karibî riya rêberî

Tirsok tu car sînga spî
Wê ew nebîne bê xebat
Her doz bi mêrxasî dibe

Qelsmêr qe doz nabin serî

Lo Bêbuhar ez rast dibêm
Ger tê evîndarê min bî
Yên rast evîndar doz ev in
Bê zor tu nagihe gulperî

Gava Ereb

Gava Ereb hatin ketin nav welat
Lê war kirin bajar û gund nav guhart
Xurt bûn bi zor wan cî li Kurd teng kirin
Birçî û jar Kurdan beradan welat

Zana nehişt wayî serî jêkirin
Kurdên nezan wayî bi ol kor kirin
Qad bir ji berve wî buhişt daye Kurd
Wê par bikin piştî hemû Kurd mirin

Wayî li nav Kurd xwendegêh çênekir
Mizgeft li nav Kurdên nezan zêde kir
Ên Kurdfiroş wayî kirin zirmela
Wî Kurd bi ol gêj kir serî ranekir

Şêxê ku bê bask ew firîn der bi der
Kurdên nezan wana kirin ga û ker
Ewna pişkdar bûn tevî koledar
Malê me Kurd wana dixwar ser û ber

Fars û Tirk wan jî li Kurd wer kirin
Qada me Kurd wan kir du cî zeft kirin
Ewna ji bo Kurdan bikin birbirî
Axa li nav Kurdan hemû çêkirin

Wan çewserên zirz Kurd ku hişt axa bin
 Kurd tev bi dest axa ji bo parçe bin
 Talan û kuştin tim bîr bû neyar
 Kurd tewr li dij wana ji bo ranebin

Xortên me tev wana birin leşkerî
 Qir bûn li Çaldêran mirin bê serî
 Êriş kirin xelkê ji wan qad birin
 Ew qad bi xwîna Kurd birin Kurd mirî

Piştî Şerê Cîhan Yekê yên biyan
 Çar çewseran wan Kurd kirin çar ciyan
 Ew kar ji bo Kurd parçe bin paşkevin
 Kurd tev heta îro dijîn bê jiyan

Dîrok û pada Kurd hemû çewt kirin
 Pirtûk bi zarê Kurd neman tev birin
 Sotin li nav Kurdan yek nema
 Xêzên li dîwaran hemû rêş kirin

Navin ji Îslamê buhişt em tu car
 Berdin welatê Kurd ew bi car
 Kurd im welatê min buhişt ew bi min
 Tê de bi namûs em bijîn bê neyar

Îro li nav warê xwe Kurd ên biyan
 Kurd jîn dibin wer bê jiyan
 Bê xwendina zarê xwe Kurd man li paş
 Dûr bûn ji derya derketin ser çîyan

Kurdên hejar rabin bi hev re bilez
 Em par kirin xelkê wekên ga û pez
 Mafê xwe em tim doz bikin bi xurtî
 Tim parçe bin wê sûd nede ez û ez

Zarok berî zarê xwe ew bîr bikin
 Winda bibin bê doz xwe wer kerr bikin
 Zarok bibin Fars û Tirk û Erebb
 Kurd kêmbikin dijmin li Kurd pir bikin

Qelsî û razan wê tu car sûd nede
 Çewser bi qelsî wê tu car maf nede
 Maf tim bi xwendin û bi zor tê birin
 Doz wek melan hûn hilnedin ser Xweda

Yezdan dibê mafê xwe hûn doz bikin
 Nabê li ser mafê xwe hûn kerr bikin
 Herçî li ser mafê xwe ew kerr bibe
 Namûs tune hûn tev xwe jê dûr bikin

Kurdên me yên rêber eger rê nedin
 Kursiyên xwe yên karton eger bernedin
 Em Kurd di deh salan eger kar bikin
 Mafê me wê çewser tu caran nedin

Kurd li dij wana divê şer bikin
 Wana hemû bavêjin paş kerr bikin
 Yek bin rejîma nû divê çêbikin
 Karin li çewser wê demê zor bikin

Êş tev ji yên wan hev negirt parçe bûn
 Em Kurd hemû man bê felat serxwebûn
 Kurd man ku bê zar û ziman bê xwedî
 Hûn zanibin ên ûşt ew in paşve çûn

Wê Kurd bibin zana eger xwende bin
 Dengê me wê bigihe gelan gur bibin
 Wê zor bidin van çewseran qels bikin
 Wê Kurd li dij van çewseran xurt bibin

Şêx û melan qedexe kirin xwendinî
Ewna ji bo Kurdan bikin tim benî
Kuştin didan şêx û melên zan û qenc
Kurd tev ketin derya reş a bê binî

Dozdar divê mêr û jinan xwende bin
Jin xwende bin zarok hemû zan dibin
Zarên biçûk ewna dibin mêr û jin
Wê wê demê zan ji Kurd çêbibin

Zana hebin doza me Kurd namire
Çewser li ber zana xwe tewr nagire
Ew gel dikin polat bi ar germ dibe
Tayê pembû pola tu car nabire

Tayê pembû hewcî ji bo qirşikan
Ewya dibe pêwend ji bo karikan
Hêştir tu car nayê girêdan bi wî
Zincîr divê pê rind girêdî nigan

Rengîn buhar bes wê gulek çêneke
Baran eger pir nê gulan pir neke
Xanî û Cegerxwîn mirin bi derdan
Çi Bêbuhar Kurdan gelo rast bike!

Şîret li wan Kurdên biçûk wî kirî
Yê berjewend ew şîreta pêl kirî
Herçên nezan wek pez li dû ker dişin
Ker û şivan axa bi wan kar kirî

Malê dinê

Her tişt ne ew malê dinê hey dewlemend
Gava ku nû em çêdibin tev wek hev in
Malê dinê wayî hemû em çêdikin
Herçên xizan bê ûd bibin ewna çima

Ma qey gelo Yezdan xizanî çêdike
Birçî û jar bê mal û war wer tim li paş
Bêçaretî bêrûmetî wer stûxwar
Serşor dibin dilkor dibin warê xeman

Deh dewlemend em Kurd ji sed not in xizan
Ma qey gelo Yezdan kirî yan koledar
Yên koledar berê me tev ewna dixwin
Wê Kurd welat berde eger xwarin nema

Wê Kurd herin nav koledar winda bibin
Kurd kêr dibin ên koledar ew pir dibin
Gava welat Kurd tê nema çî bikî welat
Hey dewlemendê malperest tê de tu ma

Kurdan dema winda dikin hûn kerr dibin
Malê xwe hûn tev jê ditirsin qels dibin
Malê we wek hestî li ber lingê segan
Ma qey nizanî Kurd herin dora te ma

Gava tu dîrokê bixwînî hey teres
Piştî ku Tirkan Kurd hemû winda kirin
Herçî wekî xayîn Bişar kurê Çeto
Ew jî birin kuştin ji wan yek jî nema

Yên koledar anîn ji dûr dagîr kirin
Ax zeft kirin zarê te jî qedexe kirin
Piştî ji nav padan welat nav rakirin

Malê dinê çî bikî bi wî namûs nema

Namûs xiramek çêtir e tonek ji zêr
Qanûn tu car wê ew neparêze gelê
Bindest û jar ê tim perîşan bêxwedî
Qanûn ji yê xurt re ji qelsan re nema

Hûn guh nedin wê parlemanana koledar
Kursî we lê sernizmiya Kurdan e ew
Yên koledar biryar ji wî re tev didin
Ewna ji bo winda bikin Kurdan hemû

Bê gel li ba yê koledar ma çî bî
Wek seg li ba yê koledar bê ûd bibî
Hûn dest bidin Kurdên hejar dîl û xizan
Tev Kurd bikin ev bar bibe barê hema

Em Kurd hemû bindest dijîn tev wek hev in
Em tev divê rabin welat rizgar bikin
Xêrên welat Kurd jê bixwin ew dem bibîn
Birçî xizan yek jî li nav Kurdan nema

Va bû bi sed salan bi derd Kurd jîn dibin
Bê ken bi şîn tim dîl bikîn Kurd jîn dibin
Yek ez ji wan im Bêbuhar wek sêwiyê
Ew bêxwedî warek ji wî re tewr nema

Delala min

Delala min ji mal derket
Bi payeyî bi nazdarî
Li min rast hat serî hilda
Min got gelo sero çar bû

Li ser bejna xwe berdayî
Kirasê hevirmêşê Hind
Du zer sêvên xelatî wan
Kiras hildan sîwan rabû

Beradayî li ser mil herd
Kezên zergeş heta navê
Çemên ava Firat in ew
Jiyan min dî di nav de bû

Qirik şûşa ji şîr dagirî
Birû qeytan û çavên şîn
Gula sor lêv gulover dêm
Bi şev heyva li çarda bû

Bi çavan wê silav da min
Bi lêvan wê kenê geş kir
Hişê min çû dîlê min bir
Li ba wê dil giriftar bû

Wekî sofî Zeradeşt ez
Li ba yarê ketim çîlê
Bi lavlavan min mehder xwest
Zeradeşt ew ji xew rabû

Min got yarê dîlê min bir
Zeradeşt wî li ba Yezdan
Li yarê wî gilî min kir
Çima ev şox te wer da bû

Delalê got xwe nêşînî
Kesê qels be min ew navê
Divê mêr be wekî Kawa
Bi yarê rast ewa şa bû

Bi malê pir kesan nakim
 Bi xwendin û bi mêrxasî
 Welatê Kurd tu rizgar kî
 Binêrim Kurd hemû şa bû

Di wê çaxê Ez ê bêjim
 Bixêr hatî tu yarê min
 Li pişt Kawa tu Kawa yî
 Te tiştê xwest ji min çar bû

Bi yarê re min peyman da
 Divê rabim li dij çewser
 Bi cengê xurt bibînim ez
 Ku ew ala me Kurd rabû

Roja Kawa

Roja hilat ji Kawa
 Dîsa li Kurd xuya bû
 Bîst û yekê ji Avdar
 Newroz li Kurd diyar bû
 Berf û qirra zivistan
 Ewya ji ser me rabû
 Rengreng gulên buharê
 Awaz û xweş sema bû

Geş bû dilê gelê Kurd
 Awaz û xweş xebardan
 Ew pir buha ye Newroz
 Sersal ji bo me Kurdan
 Çewser dixwest nemîne
 Ew ma li nav me Kurdan
 Şad kir dilê gelê Kurd
 Şadî li nav nemabû

Newroz şemal ji Laleş
 Tawûs li ser peya bû
 Yezdan li wî xizav kir
 Gerdûn ji wir de çêbû
 Pêxemberî Zeradeşt
 Ola ji wir bela bû
 Çewser dikir nehişt
 Lê ew li nav me mabû

Wan kar kirin nehêlin
 Dîrok li ser gelê Kurd
 Winda bikin nikarin
 Pir kûr e bingehe Kurd
 Îzbat kirî bira dost
 Nûh jî digihe gelê Kurd
 Kevirê li ser nivîsî
 Zarê me lê xuya bû

Dîwarekî ku rast be
 Bingeh ku xurt li bin be
 Dîwar kevir ji mermer
 Avakerê ku rind be
 Hilnaweşe tu carî
 Wê tim li cî bilind be
 Kurd jî bi bingehe xurt
 Winda nebû diyar bû

Sêsed spas ji wan re
 Kurdên wekî xwe manî
 Kurdên niha xwe dan ser
 Rêça li ser ku manî
 Em Kurd nebûn wekên wan
 Xelkên heliyan nemanî
 Zar bîr nebû bi kurdî

Xwendin li nav nemabû

Kurd namirin dilêr in
 Manî ji Mîd û Mîtan
 Lawên Qubad û Kawa
 Serdar û hêz û ferman
 Wek Senharîb û Nînos
 Serşor dibûn li ber wan
 Textê Nebûxetnesr
 Xusro hejand xirab bû

Kurdên ku av didayî
 Dara jiyan bi xwînê
 Tim berxwedan û kuştin
 Tim jîn dibûn di şînê
 Kurd wa heta niha jî
 Zora giran dibînê
 Birçî ji dest koledar
 Pir jê ji hev bela bû

Lê Kurd welat ji vir wa
 Nadin ti koledaran
 Îro hemû şiyar bûn
 Xort xwende bûn bi zaran
 Pêşmergeyên dilêr in
 Îro bi sed hezaran
 Qada welat kirin ar
 Çewser di nav de şaş bû

Barzaniyê dilêr wî
 Fêr daye wan dilêran
 Bazên serê zinaran
 Hêzên piling û şêran
 Çewser bi şer tu car wê
 Serşor neke dilêran

Em Kurd xwedî welat in
 Rustem ji nav me rabû

Tiştên mezin di mand Kurd
 Wê çêbikin bi raman
 Tişteke tune ku nabe
 Ewya bi dest kesên zan
 Zana bi xwendina pir
 Heyv sax kirin li ezman
 Çewser nehişt bixwînin
 Kurd ew ji wî nezan bû

Lê koledar bila ew
 Bawer nekin tu cara
 Kurd karibin neçar kin
 Serşor bibin ji wan re
 Rizgar bikin welat Kurd
 Karin ji koledara
 Qada xwe wê bikin yek
 Qada bi zor cuda bû

Pîroz dikim li Kurd tev
 Newroz û ev biratî
 Mizgîn didim ji Hewlêr
 Roja me va hilatî
 Yên koledar ditirsin
 Ban hev dîkin civatî
 Wek penceşêr li laşê
 Wana hemû bela bû

Derman tune ku ew vê
 Êşê xwe jê reha kin
 Derman ew in ku çewser
 Ewna ji nav me bar kin
 Ew bar nekin ji nav Kurd

Tê de xwe wê neman kin
Em Kurd nema dixapin
Êdî derew xuya bû

Pêşmergêyên welat in
Şêrên zinar û latan
Çi bikin çeql li ber wan
Zana û kêferatan
Cehşik neman ku bigirin
Dînar û pîr xelatan
Kurd tev serî bilind bû
Ev parleman ku saz bû

Kurdên şiyar ji wî re
Em tev bi zîrevan bin
Qorî bikin ji çewser
Em jî xwedî kiyan bin
Sê parçe man bi ser xin
Çewser ji ser me rabin
Xwîna xwe Kurd diyar kir
Ala me vaye rabû

Xewna min î ji çil sal
Mabû di nav dilê min
Xewna min hin bi cî hat
Hin xweş kirin kulên min
Min pîr li ser nivîsand
Hîn tîr nebûn pelên min
Pesnê bidim çi bêjim
Kawa ku zîrevan bû

Giriftar im

Dilgirtiyê bejna te mam bêhiş dijîm
Hednê nikarim ez bikim dil bûye ar
Hêvî dikim bêyî li min mihre bikî
Lê ez bi qurbana te bim yara delal

Min qey digot yar hezkirin hêsan e ew
Wê mest bibim dilxweş bibe rengîn buhar
Lê min nizanîbû bike wek dojhê
Ar pêkeve wer bê hedar qîrîn û nal

Gazî dikim dengê min nabihîzin mirov
Dil bûye wek maxmax di bin arî de ew
Kes pê nizane dil di nav de dibirije
Ez pê dizanim tev dişûzim wek şemal

Agir ji dil de hat bi min ket gur kirim
Ez pêş evîndaran ji bo pê ron bikim
Ez jî bibim wek Xaniyê diljar mirî
Rojên ku teng dûr bûn ji wî dost û heval

Lê goşt ku nê sotin kebab wê xweş nebe
Goştê ku xav hilma ji wî xweş nê tu car
Herçî cefa wayî nedî tim xav e ew
Vala temen wayî buhart pîr mah û sal

Mêran divêm iksîr ji wî zêr çêbibin
Ew sûd bide gerdûn bi wî ava bibe
Arac e ew karin mirov pê pêşkevin
Rewşa mirov ew xweş dike mal û melal

Malê di riya qencî eger ew xerc bike
Ew mal dibe şanê mirov tac û sera
Mal di riya pîsî eger ew xerc bike

Yên qenc bi wî re ew tu car nabin heval

Ew zor bi min nayê tu car xişmê bikî
Ev rê min girt pêde herim çûn bêveger
Çavên te yên reş û belek wan ez birim
Rêça min girt tê de herim pir mah û sal

Doktor nikarin min tu car derman bikin
Dosta min tu karî tu min derman bikî
Carkê tu bê yarê li halê min bipirs
Ez mam di dildarî te de wer bêmecal

Ê yar hebe herçên dirust yar jîn ev in
Lê xweş ku bê wê zû bigihe wek Tacedîn
Yarê bi bê jîn be di nav baxçê buhişt
Wê tê vexwe ava ji sîng kanî zelal

Ez ê evîn lê çep gerî wek Mem dijîm
Gerdûn ez im ger ez mirim wêran dibe
Yê dil ku mir çawa ji yarê hez bike
Piştî ku mir çî bike bi wî yara delal

Pir kes wekî min çûne ew wer bê buhar
Jîn bûn bi derd yara xwe wana nebîr
Bimirim ditirsim wer herim wek wan bi derd
Ar gur di dil dev nagere wer kerr û lal

Lê ez divê rêça li ser wê bernedim
Mêrxas tu car nayê spartin renc bibe
Bîrçî û sar jîn Bêbuhar rê bernedan
Lê bûn buhar pir bûn li dor ên rast heval

Wan yar birin jar bû bi wan şîr û şekir
Textê evînê ew li ser bûn padîşah
Wana bi mêrxasî û vîn rê bernedan

Rêça evînê ron kirin ew bûn şemal

Şîna Mihemed Şêxo

Kurd tev dibêjin her bijî
Namire tu car navê te yê
Manî li nav Kurdan buha
Naçî ji bîr Bavê Felek

Hey bilbilê baxçê welat
Ê derbider tim dil bi şîn
Nalîn ji dil de tim dihat
Gêj bû di nav çerxa felek

Tim zîz dibû nalîn wekî
Naûreyên şarê Hema
Wer bê hedar berjêr wekî
Ava Muradê derd gelek

Ew wek te Kurdê dil bi şîn
Herd Ehmedên zana tevî
Hozan Feqê Teyran û Mem
Ewna li ber nalîn gelek

Kurd êş gihan hev bûne yek
Nalîn ji Agirî jî tevê
Sasûn û Cûdî stûxwar
Pal daye ber Birca Belek

Baxçê te tê de jîn buhart
Bahoz û teyrok û birûsk
Man tim li ser ma bê buhar
Wer çênebû tê de gulek

Lê yê ku talayî nexwe
 Talî nizane ew mirov
 Talî nexwe şîrîn tu car
 Wê xweş nebe ewya gelek

Îsa ji kur bînim ji bo
 Rabe te ewya jîn bike
 Rabî bigihî warê xweşî
 Yê mir divê jê re dilek

Bê dil kesek wê jîn nebe
 Yê mir rizî bêkêr e ew
 Riziya ji ber derd û kulan
 Zor û stem wî dîn gelek

Jîna bi xortanî te tev
 Derbas kirî jar û xizan
 Malê dinê kêrî te nat
 Bûyî buhara bê gulek

Piştî mirî bin ax kirin
 Sêsed hezar kes lê civîn
 Gora te ya pîroz û pak
 Wan gul li ser danîn gelek

Herçên bi namûs jîn ev in
 Herdem perîşan jîn dibin
 Wek baz dijîn birçî û jar
 Wek qertelan nabin çilek

Dîrok ne para yê teres
 Pîs bî ji bo malê genî
 Dîrok dibe arzê kesê
 Êşîya di ber gel de gelek

Dîrok qe mîhrê wê neke
 Ewya li ser karê mirov
 Qencî ye yan jî ne qenc
 Bê kêreyan kir havilek

Çûyî mirî ez mam di vê
 Jîna zivistan bê buhar
 Hîn Kurd ji ber hev nagirin
 Jar im ji ber Kurdên ne yek

Dijmin eger çî bikin bi Kurd
 Zor nê bi min ewya tu car
 Lê Kurd bibin dijmin li hev
 Ewya bi min zor tê gelek

Ên pakrewan can dan ji bo
 Axa welat rizgar bikin
 Av dan bi xwîn dara jîyan
 Pir çûn di vê rê de serek

Wer bêxwedî çûn bertelef
 Dijmin kirin xayîn li ber
 Çavên gelê Kurdên nezan
 Ewna bi pîs Kurd bûn henek

Ên koledar ewna divên
 Kurdan bi hev kuştin bidin
 Em Kurd bimînin tim li paş
 Bê leşker û war û serek

Ev ezezî em paş ketin
 Tev bûn xulamên koledar
 Ger Kurd nebin yek wê tu car
 Rizgar nebin Kurdên ne yek

Zan Ehmedê Xanî bi qîr
 Wî Kurd nikarîbû bike
 Yek Kurd ji bo rizgar bibin
 Wê Bêbuhar çi bike ne yek

Hêvî min ma yê biçûk bigihin
 Rabin bi yekdestî hemû
 Rizgar bikin axa welat
 Kurd tev bi yek kin ên ne yek

Lê sed mixabin min nedî
 Kal bûm temen vala buhurt
 Jîn bûm di jînê Bêbuhar
 Gêj im di vê çerxa felek

Vegera Barzanî ji Amerîka

Piştî li Amerîka mirî
 Hatî li nav Kurdên Ecem
 Mayî li nav Kurdên şehîd
 Bindest li wir hedna te nat

Hey padîşahê serbilind
 Barzaniyê çak û dilêr
 Îdrîs li gel jî qehreman
 Hûn herd bixêr hatin welat

Pêşmergeyên çak û dilêr
 Wana gelek bêriya we kir
 Wan çek di dest de rêz bi rêz
 Gazî dîkin bavê me hat

Şarê Silêmanî û dor
 Ewna hemû pêrgî we bûn

Bûk û keşan mêr û jinan
 Tev bang dîkin şahê me hat

Ala me ya sê reng di dest
 Gel de li wir ba lê dide
 Rojnamevan hatin ji dûr
 Pêrgî te bûn roja tu hat

Zozik û çiyayê Hindirîn
 Sefîn û Hemrîn û Metîn
 Reş bûn bi barûta Sedam
 Şên bûn hemû gava tu hat

Serşor nebûn her pênc li nav
 Pêşmergeyên zana û mêr
 Çewser li wir serşor dibûn
 Gava li wan şer zor dihat

Çûyî li ba Mehmûd Hefîd
 Şevkê tu bû mêvan li wir
 Ewya te dil şad kir gelek
 Hat pêş te got serdar tu hat

Wî got bixêr hatin bira
 Hey pakrewanên pir buha
 Vînên gelê Kurdê hejar
 Çar kir we ev roja felat

Hûn herd dilêrên cengawer
 Hûn qet bi mal natin kirîn
 Hatin li ser çavê min hûn
 Herd canfîdên axa welat

Kurd man du malbat pûç nebûn
 Yek hûn û malbata Bedir-

Xanê li nav Kurdan bi şan
Hûn sar nebûn roja xebat

Roja dinê hûn çûn ji wir
Hewlêr li wir pîroz we kir
Ew parlemana pir bilind
Ewya ji bo Kurdan civat

Îro biçûk e ew li wir
Lê xelk dibîne pir mezin
Ew bûye textê Xesrewî
Ferman dikir wî rojhilat

Hawîr civîn Kurdên li wir
Bû wek Erefata Hicaz
Qîrîn û şadî û girî
Wan jî digot şahê me hat

Hûn pir buha serdangeh in
Arzê gelê Kurdê dilêr
Nayê firotin hûn tu car
Çar kir we ev roja felat

Roja dinê hûn çûn ji wir
Şeqlaweya şandar û çak
Şoreş ji wir dest pê kirin
Bû bingehê kar û xebat

Şarê Silêmanî bigir
Hewlêr heta Şeqlaweyê
Şandar û mên Kurd wek lehî
Wer bê hedar pêl pêl dihat

Şeqlawe ew şarê dilêr
Tevde girîn pêrgî we bûn

Rawestiyar serdan we kir
Tevde gotin roj hilat

Serdan we kir hûn çûn ji wir
Barzan li cî çêbûn li wir
Sermed li wir hûn raketin
Paldan li bin axa welat

Navên we yê şîrîn nema
Dimire li nav Kurdên dilêr
Hûn bûne serdanên me Kurd
Pîroz we kir axa welat

Ma kî dikare wek te ew
Niv çerxekê tim şer bike
Germ sar nebe ewya tu car
Tim doz bike Kurd û welat

Qurban li ber lingên te bin
Herçî ji bo Kurd kar nekir
Yûsif kurê ew Necmedîn
Lawê Eyûb kêrî me nat

Sultan û kolê ber derî
Îslam ji Kurd re kar nekir
Îslam bi Kurd wî rast kirin
Kurd qir kirin xwîn kir xelat

Ên koledar hatin ji dûr
Çar parçe Kurdistan kirin
Wana digotin Kurd neman
Kurd pad ji nav padan hilat

Lê wan nizanîbû tu car
Ên wek te wê rabin ji Kurd

Wê Kurd li dij wana bike
Volkan û ar birc û kelat

Helbestnivîskarê wekî
Ew Bêbuharê dil bi xem
Ên tim ku bindest û hejar
Nalîn ji bo axa welat

Pesnê we tim wê ew bidin
Gerdûn heta Kurd lê hebin
Dîrok hûn in ê nû kirî
Yên Kurd hilanîn kêferat

Çewser çiqas zorê bikin
Kurd namîre rêça te girt
Nêzîk bigihin yan dûr here
Wê tev bigihin roja felat

Demokrasî

Demokrasî demokrasî
Gelo kanî demokrasî
Stemkarî ji wan hatî
Serê Kurd qey demokrasî

Bi tankên xurt li jêr lêdixin
Firok tên tev jor lêdixin
Hinek dimirin hinan derdixin
Ji gundan ev demokrasî

Bi milyonan mişext bûn em
Li nav xelkê hejar in em
Bi jînê jar buhurtin dem
Dibên evya demokrasî

Ji zora wan me pir bar kir
Li şûnwarê me wan war kir
Hemû tiştên ne qenc wan kir
Bi Kurd ma ev demokrasî

Welatê Kurd kirin çar par
Li cî yên man kirin bêzar
Guhartin nav hemû bajar
Hemû gund ka demokrasî

Dikim leşker ji Kurd her sal
Didim pêşî xwe wek mortal
Ku tên kuştin dibim peymal
Bi miftî ew demokrasî

Gelê Kurd tim rekeh jê rê
Dibin qurban li ber kêrê
Kirîdar in xwedî kêrê
Serî jêdikin demokrasî

Bi aborî li dij Kurd in
Ji ber Kurd em xwedî erd in
Ji bo yên man welat berdin
Nemînin ev demokrasî

Bila çewser li dij Kurd bin
Li dij wana em ê Kurd bin
Gelê Kurd wê xwedî erd bin
Bi zor çêkin demokrasî

Ji bo zarên ku man bê bav
Ji çewser re ku dê bûn rav
Firotin ew birin tev nav
Xelîc qey ev demokrasî

Ji Kurdên pîs kirin noker
Gelê Kurd wan kirin berber
Di nav Kurd de diçînin şer
Dibên evya demokrasî

Wekî hovan li nav dehlan
Bi Kurdan ew dikan wek wan
Hemû yê xurt dixwin qelsan
Dibên evya demokrasî

Melan ol kirine îbtîhal
Heram wan kir helal derhal
Hemû talan kirin wan mal
Dibên evya demokrasî

Bi dîroka me Kurd lîstin
Bi çewtî Kurd ji hev xistin
Bi ol wan em li paş hiştin
Dibên Îslam demokrasî

Bi gûzana ji zêr pîr tûj
Ziman qut bû li Kurd bû dûj
Bi perda reş veşartin roj
Dibên evya demokrasî

Nivîskaran neman wijdan
Dema dolar ketin meydan
Nivîs qels bûn li ser Kurdan
Stem wan kir demokrasî

Demokrasî stem nabe
Stemkarî divê rabe
Gelê Kurd jî wekî wan be
Bizan ew çax demokrasî

Bi saxî Kurd kirin gorê
Qebûl nake Xweda vê rê
Gelê Kurd bêguneh dimirê
Gelo kanî demokrasî

Li ser darê çivîk datên
Ku nêçîrvan li wan keys tên
Dema lêdixin ji jor de tên
Bi yê kuştin demokrasî

Li ezmana pîr in stêr
Bi şev ronî didin berjêr
Bi roj winda dibin stêr
Bi rojê ev demokrasî

Du şûr bin ceng dema xurt tê
Li hev xîn ar ji wan dertê
Ku yek dar be nema ar tê
Ku dar ket şûr demokrasî

Gurê birçî digihe berxê
Dikare kî ji dest derxê
Tifing kare ji dest derxê
Dibînim ew demokrasî

Divê Kurd jî bi dizgîn be
Wekî darê li reh şîn be
Ne xemgîn be biyan jîn be
Li cî be ew demokrasî

Welatê Kurd gelê Kurd in
Ji Nûh de Kurd xwedî erd in
Divê yê koledar berdin
Ku berdin ew demokrasî

Welatê Kurd dizanin em
Li cîhanê xuyan in em
Nevî Mîtan biyan in em
Gelo kanî demokrasî?

Nebên çewser ku Kurd bimore
Gelê Kurd wê tu car nemire
Hemû cîhan xwe lê digire
Dibînin Kurd demokrasî

Bi Barzanî xuya bû ew
Li cîhanê xuya bû ew
Nema ala me datê ew
Li wir çêbû demokrasî

Dijîm ez Bêbuhar xwaz im
Bi xamê ez çî fîraz im
Dinivîsim ne serbaz im
Ku ez çewt kim demokrasî

Yara min

Yara min wek roj be xwelî dûman tune
Ronî dide deh exteran heyv û dinê
Stêr xuya nakin ne we bê şewq tune
Bê wî cîhan tarî dibe jîn lê tune

Zerdeşt nimêjê post dibû dilsoz li ber
Manî venamire ew tu car jîn ev li ser
Pir pak e ew kamûd hemû dimirin li ber
Yara min ez jê hez dikim qasî dinê

Tarî li pêş min ron dike hem ar e ew

Şewq da dilê min bûme ar nayê min xew
Dîsa evîn xweş tê bi min jîna min ew
Bê wê nikarim jîn bibim hedna minê

Paqij wekî yara xwe bûm tev agir im
Arî me ez her sê rehan jê paktir im
Wek zêr ji her hesinan bi kan paqijtir im
Zengar li ser nagire wekî kana dinê

Bafon ku zer boyax bikî qe nabe zêr
Dilsoz wekî Memê nebe nabe dilêr
Dilsoz tu car nabe kesê tim ser li jêr
Ava li ser nabe ku yê bingeh tunê

Her yar nikare ew evînê maf bide
Yê vîn ne xurt yara xwe ew zû berdide
Zor bê li wî tiştê buha erzan dide
Yarê li ser ê nagirî ew nakenê

Yara min roja ez bi wayê jîn dibim
Dilsoz bi yarê re divê ez jîn bibim
Dilsoz nebim wê Bêbuhar ez jîn bibim
Yara min şîrîn yar ji wê pêve tunê

Rojkê dilê min

Rojkê dilê min xweş nebû ka çima
Jîn im di nav derya û pêlên xema
Xort bûm temen vala û bêhûde çû
Çî bikim bi jîna jar û pîr tişt nema

Xort im evîna rast bilez pîr kirim
Wek sîtila ar tim di bin de gur im
Baxçê gelan bayê buharê li ser

Ez ê li nav baxçê di bin ba kur im

Bûm ew pelê darê ku ba lêdixê
Aram tune xurt min li ba tim dixê
Gêj im ji ber bayê evînê li min
Ber bi zivistan hişk bibim min bixê

Wer mam li ber wê dîlbera pir zîba
Şahzadeya Belqîs li textê Seba
Pîr bûm li ber dîlber temen wek min çû
Xwezî min got ku jîneke nû heba

Jîn wek Eyûb pêxemberê pir hedan
Wî û Rehîma dest ji hev bernedan
Pîr bûn ji nuh de herd Xweda can kirin
Wana ji ber ola Xweda derneda

Ez jî hedandar im li ber dîlberê
Hêvî ji Yezdan zû dikim yar werê
Jîn çû bi zîwarî hemû min buhart
Bêbext felek hîn jî ji min nagerê

Bûm find pêş koran bi şev vêketim
Bê ûd di zindanê neçar raketim
Pê paş ketim malê min çû mam xizan
Bê sûc ji çav Kurdên nezan derketim

Şevreş çiya wînda dike yê bilind
Kor in li ber ê roj nedî çî ye find
Wek ker bizaniba bi zor çêbûba
Sed kes nerind çî bike li nav yek ku rind

Lê ez ne poşman im min girt ev riya
Min bernedan rast gotinên pêşiya
Herçên ji yarê re dirust jîn ev in

Wê tim li ser be berf û mij wek çiya

Gernas Siyamendê Silivî ez im
Ferhad û Mem hersên bi hêvî ez im
Doza min ma Şîrîn û Zîn û Xecê
Malê dinê êdî li pey nabezim

Wek bazekî baskên min xwezî heba
Zindan li min xwezî derî zû veba
Min zû bidiya qesra ku Şîrîn li wir
Sîpan û ew Birca Belek cî min ba

Wek baz birûmet kin divim jîn bibim
Wek qertelan navim dirêj jîn bibim
Jîna di dîrokê dirêj jîn divim
Maldar xulam navim ku bê vîn bibim

Hûn bîr bibin pêxemberan serweran
Serşor nebûn ewna ji bo newneran
Mam Bêbuhar yar ew buhart min ma
Cewher ev in her ên divin cewheran

Pakrewan

Hey pakrewanê Kurd dilêr
Canê xwe yê şîrîn buha
Erzan te da tevde ji bo
Rizgariya axa welat

Ka kî dikare wek te ew
Comerd bibe canê xwe yê
Şîrîn bike qurban ji bo
Rizgariya axa welat

Gava dibî pêşmergeyekî
 Pir qehremanê serbilind
 Germê û sermê şer dikî
 Tevde ji bo roja felat

Dergê ku azad bî kilît
 Wayî dikarî zû vekî
 Qelsmêr nikarin wî vekin
 Tirsok nikarin kêferat

Cenga te ya xurt û giran
 Serşor tu car nabî li ber
 Ew çewserê xwînwar û zirz
 Tim tirs di dil de bê tebat

Lat û şikeft kohên bilind
 Çekdar di nav de şer dike
 Nade bi sed Alman û Çîn
 Radibe bi karê kêferat

Axa welat wê bîn dikî
 Birçî tu nabî têr dixwî
 Nadî bi kazîno û dans
 Xwînwar Kemal gava ku hat

Wayî ereq danî vexwar
 Zarê me Kurdan qedexê kir
 Heştêsed hezar Kurd qir kirin
 Wî kir nekir dawî nehat

Çavê gelê Kurd tev li te
 Dayika te ya pîroz li mal
 Digirî tu diçî pakrewan
 Dimirî li ser axa welat

Zarok dimînin bêxwedî
 Diya wan li ber wan jar dibe
 Bêmêr dimîne war tune
 Sermat dibe gava tu nat

Diçî tu çûna bêveger
 Bê gor dimînî derbider
 Bê gor dimînî lê nepirs
 Tev bûye gor axa welat

Ew xencera pê şer dikî
 Xama di dest Xanî ye ew
 Navê xwe datîni li nav
 Mêjû ji Kurdan re xelat

Ên pakrewan dimirin diçin
 Dinya ji wan re tişt tune
 Dîrok dibe cî wan ji ber
 Ew çêdikin roja felat

Ewna dibin fîda wekî
 Kurmê hevirmêş çêdikin
 Canê xwe yê şîrîn didin
 Diçin bi kuştin û şewat

Romeo ev Juliet e bes
 Mecnûn evîn Leyla ye bes
 Ên pakrewan wan hê du yar
 Rizgariya Kurd û welat

Azadiya Kurd dar e ew
 Xwînê nedî reh nalive
 Reh zuha bibe wê şîn nebe
 Bê xwîn tu car nabe felat

Mam Bêbuhar xwezî min ew
 Ez jî bigihiştama we zû
 Ez têketama rûpelên
 Mêjû ji bo Kurd û welat

Ehmedê Xanî

Ji Xaniyan Ehmed melayê pir zan
 Şemala pir geş li nav Kurdistan
 Venamire ew wek stêrên ezman
 Li nav Kurd manî heta hê cîhan

Bi rewşenbîrî ji bo Kurd kar kir
 Ji Kurd re torak bi bingeh saz kir
 Bi zانبûn derman ji Kurd re çar kir
 Ji êşê re bû bijîşkê Luqman

Bi çek Rustem bû bi xam Xanî bû
 Xama di dest wî tîfinga wî bû
 Berê xama wî ji hîbra wî bû
 Li çewser ket jehr gihişt xwîna wan

Ji xama wî lan çî felsefe çar bû
 Nema ew kerr bû nema ew sar bû
 Xuya kir her tişt nema winda bû
 Wekî ayetên ji pêşî Quran

Bi banga wayî ku Kurd em yek bin
 Şerê hev em Kurd nekin xurt çek bin
 Nekarên Kurd wê hemû parsek bin
 Xulam bin wê tev ji bo Kurdistan

Li ser koka wê hemû Kurd şîn bin
 Nema dimirin wê li cîhan jîn bin

Hemû wek Osman û Cegerxwîn bin
 Bi çek Barzanî bi xam Kamîran

Celadet mîrê me Kurdên diljar
 Reşîdê Kurd jî wekî wî Hawar
 Qanatê Kurd jî bilind kir wî zar
 Dirust danî ji zimanê Kurdan

Ji ber wan Midhet Bedirxanî ew
 Li pêş Kurdan bû bi şev wek pertew
 Li çavên wana heram bûbû xew
 Li wan ferman bû ji bo Kurdistan

Welat berdan çûn biyan tev jîn bûn
 Xizanî bû har li wan bê şûn bûn
 Mirin çûn gorê welat jê dûr bûn
 Nedîn azadiya gelê Kurdistan

Xwe sotin wek qirş ji bo Kurd bûn ar
 Kirin ronahî li pêş Kurdên jar
 Nekar tirsandin bi arê Hawar
 Şiyarbûn Kurd tev bi zanyarî wan

Ji bo Kurdistan hemû bûn berhem
 Welat ew bû Zîn ji wî re bûn Mem
 Ji jînê rojek nedîn wan bê xem
 Eyûb pêxember hedan nagihe wan

Hedandar bûn ew ji bo Kurdên jar
 Hemû bindestên neyarên dijar
 Ji şêx re sofî dizên axên har
 Melan çar mezheb Ereb dan ber wan

Di çerxê bîstan çima Kurd wa bin
 Bi banga Xanî ji xew ranabin

Ji ber ên serwer bi yek bin nabin
Ji kursiyên wan re gelê Kurd qurban

Ku ez bimirim wê herim ba Xanî
Ji wî re bêjim çi malwêranî
Me difroşin hin bi pir erzanî
Tenê bindest em li nava cîhan

Te poymak çêkir Memo wî doz Zîn
Ji Kurdistan re tu bû Mem ew Zîn
Te xwest Kurd yek bin tu mir dil xemgîn
Bi çar parçan hîn gelê Kurdistan

Bi hêvî bûn em ku xwende rabin
Bi têkoşîna wan gelê Kurd zan bin
Bi dilsozî tev bi hev re rabin
Neyaran derxin ji nav Kurdistan

Ti tişt pêknatî te tiştê gotî
Te canê şîrîn di ber de sotî
Tu car nabin yek kesên xwe firotî
Kesên bêwijdan ku namûs erzan

Gelo çi bike Bêbuharê diljar
Li wayî îro giran bû ev bar
Tu jî ranabî ji bin axa sar
Cegerxwîn jî mir ji derdê Kurdan

Li daristan lê bila çend hişk bin
Ji êzingan re bila ew pişk bin
Ku çend dar hişk bin ne wê tev hişk bin
Ku hin bimirin wê nebe daristan

Li ber doza gel xwe ranagirin çend
Li ber ava xurt gemar nabe bend

Ji Kurd re bû wek Kerîmxanê Zend
Niha Barzanî ji nav Kurdistan

Zengilo

Hey zengilo zengilo
Pir deng xweş î zengilo
Bê mey te serxweş kirim
Dengê zelal zengilo

Zing zing ji dengê te tê
Tewr deng ji hev naqetê
Xelkê ji dûr de bihîst
Şana Şivan zengilo

Deng da te deşt û çîyan
Mêrgan û tev kaniyan
Dengê qulingê melûl
Jê xweştir î zengilo

Zelxa evîndar ez im
Dosta şivanê pez im
Jîna Hesoyê Şivan
Ewya ez im zengilo

Dil nadime her kesî
Ez şivan bim xwezî
Dengê bilûra Heso
Wek wî xweş î zengilo

Qîza beg im xanim im
Girtiya begê zalim im
Dengê min nagihê silav
Bigihîne Heso zengilo

Bila rind zanibin

Bila rind zanibin çewser gelê Kurd
Gelek gernas binamûs in li kur be
Welat ewna ku bernadin tu carî
Çi canfîda ji bo axa welat in

Xwedî pad û xuhermend in gelek car
Ji Mîdî de ji Mîtan de ji Sûbar
Ji Aşkan de ji Gotî de ji Exmîn
Xwedî keyxan xwedî tac û felat in

Xwedî tor û nijada pir ji mêj de
Gelê Tirk û Erebatin ji dûr de
Bi ol wana kirin bindest gelê Kurd
Dizanin Kurd xwedî axa welat in

Bi dîroka me Kurd lîstin gelek car
Gelek Kurd wan ji warê wî hilanîn
Ketin şûn Kurd bi zorê û bi xapan
Hemû bajar û gund wan nav guhartin

Ji bo pada me wînda kin bi carê
Heta ola Zeradeştê me Kurdan
Bi carê wan qedexe kir li nav Kurd
Bi rol bû ew dema ewna ku hatin

Ji bo wî Kurd gelek kuştin ji boyî
Gelê Kurd ew nemîne yek li cîhan
Bila çewser bizanin Kurd tu carî
Serî danên xwedî doz û xebat in

Ji bo jîna ku tên kuştin bijîn Kurd
Welat ewna li çewser tim dîkin gor
Wekî şêrên di zincîran bi ol wan

Dixapandin bi ser hev de nehatin

Nexwendî bûn li paş mabûn bi yekcar
Ne ew Kurdên berî çil sal nezan bûn
Niha xwendin bi zanîn û bi raman
Xwedî dîrok dilê nav rojhilat in

Nikarin rojê bi bêjîngê veşêrin
Bi tîna pir bi şewqa pir li ber wî
Dibînim wer tu xurt î wê xwe negire
Neviyên Nûh in ji kohê Ararat in

Tu caran qir nebe wê Kurd bi kuştin
Ku yek dimire gelek zarok dibin mêr
Bila dayik ji lawan re bimînin
Jinên Kurdan li pişt mêran kelat in

Welatê Kurd di nav de koh bilind in
Li pişt Kurd in bi çekdarî tu car ew
Neyarên Kurd bi Kurdên mêr nikarin
Bi dest Kurdên bi kêrî Kurd nehatin

Nema em guh didin axên stemkar
Ku talanker dizên tolaz li dor wî
Bi çewser ve girêdayî li ser Kurd
Bi kêrî Kurd tu car ewna nehatin

Ne jî şêx û melayên çewt bi tîzbî
Bi lavlavan selewat û bihistî
Gelê Kurd wan ji dijmin re dixapand
Neyarên Kurd di riya wan re ku hatin

Welat bindest kirin wana bi carê
Hezar sal in bi kuştin û bi talan
Gelê Kurd bû berateyê ber segên har

Misilman in ji wana ev xelat in

Demek wê bê bi ser wan de ji Kurdan

Wekî kurmê ji gûzên Hind ku derket

Ji Kurdistan ti sûd nakin bi carê

Biçin ew cî ji wir ewna ku hatin

Li Kurd tev Bêbuhar şîret dike ew

Neyarên Kurd ne yên çewser li ser Kurd

Neyarên Kurd gelê Kurd ew nebe yek

Neyar ar in ji wan re Kurd şewat in

Gelek şerm e ji Kurdan re di çaxê

Ku gel war kin li ser heyvê bimînin

Ji pêxwas re ji Îran re ji Tirk re

Ku bindest in neçar in bê felat in

Ez Kurd im

Ez Kurd im serbilind im

Ne ser di ber de xwar im

Çêbûm û heta niha

Li dijî koledar im

Ademê duduyan Nûh im

Xwediyê keştî kevnar im

Ez Mîdî û Mîtan im

Îlamî û Sûbar im

Zeradeşt im ola Kurd

Û rêdar û ravar im

Ez Xusro û Cemşîd û

Kawayê Hesinkar im

Isfindiyar û Rustem

Û Darayê şandar im

Xuhermendê Exmîn im

Xwedî hêz û serdar im

Ji Hindê heta Yûnan

Ez ew ê fermanîdar im

Ez ew Selahedîn im

Li cîhanê navdar im

Min xaçhilgir şikandin

Ji Kurdistanê narim

Li ser çiyar Pêşmerge me

Şêr û pilingê har im

Paşverû Tirk û Ereb

Û Ecem re cengdar im

Şerm e di çerxê bîstan

Hîn bindest û çar par im

Divên winda bim lê na

Ez wek rojê diyar im

Xurt im hîmê min xurt e

Li ber bahozê narim

Pir gel ketin winda bûn

Va hîn jî ez li dar im

Aştîxwazê cîhan im

Hevalê yên hevpar im

Ez mafê xwe dixwazim

Wek gelan xwedan war im

Bi ol wan xistibûm xew

Lê îro ez şiyar im

Pir berf û baran hatin

Venemiriyam pêt û ar im

Li dijî koledaran

Dojeke pir dijwar im

Çep im li ber rastê xwar

Wek maçîn û dîwar im

Li alîkî dixwînim

Li alîkî li kar im

Li alîkî kone me

Li alîkî çekdar im

Ez ê mafê xwe bibim
 Ji ber ez tim dozdar im
 Buhareke nû çêkim
 Ji ber ez Bêbuhar im

Kurdistana Swêd

Kurdistana me ya dîrok kevnar
 Ji dema Nûh de ava û li dar
 Warê Zeradeşt xaka xweş û pak
 Jê rabûn serdar pir serwer û çak
 Di Kurdistan de abor û mîlet
 Di nav de çêbûn pir mîr û dewlet
 Mîdî û Mîtan Lol û Aşkanî
 Îlam û Sûbar Got û Exmînî
 Kaşî û Xiltî Salar û Riwad
 Merwan û Dostik Înan û Şedad
 Fedlî û Xorşîd Zend û Eyûbî
 Biraxa û Kilîs Mukrî û Babî
 Mirdês û Dasînî Gulbax û Xerzan
 Şana Mîr Azîz dewleta Botan
 Dewleta Libnan Mîr Îmadedîn
 Dewleta Kurd bû bi nav û dizgîn
 Dewleta kurdî dawî Mihabad
 Salkê dirêj kir bi rêdar û dad
 Bi destê Kurdên gernas ava bûn
 Pîr pakrewan çûn ji bo serxwebûn
 Em Kurd kevn in wek Grek û Fenîk
 Em bûn misilman man Metafizîk!
 Bi dest Rom û Tirk Erebb û Ecem
 Welat rûxandî tev bû derd û xem
 Ber çar hezar sal em Kurd pîr zan bûn
 Ji Yûnan wêde hov û nezan bûn
 Tev ji me hîn bûn kar û riya rast

Pêş ketin gihan tiştên ku wan xwast
 Rabûn li dijî papa û dêra
 Ji ber xwe xistin pêşketin pê re
 Berê ew bûn ên sermat sergeşt
 Îro warê wan bûye wek buhişt
 Îro mişext bûn qelsmêrên Kurdan
 Qelsmêr çûn Swêd Kurdistan berdan
 Peymana NATO, CENTO û Etles
 Xwarin pir kirin ji bo kesên qels
 Ji bo xwedan doz Kurdistan berdin
 Daxwazên Kurdan hemû bi derdin
 Ji bo yê here nema vegere
 Navê Kurdistan bi carde here
 Berê bi zorê kes dibûn kole
 Koletî îro xwarin û mal e
 Teksî û vîla şuştin û nazik
 Geşt û kazîno keçikên xweşik
 Qels Kurd li Swêd bi car war kirin
 Kurdistanek nû li wir saz kirin
 Kazîno kirin parlemana xwe
 Qelsmêrek kirin ser komara xwe
 Bi hev re dikin fîxan û qarqar
 Dibên bijî ev serok û komar!
 Kurdistana kevin ji me re nabe
 Kurdên li wir man bila ya wan be
 Çiyayên bilind in gelekî sar in
 Berf û bahoz û şikeft û dar in
 Ji dema Nûh û Mîdî de mayî
 Bi bombên çewser hemû rûxiyayî
 Lê warê xelkê nabe yê meriyan
 Dibê xweştir e jê xana keran
 Ew kesê her roj kuştiyan nebîne
 Ew xebat nake ji bona jînê
 Kesên binamûs welat bernadî
 Rûyên xwe naguherin piştî xwe nadin

Kurdistana kevin welatê bavan
 Ji min re lêkin gelek silavan
 Li ser wan çiya û lat û zinaran
 Pir xurttir e ji bombên neyaran
 Pêşmerge di nav wek şêr û baz in
 Şapik li wan in dîsko naxwazin
 Xwînê dirijînin ji bo serbestî
 Kurd reha bin ji jîna bindestî
 Xweşmêr şer dîkin sal bû bîst û heft
 Xewgehên şêran zinar û şikeft
 Pişt nadin guhbel Yaşar û Ubêd
 Şikeft xweştir in ji vîlayên Swêd
 Herçî binamûs divê vegerin
 Ji xwe kesên qels û pîs nema vedigerin
 Kesên qels û pîs bi zor nabine mêr
 Çelîkên roviyan ji xwe nabin şêr
 Bêbuhar bi dil bû wek Cegerxwîn
 Ew jî li pey wî tim dike qîrîn

Sî roj

Sî roj zivistan derketî min nedî
 Pêşî meha Nîsan ji mal derketim
 Derve li hawîr min gulên rûgeş in
 Min dî li nav wana gulek çilmisî

Wer stûxwar pelg daketî pir melûl
 Roj nagihê mayî li ber sî zinar
 Mayî wekî min bê buhar wer bişîn
 Min got gulê wek min tu jî bêkes î

Bilbil li ser pelgên te qey nacivin
 Diçin dixwînin tev li ser geş gulan
 Bes ê di bin serma zivistan tu yî

Wek min buhar hatî tu pê nahisî

Havîn li pey tê hişk bibî ba bibe
 Kal bûm temen diljar hemû min buhart
 Em wek hev in jîna me tev bê buhar
 Serma dibin ew berqefên tim bi sî

Dostên min jî kêr bûn wekên bilbilên
 Bê sûc tu berdan çûn çima geş nebî
 Nîrên ku teng dostên mirov kêr dibin
 Rojên fireh dostî nedî her kesî

Dostên ku mêrxas û binamûs divim
 Wek gur hevalbendê xwe ew bernede
 Navim ku dostê wek segan dijî
 Yê ket dibin ê xurt bi car carisî

Şana ku hingiv çêdike ew ez im
 Tiştên gemar ez tim ji wan dîr dibim
 Jîna bi rûmet pak divim jîn bibim
 Navim bijîm jîna bi tim çilfisî

Zanim ji ber wî ez bi mal paşketim
 Lê ez gulê dawî dibêr rast ez im
 Ên pîs bila ew tim bibên şaş e ev
 Pak bim guh nadime her kesî

Pakî ne ew çermê ku pak kinc li ser
 Pakî dilê xiş tê nebe tim dirust
 Oldar kesê tiştê nerind ew neke
 Rindî bike Yezdan li ba ew kesî

Navê te wê wer pak bimîne gulê
 Ez jî bimînim pak bila Bêbuhar
 Maldar min navê pîs bibim goşt bixwim

Xwarina min be bes nan bila tim tisî

Şîna Helebce

Hey Sedamê tawankar
Tu bûyî wek hovê har
Te Iraq kir tar û mar
Te axa wî tev kir xwîn

Kurdistanê wek buhişt
Av û çiya û dar û deşt
Havîngeh gulzar û geşt
Ba xweş û gelek şîrîn

Bi barûtê te reş kir
Ew şînayî te hişk kir
Te pê dilê xwe xweş kir
Şadîmanî te kir şîrîn

Bi sedan gund wêran bûn
Bîst û pênc şar xopan bûn
Pir Kurd man bê nan û şûn
Bê derman man ên birîn

Xelkê çiya û zozanan
Te avêtin germiyanan
Bê xebera xwedanan
Pîr û zar û jin digirîn

Bavên zaryan girtî ne
Yê pûç bûye yê dîn e
Ji wan re Xweda nîne
Bendên Nîhaya bixwîn

Zarok mirin bi seda
Di hembêza diya xwe de
Ji ber te derman neda
Tu ji Kurdan re dil bi kîn

Kurd naqelin bi kînê
Yê xwîna Kurd dirijîne
Jînê li nav diçîne
Kurd jîneke nû dijîn

Zarok cengê naxwazin
Zarok aştî dixwazin
Dixwazin bê tirs razin
Bêguneh in dil bê kîn

Ne îslamî xuya ne
Pêxember got bira ne
Ma ev bext û wijdan e
Hec Sedamê dest bi xwîn

Te got min Kurd winda kir
Min reh ji bin de rakir
Dîsa Kurd şoreş rakir
Tu mayî yê derewîn

Bendê te danî çiriya
Şoreş xurttir vegeriya
Yê neyarê Kurd girîya
Li neyarên Kurd bû şîrîn

Gelê Kurd li te zor kir
Pir leşkerên te qir kir
Qada xwe ji dest te bir
Bûyî cinawirê dîn

Wek Hîroşîm û Nagazakî
 Dixwazî Kurd winda kî
 Li Helebce bi carkî
 Pênc hezar kuşt deh birîn

Nagazak û Hîroşîm
 Ji rizgarî re bûn hîm
 Tarî ron kirin bûne mûm
 Gelên bindest riya xwe dîn

Bomba zirrî ji te nat
 Hew ev ji destê te hat
 Tê hîn bikuştê sed qat
 Hevdeyê Avdara bi şîn

Hitler wekî te nekir
 Bombên jehrê pîj nekir
 Te li Hitler zêde kir
 Amerîkanan tu kirîn

Gelo hevparî ev e?
 Ma bi gotina dev e
 Çewt neke jê nereve
 Tiştê buha û şîrîn

Sedamê zirz û bêvac
 Tu li ser kursî Hecac
 Ferman dikî bê armanc
 Li ser wî kursî bi xwîn

Çawa bê wijdan dijî
 Jin û zaryan dikujî
 Bi jin û zar î tu jî
 Bes e hovê har û dîn

Ka ew şahê tawankar
 Ka Nûrî Seîdê har
 Ka Neronê stemkar
 Ka Hitler û Musolîn

Helebce û Xormala dîl
 Te kir wek Sebra û Şatîl
 Tu bûyî wek Îsraîl
 Ma çi ferqa te û Begîn

Lê Kurd tu car naqelê
 Wek nizêzê dikelê
 Kurd li we çaran belê
 Hûn bi sam û tirs dijîn

Lê Kurd wekî te nakin
 Wê tolê ji te rakin
 Tîkrîtê wêran nakin
 Lê çêbû Selahedîn

Hey hec Sedamê celeb
 Nekarê Kurd û Ereb
 Hev dikujin bê sebeb
 Nema Kurd bindest dijîn

Li her cî Kurd şiyar bûn
 Rast û derew xuya bûn
 Doza Kurd e serxwebûn
 Divê Kurd serbest bijîn

Neviyên Mîdî û Mîtan
 Wa şer dîkin li ser çîyan
 Bi zanebûn çek hildan
 Li te û Xumeynî û Evrîn

Her Kurdên mêr û zane
 Mirin bi wan erzan e
 Kurdistan xêr û kan e
 Bes e Kurd xizan dijîn

Kurd xwe dayî ber keysê
 Tayê cengê dirêşê
 Bêbuhar jî tev doza
 Zan Xanî û Cegerxwîn

Gelê Kurd

Gelê Kurd ma heta kengî neçarî
 Di zîwarî melûlî wer tu bindest
 Tu birçî ev nezanî jî bi serde
 Ji dest çewser bi xwîna Kurd gemarî

Ji Sasanî jî Îraban ji Selcuq
 Ji Osmanî heta îro tu bindest
 Li cîhanê kesek bindest nemaye
 Heta kengî bimînî wer bi jarî

Welatê Kurd hemû petrol û kan in
 Neyarên Kurd bi talanî dixwin tev
 Tu jî wer bû xulamê wan bi nizmî
 Li ber wana serî hildî nikarî

Wekî xelkê divê rabî bi xurtî
 Bixwînî da bi zana bî tu çêkî
 Çekên pir xurt firokan lê siwar bî
 Ji ber wî ve keran hîn lê siwarî

Heta kengî şivanê pez bimînî
 Bi vî hawî tu car rizgar tu nabî

Ne çekdar bî li ser çiyayên bilind bî
 Bimînî wer di wê korta gemarî

Ji derve kes tu car nayê bi zorê
 Te dernaxe ji dest çewser reha bî
 Divê rabî bi mêranî bi hev re
 Ku serbest bî ji dest çewser tu karî

Gelek şerm e neviyên Mîdî ku wa bî
 Heta îro di bin destan bimînî
 Bi mêrxasî li cîhanê xuya yî
 Rehê pak î neviyê Mîdî tu arî

Bibî kole stemkarê ji derve
 Ku hatin ew li ser warê te wer man
 Ji Îranî guhên wan pêl serî hişk
 Ji Tirkên zer ji çîpreşên gemarî

Ji derve de ewên çîpreş ku hatin
 Li dij Kurd ên mirin ew bûn ziyaret
 Bi dest wana gelek Kurd mift mirin çûn
 Dibînin Kurd dibên gorê kifarî

Bi ol hûn perdeyê reş man li paşî
 Bi sofîtî ji şêx re bûn pezên şîr
 Hinek bûn diz li ba axên stemkar
 Ji hev kuştin dubendî tim neyarî

Hinek maldar li bajaran ticar in
 Qe guh nadin welat bindest ku mayî
 Bi çewser ve girêdayî li dij Kurd
 Bi çewser re xirab nabin tu carî

Gelek Kurdên hejar çûn man li derve
 Nema ew tîni dest çewser û axan

Ji dest wana gelek zor dîn revîn çûn
Welatê wan nema tê de sitarî

Gelek zarok nema zanin ku Kurd in
Nema kêrî welat ew tên li wir man
Bi çewser re li ser Kurd bûn giranbar
Divê rakî tu vî barî nikarî

Niha jî hin ji Kurdan bûne zana
Li hev nakin li ser kursî ji karton
Nema ew bîr dibin çewser ji bo hev
Bixînin ew li dij hev tim neyarî

Gelek wek Bêbuhar hatin û nalîn
Ji ber derdê nebûn yek Kurd li paş man
Nexwendî bin ku hev negirin ku wer bin
Ji bin destan reha nabin tu carî

Êrîşa Tirkan

Evren bila rind zanibî sala hezar
Û nehsed û heştê û sê ew sal ne wek
A bîst û pênc çaxê Kemal tev xwînmijê
Kenan Beg e wek wan tu Kurdan qir bikî

Çawa tu xapiyayî ketî erdê Kurdên Iraq
Mêrxas neviyên Rustem li wir pêşmergeyên
Barzaniyê cîhan hejand wî fêr kirî
Ew ax kirî volkan herî wir pêl bikî

Ma qey tu bîr nedibû Melek Xazî Iraq
Şahê Ecem Kurdên Iraq herd pîs kirin
Hejde hezar leşker ji Tirkên Anadol
Kuştin bidî wana li wir winda bikî

Kalê te Cengîzê Moxol ewya û Ho-
Lakê Teter cerdên giran wana ji Kurd
Havil nekir pir leşkerên wan lê mirin
Tişteki ji Kurd wan çar nekir tê çar bikî

Êdî nema em Kurd dixapin yek bi wan
Ên ol kirin perde li paşî yên keleş
Kurd qir kirin talan kirin namûs birin
Tirkên teres hatî tu jî vir wer bikî

Kurdên di bin destê we jar qey hîn ne bes
Ew kuştîyên Dêrsim û Agirî yên Gelî
Zîlan û Amed qir kirin neh sed hezar
Vir jî bidî ser wan li vir wek wan bikî

Rind zanibî herçiyên şiyar mal nê dizîn
Bê xwendinî Kurd çav vebî dil kor diji
Derzî xewê pê Kurd we gêj kir xist xewê
Yê raketî her tişt bi wî karî bikî

Îro neviyên Kawa û Rustem ên dilêr
Tev xwende bûn şerker bi şer re zane bûn
Axa welat ê ew nehêlin baz nedîn
Wê ew bikin gora te ger wir pêl bikî

Hûn tim dibên Îslam birayin wek hev in
Xwîna biran ger rast bira bî namijî
Bê kuştinî mafê gelê Kurd tê bidî
Mafê gelê Kurd tê ji wî re mohr bikî

Evyay welatê Kurd divê hûn jê bi car
Bar kin herin warê we Tirkistan e ew
Qayil nebî gemî Nûh waye ew li ser
Qet Nûh nikarî wî tu car înkâr bikî

Kurd em nevî Nûh in rind zanibî
 Mîdî û Mîtanî û Sûbarî em in
 Bavê gelên cîhan em in navên ti car
 Qada me ya paqij tu wî mirdal bikî

Dengê Riza tev Şêx Seîd tev ên şehîd
 Gazî dikin tola me rakin hûn ji wan
 Tirkên neyar ew xwînmijên dijwar û har
 Kurd raperî êdî nikarî kerr bikî

Mezlûm û Xêrî û Kemal wan gur kirin
 Heftê û sê girtên li Amed ên şehîd
 Wana xwe dan sotin ji bo Newroz bijî
 Tîn daye çar alî nikarî sar bikî

Hûn guh nedin ew Ataturkê bav Cihû
 Mamosteyê wî ew Stalînê neyar
 Dehlên mezin dar tê birîn telh şîn dibin
 Ev çax ne ew çaxê tu Kurdan qir bikî

Xweş Bêbuhar zane tu car Kurd namire
 Îro gelan tev nas kirin çekdar e Kurd
 Ger zor hebe maf wê tu car winda nebe
 Rast rê ye ew wayî nikarî xwar bikî

Raperîn

Pir car gelê Kurd radiperî jê dîmir
 Pê paş diket dîrok bi wî nû dikir
 Ev car hemû Kurdên Iraq wek lehî
 Rabûn bi hev re raperîn her bijî

Çewser hemû rêş kir li nav yek nema

Tola şehîdên Kurd ji wan rakirin
 Ê koledar çi bike li ber ew gelê
 Bû tav buhara xurt li jor hirmijî

Axa welat tev kir birûsk leşkerên
 Xwînmij Sedam lê bû wekî dojahê
 Av daye Kurd dara jiyanê bi xwîn
 Bahoz ji çar alî were nahejî

Çewser nizanîbû gelê Kurd li vir
 Tev bûye yek pêşmergeyên ew dilêr
 Barzaniyê şêrê welat qehreman
 Deng da li nav cîhan bi wan re hejî

Kurd yek ku mir zarok li dû çêdibin
 Kurd ew xwedî axa welat narevin
 Çewser bila rind zanibin Kurd tu car
 Ew namire herçî gelê xwîn rijî

Ev dem ku bindest bî gelek ar e ew
 Ar ew bi xwîna yê şehîd pak dibe
 Qayil dibe bindest kesê bêşeref
 Yan jî kesê ehmeq bi car bêmejî

Bindest ji Kurd pêve li vir kes nema
 Kurd bûne çar çar bûne yek tev li Kurd
 Ferman bi îslamî kirin wan li Kurd
 Ger rast ku Îslam bî bira nakujî

Îran tevî Tirk û Ereb bê fedî
 Ewna dibên Îslam birayên hev in
 Kurdan dixapînin bi ol ên tawan
 Tim kuştinî talankirin xwînmijî

Dan Kurd buhişt wana ji Kurd qad birin

Qada me Kurdan wan li hev par kirin
 Ên Mît kirin şêx û melên olperest
 Kurd tim dixapiyan ji dilpaqijî

Yê qad nebe namûs di wî de tune
 Talan bibe namûs here ber lingan
 Naçe buhiştê ew kesê bêşeref
 Azad nebe ew gel ku bindest dijî

Avdar li Kurd geh reş dibe wek tenî
 Geh geş dibe ronî dide şa dibin
 Sal not û yek Avdar neyar mat kirin
 Her yek ji wan ma ser li jêr ponijî

Pêşmergeyên Barzaniyê şanbilind
 Ên koledar her çar li dor pûç kirin
 Ala me Kurdan rakirin jor bi ceng
 Wek Bêbuhar gorî we Kurd her bijî

Şîna Qeladizê

Sala hezar ê nehsedê heftê û çar
 Nîsan ku roj bûn bîst û çar ew Qeladiz
 Şarê gelek şîrîn û xweş pir rind û naz
 Beisiyan kirin lê reş zivistan ew buhar

Ewrên zivistanê reş in baran e tev
 Ewrên ji Beisiyan xerdel in napal û ar
 Suxoi firokên Sovyetê ew berdidin
 Îro li şarê Qeladiz pir tene xwar

Xwendingehên zariyan li wir xopan kirin
 Wana kirin xwendin li nav Kurd çênebe
 Armanc ji bo zana ji nav Kurd ranebin

Mamosteyên zana mirin tev xwendekar

Îro li wir qîrîn û hawar û girî
 Mafê mirov rabin herin wir lê binên
 Laşên li erdê man li wir wer bê xwedî
 Yên sax li wêrê bar dîkin jê koçbar

Kîna Miheleb û Umer Xalid Welîd
 Mabû di xurcê wî Sedamê dilkevir
 Îro li Kurd ewya wekî qada dike
 Îro dixwaze ew bike Kurd tar û mar

Kurd jî mirov in qey ji bo Kurd maf nema
 Yaxud mana bi hin li vir winda ne em
 Ên koledar tev wek lyad kurê Xenem
 Ewna gur in îro li dor Kurd çar kinar

Rab hey Selahedîn li Kurd rind mêze bik
 Lawên te Kurd îro li wan çawa dibe
 Qencî te kir îro li Kurd çep vedigere
 Rab lê binêr Îslam li Kurd tev bû neyar

Hey xwînmijên Bexdê bila hûn zanibin
 Kurd namire wê wek xwe bin hîn zêde bin
 Ehmed Bekir xwînmij Sedam dinya hebe
 Wê wer li ser eniya we be ev eyb û ar

Aşûr û Rûm Tirk û Erebb cerdên Moxol
 Hêzên Teter wana ji Kurd havil nekir
 Kî hat ji wan wî xwest ku Kurd winda bike
 Ewya şikest Kurd ew ji hev kir tar û mar

Tevde ji bo axa bi xêr pîroz û xweş
 Ew zeft bikin lê war bikin ew jê bixwin
 Ser erd û bin dengê me Kurdan kerr bikin

Navê me Kurd winda bikin ewna bi car

Mesûdiyê yê ol Erebi dîrok nivîsî
Tev derew wî Kurd kirin zarên cinan
Cin agir in ew cin ji Adem paktir in
Bavê we yê Adem ji wê axa gemar

Em pê dibin pir serbilind Arî ne em
Pak in bi her kar û finazê em li ser
Wî jîn dibin dilpak û çak ên reh ku pak
Dostê bi dostan re dirust dij ê neyar

Çewser çiqas zorê bike wê dom neke
Wê şev li pey wî roj hilê ronî bide
Goştê ku nê sotin hilm wê xweş nebe
Herçî ku negirî nakene ewya tu car

Hey koledarên Kurd di bin destê we de
Rind zanibîn wê Kurd tu car serşor nebe
Ew gel ne çekdar be li ser çiyayên bilind
Wê ew bimîne wer di nav kortên gemar

Çekdar e Kurd îro li ser çiyayên bilind
Bawer bikin wê Kurd bigihe mafê xweyî
Tim doz dike pê rind dizane Bêbuhar
Wê hûn bimînin derbider bê cî û war

Leyla Qasim

Sala hezar û nehsed û heftê û çar
Bû şîn li Kurdistan hemû sêzdeyê Eyar
Leyla bi darvekirin keça Qasim Hesên
Fermadarên Bexdê li wan ev eyb û ar

Çarê yekê qîzê me Kurd ew darketî

Îro di bin axa welat de raketî

Perwer Cemîlaya Bûhired wer nebî

Berdan ji zindana Fransa derketî

Xort û keçên Kurdan tu car bê vîn nebin
Herçên gelên nemirin tu car wê jîn nebin
Şoreş bi yê azadî divê dîlan e ew
Şoreş tu car wê bê mirin bê xwîn nebin

Herçên ku azadî divên wan jîn ev in
Tim derbider ewna li mal ranakevin
Ewna dibin nêçîr ji bo yên koledar
Yan kuştinî yan girtinî yanî revîn

Xort û keçên Kurdan tu car şînê nekin
Şapik û şal çekdar li ser bejna xwe kin
Şoreşgeran şîn û girî şerm e li wan
Xort û keçên Kurdan divê şer sar nekin

Leyla li pêş qîzên me Kurd rêçek vekir
Wê kinc ji ala Kurd li ser bejna xwe kir
Wayê bi cî anî dirust Barzaniyet
Dojek ji şoreş re li dij dijmin vekir

Şoreş li dû Leyla gelek wê xurt bibe
Ew ar venamire her here wê gur bibe
Dijmin çiqas zana û xurt ew şer bike
Dijmin li ber Kurd wê îlem serşor bibe

Leyla ji vir bar kir gihişt ba Şêx Seîd
Dawet li wir bû bûk ji bo xortê şehîd
Qazî tevî wî Şêx Rizayê pakrewan
Civîyan li dor wê pakrewanê xortên egîd

Ên pakrewan wana ji bo Kurd şer kirin
Xwîna xwe ya paqij ji bo Kurd ro kirin
Dîrok bi wê xwînê ji bo Kurd kevin nebû
Berhem bi wê xwînê gelê Kurd jîn kirin

Xwîna şehîdan sor dibe ronî bi şev
Ronî nebe riya rast tu nabînî bi şev
Çekdar li ser çiyayên bilind ger şer nekî
Rûnî li mal mafê te nade tirs û rev

Rabûn bi çekdarî hemû xortên şiyar
Tev şer dîkin xortên wekî Îsa Siwar
Îsa li dij dijmin tu caran nerm nebû
Kuştin bi dest Kurdên xiniz kolên neyar

Dijmin ji Kurd talan dîkir mal û melal
Wî mift dibir kuştin didan xortên delal
Ên koledar îro me ewna nas kirin
Îro li dij wan şer dîkin xortên heval

Mafê gelê Kurd wê bibin dilxweş bikin
Rûyê koledar wê tev li cîhan reş bikin
Leyla bi karwanê şehîdan re diçe
Rêbir û diz şevreş bi wan re şer dîkin

Rê dûr zivistanê bi şev tim berf û sar
Dar û devî tarî li pêş rê xwar û mar
Karwan diçe şevreş li dû wê roj hilê
Ilem zivistanê li dû wê bê buhar

Laleş

Pîroz li Kurdên Êzdî tev dikim
Kurdên bi ol ku pak mayî bi ol xwîn dirust
Lê rakirin heftê du ferman nemir
Laleş nivîskarên buha her bijî

Herçên wekî Lûlû û Wehbî neyar
Ola misilmanî kirin perdeya
Xwînmij li paşî Kurd ku tim kuştinî
Ax sor kirin qasî li ser xwîn rijî

Dijmin bi wî xweş bawer in zane yin
Ola ku ew xwendin bi Kurdî bi wî
Dîrok bi wî bingeh ji niha tijî

Dijmin dîkin wînda bikin lê nema
Wînda dibe qels bû xwedî xurt dibe
Roj bîn dirust Kurdên misilman hema
Bawer bi wî birîn bi dil paqijî

Ava ji nav axa me be ew tu car
Wê nê birîn axa me wê av bibe
Ava ji nav axa me nê zuha bibe
Baxçê me ew wê bimîne bejî

Ev ol bi dîrokê girêdaye Kurd
Ev ol hebe pê Kurd tu car namîre
Kurd her bijî nemirî berê namirî
Ez bawer im êdî tu car nahejî

Ola ku Yezdan ew dirust çêkirî
Tawus ji Yezdan de li ser daketî
Wê ew tu car wînda nebe bawer im
Mîhr ji Yezdan de li ser rijî

Olên dizîn wê ew nebin bend li ber
Destê Xweda wê tim li ser be neyar
Êdî nikare ew li dij şer bike
Yê paşverû zengar ketî mejî

Mîr û qewal koşek û zar xweş in
Pak in biran wek pereşt kar dikan
Bê kîn dinyayê dirust jîn dibin
Kinc û dilê wan tev spî paqijî

Zerdeşt û Hadî herdu tu car namirin
Cilaw û zend wê herd dinya hebin
Guh nadimê Kurdên ji boyî neyar
Ew kar dike bîjî jî bin hê hejî

Kurdê wekî xwarina genî bîn ne xweş
Guh nadimê wê ew tu car pak nebe
Ez guh didim Kurdê ku hê bavê dirust
Xwarî ji dê şîrî helal şîr mijî

Şingal ji çiyayê Tûr gelek xweştir î
Laleş ji Qudsê û Mekê kevintir î
Başîq û Behzan hûn li ban Ezher in
Tiştê sivik vala li ber ê tijî

Lê zor hebe rastî li ber şaş dibe
Rastî nebe winda dibe dad li ber
Ger dad nema zorê divê pîj bikî
Maf tê birin çekdar bi şer hevkuji

Şaş in neyar dîrok li Kurd çewt kirin
Dîrok ji nuh de vegere nû dibe
Wê yê dirust winda nebe wek xwe be
Çerxa felek vala dibe geh tijî

Kurdên şiyar hûn dest ji hev bernedin
Keysê ji dest xwe hûn tu car dernedin
Ava bikin pir xweş bikin hûn wekî
Quds û Mekê Laleş bila her bijî

Va Bêbuhar gazî dike Kurd ji hev
Em hez bikin paqij in wek hev in
Îro welat loqenteya xwarinê
Her yek bixwe xwarina ku wê dil bijî

Baxçê li nav gul pir bibin xweş dibe
Her yek bila ew bîn bike ya divê
Lê gul li ber mala min be çêtir e
Dûr be ji mala min li dûr ew bijî

Heyva li çardan

Heyva li çardan dêm tu yî
Ronî didî nîvê dila
Eşqa te ya yê pê nexweş
Derman tu yî hem jî bela
Por zaferana Hind min dî
Têl têl li ser dêmê bela
Ebrû kevanê Rustemî
Tîr tên ji wan nîvê dila
Hawîr perî rojê bijang
Çavê te kesk pelgên gula
Sor sêv hinarkên rû te yin
Lêv şerbeta van sorgula
Dev xunceya mircan diran
Wan ez kirim derd û bela
Gerden şûşa enberê
Mest û ji hilma jê delya

Sînga spî sêvan li ser
 Hildane gewdê paxila
 Bejna sero gava tu hat
 Bêhemd min got sed maşela
 Govend gerî pêşî te girt
 Tarî li min wek roj hila
 Talan te kir dil bir ji min
 Bûyî Sitî ez bûm mela
 Naçim hecê qubla min tî
 Çi bikim bi wan som û sela
 Ez bûm wekî Senaniyê
 Ket mezheba ola Fila
 Min dî di xew sîng bû buhişt
 Kêfxweş li ser min dest pela
 Ava jiyana min li ser
 Kanî ji Bîngolê bela
 Min got vexwim belkî bi wê
 Derman bikim derd û kula
 Rabûm ji xew xewna min pûç
 Min got rebî la hawla wela
 Hêsirên min şand arê di dil
 Hêsirên ku wî arî kela
 Got Bêbuhar êdî bes in
 Ristên li ser van rûpela
 Eger yarê hembêz nekî
 Çi bikim bi nîşana tila
 Ger wek Siyamend mên nebî
 Yar nê bi lavlava mela

Bextê gelê Kurd

Bextê gelê Kurd ew çima wer dibe
 Yê pîs ji wî re ew çima rast dibe
 Yê rind ji wî re wer çima xwar dibe
 Yên ji Kurd re çêdibûn wek pira

Kurdên li Sûrî qenc çima paş ketin
 Rojên ku teng mûm bûn bi şev vêdîketin
 Kurdên nezan ên pîs bi wan pêş ketin
 Winda kirin mafê kesên rind çira

Qelsmêr û pîs îro hemû bûne mên
 Îro ji dijmin ho dibin rol û fêr
 Bûn kûçikên deriyan hemû bûne tîr
 Ên pîs ewan îro li ser şûn perwera

Bê tirs firotin Kurd li nav kar dîkin
 Kurdên nezan ên pîs li hev par dîkin
 Mûçe dibin riya rast li ber şaş dîkin
 Cî çêkirin pîsan li nav kerkera

Kurdên nezan ev parçebûn ma ne bes
 Mafê dilêran hûn didin ên teres
 Wê Kurd tu car rizgar nekin ên teres
 Rizgar dibin gel tim bi dest perwera

Gur kuşt sipêk kûçik dibin lê xwedî
 Kuştî guran kûçik dixwin ked nedî
 Kûçik dibên ên kuşt em in bê fedî
 Bêhiş dibînin kûçikan wek gura

Jîna xwe tev sofî nimêjê dîkin
 Jîna xweşî sofî xwe jê dûr dîkin
 Ger bê buhişt sofî nimê wê bikin

Yezdan buhiştê ew bide gawira

Partî min a Barzaniyê cengawer
Rojên min teng tê de buhart bêveger
Îro ferê herçîn ne tişt bûne ser
Hiştin kihêl meydan kirin a kera

Axên terî yên koledar paşverû
Mixtar û zariyên melan ên durû
Wê rast nebin ewna tu car ên durû
Barê neyaran radikin wek kera

Axên gelek hêja hebûn dilawer
Ew bûn li nav Kurdan dilêr cengawer
Berdan ji ber çewser welat man li der
Natin firotin ew nebûn ên pera

Partî bi qelsmêran tu car nameşê
Rojên ku teng ên zan bi wan naxweşê
Wek xaniyê bingeh nebe hilweşê
Wê sûd nedin kûçikên neyar ên pera

Lawê Elî lawê Ebasok ez im
Nabim dizê axan şivanê pez im
Wek wan çilek malê millet nadizim
Şêrê berê kalê min bû yê şera

Tirk û Erebb tevde ditirsiyan ji wî
Yên wek Temir Paşa neçar bûn bi wî
Heştê hezar kes bir hec pêş ewî
Tev sax vegerandin li mal wek bira

Nabim wek ên şêx û melên çewt kirin
Wana bi ol malê dinê pir kirin
Şêx û melên rast Kurd şehîd çûn mirin

Îro li şûn wan in segên nav fera

Tev bûn xulam karê neyaran dikin
Îro şerê Kurdên binamûs dikin
Teirîb li nav Kurdan ewan çêdikin
Xapiyan bi wan Kurdên nezan wek kera

Yê hiş nebe wê laş neêşe tu car
Namûs nebe wê jîn bibe tim buhar
Ewna dêşin ên binamûs şiyar
Dimirin şehîd diçin digihin serwera

Ez yek ji wan im ê ku jîn Bêbuhar
Rojên ku teng em bûn li dij koledar
Hûn zanibin Kurdên kerên koledar
Şêr im tu car şêr nakevin axura

Şehîd Kemal Ehmed

Kemal Ehmed şehîdê Kurd tu namirî
Li ba Kurdên binamûs pir buha yî
Te jîn tevde bi têkoşî buhart çû
Di dîroka gelê Kurd de tu mayî

Ji Mesûd re tu piştvan bû li Sûriya
Di rojên teng li pişt Partî Demokrat
Wekî çiyayê Metîn bûyî di şer de
Ji Barzanî tu fêrbûyî hedanî

Ne rind çax bû di tengî de te bar kir
Ji nav Kurd ew bi hewcî yê wekî te
Li dor Kurd çar gurên har in bikîn in
Li çolê pez divê jê re şivanî

Tu hevdem bû ji bo partên gelê Kurd
 Li nav Kurd her hevalên qenc bişîn in
 Hela çûyî te em berdan di jarî
 Ne bes bû ev te Şêxmûs bir bi canî

Li Qamişlo serî xwezî we hilda
 Ji darbestê we gel bidiya bi hawar
 Wekî pêlên ji deryayê li pey we
 We şîr danî li şûna şadîmanî

Gelek derd in li pey hev tên li Zîlan
 Li Dêrsim û li Agirî û li Amed
 Mihabad û li Zêwa û li Zaxo
 Helebca jar li ser wan yek we danî

Ji Rûman û ji Aşûr û ji Fars
 Erebi jî hat bi îslamî li dû wan
 Gelê Selcuq û Osmanî û Moxol
 Teter jî hat li Kurd bû tim ziyânî

Me got xwende ji nav Kurdan ku rabin
 Neyar êdî nikarin Kurd ku bindest
 Bihêlin lê dibînim hîn xirabtir
 Xwezî berê çêtir ji vî zemanî

Niha çi bikim gelê Kurd bi gemî qul
 Ji çar alî bahoz li ser giranbar
 Di deryayê ku rê şaş kir neçar bû
 Heta îro tu rê nake xuyanî

Ditirsim xerq bibe ewya di derya
 Eger şofêr ne jêhatî nezan bin
 Tevî bar wê di deryayê here xwar
 Di bin avê here nake xuyanî

Di vê rojê tu çûyî Kurd te berdan
 Di bin destan neyarên Kurd ku bûn yek
 Gelê Kurd parçe bû îro li dij hev
 Li nav çêbû xizanî û nezanî

Bi derd çûyî ji nav Kurdan te bar kir
 Di gorê de serî danî te palda
 Nema têyî tu daxwaza gelê Kurd
 Bi Partî re tu wê doz kî nikanî

Herin bigihin şehîdên Kurd li ba wan
 Li pêşkêşên me Kurd ên çewt gilî kin
 Ku hev nagirin bi bend bendî li dij hev
 Gelê Kurd wan kirin warê nemanî

Nema ew bîr dibin dijmin ku çi dike
 Bi Kurdan yek li meydanê nemîne
 Li bazarê bi dolaran firotin
 Dibên şaş in dibên her tu nizanî

Neman bajar neman gund nav guhertin
 Erebi anîn kirin şûn Kurd bi zorê
 Gelek jar û perîşan bû gelê Kurd
 Tu kes nabe wekî Kurd vî zemanî

Bi kuştin û bi lêdan û bi talan
 Ji parçebûn gelê Kurd bû belengaz
 Li ber çewser nema kare xwe bigire
 Gelê birçî mişext bûn çûn biyanî

Silavên min li Qazî kin li Barzanî li Mehmûd
 Seîd Pîran li Fûad û Ziya jî
 Li Leyla û Riza jî tev Elîşêr
 Dibêje Bêbuhar dadgê we kanî

Serokên partiyan ên bûn gunehkar
 Bidin ber dadgeha doza şehîdan
 Bila rûreş di dîrokê bimînin
 Dinalim wek Cegerxwîn kûr û Xanî

Eger em Kurd nebin yek tev di yek rê
 Di bin destan teres wê em bimînin
 Teres ewna tu car naçin buhiştê
 Wekên şêx hin melayên vî zemanî

Şîna heval Hemze Niwêran

Heval Hemze Niwêran
 Mirî lê tu namirî
 Hey hevalê riya dûr
 Barê welat rakirî
 We Partî Kurd li Sûriya
 Damezrand sed aferî
 We karwanek bi rê xist
 Ji xebatê bar kirî
 Çewseran kir nekirin
 Ew karwan venegerî
 Hûn girtî yan firar bûn
 Jîna we derbiderî
 Li Mezê û Axwêran
 Di zindanên reş derî
 Bîst û sê roj li pey hev
 Li me dan ên nemerî
 Bi dest çepên paşverû
 Ew leşkerên serserî
 Zariyên te man perîşan
 Te ew tişt bîr nebirî
 Ji bo mafê gelê Kurd
 Mala xwe ji bîr kirî
 Tişt mane pê nizanim

Ev tiştên min seh kirî
 Ev e riya qehremanan
 Yan azad bî yan mirî
 Pir azad nebûn mirin
 Ramana wan nemirî
 Di pişt wî re gelê wî
 Llem mafê xwe birî
 Çar koledar li Kurd yek
 Bi lêdanê leşkerî
 Lê millet vîn xurttir e
 Ji lêdanên leşkerî
 Çiqas li nav me çandin
 Parçebûn û berberî
 Tu çare lê nekirin
 Ma dozeke nemirî
 We kanser xist dilê wan
 Ê Kurdistan par kirî
 Şîn bû nema hişk dibe
 Tovê ku we tov kirî
 Hîn jî karwan dimeşe
 Karwanê we bar kirî
 Xortên Kurd ên binamûs
 Barê welat rakirî
 Sond xwarin bi Kurdistan
 Llem bigihînin serî
 Wê têkeve dîrokê
 Ew xebata te kirî
 Tu mêvan î li ba wan
 Ên bi te re doz kirî
 Li ba Nûrî Zaza û
 Osman Sebrî nemirî
 Cegerxwîn jî li ba wî
 Hozanên rewşenbîrî
 Barzanî li hîvî te
 Tev Îdrîsê can mirî

Li gel Seîd û Qazî
 Herin ba Îhsan Nûrî
 Fûad û Yûsif Ziya
 Û Xalid Begê Cibirî
 Tev Riza û Elîşêr
 Elîşanê koçerî
 Seyidxan û Elîcan
 Selahedîn şan birî
 Cemîlê Seyda Licî
 Li dij Tirk pir şer kirî
 Kamîran û Celadet
 Ên zarê Kurd rast kirî
 Û Şêx Mehmûdê Hefîd
 Şahê Kurdan nemirî
 Û Bêkes û Pîremêrd
 Goran û Koyî serî
 Reşîd Kurdê mêrxas
 Ê rêziman çêkirî
 Emîn Birûsk û Qedrî-
 Canê helbest gur kirî
 Ehmed Namî û Palo
 Hozanên dil agirî
 Kenan Egîd jî çû wir
 Ew perwerê nemirî
 Bi hezaran mêrxas çûn
 Nikarî wan bijmêrî
 Silavê min li wan ke
 Pakrewanên nemirî
 Ji bo Kurd û Kurdistan
 Canê xwe fîda kirî
 Li dinya çiqas jîn bî
 Llem mirin bê derî
 Jîna min çû Bêbuhar
 Umrê min jî buhurî
 Cî min li ba xwe çêkin

Hey hevalên nemirî
 Hêvî dikim li nav Kurd
 Ez bimînim nemirî

Dostên nedost

Xort bûm min pir qencî kirin
 Dostên nedost min pir kirin

Kêfxweş bi wan re tim henek
 Nanê min xwarin wan gelek

Min got li min tengî ku bèn
 Dostên min wê kêrî min bèn

Barê min ket xwarin nema
 Dostên li dor min yek nema

Rojên ku teng min yek nedî
 Înkâr kirin wan bê fedî

Min rind xwe nas kir dost tune
 Tev berjewendî bext tune

Nîrê mirovan teng ku tê
 Jin jî mirovan berdidê

Herçî li ba min nan dixwar
 Ewya ji min re bû neyar

Dinya heta xwarin hebe
 Kevçî mirov wê ber xwe be

Min dî mirov xwarin dixwin

Jê naqerin ta têr dixwin

Bes yek ji nav ên xwarinê

Kevçîk nexist dev ê dinê

Her yek divê ew kar bike

Mafê mirov winda bike

Pir lê gerîm min maf nedî

Dawî di zorê de min dî

Xurtî li dinya rast e ew

Çarser dike rast û derew

Rastî li dinyayê heba

Leşker bi çek wê çêneba

Madam eger rastî tune

Rind zanibîn dostî tune

Dostên dema yê wê hebin

Dawî ne wê kêrî te bin

Dostên ku rind bin hindik in

Dawî mirov ji bîr dîkin

Dostên dirust dawî min dîn

Min dost ji wan pêve nedîn

Dostên min dê û bavê min man

Tewr dost ji wan pêve neman

Bav û diya min pir hedan

Bes wan ji min dest bernedan

Wan rast ji min re kar kirin

Man dost heta herd jî mirin

Şîret li her meriyan dikim

Herçên dixapin şiyar dikim

Tiştên min got jê sûd bikin

Dostan wekî min pir nekin

Wek min nexapin dost pir in

Mêşên gemarê jî pir in

Mêşên ku hingiv çêdikin

Peyda bikî pir hindik in

Tiştên buhurt jê sûd nekî

Mandê xwe wê winda bikî

Piştî ketim ez bûm şiyar

Min nas kirin dost û neyar

Goştê ku xav ew dibirijê

Bê ar tu carî nabirijê

Piştî birişt bîn xweş dibe

Ew goşt kebab jê çêdibe

Wê bê zivistan nê buhar

Lê ez tenê mam Bêbuhar

Şîret

Şîret li her Kurdên dinê
Raman bidin ser xwendinê
Pêş nakevin bê xwendinê
Yê ma li paş wî jîn tunê

Yê ma li paş ew sax mirî
Yê dil nezanî kor kirî
Karê bike nagihe serî
Ronî ne bes ew çav tenê

Yê dil bi xwendin ron nebe
Ew dil wekî mecher nebe
Her tişt bi wî berçav nebe
Tewr sûd nede wê yê dinê

Çêtir mirî yê ax li ser
Fathan dixwînin xelk li ser
Ê sax mirî bê çareser
Wî tişt li dinyayê tune

Pêşî dibe şevreş û pal
Rê xwar û mar kaş û newal
Ronî kê bî bê şemal
Bawer bikin yek jî tune

Xwende bibî pê zan dibî
Ger zan bibî têr nan dibî
Birçî nezan erzan dibî
Dostê ketiyan yek jî tune

Birçî xizan xwendin nebe
Jîna xwe tev wê kole be
Xwendin hebe wê wer nebe

Herçî neçîne naçîne

Xwende bibî zor kar bikî
Her tişt tu karî çêbikî
Karî li heyvê war bikî
Ferman bikî heyv û dinê

Tişt çênebe bawer nekî
Her tişt tu karî çêbikî
Karî li heyvê war bikî
Ferman bikî heyv û dinê

Xelkên Ewropa wek me bûn
Piştî gelên wan xwende bûn
Raman gerandin zane bûn
Wekhevî dan mêr û jinê

Dişin li dezgan kar dîkin
Her tişt bi dezgan çêdîkin
Jîna mirovan xweş dîkin
Ronî didin herçî dinê

Kurd rênçber in bê xwendin in
Kurd hîn bi hev re dijmin in
Xelk çûn li heyvê war kirin
Cî Kurd li erdê hîn tune

Herçên mirov em wek hev in
Ên xwende bin wê pêş kevin
Herçên nexwend pêş nakevin
Karê Xweda tewr pê tune

Piştî biriştî ez bi ar
Ez mam li dinya Bêbuhar
Nas kir nezanî ew neyar

Dostê mirov xwendin tenê

Buhar e

Em Kurd dibên ev buhar e xweş buhar e
Meha pêşî ji buharê ew Avdar e
Ji xelkê re piyase û xweş seyran e
Ji Kurdan re hindik xweş e pir jar e

Di Avdar de Kawa ala Kurdan rakir
Di Avdar de Iraq mafê Kurd pê ban kir
Di Avdar de Kurdan li Iraq çek danîn
Di Avdar de Barzanî ji dinê bar kir

Şêx Seîd jî şoreş rakir û çek danî
Ji ber hevalên wî rabûn bi nezanî
Tirkan Şêx Seîd girtin ew bi darxistin
Li ba pakrewanên berê serî danî

Wek Yûsif Ziya Kemal Fewzî û Fûad
Wek Şihabedîn û Xalid Beg ên xanzad
Bi sedan kuştî û pakrewanên Kurdan
Bi Şêx Seîd re serê xwe danîn bin qad

Seyidxan û Elîcan û Tewfîq û Ferzend
Cemîl Seyda û Selahedînê lewend
Hisên Elî û Şêx Misbah û Ebdilrehîm
Li pêş Tirkên dijwar bi salan bûbûn bend

Derd û kulên wê Mihabada birîndar
Kûr dinale ji dest wî şahê dijwar
Pak Qazî Mihabad Seyfî û Sedrî
Ewna jî bi darvekirin sî û yekê Avdar

Mezlûm Dogan tevî heftê û pênc hevalan
Wan ramandaran û wan zana wan şepalan
Xwe şewitandin gur kirin arê Newrozê
Li pêş Kurdan wan ronî kirin wek şemalan

Wan ji laşên xwe çira tije don kirin
Vêxistin tarî li pêş Kurdan ron kirin
Ne birçî bûn ne tazî bûn ne bêmal bûn
Tev ji bo Kurdan wan xwe canbêzar kirin

Bûn pêşkêşên pakrewanên Kurd bi zanî
Pir mêrxas bûn hatin kuştin bi mêranî
Çûn Kurdistana rengîn mezin û navdar
Ba keyxan Dara diyarî û mêvanî

Jê re gotin piştî wî şanê teyî bilind
Te ferman kir ji Yûnanê heta bi Hind
Va dijminan di pey te re wêran kirin
Welatê tê zevî tev bajar û gund

Pir gernasên û zanên Kurd çûn mirin biyan
Wek Emîn Birûsk û Celadet û Qedrîcan
Wek Ekrem û Qedrî Cegerxwîn û Xanî
Îhsan Nûrî Ehmed Namî û Kamîran

Wekî Ehmed Nafiz û Hesênê Hişyar
Wek Reşîdê Kurd çêkir rêziman û zar
Ên pakrewan û biyan mirin bijmêrin
Wan li rûpelan binivîsim nên jimar

Hin ji wana nivîskar bûn gelek zan bûn
Hin ji wana torevan bûn hin hozan bûn
Sed Kemal û Îsmet sed Nêrî û Şah
Ez sond dixwim bi ramyarî ne wek wan bûn

Pakrewanan bi xwîn av dan dara jînê
 Dîrok nû kirin ji bo her kes bixwînê
 Ji felekê xwestin ala Kurdan hildin
 Kurd jî wek gelan serbestî bibînê

Heta îro jî Kurd jîn dibin bê jiyan
 Bindest û bêzar li çar parçan perîşan
 Pakrewanên Kurdistanê çûn bêjimar
 Ên Qeladizê û Zêwa jî dan pey wan

Mam Bêbuhar bi ristên xwe dikim hawar
 Gelek hozan ji ber min mirin çûn diljar
 Bi pêwestî dan pey felekê bi yarî
 Lê feleka bêbext ji Kurdan re nebû yar

Lê va çar yar ji gelê Kurd re min dîtî
 Gihişt mafê xwe gelê bi wana girtî
 Her çar ji gelê Kurd re ewna rast yar in
 Xwendin û abor konetî û yekîtî

Şîna Doktor Ebdilhelîm

Ebdilhelîmê delal
 Hey doktorê minala
 Qey tu zivêr bûbûyî
 Ji vê dinyaya vala
 Tu xort bû mirî bar kir
 Ji nav dost û hevala
 Nexweş bi hewcî te ne
 Bijîjgeh maye vala

Diya te di pey te de çû
 Qey te bêriya diya xwe kir
 Te ji bîr kir doktorî

Te bi erzanî çekir
 Tu çûk bû bavê te mir
 Felek neyarî te kir
 Bavê te bi canî mir
 Tu bi wayî şa nekir

Gelê Kurd bi hewcî ne
 Xortên xwende û zana
 Bi hewcî doktoran in
 Bi hewciyên dermana
 Kurdistan wêran kirin
 Ji zora bê wijdana
 Şar û gund kavi binêr
 Birîndar û bû nana
 Min got tê bigihe wan
 Tê minalan derman kî
 Minal mandê me Kurdan
 Ê nexweş ketî rakî
 Min nizanibû zû bimirî
 Nema serê xwe rakî
 Tê malbata xwe hemiyan
 Êşê li wan peyda kî

Mirî çûyî dilê me
 Ji dinyayê te bar kir
 Çûyî çûna bêveger
 Di gorê de te war kir
 Li pey te şîn û girî
 Xuh û biran bê war kir
 Nema em te dibînin
 Me bejna te winda kir

Sed mixabin tu îro
 Di gorê de raketî
 Benên xurt bûn ne qetiyar

Benê zirav ew qetî
 Agir jê dûr ne wek ew
 Derê agir pêketî
 Lê Yezdan wer nivîsî
 Ji dest mirov derketî

Doktor Luqman jî ew mir
 Ji dinya havil nekir
 Kir nekir ji mirinê
 Wayî xwe xilas nekir
 Dinya derî li wî girt
 Gorê derî lê vekir
 Hem welî him doktor bû
 Can ji xwe re çênekir

Dema te ji bîr dikim
 Wê arma te dibînim
 Digihim bijîjgeha te
 Nexweşên te dibînim
 Nebihîstine tu mirî
 Naxwazim wan bibînim
 Pirs dîkin doktor kanî?
 Tev wan nexweş dimînim

Mihr li te bibare
 Ji Yezdanê dilovan
 Ji min re tê silav kî
 Li şehîdên Kurdistan
 Li Qazî û Elîşêr
 Şêx Seîd û Bedîrxan
 Here ba Doktor Fûad
 Li wîna bibe mêvan

Herdu derdên kevin û nû
 Tev ji hev re bibêjin

Helebce û Zêwa û Xormal
 Kuştên destên qirêj in
 Dêrsim û Zîlan û Agirî
 Tev hev hêsiyan dirêjin
 Kurd tev wek min Bêbuhar
 Di vê çerxê de gêj in

Ji bêtwarî

Ji bêtwarî bes in derdan ku hiltînim
 Germ hêsiyan heta kengî bibarînim
 Di laşê min birîn çar in dinalim wer
 Dikim razim xewa şev ez qe nabînim

Gelek gêj im di vî çerxê û dewranî
 Wekî Ehmed Cizîrî jar wekî Xanî
 Nema ew vedigere roja min çû ava
 Cegerxwîn jî wek min bû bi vî janî

Gelê min jî bi serde bû neyarê min
 Bi dijmin re li ser bar bûye barê min
 Gelê min ew neba dijmin bi min re bes
 Bila dinya hemû bûba neyarê min

Ne bes kal bûm xizanî jî bi serde hat
 Mirovên min di hawara min yek jî nat
 Neyar jar kir hemû Kurdên bi min re rast
 Neyar dinya kirî zindan li nav im mat

Meriyên çî bikin mirim ez çûm gorê
 Gelek zan Kurd biyan mir çûn ketin gorê
 Binamûs bim bila ez Bêbuhar bimirim
 Ji bo paqij bimînim ez min girt ev rê

Min girt riya Bedirxaniyan û Barzanî
 Ji bo nemirim li nav Kurdan bi erzanî
 Bî pîsîtî li nav Kurdan bila nemirim
 Li nav Kurdan bila bimirim bi rêzanî

Gulnazê

Bisk û çavan kilde delalê Gulnazê
 Bes dûçikan hilde şîrînê oflazê
 Evîndarê te me wer li benda te me

Bi wan te ez kuştim bê ar ez birijtim
 Te ez bê war hiştim ez bê te ne tişt im
 Evîndarê te me wer li benda te me

Gava te nabînim tim bi ah û şîn im
 Gava te dibînim hêsiyan dibarînim
 Evîndarê te me wer li benda te me

Nayê hedana min zû tu were ba min
 Tu vîn û hêviya min herdu roniya min
 Evîndarê te me wer li benda te me

Xweş nê evîn ar e xweş be wek buhar e
 Seyran û gulzar e xweş nê qir û sar e
 Evîndarê te me wer li benda te me

Wek Mem li min nekî wek Tacedîn bikî
 Wek Mem li min bikî tê min winda bikî
 Evîndarê te me wer li benda te me

Kesê bindest

Kesê bindest ji dijmin ew netirse
 Li dij dijmin divê ew dest hilînê
 Li ber dijmin serî deyne bitirse
 Ne mafê wî li dinya jîn bimînê
 Kesê tirsok her roj dimire li dinya
 Kesê mêr rojekê dimire di jînê
 Kesê tirsok bi saxî nav mirî ew
 Kesê mêrxas ku mir lê nav dimînê
 Wekî baz wê li ser çiyayê bilind be
 Bi azadî jiyana xweş bibînê
 Kesê tirsok reha nabe ji dijmin
 Ji dijmin re mirîşk be wê di pînê
 Ji bo hêkan xwedî ke wê bi kêrê
 Serî jêke li dinya wê nemînê
 Ji ser çiyayê av ku bê xwar wê zela be
 Li cî kort av genî be wê bimînê
 Li hawîr wê mirovê wê nexweş bin
 Ji kelmêşan ji mîkroban ji bînê
 Kesê tirsok bi wî re gel dibe qels
 Netirs mêran di nav gel de diçînê
 Kesê mêrxas ne bes mêr be bi kuştin
 Kesê mêrxas divê ewya bixwînê
 Ji zanyarî ji aborî ji konê
 Bi hersêyan re ku azad be bi xwînê
 Kesê tirsok nebe tacir li bazar
 Ti kar nake newêre ew kirînê
 Qesab ew bê dirav nade kebabê
 Kebabê kes qet têr naxwe ji bînê
 Bi dil ew kes ne wek Ferhad û Mem be
 Tu car namire ji bo Şîrîn û Zînê
 Mirin talî mirov bar ke ji dinya
 Kesê namûs ku pir be wî diçînê
 Jiyana min Bêbuhara xweş buhartî

Bi zanyarî bi ramanî bi vînê
 Kesê bêhiş tu car wê guh nede min
 Kesê hişyar ji min wê sûd bibînê

Yarê

Delala min tu yarê
 Bejn dara çinarê
 Li ser çiyayê hawarê
 Xunav lê tim dibarê

Xunava ber spîdê
 Ji nav Derya Spî tê
 Li ser dêma gulî tê
 Du sê heyvên buharê

Bi min Efrîn çi xweş tê
 Welatê wek buhiştê
 Delala min bi meş tê
 Min got heyv hate xwarê

Mi ban kirê bi nazî
 Bi yarî min dixwazî
 Tu Keyxana Rizazî
 Tu Roksana li darê

Ku dîtîm rû çi geş bû
 Ji Laleş wek ku rewş bû
 Bi min ew çax çi xweş bû
 Ji bîr nakim tu carê

Ji min re got netirse
 Nebûm yara bitirsa
 Dibim yara netirsa

Ku şertê min bikarê

Ji min re got xuyanî
 Tu şertê min nizanî
 Li ber min şert ku danî
 Bi wî her kes nikarê

Me gotin kir li hev kir
 Gilî gazinc bi hev kir
 Li min wayê çi şert kir
 Qebûl kir min bi carê

Ne bes şertê dila bû
 Gelek ew bar giran bû
 Ji bo doza welat bû
 Bi wî Ferhad nikarê

Dema hez kir ji Şîrîn
 Bi yarkê mir nedî jîn
 Çawa lê min du yar dîn
 Welatê min û yarê

Mirina tal

Mirina tal rev jê tunê
 Yê mir li halê wî tenê
 Jê xêr neda malê dinê
 Halê gunehkaran tunê

Dinya wekî xan du derî
 Yek têkevî yek jê derî
 Warek tune ber wî herî
 Xencî ji gorê war tunê

Pêxemberê wek Nûh tu bî

Jîna wekî Nûh jîn bibî
 Mêvan li gorê wê tu bî
 Dinya derew tişt tê tunê

Qarûn ti havil jê nekir
 Qasa ji zêran wî vekir
 Dîsa xwe pê rizgar nekir
 Îro li dinya ew tunê

Malê dinê tev ê me be
 Dinya hemû milkê me be
 Wê jê du gaz gora me be
 Çûn hê veger êdî tunê

Gora ku kûr ew bê derî
 Tê de kefen ew bê derî
 Çi bikî bi malê pir kirî
 Dadga Xwedê bertîl tunê

Zengîn xizan wek hev dibin
 Dost û merî wan dûr dibin
 Kevin bû nema wan bîr dibin
 Her yek dimîne ew tenê

Gorê nivîn balîf ji ax
 Tarî ye hundir bê çirax
 Ê mir dibe arî û ax
 Pirsyar dimîne can tenê

Yê xêr û pênc şertan neke
 Wê ew buhiştê pêl neke
 Wê ew li dojê war bike
 Mehder li wê dinyê tunê

Tiştê Xweda got wî nekî

Dinya zevî lê kar nekî
 Xêran li dinya tov nekî
 Herçî neçand ew naçinê

Xweziya min ê qencî kirî
 Malê dinê pê xêr kirî
 Bîrçî û sêwî têr kirî
 Xerc kir li wan malê dinê

Mêrxas û wan pêxembera
 Ewna nebûn kolên pera
 Şevreş di tarî bûn çira
 Sotin xwe ronî dan dinê

Tiştê xirab min jî nekir
 Qasî ji min hat xêr min kir
 Min kar ji bo warê xwe kir
 Dawî dinê em nagihinê

Jîn çû nizam çawa buhurt
 Kal bûm min xortanî negirt
 Laşê min qels bû yê ku xurt
 Hêvî ji umrê çû tunê

Ez mam li dinya Bêbuhar
 Kolê Xweda qels û neçar
 Kalbûn bi serde bûye bar
 Mayî li ber min rêk tenê

Yezdan tenê ban wî dikim
 Hêvî buhiştê jê dikim
 Ma ez ji kê hêvî bikim
 Yezdan ji wî pêve tunê

Serxwebûn

Dîwana Çarem
[2006]

Çewserên zirz

Hey çewserên zirz û neyar
Bawer nekin hûn wî tu car
Hûn Kurd dîkin wînda bikin
Wînda nebe wê Kurd tu car

Kuştin ji Kurd, Kurd namire
Koh namirin Kurd namire
Serma çiqas bê ser dehl
Dar hişk bibe reh namire

Wê bê buhar dar şîn bibe
Wê dar ji kevin xurttir bibe
Darê çemel wê hej vede
Wê ber ji darê pir bibe

Dara ku Nûh ew çandibe
Ava ji tofan têr bibe
Ew dar em in bavê cîhan
Bawer nekin ew hişk bibe

Va dar ji Nûh şîn kir Xweda
Darê ji Nûh telhê xwe da
Zana ji Kurdan pir dibin
Ba ax ji ser telhan veda

Înkar nikare kes bike
Rojê ku ewr wînda bike
Wê ewr here wînda bibe
Wê roj ji jor ronî bike

Roja Xweda ew çêkirî
Her can bi rojê jîn kirî
Yezdanperest pêşî em in

Ê roj nimêj ber pêş kirî

Mîdî em in ên serbilind
Ferman me kir Yûnan û Hind
Kurdên nevî Nûh ew em in
Dîrok dizane ew me rind

Em Kurd bi îslamê ketin
Gêj bûn bi ol em raketin
Hûn çewserên Kurd par kirin
Mafê mirov jê dûr ketin

Îro ji xew rabûne Kurd
Kurd zane bûn bajar û gund
Partiyên ji xew Kurd rakirin
Wê Kurd bigihin tiştên bilind

Derman yekîti Kurd hebe
Kurdan li nav şer çênebe
Wê kes nikarîbin bi Kurd
Wê Kurd bi zor rizgar bibe

Herçên ji dûr hatin welat
Bê zor bera nadin welat
Herçî gelê rizgar bibe
Jê re divê ceng û xebat

Wê maf tu kes bê xwîn nedê
Kurd hilnedin tim ser Xwedê
Çewser eger zor lê nebê
Mafê gelê Kurd wê nedê

Her tişt bi zorê çêdibe
Xwendin û zêr jê re dibe
Bê qirş tu car wê ar nabe

Agir bi qirşan gur dibe

Çewser li dij wê şer nebe
Aştî wê tu car wê çênebe
Pê xweş dizane her mirov
Tovê nemir wê şîn nebe

Şîn û xweşî çêxê dinê
Dîrok bixwîn rind lê binê
Her tişt li nav şer çêdibin
Negirî mirov ew nakenê

Min jîn buhartî Bêbuhar
Şîret li xortên Kurd şiyar
Hûn guh nedin ên kevinperest
Ava bi wan nabe tu war

Çewser nedên gurzên gulan
Çewser bera wî din gullan
Çewser tu car dernakevin
Ewna bi lavlavên melan

Malê dinê tev ê we be
Warê we ew rizgar nebe
Herçî welat berde here
Wê ew li wir tim kole be

Warê we Kurdistan e ew
Ê Kurd ne war Alman e ew
Nabe serî ewya terî
Bêwar kesê erzan e ew

Çax ew ne yê bindest bijî
Bindest kesê bêhest dijî
Rabin welat rizgar bikin

Kurd jî ji bo serbest bijî

Welatê min

Welatê min çima tê de biyan im ez
Ji çewser re çima îro ez im wek pez
Şivanên min ew in min tim didoşin zû
Ku ez pîr bûm min serjêkin ji boyî bez

Çima qey ez mirov nînim li cîhanê
Nexweş tê de dijîm îro bi vê janê
Welatê min hemû talan dîkin çewser
Di hebsan de min dêşînin bi lêdanê

Gelo qey ez gunehkar im ji bo Kurd im
Welatê min ji çewser re bi zor berdîm
Ji Nûh de ev welatê min dijîm tê de
Ji min nasname wan girtin ku mift berdîm

Çima çerxê felek ew çep gerî îro
Ji dûr hatin li min zordest ew in îro
Bi serbestî nebe mafê xwe ez doz kim
Ku malê min kirin zindan li min îro

Gelê min ê bela bû ew li cîhanê
Bi halê wan gelo ka kî ye yê zanê
Hejar in tev welat berdan ji bêkarî
Keder pirtir ji wê derya li wê Wanê

Welatê min ji bêlanê heta Qezwîn
Ji Ermîniya Ebedan û heta Hemrîn
Bi zarê Kurd bixwînîm ez min nahêlin
Li min ferman dîkin ewna kesên pir kîn

Di hebsê de mirov çêtir ji yê nefse
Mirov jîn be di bin samê û bin tirsê
Di dil de yê nikarîbe bibêje ew
Bi zirt çewser ku tê ser wî û natirsê

Kesên çewser li ber çavên min in her roj
Welatê min li min bû wek ku pizotê doj
Di dil de kûr dinalim deng ji min nayê
Mirov carkê bila bimire ne ew her roj

Xîram serbest bijî çêtir ji tonek zêr
Rekeh zêr be gelo çi bike ku tê de şêr
Gelê Kurd jî bi mîrxasî wekî şêr in
Li ber çewser dijîn îro serî berjêr

Bi serbestî mirov bimire nebe bindest
Di bindestî dijîn herçî kesên bêhest
Gelê mîrxas ne mîrxas be li dij hev be
Gelên mîrxas ew in îro dijîn serbest

Divê rabin bi hev re wek bira bin em
Li dij hevdu ne wek berx û gura bin em
Ji hev re em wekî lolîk dîlovan bin
Li dij çewser divê rewşa gura bin em

Gelê bindest mirin pîr pê ne şîrîn be
Bi saxî wê mirî be ew ne wê jîn be
Divê bimire ji bo jîn be bi serbestî
Wekî xelkê bibe dewlet ku ew jîn be

Bê tov

Bê tov tu tişt wê şîn nebe rind bizan
 Bê tov dibê wê şîn bibe yê nezan
 Bê tov dibê kare Xweda şîn bike
 Tov jî Xweda ew çêkirî hey nezan

Tovê biçîn zad pê ne bes şîn bibe
 Rindî biçîn rindî ku pê şîn bibe
 Rindî dixwazî mift bê pere
 Yê rind bi rencî ew çima jîn bibe

Herçên tima pîsî ji wan çêdibe
 Yên pîs dibên şeytan dike wer dibe
 Şeytan tune şeytan ew in ên tima
 Şeytan li ba herçên tima jîn dibe

Karê Xweda herçî bi wijdan dike
 Herçî tima şeytan bi wî kar dike
 Karê xirab wî hilnedî ser Xweda
 Karên ne rind yan rind mirov wan dike

Yên hov çima xwarin dixwin şer dikin
 Şeytan dike gava ku ew şer dikin
 Bawer nekin şeytan dibê şer bikin
 Xwarin li pêş wan e li ser şer dikin

Dîwar ku xwar rast be mirov lêdike
 Dinya wekî dîwar ku rast lêbike
 Rast lêbike dîwar tu car nakeve
 Wê hilweşe dîwar ku xwar lêbike

Herçên mirov em tev dirust kar bikin
 Tiştê ku rind dinya li nav em bikin
 Dinya bi wî ava dibe xweş dibe

Herçên mirov wana bi dad jîn bikin

Jîna min tev dad lê geriyam ew tune
 Ev gotina bingeh ji wî re tune
 Ev gotina yê xurt bi wî şer dikin
 Rotîne ew nav hê dibêm ew tune

Dad gotinek wî tim mirov qal dike
 Herçî mirov ka kî bi wî ew dike
 Hin têr dijîn birçî ne hin bêmecal
 Ehmeq dibên evya Xweda wer dike

Hêvî dikim herçên mirov wer nekin
 Doj û buhişt ê wê dinê qal nekin
 Wijdan dibêm karê Xweda ew bi xwe
 Herçên mirov karê stem em dikin

Doj û buhişt ê kar bike ev dinê
 Rindî neçîn rindî mirov naçînê
 Yê xurt divê yê qels nexwin em mirov
 Wek hov nejîn em xweş bikin vê dinê

Şer çênebe aştî bigihe her welat
 Bindest nejîn serbest bijîn tev felat
 Jîna min çû tev Bêbuhar xweş nebû
 Bigihe hemû cîhan ji min ev xelat

Kobanî

Ji Kobanî spas im ez
 Welatê mêr û comerda
 Gelek bi min xweş tê ew şar
 Ji ber kalê min ew berda
 Ji gundê Roviye derket

Gihîşt Babê li ew erda
 Li Til Circê bi cî bû ew
 Biyan ket wî welat berda
 Ji Rovî wî dema bar kir
 Ji zora Tirk welat berda
 Bi cenga Hem û Kenên re
 Li dij Tirk bû welat berda
 Esîr girtin birin Kenan
 Şehîd çû Hem ji bo Kurda
 Li Til Circê biçûk bûm ez
 Xizanî jî dihat ser da
 Nezan bavê min dilpak bû
 Jiyan wayî bi mift derda
 Kurê apê min nav Mayil
 Xîzîz wijdan bi car berda
 Li ser navê xwe gund qeyd kir
 Kirim bêpar ji wan erda
 Dilê wî reş wek rûyê wî
 Mirovanî hemû berda
 Ji wî zaro hebûn tev pîs
 Ji min dûr çûn ji bo erda
 Biyan anîn kirin şûn min
 Bi koçbarî min gund berda
 Ez im Almamedê bêwar
 Mişext bûm ez ji wan erda
 Ji wir hatim Serê Kanî
 Ketim bîra xem û derda
 Cegerxwîn û Reşîdê Kurd
 Bi wana re min soz berda
 Di riya wan re ketim konî
 Xebat kir min ji bo Kurda
 Bi dîwan û bi rêzimanî
 Ji boyî min ew in fêr da
 Min dîwana Cizîrî xwend
 Ji min re wî gelek sûd da

Bi Partî ez gelek êşiyam
 Di zindanan ji bo Kurda
 Bi lêdanê neyaran ez
 Kirim hozan ji bo Kurda
 Temen kal bûm gelek westiyam
 Nivîsandin û mal ser da
 Min dî lawê birê min jîr
 Ji Şewket re min kar berda
 Bi karê wî gelek vîsiyam
 Ji darê wî berda
 Di konî de li pişt wî mam
 Ji Partî dest ne min berda
 Bila bimirim di Partî de
 Şehîd bim ez ji bo Kurda
 Kesê bindest welatê wî
 Nebêje min xebat berda
 Kesê Kurd be divê Kurd be
 Divê bimire ji bo Kurda
 Li kur ê koledar ew hê
 Ku bê xwîn wî welat berda
 Kesên namûs wayî
 Ji çewser re welat berda
 Zivistan Bêbuhar im ez
 Bi kar hin hat ji bo Kurda
 Çawa wê ez welat berdim
 Ji çewser re li dij Kurda

Ez bawer im

Ez bawer im tu yî her heyî
 Zanim yekî her tişt te da ey Xweda
 Însan te da reş û spî sor û zer
 Însan te wek hevdu çima ew neda
 Her yek dibê yê rind ez im şer dîkin

Her yek ji yê din lê binêr tol veda
 Mihrê li hev nakin tu car wek gur in
 Gur jî ji însan çêtir in wer te da
 Gur ew çiqas birçî ku ma gur nexwar
 Însan çima hevdu dixwin ey Xweda
 Pirsyar te da însan ji bo her guneh
 Tiştê xirab însan dike bê Xweda
 Piştî te da pêxemberek serfiraz
 Ka wî çî kir yek din li hember te da
 Hev qir dîkin însan dibin olperest
 Pir ol ji însan re te da yek neda
 Pêxemberek wek ê dinê negot
 Ol bû gelacî şer mirov berneda
 Her yek perest gakî divê çêdike
 Tê de li dij ê din binêr xutbe da
 Her yek dibê ola min a rast e ew
 Her yek binêr wî xefk li yê din veda
 Carek dinê Cibrîl bila ew were
 Yaxud mirî yan jî te ew berneda
 Yê xurt li paş perdê ji ol kar dike
 Yê xurt ji qels re tu car keys neda
 Xurt ol dike ewya li dij ê dinê
 Qelsan dike leşker binêr berneda
 Kuştin dide ew pê deran zeft dike
 Kursî ku girt kursî binêr berneda
 Însan dibe qurban ji bo kursiyê
 Wayî li ser ferman kirî bû Xweda
 Xelkê li wir ewya ji cî radike
 Xelkê xwe xist cî wan binêr berneda
 Qes û melan her yek ji bo yê xurt
 Tiştê haram wî kir helal fetwe da
 Qanûn û ol bûn konikê pîrhevok
 Hêştir û fîl ew nagire wî veda
 Ew kon ji bo yê çûk û qels têkevin
 Kelmêş û mêşan rav bike wî veda

Însan ji dê û bavekî hemû wek hev in
 Hin jê çima ew têr dijîn hin geda
 Yên xurt bi zor malê mirovan dixwin
 Olber dibên wê tişt nebe bê Xweda
 Yan ên mirov tiştên gunehkar dîkin
 Wan çêkirî yan ev gelacî te da
 Olber dibê şer tev lîlîs e ew
 Yezdan tu yî lîlîs çima ew te da
 Lê ez dibêm lîlîs em in ên mirov
 Tiştê xirab em wî dîkin bê Xweda
 Herçên tima şer tev ji wan çêdibe
 Wijdan ji xêrê re dibê ew Xweda
 Wijdan li ba birçiyên tu car wê nebe
 Birçî ku ma wê ew bibê çî Xweda
 Zarok û jin ewna çima bê guneh
 Birçî li cîhanê dijîn ey Xweda
 Qes û mela bûn koleyên burjuwaz
 Gel tev ji wan re bûn peze bê xweda
 Herçên fillan şoreş li wan rakirin
 Lê misilmanî tu car rê neda
 Herçî filan tev pêş ketin çûne ban
 Îslam li erdê ew dijîn hîn geda
 Herçî mela şoreş li dij wana divê
 Wê pêşketa şêx û melan berneda
 Em ol ji konîtî bi car dûr bikin
 Em jî herin çawa filan çûn feza
 Yezdan tu yî ew xaliqê mihreban
 Xêr tev ji însan re te da şer neda
 Ewya tu ba yê dabûya xêr û şer
 Axret li wir doj û buhişt tê neda
 Yên xwar ji min re wê bibên kafir î
 Min şer negirt min xêr tu car berneda
 Mihrê ji însan re divêm şer nekin
 Ez mûmin im wijdan min tewr berneda
 Min jîn bi zîwarî hemû wer buhart

Zanim mirov wê çênebe bê Xweda
 Însan divê mihre bikin wek hevî
 Em çêbikin hin têr nebin hin geda
 Min kes bi ol ewya nexapand tu car
 Talan nekir wayî tu zanî Xweda
 Ez bêguneh tiştê xirab min nekir
 Dojê çima ma tê min têxî Xweda
 Bê hemd te dam bê hemd Ez ê can bidim
 Can bûm çima pîrbûn li dawî te da
 Qes û melan hişt xelk bi tirs jîn bibin
 Ewna dibên Yezdan li wir doje da
 Min jî bi tirs tevde buhart bê xweşî
 Min doz nekir tê ez nedama te da
 Rojek min tê de xweş nedî jîn buhart
 Derya xeman tê de min tim ber xwe da
 Tirsiyam di bin de xerq bibim bêveger
 Min xwest li nav vehsim hinek keys neda
 Dinya derew tişt tê tune boş e ew
 Axret li wir wayî tu zanî Xweda

Halê me Kurdan

Halê me Kurdan ev e hûn lê binêrin
 Qertel li cî baz ewna diçêrin
 Em qertelên pîs kiş kin newêrin
 Yan em ne Kurd in yan ser li jêr in

Bazên me kanîn warê xwe berdan
 Wana welat tev kuda çûn berdan
 Xweştir tune jê warê me Kurdan
 Şermî li Kurdan xelk wer binêrin

Yaxud bi nêçîr bazên me girtin
 Nêçîr nebe baz tewr nayê girtin

Şermî li Kurdan pir dem buhurtin
 Baz çûn li şûn wan qertel diçêrin

Şermî li Kurdan Kurd wer bihêlin
 Qertel li şûna bazan dihêlin
 Hev nagirin em hîn ber û êl in
 Em Kurd ji ber wî deng kin newêrin

Tirsok bi tirsê nagihin tu mafan
 Namûs bi derde bigire diravan
 Herçî teres be navê tu gavan
 Herçîn binamûs ewên bi kêr in

Namûs mirovê serbest bijî ew
 Namûs ne yê jîn parast ku wî hew
 Ê pir nimêj kir xapand mirov ew
 Namûs û mafê herçên dilêr in

Ê xurt derew jî ewya dike rast
 Ê zor li ba wî qetran dibe mast
 Ê xurt birî ew tiştê ku wî xwast
 Ên qels li ber wî deng kin newêrin

Xurtbûn ne bes ê xurt zend û zordar
 Xurtbûn yekîti abor û zanyar
 Konî û raman têkoş û hişyar
 Her mirovên zan wer lê dinêrin

Seydayê Tîrêj

Tu seydayê gelê Kurd î
 Bi helbestan te fêrdayî
 Li nav Kurd te rûpel girtî
 Di dîrokê ne winda yî

Tu Lorka û Şekspîr î
 Tu Taxûrê me Kurda yî
 Heta Kurd hê li dinyayê
 Li nav Kurdan tu yî manî

Di tarî de te roja Kurd
 Bi tîrêjên xwe ronî kir
 Gelek tiştên xuya nedibûn
 Ji Kurdan re xuyanî kir
 Nexweş bû Kurd ji Kurdan re
 We tim doza jiyanê kir
 Tu Bêkes û Hejarê Kurd
 Cegerxwîn û Melê Xanî

Te rê da ber gelê Kurd tim
 Ji bo Kurd jî felat bin ew
 Bi xamê bê hedar bûyî
 Dinivîsand bi şev bê xew
 Tu wek Dicle û Xabûr bû
 Tu herd Zab û Firat bû ew
 Dilopên hêsiyên Kurdan
 Ji jor tên wan gelek kanî

Ji dozê re tu perwer bû
 Ji Kurdan re civat çê dîkir
 Ji nav Kurdan tu mîr bar kir
 Ji helbestan te Kurd têr kir
 Cegerxwînê duduyan î tu
 Bi zanyarî we Kurd fêr kir
 Di gorê de tu ma serdan
 Mirî dîsa tu rêzan î

Li ba serwer û zanên Kurd
 Ewên serdar tu mêvan î
 Li Bêkes û Hejarê zan

Cegerxwîn û Melê Xanî
 Riza û Şêx Seîdê kal
 Li ba Qazî û Barzanî
 Li Îhsan Nûriyê Agirî
 Û Şêx Mehmûd tu cîran î

Tu çû ba wan li vir ez mam
 Silavên min li wana kî
 Bi helbestên xweyî şîrîn
 Tu hêvî min ji wana kî
 Ku ez bimirim li ba wana
 Min jî belkî bi cîran kî
 Bibêj ew Bêbuharê jar
 Ji wî min ev silav anî

Dibêje Kurd li Kurdistan
 Di xew de bûn we tev şiyar kir
 Hemû Kurdên li cîhanê
 Nezan bûn ew we tev zan kir
 Dibê bavê me Barzanî
 Bi çekdarî rejîm saz kir
 Welatê Kurd xirab nabe
 Ji Kurd re wî binyat danî

Min sond xwarî heta bimirim
 Ez vê rêça we bernadim
 Heta sax bim li dinyayê
 Ji wê rêçê xwe banadim
 Bila nemirim bi sernizmî
 Ji çewser re tu rê nadim
 Bila bimirim şehîd bim ez
 Bila nemirim bi erzanî

Welatê min di dest çewser
 Ez ê doz kim bi bêwestî

Ku ew doz ke tu car namire
 Kesê doza xwe tim xwestî
 Mirov im ez wekî xelkan
 Divê jîn bim bi serbestî
 Bi zor mafê xwe nestînim
 Tu car wê kes nebe hanî

Derdan çi ez

Derdan çi ez diljar kirim ey felek
 Êdî nikarim bijmêrim bûn gelek
 Barê xizanî jî li min hîn ne bes
 Serde ji pîsan re çi ez bûm henek

Mêrên gemar îro hemû pêş ketin
 Karê nebaş îro ji war baş ketin
 Kûçik li ser hestiyar bilez kom dibin
 Mêrên dirust nabin xulam paş ketin

Wê tişt nebe parek ji çem qels dibe
 Ba tê gemar dajo li ser kom dibe
 Lê qet gemar ava çeman nagire
 Av xurt bibe dajo gemar pak dibe

Zor nê bi min birçî û bêwar û jar
 Lê baz tu car naxwe ji goştê mirar
 Zanî tu car nabim xulam ey felek
 Tim bergir im razî me ez Bêbuhar

Cerdên xeman wan dest li min dane hev
 Pêşde bi lez ew tîn bi meş geh bi rev
 Piştî ku ez mam Bêbuhar narevim
 Dem bê bi cengê ez bixim wan ji hev

Bobelat

Ma ev çi bobelat bû gelo
 Hatî serê Kurd ev bela
 Êşiyam ji ber derdê giran
 Zortir ji wan arê gulla
 Wê xweş nekin lan û nivişt
 Ên çêdikin şêx û mela
 Ehmed kurê Nafiz ji ku
 Bînim ji bo der û kula
 Ewya mirî bes ew hebû
 Doktor ji bo derd û kula
 Derdê xwe ez bêjim ji wer
 Guhdar li min bin hûn hela
 Kurdên Zeradeştî çima
 Wê têkevin ola fila
 Dîrok li ser ava dibe
 Ola ji Kurd re wek kela
 Navdar bi ola pak ew in
 Çi bikin bi wê ola fila
 Heftê du ferman ên li wan
 Rabûn nedîtin ev bela
 Heftê û sê wînda nebûn
 Ev car li hev ew bûn bela
 Ol û welat wana firot
 Alman û Mark herd bûn bela
 Diçin li Alman war dikin
 Bêrûmetî da ser bela
 Wana ji xelkê re welat
 Berdan ji hev ew bûn bela
 Wê ev xîzkarî tawan
 Dîrok biparêze pela
 Dîrok tu car wînda nebû
 Çewser çiqas xîst bin cila
 Alman ne wê warê me be

Em tîn jimartin wek tiliya
 Wê em li nav winda bibin
 Kurd têkevin ola fila
 Herçên bi namûs bên welat
 Doz kin welat em wek gela
 Em Kurd li Alman war nebin
 Wek xwê di avê de heliya
 Ola Ezîd pak û dirust
 Winda nebe ev ol bila
 Çewser divê winda bibe
 Berdin welat dûr bin bila
 Lê Kurd divê ew bernedin
 Ragirin xwe wek koh û kela
 Bahoz ji cî Kurd raneke
 Ew çax ji hev nabin bela
 Çekdar li dij wî şer bikin
 Em bin li ser çewser bela
 Namûs ne ew mal û pere
 Em guh nedin kêma aqila
 Namûs li axa me welat
 Hûn bernedin bimirin bila
 Alman ne kêfxweş hûn vexwin
 Wîskî li nav baxçên gula
 Kêf hûn welat rizgar bikin
 Çêkin li nav baxçên gula
 Xweştir ji Alman hûn bikin
 Alman bi ger bên nav gula
 Şîret li yê zana bikim
 Lê ez nikam kêma aqila
 Wan rast bikim namûs tune
 Ewna ji hev re bûn bela
 Alman li wir keçkên xweşik
 Destan didin ser paxila
 Derpê spî çî bikin bi wan
 Diçin digihin kelson şila

Herçîn bi namûs bên welat
 Ê pîs li wir bin ew bila
 Yê Bêbuhar gazî bike
 Çî bike nebîst kêma aqila

Şîret

Tiştê li ser min ez bibêm
 Şîret li Kurd bê her merî
 Ew çav vebî tarî ye dil
 Dil kor dimîne ew merî
 Ew çav vebî dil kor dijî
 Bê xwendinî rewşenbîrî
 Ewya nizane derkeve
 Girtî dimîne lê derî
 Yê xwendibe zana dibe
 Vedibin li pêş wî her derî
 Herçî ne xwendî paş ketî
 Tewr doz bi wî nagihe serî
 Ewya çiqas mal pîr bike
 Ewya terî nabe serî
 Ew mal hemû xizmet dike
 Serbazekî yê leşkerî
 Herçî ne xwend konî nekir
 Nabe serokê perwerî
 Wê ew ji çewser re bike
 Karê xulam û rêncberî
 Herçî ku xwend maf namire
 Herçî ne xwend wî maf mirî
 Herçî gelê bindest ku maf
 Winda bi xwendin maf birî
 Xelkê Ewrop ava hilat
 Her tişt bi xwendin çêkirî
 Sarox li erdê çê kirin

Ê lê bi ezman de firî
 Yê çû gihiştî ser Merîx
 Ê çû li heyvê war kirî
 Pêşket ne ew ê kevinperest
 Pêşket ne yê raman mirî
 Çardeh ji çerxê çû buhurt
 Şêx û melên ol pîj kirî
 Çendek li dor wan hêwirîn
 Ew sofiyên ser zengirî
 Ewna xuyan in laş mirov
 Bê hiş serî vala kirî
 Malê dinê şêx ew dibe
 Cinet li wana par kirî
 Ew şêx pişkdarê neyar
 Axê ku yê lê xurt kirî
 Herçên heramxwer û teres
 Tolaz û diz wî pîr kirî
 Kolê neyar zordar li Kurd
 Xelk tim ku wî talan kirî
 Axan û şêxan û melan
 Wan Kurd li hevdu par kirî
 Wan Kurd ji hev bir bir kirin
 Ew bûn şivan Kurd bûn kerî
 Wan bê xwedî berdane pez
 Çewser gur in wan pez birî
 Kurd tev li dij hev bûn neyar
 Kurd tim bi hev re şer kirî
 Çewser nema wan bîr birin
 Çewser bi car wan bîr kirî
 Çewser dibînin dost hemû
 Dijmin dibînin hev merî
 Tim koletî bindest dijîn
 Nabên welat çewser birî
 Nabên em ê rizgar bikin
 Çewser bi zor dagir kirî

Yê mêr ne yê hov û nezan
 Ê mêr ew ê xwendin kirî
 Ewya bi zanbûn ramiya
 Xortên şiyar wî kom kirî
 Çewser nikarîbe bi wî
 Partî bi raman çêkirî
 Hiştî bi hev rabe millet
 Wayî welat rizgar kirî
 Her doz bi Partî û rejîm
 Ewya bi wan digihe serî
 Ez pîr spasdar im ji wan
 Ê Bêbuhar xwest wan kirî

Şîret li tev Kurdên welat

Şîret li tev Kurdên welat
 Tiştê dibê m guhdar bikin
 Nav û ziman kincê me Kurd
 Ewna ji Kurd re bingeh in

Wana tu car winda nekin
 Ewna hebin wê Kurd tu car
 Winda nebe manî bibe
 Em Kurd xwedî qad û reh in

Arî ne em bavê gelên
 Arî hemû ewya em in
 Keştî ji Nûh dîdar e ew
 Arî hemû em bingeh in

Îro dibînim ez bi çav
 Kurdên li Sûrî pîs dibin
 Kincê Erebi îro li wan
 Kincê li wan kincê seh in

Kurd deng dîkin nîvê ziman
 Bûyî Ereb çewt bi ziman
 Kurd û Ereb reng wek hev in
 Kurd deng nekin nê naskirin
 Wek ew ne Kurd in bê reh in

Derdê me Kurd ew hîn ne bes
 Pir jê jinên Kurd jî min dîn
 Îro kirasê reş li wan
 Bûn reng Ereb pê qurreh in

Îro Ereb qada me tên
 Dajon bi zor gundên me jî
 Navê heman teirîb dîkin
 Em Kurd ji ber çar parçeh in

Hawar tune alî me bê
 Her roj dinêrin em li wan
 Jîn in neçar girtî di nav
 Zindaneke bê dergeh in

Namûs ne bes keç û jin in
 Axa mirov namûs e ew
 Axa me çû ew jî ne bes
 Partiyên me jî deh parçeh in

Dijmin ne yê bavê te kuşt
 Tolê hilînî tê ji wî
 Yê çûk e ew li yê mezin
 Ew dijminên kok û reh in

Ewna divên wînda bikin
 Kurdan li cîhanê bi car
 Dijmin veşartî bûn berê

Îro neyar eşkerek in

Êdî bes in ev ezezî
 Partiyên me Kurd hev nagirin
 Tiştî ji Kurd re wê nekin
 Ava dîkin bê bîngê in

Partiyên li Sûrî yek nebin
 Rizgar nikarin em bibin
 Hêvî dikim bigihêne hev
 Bes tev ne yek deh parçeh in

Xelkên li cîhanê hemû
 Helbestnivîs serbest dijîn
 Helbestnivîs wek Bêbuhar
 Wek bilbilên nav rekeh in

Ji bo yarê

Di jînê de gelek êşiyam ji bo yarê
 Dîkim nakim ji bîra min tu car narê
 Di jînê de bi xortanî ketim dojê
 Ji dara min pelek rojê min tê xwarê

Ji yarê ez çima dûr im gelek sala
 Min xortanî buhartî ew hemû vala
 Biyan im wer li nav xelkê neçar im ez
 Zimanê min girêdayî wekî lala

Ji bo yarê qelen top kim ji min nayê
 Qelen pîr xwest teres bav wî ji bo wayê
 Nikarim ez werim mala xwe ez êdî
 Ji ber fediyan nikarim bêm ji bo wayê

Ku wê berdim ji bo wayê ez ê bimirim
 Ne nêçîrvanek im ez wê bi rav bigirim
 Welatê min di nav wî de xizan im ez
 Çima Kurd im ji bo wayê dikim bimirim

Welatê min di nav wî de biyan im ez
 Ji dûr hatin ji min girtin beyar tev rez
 Dixwin ewna di nav wan de ez im birçî
 Ne min war im ne jî arz hê ne jî min pez

Xulamî wan dikim îro bi sernizmî
 Gur in çewser ji wana re ew im ez mî
 Şivanê min tune îro bitirs im ez
 Serî sar im li dijmin ew bi sergermî

Li dinyayê mirov mîhrê li hev nake
 Mirov mîr be li dij çewser serî rake
 Bi tirsê kes reha nabe ji dest çewser
 Wekî sofîyan bi lavlavan çiqas ban ke

Ne ez mî bim bila gur bim bi çekdarî
 Divê rabim bi xwendin û bi zanyarî
 Hevalên mîr bidim dora xwe ez wana
 Bi sergermî bila rabim ne sersarî

Welatê min ji çewser ez ku rizgar kim
 Di nav wî de hemû tiştî ez ê çar kim
 Ne hewcî ez biyan jîn bim li nav xelkê
 Bi hêsanî ji bo yarê qelen kar kim

Bibim yara xwe wê jîn bim bi serbestî
 Li dij çewser ez ê deng kim bi zordestî
 Buhişta min li vê dinyê bi zor çêdibe
 Li dinyayê ez ê çêkim çî min xwestî

Mêrê çikûs

Mêrê çikûs hêvî ji wî tewr nekî
 Rojên ku teng wê ew ne kêrî te be
 Dayîn bi mêranî dibe rind bizan
 Namûs ji wî çênebe merd nebe
 Mêrê bixape gel bi wî şaş e ew
 Pesnê nede wayî berî zanibî
 Dayîn û şer herd jî dibê wê hev in
 Ê merd di şer de wê tu car pîs nebe
 Her cî bilind av lê tu car nahewe
 Cî kort li wir ava genî pir dibe
 Qertel ji dûr wek baz e ew lê binêr
 Lê pê nexap wek baz tu car wê nebe
 Çêlikek ji baz jîn be li nav qertelan
 Wek qertelan lê wê tu car ew nebe
 Wê baz nebe qertel ji ber baz e ew
 Qertel ji baz cuda dibin şer hebe
 Goştê mirar qertel dixwe pîs e ew
 Qertel tu car nêçîr bi wî wê nebe
 Tewr baz mirar naxwe wekî qertelan
 Her yek ji wan wê ew li koka xwe be
 Hesinê xirab zer be bi zer nabe zêr
 Boyax be wê textê xirab baş nebe
 Mêrê xirab ew jî bi reng nabe baş
 Baş û xirab wê kes qe wînda nebe
 Dîrok bixwîn her dem nivîskar e ew
 Dîrok di wî çê û xirab wê hebe
 Yê rind bi rindî qal dike xelk hemû
 Yê pîs bi rindî wê tu car qal nebe
 Tim Bêbuhar tiştê dibê rast e ew
 Wê gotinê rast tim bibê şaş nebe

Dayika min

Tu Kurdistan tu dayika min
 Tu diya Kurd deh hezar salî
 Li nav axa te tev kan in
 Nekar hatinê ji çar alî
 Bi ol bindest kirin wana
 Tu dagirtin bi koçbarî
 Ji ber zora gelên çewser
 Gelê Kurd dî gelek talî
 Gelek cî nav guhartin wan
 Dema hatin bi Enfalî
 Bi oldarî û zora wan
 Tu bindest ma hezar salî
 Ji bo navê te wînda kin
 Bera Kurd dan bi koç malî
 Şemal bûyî te şewq dabû
 Li dinyayê li her alî
 Gelên çewser bi perda reş
 Veşartin wan tu dan alî
 Tu car nayî veşartin tu
 Şemal rohnî ji çar alî
 Ji bindestî ne xweş jîn î
 Ji ber êşê tu nal nalî
 Ji ber zora tawankaran
 Tu dev girtî ziman lal î
 Tu caran ez te bernadim
 Ji dijmin re di vî halî
 Bi çekdarî te derman kim
 Te derxînim ji vî halî
 Ji ser axa te ez naçim
 Bila jîn bim bi peymalî
 Bila ez tî û birçî bim
 Ji bêkarî û bêmalî
 Ji xweş hilma te wê têr bim

Eger jîn bim dused salî
 Firat nadim bi Zemzem ez
 Tu ax pak î ji her alî
 Tu diya Nûh û Zeradeşt î
 Li Laleş av spî alî
 Gelên çewser ewên mirdal
 Tu dagirtin bi mirdalî
 Gelek şerm e di vî çaxî
 Tu bindest î bi vî rolî
 Te rizgar kim û ava kim
 Berî bimirim negihim kalî
 Ji Ewropa te xweştir kim
 Bila jîn bî bi xweşhalî
 Bi Ewropa te tev nadim
 Bi dinyayê bi çar alî
 Li ber axa te pêwan bim
 Te bernadim tu car xalî
 Li min şermî ne rizgar bî
 Tu bindesta hezar salî
 Bi min wê xweş nebe şîrîn
 Di jînê de nexwim talî
 Ku tov nemire ne şîrîn be zad
 Çîrîn nakin tu car palî
 Gelek lawên te qurban çûn
 Xwe wan carkê nedan alî
 Min jî navê te pê sond xwar
 Xwe wê ez tewr nedim alî
 Lîlê ala te ez hildim
 Ku rizgar kim ji çar alî
 Bila cîhan hemû zanibin
 Tu Kurdistan ne bê al î

Stalîn

Cegerxwîn gotî heval Stalîn
 Ew ê li dij Kurd dilreş û bi kîn
 Ewya û Lenîn wan herdên lîder
 Dema ji ser text daxistin Qeyser
 Gava li Rûsya wan ferman kirin
 Sovyeta mezin wana çêkirin
 Gelên li Sovyet wan kirin dewlet
 Kurd li paş hiştin nekirin dewlet
 Piştî Lenîn mir Stalîn zeft kir
 Mafê Kurd wî bi car winda kir
 Wî qebûl nekir Kurd wek miletan
 Kurd bela kirin li neh dewletan
 Kurdistana Sor dewleta Şedad
 Berî nehsed sal dewlet bû bi dad
 Nêvî da Azer nêvî da Ermen
 Kurd man bê welat bindest û reben
 Alî Kemal kir Şêx Seîd şikand
 Şoreşa Agirî dîsa wî şikand
 Bi her çekên xurt alî Kemal kir
 Şoreşa Dêrsim ew jî xirab kir
 Soz da li Îran Kurd kirin dewlet
 Îmdad jê birrî ew jî ji hev ket
 Hemû derew bû tiştê ku wî got
 Wî bi hin petrol ew dewlet firot
 Rizayê keşel ew şahê Îran
 Bi car înkâr kir navê Kurdistan
 Qazî bi darxist Barzanî çû der
 Du mehan meşîya di bin arê şer
 Çaran lê xistin dewletên dijmin
 Heta ew gihişt Sovyeta mezin
 Çarsed û bîst xort tevî Barzanî
 Li ber Stalîn ê hat çek danî
 Hela binêrin li van tometan

Ji hev bela kir li neh dewletan
 Piştî ku ew mir Xruşçev rabû
 Ji ser Barzanî tengavî rabû
 Vegeriya welat wî şoreş rakir
 Komunistên Iraq alî Iraq kir
 Li Kurdan xistin gund xirab kirin
 Zaro û jinên Kurd bi sedan mirin
 Piştî Ebdilkerîm ji ser kursî ket
 Beisiyên Iraq zeft kirin dewlet
 Beisî ji Komunist pênc hezar kuştin
 Komunist li Iraq cî wan nehiştin
 Dîsa Barzanî wî derî vekir
 Ji destê Beisî Komunist xelas kir
 Sala heftê û pênc bi xap û fena
 Dîsa Sedam ew bi Sovyetan kenîya
 Wî Sovyet xapand xwe kir pêşverû
 Komunist ji bîr kir stema lê bû
 Partiya Komunist alî Sedam kir
 Sovyeta mezin bi wan çekên pîr
 Şoreşa Kurdî wan xirab kirin
 Hemû gundên Kurd wan xopan kirin
 Kurd ji Kurdistan rakirin başûr
 Sînorê Hîcaz ew dewleta dûr
 Komunistan negot karker û cotkar
 Li welatê dûr bê war û bê kar
 Ji germê mirin zarok bi sedan
 Bê nan û derman Kurdên bê xwedan
 Bila Komunist tewr pesnê xwe nedin
 Pesnê Stalîn Kurd jî tewr nedin
 Dewleta Sovyet niha ew heba
 Federalî Kurdî wê ew çêneba
 Her kes vî tiştî ew pê nizane
 Yê dîrok xwendî ew pê dizane
 Dibêjim ji bo Kurd tev zanibin
 Em Kurd ji vir wa hay ji xwe hebin

Doza yê şehîd tu car namire
 Yê saxê mirî doza wî dimire
 Stemkar diçin dîrok dimîne
 Gelê nivîsand dîrok bixwîne
 Mafê wî namire ilem wê bibe
 Tiştê Bêbuhar dibê rast dibe

Franso Herîrî

Çi peynamek bi êş bû ev
 Bihîstin Kurd bi şîn in
 Şehîd çûyî li Kurdistan
 Fransoyê Herîrî

Tu caran Kurd ji bîr nakin
 Tu car bê zar ji bo Kurd
 Şehîdên Kurd li ser wana
 Tu serdar î tu mîr î

Tu piştgir bû û şoreşvan
 Li pişt Barzaniyê çak
 Bi mêrxasî wekî Rustem
 Di cengê de tu şûr î

Nevî wanî ewên keyxan
 Li cîhanê ku navdar
 Dilêr Nînoz û Gilgamêş
 Û Adad û Nêrîrî

Ji çaxê ew nebî Nûh de
 Gelê Aşûr li cîhanê
 Ku dewlet bû ji dîrok heft
 Hezar salê buhurî

Xwedî birc û kelên xurt û
 Mirov tev jê ditirsîn
 Bi mêrxasî û zanyarî
 Bi cengê û stûrî

Gelê Aşûr bi mêrxasî
 Li cîhanê xuya bû
 Li ser nîvê gelên cîhan
 Ku ferman kir bi zorî

Li vê dinyê ku bû qurban
 Ji bo ola Mesîhî ew
 Di bin destan dijîn îro
 Ji ol re bûye gorî

Di dîroka gelên cîhan
 Ne windayî xuya yî
 Di nav Kurdan de diyar î tu
 Ji bîr nabî di bîrî

Ji xortên Kurd bi çekdarî
 Gelek bûn zan te fêr dan
 Di cengê de hemû ew bûn
 Fransoyê Herîrî

Di dîwan de pesndarê
 Te bim ez wê bi merdî
 Wekî Xanî û Cegerxwîn
 Wekî Ehmed Cizîrî

Tu cînar bî li ba wayî
 Ji şarê te ew ê zan
 Pesndarê te be ew jî
 Elî hozan Herîrî

Li nav wan pir şehîdên Kurd
 Bi mêrxasî xuya yî
 Te çil salî li dij çewser
 Te şer kiribû bi jîrî

Neyarên Kurd te dişikandin
 Li meydanê bi cengê
 Li nav Kurdan tu tewr namirî
 Mirî sax bî wezîr î

Bi çekdarî tu wek baz bû
 Li ser çiyayên bilind bû
 Jin û zariyên te birçî bûn
 Gelek jîn teng bihurî

Tu nerm nebû bi mêranî
 Li ber çewser tu caran
 Ne çemiyayî bi xortanî
 Şehîd çûyî bi pîrî

Em ê gora te serdan kin
 Gelê Kurd wê herin ser
 Gelê Tirkmen û Kildanî
 Birayên Kurd ji dûrî

Ku zêr ew ket binê axê
 Hezar salan bimîne
 Ku bê dîn wê bihatir be
 Ji yê nuh ê buhurî

Qe nê hilmê veşêrî wî
 Hilm nayê veşartin
 Çiqas xelkê li dor wî bin
 Hilm bê wan ji dûrî

Ti comerd wek te çênabin
 Te ew can jî li ser da
 Tu wek kurmê hevirmêş î
 Ji gel re bû tu gorî

Neyarên Kurd te kuştin dan
 Tu caran lê tu namirî
 Te sotin da xwe ronî da
 Li nêzîk û li dûrî

Tu bawer bû qe bê ardû
 Tu car wê çênebe ar
 Tu bû ardû te ar gur kir
 Di çil salên buhurî

Ne binax î ne windayî
 Tu stêrk î xuyanî
 Li ezmanê me Kurda yî
 Bi ronahî ne dûr î

Ne bes ronî li Kurdistan
 Li cîhan tev xuya yî
 Ji erdê de tu car nayî
 Veşartin pir li jor î

Ji Kurdistan te ronî da
 Gelê Aşûr li cî kevin
 Bibe dewlet û ferman ke
 Iraqê hin ji Sûrî

Tu nav manî di dîrokê
 Li nav Kurdên bi çar ciyan
 Iraqê û li Îranê
 Li Tirkî û li Sûrî

Li ba Kurdan û Aşûrî
Gelek kevin bû biratî
Biratî wan te ew nû kir
Fransoyê Herîrî

Ji nuh de wê li pada kevin
Gelê Aşûr xwedî be
Bi hev re em bijîn herd gel
Wekî çaxên buhurî

Herî ba wî silavê min
Li Barzanî dilêr kî
Li ba wî pîr buha yî tu
Fransoyê Herîrî

Berî bimirî te daxwaz û
Umêda wî bi cî kir
Tu ronahî şehîdên Kurd
Ji Kurmanc û ji Sorî

Min xortanî di jîna bê
Buhar de tev buhartî
Bila xwezî şehîd ez wek
Te bibûma bi pîrî

Li dinyayê bi navdarî
Û nav manî bimama
Reha bûma mirin xweştir
Ji jîna jar buhurî

Ewên mêrxas û perwer wek
Te pişt nadin neyaran
Gelê Kurd tev pesndarê
Fransoyê Herîrî

Ji baxçê Kurd û Aşûrî
Gulek hişk bû hilm xweş
Tu car darê gulê namire
Ku berda reh di kûrî

Binêr îro li Kurdistan
Bi milyonan vebûn gul
Ji her padên li cîhanê
Xuyan in gul ji dûrî

Franso yek gula sor î
Bi xwîna wan şehîdên
Li Kurdistan şehîd çûn
Bi xwîna wan tu sor î

Bi helbestan li cîhanê
Ez ê bang kim bi qîrîn
Di dîwana min de manî
Fransoyê Herîrî

Bi Yezdan be bi dilpakî
Dibêjim ez ne xapan
Ji bo Kurdan ku ew rêça
Te girtî ez bi gorî

Bila em herd bibin cînar
Li ba Barzaniyê bav
Ji vê dinyê reha bim ez
Ji jîna jar buhurî

Tu dilxweş bû firaz çûyî
Di wê zora Iraqê
Bi derd dê ez herim gorê
Ku bindest im li Sûrî

Gulistan

Gulistanek min çêkir
 Bi teyrokê xira bû
 Ji sohbayê ku sar hat
 Bi bayê wî zuha bû
 Gulistana gulan tev
 Çima Yezdan ne wa bû
 Pezê xelkê ku pir kir
 Pezê min ê dizan bû
 Li dij Yezdan çi kirbû
 Ku halê min wiha bû
 Temen min tev nimêj kir
 Çima cî min xirab bû
 Ku pergala min a xurt
 Îro ji hev bela bû
 Ji min re dost nemayî
 Kesê dostê pera bû
 Dema malê min pir bû
 Bi min re yê bira bû
 Bi erzanî dijîm ez
 Ku azadî buha bû
 Li warê min biyan im
 Li cî min xelk bi war bû
 Li warê min bi cî bûn
 Ku halê min pena bû
 Gulistan ew Xweda kir
 Pezê min ew ne wa bû
 Divê êdî şiyar bim
 Ji min bû bê Xweda bû
 Gulistan nuh bibînim
 Bi dav kim ew niha bû
 Min pez berda dizan bir
 Ne sûc sûcê Xweda bû
 Şiyar bûn ên neraket

Ji xew ewya şiyar bû
 Şiyar bûn ê şiyar ew
 Ne raketî şiyar bû
 Nezan ê diz nizane
 Ji yê zan diz xuya bû
 Şiyar bûn ew li pey min
 Di tarî wek çira bû
 Ku piştî Bêbuhar mam
 Ku mala min xira bû

Divê em Kurd

Divê em Kurd bi kêr bên
 Ji çewser em netirsin
 Bi mêrxasî bi şer em
 Bibin tiştê me xwestî

Li dij çewser eger em
 Ne dozker bin bi xurtî
 Kesên çewser tu caran
 Tu tişt nadin bi sistî

Welatê Kurd ku wî bir
 Bi kuştin û bi xapan
 Bi zorî û bi talan
 Ne ew hatî bi dostî

Bi zorê hat divê em
 Bi zorê wî bi derxin
 Ji Kurdistan bi kuştin
 Ne hewcî olperestî

Bi ol em tim dixapin
 Bi ol em Kurd nexapin

Dibêjin em biran in
Biratî bê dirustî

Ne doz ol û xwedayî
Bî dev ewna dibêjin
Tu tiştê ol tune pê
Misilmanî dirustî

Ji ber çewser ji dûr in
Zimanê wan ne yê me
Bî zor zarê me qut bû
Biratî ka bi rastî

Xweda gotî misilman
Li hevdu mal û namûs
Û xwîna wan heram in
Gelo ka kê bihîstî

Welatê Kurd û namûs
Û xwîna Kurd helal bû
Li Îran û Ereba Tirk
Fîlan wek wan nekuştî

Hemû malê me Kurdan
Bî çavsorî dibin ew
Dibistanan li nav Kurd
Qe lênakin bi rastî

Ku mizgeftan li nav Kurd
Dema lêdikin ji boyî
Gelê Kurd tim nezan bin
Nedan ber Kurd tu rastî

Melayên wan çi bêjin
Ji boyî Kurd bibihîzin

Li maf Kurd tewr nepirsin
Bibê tiştê bihîstî

Ji boyî Kurd li paş bin
Ji wan re tim xulam bin
Neyar tim koledar bin
Tu çar nayê bi dostî

Dihelê roj bi roj Kurd
Welat nav tê guhartin
Buhîşt dan Kurd û horî
Bi xapan û ne rastî

Buhîşt wan me navê
Welatê Kurd ku berdî
Buhîşt em Kurd dikarin
Li ser çêkin bi rastî

Kurdno de bes

Çerxa me ket bîst û yekan rêberî
Elektron raman divê şiyar bibin
Em jî wekî xelkan divê pêşkevin
Hûn rêber in êdî bes in parçebûn

Pada me Kurdistan fire rind binên
Xelkan li hev ew par kirin çar biran
Hûn rêber in hûn Kurd dîkin birbirî
Kanî çawa wê çêbibe serxwebûn

Va roj bi roj gel tev ji vî şaş dibe
Îro millet bûye pezê bê şivan
Gur tene nav birbir dîkin pez dixwin
Jê re divê bes yek şivan serxwebûn

Alîk bi ol alîk bi êl man nezan
 Hev nagirin dûr in ji hev bêmecal
 Kadir li nav wana tune şiyar bikin
 Çawa gelê Kurd wê bigihe serxwebûn

Pir Kurd bi dest Tirkan ji vir çûn mirin
 Hinek welat berdan revîn çûne der
 Alman tijî Kurd bûn ji wir bêveger
 Ev bû sedem ewna li vir şiyar nebû

Kurdê binamûs wê welat bernede
 Çi bike bi Almanya welat bê xwedî
 Maye ji dijmin re li vir doz mirî
 Ew çûn li nav Alman hemû winda bûn

Em Kurd li Filistîn binêr ka çawa
 Ew şer dikin maye di dest wan kevir
 Ewna ji ber dijmin tu car narevîn
 Xwîna xwe dirijînin ji bo serxwebûn

Namûs xiram çêtir ji ton zêr dibêm
 Herçî welatê wî tune hey bira
 Namûs tune vayî ji xwer rind bizan
 Herçên binamûs ê welat serxwebûn

Em jî wekî xelkan divê zane bin
 Ên reş li Afrîqiya hemû pêş ketin
 Em jî wekî xelkan divê pêşkevin
 Êdî gelek şerm e li Kurd paşveçûn

Jîna min çû tev Bêbuhar jîn nema
 Jîn im di nav zindaneke bê derî
 Dijmin li ber min tim bi tirs ez dijîm
 Bimirim welat min hîn nedî serxwebûn

Em in Kurd

Em in Kurd torinên Nûh in ji Kurdistan
 Li gerdûn bela bûn gel em in bavê
 Gelên cîhan çima gel pêş ketin Kurd man
 Li paş îro li vî gerdûn û cîhanî

Em in Mîdî û Mîtanî û Sûbartî
 û Aşkanî û Gotyomî û Exmînî
 Me ferman kir li Hindê û li Yûnan
 Ji Kurd şeş împêrator bûn gelo kanî

Ji ber Kurd bûn misilmanên dirust oldar
 Ji dûr hatin misilmanên bêol xapok
 Bi Kurd kenyan bi îslamê kirin bindest
 Xulam man Kurd ji bo ola misilmanî

Em û Yûnan û Suryanî û Aşûrî
 û Kildanî û Ermen jî tixûbdar bûn
 Hezar salan bi hev re em gelek xweş bûn
 Me ferman kir li vî gerdûn û cîhanî

Demên pênc gel ketin ola Xiristiyanî
 Gelê Kurd bû misilman û neyarî bû
 Gelê Tirk ew gelek kuştin ku qada wan
 Bi xwîna Kurd ji Tirk re ma bi hêsanî

Dema ehmeq Selahedîn li Kurd wer bû
 Ne ew ba wê gelê Kurd em dused milyon
 Hebana wê wekî Rûs û Amêrkana
 Xuyabûna li vî gerdûn û cîhanî

Ji xortên Kurd kirin leşker bi destê wan
 Selîbiyan ku xortên Kurd gelek kuştin
 Malbatên me Kurd avêt welatên dûr

Hemû ew bûn Ereb Kurdên li wir manî

Gelek ehmeq wekî wayî ji nav Kurdan
Demên rabûn ne kar kir wan ji bo Kurdan
Gelo çî bikim bi wan hovan wekî Xalid
Kurê Bermek û Ebdilrehman Xurêsanî

Di riya wan re divê Kurd ew biba dewlet
Ji bo Îslam Ebasî wan kirin dewlet
Ebasî jî li herd malan quliptin ew
Hemû kuştin li şûn Kurd wan ji Tirk danî

Gelê Îran ji bindestî xwe rizgar kir
Bi mêrxasî dijîn îro li cîhanê
Ebasî çûn bi îslamê gelê Kurd em
Ketin destê gelê Selcuq û Osmanî

Ji bo Îslam gelê Tirk hat ji Tirkistan
Welatê Kurd bi xap zeft kir nehiştin Kurd
Bixwînin wan li şûn xwendingehan mizgeft
Bi comerdî li her gundên me Kurd danî

Li mizgeftan melên muxbir kirin îmam
Bi Kurd kenîyan buhişt dan Kurd û xapandin
Ji ramanê serî şûştin serî gêj bûn
Ketin xew Kurd bi morfîna misilmanî

Nezan man Kurd neman raman û konîtî
Bi olîtî hemû pûç bûn jiyan berdan
Li ew dinya buhişt xwestin gelê Kurd bû
Pezê şêx ew li ber kêrê serî danî

Gelek axên me yên bêhiş kirin padşah
Li ser Kurdan kirin muxbir bi êlîtî
Ji hev re bûn neyar bîr bûn li hev xistin

Gelê Kurd tim ji hev kuştin û talanî

Me ola Ezdahî berda me Kurdê Ez-
Dehî kuştin welat berdan ji dijmin re
Neyar xêrên welat tevde dixwin îro
Kiyen ew çû me namûs jî li ser danî

Bi ola Ezdahî Kurd tim li ser xelkê
Me ferman kir bi mîrzatî li cîhanê
Bi destê Kurd me mala Kurd xirab kir em
Xulamên ên misilman in bi erzanî

Şerê Tirkan û Îraniyan li Çaldêran
Mela Îdrîs welatê Kurd firot Tirkan
Ku Kurdistan du parçe kir xirab bû tev
Ketin destê gelên Îran û Osmanî

Ji bo Şîî û Sunîtî welatê Kurd
Kirin kaviş ji xortên Kurd kirin leşker
Di şer de tev mirin bêşûd ji bo Îslam
Ji kîsê dê û bavan çûn xeber kanî

Ereb rabû xwe da alî Fransîzan
Û Ingilîzan xwe rizgar kir ji bindestî
Ji ehmeqî me rizgarî nexwest em Kurd
Tevî Tirk man ji bo ola misilmanî

Welatê Anadol arzê gelê Yûnan
Hemed Fatih bi îslamê ji wan istand
Gelê Yûnan li Tirkan xist ji Anadol
Hemû derxist reha kir wan ji Osmanî

Melên Kurdan hemîyan gotin bi gawir re
Çawa wê em li Tirkan xin gelê Tirk ew
Misilman in misilmanî qebûl nake

Bi gawir re li Tirkan xin ne wijdanî

Ew ê bêbav Kemal Paşa xwe kir sofî
Bi şaşîk û cubê şêxan li nav Kurdan
Dî mizgeftê zîkr kir wî giriya bang kir
Bi qîrîn got nema ola misilmanî

Ketî îro binê lingê gelên gawir
Ez ê çî bikim bi dinyayê min berda ew
Nema dertêm ji mizgeftê bila bimirim
Dinê navim li dû ola misilmanî

Melên Kurdan li nav Kurdan kirin qîrîn
Û wan gotin mirovê ew bi Tirkan re li gawir xe
Dî şer de ew şehîd be wê buhiştê çil
Perî jê re ji bo ola misilmanî

Ji Kurd heftê hezar xort bir ji Tirkan re
Bi şer Yûnan şikandin wan di derya wer-
Kirin xerq bûn vegeziya Tirk li cî derket
Gihîştin hev hemû hêz wî li wir danî

Kemal dewlet ku damezrand û Tirk xurt kir
Vegeziya ser gelê Kurd wî du milyon kuşt
Gelek şêx û melên Kurd wî bi dar xistin
Ji hespan re hemû mizgeft kirin xanî

Li Amed û li Agirî û li Dêrsim jî
Şikandin şoreşên Kurdan ji malbatên
Me Kurdan tev birin ewna li Anadol
Hemû bûn Tirk ji Kurdan ên li wir manî

Serokên Kurd hemû revîyan welat berdan
Bîyan ewna li nav xelkê mirin bê kes
Wekî Osman û Kamîran û Cegerxwîn

Celadet û Hesên Hîşyar bi diljanî

Wekî Memdûh Selîm jî ew Izet Axa
Emîn Axa Birûsk jî ew bi wan re bû
Welatê wan heram kir Tirk li ser wana
Gelek ew hîn henin wek wan min nav nanî

Ne şermî reş Ereb ewna ji dûr hatin
Hinek Tirk jî ji ber Moxol revîn hatin
Welatê Kurd li axa Kurd bibin dewlet
Bi xapandin ji xwer her yek tixûb danî

Bi êlîtî gelê Kurd wan bera hev dan
Bi ol wan Kurd bi xapandin kirin bin dest
Niha jî Kurd bi konîtî li ser kursî
Li hev nakin ji ber wî ev li paşmanî

Hemû serwer ji partî Kurd ji dîrokê
Ti sûd nakin bi sed salan gelê Kurd ew
Bi êlîtî bi bend bendî xulam mayî
Li ber çewser bi pîsîtî serî danî

Ku ker ket kortekî cardin serî jêkî
Nema tê wer dibe ew ker di wî kortî
Çima em Kurd di wî kortî gelek wer bûn
Şiyar nabin siyaseta ma gelo kanî

Gelek şerm e li lawên Kurd hemû mêrxas
Ji Mîdya û ji Mîtan in ewên gernas
Li cîhanê hemû ewna ku navdar in
Di bindestî dijîn îro kiyan kanî

Fedî nakin di vî çaxê satelît û
Internet welatê Kurd di nav de Kurd
Nebîn dewlet ji dûr de bînin li ser Kurd ew

Bibin dewlet gelê Kurd ka şeref kanî

Neyarên Kurd niha jî ji cî wî re
Dikin ewna ji dûr tînin dixin şûn Kurd
Hemû bajar û gundên Kurd guhertin nav
Dibên Îslam birayên hev gelo kanî

Welatê Kurd di nav de Kurd qebûl nakin
Biyar in em dibê Kurd im dibê Kurd çî
Bi car înkâr dikin ew Kurd dibêjin Kurd
Tune yek jî li vî warî û meydanî

Biyarî û xizanî û stemkarî
Neyaran ew bi min zor tê dêşim ez
Gelê min jî di bin destên neyaran de
Perîşan bû li ber lîngan serî danî

Ji mafê wan li Kurd ewna bi her hawî
Stemkarî bikin ewna ji ber Kurd bû
Serê rim ew bi Kurd wana xelk dikuştin tim
Ji wan re Kurd xulamkarî bi cî anî

Mirov hê aşiqê mal in ne wek wan im
Bi dîl ew ê evîndarê welat im ez
Welatê min ku azad be ji dest çewser
Bi namûs wê bijîn em Kurd bi mêranî

Mirovê bê welat ewya ku maf winda
Nebe dewlet bi rizgarî nejî ewya
Di jînê de gelek erzan e ew meriya
Li nav xelkê dijî ewya bi erzanî

Gelek xortên meyî zana ji pîsîtî
Welatê bav û kalan wan berdan û çûne
Ewropa ji çaxê Nûh welatê Kurd

Ji çewser re welat berdan bi hêsanî

Li kazînên Ewropa tev ereq vedixwin
Divê tevde ji bo doza welat ewna
Bi gernasî li dij çewser şehîd bana
Li Kurdistan ji bo Kurdan bi mêranî

Bibî kurtêlxurê xelkê û bêrûmet
Bijî îro gelek şerm e li cîhanê
Ne mîrza bî bila bimirî nemînî jîn
Di gorê de li vî gerdûn û cîhanî

Ji wan re ez dibê mê şaş in welat berdî
Wekî dara ku reh derket ji nav axê
Ji serde wê zuha be dar bimîne wê
Çemel bişike ji ber ev rol neyar danî

Ji boyî ew Selahedîn di dîroka Ewropa de
Li ser cengên Selîbiyan em gelê Kurd bûn
Neyarên wan em in îro li cîhanê
Gelê rûş ji bo ola misilmanî

Erebistan û Balqanî heta Alban
Neman bindest ji destê Tirk reha bûn ew
Ji bo ola misilmanî benî man em
Kerê Tirkan girêdayî di vî xanî

Heta kengî ku bêrûmet bimînî Kurd
Ku jîn bin wer li dinyayê nebin dewlet
Eger rizgar nebin em Kurd ji bin destan
Li dinyayê me navê ev misilmanî

Welatê min biyan im lê zîman girtî
Bi nefsê tim di zindanên neyar de wer
Bi saxî ez di gorê de dijî îro

Bî vî derdî temen min tev li ser danî

Li Kurd çewser heta îro misilman in
Ji dîrok Kurd ti sûd nakin dibin bend bend
Dî jînê Bêbuhar im wer temen burî
Ez ê bimirim bi derd wek Ehmedê Xanî

Me pîr xelkê Ewropa kuşt Selîbî bûn
Niha ewna li pişt Kurd in ne ew bana
Gelê Kurd wê li Kurdistan nemana tev
Bela bûna li vî gerdûn û cîhanî

Gelek hêvî ji Kurdan tev dikim ewna
Nebin bend bend bi yek bin Kurd ji bo xurt bin
Bi zanyarî li ber çewser serî hildin
Ji dest çewser xwe rizgar kin bi mêranî

Nebin hûn wek melayên Kurd û şêxên Kurd
Dixin stûyê Xweda wer kir Xweda zulmê tu car nake
Em in ên ûşt ne yek bûn Kurd ne yek ba wê
Xweda qels ba li erdê ka Xweda kanî

Serê Kanî

Ev Serê Kanî serokê çema
Ayeta Mîtan nexweş bî çima
Av zelal bû xurt çima av nema
Dar hemû hişk bûn ji ber av nema
Ev Serê Kanî serokê çema

Sax nemama ez bila ey Xweda
Ew bi vî rengî bila min nediya
Ev çemê Xabûr te hişk kir Xweda
Av nema yaxud ji Tirk av nema

Ev Serê Kanî serokê çema

Av ji ezman de Xweda qut kirî
Tirk ji ba Kurdan ji ser qut kirî
Dewleta Sûrî jî qad qut kirî
Ka çi çax av bê ji nav sê derî
Ev Serê Kanî serokê çema

Kar gelek pîr bû me nav kir Kuwêt
Xêr gelek pirtir ji ava Firêr
Xelk ji dûr de ew dihat xêr divêt
Lê niha kar mir heta xêr ku bêt
Ev Serê Kanî serokê çema

Xelk bi çolê ket xirab bû şêher
Nan ji bo derxin bela bûn li der
Kes ji derve nê şêher lal û kerr
Sûkeke bê xelk bi şîn û keder
Ev Serê Kanî serokê çema

Ka kude çûn ew çeleng qaz û kew
Ordekên rengîn qulingên bedew
Deng ji şalûlan li min xewn û xew
Bilbilên zarxweş dibînim wan hew
Ev Serê Kanî serokê çema

Lê neman beybûn û nêrgiz û gul
Ka xezalên şox ewên çav bikil
Tim li wan digirîm dinalim ji dil
Ayeta Mîtan ku tomar li dil
Ev Serê Kanî serokê çema

Lê neman masî ewên goşt xweş in
Lê dibînim tev qirakên reş in
Kurd gelek rast in qe xwar nameşin

Kurd neviyên Mîtan çima bextreş in
Hey Serê Kanî serokê çema

Tim li ser wî bû gelek zor û şer
Rom û Aşûrî Erebbî li ser
Xira bû Waşo du caran li ser
Kurd xwedî îro ziman lal û kerr
Ev Serê Kanî serokê çema

Tol e ev şara ku pergende bû
Pênc hezar sal bûn tu car wer nebû
Kurd bi wî zanin ku aya me bû
Nav di dîrokê qe winda nebû
Ev Serê Kanî serokê çema

Kurd dibên Waşo tu kalê me bû
Pênc hezar sal in tu aya me bû
Tirk û yên pêxwas li vir ew nebûn
Ên ji wan xurttir xulamên me bûn
Hey Serê Kanî serokê çema

Yên stemkarên li ser Kurd ew in
Ên di dîrokê derewçîn ew in
Ên li Ser Kanî bi ferman ew in
Koleyên wana gelê Kurd ew in
Hey Serê Kanî serokê çema

Wê çî çax ew bê dema çû buhurt
Bê kiyane Kurd bi hêza ku xurt
Sê sedên kaniyan bibînim ku xurt
Lê ez ê çî bikim neyarên ku xurt
Zeft kirin îro niha keys nema

Koledarên Kurd divên deng nekim
Lê nikarim ez tu car deng nekim

Ez ji bo Kurdan divê dev vekim
Bêbuhar im ez xwe tewr kerr nekim
Bes hedan êdî li ba min nema

Ban dikim Kurdno divê kerr nebin
Hûn xwedî dîrok ji bîr tewr nebin
Hûn welat rizgar bikin lê hebin
Hûn xwedî Waşo û kan xwe bin
Xurt bibe wê ev serokê çema

Kurd ku çar parçan nekin yek welat
Xurt nebe wê ew tu car bê felat
Xwîn ku nerije ew qe nabe felat
Jîn min buhartî bi zecr û xebat
Bêbuhar im ez ji derd û xema

Tu Kurdistan

Tu Kurdistan welatê Kurd fireh pad î
Tu warê ew nebî Nûh î tixûb derya
Ebedan û heta derya li ber Qezwîn
Û Ermîniya û Derya Reş spî kanî

Heta ewya digihe bêlan Reqayê û
Digihe Ebdilezîzê û digihe Şingal
Ereb hatin li ber Kurd wan vegirtin kon
Bi cî bûn ew bi xapandin bi erzanî

Dema Merwan Hekem wî Kurd ji rex derya
Ebedanê hemû rakir Erebbî xist şûn
Gelê Kurd wî li Antakiya û bêlanê
Ji wir jî Kurd hilanîn wî Erebbî anî

Kirî şûn Kurd ji ber Derya Spî jî Kurd

Hilanîn wî ji bo xelkê Ewropa tev
Nebînin Kurd ji bo winda bikin Kurd ew
Hilîne nav ji vî gerdûn û cîhanî

Û Şah Nadir li Îran jî li Kurd wer kir
Ji ber derya ji Qezwînê gelê Kurd wî
Hemû rakir ji ber derya bi dûr xistin
Li şûn Kurd wî gelê Îran li wir danî

Ewa Sultan Selîmê Tirk li Kurd wî jî
Wekî wan kir ji pênc şaran hilanî Kurd
Ji Derya Reş bi dûr xistin guhartin şûn
Veşartin Kurd li şûn Kurd Laz li wir danî

Bi îslamê welatê Kurd kirin çar par
Ji ber va wan li ew dinya buhişt dan Kurd
Bi oldarî gelê Kurd wan kirin xew tev
Bi vî hawî gelê Kurd wer serî danî

Gelek şerm e Erebb Tirk herd ji dûr hatin
Bi Îran re bi îslamê tu dagirtin
Ji wan her yek li parçakî dîkin ferman
Dî bin destan em in îro gelê manî

Gelên Îslam heram naxwin ku hindik be
Dibên ev tişt heram bî ew li îslamê
Welatê Kurd dixwin ewna heram nakin
Xwe vedişêrin li paş perda misilmanî

Ji sed salan heta îro gelê Kurd ew
Bi îslamê dixapînin bi dest şêx û
Melan wan Kurd ji hev xistin kirin çar par
Li ser Kurd in bi kuştin û bi talanî

Melayên Kurd û şêxên Kurd li ser Kurdan

Ti dîrok wan nenivîsandin hemû xizmet
Ji bo Îslam Erebb pê xurt kirin wana
Sedem ew bûn gelê Kurd ev li paşmanî

Bila dengê min bê şêx û melayên Kurd
Eger Quran bi kurdî ba Erebb wê ew
Neba Îslam li ser kufrê bima wê ew
Erebb wayî qebûl nedikir misilmanî

Heta îro gelê Kurd wî bi ehmeqî
Bi ol girtî ji dîroka xwe sûd nake
Serî danî û raket Kurd şiyar nabe
Li dij Kurd jî ji çar dewlet misilmanî

Pakistan û Iraq û Tirk û Îranê
Li Kurd peyman girêdan wan ji bo winda
Bikin Kurdan gelê Kurd tev digot ya reb
Şikir îro gelek xurt bû misilmanî

Ku çar dewlet misilman in gihiştin hev
Nema gawir dikarin tev bi îslamê
Tu tim alî misilmanan bikî ya reb
Li cîhanê bila xurt be misilmanî

Gelê Kurd wan nizanîbû gelên gawir
Misilman in neyar in zirz li dij Kurd in
Li Kurd mihre tu caran wê nekin ewna
Li ser Kurd in bi kuştin û bi fermanî

Li çar parçan niha jî wan hemû bajar û
Gundên Kurd guhartin nav bi kurdî bûn
Bi zarê Tirk û Îranê Erebb wan nav
Bi zarê wan ji wan her yek li ser danî

Li dinyayê misilman tev li eniya wan

Bila ar be gelê Kurd ew ji Îslam re
Ku bû qurban ku pêxember niha sax ba
Binêr nalet li îslamê hemiyan anî

Bes in em Kurd bibin sofî pezê şêx bin
Bidoşe ew divê Kurd tev şiyar be ew
Bixwîne zû li dij çewser serî hildin
Welat rizgar bikin em Kurd bi mêranî

Dixwazin hûn ku azad bin qelen xwîn û
Bi yekbûnê û zanyarî û maldarî û
Konîtî Xweda tev ew gelê xurt be
Ji bo azad bibe wayî ku hîm danî

Welatê Kurd ku azad be li vê dinyê û
Ava be buhişt wê bê derî Kurdan
Buhîştê wê dinyê xweştir ji ya axret
Me navê ew buhiştê dû misilmanî

Li ber çav in dibînim herd Iraq û Tirk
Li her cî pênc hezar gund wan xirab kir tev
Sed û heştê hezar Kurd sax Sedam ewna
Kirin gorê misilmankî behs nanî

Helebca û Qeladiz û li Xormal û
Li Zêwa û Mihabad û Gelî Zîlan
Li Agirî û li Dêrsim û li Amed û
Alaqemşê ji Kurd kuştin û dad kanî

Li derve ez beradayî ne hebs im lê
Bi nefse ez di zindanên neyar de tim
Dijîm îro ji derdê pir ne xweşhal im
Ziman girtî dibên Îslam gelo kanî

Ji Kerkûkê Sedam îro hilanîn Kurd

Ereb xist şûn gelê Kurd wî bela kir tev
Bi xerdel wî li Kurdan xist gelek kuştin
Gunehkar bû ji bo petrol û wî kanî

Li cîhanê çi dewlet hê gelê Kurd lê
Ji ber kuştin û birçîbûn welat berdan
Welatê Kurd bûyî hepsxana Kurdan û
Gora Kurd xirab bûn gund neman xanî

Di jînê de min qet înkâr nekir Quran
Xweda Quran dema daxist li ser Îslam
Ji bo mihrê li îslamê bikin Îslam
Ji Kurdan re yekî Quran bicî nanî

Ku dîrokê dixwînim ez dinêrim tim
Stemkarî li Kurdan bû ji ber dostek
Tune îro ji Kurdan re ji ber Kurd bû
Neyarê wan ji bo ola misilmanî

Selîbî kuşt ji Yûnan ji Suryan kuşt
Ji Aşûr kuşt ji Ermen kuşt ji Rûsan kuşt
Li hember jî gelê Kurd mir ji bo Îslam
Xwe rûreş kir welat jî Kurd li ser danî

Ji berve wan buhişt dan Kurd di bin destên
Gelên hov de dijîn îro ji ber zor û
Stemkarî ku şeş milyon mişext bûn Kurd
Bela bûn ew li vî gerdûn û cîhanî

Welat berdan gelek dûr bûn perîşan bûn
Neyarên Kurd dixwazin welat berdin
Ji Kurd ewna xilas bin lê nemînin Kurd
Ji Kurdan re ji ber wan ev plan danî

Divê em Kurd bi ya çewser nekin îro

Neçin derve welatê Kurd nexin dest wan
 Ji ber vê Bêbuhar im kûr dinalim ez
 Ku pir gêj im di vî çerxî û dewranî

Dixwazin Kurd bi car winda bikin ewna
 Ku Kurdistan nemîne nav li cîhanê
 Di vî warî li ser wer kerr bibin em Kurd
 Ez ê bimirim bi derd wek Ehmedê Xanî

Çiqasî wer bibêjim ez li ser Îslam
 Gelek tişt hê nikarim ez bigihim dawî
 Ji min şîret li Kurdan be nexapin ew
 Bi îslamê li vî gerdûn û cîhanî

Ji pêşkêşên me Kurd hêvî dikim yek bin
 Li pêş Kurdan bibin bend wan nehêlin ew
 Welat berdin ji çewser re welatê Kurd
 Welatê Kurd li cîhanê bibe manî

Bi xortanî min jîn tevde bi zecran û
 Bi derdan û xizanî û biyanî û
 Li ser min tim zivistan ma di jîna bê
 Buhar kal bûm min xortanî li ser danî

Li dinya wê nemînim sax li jînê tim
 Ji Kurdan re dibêjim ez ji bo hay bim û
 Hev bigirin nebin bend bend li dij hevdu
 Ez ê bimirim li dinyayê nebim manî

Gelê dewlet nebe ew gel kiyanê wî
 Tune yek car li ba xelkê dibe bê ûd û
 Bêrûmet ji xelkê re xulam be wê
 Di bin destan bijî jîna bi erzanî

Nebin wek ew Selahedîn û Sîbawê

Ferahîd û Esîr hersêyan û Ehmed Şew-
 Qiyê şandar Mihemed Kurd Elî zana û
 Îsmet Înonû bû Tirk û ew Xalid kurê Bermek
 Teha Yasîn û Ebdilrehman Xurêsanî

Ji bîr kir wan li Kurdistan nema pirsîn
 Ji bo ola misilmanî xebat kir wan
 Nexwestin wan li Kurdistan bibin serwer
 Xulam man tev ji bo ola misilmanî

Misilman in li Kurdan ew dixin îro
 Ewropa yê Xiristiyan in gelê Kurd ew
 Diparêzin ji îslamê ew in em Kurd
 Li dij wan bûn ji bo ola misilmanî

Ji bo Kurdan min çil salî xebat kir tim
 Bi bindestî di hebsan de bi zîwarî
 Hevalên min firîn pir çûn li erdê mam
 Belengaz im li bajarê Serê Kanî

Perda dizan

Çaxa ku Îslam ket welat
 Kurdan ji dest wan jîn nedî
 Îslam kirin perdak li paş
 Diz bûn gelê Kurd wî nedî
 Warê me wan dagîr kirin
 Tolaz û dizên bêfedî
 Herçên ji dûr tev bûn serok
 Em Kurd ji wan re bûn gedî
 Warê xwe Kurd man lê biyan
 Hatîn ji dûr ew bûn xwedî
 Zarê me wan qedexe kirin
 Kurd ew nemînin sermedî

Bajar û gund wan nav guhert
 Kurdê nezan wî rast didî
 Çewser serê Kurd şûştibû
 Kor kir nema Kurd ber xwe dî
 Malê me wan talan kirin
 Enfal helal wana didî
 Qîzên me wan carî birin
 Her yek ji wan jin bûn sedî
 Horî buhişt wan dan me Kurd
 Ê Kurd buhişt warê xwe dî
 Yê zan ji Kurd ser hildida
 Ewya dikuştin bê xwedî
 Çewser digot ev gawir in
 Kurd jî ewa kafir didî
 Çewser didî dostê xwe Kurd
 Hevdu me Kurd dijmin didî
 Çewser gelê Kurd qir dikir
 Bê têlveza xelkê nedî
 Tim ez spasiya wan dikim
 Ê têlveza çêkir me dî
 Kurd riya cîhanê tev ku da
 Kafir li Kurd ew bûn xwedî
 Kafir neba Kurdên Iraq
 Wê yek nemaba sermedî
 Ew hat ji dûr alî me kir
 Kurdên Iraq azad xwe dî
 Yê wek Sedam ket bin piyan
 Îro ew e yê bê xwedî
 Çerxa felek lê çep gerî
 Ya reb şikir ev roj me dî
 Wayî nijad ket bin piyan
 Wî jin li ba Kurd bû gedî
 Herd law li ber çavan mirin
 Herd laş ku man wer bê xwedî
 Yezdan ji bîr nake tu car

Kurdan ji wan zilma ku dî
 Sê koledarên din li dû
 Wê ew bimînin bê xwedî
 Kurdê bi Îslam kor bûbû
 Îro gelê Kurd pêş xwe dî
 Kurd xwende bû Kurd kone bû
 Warê xwe Kurd lê bû xwedî
 Wê Kurd bike yek çar birran
 Wê Kurd bimîne sermedî
 Evya umêda Bêbuhar e
 Yezdan spas ev roj ku dî

Bulent Ecevîd

Dilreş Ecevîd contirkê dijwar
 Mayî ji Toran dilhişk û xwînxwar
 Heft çerx nebûn hûn Asya Biçûk jê
 Hûn Tirk mişext bûn rewşa gurên har

Gava ku hatin wan doz ne Îslam
 Ew xum bikin kî bêhiş û ew xam
 Dîtin gelê Kurd ol pê dixape
 Quran ku dan pêş xapiyan bi Îslam

Hûn Tirk ketin nav Kurdan bi ev rol
 Destûr we danî wek Tirk û Moxol
 Kurd man ji Tirk re bindest û bêzar
 Hîn jî li nav Kurd meşiya ye ev rol

Zanyar li nav Kurd xwendin we pê kir
 Rabûn ji Kurd re mizgeft we lêkir
 Mît kirin olber Kurd pê we xapand
 Kurd tev nezan man ev rol we çêkir

Xortên me Kurd bûn çekdar û leşker
 Hûn bûn li ser wan serdar û serwer
 Her cî welatê xelkê we istand
 Dewlet we saz kir destê xwe da ser

Xortên me Kurdan mir çûn di şer de
 Kurdê belengaz qad jî li ser da
 Qada we stand ew ma ji Tirk re
 Qada me Kurd çû can jî li ser da

Îro gelê Kurd înkâr dîkin hûn
 Îro ji Kurd re dijmin ew in hûn
 Bîndest neman kes Kurd mane bîndest
 Kurd mane îro bê zar û xwendin

Em Kurd ji Nûh de warê me ev war
 Bavê cîhan in gel çûn ji ev war
 Îro çima em tê de biyan in
 Em tene kuştin em mane bê war

Bawer nekin Kurd kerr bibe raze
 Mafê xwe wê Kurd bêwest bixwaze
 Tirk ew ji ku hat wê ew here wir
 Bêhiş Ecevîd êdî tu raze

Îro ji Kurdan tişt nê veşartin
 Tiştê veşartî hatî qeşartin
 Hin wek Kemalê serhişk û zengar
 Wek wî tu serhişk zengar ne şûştin

Kurmê di gûzê Hindê tu wek wî
 Çawa ketê ew derkev tu wek wî
 Êdî li nav Kurd cî Tirk nemayî
 Êdî me navê herçî ne cî wî

Kurd xwende bû ket karê bizavê
 Êdî nikarî bigirî bi ravê
 Nûjen bi ram tu hîn kevinperest î
 Tiştê kevin wî êdî tu bavê

Nayên jimartin Kurdên we kuştin
 Lawên me Kurdan sêwî we hiştin
 Warê me Kurdan wêran we hiştin
 Tiştên dibêjim hîn ev ne tişt in

Îro jî Kurd hîn mişext û bêwar
 Kurd man li nav Tirk birçî û bêkar
 Tirkan li Kurdan ger wer nekiriba
 Nemira bi dest Tirk wê yek biba çar

Warê gelê Kurd bû gor ji bo Kurd
 Warê me Kurd bû zindan ji bo Kurd
 Birçî dijîn Kurd xêrên me Kurdan
 Ser erd û bin erd mayî ji bo Tirk

Îslam me navê Tirk û biratî
 Nagirin ji Tirkan Kurd vî xelatî
 Ger hûn nizanin pirs kin ji xelkê
 Mandela zanê ew vî xelatî

Ku sed salî

Ku sed salî mirov nemire li dinyayê bijî ew
 Gelo salkê ne bes ewya li dinyayê dimîne
 Ji ber sal tev li dinyayê hemû wek hev dibûrin
 Derew dinya mirov ewya çiqas jîn be ne war e

Li dinyayê dema zarok ji dê ewya ku çêbû
 Ku jîn bû ew heta ewya li dinyayê ku pîr bû

Derew dinya şev roj ku herd bi çerxê re dibûrin
Mirov ewya bi şev radize bi roj ewya li kar e

Cefakêşî li dinyayê bi kar ewya dibûre
Ku pîr bû ew jî nû zane temen vala diçe ew
Di salê de ku çar demsal li dû hev ew dibûrin
Dibe havîn dibe payîz zivistan û buhar e

Ku sed sal be ku salek be wekî hev ew dibûrin
Ku sed salî mirov jîn be mirov salkê dijî ew
Ku çar demsal ku roj be ew ku şev be ew
Bi çerxê re dibûrin ew mirov tê de neçar e

Derew dinya di jînê de mirov tewr pê ne şa bê
Tiştê ku dî wekî xewnê buhurt ewya nema tê
Bi zarotî heta pîr bû bi rêwîti dide rê
Mirov rêwî mirin wek hesp mirov tim lê siwar e

Çiqas dûr be mirov darê ilem bigihe derî wî
Ku ket ku rê nema dertê kesek wê wî nebîne
Di gorê de ne şev hê ew ne roj hê ew di tarî
Zivistanê û havînê ne germ gor ew ne sar e

Kesê pîs be bi car dimire li dinyayê tune ew
Kesê rind mir tu car namire li dinya nav dimîne
Di dîrokê de cî digire dijî ewya bi manî
Kilîşê wî li pirtûkan di nav gel de diyar e

Gelê Kurd

Gelê Kurd tim dixapin ew
Bi vê ola misilmanî
Dibin kolên neyaran ew
Û bindestî nezan manî
Mixabin Kurd neviyên Mîdî
Li nav ev xelk û cîhanî
Di çaxê Xalidê Bermek
Û Ebdilrehman Xurêsanî
Di çaxê ew Selahedîn
Ku vala Kurd şehîd danî
Di çaxê ew Mela Îdrîs
Ji Tirkan re Kurd serî danî
Di çaxê zirz Kemal Paşa
Bi hev kuşt Kurd û Yûnanî
Welat çêkir ji Tirkan re
Gelê bindest em in manî
Melayên Kurd û şêxên Kurd
Buhîşt dan Kurd serî danî
Di dojê de dijîn îro
Gelê Kurd ew buhîşt kanî
Gelê Aşûr û Ermen û
Gelê Suryan û Keldanî
Xwedanê tac û dewlet bûn
Ku winda kir misilmanî
Dikim qîrîn li dû Tîrêj
Cegerxwîn û melê Xanî
Dibêjin Kurd nexapin hûn
Bi vê ola misilmanî
Dibên Îslam bira ne tev
Biratî wan gelo kanî
Ji dûr hatin welatê Kurd
Birin ewya bi xapanî
Ku qada Kurd kirin çar par

Li nav hev wan tixûb danî
 Ji Kurd kuştin didin ewna
 Erebb tev Tirk û Îranî
 Hinek Kurd bûn dizên axan
 Hinek sofiyên misilmanî
 Nexwendin Kurd nezan hiştin
 Nema şer kir û çek danî
 Welatê Kurd kirin kavi
 Me namûs jî li ser danî
 Welat berdan gelek Kurd çûn
 Kesên bêkar xizan manî
 Li hawîrdor dinêrim Kurd
 Gelê bû yek şiyar kanî
 Çi çax wê Kurd bibin dewlet
 Wekî Rûs û Amêrkanî
 Ku ling danî li ser heyvê
 Bi zanyarî û rêzanî
 Ewropa tev jî ber rabûn
 Li dij dêran bi mêranî
 Reha bûn ew jî dest dêran
 Li ber ol wan ku bend danî
 Ewropa ew hemû pêşket
 Bi konîtî bi ramanî
 Divê Kurd jî reha bin wer
 Ji vê ola misilmanî
 Nexapin em bi oldaran
 Ji yê Kurd wer li paş manî
 Ji doza Bêbuhar evya
 Gelê Kurd ew bibin manî

Tirk kafir in

Tirkan nexapin kes bi wan
 Ewna ne Îslam kafir in
 Ewna bi reng bûne mirov
 Hov in ji hovan ew gur in
 Hêsan e kuştin pîr bi wan
 Ewna ji ber tim xwînxur in
 Hatîn ne kam Îslam jî dûr
 Hatîn ji xelkê qad birin
 Xapok wekên rovî ne ew
 Lê ew bi kuştin wek gur in
 Hatîn ji Tirkistan firar
 Qada me Kurdan zêft kirin
 Tirk bûn li ser dewlet bi zor
 Qada xwe Kurd lê ew mirin
 Teng bû ol Tirk deng dîkin
 Zor çû bi ol ew nagirin
 Ewna nebînin sûd ji ol
 Ew ol bi qirûşekî nakirin
 Tirk pêş ketin Kurd man li paş
 Bûn diz ji Kurd wan hiş birin
 Em Kurd nexapin tewr tu car
 Tirk hindik in em Kurd pîr in
 Pîrbûn mirov hiş pîr nebe
 Ker jî li garanê pîr in
 Baran li wan xelk bar dîkin
 Malê keran tim axur in
 Em Kurd bi ol tev kolen in
 Tirk ew bi ol tev tacir in
 Tirk ew ne dijminê nuh in
 Ewna ji kevin de xwînxur in
 Zerdeşt dema kuştin ji Kurd
 Kurdan ku Yezdan nas kirin
 Ê Tirk bi xavî goşt dixwar

Kurdan ji agir hez kirin
 Ronî bi agir çêdibe
 Xwarin bi agir çêdikirin
 Tirk bûn misilman bûn mirov
 Her tişt ji xelkê wan birin
 Em Kurd nexwînî zan nebin
 Em rê li Tirkan nabirin
 Bindest bimînî wer li paş
 Qadê ji dest wan nagirin
 Ê qels tu car wê maf nebe
 Maf tim bi zorê tê birin
 Mihra Xweda hevgirtinî
 Yê hev negirt lê nê kirin
 Dîrok min xwend dad tê nedî
 Qels tim pez in ên xurt gur in
 Mihrê li pez nakin tu car
 Gur pez dixwin tim pez mirin
 Jê re şivanên xurt divê
 Wê tim tîfîngan hilgirin
 Gur pez ku hatin ew bixwin
 Berdane gur gur ew mirin
 Hûn lê binên mihr bû li pez
 Pez namirin gur ew mirin

Em Kurd çîma

Gelên li paş ewna çîma pêş ketin
 Kurd pêş neket Kurd ma çîma wer li paş
 Kurd tim li dij hevdu ji ber ezezî
 Ew pêş neket wer ma ji xelkê li paş
 Her yek dibê yê zan ez im rêber im
 Herçên nezan ên zan ji pêş dane paş
 Rêça ne rast dan pêş mîlet şaş kirin
 Dan ser riya xwar û ne rast ber li kaş

Hinek li ba şêx sofîkên bêhiş in
 Hinek li ba axan xulam in belaş
 Hinek li bajaran dijîn tacir in
 Kurd nakirin ewna bi gazek qumaş
 Bertîl didin ên koledar kêfxweş in
 Mîrza li Kurd kolên neyaran qelaş
 Ên koledar Kurdan nedîtin neyar
 Hevdu dibînin tim neyar wer nebaş
 Me digot berê Kurd ew nexwendî nezan
 Îro çîma yê xwendevan man li paş
 Va çerx ketî bîst û yekan hîn wiha
 Yê xwendevan wek ên berê hîn li paş
 Wan Kurd kirin partî li hev par kirin
 Rastî nizanin Kurd li ku mane şaş
 Kursî ji karton zan li ser rûdînin
 Her yek dibê yê baş ez im tu nebaş
 Winda dikin mafê kesê rast û zan
 Ew maf didin ên man bi wan re ne baş
 Ên koledar wan Kurd kirin çar biran
 Talan dikin Kurdan dihêlin li paş
 Çar koledar ewna li ser Kurd yek in
 Her çar gur in em Kurd dibin berx û laş
 Azad tu car nabin ku Kurd yek nebin
 Pêş nakevin wê tim bimînî li paş
 Jîna min bû heftê û du sal Bêbuhar
 Bê germ dijîm sar û zivistan ne baş
 Hêvî dikim piştî mirim rast bibin
 Kurd rê bidin hevdu kesên zan û baş
 Azad bibin Kurd wek gelan jîn bibin
 Kurd rast herin negirin riya çewt û şaş

Yara bi wê winda bibî

Yara bi wê winda bibî ew yar neyar
Piştî mirov winda bibe çi bike bi yar
Wî yar nebîr piştî bi yarê şad nebû
Çi bike bi wê raket di bin axa ku sar

Ka Qeys çi tişt wayî ji Leyla sêde kir
Romeo ji bo Culiet gelo jîn bînpê nekir
Ferhad û Mem wana ji bo Şîrîn û Zîn
Yek mir bi av yek jîn di zindan ku te kir

Ewna mirin wana ji yarê sêd nedî
Çîrok ji wan çêbûn gelan jê sêde dîn
Her yek ji wan bû kurmekî yê hevirmêş
Bûn canfîda xelkê qumaş jê sêde dîn

Herçên ji yarê re dirust wan jîn ev in
Roj û şevan eşqê ji ber ranakevin
Yar ew ne bes xort û keçên dil girtibin
Yara mezin xortên welat dil têkevin

Roj û şevan ew ranezin tim kar bikin
Tiştî ji gel re zû divê ew çar bikin
Ên pakrewan mir çûn tu caran namirin
Mirina ji çewser ew welat rizgar bikin

Ê pakrewan ewya nema radike xema
Çêtir ku sax jîn be di nav derd û xema
Pîr bûm temen min Bêbuhar xemgîn buhart
Hîn jî welat bindest dijîm jîn çû nema

Sînemê

Lê lê tu wer Sînemê
Qurbana bejna te mê
Dara sero çarşemê
Zerdeşt tu çand Sînemê

Şahnaz û şana min î
Hedn û viyana min î
Hem ar î hem rewşen î
Roja min î Sînemê

Nazdar û şoxa delal
Sîpan û berfa li pal
Bîngol û ava zelal
Jîna min î Sînemê

Herdem li bala min î
Hem gul î hem sosin î
Nêgiz û lala min î
Baxçê min î Sînemê

Azad divêm deng nekî
Qîz im min riswa nekî
Derdê min tev ranekî
Zîn im bi eşqa Memê

Ew Mem li Botan tu yî
Girtî li zindan tu yî
Yê mir ji bo Zîn tu yî
Ew Zîn ez im Sînemê

A dil birîn kûr ez im
Xa Zêndîn bira ew ez im
Girtiya di mal de ez im

Zîn mir bi eşqa Memê

Nalîn

Min dî Nalîn di xew de bû
 Li ber wê pir sekiniyam ez
 Qêmîş wê min nekir ban kim
 Xewa xweş jê şiyar kim ez
 Nikarim dest ji wê berdim
 Dilê min bir li ber mam ez
 Ketim tora evîna wê
 Nikarim derkevim jê ez
 Li ber mam xulamê wê
 Nema rizgar dibim jê ez
 Ketim nîgaş û ramanan
 Li dîrokê vegeriyam ez
 Min tê de pir evîndar dîn
 Riba wana ku nayê ez
 Wekî Mem û wekî Ferhad
 Li ber wana ne tişt im ez
 Ji Şîrîn û ji Zînê re
 Ku bûn qurbana wan wek pez
 Hedan min kir heta rabû
 Ji xew hîn mam li ber wê ez
 Serî hilda û ew keniya
 Ji kêfa wê firiya ez
 Ji min re got li vir çi dikî
 Keça xelkê di xew de ez
 Min jê re got ne xeydî tu
 Li vir ez ê xulam im ez
 Min got eşqa te ez girtim
 Te berdim tewr nikarim ez
 Ji min re Bêbuhar wê got
 Dirust yar î dizanim ez
 Wekî Zînê û Şîrînê

Te bernadim tu caran ez
 Ji min re got tu fermo rûn
 Li ser text û nivîna qez
 Kirim padşah bi nazdarî
 Li ser textê evînê ez
 Heta bimirim zivêr nabim
 Ji yara şox tu caran ez
 Bila bimirim ji bo Nalîn
 Ji bo yara xwe gorî ez

Rabin

Rabin hemû Kurdên hejar
 Çewser li dij kerr nebin
 Rast bin bi hev re hûn wekî
 Polat tu car xwar nebin

Çewser stemkar be çiqas
 Serşor li ber hûn nebin
 Hûn dest hilînin koledar
 Wê ew ne barê we bin

Kurd tev divê rizgar bibin
 Hûn wek gelan serxwe bin
 Çewser li ber hûn kerr bibin
 Wê tim li vir ew hebin

Wê ew bimînin koledar
 Wê tim hûn ê kole bin
 Çewser qe keys nade ku Kurd
 Tev xwende û zane bin

Ên Kurd nezan bin tev ji bo
 Bîndest û tim kole bin

Rûmet ji kolan re tune
Hûn Kurd divê mîrze bin

Hûn tev bi sazber bin divê
Hûn xwende û zane bin
Koşkên bilind nagihêne ser
Hûn nêrdewan çênebin

Nemirin ji bo jînê hinek
Wê hûn hemû jîn nebin
Ê mir rehet be wê ji Kurd
Ên sax rehet wê nebin

Wê hûn li cîhanê hemû
Winda bibin tune bin
Ê bê welat namûs tune
Koçbar ji cî hûn nebin

Digirî welat gazî dike
Min bernedîn dûr nebin
Ez Bêbuhar im bang dikim
Kurd tev ji bo zane bin

Evîndar im

Xort bûm ji yarê hez kir evîndar
Kal bûm temen çû hîn mam evîndar
Min pîr stem dî min berneda yar
Dilpak bi rastî wer mam li ber ez

Ez pîr zivêr bûm min got dilo bes
Bûm koleyê wê hîn dil negot bes
Jîna min çû hîn wê jî negot bes
Wer mam dilê min hiştî li ber ez

Xelkên li cîhan wan tev birin yar
Pîr dem buhurtin hîn min nebîr yar
Hednê dikim ez wek Mem bi zîwar
Dil pê nikarim berdim ku wê ez

Bûm wek Siyapoş bûm wek Cizîrî
Xanî û Tîrêj bûm wek Herîrî
Bûm wek Cegerxwîn Bêkes û Pîrî
Ez wek Hejar bûm sermat li ber ez

Wana keser tim dikişand ji bo yar
Jar û perîşan bindest û bêwar
Helbestnivîsên wer man li pey yar
Tev çûn bi dilêş hîn mam li dû ez

Wek min gelek çûn jar û evîndar
Kal bûn perîşan mir çûn ji bo yar
Nalîn ji bo wê keskî nebîr yar
Ez jî wekî wan hîn mam li ber ez

Wê ez ciwan bim daxwaz ku ser dî
Gava min yar bir min ew miraz dî
Çaxa mirim çûm dimirim min yar dî
Bê derd û kovan bimirim herim ez

Wê ez di gora tarî de razim
Gor ew dibê yar dilşad ku razim
Êdî ji dinya wê tişt nexwazim
Serbest di gorê bêxem dibim ez

Gora min ew çax winda nebe ew
Sînga buhişt lê gora min be ew
Razim ji gorê wê ranebim hew
Wê jê reha bim dinya derew ez

Mam Bêbuhar ez jîn tev zivistan
 Kal bûm nedî min rojekê gulistan
 Hîn berneda min ew xam ji destan
 Gêj im di çerxê çawa bikim ez

Şîret li wan be xortên bi yar in
 Pirs kin li yarê herçên dikarin
 Çaxa ku kal bûn tiştê nikarin
 Yar bê qelen nê bê kar û bê lez

Çûna Sedam

Çerxê me ket bîst û yekê sê sal serî
 Avdar ji Kurd re xweş ketî Newroz derî
 Xwînê Sedam warek nema wêde herî
 Girtin derî êdî kude karî herî
 Textê teyî sî sal li ser xwîn rakirî
 Textê bi xwîn jor hat binî ew wergerî
 Hatiye girtin rê nema tê re herî
 Dawî ev in halê kesên ên serserî
 Çend kes li dor wê bin ne rast ên ber derî
 Kêrî te nayên ên bi mal wijdan mirî
 Karê bikî ew kar bi wan nagihe serî
 Ka jar Helebca gund te tev xopan kirî
 Winda nebû Kurdê te pê re şer kirî
 Lê ez dibêm êdî gelê Kurd namirî
 Kurd her bijî doza xwe wê bigihe serî
 Ger zor nebe bê zor ti doz nagihe serî
 Rola Ereb Îran û Tirk nagihe serî
 Rola ku Barzanî ji Kurd re çêkirî
 Ew rol ji Kurd re wê dirust bigihe serî
 Îro bi têlvaz ez dibînim her derî
 Pêşmerge tîn Mûsil û Kerkûk ber derî
 Çekdar revîn ê tey li wir çek rakirî

Kurd ban dîkin pêşmergeno sed aferî
 Pêl kin serê yê wek Sedam ên unsirî
 Ger zor nebe bê zor tu car nabin merî
 Yek jî nemîne yê ji wî re bûn terî
 Warek nema êdî kude karî herî
 Balîn tu bî bê bask ji erdê nafirî
 George Bush tevî Tonî Bilêr biryar birî
 Wek ababîl eshabê fîl winda kirî
 Yezdan li jor ayet ji Kurd re çêkirî
 Ev çax ne yê Nûrî Seîd erzan mirî
 Yê wek Kemal wek Şah Riza yê serserî
 Kuştin ji Kurd girtin li Kurd wan her derî
 Em Kurd dibêjin her bijî sed aferî
 Yê faks û internet bi zanyar çêkirî
 Tiştê ku bû wî zû digihîne her derî
 Êdî nikarin hûn li Kurd bigirin derî
 Kurdê nezan ew zane bû xwedî kirî
 Çaxê we çû yê Kurd bi ol bêhiş kirî
 Îro em in Kurdên ku hûn ê şaş kirî
 Kurd zane bû çekdar li ser çiyên pîr kirî
 Her yek bi sed Tirk û Ereb ên şer kirî
 Îran bi mîrxasî ji kevn Kurd nas kirî
 Îro tu yî ewya bi saxî yê mirî
 Canê xwe yê şîrîn bi zêran nakirî
 Pûtê xwe yê çêkir te danî her derî
 Gel tev şikand pût ew ji jor daket serî
 Tif wan dîkin pêl wan dîkin tîn her merî
 Barzanî ewya te got çûyî mirî
 Ew namirê Kurd peykerê wî çêkirî
 Şarên me Kurd Hewlêr li nav dest rakirî
 Ala me ya rengîn li jor darda kirî
 Herçî bibê Kurd ew mirî ew unsirî
 Xweş zanibe Kurd namirê ewya mirî
 Ez Bêbuhar jîn bûm buhar hat ber derî
 Kurd her bijî tê sax bimînî namirî

Tê serbilind bî Kurd li cîhan her derî
Ew rast dibêje rîstevan cawê hirî

Barzaniyê bav

Barzaniyê bavê me Kurd
Ew mir tu carî namire
Yê mir ew e yê nav mirî
Yê sax kesê nav namire
Serwer wekî wî kes tune
Tengî xwe tê de ragire
Rêber wekî wî tewr tune
Riya teng ku tê re bibhure
Bû roj li ezmanê me Kurd
Ronî xwe da wî her derê
Kurdê nesax wî sax kirî
Êdî gelê Kurd namire
Wê Kurd li dinyayê hebe
Lê zor çiqasî bibhure
Mafê me Kurd wî doz kirî
Ew doz tu carî namire
Polat Barzanî neyar
Tayê pembû wî nabire
Elmas e Barzanî li ber
Sermê tu car ew naçire
Dîrok ji Kurd wî nû kir
Ê kevin li yê nû vedigere
Rêça li pêş Kurd teng û xwar
Rast kir li pêş Kurd rê fire
Azad bibe dara xwe Kurd
Avda bi xwîn dar namire
Her tişt bi zêran tê kirîn
Azad bibî zêr nakire
Ewya bi xwînê tê kirîn

Bê xwîn tu car kes nakire
Axa xwe Kurd sor kir bi xwîn
Mafê xwe Kurd tê nabhure
Wê Kurd bibe dewlet bi zor
Wek Mîdiyên çaxa berê
Kurd li nav cîhan winda bû
Îro bi komger û serê
Şandê Ewropa têne wir
Îro welatê Kurd pirê
Cîhan hemû wir nas dike
Navê me Kurd da her derê
Ronî xwe da çar parçeyan
Îro di tarî de çirê
Dergak ji Kurdistan vekir
Wê Kurd di wir re bibhure
Xaka me Kurd çar parçe bî
Sê parçe man wê bên serê
Her çar giranbar in li Kurd
Wê karibe Kurd hilgire
Bû Kawayê Kurd ê duduyan
Newozeker nû wê werê
Ala xwe Kurdistan li ser
Wê Kurd bilind ke wek berê
Her dem bijî bavê me Kurd
Barzaniyê tewr namire
Barzaniyê tewr namire

Mêrxas

Mêrxas li nav Kurdan hebûn bê ûd dijîn
Şêx û melan wan tim digot hûn guh nedin
Îman bi wan re tune bê ol ev in
Meriyan ji riya ol dûr dixin ev kafir in

Saz lêdixin ev distrên ev parsek in
 Ola me îslamî qebûl nake tu car
 Gava mirin cî wan li wê dinyê tune
 Cî dojeh in riya ol ji ber ev nagirin

Dengbêj û sazband ew dihat ewya li jêr
 Xelkê hemiyan ew rûdinişt şêx û melên
 Kolên neyar gava dihat radibû ji ber
 Cî wî li jor Kurdan li ber deng nedikirin

Ên Kurd ji xew wan radikirin wan zar dihişt
 Winda nebe bê ûd dijîn şêx û melên
 Teirîb li nav Kurdan dikir Kurd man nezan
 Dîrok li ser Kurdan nema winda kirin

Herçî bi namûs Kurd nehişt winda bibe
 Ew mûmin in Yezdan ji wana hez dike
 Yê distra zarê me Kurd winda nekir
 Em pê hesiyan şêx û melên çewt kafir in

Ên wek Xidirkê Omerî yên wek Eyşe-
 Şanê û Meryam Xanê tu caran xwar nebûn
 Ên wek Hesên Cizrawiyê yên wek Mihemed
 Arifê navdar tu caran ewna namirin

Em Kurd divê peyker ji wan re çêbikin
 Ewna ji ber çavê me Kurd winda nebin
 Şêx û melên çewt ew bila winda bibin
 Ên zan ji Kurd riya wan tu car em nagirin

Em Kurd bi zanyarî divê tev pêş kevin
 Em Kurd li wê dinyê buhişt navê me ew
 Doja li vê dinyê ku em tê de dijîn
 Dimire mirov em Kurd bi hev re namirin

Em Kurd ji dest çewser divê rizgar bibin
 Tiştê bi çav ewya mirov ger ew nedît
 Herçî mirov wayî tu car bawer neke
 Çawa bikim ehmeq li nav Kurd hîn pir in

Hinek dizên axa ne Kurd hinek li ba
 Şêx in mirîd hinek xizan hîn rêncber in
 Hinek ji Kurd maldar peran bes dijmêrin
 Wan hay ji Kurdistan tune hev nagirin

Wer raketî wan hay ji bindestî tune
 Kurdek çiqasî zane be Kurd wî qebûl
 Nakin tu car ewya li Kurd ferman bike
 Her yek dibê pêşkêş ez im serwer pir in

Zor nê bi Kurd xelk bê li wan ferman bike
 Wêna dibên Yezdan li Kurd wî wer kirî
 Yezdan mirov ewya hemû wek hev dide
 Jê re divê pez yek şivan pez jî pir in

Bi merdî

Bila bimirim bi merdî
 Ne bindestê neyaran
 Kesê tirsok ji dijmin
 Reha nabe tu caran
 Bi merdî ez şehîd bim
 Ne jîn bim wek dewaran
 Kesê tirsok ji dijmin
 Reha nake ti waran
 Ji raketîyan neyar qet
 Netirsî ew tu caran
 Neyar her dem ditirse
 Ji mêrxas û şiyaran

Neyaran pir li min da
 Netirsîm ez ji daran
 Dema zor bû li min pir
 Ketim rêza firaran
 Eger Kurd im divê ez
 Ne tirsok bim tu caran
 Ji ber maf ew bi min re
 Ez guh nadim neçaran
 Ji dijmin ên ditirsîn
 Dibin kolên neyaran
 Seg in ewna ne şêr in
 Xwe difroşin neyaran
 Bi nav Kurd in ne Kurd in
 Ew in dûvên neyaran
 Bi Kurdan re ji bo mal
 Wê rast nebin tu caran
 Li dij wan im bi xurtî
 Ez im şahê siwaran
 Bila ez Bêbuhar bim
 Nebim kolê neyaran
 Kurê Mîdî ew im ez
 Nebûm mişkê kewaran
 Neyar pisîkên xedar in
 Mîhrê nakin tu caran
 Divê şêr bim li dij wan
 Bera wan dîm neyaran
 Ji kur hatin herin wir
 Stemkarên neyaran
 Ji ber ev war ji min re
 Bera nadim tu caran
 Di dîrokê bi cî bim
 Bijîm wê ez du caran

Bedîuzeman

Tu yî qutbê ji Nûris
 Tu yî ew Şêx Seîdê
 Li cîhana misilman
 Bedîê wî Zemanî

Ew ê Sultan Hemîd bû
 Tu hildayî birî jor
 Atatürkê Cihû bav
 Ji jor wayî tu danî

Tu çil salî di zindan
 Giriftar bû li ba wî
 Çima mayî di zindan
 Nefiriyayî tu banî

Digotin şêx firî çû
 Hemû cîhan bibîne
 Gelo ew nav derew bû
 Ew ê ev nav ku danî

Gelê Kurd pê dixapî
 Dema Tirk ev derew kir
 Wekî pez Kurd li pey ker
 Li nav mabû nezanî

Welatê Kurd xirab bû
 Di cenga yek li cîhan
 Ji bo ola misilman
 Li nav Kurd bû xizanî

Ji Kurd xort bûne leşker
 Ji bo Tirk bûn şehîd çûn
 Bi destê Rûs û Yûnan

Li çolan laş ku manî

Gelê Kurd ê belengaz
Welat berdan mişext bûn
Li cîhanê bela bûn
Ketin warê biyanî

Dema ew Tirk şikestin
Ataturkê Cihû bav
Xwe kir oldar bi xapan
Teres bav wî diyanî

Bi Kurd Yûnan şikandin
Dema dewlet ji bo Tirk
Ataturk wî damezrand
Li Kurd bû bargiranî

Ji Kurd oldar nehiştin
Gelek kuştin hinek jê
Reviyan ji ber Ataturk
Bela bû çûn biyanî

Bi Kurdan şêx dikenîn
Ji Kurdan re digotin
Xweda wer kir li Kurdan
Sirê şêxê me kanî

Gelê Kurd hûn şiyar bin
Xweda nabe tawankar
Gelê Kurd em nexapin
Besî Kurd ev nezanî

Tu cî Yezdan tune ew
Kesê xurt be li ba wî
Kesê qels be li ba wî

Xweda nake xuyanî

Xwedayê gur û berxê
Gelo ewya ne yek hê
Çima gur tê ku berx ew
Dixwe nayê ji banî

Neçar wayî xelas ke
Ji destê gur nexwe ew
Dibê m gur wê bixwe ew
Xweda nayê ji banî

Kesê gawir ne ez bûm
Bi ol ê Kurd dixapand
Bi sed salan li paş ma
Bi wî qutbê cîhanî

Derew nakim li xelkê
Ji bo ez pê bilind bim
Nebûm kolê neyaran
Bi rastî bar hilanî

Bila ez Bêbuhar bim
Zivistan bê li ser min
Kesan ez pê nexapim
Bila ez bim xuyanî

Yara min Rewşen

Gava min lê mêze kir
Min dî ji dûr yarê tê
Pêrgî dema ez ku çûm
Bejna sero darê tê
Min dêm dema rind ku dî

Wek heyv ji jor xare tê
 Bayê sibê lêdide
 Ba por li ber dare tê
 Gava li min mêze kir
 Çav reş kila qudretê
 Lêv şerbeta sorgulan
 Min xwest vexwim şerbetê
 Hedanê nikarim bikim
 Zû ez vexwim şerbetê
 Hembêz min kir yar bi eşq
 Sofî ketim xilwetê
 Mizgîn ji Cibrîl de hat
 Yezdan ji jor daye tê
 Şahê periyar ev perî
 Hewcî tune axretê
 Jînî ketî nav buhişt
 Yezdan buhişt daye tê
 Yezdan ji wî sed spas
 Wî ez kirim vê qetê
 Yezdan ji jor daye min
 Rewşen ji min naqetê
 Baxçê gulan em li nav
 Baxçak ji yê cinetê
 Rawestiyar em li nav
 Derxim ji dil hesretê
 Şerbet ji lêvan vexwar
 Serxweş kirim şerbetê
 Rabûm ji xew xewn e ew
 Dîsa ketim hesretê
 Gotin tu berd Bêbuhar
 Xewna di bîra te tê
 Nîgaş hemû sûd tune
 Bêşûd di bîra te tê
 Yara ku rast yar e ew
 Ew yar ji te naqetê

Çaxa ku da

Yezdan mirov çaxa ku da
 Ayet li ser pêxemberan
 Daxist ji bo rast bin mirov
 Pêxemberek jê derketî

Ew gel ji bo pê rast bibe
 Rindî bike ew şaş neçe
 Ew gel welat ava bike
 Dinya ji wî ew pêşketî

Xelkê Erebe pûtperest
 Rindî li nav wan çênebû
 Ewna ji xelkê man li paş
 Dawî li ser ol daketî

Ola temam kêrî tune
 Hovên nezan pê bûn mirov
 Xelkên li dor bindest kirin
 Pê bûn gelê ew pêşketî

Kurdê xwedî tor û kiyar
 Em Kurd ji wan re bûn xulam
 Tevde ji destên wek mela
 Îdrîs û ew sixtê xetî

Kurdê dirust azad dijî
 Wan Kurd ji Tirk re kir xulam
 Hîn jî di bindestî dijîn
 Fetwê ji herduyan derketî

Gava ku hov ew şer dikan
 Her yek bi ser êla xwe tê
 Kûçik tevî yê xurt dibe

Nabe hevalê yê ketî

Kurdê hejar çar parçe bû
Îro kiyar jê re tune
Dijmin ne bes Kurdên hejar
Botî ji nav jî derketî

Fetwan ji dijmin re dide
Îslam dibîne ew Sedam
Kurdên Iraq kafir dike
Kurd ew ji Îslam derketî

Kurd bûne alî kafiran
Kurd im tu car nabim ji wan
Kurdan dixim bin pê xwe ez
Bû seg bi pey Sedam ketî

Botî sed û heştê hezar
Zarok û jin ên kal û pîr
Wî Kurd ku sax binax kirin
Kurdên du milyon derketî

Bombên bi jehr pîj kir Sedam
Şarê Helebce pênc hezar
Kurdên hejar bêkes mirin
Laşên li erdê raketî

Kurdên ji Feylî sed hezar
Kuştin hinan berdan welat
Ew pênc hezar gundên xirab
Wî kir Sedam ew pêş ketî

Kurdên li Sûrî bê nifûs
Erd jî birin dan ên Erebb
Botî li Şam fetwan dide

Namûs û ol jê derketî

Botî bibe pêlav ji bo
Ew Şêx Seîd ew Şêx Elî
Şêx Şehabedîn ew Şêx Riza
Qazî şehîd ên darketî

Ewna ji bo Kurdan mirin
Pir çûn şehîd lê namirin
Sax man di dîroka me Kurd
Botî nebê Kurd raketî

Botî bila xweş zanibe
Ewya bi saxîti mirî
Wa Kurd hemû tif wî dikan
Ewya ji çav Kurd derketî

Namûs xiramek çêtir e
Tonek ji zêr tim Bêbuhar
Ew rast dibê namûs tune
Kurdê ji kurdî derketî

Cegerxwîn

Hey demguhêrê şehreza
Yurî Gagarînê me Kurd
Ew zengilê Big Ben tu yî
Seyda Cegerxwînê welat

Wiliam Şekspîr jî ne wek
Zanyariyê yê rast te da
Kurdê nezan mabû li paş
Bêhiş dijî wer bê felat

Taxûr çima qal wî bikim
 Taxûr ji bo Kurdan tu yî
 Ew Platon çî bikim ji wî
 Carkê bi kêrî Kurd nehat

Sala hezar nehse û sê
 Ronî te da gundê Hesar
 Ronî ji wir da mang veda
 Wek roj li Kurdistan hilat

Nîvî li ba axan keleş
 Nîvî li ba şêx sofîyên
 Ehmeq û bêhiş û nezan
 Bîr nedibirin roja felat

Çewser hişê wan tev dizî
 Pûç bûn di riya axa û şêx
 Perda ku çewser ew li paş
 Xama te zor da wî hilat

Îro ji Kurd pir wek te bûn
 Xwenda û zana ew li pêş
 Kurdên gelek serhişk û mêr
 Xwînê didin laşê welat

Namire welat wê jîn bikin
 Dîrok ji nuh de qal bike
 Xak wê bikin yek parçe bî
 Wê dad bidin tev rojhilat

Ewr parçe bin bigihêne hev
 Baran ji ewran çêdibe
 Baran lehî ew çêdike
 Xurttir ji Dicle û Firat

Wê ber ji Kurd re çêbike
 Çewser bi wî wînda bibe
 Va tirs ketî nava dilê
 Çar koledarên ser welat

Xama te bû wek penceşêr
 Îro ketî laşê neyar
 Derman ji wî re tewr tune
 Bimirin ji wî nabin felat

Îro bi kuştin ew divên
 Kurdan bi car wînda bikin
 Kurdên di şer de pakrewan
 Darin ji bo axa welat

Yek pakrewan çawa diçe
 Zarok li pey deh çêdibin
 Zana û mêrxas pêşketî
 Her yek dibin birc û kelat

Her yek dibe Barzaniyê
 Çar koledar sermat kirin
 Çewser hemû riswa kirin
 Wana li ava û hilat

Kurd bû wekî roj tev ji ar
 Pê diwazde exter ron dibin
 Nayê veşartin Kurd tu car
 Dest wê negihe ar û şewat

Helbestnivîsên dilbirîn
 Jîn tev zivistan Bêbuhar
 Pesnê te wê ew tim bidin
 Gerdûn heta dawî ku hat

Yezdan

Yezdan dikî nas bikî
Qencî divê tim bikî
Tiştê mirov pê nexweş
Tim tê xwe jê dûr bikî

Yezdan kesî ew nedî
Yê çêkirî tev me dî
Ezman û erd lê binêr
Herd jî bi çavan me dî

Tişt wê bi xwe çênebe
Yê çêkirî wê hebe
Tiştên li ser wan hen e
Wê ew ne karê me be

Gerdûn tu her lê biger
Herçên rewanên li ser
Hov û mirov jîn dibin
Dar û giyayên li ser

Her yek ne wek ê din in
Tev têr ne bê xwarin in
Dar û giya ax û av
Evna ji war xwarin in

Her xwarinan xent xweş in
Hov û mirov pê xweş in
Her yek bi raman dijîn
Raman nebe nameşin

Hiş da mirov hîn bibe
Serbest ji bo jîn bibe
Hovên di dehlân dijîn

Wek wan ne ew jîn bibe

Yezdan negot wer bibin
Hevdu bixwin jîn bibin
Ol da ji bo zan bibin
Ol da ne pê dîn bibin

Roj û stêrk ên li jor
Ronî didin jêr û jor
Em jîn bi rojê dibin
Xeml in stêrk tev li jor

Ba em ji wî bêhn dibin
Avê bi wê jîn dibin
Rizq ew ji avê dibe
Baran ku tê şîn dibin

Sal çar bir in pîr xweş in
Bê hev tu car nameşin
Havîn zivistan buhar
Hênîk û germ bawêş in

Tiştê tune bê xwedî
Yezdan çî hê ew xwedî
Yezdan tu mîhrê bikî
Dergê te em lê gedî

Zimanê bav û dê

Herçî zimanê bav û dê
Pê deng neke winda bike
Ewya welat erzan bi wî
Ewya xwe jî winda dike
Rûmet ji wayî re tune

Ewya xwe bêrûmet dike
 Bê ûd li nav xelkê dijî
 Ewya çiqas mal pir bike
 Xelk wî dibîne pir sivik
 Kaya ceh û wek kapike
 Yê Kurd bi kinc zar û bi nav
 Wayî ji dûr xelk nas dike
 Yê Kurd welat ew bernede
 Tê de bila parsê bike
 Çêtir welat berde here
 Ewya ji bo mal pir bike
 Çewser divê ewya here
 Çewser li şûn wî war bike
 Çewser bi lavan naçe der
 Ewya şerê çewser bike
 Her tişt li dinyayê mirov
 Kare bi zêran çêbike
 Lê bes welat bindest bibe
 Rizgar bi şer kare bike
 Birhan qe çênake mirov
 Birhan mirov wî çêdike
 Xwendin û mal konî hebin
 Çi bike bi wan kare bike
 Qels hildide tim ser Xweda
 Yê qels nikare tişt bike
 Yê qels di dîrokê de ew
 Tewr cî nikare çêbike
 Herçî binamûs mêr û zan
 Ewya dikare çêbike
 Tacir biha notî dide
 Dawî sedî ew kar dike
 Wê gazinan mêrxas neke
 Qels gazinan ew pir dike
 Pir gazinan maf nê birin
 Maf tê birin ê şer bike

Mêrxas tu car maf namire
 Mafê xwe qels winda dike
 Mafê mirov winda dibe
 Dozê neke xwe kerr bike
 Kurdê bi sofîtî ku girt
 Ewya nikare tişt bike
 Konî civakî û abor
 Hersê ji wan ew dûr dike
 Raman li dinyayê tune
 Raman buhiştê kar bike
 Kurd wek Ewropa pêşkeve
 Hêz û çekan ew pir bike
 Kurd ol tu car pê şaş nebe
 Çewser bi ol Kurd şaş dike
 Kurd yek bibe wê xurt bibe
 Kare welat rizgar bike
 Ewya umêda Bêbuhar e
 Ewya divê Kurd wer bike

Mîr Bedîrxan

Hey Mîr Bedîrxanê me Kurd
 Kanî Cizîr Cûdî li pal
 Çiyayê li cîhanê bi nav
 Bavê me Nûh lê war kirî

Şarê Cizîr şarê me Kurd
 Şarek ji wî kevintir tune
 Cîhan bela bî tev ji wir
 Bavê me Nûh ava kirî

Kurdê nevî Nûh ew tu yî
 Şahê me Kurdan î hemû
 Qey hest bi Kurdan re tune

Şam lê serî danî mirî

Gora te ya pehnî du bost
Hawîr tijî xelkên biyan
Wer bê xwedî winda ye tu
Bê kembed û gor bê derî

Şarê Cizîr warê te bû
Tirkan nehişt lê war bikî
Gora Mem û Zînê li wir
Ehmed Cizîrî lê mirî

Şarê Cizîr pîroz û pak
Serdan ji bo Kurdan e ew
Gora te ya pîroz eger
Ewya li wir ba nedimirî

Şermî li eniya Kurd hemû
Êdî Cizîr rizgar nebe
Va çerx kete bîst û yekan
Êdî bes in şîn û girî

Tirk ew divê jê derkevin
Êdî welat rizgar bibe
Gora te em rakin ji Şam
Malbat li derve yên mirî

Dayika dîlovan ew Cizîr
Wê ew we ber hembêz bike
Axa ji sîng hûn bîn bikin
Ew be buhişt hûn bin perî

Lê bar giran e pir li Kurd
Çar koledar dest dane hev
Kurd xistine زندانekê

Ewna li ber ew çar derî

Lê Kurd nema radize tu car
Va roj ji ava de hilat
Kurd xwende bûn Kurd zane bûn
Wê Kurd vekin her çar derî

Wê bend hilên jê derkevin
Wê Kurd ji dûr de bêne ser
Gora te wê serdan bikin
Mîro tu carî namirî

Jina Kurd

Jina Kurd a jiyana mêr
Tu diya xortan û mêrxasan
Tu bermal î ji mêran re
Çima wer tim stembar î

Ji îslamî ji êlîtî
Ji dest mêrê nezan mayî
Ji dest çewser ne xwendî ew
Li ser te tim bi zordarî

Ne xwendî tu nezan mayî
Tu bê maf î li paş mayî
Bî dîl tişkî tu nabînî
Tu çav ronî tu diltarî

Ku jin nîvê gelê Kurd in
Hûn in piştgir ji mêran re
Divê xwenda û zana bî
Wekî mêran tu jî karî

Tu her tiştî tu pêk bînî
 Li mal zarok tu diya wan î
 Tu karî wan bi pêşxînî
 Bi xwendin û bi zanyarî

Ku bav xwendî yekî xwendî
 Ku dê xwendî hemû kuflet
 Dibe xwendî û pêşketî
 Di mal de yî tu wî karî

Tu car çewser qebûl nake
 Gelê Kurd ew ku xwendî be
 Divê Kurd tim nezan be ew
 Divê dûr be ji zanyarî

Tu wek Jan Dark û Angela
 Valentîna û Indira
 Bi zanyarî tu wek wan bî
 Çîmayî wer di vî warî

Ji ber şêx û melayên Kurd
 Heram kir wan jinên Kurdan
 Bixwînin ew ji çewser re
 Dikin ewna ku vî karî

Heramî ew ne yê xwendî û
 Pêşketî ji bindestî
 Reha bî ew heramî ew
 Kesê jîn be bi bêzarî

Divê rabin hemû doz kin
 Bi gernasî hemû mafê
 Xweyî wînda ji mîrên Kurd
 Ku bes jîn bin bi diljarî

Jinên Kurd ew eger mîr tev
 Bi xwendin û bi her tiştî
 Ne wek hev bin gelê Kurd ew
 Reha nabe ji vî warî

Bimîne wê di bin destê
 Neyar de ew nebe dewlet
 Bi ol kor be bi êlîtî
 Li dij hev be û par parî

Tu car Îslam qebûl nake
 Mirov ewya ku bindest be
 Kesên simsar ji çewser re
 Dikin ewna ku vî karî

Xîzan bin Kurd nezan bin Kurd
 Serî deynin li ber çewser
 Ji bo Kurd deng nekin kerr bin
 Bimînin Kurd ji her karî

Jiyan min Bêbuhar derda
 Wekî Tîrêj Cegerxwîn û
 Wekî Xanî divêm jin mîr
 Bi hev re bin bi her karî

Bi aborî bi zanyarî
 Bi hev girtin gelek xurt bin
 Ji çewser Kurd bihêztir bin
 Ku rizgar bin ji vî warî

Bi mîrxasî neyar derxin
 Wekî xelkê bibin dewlet
 Bi dilgermî bijîn serbest
 Ne bindest bin bi dilsarî

Welatê Kurd bi lavlavan
Reha nabe ji dest çewser
Reha be wê ku xwîn birije
Bi kuştin û bi çekdarî

Pêşketin

Dîwana Pêncem
[2007]

Pûtperest

Em Kurd ne ew bûn pûtperest
Em Kurd xwedanas bûn ji ber
Ola Zeradeşt a me bû
Em Kurd nebûn wek kafira

Ola misilmanî ji nav
Xelkê Erebbên pûtperest
Derket bi şûr wan xelk kirin
Îslam bi zorê bûn bira

Malê gelan talan kirin
Qîzên gelan man bê xwedî
Carî hemû wan mehr kirin
Ferman kirin talankera

Quran qebûl nake stem-
Karî bi zor malê gelan
Talan bikî xelkê bi şûr
Serjê bikî wek kafira

Wan ol kirin perdak li paş
Kama xwe ya xwestin kirin
Wana li dij Firsê û Rûm
Herdu şikandin rêbira

Berber Amazîx û
Aşûr Aramî û Finîq
Her pênc millet teirîb kirin
Bindest kirin wan bêcira

Wana ji bo kursî hemû
Malê resûl wan qir kirin
Bû unsirî xelkê Erebbên

Serjê kirin hatin vira

Herçî nimêj nakin mela
Fetwê didin kafir dikin
Herçî ku xelk talan kirin
Older dikin wan kafira

Kurdên xwedî dewlet û ol
Mîd in li ser axa xwe man
Tirk û Erebbên ewna gur in
Kurdan dixwin wek pez çira

Kurdên nevîn Nûh dor gemî
Hersê dibînin Kurd biyan
Berdan Yemen Asya Biçûk
Tirk û Erebbên hatin vira

Xwendingehêk wana li nav
Kurd lênekir Kurd man nezan
Wan Mît kirin şêx û mela
Wan Kurd kirin rêza kera

Barê xwe wan lê bar kirin
Şêx û melan xişt û nivişt
Pê Kurd ji raman dûr kirin
Wan Kurd kirin sêra miriya

Nasnameya Kurdî nema
Wan nav guhartin şar û gund
Dîrok li ser Kurd çewt kirin
Hersê neyarên bûn bira

Şêx û melayên rind ji Kurd
Kuştin li Amed li Şam
Dêsim û Mûsil wan li nav

Şarê Mihabad Çarçira

Yên bêjimar kuştin ji Kurd
Pir Kurd mişext bûn çûne der
Şêx û melên Kurd ên nerast
Îslam dibên hemû bira

Yên qad li Kurd dagîr kirin
Xwendin û zar qedexe kirin
Warê xwe Kurd bendî li nav
Ên wer kirin nabin bira

Tirk û Ecem herd wek Erebo
Çewser bi sed salan li Kurd
Em Kurd nema bindest dijîn
Ewna ji vir bar kin bila

Kurd xwende bûn Kurd çav vebûn
Wê kor nebin êdî bi ol
Kurd deng bi internet gihişt
Xelkê li cîhan her dera

Kurd sax welat wek doje bî
Piştî mirin navên buhişt
Rewşa buhişt çî bikin bi wî
Tarî welat ew bê çira

Dayika me Kurdistan bi şîn
Digirî ji zora hersêyan
Tim lê zivistan bê buhar
Wê Bêbuhar çî bike pera

Sê koledar Kurd qir kirin
Îslam di hawar Kurd nehat
Xutbê melakî deng nehat

Kurd qir dîkin Îslam çira

Bêhiş Selahedîn ew ê şer
Kir li dij xelkên Ewropa
Îslam reha kir wî ji wan
Kurd bang dîkin wan gawira

Ewna nebana Kurd dibê
Wê yek li Kurdistan nema
Îslam dibînim kafir in
Ên Kurd reha kir bûn bira

Şîna Şêx Maşûq Xeznewî

Tu Şêx Maşûq tu car namirî
Di nav Kurdan tu yî manî
Bi destê wan kesên bêol
Şehîd çûyî ji rêzanî
Ji ber girtî te rîya rast
Buha çûyî ne erzanî
Tu doktorê Xwedanas î
Tu wek qutbê ji Geylanî
Li nav Kurdan ne winda yî
Wekî rojê li ezman î
Ewr rojê venaşêre
Ji rewşa pîr ji dûr banî
Di dîrokê te cî girtî
Şehîd şêxê me Kurdan î
Min got Kurd şêx nema fîda
Tu jê yek jê li dû wan î
Ji bo wayî neyar kuştî
Wekî Botî ne erzan î
Hisên kuştin Hesên kuştin
Lawên Elî tu wek wan î

Emewiyan ji wan pir kes
 Şehîd ew çûn tu wan zanî
 Li çola Kerbela bê kes
 Li erdê yên ku laş manî
 Ji bo kursî kuştin ji ber
 Ji Ednan bûn ne Qehtanî
 Ji bo Kurd î tu jî kuştin
 Ji ber Mîdî ne Qehtanî
 Gelek mêrxas ji bo Kurdan
 Şehîd çûn şêx li dû wan î
 Hemû şêxên şehîd bûn doz
 Ji bo Kurda ye can danî
 Seyid ew Şêx Elî mêrxas
 Şehabedîn û Pîranî
 Rizayê Dêrsimî Qazî
 Elîşêr bû bi mêranî
 Şehîd Ebdilselam yek jê
 Ji mêrxasan e Barzanî
 Gelek şêxên me wan kuştin
 Erebb wan Tirk û Îranî
 Nikarim bijmêrim wana
 Şehîd şêxên min bîr nanî
 Nivîskar nebûn ewna
 Binivîsana bi bîr anî
 Melayên Kurd nivîsên wan
 Ji bo ola misilmanî
 Min ê bîr bir nivîsîn hew
 Di dîwanê min nav danî
 Şehîd Maşûq tu jî çûyî
 Li dû ew coş û karwanî
 Silavê min li wana kî
 Ji bajarê Serê Kanî
 Li Simko û li Şêx Mehmûd
 Li Şêx Ehmedê Barzanî
 Li Îdrîsê bi canî mir

Li bavê Kurdan Barzanî
 Bibêj wan Bêbuhar gêj bû
 Di vî çerxî û dewranî
 Li dû Tîrêj Hejar Bêkes
 Cegerxwîn û melê Xanî
 Li dû Goran û Pîremêrd û
 Hejarê Kurd ew ê manî
 Ji dest çewser gelek gêj im
 Hejar im yek ji yên manî
 Erebb rastî nebûn Îslam
 Rehê wan ê ku Qehtanî
 Bi zarê wan neba Quran
 Bi wî bawer qe nedianî
 Ku bûn Îslam ji bo malê
 Gelan par kin bi talanî
 Keçên xelkê birin carî
 Erebb sed jin yekî anî
 Ji xelkê qad birin lê man
 Heta ev çax û heymanî
 Welatan nav guhartin wan
 Hemû dîrok nû wan danî
 Bi zorê xelkê kirin Îslam
 Bi vî ola misilmanî
 Buhişt dan wan gelên bindest
 Ketin cî wan bi erzanî
 Bi îslamê dinê xwarin
 Bi xap xelkê serî danî
 Çi petrol hov kirin însan
 Li çola bej û bê kanî
 Bi rastî hûn dirust şêx in
 Tu şêx Maşûq bi îman î
 Hûn in ronî hûn in pêşber
 Ji bo ola misilmanî
 Bi lavlavan tim dixwazim ez
 Ji Yezdanê li wî banî

We tim mihra xwe pê şa ke
Ne bê mehder bî Ednan î
We têxê nav buhiştê xweş
Bimînin hûn li wir manî

Şîna Mizgîn û Rustem

Mizgîn û Rustem herd jî dilêr bûn
Herd jî li ber destê bavê xwe fêr bûn
Herd jî gihiştin şoreşê li ser çîyan
Herd jî ji bo şer fîda û mêr bûn

Axa welat zû rizgar bikin hew
Şer kir li ser çîyan bêwest û bê xew
Çi bikim li dij wan Tirkên neyar bûn
Wan şer kirin xurt ev hat ji wan hew

Peyxam gihişt min peyxam ne xêr bû
Êşên gelek jar êş bêjimêr bûn
Gotin ji min re herd jî şehîd bûn
Mizgîn û Rustem herd jî bi kêr bûn

Dinya li ber herd çavê min reş bû
Jîna ne xweş bû pirtir ne xweş bû
Tirko birînê kevin bû nû kir ew
Tiştê sedem ew karê ku şaş bû

Mizgîn û Rustem çûn ba Elîşêr
Pir çûne ba wî xortên gelek mêr
Mizgîn û Rustem çaxa gihiştin
Pêşwazê wan bû ew şêr Elîşêr

Got wan bi xêr hûn hatin birader
Gernas û mêrxas herd zengilê şer

Xortên ji Agirî Dêrsim û Amed
Tevde li ba min herçîn birader

Wî got şehîd bûn her yek li cîkî
Her yek li çiyakî kuştî gelîkî
Xwîna şehîdan sor kir golên sor
Hewcî qe nake deynin li cîkî

Axa welat tev gorên şehîdan
Cî lê tune hê gorên şehîdan
Ceng tev Ereb tev Tirkan û Îran
Malek tune Kurd jê yek şehîd da

Îslam ku çêbû Kurd bûne qurban
Qurban bi destên Tirkan û Îran
Çaxa Emewiyan ta vî heyamî
Kurd kuştin Ereb wek Tirk û Îran

Şerker li çîyan hûn geriyan li her cî
Kurdên li Bakur pir bûn qoricî
Ewna ji Tirkan mûçê dixwin pir
Namûs heba wan hûn herd ne hewcî

Gava ku hûn çûn ew kar we şaş kir
Karê li Sûrî pêştir ji Bakur
Kurdên li Bakur barê xwe rakin
Hewcî we nabin Kurdên li Bakur

Kurd bûne sofî kar kin buhiştê
Bûn ker ji bo şêx tim kurtan li piştê
Wer man di xew de razane çav kor
Tirk tene ser wan Tirk çek li piştê

Tirk pênc hezar gund rûxand ji binda
Tirko mişext kir wî Kurd ji gunda

Hem Tirk kafir in hem jî misilman
Evna ne bes Kurd namûs li serda

Tirko ji dûr hat ket vî welatî
Talan û kuştin xwîna me mêtî
Kolê ji Tirk re Kurdên li Bakur
Hîn doz dikin Kurd doza biratî

Çewser ji dûr hat nabe bira ew
Ev çi biratî xap û derew ew
Xwîna me mêtin va bûn hezar sal
Selcuq û Osman dijwar Kemal ew

Herdu birazî wê tim bibêjim
Şermî ji min re rastî nebêjim
Terxan we can da gorî welat kir
Ez jî li dij wan Tirkên qirêj im

Dinya bi canî hûn çûn we berda
Dayika we ya jar gêj bû ji derda
Bavê we yê jar hîn derd ne bes jî
Dijmin merî wî ew jî bi serda

Heçî bi namûs wê jîn wiha be
Namûs li ba wî wê pir buha be
Namûs li ba wî nayê firotin
Çerxa felek de wê gêj li ba be

Şev reş di tarî agir we çêkir
Hûn bûne ardevk ardevk we lêkir
Herçî gelê Kurd ron bû li pêş wî
Kama xwe wê Kurd bigihe li Bakur

Ez Bêbuhar im apê we diljar
Hûn çûn we berda bindest e ev war

Sê par welat hîn ma lê zivistan
Kurdên li Sûrî jar û birîndar

Kurdên li Sûrî zana û mêrxas
Tev canfîda yin rêber û gernas
Dimirin ji bo maf hêja ne hîn jî
Pesnê bidim ez pirtir ji evqas

Başûr û Bakur bûn bar li ser wan
Rahiştinê xurt barê xwe û wan
Mizgîn û Rustem hûn herd birazî
Hûn jî ji wan in mêrxas û rêzan

Şer kir li dij wî we Tirkên çewser
Hûn herdu şehîd çûn şer kir bi bawer
Kam bû welat hûn rizgar bikin wî
Deyndar neman hûn can jî we da ser

Comerd ne ew e yê nan bide hew
Pozê xwe rake lehfan bike ew
Comerd kesê mîr çekdar li ser çiyar
Ê can ji boyî netew bide ew

Mizgîn û Rustem barê min rakin
Herçîn şehîd çûn hûn wan silav kin
Ez Bêbuhar im apê we herduyan
Xortên li ser çiya wê xweş buhar kin

Bavê we herduyan mêrxas Eyûb ew
Herdem ji min re rast bû bira ew
Va bû çil û çar salên bihurî
Wer ma bi min re rast û dirust ew

Hêvî dikim ez herdem ji Yezdan
Şa bin bi mihra wayî dilovan

Hûn tim buhişta manî li nav bin
Sermed di dîwan navê we tim man

Tu Kurdistan

Tu Kurdistan ji Kurdan re tu war î
Ji çaxê Nûh tu diya Kurd î
Tu wek rojê li ezman tewr venamirî
Ketî destê Erebên dilgemaî

Û Tirkên hov wekî xelkê qe nabin
Û Îranî li Kurd wê tim bela bin
Dixwazin Kurd ji wan re tim xulam bin
Ji wana Kurd ne azad bin tu carî

Çima lawên te yên mêrxas wiha bûn
Ew in Mîdî li cîhanê xuya bûn
Ne erzan bûn li cîhanê buha bûn
Bi îslamê nema hiş wan bi carî

Bi sofitî bi ramanên kevin Kurd
Ji bindestî reha nabe gelê Kurd
Ji ber min jî herdem gotî eger Kurd
Nexwînin Kurd reha nabin tu carî

Bi ramanên Zeradeştî xuya bû
Ji îslama Ereb re ew neyar bû
Di wî çaxî bi Kurdîti şiyar bû
Nexapî ew bi îslamê tu carî

Xweda roj da ji nav rewşa xwe dayî
Bi wê ron kir çî exter hê ku dayî
Berê Reş wî ji bo tiştê nedayî
Ne roj bê ber bikêr nayê tu carî

Beşer kirnoş nebû jê re Berê Reş
Ji rojê re dibû kirnoş û dilxweş
Nebest wî dî Zeradeştî û Laleş
Ji Yezdan herd ji Kurd re bûn diyarî

Gelê Kurd tev nebin maldar û xwendî
Reha nabin ji çewser Kurd bi rindî
Divê rabin hemû bajar û gundî
Herin pêşde bi xwendin bin û ticarî

Li nav Kurdan demokrasî ku çêbe
Demokrasî li nav mêr û jinê be
Li nav Kurd tev bi maf mêr wek jinê be
Reha be Kurd ji bindestî bi carî

Bi konî Kurd bibin partî û çekdar
Nebin bend bend li ser hev Kurd nebin bar
Bibin zantir ji çewser Kurd bi her kar
Gelê Kurd tev divê jê re şiyarî

Tu gel pêş nakeve ew gel nexwînê
Reha nabe bi çekdarî bi xwînê
Ti maf nayê bi sernizmî bi şînê
Gelê tirsok reha nake tu warî

Kesê serwer û pêxember netirsîn
Ji bo dozê ji wan çewser ditirsîn
Li daxwaza xwe bêwestî dipirsîn
Ji pê dozê venedigeriyan tu carî

Bi helbest Bêbuhar pendan dibêjê
Tu maf nayê bi rojî û nimêjê
Ku helbestvan ewa rastî nebêjê
Wekî ewrên buharê ew nebarê

Nerastî

Nerastî jê zivêr im ez
 Ji rastî tewr zivêr nabim
 Riya rast ez herim tê re
 Li dinyayê qe şaş nabim
 Giranbarî mirov rast be
 Di bin de ez divê rabim
 Li dinyayê ku ez rast bim
 Bi dinyayê ez ê şa bim
 Herim ku wê bi rûmet bim
 Ji dinyayê qe têr nabim
 Çiqas sax bim li dinyayê
 Ji dinyayê ez ê rabim
 Herim gorê bi dilpakî
 Li dinya nav ne winda bim
 Wekî pêxemberê Yezdan
 Bi herd dinya ez ê şa bim
 Riya xwar ez ku wê bigirim
 Herim tê re û winda bim
 Ku xwar navê min derket ew
 Ketim êdî xelas nabim
 Ku erzan bim li nav xelkê
 Bi dinyayê qe şa nabim
 Ku ez bimirim bi rûreşî
 Ji vir tişkî bi xwer nabim
 Bila bimirim ne sax bim ez
 Li nav xelkê ku erzan bim
 Herim erzan ji dinyayê
 Bi herd dinya ne wê şa bim
 Li wê dinyê herim dojê
 Li vê dinyê ji pîsan bim
 Heta zarên min erzan bin
 Ji zarokên xwe re ar bim
 Bila ez tî û birçî bim

Li dinyayê ez ê rast bim
 Riya rast ez qe bernadim
 Li dinyayê heta sax bim
 Bila ez Bêbuhar jîn bim
 Zivistanê bera nadim

Gulistanê

Gulistanê te awir da min bûm serxweş
 Ez im qurban ji bo dêma te ya mehweş
 Li ber bejna te kirnoş im bi bêhemdî
 Wekî sofî Zeradeşt im li ber Laleş

Ji min dil bir te ew bend kir nikarim dil
 Reha kim ez giriftar mam wekî bilbil
 Here berde gulistanê ji wê dûr be
 Ew ê bimire bi car wê jîn nebe bilbil

Tu yî ew Xec Siyamend im li Sîpanê
 Te bernadim heta sax bim li cîhanê
 Herim gorê di gorê de ez ê razim
 Şehîd bim ez ji bo çî ew Xweda zanê

Ez im Ferhad ji bo Şîrîn jiyan berda
 Ji bo Ferhad û Şîrînê jiyan derda
 Mirin herdu bi dilsozî ketin gorê
 Ku bûn çîrok nema dimirin li nav Kurda

Ji Botan im ez im ew Mem tu yî ew Zîn
 Giriftar im li ba mîr im ji boyî Zîn
 Di zindanê bi dilsozî heta can da
 Ji bo Zînê di mal de mir wekî wî Zîn

Tu jî wek Xec wekî Şîrîn wekî Zînê

Wekî wana bi min re bî bi xurt vînê
 Bi mêrxasî û dilsozî mirov rabe
 Mirov digihe hemû tiştî ji bo jînê

Li min mihre tu bik êdî Gulistanê
 Wekî bilbil ne jê dûr bim Gulistanê
 Berî bimirim bila em herd bi hev şa bin
 Wekî hersêyan bila nemirim bi vê janê

Temen darê ji ber rojê li pey rojê
 Cuda nabin ji ber şev tê li pey rojê
 Ez im ew Bêbuharê jar wekî bilbil
 Buhişta min tu yî tê min nexî dojê

Tiştêk tune

Tiştêk tune wê çênebe
 Her tişt mirov wî çêdike
 Jê re divê mirovê zan
 Kare bi raman çêbike
 Raman bi xwendin çêdibe
 Xwendin mirov wî çêdike
 Yê zan ne bes warê ku lê
 Kare cîhan ava bike
 Yê qels dibê Yezdan bila
 Tiştê nebe ew çêbike
 Dispêre Yezdan ew ji ber
 Tiştan nikare çêbike
 Yê kevinperest ew ma li paş
 Pêş nakeve ew çêbike
 Yê xwend ji boyî pêşniyar
 Tiştê tune ew çêdike
 Wek Magelanê zan diçe
 Deryan bi keşt derbas dike

Yê qels nikare ew here
 Ava ku çûk derbas bike
 Yuri Gagarînê ji Rûs
 Heyvê li ezman pêl dike
 Yê kevinperest qels û nezan
 Tiştê kevin qal wê dike
 Yezdan mirov wek hev dide
 Yê qels mirov bêkêr dike
 Tim xelk dike ewya dixwe
 Ewya bi ol pir deng dike
 Yê zan bi ya ol wî nekir
 Tiştê dixwaze çêdike
 Guhdar bikin Kurdên nezan
 Va Bêbuhar pendê dike
 Kurd ew nebe qels paşketî
 Xelkê bi ol talan bike
 Kurd tev bixwîne pêşkeve
 Kurd ol xwe jê rizgar bike
 Ol bend neke Kurd pêşkeve
 Zanyar ji ol ew dûr bike
 Raman ji boyî pêşniyar
 Tiştê tune Kurd çêbike
 Kurd bê demokrat li nav
 Serbest mirov ew kar bike
 Karxaneyan ava bike
 Karker di wir de kar bike
 Kurd wek Ewropa pêşkeve
 Tiştê tune Kurd çêbike
 Kurd koledarî pîj neke
 Kurd ew gelan azad bike
 Ronî bide dinya hemû
 Tarî li dinya ron bike
 Ola mezin ewya ye ol
 Alî mirovan Kurd bike
 Kurd şer nexwaze şer nebe

Aştî li dinya çêbibe
 Ava bike tiştê xirab
 Xelkê ku birçî tê bike
 Bindest nemîne her mirov
 Her kes bila ew kêf bike
 Yê xurt mirovê qels nexwe
 Herçî mirov wek hev bike
 Serdest û bindest çênebin
 Kurd wan bi maf wek hev bike
 Dêr û kinişt mehyar hebin
 Mizgeft li ber ava bike
 Qes û mele haxam û mok
 Her yek ji ol re kar bike
 Herçî mirovê olperest
 Ewya nimêj her lê bike
 Vayî dixwaze Bêbuhar
 Ew wek dixwaze Kurd bike

Mirovên qenc û neqenc

Qencî bi yê qenc ê bike
 Wayî bi qencî kar dike
 Wek zêr veşêrî wî li mal
 Roja ku teng wî xerc bike

Qencî ji bîr nake tu car
 Dawî eger ew bû neyar
 Dîsa ew ê înkare neke
 Wê bîr bibe nabe neyar

Ê pîs bi wî qencî bikî
 Qencî tu wê vala çekî
 Roja ku teng wê bîr nebe
 Jê re çiqas qencî bikî

Yê reh nepak wê qenc nebê
 Wek dar li ser koka xwe bê
 Qencî nikare ew bike
 Tengî ne wê kêrî te bê

Yê reh nepak ê reh gemar
 Bawer bi wî nabe tu car
 Ehmeq dixape ew bi wî
 Jê dûr dibe herçî şiyar

Karê xirab wê tim bike
 Ewya ji bo mal pir bike
 Kêmî xwe pê ew dagire
 Xelkê bi mal ew kar bike

Yê qenc nikare wer bike
 Nayê ji wî pîsî bike
 Ewya ji bo mal û peran
 Karê xirab wê ew neke

Wek zêr e zeng lê nagire
 Wijdan tu carî namire
 Dilpak e wek xasê spî
 Wijdan ji wî mal nakire

Wek baz mirar wê ew nexwe
 Goştê helal tim baz dixwe
 Goştê heram jê dûr dibe
 Goştê mirar qertel dixwe

Nabin xuyan qenc û neqenc
 Baş im dibên qenc û neqenc
 Karê dîkin rind lê binêr
 Tê nas bikî qenc û neqenc

Ew wer dibêje Bêbuhar
 Gotin li yê pak û gemar
 Ê ew dibîne ew dibê
 Tiştê li ber çavan diyar

Nêr û mê

Zanê kesê zan û bi hest
 Hov û mirov a mê nebest

Babet çî be ya mê û nêr
 A mê dîlovantir jî nêr

Ê nêr bi mê carekê dike
 Ew pişt dide terka wê dike

Çêlîk jî ya mê çêdibin
 Ew şîr dide wan xurt dibin

A mê nema wan berdidê
 A mê dibe piştî Xwedê

Herçî mirov a jin û mêr
 Jin tim dîlovantir jî mêr

Gava ku herd hevdu dibin
 Zarok jî herduyan çêdibin

Bav mir ku zariyan bav tune
 Diya wan li ser wan rûdine

Zarok heta tev xort dibin
 Diyên wan li ber wan pîr dibin

Kêm jin hene ew mêr dikin
 Ew jî xwedî lê zor dikin

Lê dê ku mir bav nahewê
 Jinekê jî xwer bîne ew ê

Jinbav li wan sêwiyan dixê
 Xwarinê li ber sêwiyan dixwe

Wan sêwiyan birçî dike
 Bav jî jinê pê kêf dike

Sêwî heta rind xort dibin
 Sêwî jî dest wê jar dibin

Tim şer jî mêran çêdibe
 Her yek divê ew xurt bibe

Her yek li yê din tim dixê
 Her yek divê yê din bixê

Yên xurt dibin tim şer dikin
 Dinya jî bo tev zêft bikin

Dinya çima yek zêft bike
 Dinya besî hemîyan dike

Pir qîr dikin wan bêguna
 Dimirin jî pîr zar û jîna

Îskenderê Makedonî çî kir
 Dinya hemû wî zêft nekir

Ê mêr çiqas ew xurt bibe

Ilem li dij wê yek hebe

Wê tê nexwe malê dinê

Darbest heye wî radjinê

Êdî ji axê têr dibe

Gorê di wir de kerr dibe

Mêrên ku rind pêxember in

Ewna li dij karên şer in

Ên mêr li wana jî dixin

Wana ji rastî dûr bixin

Qalî Xweda jî mêr dîkin

Şeytan ew in ên qal dîkin

Mêrên timah şeytan ew in

Wijdan di dil rehman ew in

Rehman û şeytan ên li jêr

Ew çêdikin herçîn ku mêr

Pêxemberan diya wan jin in

Mêrên li dij wan dê jin in

Jin şer nexwazin ên tu car

Jîn in çima bindest û jar

Zulmê li wan mêr tim dîkin

Tiştê dixwazin mêr dîkin

Jin ra li ber mêran tunê

Îslam ew in rê nadinê

Xelkê Ewropa wer lê tunê

Wek hev dijîn mêr û jinê

Îslam jinan pir mehr dîkin

Jin tim ji mêrar kar dîkin

Lê jin gunehkî çûk dike

Mêr tê serê wê jêdike

Tolaziyan mêr pir dîkin

Ên jin nikarin deng bikin

Mêr wê çima qayil nebe

Wê jin çima qayil bibe

Herd jî divê werga nekin

Herd jî xinizkarî nekin

Mêr şer dîkin dimirin egîd

Zarên jinan diçin şehîd

Digirîn li ser zariyan bi şîn

Wek Bêbuhar û Cegerxwîn

Hêvî dîkin şer çênebe

Aştî li dinya çêbibe

Jin jî bi maf wek mêr bibin

Birçî û jar tev têr bibin

Tev aşt bibin herçên neyar

Vayî dixwaze Bêbuhar

Qelsmêr

Qelsmêr dibên em perwer in
 Pesnê xwe ew bê şerm didin
 Ehmeq ji wan bawer dîkin
 Rojên ku teng ê kar nekir

Wek ewreke çaxê buhar
 Ewya li ezman reş dibe
 Xelk tev bi wî kêfxweş dibe
 Baran tune wî guregur

Perwer û mêr rojên ku teng
 Wana bi xurtî kar kirin
 Beton û hesinên xurt ew in
 Av xurt dihat ew bûne pîr

Qelsmêr û tolaz wê nebin
 Pêşkêş ji bo doza welat
 Av xurt were pûşê ceh in
 Ew pûş tu caran nabe pîr

Her kes dibêje mêr ez im
 Rojên ku teng karê giran
 Wê ew nekin ew qertel in
 Qertel tu caran nabe hur

Hesinê xirab zer pê nexap
 Her zer ne zêr e ew hesin
 Zêrkar bi wî wê zanibe
 Her zer hesin wayî nekir

Kûçik û gur şêr wek hev in
 Kûçik li ber deriyan dijî
 Gur tim li çiyar fîraz dijî

Kûçik tu caran nabe gur

Îro nikarim ez bi wan
 Ehmeq pîr in zan hindik in
 Ehmeq li dor ên pîs civîn
 Ên pîs dibêjin kar nekin

Lê ew bila rind zanibin
 Dîrok qe wê winda neke
 Wê roj bi ewr winda nebe
 Ewr ew bike tim guregur

Wê ewr here roj derkeve
 Wê ewr ji ber winda bibe
 Wê roj li ezman şewq bide
 Rojê ji ar tîn xurt e pîr

Ez Bêbuhar im tim bi şîr
 Jîna xwe tev doza gelê
 Kurd min kirî westa nebûm
 Çewser tu caran sar nekir

Lê ez çi bêjim wan kesên
 Kolên neyar Kurdên xiniz
 Barzaniyet wî zeft kirî
 Yê gur ez im ew nabe gur

Serpêhatiya Kurdan ji Îslamê

Ji Hicaz rabû Mihemedê yetîm
 Li ser wî daket Qurana kerîm
 Haşê Mihemed pêxember û mala pêxember
 Ew Erebên Hicaz ên reş wekên ker
 Pê bûn umeta xeyrul beşer

Ew Erebên xwînxwar wekên gur
 Diz û tolaz talanker rêbir
 Hatîn ketin welatên me bi şer
 Serên zanên me jêkirin nezan
 Xapandin bi gotina selû ela Muhemed
 Û Allahû ekber
 Ew hovên Çaxa Cahilî
 Xwarina wan kêzik û cirdon mişk û kulî
 Ketin welatê me bi Enfal
 Li ser me bûn eshabî û bûn welî
 Me nikarîbû dest hildana li ber
 Ala xwe hildan ala me ket
 Gotin malûhum we ewladûhum
 Xenîmetûn lîl muslimîn
 Malê me talan kir qîzên me
 Carî birin li xwe mehr kirin
 Di dewsa wan dan me horî û cinet
 Li nav me nehiştin zana û rêber
 Şal û şapik ji me danîn kirasên jinan
 Li me kirin û kum û koloz ji serên me
 Danîn çarikên jinan dan serê me
 Igalên devên xwe danîn ser
 Navê me Azad û Şêrgo û Cemşîd bû
 Navê me kirin Xelef û Casim û Ûgla
 Rûyê me kurrkirî bû simbêlê me
 Dirêj bû devê me wek devê şêr bû
 Simbêl me kurr kirin rûyê me dirêj kirin
 Em kirin sofî devê me wek devê qird kirin
 Ma ez çi bikim birader
 Me berda ola Ezdahê pak
 Laleşa nûranî Zeradeştê pêxember
 Pirtûkên me şewitandin dîroka me
 Winda kirin xwendin bi zimanê me nema
 Em ji çaxê nûr ketin çaxê cahilî
 Ew ji çaxê cahilî ketin çaxê nûr

Em ji wan re bûn kole xulam û rêncber
 Iyad lawê Xenem lîderê Umer
 Kurê Xetab sehabiyê pêxember ket welatê me
 Xirab kir çiqas birc û kelên
 Kurdistanê hebûn navê kurdî
 Ji ser hilanî navê erebî danî ser
 Nûh pêxember Kurd bû
 Bajarê Cizîrê ji Kurdan re ava kir
 Navê wî kir Diyar Umer Kurê Xetab
 Bajarê Amed berî pênc hezar sal
 Paytexta Kurdên Mîdî bû
 Navê wî kir Diyar Bekir kurê Waîl
 Bajarê Reqayê berî sê hezar û şeşsed sal
 Leşkergeha Kurdên Mîtanî bû
 Navê wî kir Diyar Meder
 Ma ez çi bikim bi wî Selahedînê Eyûbî
 Ew nezanê ji Kurdan re rêber
 Xortên me Kurdan tev kirin esker
 Xistin şerê Selîbiyan dan kuştin
 Malbatên me avêtin welatên xelkê
 Venegeriyan winda bûn mane derbider
 Piştî Ereban Tirkên Selcuqî û Osmanî
 Hatîn bi îslamê ketin welatê
 Me şaşikên xwe mezin kirin
 Cubeyên xwe ji cubeyên melayên me
 Firehtir kirin Quran rakirin
 Di gundên me de mizgeft ava kirin
 Xwendîngeh ava nekirin
 Mîtên xwe kirin mela
 Pesnê wan didan em nezan bûn
 Me bawer dikir em ji xwe re kirin ker
 Xortên me nehiştin ji xwe re kirin esker
 Pê welatên xelkê standin bûn dewlet
 Xortên bi hezaran diçûn venegeriyan yek nefer
 Teter û Moxol hatin ketin welatê me

Ew jî misilman bûn welatê me xirab kirin
 Kitêbên me avêtin ava Dicleyê
 Ava Dicleyê ji ber hibrê şîr bû
 Çûn winda bûn ser û ber
 Ên ku Selahedîn şerê wan kir
 Ne ew bana Kurd nediman
 Ew bi kêrî Kurd hatin Tirk û Ereb û Ecem
 Ew jî misilman in heta niha me dikuştin
 Em ban dîkin nezan pîr in li ber me
 Disekinin Kurdên sofî wekên ker
 Ker jî ku ket kortekê careke din
 Serê wî jêke nakeve wê kortê
 Em deh caran dikevin kortekê
 Cara yazdehan dîsa dikevin wê kortê
 Gelo ma em Kurd xirabtir in ji ker?
 Tim dibêjin selû ela Muhemed
 Allahû ekber Allahû ekber

Kurdistanê

Kurdistanê li ber dilê
 Min şîrîn î pîr delal î
 Tu dayika min pîr nexweş î
 Ji ber êşê pîr dinalî
 Ez ê êşa te derman kim
 Ji bo êdî bes binalî
 Lawê te me te bernadim
 Di vî derdî û vî halî
 Li ser axa te ez ê bimirim
 Tu caran xwe nadim alî
 Bila ez tî û birçî bim
 Ji bêkarî û bêmalî
 Ji hilma te ez ê têr bim
 Ku jîn bimînim sedsalî

Ji Zemzem ava te xweştir
 Ji her kanî tu ne xalî
 Bi Ewropa te tev nadim
 Bi dinyayê û çar alî
 Bila li ser te ez bimirim
 Te bernadim tu car xalî
 Tu diya nebî Nûh û Mîd î
 Rustem û Zerdeştê Kal î
 Bênamûs im ne rizgar bî
 Tu bindesta gelek sal î
 Şîrîn bi min wê ne xweş be
 Di jînê de nexwim talî
 Ji bo jîn bim bila bimirim
 Mirin çêtir ji vî halî

Ên pîs

Gelek ên pîs bi rindan ew
 Nerindî tim dîkin ewna
 Ji bo winda bikin ên rind
 Nerindî wan dibe rindî

Gelek ên wek Ewanên şer
 Bekoyê ew gelacî kir
 Ji Zînê Mem bi dûr xist wî
 Ku bû poymak nemir zindî

Gelek caran min dî Kurd ew
 Ku çîroka li ser Zînê
 Memê diljar dixwînin ew
 Beko pîs dî ku yê xwendî

Min got hûn wer dibên şaş in
 Beko rind kir ku ew çîrok

Beko çêkir ji Kurdan re
Dixwînin Kurd gelek rindî

Gelacî wî nekiriba wê
Ji Kurdan re neba çîrok
Dibêw wê Zîn ji Mem re ba
Neba çîrok neba zindî

Sixêfan em nebêjin Kurd
Divê fathan li ser gora
Beko em tim bixwînin Kurd
Nerindî wî ku bû rindî

Dibên doktor gelek caran
Ji mar jehr jî dibe derman
Nexweş jî pê rehet bûn ew
Min pirtûk girt li ser xwendî

Gelek kar hê bi çewtî ew
Gerî ew kar nerind ew bû
Gelek rindan ji xelkê re
Ku rindî kir nebû rindî

Ne yê pîs bin mirov rindan
Ji pîsan wan qe nas nake
Kesên rind ên nerind nakin
Nerind pîsî bi wî rindî

Evên min got eger hûn wî
Qebûl nakin ji Şekspîr
Bipirsîn hûn ji Lorka jî
Ji zan Taxûr ew ê Hindî

Ji ber ez Bêbuhar Kurd im
Ji Kurdan re dibêjim ez

Dirav navim min mif dayî
Ji Kurdan re min ev pendî

Ji ger gerdûn newestî ew
Mirov jîn lê sibê êvar
Gelek rindî nerind bî ew
Nerindî ew dibe rindî

Heval Salih

Heval Salih ji dinyayê te bar kir
Dilê dost û hevalan tev te sar kir
Eger mirina mirov bimire bi namûs
Tu car namire ji bo Kurd wî ku kar kir

Li şûna ta ciwan Mehmûd tu namirî
Wekî rojê bi pîfbûnê venamirî
Welatparêz ne yê şûna xwe vala
Welatparêz divê şûna xwe dagirî

Li dinyayê tu kes nabe ku namire
Ti ronahî tune ewya venamire
Li dinyayê kesê nav ma nemir ew
Wekî rojê li ezman ew venamire

Wekî ew Şêx Seîdê kal û Qadî
Rizayê Dêrsimî can dan bi merdî
Şehîd çûn tev tu car namirin li nav Kurd
Bî ronî wan ku Kurd xelkê ji dûr dî

Neyarên Kurd kirin tarî li ser Kurd
Xwe sotin wan kirin ronî li pêş Kurd
Bila xwezî şehîd bûma wekî wan
Dî vê rê de bi mêrxasî ejî merd

Herî ba wan silavên min li wan kî
 Bî dengê zîz li nav wana tu ban kî
 Bibêj rêça we ya rast kir li pêş Kurd
 Di wê rê de xebatkar di riyakî

Herî Dêrsim û Zîlana bixwîn qad
 Alaqemşê şehîd kir Tirk ku bê dad
 Ji wir rab her bigihe wan jar şehîdan
 Birîn Zêwa Helebce û Mihabad

Şerefkendî û Qasimlo du rêzan
 Şehîd çûn herd ji bo Kurdan li Îran
 Bi dest sofîyên ku çerm pak dil gemarî
 Ne bawer bin tu caran Kurd bi wek wan

Şerefkendî û Qasimlo silav kî
 Li Îhsan û li Simkoyê Şîkakî
 Li dij Tirk û Ecem rabûn bi şoreş
 Ji bo Kurdan şehîd çûn tev di riyakî

Nikarim ez ji wan zan û şehîdan
 Ji yê zana û serdar û egîdan
 Ji destpêka misilmanî heta niha
 Bi xwîn qada me Kurd sor kir şehîdan

Li ba hev tê şehîdan tev bibînî
 Li ba wan tê bibî cîran bimînî
 Mihemed Salihê hêja tu namirî
 Dilê dost û hevalan de bimînî

Mirov dimirin ne tev dimirin di riyakî
 Şehîd dimirin hemû dimirin di riyakî
 Bila bimirim ejî wek wan bi merdî
 Li ba wana divim cî min tu çêkî

Bi hêvî ez ji te Yezdan ku xweş be
 Bi rewşa wî bila gora te geş be
 Bi mihra wî li wê dinyê tu şa bî
 Bila warê te tim ew xweş buhişt be

Li cîhanê hûn mêze kin

Li cîhanê hûn mêze kin
 Hey xortên zana û cindî
 Va cîhan bûye rast û çep
 Li her deran bû dubendî
 Li her deran ên rast û çep
 Kesên bajarî û gundî
 Em Kurd tev dibên em çep in
 Çima em bûne bend bendî

Bi karê me yê bend bendî
 Dibêm wê sûd negihe welat
 Bi vî karê pašveçûnê
 Tu carî Kurd nabin felat
 Wek gelê Vêtnamî hêja
 Divê yekîtî û xebat
 Felsefa xelkê dixwînî
 We felsefa xwe nexwendî

Va dengê min tê we hemiyan
 Hey gelî dost û hevalan
 Vaye tev bertelef diçe
 Xebata me ya pir salan
 Me gelê xwe serrat kirî
 Bi berberî û galgalan
 Felsefa pir bilind ew e
 Yê gel bike yek bi rindî

Avahî tu car lêname
 Li ser pergala tarûmar
 Hîmê avahî ne xurt be
 Wê ew avahî here xwar
 Barê koledar ne bes e
 Em jî li ser hev bûne bar
 Va hîn em kolê kolan in
 Nizam ev çi pozbilindî!

Hela binên koledaran
 Welatê me parçe kirin
 Sedam bi bombeyên jehrê
 Kurd kuştin gund wêran kirin
 Ên revîyan ketin destê Tirk
 Zarok jî serma tev mirin
 Kurdistan ku nemîne em
 Ji bo çi bimînin zindî

Gelek şoreşên gelê Kurd
 Yek li pey yekê rabûne
 Bi cengê Kurd neşikestine
 Koledar jê zivêr bûne
 Hîn jî zanên Kurd kirîne
 Li dijî hevdu rabûne
 Heta hev jî dar xistine
 Çewser ew şoreş şikandî

Berê me jî şêx û melan
 Beg û axan gazinc kirin
 Me got bi ol û êlîti
 Mafê Kurdan wînda kirin
 Xortên niha jî wek wan in
 Kurd jî hevdu parçe kirin
 Ji ber xwe nehatî dibê

Koledar li nav me çandî

Dil bûne wek teniya sêlê
 Ji ber kîne û dexesî
 Her yek dibê ez pêşkêş im
 Bûye ezezi û kursî
 Yê nû ji hêkê derketî
 Ew tewr dorê nade kesî
 Dibê dîkê mezin ez im!
 Bi wê felsefa çewt xwendî

Lêdan û zindan nedîne
 Xav in wek goştê nebiraştî
 Dibin bend li ber wan kesên
 Biraştî û têgihîştî
 Bi xurtî şerê wan dîkin
 Bi rûkî hişk û hilmiştî
 Xwe li ber sîlakê nagirin
 Bûne Kerîmxanê Zendî

Gelo hûn nabînin Kurdê
 Xelkê ew stembar kirî
 Bê xwendin û rewşenbîrî
 Bi sedan sal ziman mirî
 Li baxçên hatin şewitandin
 Kaniyên dev beton kirî
 Pêşmerge bê zarok û jin
 Di nav arê bomban zindî

Gelek bê dê û bê bav in
 Li kolanan zarokên Kurdan
 Tê firotin wek dewaran
 Li welatên Erebian
 Ma qey nayê ser û dilên we
 Xiramek namûs û wijdan

Li nav xelkê sernizm in hûn
Jîn dibin bê şerm û fedî

Por dirêj bi pantolê jenz
Tev rûdinin li çayxanan
Em serê hevdu gêj dikan
Bi left û geftên kolanan
Her yek dibin feylesofek
Bê bask difirin ezmanan
Ez zanim wê xweş neyê bi we
Ev helbesta ku min xwendî

Rastgotin giyayên tal in
Hov dixwin jê zivêr dibin
Lê ji sedî not û neh jê
Derman ji wana çêdibin
Ên nexweşî wî giran bin
Bi wan dermanan çêdibin
Ûdê giyayên tal nagire
Yê dermandarî nexwendî

Bankirin Kurdno bibin yek
Hozanên Kurd ên dilbirîn
Nikarîbûn Kurd bikin yek
Ji Xanî heta Cegerxwîn
Mirin derd ji me re hiştin
Nabin yek ên hatin kirîn
Em bibin Taxûr nikarin
Kurd bikin wek gelê Hindî

Qey bextê me Kurdan reş e
Mane bindest û stembar
Gelên reşik tev serbest bûn
Kurd kolê kolên koledar
Kesên ji xwe fedî nekin

Gelo wê çi bike Bêbuhar
Dibînim ne bi zorê be
Qet Kurd nabin yek bi rindî

Çiqasî ez

Çiqasî ez bila rind bim
Li dijmin hov mirov be ew
Karê rind nekir wayî
Bi reng bes wek mirov be ew
Li hember wî divê zirz bim
Qe rast nabe ne zor be ew
Ne zor be dad qe çênabe
Nedî dad min li dinya ew
Mirovê pîs bi dad nake
Bi gotin bes dibêje ew
Ji dad bawer tu car nakim
Ji zorê re pîr e tim ew
Min rûmet da mirovê pîs
Ji min tirsîya dibêje ew
Bi rindî pîs qe rast nabe
Ji ber kar tim nerastî ew
Kesên pîs kûçikên har in
Min bernadin diewtin ew
Ku kûçikê har ne lêdan be
Min bernade ne dar be ew
Hesin xwar be ne çakûç be
Qe rast nabe tu carî ew
Heta pêxemberên Yezdan
Kesên pîs tim li dij bû ew
Heta rind bûn hevalên wan
Bi zorê tim meşandin ew
Ji Nûh de ta Mihemed jî
Li dij wan bûn kesên pîs ew

Kesê rind jî ku zor ket dest
 Dibe wek ê nerind bû ew
 Dibe him rind bimînînin rind
 Nizanin kî dimîne ew
 Du tişt in tim li dij hevdu
 Li dij rindî nerindî ew
 Gema bê av qe pak nabe
 Çi êş derman li dij wî ew
 Derew rastî li dij wayî
 Li dij wijdan timayî ew
 Divê rind bim û yan pîs bim
 Li navê jî qe nabe ew
 Dibêw wijdan Xwedayê jêr
 Dibêw lîlîs timayî ew
 Heta Habîl ku Qabîl kuşt
 Ji dê û bavkî bira bûn ew
 Ku pismamên min xîzîk bûn
 Ji xwîna min bi min re ew
 Li hev erdê min par kirin wan
 Ji min re tev neyar bûn ew
 Timayî bû ne lîlîs bû
 Bûbûn lîlîs ji min re ew
 Temen heftê min derbas kir
 Biyan min tev buhartî ew
 Li maf geriyam min wîndî kir
 Li ba zorê min maf dî hew

Kesê ehmeq

Kesê ehmeq ji wî re ez çi bêjim
 Ji ehmeq re nikarim tişt bibêjim
 Li ber ehmeq zimanê min dibe kin
 Li ber ê zan ziman ez pîr dirêj im

Kesê ehmeq dibê her tişt dizanim
 Nezan be ew tu car nabe nezan im
 Qebûl nake ku tiştê ez bibêjim
 Ji ber wî ez bi yê ehmeq nikarim

Bi yê laş xurt bi yê ew hiş mirî re
 Ku deng kim ez divê şer kim bi wî re
 Divê ez deng nekim çêtir ku deng kim
 Bila ew ê nezan bim ez ji wî re

Nexweş be ew bi derman wê rehet be
 Nezan be wê bi şîretan dirust be
 Bi şîretan bibe zana here pêş
 Kesê ehmeq qe çênabe ku çewt be

Li yê ehmeq tu şîret ew qe nabe
 Tu şîret kî nedost be wê neyar be
 Tu pesnê wî bidî ewya dibe dost
 Bi ker be wê li wayî tê siwar be

Kesê ehmeq dikî zû jê xelas bî
 Tu pesnê wî bidî pê re nerast bî
 Çi kar kir wî bibêj jê re te rind kir
 Xwe wîndî ke ji wayî tê xelas bî

Mirov dost û neyarê wî bi wî re
 Ku ehmeq be neyarê wî bi wî re
 Mirov çêbûn li dinyayê ev in jîn
 Kesê hişmend ê dostê wî bi wî re

Mi jîn tevde bi zanyarî buhartî
 Bi dostan re meşiyam tim bi rastî
 Bi ehmeq re negiham tiştê ku min xwest
 Bi yê zan re giham tiştê min xwestî

Bi tirsê

Bi tirsê kes negihişt wara
Bi mêranî gihişt wara
Kesê tirsok li pey xelkê
Bimîne tev tawanbara

Hemû dinya bi xurtî re
Çiqas mal hê ji xurtî re
Mirovê qels ku mir hêvî
Buişt ewya ji wayî re

Bi nîgaşî buhiştî ew
Ji ber qelsî negihiştî ew
Kesê xurt buhişt navê
Li vê dinyê buhiştî ew

Ji ber ê qels xwe tim kerr kir
Dibê Yezdan li min wer kir
Tu car Yezdan qebûl nake
Li ser maf ê xwe tim kerr kir

Mirovê qels li dinyayê
Bi tirs jê re ti maf nayê
Li pey xelkê bimîne wê
Ti sûd nake ji dinyayê

Xurtî ne bes bi lêdanê
Bi konî ew bi yê zanê
Bi malê pîr bi hevgirtin
Bi çekdarî li meydanê

Stemkarî ne ew xurtî
Bi dadmendî ew e xurtî
Biparêze mirovanî

Ji zordaran ew e xurtî

Mirov ê kuşt bi milyonan
Bi zordarî bi pevçûnan
Ne ava kir xirab kir wî
Ne yek rindî ji milyonan

Nerindî jê mirov tirsî
Li rindî tim mirov pîrsî
Ewa xurtî û wijdanî
Bi dad rûnişt li ser kursî

Bi rindî tim ew ê kar kir
Xirab wayî ku ava kir
Ku nav rind ma di dîrokê
Li herd dinya ewî kar kir

Kesê qels ew li ev dinya
Negiriya ew ne jî keniya
Wekî hov wê bimîne ew
Ti sûd nake ji herd dinya

Li ser maf ew mirov xurt be
Li dij ê koledar zirt be
Mirovanî biparêze
Mirov jê re ew ê merd be

Li dinya Bêbuhar im ez
Di vê jînê hejar im ez
Temen heftê û çar sal in
Ji ber rast im ne xwar im ez

Helbestvan

Ku helbestan dinivîsim
Bi wijdan ez dinivîsim
Wekî Kodak dibînim ez
Wekî wayî dinivîsim

Ne zêdayî ne jî kêr ez
Xwe banadim ji vê rê ez
Kesê xwar çû ji ber ew ket
Ne wek wan bim bila ew ez

Nivîskar be bi helbestan
Divê rast be bi helbestan
Ne rehparêz û bêbext be
Mirov rast ke bi helbestan

Ne helbestvan bi nav coşê
Bi mal ewya xwe bifroşê
Bibe kolê stemkaran
Riya rast ew ku derbê jê

Bila ez wek Ebû Temam
Ela bim ez ne xavî xam
Erebên din ne wek wan bûn
Xwe difrotin ne wek wan mam

Ne wek Tirk û Ecem ez bim
Ji ber Kurd im bila rast bim
Xwe nafroşim ji bo mal ez
Di zîvarî bila ez bim

Ne rehparêz û bêbext bim
Xwedî wijdan xwedî bext bim
Ji ber Kurd im xuyan im ez

Ji dijmin re ne bêbext im

Bi mêranî xuyan im ez
Xinizkarî nizanim ez
Bi reh Mîd im li cîhanê
Bi rastî tim li ban im ez

Ji ber çiyayî wekî baz im
Gelek şervan û mêrxas im
Bi bêbextî qe şer nakim
Ne dagîrker û şerxwaz im

Mi navê ceng û lêdanê
Divêm aştî li cîhanê
Mirov wekhev bila jîn bin
Nemîne şer li cîhanê

Mirov tevde ji dê û bavkî
Dijî wekhev mirov carkî
Çima em xweş newê jîn bin
Mirov tevde bi hawakî

Fireh dinya besî hemiyan
Ku ava kin ji bo hemiyan
Mirov têr bin ne birçî bin
Li dinya xêr digihe hemiyan

Evî wê Bêbuhar doz kê
Bila cî wî neyar doj kê
Li herd dinya buhiştî ew
Ji ber ew xwar nebû rojkê

Terîqet

Herçî divê cinetê
Têkeve terîqetê
Gava biçe axretê
Terîqet riya cinetê

Tekya şêx ew wiha ne
Sofî tê de civiyane
Şêx li wir ew rêzan e
Ewya bi kêrî me tê

Bila şîret li we be
Haya we ji we hebe
Terîqet riya we be
Bernedîn vê nîmetê

Dinya xap û derew e
Ewya wek xewna xew e
Çaxa mir poşman ew e
Herçî ketî xefletê

Weyla li halê wî be
Wê lê şîn û girî be
Wê cehnem cî wî be
Ew nakeve cinetê

Dîk û mirîşk

Çaxa em Kurd fermanîdar
Zerdeştî ola me bû
Çaxa Kurd bûn misilman
Gelê Kurd pergende bû
Em nezan man li gundan

Xwendingeh lê tune bû
Em xizan bûn li gundan
Demjimêrek tune bû
Çaxa ku rojî dihat
Melayên me tune bû
Mela nedihate ba me
Ji ber zekat tune bû
Zivistan ewr û baran
Ronahî me tune bû
Çaxa ku dibû sihûr
Dîk ew melayê me bû
Dîk ban dikir me digot
Rabin sihûra me bû
Mirîşk derdiket ji pînê
Me digot nexwin sibe bû
Êvar mirîşk ket pînê
Me digot fitara me bû
Mirîşk ew demjimêr bû
Dîk ew melayê me bû
Ji deh salan carekê
Melak mêvanê me bû
Min ew dîk serjê dikir
Ew dîk xwarina mele bû
Mela ew dîka dixwar
Para me têd tune bû
Pesnê Ereban dida
Çî Kurdan tê tune bû
Goşt û hêkên mirîşkê
Me dixwar kîjan feyde bû
Ew ê feyde dida me
Mirîşk bû yan mele bû
Wî digot dinya berdin
Cinet bi dest mele bû
Mele cinet dida me
Cinet ew para me bû

Kurdên bêbext û nezan
 Çima ev karê me bû
 Mele bang bi pere bû
 Banga dîk bê pere bû
 Dîk mirîşk bêqîmet bûn
 Pir qîmet ê mele bû
 Yên rind dîk û mirîşk bûn
 Yan ê rind ew mele bû
 Dîk û mirîşk ên me bûn
 Mele neyarê me bû
 Ew kolê koledar bû
 Kurd ji wî re kole bû
 Wek Cegerxwîn derketin
 Kurd li kur bû çav vebû
 Îro gelek kêfxweş in
 Gelê Kurd ew zane bû
 Kurd guh nadin melên çewt
 Tiştê wan xwest ew nebû
 Bêbuhar çîroka wî
 Dawî hat û kote bû

Şîrîn

Şîrîn ez wek Ferhad ji te hez dikim
 Xewa min nê hednê bê te ez bikim
 Germa dilê xwe bi te sar dikim
 Lê tu were ba min Şîrîna delal
 Ez bûme nêçîrvan tu bûyî xezal

Nikarim te bigirim bi rav û dava
 Ku tu bêyî ba min mala te ava
 Wê tu bûka min bî wê ez bim zava
 Lê tu were ba min Şîrîna delal
 Ez bûme nêçîrvan tu bûyî xezal

Ku tu nêyî ba min dîsa xezal î
 Ku tu bêyî ba min yara delal î
 Ku te nebim ar î bibim şemal î
 Lê tu were ba min Şîrîna delal
 Ez bûme nêçîrvan tu bûyî xezal

Şîrîn bes e êdî stemkar dijî
 Pir ji te hez dikim tu tim li dijî
 Ferhad bi eşqê mir tu min nekujî
 Lê tu were ba min Şîrîna delal
 Ez bûme nêçîrvan tu bûyî xezal

Şoxê

Hey lê şoxê hey nazikê
 Çav ahoyê pir xweşikê
 Ketim tora te canikê
 Kî min kare rizgar bike

Çi toreke di avê de
 Hawîrdor zirêç pêda
 Rojhilat ronahî lêda
 Masî ketê wê çî bike

Evîn dost e hem dijmin e
 Ne serî ye ne jî bin e
 Têwer bibî dawî tune
 Evîndaran wînda dike

Wek min gelek wînda kirin
 Sersam û gêj û dîn kirin
 Derdê ku derman nê kirin
 Bijîşk çawa derman bike

Dermanê min li ba te ye
Reş xumarên çavên te ye
Herdem ji min re berge ye
Tim Bêbuhar kirnoş dike

Pîrbûn

Pîrbûn mirov ew her tişt tê bi serd
Bêpar dimîne lê pîr dibin derd
Ewya dimîne bê dost û hogir
Pîrbûn ji wî re derman tune derd

Çû vedigere ew her tişt bi zêran
Ceng vedigerîne qadê bi mêran
Gava temen çû êdî nema tê
Ewya bi mêran pîr mal û zêran

Zindan ketê wê jê derê ew
Ê çû biyanî kare were ew
Pîrbûn xumalî ewya li hêvî
Gorê nikare kes jê derê ew

Pêşî temen ê hîn can di jînê
Hinkî xweşî wê tê de bibîne
Ew jîn ji wî re bû dav dibê bes
Piştî ku pîr bû rencî dibîne

Piştî temen bû heştê û pênc sal
Wê ew bimîne bê ap û bê xal
Dostên li dorê dimirin û diherin
Dostek li dût ma wek wî di bêhal

Wê dest bi gopal êdî li mal be

Gavkê bi zorê wê laş li ba be
Dîsa ji nuh de ew vedigere çûk
Çaxa ku zarok dîsa wiha be

Zarok ne wek wî zarok bide ew
Bav hê delalî wayî dike ew
Ê pîr ne dê hê wayî ne bav hê
Nê hezkirin ew nê rakirin ew

Roj lê dirêj in şev lê dirêj in
Kuflet li dorê tiştan dibêjin
Guh kerr dibe ew deng nê guhê wî
Bernakeve ew tiştê dibêjin

Çav qels li pêş wî tarî ye dinya
Car heye giriya car heye keniya
Çi dixwe bi wayî xent pê ne xweş tê
Dilsar dibe ew êdî ji dinya

Her rê li ber tê girtin bi carî
Hew gor ji wî re ew rê diyarî
Gorê vegeer jê êdî tune hew
Bar ke ji dinya wê ew bi carî

Karê ku wî kir westî û leziya
Çend kinc li wayî yê çû û riziya
Zaro û arzmal tev man li şûn wî
Dawî di gorê palda û riziya

Rindî xirabî yê wî bi xwer bir
Bîdav dibe tev tiştê ku wî kir
Ê rind li dinya hew nav dimîne
Nav namire wî piştî ku ew mir

Bes Bêbuhar ew vayî dizane

Tiştê ku pêşde wayî nizane
 Tiştê li ser wî rindî bike ew
 Axret li wir wî Yezdan dizane

Tiştê min xwest

Tiştê min xwest ez wî bikim
 Wayî ji min re dest neda
 Qels bûm nikarîbûm bikim
 Dawî min hilda ser Xweda
 Ramiyam min dî ewya newa
 Kar hilbidî tim ser Xweda
 Yê zan çî be kare bike
 Wê hilnede ew ser Xweda
 Yezdan negotî hûn nekin
 Ew kar bibe karê Xweda
 Ew kar tu car pêş nakeve
 Rind zanibîn wî sûd neda
 Karê li erdê yê mirov
 Ew kar ne ew karê Xweda
 Yê pêş neket qels û nezan
 Ew ma li dû xelkê geda
 Êdî nema rawestiyam
 Xwend min ji bo kar berxweda
 Tiştê min xwest ewya min kir
 Kar hilneda min ser Xweda
 Ez pêş ketim ew kar min kir
 Ewya min bir tiştê min da
 Tiştê nedî tê wî nebî
 Tê wî bibî tiştê te da
 Xelkê misilman pêş neket
 Tim kar spartin ser Xweda
 Tev man metafizîk li pey
 Xelkê misilman sûd neda

Tiştê buhurt wayî nekî
 Tim bend li pêş tiştê te da
 Xelkê Ewropa tev pêş ketin
 Tiştê buhurt wan guh neda
 Wan guh nedan ola filan
 Pêş ket Ewropa mand berneda
 Karê dinê wan tim kirin
 Axret yekî jî guh neda
 Her tişt li dinya çêkirin
 Kar hilneda wan ser Xweda
 Ew pêş ketin Îslam li paş
 Îslam li dinya sûd neda
 Dinya Ewropa tev kir buhişt
 Firiyanê jor nêzî Xweda
 Piştî mirin çûn wê dinê
 Îslam buhişt para me da
 Ezman Ewropa lê war kirin
 Îslam li erdê hîn geda
 Em Kurd qebûl nakin wiha
 Wek wan bibin qels û geda
 Em wek Ewropa pêşkevin
 Wê em bibin dostên Xweda
 Îslam bi sed salan bi xap
 Wan xefk li pêş Kurd tim veda
 Kurd zeft kirin xistin rekeh
 Wek çivîkê Kurd berxweda
 Xwendin li Kurd ew bûye bar
 Zanyar bikin ol jê cuda
 Bêhiş bila ewna bibên
 Kafir tu yî dûrî Xweda
 Kurd im dijîm ez Bêbuhar
 Bar kim zivistan keys neda
 Ez mam li nav Kurdan neçûm
 Warê xwe min ew berneda

Felek

Kê got felek rawestiya ew ji ger
Kê got mirov wek hev dijîn tev li ser
Talan dikin hevdu bi zor tim bi şer
Hev kuştin û rastî li dinyayê tune

Rastî eger ewya li dinya heba
Halê mirov wê ew tu car wer neba
Kuştin li nav xelkê dibêm wê neba
Herçî mirov wijdan bi wî re tune

Şer çêneba kuştin li nav serweran
Hewcî çî bû ayet û pêxemberan
Şer çêdibe ew tim li nav hemberan
Şer tev ji bo kursî û malê dinê

Her kes dibê dadmend ez im bes bi dev
Fût û fen in karê mirov roj û şev
Malê dinê ewya li dû tim bi rev
Rast lê binêr wijdan bi wî re tune

Pêxemberan wan bêguneh kar nekir
Tiştê kirin wek wan guneh min nekir
Ew bûn şivan wek pez mirov parve kir
Wana li ba gotin yekî din tune

Her yek dibê Yezdan dibê ez dikim
Her yek dibê tiştê ku xwar rast dikim
Tiştê dibêm wayî bi hiş nas dikim
Şer çêkîrin hev kuştinî dad tune

Yezdan çima ola mirov yek neda
Yê xurt çima mafê mirov wî neda
Her yek li ber ê din çima xefk veda

Herçî ku qels wî maf çima nadinê

Kes rast nebû dîsa mirov wek xwe ma
Bitir xirab wijdan li dinya nema
Dîsa gelacî ew ketî nav hema
Olber ew in bes ên dibên gotinê

Her yek dibê yê rind li dinya ez im
Ê diz tu car wê ew nebê ez diz im
Ê rind bi wan ewya dizane ez im
Ê xurt li dinyayê kesê rind tune

Herçî mirov wê ew tu car rind nebe
Herçî tima wê ew tu car rast nebe
Ewya heta hin can di wî de hebe
Çav têr nebe wê ew ji malê dinê

Gava ku mir wê çav ji mal têr bibe
Yê xwar di gorê de ew ê rast bibe
Tiştê dibê ew Bêbuhar rast dibê
Sax be mirov rastî ji wî re tune

Tiştê mirov ewya dike lê binêr
Wijdan Xwedayê xurt ewa yê li jêr
Wijdan mirov jê tê kirîn ew bi zêr
Şeytan ew in herçîn timayên dinê

Yezdan li jor keskî bi ya wî nekir
Herçî tima deriyê şerê wî vekir
Wijdan firot wijdan bi zêran çekir
Yezdan li jêr ew bûye malê dinê

Dayika minê

Dayika min a rind û delal
Neh meh te hilgirtim bi hal
Şîrê te min xwar ê zelal
Salkê ji wî xweştir tune

Xweştir ji ava Zemzemê
Xweş jê dixwar min wê demê
Wek wî ji Zîn hez kir Memê
Ew şîr buhişta vê dinê

Çûk bûm bi şev radibûm ji xew
Ez radikirim nedidî te xew
Tim dev biken wer çav li xew
Radizam bi wê lorandinê

Bêhna te xweş wek enberê
Wê ew ji bîra min nerê
Biçûkî xwezî dîsa werê
Rabî ji gorê carek dinê

Çûk bûm dilîstîm pir heval
Bê derd û kul xem û xeyal
Êdî mezin bûm sal bi sal
Pir bûn li min derdên dinê

Jînê divêm zarok bijîm
Jîna mezin tê de nejîm
Jîna mezin tê de rizîm
Tevde ji ber derdên dinê

Dost û hevalên min mirin
Ên dûr nizam sax in mirin
Herçên li dûr zanim pir in

Îro li vir ez mam tenê

Ez mame bê dost û heval
Bêkar zivêr im wer li mal
Evya dinê dayika delal
Pîrbûn xweşî tê de tunê

Sêwî dijîm bê dê û bav
Jîna nexweş tim xam û xav
Pîrbûn ewî girtim bi rav
Êdî ji wî berdan tunê

Hebsê îdam pîrbûn bixwê
Gora mirovan ew dixê
Bertîl tune ewya bixwê
Parêzer wir ew naghê

Yezdan çima ez wer kirim
Can çêkirim ez xurt kirim
Dawî çima qels pîr kirim
Jîn nuh nekir malê dinê

Gava mirov ew pîr nebe
Wayî heval jê dûr nebe
Dinya bi wî ew tal nebe
Rûmet ji canî re tunê

Piştî Xweda dayê tu yî
Erz û jiyana min tu yî
Piştî mirî serdan tu yî
Ewya ji min re yê dinê

Dayê qebûl kî tê ji min
Wê şîr helal kî tê li min
Êdî nema tişt tê ji min

Hêvî buhişt tî wê dinê

Canbûn nema ew vedigere

Canî divêm car din were

Ba wî gilî kin ger were

Pîrbûn ji ber min hal tunê

Gora te tim serdan bikim

Hedna xwe wê ez pê bikim

Gora xwe jî wê çêbikim

Nêzî te jê xweştir tune

Hembêz bikî dîsa tu min

Hilma te wê xweş bêye min

Şîrîn bibe wê tal bi min

Wê jê reha bim vê dinê

Dîsa bibim zarok li wir

Çêtir ku pîr bim ez li vir

Ew can dibe yê pîr li wir

Êdî mirin wir lê tunê

Jîna min çû tev Bêbuhar

Bahoz û berf tim qîr û sar

Zor û stema koledar

Dayê tu bindest wek minê

Yezdan ji ber Kurd çêkirim

Kurdî te ez Kurd fêr kirim

Wê wek xwe bim ta ez mirim

Wê rast herim xwarî tunê

Zend û Avest

Zend û Avest herd man li ku

Ez wan bixwînim nas bikim

Ola min çi ka ez çi bûm

Kurd im divê rind nas bikim

Ewna çima winda ne herd

Wayî divê ez nas bikim

Ên koledar winda kirin

Herd man li ku ez nas bikim

Xwarî nedim dû wî bila

Xwarî ji bo ez rast bikim

Dijmin bi ya wî ez nekim

Ola xwe wê ez nas bikim

Kurd im eger ola min hê

Xelkê çima jê pars bikim

Ola bi zarê min be ew

Ola Erebe ez pê çi kim

Pêxemberê min ew ji min

Şerm e bi yê xelkê bikim

Zerdeşt berî xelkê hemû

Yezdan bi wî ez nas dikim

Şerm e li min Kurd im niha

Karê bikim ez şaş bikim

Kurd im nevî Mîdî ez im

Îslam xwe pê ez şaş bikim

Êdî divê ez şaş nebim

Karê bikim wî baş bikim

Êdî li pey xelkê neçim

Rêkî ji xwer ez çar bikim

Tê re herim bigihême ser

Riya rast divê wî nas bikim

Wê ez bi lêkolîn herim

Dîrok tekûz wî nas bikim

Dîrok neyaran çewt kirin

Ê rast divê wî nas bikim
 Dîrok bi rastî her tiştî
 Karim bi wayî nas bikim
 Dijmin çima min şaş dike
 Dijmin ez ê wî şaş bikim
 Xelkên Ewropa yê rastnivîs
 Dîrok ji wan wê nas bikim
 Kurdê Zeradeştî ez im
 Ola xwe wê rind nas bikim
 Dîrok girêdayî bi wî
 Wayî divê ez şaş nekim
 Dîrok li Kurd winda nebe
 Ola xwe pê rind nas bikim
 Jîn im bi salan Bêbuhar
 Wê bê buhar hednê bikim

Hey hey mirov

Hey hey mirov bêhiş mirov
 Roj û şevan karker mirov
 Malê dinê tê pîr bikî
 Piştî mirî çî bikî bi wî

Ew mal ku pê xêran nekî
 Jinbî û sêwiyan têr nekî
 Ew mal te jê hinek nexwar
 Ew ê xizan birçî tu yî

Zarên te wê pê kêf bikin
 Tiştê divên wê pê bikin
 Wê zû here wan top nekî
 Jê sûd nekî ewya tu yî

Çaxa mirî tê rakevî
 Gorê ji wî dernakevî

Piştî tu mir bar kir ji vir
 Herdu dinê bêpar tu yî

Mal pîr bikî xêran bikî
 Herdu dinê tê kar bikî
 Herçî ku bû kolê peran
 Êdî nema xêr tê ji wî

Birçî tu yî pê xêr nekî
 Birçî û jar pê têr nekî
 Tu wek Elî Ebdal bijî
 Mal pîr xizan ewya tu yî

Libnan Herîrê ew nemir
 Birçî û jar wî têr dîkir
 Wek bav nexweş derman dîkir
 Xêran bikî wek wî tu yî

Alî gelên bindest bikî
 Herçî ketin wan rast bikî
 Endam ji Xaça Sor tu bî
 Wê xelk bibên ku merd tu yî

Pesnê te wê xelk tim bidin
 Comerd mirov wî hildidin
 Mal pîr çikûs bê ûd e ew
 Hilma mirov nayê ji wî

Ewya bi saxî nav mirî
 Gava ku mir kes nê derî
 Sax be mirî herd wek hev in
 Ewya ji ber xêr nê ji wî

Maldar nemir mal ma li pey
 Maldar ku rind nav ma li pey

Piştî ku mir bigirîn li ser
Xelk sond bixwin tevde bi wî

Ew wer dibîne Bêbuhar
Tiştê li ber çavan diyar
Zengîn mirovanî bike
Ava dibe dinya bi wî

Sê reng mirov

Sê reng mirov pêş nakevin wê wek xwe bin
Tirsok û ehmeq û fedok wê wek xwe bin
Ehmeq peya tirsok newêre ew bike
Herçî fedok wê pirs neke wê wek xwe bin

Hersêyan mirov ewya divê jê dûr keve
Serbest divê ew kar bike wê pêşkeve
Herçî ji bo razberiyê ew kar bike
Ehmeq û tirsok û fedok pêş nakeve

Xelkê Ewropa tev pêş ketin ewna newa
Ferman kirin îro li erdê û hewa
Cîhan bi razber wan hemû ava kirin
Tişt nê bi lav dest hilbidî ber bi hewa

Raman li paş ên kevinperest wan guh nedin
Rêça dirust pê pêşkevin wê bernedin
Her kes bi ramana xwe ew pê pêşkeve
Wek pez nebin hûn tev bera dû ker nedin

Herçî li dû yê kevinperest wî kar nekir
Ew ma nezan ew pêş neket tişt çênêkir
Hind lê binêr ma kevinperest ew pêş neket
Japon binêr wî kevinperest tewr kar nekir

Ew pêş ketî ronî xwe da topa dinê
Rind lê binêr tişt çêkirî dayî dinê
Japon li dinyayê hemû navdar e ew
Hind ma li paş ê çêkirî tiştêk tunê

Yezdan mirov çaxa didî wek hev didê
Destê mirov her yek ji wî re ber didê
Yên kar bikin Yezdan tu car nabê nekin
Pêş nakeve yê qelp dixê stûyê Xwedê

Ehmeq e yan tirsok e yan jî fedok
Wê tişt nekin ehmeq û tirsok û fedok
Ên pêş ketin zana û mêrxas û netirs
Xwendin ne yê ehmeq û tirsok û fedok

Her tişt mirov kare bike yan jî neke
Kare bike tiştê ku wî karê xwe ke
Yê kar neke tiştêk bi wî wê çênebe
Herçî xirab wê yê xirab ava neke

Tiştê dibîne wî dibêje Bêbuhar
Bawer dike tiştê li ber wayî diyar
Tiştê diyar nabe bi wî bawer tune
Yên kevinperest bawer bi wan nabe tu car

Hemû hov

Hemû hov wê kedî bin ew
Gurê xwînxwar û mar ewna
Kedî nabin ji ber herdu
Tu car bawer bi wan nabe

Mirov çêlîka mar girt ew

Diranê wî bilez rake
 Dikare wî hilîne ew
 Ne bawer be ne werga be

Te cewrê gur dema ew girt
 Divê wayî girêdî tim
 Wezîfa wî nebû kûçik
 Ji pez re ew tu car nabe

Mezin bû cewr dibe gur ew
 Riya bavê xwe bernade
 Bikuj wayî bila bimire
 Bixwe wê pez bi pez re be

Mirovê reh xiniz bav be
 Riya bavê xwe bernade
 Bi wî bawer nebin caran
 Bi wî bawer tu car nabe

Tu kes nabê ne baş im ez
 Rehê wayî divê zanibî
 Gelek mêran bi dest dijmin
 Dide kuştin xuya nabe

Kesê dilpak dixape ew
 Bi dilpakî dibe qurban
 Bi dest pîsan ku tê kuştin
 Ku mir wê ew nema rabe

Mixabin ew kesên mêrxas
 Bi dest pîsan ku tên kuştin
 Ne yên pîs bin gelê Kurd jî
 Ewa bindest tu car nabe

Dema dar ew ku kurmî bû

Ku kurm dar xwar ji derve nê
 Ji hundir çêdibe ew kurm
 Ji derve dar xirab nabe

Gelê Kurd jî wekî darê
 Dibîne Bêbuhar wek dar
 Ji hundir Kurd ne xinizk bin
 Ji dijmin dûr xirab nabe

Ehmeq û bîaqil

Kesê bîaqil xelk wî dibîne
 Kesê ku ehmeq ew xwe dibîne

Yê ehmeq dibê her tiştî zanim
 Bîaqil dibê tişteki nizamim

Bîaqil ji bo ewya pêşkeve
 Ehmeq naxwaze ewya pêşkeve

Her tiştî bîaqil kare çêbike
 Ehmeq nikare tişteki çêbike

Kesê bîaqil dinyayê dibîne
 Kesê ku ehmeq ber xwe dibîne

Kesê bîaqil ewya mirov e
 Mirovê ehmeq ew reng mirov e

Mirov ji diya xwe wek hev çêdibe
 Gava mezin bû ew xuya dibe

Yan ew ehmeq e yan bîaqil e
 Mirov nizane kî bîaqil e

Mirov wan herduyan ji hev nizane
Kar kirin mirov wana dizane

Ku dijminê xwe dikî pir bikî
Mirovê ehmeq şîret lê bikî

Kesê bîaqîl şîret ne hewcî
Ew bîaqîl e şîret ji bo çî

Kesê bîaqîl şîret lê bikî
Wê dostê te be tê wî kar bikî

Kesê bîaqîl wê kêrî te bê
Wê kesê ehmeq ne kêrî te bê

Ehmeq ewya wê ne bi kêrî xwe bê
Bawer neke ew bi kêrî te bê

Dehl fire ye her hov lê hene
Dinya fire ye mirov lê hene

Mirov li dinya tev ne mirov in
Hin jê mirov in hin jî jê hov in

Bîaqîl dinya tev ava dîkin
Ehmeq avayî tev xopan dîkin

Nerindî ji yê ehmeq çêdibe
Ji yê zan û baş rindî çêdibe

Dîwarê xwar be li ser lênabe
Mirovê ehmeq tişt pê çênabe

Dîwarê rast be li ser lêdîkin

Mirovên zana ewna lêdîkin

Heta dinya heye mirov wê wa be
Heta mirov heye mirov wê wa be

Heta timayî hebe li dinya
Yê pîs rast nabe tu car li dinya

Mirov ku rind be jê xêr çêdibe
Mirov ku pîs be jê şer çêdibe

Herdemî mirov wê bibin neyar
Ew jî ji wan e yek jê Bêbuhar

Roj û kevir

Bê roj qe wê tişt çênebin
Hov û mirov wê jîn nebin
Dar û giya wê şîn nebin
Îslam çîma tev wer dibên

Ên roj nebest tev kafir in
Ewna perestên agir in
Em Kurd nebestên agir in
Ên ar nebest kafir dibên

Ger zanibin roj agir e
Ewya ji wî ronî pir e
Laş germ dike ew agir e
Bê germ tu laş wê jîn nebin

Roj ew nebe ronî tune
Roj ew nebe agir tune
Agir nebe tewr jîn tune

Her tişt bi agir çêdibin

Bê roj qe tişt wê çênebin

Hîv û stêr wê ron nebin

Şev reş dibe ewna nebin

Hov û mirov wê kor bibin

Dinya hemû wê reş bibe

Herçî mirov bêkar bibe

Dinya bi car tarmar dibe

Her tişt bi car winda dibin

Erd ew bi rojê germ dibe

Erd germ dibe av germ dibe

Av germ dibe ewr çêdibe

Baran tune ger ewr nebin

Sê meh zivistan roj nebe

Gava mirov agir nebe

Xwarin tu car wê çênebe

Herçî mirov wê jîn nebe

Îslam ew in ên hiş nexweş

Kirnoş dikin kevirê ku reş

Sûd jê tune kevirê ku reş

Tewr tişt bi wî wê çênebin

Zerdeşt çî got ew rast dibê

Tiştê ku got jê sûd dibê

Her tişt bi wayî jîn dibê

Bê ar û roj wê jîn nebin

Hevdu mirov înkâr neke

Tiştê ku rast wî xwar neke

Ew gotina tim rast bike

Herçên mirov wê şaş nebin

Her kes dibê yê rast ez im

Nabe bibê yê rast ez im

Ê xwar nebê yê rast ez im

Herçî mirov tev şaş dibin

Tiştê ku rast ew xwar bibe

Dinya hemû tarmar dibe

Xwarî ji wî şer çêdibe

Şer jî mirov pê jar dibe

Daxwaz ev in tim Bêbuhar

Em rast bikin tiştê ku xwar

Em rast nekin tiştên ku xwar

Wê em mirov tev xwar bibin

Îslam û file

Xelkên Ewropa wan ol kirin perdak li paş

Hatin bi şer wana Quds dagîr kirin

Papa ji ber da wan buhişt ew têkevin

Çekdar kirin wana bi xurtî şer kirin

Sultan Selahedîn ewî Îslam civand

Wan jî li dij xelkên Ewropa xurt şer kirin

Wî Kurd kirin qurban ji bo Îslam hemû

Yên çûn biyan ewna di şer de pir mirin

Malbat ji Kurd wayî birin alî Ereba

Berdan li wir wer bêxwedî winda kirin

Ew şer neba wê Kurd dused milyon heba

Wayî hemû Kurd dane pêş Kurd şer kirin

Ewya ji ber Kurd narevin Kurd dane pêş

Kurdan bi şer wana Quds rizgar kirin

Dawî ji xelkê re beradan ew welat

Îslam li Kurd ew bû bela Kurd qir kirin
 Kurd ew bi Îslam xapiyan wer man li paş
 Tirk û Ereb Îran li hev Kurd par kirin
 Gava Fransa hat ji dûr ket Sûriyê
 Kurd bûn welatparêz li dij wê şer kirin
 Şoreş li Amûd û Beyandûr û li Ef-
 Rînê bi mêrxasî gelê Kurd şer kirin
 Sê par ji serwerên di şer Kurd bûn li nav
 Muhsin Berazî û Henano kar kirin
 Husnî Berazî û Reşad Bermeda
 Wek Yûsifê Ezma şehîd Kurd mirin
 Kurd bûn misilman ta niha Kurd qir dikin
 Kevin û niha em wan nikarin bijmêrin
 Şer bû li Çaldêran ne bes Kurd kir du cî
 Kurdên hejar Sayiks Pîko çar par kirin
 Xwarin keliya hazir ku bû her kes dixwe
 Kurd Ereb Sûrî ku wan rizgar kirin
 Beisî bi car înkâr dikin Kurdan li vir
 Dewlet li Sûrî Beisiyan wan zêft kirin
 Kurd li ser qada xwe ya çar parçe bî
 Beisî dibên Kurd tev ji vir bar kin herin
 Mayîn emawî û ne Sûrî ewna dibên
 Kurd ecnebî nasnameya Kurd jê birin
 Beisî Ereb anîn ji dûr wayî bi zor
 Hatîn ketin qada me wan dagîr kirin
 Cotkar ji Kurd bê kar û erd tev man li cî
 Gundek li ber gundê me wan ava kirin
 Rê û qîr anîn gihandin ber derî
 Av elektrîk wan xwendegêh ava kirin
 Kurdên hejar îro xulamî wan dikin
 Kurd man xizan îro Ereb ên mal pir in
 Kurd zanibin namûs bi Kurdan re nema
 Qada me çû namûs bi zorê bînpê kirin
 Namûs hebe ev tu car wê ji bîr nebe
 Van Beisiyan tiştê bi Kurdan wan kirin

Kurd çûn li bajarên mezin pir bûn xulam
 Beisî bila xweş zanibin şûna me ewna nagirin
 Roj wê hebe Beisî nemînin wê li vir
 Wê Kurd li vir bin Kurd tu carî namirin
 Wê wek berê çar parçe wê yek be bi zor
 Kurdên li cîhanê werin em Kurd pir in
 Wê ser li jêr Beisî ewên kolên me bin
 Ên unsirî qada me wan dagîr kirin
 Îran û Tirk herd jî bila xweş zanibin
 Kurd şerker in em Kurd di şer de agir in
 Wê Kurd nexapin em bi îslamê tu car
 Zor û stemkarê we Kurd şiyar kirin
 Wê guh nedin şêx û melên ên Kurd firoş
 Bûn wek Cegerxwîn Bêbuhar em namirin

Nebî Îsa û Barzanî

Îsa Xweda ew daxist ji ezman
 Wî şand bike ew mîhrê li însan

Yezdan ji jor de daxist diyarî
 Ron kir li pêş wî herçî di tarî

Îsa mirîk wî rakir ji gorê
 Barzanî wî Kurd rakirin ji gorê

Wî wek xwe çêkir pir zan ji Kurdan
 Mesûd li şûn wî deng daye cîhan

Daket li ser wî teknaq ji jorda
 Derman kirî wî derdê me Kurda

Mesûd ji Beisiyan rizgar kirî erd
 Wayî ji Kurd re derman kirî derd

Xwînmij Sedam wî şer kir ji kînê
Wî xwest li meydan Kurdek nemînê

Wî xwest Ereb ew deyne li şûn Kurd
Qir kir ji Kurdan wêran kirin gund

Îro Sedam ew cî wî ye zindan
Dijwar Sedam çû Kurd man li meydan

Îro Iraq lê ferman dîkin Kurd
Îro Iraq lê yê xurt ew in Kurd

Ên man li ser Kurd hîn sê neyar in
Ewna li dij Kurd her sê bi kar in

Carkê bi olê carkê bi xapan
Şêx û melên Kurd dadixin ji Kurdan

Wan nav millet ew Kurd tim nezan bin
Kurd tev bikin pez ewna şivan bin

Kurd tim bidoşin dawî bi kêrê
Serî jêkin ew derxin ji vê rê

Ola Zeradeşt ola me ew bû
Ferman dîkir Mîd Kurdê me ew bû

Ferman dîkir Kurd Hind û li Yûnan
Kurd bûn misilman em Kurd li paş man

Êdî ji vir wa wê Kurd nexapin
Çewser li ser Kurd ewna dixapin

Îro gelê Kurd lêkol dike ew

Dîrok xuya kir rast û derew ew

Dîrok xuya kir herçî ji dûr hat
Bindest kirin Kurd Îslam ku ew hat

Êdî gelê Kurd cinet me navê
Çewser bidin Kurd ewna bi ravê

Çerxa felek de bêhiş û gêj im
Ez Bêbuhar im wê wer bibêjim

Xelkên Ewropa

Xelkên Ewropa çima
Ew milletên pêşketî
Ji kûçikan hez dîkin
Nabên kûçik heram e

Ji ber wana pak dişon
Xwarina pak didin wan
Wan fêr dîkin her tiştî
Li ba wan ne heram e

Kûçik pir karan dîkin
Ji bo gelên pêşketî
Kûçik dijîn ne wek ên
Van kûçikên li ba me

Nexweş bin bi doktoran
Kûçikan derman dîkin
Sax dîkin wek mirovan
Ev tişt nîne li ba me

Diyaneta wan tune

Lê li ba wan wijdan heye
Li ba me diyanet heye
Wijdan tune li ba me

Dibên em misilman in
Me buhişt xist nimêjê
Me wijdan xist buhiştê
Yezdan li vir neda me

Em kûçikan pak naşon
Xwarina pak nadin wan
Xwarina gemarî dixwin
Ji ber vê ew heram e

Gava ku nexweş ketin
Em wan bibin doktoran
Em kûçik derman bikin
Ew sax bû ne heram e

Em wana derman nakin
Em kûçikan dikuji
Em nabêjin guneh in
Guneh tune li ba me

Kûçik mirov nakujin
Zariyan sêwî nahêlin
Welatan wêran nakin
Çima kûçik heram e?

Tewr kûçik ne heram in
Kûçik ew pir helal in
Kûçik dostên mirov in
Zîrevan in li ba me

Ew namûsa me dipên

Malên me qorî dikin
Çiqas tî û birçî bin
Wê bernedin malên me

Mirovê xiniz û dij
Malê mirov didize
Kûçik ji wî çêtir in
Ew mirova heram e

Dibêje misilman im
Berî dide mizgeftê
Di wir de nimêj dike
Ew helal e li ba me

Peran bi faîz didin
Yekî bi yek û nîvê
Zarokan birçî dikin
Em nabêjin heram e

Kûçik mirov nakujin
Zariyan sêwî nahêlin
Kûçikên me çerm heram in
Ê xwînrij dil heram e

Haşa ola îslamê
Quran vê qebûl nake
Yên wer bi nav Îslam in
Ji wana ez cuda me

Tiştê guneh ez nakim
Ji kûçikan hez dikim
Kûçik helal dibînim
Mirovê pîs heram e

Ji min yarê

Ji min yarê dilê min bir
Nikarim jê reha kim dil
Dijîm bê dil di vê jînê
Giriftar mam li ba yarê

Gelo kê wê ji min bawer
Bike ewya ku ez wer bûm
Di deryaya evînê ez
Ji min îro ku can darê

Gerîm bê dil li yarê ez
Xuya nake li ber çavan
Ji wayê ez reha kim dil
Ji bîra min tu car narê

Mixabin ger nebînim ez
Bi herd destan ku wê negirim
Ne yara min li ba min be
Temen vala ji min darê

Gelo çi bikim bi wê yarê
Ku ez pîr bûm li dinyayê
Ku ez bimirim di gorê de
Ez ê çi bikim bi wê yarê

Hela hîn wê bidim dû ez
Heta belkî bibînim wê
Ku yar min di tişt nabe
Bila pîr bim li dû yarê

Zivistan Bêbuhar im ez
Dêşim ez ji sermayê
Buhar bihata neêşiyama

Ji sermê ez li dû yarê

Nebînim wê zivistan bê
Heta jîn bim li dinyayê
Nebînim wê buhara xweş
Buhara min li ba yarê

Tu car yara xwe bernadim
Bila yar ew giriftar be
Li ba çewser ez ê bînim
Bera nadim tu car yarê

Bi mêrxasî ez ê bigirim
Ez ê yara xwe hembêz kim
Zivistan wê here bar ke
Buhar wê bê nema darê

Mirovê qels

Mirovê qels stem lê bû
Ji qelsî tişt ji wî nayê
Bi gazincan dibêje ew
Felek wayî li min wa kir

Mirovê xurt çi be kare
Bike ewya ne hewcî wî
Bi gazincan bibêje ew
Felek wayî li min wa kir

Felek her kes li ser wayî
Dijîn ewna ne wek hevdu
Hinek xurt in hinek qels in
Kesê xurt wî bi zor kar kir

Kesê qels be newêre ew
 Dibê Yezdan bila çêke
 Kesê xurt û stemkar ew
 Ji ber wî qels binêr bar kir

Li dinyayê li dad geriyam
 Li dadgeh ew min nav dî bes
 Li ser dadgêr nivîsandî
 Çi çax dadgêr bi dad kar kir

Bi bertîlan xwe difroşe
 Ti maf nade kesê qels ew
 Binêr maf da kesê xurt wî
 Li dadgê xurt ewî kar kir

Binêr ê qels ji dadgê hat
 Li mal palda nema hêvî
 Ti maf nagihe kesê qels ew
 Bi lavlavan binêr bang kir

Dibê yareb ji wî mafê
 Min bistîni û maf dimire
 Li wê dinyê divê mafê
 Min nemire wî li wir maf bir

Li vir mafê xwe bistîni
 Ji wir çêtir ku karîbî
 Ku mir maf nê li wê dinyê
 Kesê ev got ewî şaş kir

Li ba yê qels tune cî dad
 Kesê xurt dad li ba wayî
 Zivistan Bêbuhar mam min
 Nedî dad jîn min derbas kir

Li dinyayê

Li dinyayê kes nemîne wê
 Here bar ke ji dinyayê
 Ku mir çû nê ji wê dinyê
 Ji wî êdî xeber nayê
 Ku yek bihata ji wî pîrs kim
 Ji axret û wê dinyayê
 Çi lê hê wê min zanîba
 Li wê axret û dinyayê
 Gelo doj û buhişt kî lê
 Ji yê mir çû ji dinyayê
 Dipîrsin Kurd ji oldaran
 Ew in olber li dinyayê
 Dibên yek mir welî evya
 Dikin serdan li dinyayê
 Bi lavan Kurd diçin ser wî
 Dibên ev sir Xwedê dayê
 Bi wayî sond dixwin em Kurd
 Çi zanin sir Xwedê dayê
 Buhiştê jê dixwazin Kurd
 Li wê axret û dinyayê
 Gelo belkî gunehkar be
 Li axret û wê dinyayê
 Tu ayet pê nehatî wî
 Çawa zanin ayet nayê
 Ku ayet pê bihata wê
 Me zanîba Xwedê dayê
 Bi wayî bes Xweda zane
 Nizane kes li dinyayê
 Ji ber wî Kurd li paş man em
 Ji xelkê zan li dinyayê
 Dibîne Bêbuhar şaşî
 Dibêje Kurd li pey nayê

Şeylan

Tu Şeylanê gula bînxweş
 Sibê geş bî li ber avê
 Mirov çaxa li seyranê
 Buhara xweş li ser avê
 Li Şeqlawaya li Kurdistan
 Li ber çavan tu her gavê
 Gelek şîrîn û nazdar î
 Li ba dê û li ba bavê
 Çiqas keç tê ne yek wek te
 Tu qam şîrîn zirav navê
 Tu dêm heyva li çarda yî
 Li min ron kir te wek tavê
 Tu por reş wek şeva tarî
 Te berdayî heta navê
 Bi çavên reş te awir da min
 Ez benc bûm di wê gavê
 Tu nêzîk bû ji te bîn kir
 Min hilma misk û gulavê
 Li Şeqlawaya buhişt ew cî
 Perî reng î li wê navê
 Ji Şeqlawaya buhişt ew şar
 Çiqas keç tên min kes navê
 Min hê yek dil te ew dil bir
 Bi nêçîrî bi lez ravê
 Ku dil bînim nikarim ez
 Bi ayatan bi lavlavê
 Te nestînim heta sax bim
 Li dinyayê min yar navê
 Te bernadim tu caran ez
 Bila bimirim di wê gavê
 Bila ez Bêbuhar nemirim
 Buhar ew nê min jîn navê
 Te bistînim nema dimirim

Buhar wê bê di wê gavê

Firar im

Firar im ez ji ber çewser li çolê bûm
 Li min bû şev min rê şaş kir gelek sar bû
 Bi ser min de gelek baran û berf barîn
 Li nav hovan dimeşiyam ez bi diltirsî

Di tarî de min ronahî ji dûr de dît
 Nema tirsiyam bilez meşiyam xwe lê girt çûm
 Gihiştim wir ji dil de ez gelek şa bûm
 Keçek min dî li pêş qesrê li ser kursî

Ku rûniştî zehî ez mam li wê bejnê
 Min got Yezdan buhiştê jê perîk şand vir
 Dilê min bir nikarîbûm ji wê dûr bim
 Ji pê mam ez li ser rûnim tune kursî

Li wir min dî şikestî dar li ser kokê
 Ku rûniştim ji min re got kuro fermo
 Tu bê vîrê li ser kursî li ba min rûn
 Û rûniştim li ba wêna li ser kursî

Ji min re got biyan lawo gelê jê çî
 Min got Kurd im ji ber çewser firar im ez
 Ku ronahî li vir min dî xwe lê girt min
 Min dî vayî tu rûniştî li ser kursî

Ji min re got tu zanî kî me ez law
 Ez jî Kurd im di vê qesrê zivêr bûm ez
 Û bêkes ez tenê wer mam li vê çolê
 Çima lawo li min rojkê te nedipirsî

Min jê re got keça nazdar te nas nakim

Ji min re got ji Kurdistan birim vêrê
 Di bin destê neyar de li vêrê ez
 Gelo îro tu hatî vir li min pirsî

Ji wayê re min sond xwar ez ji vir wa tewr
 Te bernadim ji çewser ez te rizgar kim
 Girî wayê ji min re got Kurd xwezî
 Min rizgar kî ji dest çewser ku natirsî

Min jê re got netirsiyam qet ji çewser ez
 Ez im xortê welatparêz bila bimirim
 Bi mêranî ji bo çavên teyî digirîn
 Ji boyî wî te ev tiştên ji min pirsî

Dilê wayê gelek şa bû min ev gotin
 Ji wê rakir di qesrê de li ba wê mam
 Ji bo rizgar bikim wayê ji dest çewser
 Bi mêranî ji çewser ew nema tirsî

Darekê biçîn

Darekê biçîn wê av nedî
 Bê av tu car wê şîn nebe
 Herçî mirov xurt be çiqas
 Xwarin nedê wê jîn nebe
 Herçî ku mir wê bê mirov
 Darbest ji erdê ranebe
 Balîn tu car ew nafire
 Balîn eger wî bask nebe
 Zengîn çiqas mal pir bibe
 Wê bê mirov ewya nebe
 Dijmin bi ser wî de ku girt
 Ew mal hemû dijmin dibe
 Herçî welat berde here

Wê ew mirov erzan bibe
 Herçî welat lê ma neçû
 Wê ew mirov erzan nebe
 Ew kes çiqasî pîs bibe
 Pismam divê jê dûr nebe
 Kêm bû ji pismamê xwe re
 Wê ew mirov serhevde bê
 Ehmeq çiqas şîret bikî
 Wê rast nebe tim wek xwe be
 Herçî kesê dostê neyar
 Ewya ne wê dostê te be
 Mal pir bikî wayî nexwî
 Ew mal ne wê malê te be
 Zarên te wê ew mal bixwin
 Para te wê tê de nebe
 Gava mirov ewya ku mir
 Gorê ji wî wê ranebe
 Malê bi wî xêran nekî
 Gava mirî doj cî te be
 Herçî kesê dîrok nepak
 Ewya tu car wê pak nebe
 Malekê dikî ava bikî
 Ew mal bixwe wê lênebe
 Wayî tu wê ava bikî
 Wî lênekî wê lênebe
 Herçî mirovê kok xiniz
 Bawer bi wayî wê nebe
 Herçî mirov wek dar e ew
 Wê ew li ser koka xwe be
 Dinya çiqas lê jîn bibî
 Dinya ne wê arzê te be
 Rojekê ji wê tê bar bikî
 Dinya ewa li cî xwe be
 Diçe mirov winda dibe
 Yê rind ku mir wê nav hebe

Ew wer dibîne Bêbuhar
Ewya dibê wê şaş nebe

Kembed

Kembed ji dûr de yê spî
Jê re nebê serdan e ev
Hesinê ku zer be pê nexap
Jê re nebêjî zêr e ev
Mêrek ji dûr qamgirs te dî
Wayî nebîn pir mêt e ev
Çareser nekî wê ew tu car
Hewcî neke gotin bi dev
Mêrxas li dinyayê hene
Wek sindoqa girtî ye dev
Wayî nikarî nas bikî
Yan şer bibe yan jî bi şev
Mêr e di şer de nareve
Karî bibêjî mêt e ev
Gava mirov ew deng neke
Wê nas nebe çawa ye ev
Deng kir tu karî nas bikî
Yan zan e ev yan dîn e ev
Hespê kihêl tê nas nekî
Tê nas nekî qoşê bi rev
Gava mirov sax yan mirî
Tê nas bikî wayî bi lev
Şîret li yê ehmeq te kir
Ew rast nebû pey wî nekev
Ewya bila tim wek xwe be
Tê zanibî rast nabe ev
Dostê nezan jê dûr kevî
Jê re nebêjî dost e ev
Pê mûd ji kar pirtir dibe

Gava bibêjî dost e ev
Ên zan bi hev re şer dîkin
Zû dost dibin digihin hev
Gava nezan herd şer bikin
Wê dost nebin negihîne hev
Wê wan nehêlin ên gelac
Zû dost bibin bigihêne hev
Dostî mirov wê dom neke
Wê rojekê dûr bin ji hev
Tim berjewendî vê dinê
Ew dûr dike dostan ji hev
Malê dinê ew ê gelac
Dostan dike dijmin li hev
Herçên dirust wan lê binêr
Ên pîs li dij dest dane hev
Sermat dîkin herçîn dirust
Nabên ji hev re çî ye ev
Tiştê nerind em wî dîkin
Herçên mirov çî divên ji hev
Rind û nerind tim şer dîkin
Wan lê binêr kuştin ji hev
Pîsan çawa wê rind bike
Bes Bêbuhar bang ke bi dev

Tawankar

Tawankar bes ne xwînrij in
Tawankar jî yê xwînmij in
Karekî rind ji wan nayê
Mirovanî herd li dij in

Ê xwînrij çek di destan de
Xwînmij pere di destan de
Yek jî peran selef dide

Yek jî kuştin ji destan tê

Selef pîstir ji çekdarî

Çekdar ji boyî neyarî

Ne şêr be kesan nakuje

Karê selefçî xwîn xwarî

Selefçî Kurd peran tîne

Peran ji Kurdan distîne

Kurdan perê wan namîne

Selefçî wijdan namîne

Ji Kurd wek neyaran

Birçî dike bi hezaran

Ji ber wî wek axên berê

Kurd bar dîkin bi hezaran

Diçin welat jê dûr dibin

Nema welat ew bîr dibin

Kurd xulamî li wir dîkin

Bêrûmet li wir jîn dibin

Selefçî doz ne namûs e

Doza selefçî filûs e

Ne hewcî namûsê ewya

Riya girtî bênamûs e

Namûs ne bes qîz û jin e

Ji wan yek ê wijdan tine

Zaro û jinan birçî bike

Selefçî doz xwînmêtin e

Gelek mêrxas û zan û jîr

Li ber wayî dibin esîr

Pere li ba wan namîne

Doza welat diçe ji bîr

Raman dimîne bes li nan

Xwarina zarok û jinan

Tiştî nema ew bîr dibin

Bîr dibin zarok û jinan

Welat nema ew doz dîkin

Bes xwarinê ew doz dîkin

Zarok biyan wînda dibin

Çewser dixwazin wer bikin

Kurd tev herin wînda bibin

War û welat ji bîr bibin

Ziman li wir wînda bikin

Welat nema ew bîr bibin

Ewna dibin sax û mirî

Bela dibin li her derî

Hevdu li wir wînda dîkin

Wek pez bê şivan ew kerî

Selefçî Kurd çî bikî peran

Miletê te ma li deran

Li vîrê tê bibî kole

Ji çewser re wekî keran

Kurdê ku bû kolê neyar

Bindest dimîne ew hejar

Kûçîk ji wî çêtir dibin

Ew wer dibîne Bêbuhar

Nesrîn

Dûrî te wê ez jîn nebim
 Nesrîn ji min tê dûr nebî
 Wek aşiqên Kurd ên berê
 Rast bî bi min re xwar nebî
 Perwîz ji wî Şîrîn birî
 Ferhad mirî ew jîn nebî
 Şîrîn bi wayî re mirî
 Şîrîn li dû wî jîn nebî
 Wek Zîn bi Mem re ma dirust
 Tê tim li ser soza xwe bî
 Mem ew di zindanê mirî
 Jîna xwe ew pê şa nebî
 Zîn jî bi wayî re mirî
 Wek Mem li dinya jîn nebî
 Yar ew ji bo yarê ku mir
 Ê hîn bi dinya şa nebî
 Yar jî divê bimire li dû
 Yarê bi dinya şa nebî
 Gava ne mir sax ma li dû
 Rind zanibin yar rast nebî
 Yarên ku rast bi can yek in
 Yek mir li dû yek jîn nebî
 Her kes bi derman xweş dibe
 Aşiq bi derman xweş nebî
 Aşiq bi hev herd xweş dibin
 Yek bê yekî ew xweş nebî
 Wek wan bi cankî em bijîn
 Nesrîn mirim tê jîn nebî
 Jîn im li dinya Bêbuhar
 Nemirim buhara min tu bî

Dinya derew

Çi bikim bi wê dinya derew
 Dinya derew bêbext e ew
 Derbas dibe wek xewn di xew
 Dinya derew tişt tê tune

Herçî ciwan ew pîr dike
 Dostan ji wayî dûr dike
 Nêzîk bi wayî dûr dike
 Gava ku gav ke hêz tune

Êdî tu kar nayê ji wî yê
 Xweş nema xweş tê bi wî
 Dinya dibe zindan li wî
 Êdî li mal ew rûdinê

Pîrbûn dibe hebsa îdam
 Namîne qîmet yek xiram
 Ên pîs dibên pîrê heram
 Ew ban dike guh nadinê

Dinya li wayî reş dibe
 Ewya li dinya şaş dibe
 Êdî mirin pê xweş dibe
 Cî wî li dinyayê tune

Canbûn bi mal nayê birin
 Canbûn bi mal bihata birin
 Maldar li dinya nedimirin
 Wê lê bimana vê dinê

Malê dinê tev ê me be
 Dinya hemû arzê me be
 Wê jê du gaz gora me be

Çûn hê veger êdî tune

Gor e ku kûr ew bê derî
Tê de kefen ew bê berî
Çi bikî bi malê pir kirî
Dadga Xwedê bertîl tune

Gorê nivîn balîf ji ax
Tarî ye hundir bê çirax
Ê mir dibe arî û ax
Êdî nema tê vê dinê

Ew wer dibêje Bêbuhar
Pîrbûn li wî jî bûye bar
Canî nema ew tê tu car
Wê ew here ji vê dinê

Gula naylon

Gula naylon xweşik e
Wê ew tim xweşik xuya be
Lê çiqasî wê bîn kî
Hilm ji wê çênabe
Wê çiqasî bikelînî
Gulav ji wê çênabe
Şane nayê ser wê nexwe
Hingiv ji wê çênabe
Mirovê xweşik reh nepak
Ji tiştê re ew nabe
Wekî gula naylon e
Namûs ji wî çênabe
Wê tim hilma nexweş jê bê
Hilma xweş ji wî çênabe
Wê ji xwedî xwe re nebe

Ji xelkê re jî ew nabe
Mirovê rehpak û xweşik
Li nav xelkê wê xuya be
Ewya wekî gula darê
Hilma wê winda nabe
Xelk şûşa hilman dikire
Ne gul be hilm çênabe
Gula darê bilbil tê ser
Bilbil ji gulê dûr nabe
Şan ji wê hingiv çêdike
Ne gul be hingiv çênabe
Jina rehpak mêrê rehpak
Zarê xirab jê çênabe
Jin û mêrên reh nepak bin
Zarên pak ji wan çênabe
Dar li koka xwe şîn dibe
Dar ne kok be ew şîn nabe
Mirovê şandêr û rehpak
Wê tim wek dara gulan be
Wê rind be hilma xweş jê bê
Xirabî ji wî çênabe
Mirovên nepak û nerind
Her tişt ji wana xirab e
Her mirovên rind û rehpak
Tişt ji wana xirab nabe
Mirovê xwar wekî mar e
Heta sax be ew rast nabe
Mirovê rast wekî tîrê
Heta neşike ew xwar nabe
Heta mirov li ser erdê
Mirov tu car wek hev nabe
Heta felek çerx bigere
Mirov li ser wê tim wa be
Daxwaza Bêbuhar ev e
Mirov rind û ne xirab be

Bilbil

Hey bilbilê min dîljar dixwînî
 Wek min dinalî tim dîl bişîn î
 Bê yar tu mayî qey dilbirîn î
 Dûrî ji gulzar wek min bişîn î

Ez wek te dût im îro ji yarê
 Hêşir ji çavên min tim dibarê
 Hey bilbilê min dakev ji darê
 Belkî ji min re derman bibînî

Derdê te derman belkî bikim ez
 Tiştê ji min bê wê kêşim ez
 Gulzareke nû wê çêbikim ez
 Her roj gulên te de bibînî

Lê ez çawa wê bigihême yarê
 Bê yar nikarim jîn bim tu carê
 Bigihême yarê wayî tu karê
 Yarê ji min re tê zû bibînî

Yar ew welatê min jê ku dût im
 Çawa herim ba sînor bibûrim
 Dût jê biyan im çawa bibûrim
 Baskê te hê rê karî bibînî

Bigihême li wêrê bimirim bila ez
 Çêtir ji min re bimirim biyan ez
 Wê bernedim wê êdî tu car ez
 Bilbil li wêrê te min bibînî

Êdî welat wê bindest nehêlim
 Çewser li wir wî êdî nehêlim
 Gulzar tu berdî wê ez nehêlim

Gulzar li wêrê te de bimînî

Derdên me herduyan derman dibe ew
 Em herd li wir bin bes berdidin hew
 Gulzar li wêrê pîr xweş dibe ew
 Her roj ji min re tê lê bixwînî

Êdî li Kurdistan xweş bijîn em
 Wê em li wir bin bê derd û bê xem
 Gulzar lê hene nîgar û pîr çem
 Bi saxî buhiştê te lê bibînî

Şemlan

Şemlan herî nêyî ji min dût dibî
 Tirsim nema êdî tu min bîr bibî
 Êdî li min tewr pîrs nekî kerr bibî
 Ez pîr bibim te jî li wir pîr bibî

Em pîr bibin canî nema vedigere
 Yê pîr mirin êdî ji wî nagere
 Mirina tal balîn ji ber nafire
 Tirsim li wir te rast nerî xwar bibî

Xwarî mirov pêş nakeve tim li paş
 Herçî mirovê rast nerê ber li kaş
 Ewya çiqasî kar bike kêş e maş
 Şemlan li wir tirsim tu poşman bibî

Şemlan neçî em herd li vir jîn bibin
 Çêtir ji vir em herd herin dût bibin
 Berdin welat em herd li wir kerr bibin
 Piştî welat ka wê li wir te çî bî

Şemlan li vir em hev bibin kar bikin
 Ên raketî em wan li vir şiyar bikin
 Em Kurd welat rabin ku rizgar bikin
 Çêtir welat berdî herî dûr bibî

Yê bê welat rûmet ji wî re tunê
 Herçî biyan xelk rûmetê nadinê
 Yê bê welat tim kêr dijî lê binê
 Şemlan qebûl nakim tu jê dûr bibî

Şemlan neçî zanim ji min hez dikî
 Şaşî li ber bavê xwe tê kerr bikî
 Çûyî Ewropa çawa welat doz bikî
 Gava welat berdî ji wî dûr bibî

Yar û welat wek hev ji wan hez dikim
 Şemlan tu yî yara ku jê hez dikim
 Herduyan nikam ez wan xwe jê dûr bikim
 Hêvî dikim Şemlan ji min dûr nebî

Piştî te wê bimirim nema jîn dibim
 Bimirim herim ez wek Cegerxwîn dibim
 Em hev bibin nemirim berî pîr bibim
 Wê zanibim rastî tu yara min î

Wê tim zivistan jîn nebim Bêbuhar
 Wê bernedim yar û welat ez tu car
 Dinya hemû jê xweştir in hûn bi car
 Dinya hemû wê ya min be ya min bî

Agir

Agirê nebestê Kurd gelek
 Pê jîn dibe çerxa felek
 Roj agirê ronî gelek
 Exter hemû pê ron dibin

Agir ji rojê çêdibe
 Tarî bi şev pê ron dibe
 Xwarin bi agir çêdibe
 Xwarin mirov pê jîn dibin

Dinya qe wê bê roj nebe
 Hov û mirov yek jîn nebe
 Dar û giya yek şîn nebe
 Her can bi rojê jîn dibin

Em Kurd ji rojê hez dikin
 Roj bergehî kirnoş dikin
 Kirnoş ji bo Yezdan dikin
 Em Kurd ji Zerdeşt hîn dibin

Roja Xweda ew çêkirî
 Rewşa xwe pê roj ron kirî
 Kurd jî Xweda pê nas kirî
 Kirnoş ji Yezdan re dibin

Zerdeşt pêxemberê me bû
 Kurd nav li dinyayê hebû
 Hind û Ecem ola me bû
 Hîn xelk ji Zerdeşt hîn dibin

Roja bi wê qad germ dibe
 Derya bi qadê germ dibe
 Derya ji wê ewr çêdibe

Baran ji ewran çêdibin

Baran bi wê qad jîn dibe

Baran bi wê qad şil dibe

Zad û giya pê şîn dibe

Hov û mirov pê jîn dibin

Pêxemberan wan kir nekir

Kesekî ji wî rasttir nekir

Zerdeşt ji ol tişt kêr nekir

Rabûn ji ola wî bibin

Hem ol e ew hem felsefe

Herçî ku xwend rind pêkeve

Derya ye ew wê têkeve

Pir kûr e ol tune binî

Got jîn çar tiştan dibe

Roj û bi av û ba dibe

Jîn ew li ser qadê dibe

Her tişt li qadê jîn dibin

Ola ku ew qels bê xwedî

Keskî nexwend keskî nedî

Kurd bûn misilman kî xwedî

Xelk felsefa wî tev dibin

Ola xwedî wayî tune

Her kes dibê ev a min e

Kurd rakirî wî ev gune

Ev felsefa xelk wî dibin

Va Bêbuhar tim qal dike

Hewcî tune Quds û Meke

Dîrok tune Kurd nas bike

Em Kurd ji wî bindest dibin

Dîrok nenivîsandin mela

Şêxên me jî wan wek mela

Ewna li ser Kurd bûne bela

Wana nehişt Kurd şiyar bibin

Şêx Bekir

Hey Şêx Bekir hey Şêx Bekir

Heylo bira lo Şêx Bekir

Mirinê tu bir dûrî me kir

Derdê dilê min zêde kir

Ê rast birayê min tu bû

Her roj li ber çavê min bû

Ez pê nizamim ev çî bû

Mirinê tu bir çû winda kir

Min dî kesek hat ber derî

Got Şêx Bekir îro mirî

Hêsirê min hat min da girî

Wayî birînek nû vekir

Ew çax ji bîr nakim tu car

Dinya bi min tal bû bi car

Dinya bi min re bû neyar

Lal bûm li wir min deng nekir

Ew kursiyê yê reng ku zer

Ê tim tu rûdiniştî li ser

Kes rûnenişt êdî li ser

Ew kursiya min bir çekir

Şêx Bekirê jar û melûl
 Hey torinê apê resûl
 Ê xwendinî tim pê mijûl
 Zana û tiştê xwar nekir

Heylo bira Kurdê dirust
 Guhdar te kir pir xwend min rist
 Tim gotinên xweş nerm û sist
 Ewya bi min re tim te kir

Hedna min bûyî hey bira
 Mirina tal wer kir çira
 Em herd ji hev dûr bûn bira
 Mirina tal şerê me kir

Ew bû Emewî ew mirin
 Çaxa Ebasî qir kirin
 Qada Hicaz jê dûr kirin
 Mirina tal wek wan te kir

Herdem di bîra min tu yî
 Mirina tal çi bikim bi wî
 Tola te rakim ez ji wî
 Ez pê nikarim min nekir

Ez pê nikarim ew ku bê
 Wê ew werê min jî bibê
 Dinya newê warê min bê
 Adem li dinya war nekir

Bavê hemû xelkê dinê
 Winda ye gora wî tunê
 Wê kes negihe dawî dinê
 Gorê binêr dergeh vekir

Wê têkevê çûn bêveger
 Wê kom bikin axê li ser
 Êdî ji wir ew nayê der
 Tiştêk ji dinya kar nekir

Qarûn dema ewya ku mir
 Ew gencîneyên zêran ku pir
 Zêrek nebîr ew çû ji vir
 Ew zêr hemû vala çekir

Rustem nema ew jî mirî
 Gorê li wî girtî derî
 Îran û Hind ê zêft kirî
 Mirina tal ew wek te kir

Çaldêran

Hezar pêncsed û diwazde
 Şer vêket li Çaldêran
 Li navbera Selîmê Tirk
 Îsmail şahê Îran
 Kurdistan ew tev xira bû
 Li navber Tirk û Îran
 Şêx û melên wek Îdrîs
 Xort firot bi zêran
 Xortên kirin leşker
 Ew xortên wekî şêran
 Li dij hev Kurd dan kuştin
 Qelandin rehê mêran
 Kurdên Sinî bûn tev Tirk
 Ên Şîî man tev Îran
 Kurdistan bû du parçan
 Li navbera Tirk û Îran
 Nîvî ket destê Tirkî

Nîvî ket destê Îran
 Kurdistan parçe kirin
 Herd dewletên misilman
 Mîrîtî Kurd rûxandin
 Mîrê dawî Bedirxan
 Kiyan ji Kurd re nema
 Çaxa Kurd bûn misilman
 Hezar nehsed û hevdan
 Di çaxê şerê cîhan
 Sayiks û Pîko herdu
 Erebbûn hevalên wan
 Herd hatin ba gelê Kurd
 Kurd nebûn hevalên wan
 Gotin em nabin heval
 Tev kesên ne misilman
 Kurd man tevî Osmanî
 Ew dewleta misilman
 Hîn kîna Selahedîn
 Mabû di nav dilê wan
 Frans û Ingilîz
 Em Kurd bûn neyarên wan
 Piştî Osmanî şikest
 Xilas bû şerê cîhan
 Wan Kurd kirin çar parçe
 Dîsa wekî Çaldêran
 Hîn Kurd mane bindestê
 Erebbû Tirk û Îran
 Niha Kurdan qir dîkin
 Sê dewletên misilman
 Ne xelkên Ewropa ba
 Kurd nediman li Kurdistan
 Xwezî ne bi wê rojê ku
 Gelê Kurd bû misilman
 Bêbuhar im li ser min
 Heta niha zivistan

Mirov

Hey hey mirov em ên mirov
 Çêtir ji me her reng ji hov

 Em tim bi hev re şer dîkin
 Em hev bi zor talan dîkin

 Gur ew çiqas birçî dibe
 Wê gur nexwe birçî bibe

 Herçî mirov em hev dixwin
 Hevdu ji cî em derdixin

 Em ên jinan jinbî dîkin
 Zarên biçûk sêwî dîkin

 Em kêfxweş in em pêş ketin
 Kî çax gelo em pêş ketin

 Çaxê berê şer çêdibû
 Şûr û rîman pê şer dibû

 Me digot mirov ew pir mirin
 Deh kes di şer de nedimirin

 Bombek binêr gava teqî
 Qada li wir tevde leqî

 Dimirin mirov ew bê jimar
 Ew der dibe tev tar û mar

 Tiştê mirov ew ê dike
 Şeytan nikare wer bike

Şeytan li vê dinyê tunê
Şeytan em in ên vê dinê

Herçî mirov wijdan heba
Şeytan li dinya wê neba

Dinya besî herçî mirov
Lê jîn dibin hov û mirov

Şer çênekin ewna bira
Em jîn bibin tev wek bira

Aştî li dinya çêbibe
Dinya hemû ava dibe

Îslam mirov kafir dikin
Ewna mirov serjê dikin

Bimirin buhiştê têkevin
Horiyan wekî ker lê kevin

Aştî bibe ava bibe
Dinya buhişt lê çêdibe

Wê jin li vir horî me bin
Wê jin li vir kêrî me bin

Ehmeq çima tê şer bikî
Malê dinê tê pir bikî

Çi bikî bi mal kom kî bi şer
Tê zîrevan bimirî li ber

Tiştî tu nabî wê dinê
Gorê di wir de cî tunê

Jîn im li dinya Bêbuhar
Dinya derew tim nabe war

Zêr û xwê

Li vê dinya derewîn û bêwijdan
Çima bextê mirov wê tim wiha be
Ji mirov re xwê tiştêkî pir hêja ye
Mirov bê zêr dibe tu car bê xwê nabe
Zêr hesinek ji hesina ye nayê xwarin
Gelo çima xwê erzan be zêr biha be
Bi zêr wijdana mirov ew tê kirîn
Ji ber wî wê xwê erzan be zêr biha be
Bê xwê xwarin ewya tu car nayê xwarin
Ne xwarin be mirov ew tu car jîn nabe
Mêvanek hat nan û xwê xwar ji malê re
Dibe law ew zêr dî bi wî bawer nabe
Xwedî malê wê bikuje zêran bibe
Ji bo xwê ew mirov nakuje xwê nabe
Ji mirov re xwê dostekî binamûs e
Zêr ew mirov kuştin dide û rind nabe
Ji bo zêran şer çêdibe hev dikujin
Li nav mirov aştî tu carî çênabe
Ji ber bi zêr mal pir dike qesrên bilind
Ava dike mir bi xwe re tiştêkî nabe
Bi zêran tim gelacî û şer çêdibe
Bi xwê tu car gelacî û şer çênabe
Li ba mirovê bêwijdan zêr pir dibe
Li ba mirovê bi wijdan zêr pir nabe
Mirovê rind bi zêr wijdan jê nê kirîn
Ji wî tiştî zêr li ba wayî pir nabe

Hey Amedê

Hey Amedê hey Amedê
Dayika me Kurdan Amedê

Hey Amedê şîrîn tu yî
Paytext ji bo Kurdan tu yî

Mîdiyan tu xweş ava kirî
Tirko tu îro zeft kirî

Tirkê ji Tirkistan ku hat
Dagîr kirî Tirk ev welat

Kurdên hezar salan li vir
Tirk ew gelo hatin ji kur

Tirkên ji dûr hatin biyan
Tirk ew dibînin Kurd biyan

Kurdê ji Nûh bavê dinê
Ev qad berî Kurd lê tunê

Keştî li ser Cûdî ye ew
Cûdî li Kurdistan e ew

Çawa ji dûr Tirko werê
Tirk têkevê Kurd jê derê

Çi bikim bi wan îro hela
Kurdên li cîhanê bela

Yên man bi tirkî deng dîkin
Kurdî nema pê deng dîkin

Dayika me Amed ka çima
Îro di bin Tirk de tu ma

Lawê te Kurd namûs tunê
Çav berdidin malê dinê

Dîçin Ewropa dûr dibin
Tiştêkî nema ew bîr dibin

Kurdên ku çil milyon henin
Bê dewlet in bê xwendin in

Ên man li Kurdistan diyar
Bûn ker li wana şêx siwar

Kurd in belê ewna pir in
Hin ker ji wana çêtir in

Ên sofîyên şêx û mela
Ewna li yê zan bûn bela

Qasî gelê Kurd ker heba
Wê dewleta ker çêbiba

Kurdê bi Îslam bê mejî
Çar parçe bî bindest dijî

Tevde ji dest ên olperest
Ê zan tu tişt nayê ji dest

Îslam dibînin Tirk bira
Zan Kurd dîkin wek kafira

Kurdê cîhangîrê cîhan
Mîdî li dinyayê xuyan

Ew çax li ber dinya hejî
Pir şerm e Kurd bindest dijî

Kurdê tu dilkor û çav vebî
Ka ta çi çax bêçare bî

Tê kevinperest dilkor bijî
Nabî wekî xelkê tu jî

Dayika te Amed ban dike
Wayê ku Kurd rizgar bike

Wayê ji dest Tirkên biyan
Ew ê ji dûr hat bê kiyan

Xav goşt dixwar wek hirç û gur
Wî hat kiyan çêkir li vir

Cinet bi dest Yezdan e ew
Cinet ne ya Tirkan e ew

Çaxa ku Kurdistan hebe
Amed bi paytexta te be

Derket ku Tirkê serserî
Cinet ew ê bê ber derî

Gava welat rizgar bibe
Îman bi wî kamil dibe

Ew wer dibêje Bêbuhar
Bes Kurd bijîn bindest û jar

Va çerx kete bîst û yekan

Bes Kurd bijî wek parsekan

Axa me tev petrol û zêr
Ewya xwedî Kurdê dilêr

Kurdê dilêr xwendin divê
Kurdê di şer de narevê

Sulavê

Lê lê lê lê Sulavê
Wek gula li ber avê
Li ser girtî xunavê
Ji te pêve min navê

Sulav tu keçka Botî
Tu ya dilê min sotî
Çaxa tu ji mal hatî
Min tu dî li ber avê

Tu derketî seyranê
Were ba min heyranê
Em xweş bikin jiyanê
Wê paşa bim vê gavê

Seyran xweş e buharê
Li ber Dicle êvarê
Ji bîr nakim tu carê
Cinet ew e vê gavê

Êdî nikarim razim
Li ser vî ez ranazim
Ez ê bêm te bixwazim
Ji diya te û ji bavê

Ereb hatin

Ereb hatin welatê me
Wan em kirin misilman
Helal heram em ho kirin
Lê ew bi xwe heramxwer man

Me ji wan çêtir zanibû
Helalî û yan heramî
Ji ber laşê wan heram in
Ji dizî û ji heramî

Ji ber em Zeradeştî bûn
Ereb ewên pûtperest bûn
Xwarina wan mişk û kulî bûn
Em Kurd ên Xwedaperest bûn

Xwarina me wek niha bû
Her tişteke hebû me dixwar
Ereb hatin welatê me
Ji bo xwarina me dixwar

Welatê lê deşt û çiya
Welatê lê mêrg û kanî
Xweda ji bo Kurdan çêkir
Ereb konê xwe lê danî

Talan kirin qad zeft kirin
Qada me lê rûniştin ew
Îro ew in seyidên me
Bi xapan û fen û derew

Heta îro ew bûn bela
Ketin laşê me yê nexweş
Bi riya melên Kurd ên xiniz

Ji me dibin ew erdê xweş

Weyla li halê me Kurdan
Li halê yê jar û xizanan
Xortên me yê zana digirin
Dixin nav hebs û zindanan

Hezar nehsed û şêst û du
Nasname ji Kurdan birin
Xortên me yê çûn Ewropa
Nikarin bên hîn li wir in

Nahêlin vegerin welat
Ji bo li Sûrî hindik bin
Kurd nemînin ji vir bar kin
Li Cizîrê Ereb pir bin

Bi hezaran şehîd dan me
Em in Kurd in welatparêz
Erebên kolên Fransa
Îro ew in welatparêz

Gava li wan ku teng dibe
Dibêjin Îslam bira ne
Gava li wan fireh dibe
Ji Kurdan re wek gura ne

Îslamî çeka wan e
Bi îslamê ew ban dikin
Gava li wan fireh dibe
Ereb îslamê bînpê dikin

Malê me ew talan dikin
Nabêjin evya heram e
Ku yekî Kurd nimêj nake

Dibêjin evya heram e

Ji bo Kurdan bikin Ereb
Ereb ew tim wer dibêjin
Ji bo mafê xwe doz nekin
Kurd tiştêkî ew nebêjin

Kurd tim bimînin raketî
Tu car serê xwe hilnedin
Ereb bimînin ew li ser
Tu car qada Kurd bernedin

Kurdan li vir talan dikan
Berê wan didin cinetê
Bila Kurdan li vir berdin
Em Kurd navin wê cinetê

Bila ew cinet a wan be
Kurdistan me cinet e
Em qala vî tiştî dikan
Gelek ji me re qebhet e

Ereb û Tirk û Îranî
Sê dewletên misilman in
Ew her sê Kurdan dikujin
Misilmanên bêwijdan in

Kurdên sofî ehmeq hemû
Ew jî li pey wan dimeşin
Dibên cinet di dest wan de
Li pey Kurdên zan nameşin

Kurdên zan kafir dibînin
Ên wek Tîrêj û Cegerxwîn
Ên wek Hejar û Pîremêrd

Ji dest hersêyan ên dilbirîn

Ereb û Tirk û Îranî
Ewên Kurdan tim dikujin
Li axret cinet didin Kurd
Li vir xwîna Kurd dimijin

Çerxê me ket bîst û yekê
Êdî bes e ev koletî
Ji Kurdan re sê tişt divên
Zanyarî mal û yekîti

Ev Erebên xemir em wan
Divê derxin em ji ba xwe
Namûsa Kurdan pêl kirin
Namûsa mirov ew ax e

Miletê welat bindest be
Namûs li ba wayî tune
Namûsa mirov welat e
Ne ew qîz û xwişk û jin e

Miletekî bindest bikî
Wî milletî nezan bikî
Tê tim wayî birçî bikî
Dîroka wayî çewt bikî

Dîroka xwe jê re bêjî
Tê rind têxî serê wayî
Welatê wî ma ji te re
Bixwî xêr û bêrên wayî

Îro xêrên me li Tehran
Li Enqere û li Şamê
Li Bexdayê em birçî ne

Xêrên me ew ne li ba mê

Kurdistan zevî ji wan re
Îro ew in ên zevîdar
Bi Îslam bûn birayên me
Bi dev dost in bi dil neyar

Êdî bes e Tirk û Îran
Ereb her sê ev biratî
Êdî bes e bila herin
Derkevin ji vî welatî

Ji boyî gelê Kurd em jî
Kurdistanê ava bikin
Gorên şehîdên Kurdistan
Ji boyî em jî çêbikin

Ala xwe Kurd em bilind kin
Tim li ser Kurd û Kurdistan
Em reha bin ji van hersêyan
Ev sê dewletên misilman

Bila ewna ji me dûr bin
Cineta wana me navê
Wê Kurd wek Ewropa bijî
Wê pîr pêşkevin wê gavê

Bêbuhar im wer dixwazim
Kurd tev bijîn li Kurdistan
Tiştan çêkin wek Ewropa
Li her cî çêkin gulistan

Piştî Kurd vegevin welat
Nema bela bin li cîhan
Li Kurdistanê ew rûnin

Bes e êdî bijîn biyan

Warê xelkê çiqas lêbî
Tu car nabe warê mera
Dayika xelkê dibînim ez
Tu car nabe dayika mera

Kurdistan dayika me ye
Wê Kurdistan me hembêz ke
Wê em ê hilma wê bîn kin
Çaxa ku ew me hembêz ke

Dibêjim ez cinet ew e
Ev cineta li vê dinê
Ji ba Kurdên li dinyayê
Jê pêve tewr cinet tunê

Xiramek ji serbestî ew
Çêtir e ji du kîlo zêr
Dayika me Kurdistan e
Axa wê tev petrol û zêr

Gelê Kurd wê jê tim bixwin
Ne hewcî Kurd ew herin der
Zerdeşt rabe ji Kurdan re
Berê ewya bû pêxember

Li dinyayê

Li dinyayê tu tişt nabe
Eger Yezdan ne qayil be
Ne baran be ne jî av be
Tî şînayî ne wê şîn be
Tu car hov jî ne wê jîn bin

Mirov jî wê ne ew jîn be
 Li ser tiştê Xweda dayî
 Bîrame wê mirov dîn be
 Xweda çaxa ku roj çêkir
 Ji bo her can bi wî jîn be
 Li dinyayê ar ji rojê ew
 Mirov bê ar ne wê jîn be
 Çi rast gotî Zeradeşt wî
 Bi wî her can ew ê jîn be
 Ji daran zerzewat in tev
 Tu dar bê roj ne wê jîn be
 Ji wan her xent bi regek hê
 Nexwe mirov ne wê jîn be
 Nedî keskî bi çav Yezdan
 Bi raman wê mirov hîn be
 Bi kar ew ê tu wî nas kî
 Ne wê zanbûn bi dîtin be
 Bi mihra wî ew ê nas ke
 Eger zan be ne ew dîn be
 Her tişt jîn in li ser erdê
 Ne erd be wê li ku jîn be
 Li ser çêdibin li ser dimirin
 Li ser yek wê ne tim jîn be
 Hinek dimirin hinek radibin
 Li ser ê sax ew ê jîn be
 Li dinyayê wê ne tim sax be
 Ew ê bimire yekî dîn bê
 Felek tim çerx şev û roj in
 Ji wî sax wê ne tim jîn be
 Ji ber pîrbûn li dû canî
 Ji ber wî tim ne wê jîn be
 Ji ber sal ew li dû hev tên
 Ji wî dîrok ew ê kevin be
 Derew dinya wekî xewnê
 Çiqasî lê mirov jîn be

Ne pêşî hê ne dawî hê
 Xweda wê ew tenê jîn be
 Ku mir wê Bêbuhar bar ke
 Bi mêvanê Cegerxwîn be
 Li ba wî wê bimîne sax
 Li dinya nav ew ê jîn be

Şehîd

Li dinyayê şehîd namire tu carî
 Ji azadî re wî can kirî diyarî
 Mirov kare çî tişt be ew diyar ke
 Nikare can bike her kes diyarî

Ku tov nemire tu car wê zad ne şîn be
 Şehîd nemire gelê wî xweş ne jîn be
 Kesê bindest bi sernizmî bijî ew
 Heta bimire ewa wê dilbirîn be

Kesê bindest bi saxîti mirî ew
 Nezan hiştî neyar ewya kirî xew
 Belê ewya li dinyayê dijî sax
 Dijî ew wek rekeh tê de dijî kew

Kewê diljar rekeh tê de ne jîn e
 Dike qeqeq ji ber ew dilbirîn e
 Ji bo gazî heval bên wî reha kin
 Dike hawar ji yê ew girt bi kîn e

Wekî Kurdan ku yek bê wî reha ke
 Şehîd kare gelê Kurd ew reha ke
 Welat azad bike ewya ji çewser
 Welat kare li ser ala me rake

Şehîd dimire gelê wî jîn dimîne
 Ku gel jîn be şehîd jî nav dimîne
 Gelê wayî eger ew çû heliya
 Şehîd jî nav li dinya wê nemîne

Şehîdê gel divê gel lê xwedî be
 Şehîd çû yek yekî din jî li dû be
 Ne razayî be gelê bindest ne azad
 Ku raza ew ne sax be wê mirî be

Gelê Kurd wê em ê nemirin tu carî
 Şehîdê Kurd ji ber can kir diyarî
 Welatê Kurd em ê bindest nehêlin
 Bi xwendin Kurd li nav çêbe şiyarî

Dizê hiş ew gelek pîstir ji yê mal
 Nekarê Kurd ji Kurd hiş bir gelek sal
 Bi îslamê gelê Kurd ma di xew de û
 Devgirtî li ber çewser kerr û lal

Gelek kêfxweş ez im îro bi Kurdan
 Şehîd derman dîkin derdê me Kurdan
 Gelê Kurd ew nema dimire li dinya
 Ez im ew Bêbuhar im yek ji Kurdan

Alp Aslan

Alp Aslan ey serseri
 Aç gözünü bak beri
 Kürd çocuğu kan döker
 Kurşundan dönmez geri

Diyarbakir çocuğu
 Hiç sevmeyenler kancığı

Eğer hükümet olmasa
 Görmezdin o gördüğün

O Yunan'ı biz kırdık
 İngiliz'i biz kırdık
 Fransız'ı biz kırdık
 Türk devletini biz kurduk

Git Kemal'in kabrine

Berk çağır kendisine
 Doğru bir cevap versin
 Kürt çocuğun hakına

Türkistan'dan kaçtınız
 Siz hep göçmen geldiniz
 Müslümanız dediniz
 Siz bizi aldatınız

Yerimizi aldınız
 Bizi yağma ettiniz
 Müslümanız diyerek
 Siz bir devlet kurdunuz

Her aslanlık bizdendir
 Her kötülük sizdendir
 O Fransız'ı kıran
 Kara yılan bizdendir

Selaheddin Eyyübi
 İslamların mahbubi
 Aslını tanımazsan
 O Kürt'tür benim gibi

Alp Aslansın yalan

Kürt milletin düşmanı
Dökeriz senin kanı
Unutma Kürdistanı
Kürt milleti yamaçtadır
Özgürlüğün aslanı

Bêbuhar Beraziyim
Kürt gencinden razıyım
Türk milleti işitsin
Adaletin gözüyüm

Kara kul devlet oldu
Herkes hakkını aldı
Günahtır Müslümanız
Hakkımız geri kaldı

Hak yolundan geliriz
Hakkımızı alırlar
Söylediğin yalanlar
Biz zorla savuşuruz

Ên pakrewan

Kurdên bi dest çewser mirin
Ên çûn ji bo Kurd pakrewan
Ewna ji gorê bang dîkin
Kurdno bes e ev parçebûn

Pêş nakevin Kurd wer tu car
Wê Kurd bimînin tim li paş
Rizgar ji dest çewser nebin
Wê Kurd nebînin serxwebûn

Wê tewr tilîk tiştî giran

Wê ew ji erdê raneke
Wê deh bi hev re karibin
Wî hilgirin deh yek ku bûn

Kurd yek nebin Kurd parçe bin
Çewser bi wan kêfxweş dibin
Vayî dizanin hûn hemû
Lê ma çima ev parçebûn

Tişt parçe bû wî ûd tune
Kes nakire bê ûd dibe
Hewcî nebûn wê wî çekin
Bê ûd dike ew parçebûn

Yan hin xîz bûn jê ji Kurd
Ewna li Kurdan wer dîkin
Yan jî nezanên paşketî
Ew çêdîkin ev parçebûn

Ewya gelek şerm û fedî
Herçî siyasî wer bibin
Ewna wekî xelkê nebin
Ew malxirabî parçebûn

Êdî mîlet wê ew ji wan
Bawer neke karê dîkin
Karê bi wî pêş nakevin
Êdî dixwazin serxwebûn

Lê serxwabûn yekbûn divê
Kurd xurt bibe rabe bihêz
Çewser xwe nagire tewr li ber
Wê çêbike Kurd serxwebûn

Şerm e sedan sal Kurd li paş

Ewya di bindestî dijîn
Kevintir ji Kurd nînin li vir
Mayî çawa bê serxwebûn

Hatin ji dûr Tirk û Ereb
Bûn çarde çerx wana bi îs-
Lamê li Kurd ferman kirin
Man raketî Kurd şiyar nebûn

Kurd hiştibûn bê xwendinî
Kurd çav vebî dil kor kirin
Tim ezezî çandin li nav
Wan çêkirin ev parçebûn

Alîk bi ol alîk bi êl
Axa û şêx Kurd par kirin
Hin diz li ba axan dijîn
Hin sofiyên şêx kole bûn

Hey serwerên partiyan çîma
Hûn jî li Kurdan wer dîkin
Kurdên belengaz çarde çerx
Ev parçebûn ev paşveçûn

Çewser bi vê Kurd zeft kirin
Kurdên ji Nûh de ev welat
Mayî di nav de ew biyan
Bê dewlet û bê serxwebûn

Yekbûn divê xwendin û mal
Em Kurd bi konî kar bikin
Her çar hebin çek hilgirin
Wê çêbikin Kurd serxwebûn

Serketin

Dîwana Şeşem
[6]

Dotmamê

Lê lê lê lê dotmamê
Bejnbilind xuramê
Pir zaneya bi ramê
Ronî çavên pismamê

Me tev riya Marks girt
Me xortên Kurd çek hilgirt
Dema koletî buhurt
Rabin ev dem dema mê

Bavê te yê dema çû
Pere pir û paşverû
Hêvî dikim nede dû
Were cî te li ba mê

Bavê te jî tev neyar
Ji neyar re bû simsar
Dide pey me war bi war
Malê wî ji xwîna mê

Dijmin ji me dikujin
Ew xwîna me dimijin
Dijmin bi me dilîzin
Wekî şetrenc û damê

Ew me ji ber hev dixin
Me ji cî me derdixin
Xêrên qada me dixwin
Bi kirasê îslamê

Divê rabin mêr û jin
Tev êrîş kin ser dijmin
Koledaran bikujin

Wek Kûba û Vêtnamê

Divê em jî serbest bin
Xuhermend karbidest bin
Konevan û pabend bin
Em biguhêrin bernamê

Berdin tiştên kevin li paş
Ji bo negîrin rîya şaş
Em dest bidin gelên baş
Ji bo jîn û aramê

Em gel wekî bira bin
Ne wek berx û gura bin
Ji aştî re çîra bin
Ne bes bi xêzên xamê

Derd û kulên Bêbuhar
Divê gel nejîn diljar
Xortên Kurd zan û şiyar
Ev armanc û rîya mê

Lawê min

Lawê min te çi xwe ramedandî
Lawo ji bo çi min tu mêjandî
Bi şev xew nedî min tu hejandî
Min tu xwendin da min tu gihandî

Mirovek radibe darekê diçîne
Ji bo jê bixwe di bin de rûne
Yê ku biçîne divê hilîne
Gelek sal bûn min li ber te pandî

Bi kêrî min bî di rojên pir teng
Bes e tu razî dem mayî dereng
Divê kar bikî ji bo rabî ceng
Ne hewcî bêjim tu zan û xwendî

Ne xwendin dayî ji bo nanê xwe
Ji bo tu bikî doza mafê xwe
Dijmin derxîni ji welatê xwe
Ala Kurdistan dijmin çîrandî

Welat wêran bû bi destê dijmin
Bi çolan ketin zarok pîr û jin
Keç û bûkên Kurd ketin dest dijmin
Va tev bi şîn in bajar û gundî

Em bê xwarin man bê cî û bê war
Li ber zinaran jar û stûxwar
Ma ji kê bikin gazî û hawar
Keskî ji me re nanek neşandî

Dikin wînda kin navê bavê te
Perda teresî bigirin çavê te
Kurdên nexwendî tişt nakin bê te
Ew bi hewce ne yên wek te xwendî

Yê ku bav baz be pînce nebe baz
Cî wî jê bigirin zax qertel û qaz
Ku namûs navî serî hilned raz
Tê tim bimîni xulam û bendî

Ku tu nas nakî bavê te Mîdî
Birê te Aşkan Exmîn û Gutî
Li cî bavê te dijmin bû xwedî
Navê Kurdistan dijmin mirandî

Navê Kurdistan nayê mirandin
 Di dilê me de hatî kolandin
 Lê maf nê dayîn tim tê standin
 Dijmin Kurdistan nade bi rindî

Xwînê nerijînî nabî xwedan pad
 Ên wek Bêbuhar zanin biha qad
 Li şûn bêbextî qet şî nabe dad
 Dijmin bi riya ol tim Kurd xapandî

Ji ber çavên me ew perde rabûn
 Va rast û derew ji hev xuya bûn
 Kurd li her deran hemû şiyar bûn
 Va ne rast û çep bûne dubendî

Yar û evîn

Yar û evîna min tu yî
 Jîn û jiyana min tu yî
 Hedan û viyana min tu yî
 Hêvî û mana min tu yî

Awir te da min herdu çav
 Pê dil ji min stand di gav
 Wer bêguneh girtim bi rav
 Nêçîr girifta min tu yî

Haho ji çavên mêrkujî
 Piştî bibîne kî dijî
 Rind mêze ke carek din jî
 Doj û buhişta min tu yî

Sersam û gêj bûm dil xemar
 Nîgaş li ber min tim nîgar

Sax im ku bê mihr û neçar
 Çi bikim mirim a qenc tu yî

Dijwar serrak yara te be
 Ferman ji xwînxwara te be
 Wê jêkera serê te be
 Qenca bilez jêkî tu yî

Eşqa ji nişkê zor e ew
 Roj û şevê nayê min xew
 Jîn yek li gerdûna derew
 A jîn li min reş kir tu yî

Çi bikim dilê min nazenîn
 Dijwar te ew girtî rehîn
 Tê xurt kirî ar û evîn
 A herd gihandin hev tu yî

Min dî li nav baxçê dilan
 Nêrgiz li hember sorgulan
 Bilbil hebîna sorgulan
 Bilbil ez im sorgul tu yî

Bilbil ji bo dîna gulê
 Ew pêl dike xarên gulê
 Êşê nizane dibilê
 Bilbil ez im ew xar tu yî

Yûsif li Misrê bêguneh
 Heft sal di zindanê bi xweh
 Wek wî li min sal bûne deh
 Bêbext jina Fîrewn tu yî

Biskan li ser dêmê sema
 Wan ez kirim êş û xema

Tewr sûd ji derman re nema
Bûm Bêbuhar a kir tu yî

Derman ji ken çêtir tune
Ya xweş henek û gazin e
Derman ji bo canê min e
Ya xweş bike min ew tu yî

Cîhana bêbext

Cîhana bêbext lê hene du çîn
Yek jîn dibe xurt yek jî tim bi şîn
Li çîna bindest tim taristanî
Li çîna serdest ronî û şahîn

Bi milyonan sal dirêj kir ev war
Çîna serdest tim çîna bindest xwar
Marksê bilind kirk girt nivîsî
Ji bo reha ke yên bindest û jar

Ew kar pêk nehat ma pir dem û sal
Serdest li ber bûn berbend û newal
Zan Lenîn rabû bi zor pêk anî
Li pêş bindestan ron kir wek şemal

Bû bavê çîna hejar û bindest
Mafê wan stand wek ku wana xwest
Xuhermend saz kir bi Sosyalîzmê
Kuştin Qeyser û keşên olperest

Dara azadî wî çand li welat
Li ser bindestan rojke nû hilat
Xwendegeh vekir gel xwend û pêşket
Piştî zane bûn tev rabûn xebat

Lê sûd nade wan ramanên gemar
Li ber derî wan sê kûçikên har
Wek Ziya ul Heq Evren û Begin
Bila tim pîj kin ew xilên dijwar

Xwelî û gemar kom be li ser wan
Li pêş xwe nedîn ew şahê Îran
Ew qiral Îdrîs ew Nûrî Seîd
Ew Dahir şahê padşahê Efxan

Mêjû diçe pêş venagere paş
Bila nexapîn negirin riya şaş
Bindest şiyar bûn tewr nêr xapandin
Ji hev xuya bûn ên baş û nebaş

Rastî ji rastî tu car naqetê
Xwarî û rastî nagirin yek xetê
Riya Marksîst rast û pir xurt e
Binyat ku xurt be ser naşehitê

Ji we re bêjim çîrokeke xweş
Li ser Ahoşê li ser tajiye reş
Bila bibihîzin wek Ziya ul Heq
Beginê xwînêrê û Evrenê rûreş

Ahoşê bazda tajiye reş da pê
Ahoş beza bû tajî negihîştê
Tajî bankirê got xah Ahoşê
Ez jî dibezim çima nagihim te?

Ahoşê got wî: Tu car nagihî min
Tajiye kurtêlxur xulamê dijmin
Dibezim ji bo ez xwe reha kim
Dibezî bigirî min bidî dijmin!

Heçî koledar ew nêçîrvan in
 Ingilîz û Frans hov Amerîkan in
 Wek Ziya ul Heq Evren û Begin
 Tev zanin her sê ew tajiye wan in

Bindest kar dîkin ji bo canê xwe
 Ji bo reha bin ji neyarên xwe
 Wer mam Bêbuhar ez jî bindest im
 Ji serbestî ez divim para xwe

Jîna ne xweş

Çi bikim ji jîna bê xweşî
 Rojkê min nedî rûgeşî
 Hêşir ji çavê min weşî
 Cobar ji wan hêşiran meşî
 Haho ji ber arê di dil

Tim dil bi ahîn û keser
 Wek mûmekê agir li ser
 Sêsed hezar ah tên ji ber
 Wer bê ziman bûm lal û kerr
 Haho ji ber arê di dil

Lal û kerr im bê zar û dev
 Min xew nedî bi roj û şev
 Ez wer zivêr bûm tim bi rev
 Min dernexist wer tişt ji hev
 Haho ji ber arê di dil

Derdê dilan ê ew nedî
 Ar û şewat wayî nedî
 Wer xav e ew sed ji sedî

Min dî evîna sermedî
 Haho ji ber arê di dil

Rûnişt li ser min pir biha
 Ez pê dizanim çî biha
 Dil girt evîna bê riha
 Tirsîm bimînim wer wiha
 Haho ji ber arê di dil

Wer mam li ber yara çeleng
 Nav wê û dil tim kar e ceng
 Dûr û dirêj wer mam dereng
 Min dî stem zor reng bi reng
 Haho ji ber arê di dil

Herdem evîn nê karkirin
 Wek dema ew dan û birin
 Yan jîn li pê yan jî mirin
 Ez jar kirim hin şa kirin
 Haho ji ber arê di dil

Yarê dilê min xweş nekir
 Derd û kulên kevin nû vekir
 Hinek li ser wê zêde kir
 Agir di nav wek dojah kir
 Haho ji ber arê di dil

Dijmin û yarê wek hev in
 Ew herd ji min re xem civin
 Zorê dîkin bê bersiv in
 Êş bûne yek nû tev kevin
 Haho ji ber arê di dil

Şoreşger im ez wek piling
 Pir zarxweş im ez wek quling

Wek Yûsif im şox û çeleng
Destê tenê jê nayê deng
Haho ji ber arê di dil

Yara delal gerden ji ac
Ferman kirî yara bi tac
Wê dil ji min stand xerac
Ez bûm ji derdan re armanc
Haho ji ber arê di dil

Lê tac li hember tac divê
Pêşmergeyên miqlac divê
Tank û top û mîraj divê
Pê Bêbuhar yarê bibê
Haho ji ber arê di dil

Evrenê dijwar

Hey Kenan Evren hey neviyê Cengîz
Kolê Waşington London û Parîs
Berde riya torên hov û talanker
Bav û kalên te girtin xûyên gur
Jîn dibûn li ser kuştin û xwînê
Bûn neyarên we Moxol û Çînê
Gelên li dor we şerê we kirin
Hûn rabûn revîn pir ji we mirin
We berî şeşsed sal berda Asya Biçûk
Bi çolan ketin belengaz û pepûk
Hûn birçî revîyan ji ber neyaran
Li ser bergîlan li ser dewaran
Hûn hatin nav me parsek û birçî
Konkê we wekî konkê qereçî
We nerm ling avêt bi fût û xapan
Ji bo karê xwe hûn bûn misilman

Li nav me heta lingê we cî girt
We keys ji me bir li me çek hilgirt
We ji me kuştin bi sed hezaran
Welat wêran bû kund ketin waran
We tev kir dojah qada wek buhişt
Qada Platon Sahag û Zerdeşt
Ji her sê gelan we tev hev kirin
Zar û zimanê wan qedexe kirin
Zor ket destê we Tirkên diran firk
We zarokên wan bi zor kirin Tirk
Bav û diya wan we tev qir kirin
Bi zarokên wan we Tirk pir kirin
We ziman guhart zarokên çûçik
Lê hûn zanibin şêr nabin kûçik
Wê reh di wan de ilem bilive
Wê ji wê rehê namûs bicive
Wê ew bipeqin wek arê volkan
Wê bibin bela serê we Tirkan
Gunehê kirin Ermen û Kurdan
Zerdeşt berdan bûn file û misilman
Ji ber ku berdan Mehyan û Laleş
Li ser herd gelan îro bû şevreş
Ketin bin destê Roman û Ereb
Zan hatin kuştin wer çûn bê sebeb
Wan ava kirin pir mizgeft û dêr
Bûn qes û mela mirovên bêkêr
Ji bo kursî xwe bûn alî neyar
Wan gel firotin wek pez û dewar
Gel bêhiş xistin tev bûn olperest
Di welat neman zan û karbidest
Ew tev bûn qelsmêr xulam û serjêr
Karê qelsmêran ma mizgeft û dêr
Tim gotin waswas Allahû semed
Tev bûn pepûkên Îsa û Mihemed
Herduyan ji me re tişteke nekirin

Ferman kirin em pergende kirin
 Bindest û qelsmêr gelek sal buhurt
 Dawî we jî hat li nav me cî girt
 We daxwaza xwe çar kir bi xwînê
 Gelên li dor we tev ketin şînê
 Ji qada gelan we dewlet saz kir
 Yûnan û Ermen Kurd belengaz kir
 We got ji Tirkan pêve kes tune
 Zarê wan birin kuştin bê gune
 We got Ermen û Kurd nema rabûn
 Heta cîhan hê herd gel winda bûn
 Lê çiqas bimirin ew tov namire
 Bi hezaran sal eger bibuhure
 Ew tov tim jîn e tişt nê bin ax e
 Eger vemire lê bin max max e
 Her ku xwîn birije ew tov pir dibe
 Bi qirşên welat agir gur dibe
 Çiqas hûn rakîn hîn li bin heye
 Qatê tewr ê bin ew gora we ye
 Îro rabûne gernas û xweşmêr
 Tola xwe nahêlin ew di zikê şêr
 Rabûne gernas partên Kurdistan
 Welat rizgar kin ji we zordestan
 Pergal danîne bi konevanî
 Gavan davêjin pir bi rêzanî
 Bûn wek penceşêrê ketin laşê we
 Her roj dikujin zan û başên we
 Xortên Ermen rabûn ên cengbaz
 Ji we dikujin wek kudkê beraz
 Ji we dikujin ên zan û serdar
 Ronî we vemire roj bibe êvar
 Rehên we pîsan ji bin de rakîn
 Tola kuştîyên xwe wê ji we rakîn
 Tişt nê axa û beg bûn hevalên we
 Tev şêx û melan bûn simsarên we

Gelê Kurd kor kir mele bi nivîşt
 Gelê Kurd tirsand şêx bi def û xişt
 Axa û begên wek balînên laşa
 We ew li ser me tev kirin paşa
 Kurd parçe kirin kirin êlîtî
 Li nav gelê Kurd nema yekîtî
 Ji gelê Kurd re tev bûn xêrnexwaz
 Wan vehewandin ên diz û tolaz
 Alîk bi kuştin alîk bi talan
 Ev kar dirêj kir pir dem û salan
 Welat bê bawer ma bê dirustî
 Lê nema abor ma bê zanistî
 Kamût ket welat tev bû nexweşî
 Erê roj ron e lê jîn bû reşî
 Pîsan wek galûç rehên xwe berdan
 Ji bo kursiyên xwe mafê Kurd derdan
 Ermen û Kurd tev bi hev dan kuştin
 Hûn bêtirs li şûn herduyan rûniştin
 Maf hat meydanê em guh nadin ol
 Ji nav me bar kin herin Anadol
 Ew Anadol jî xwedî wî heye
 Qada Yûnan e ne qada we ye
 Te çû girt riya Hitlerê diwar
 Wek Musolînî segê dîn û har
 Te ordiya xwe şand ser xortên Kurdan
 Wan pehlewanan xweşmêr û merdan
 Ji bo tu herî Kurdan qir bikî
 Tirkên ji Efxan têxî pir bikî
 Ma qey ne bes bû kuştina Kurdan
 Sasûn û Agirî Dêrsim û Zîlan
 Te jî girt riya Kenanê diwar
 Wî tev Ataturk xwîna Kurd vexwar
 Qey ji te kirî wek dema berê
 Ordiya te bêtirs wer pêde herê
 Ordiya te şikest li te vegeirî

Nîvî birîndar nîvî jî mirî
 Pêşmergên mêrxas piling û şepal
 Barzanî fêr da wan bû pêncî sal
 Natirsin ji Tirk Iraq û Ecem
 Lawên Rustem û Kawa û Deysem
 Barzanî bar kir ji vî cîhanî
 Mesûd li şûn wî qey tu nizanî
 Mesûd kolandî gora neyaran
 Wa laş genî bûn li ber zinaran
 Em natirsin ji CENTO û Etlesî
 Wê hûn bên kuştin wer bi teresî
 Çiton we berda Erebb û Balqan
 Welatê wan bû gora we Tirkan
 Xuhermend saz kin em herdu bira
 Ji me re nabin Tirkên wek gura
 Yê wek Bêbuhar wê binivîsin
 Teşîya azadî wê Kurd birêsin

Zerdeşt

Min Zerdeşt berda misilman im ez
 Min Laleş derda çî poşman im ez
 Li şûn bavê min neyar rûniştî
 Li nav cîhanê ne xuyan im ez

Min berda ola bi rûmet û kar
 Li min bû tarî reşî û êvar
 Belengaz im ez di bin destan im
 Ne min jiyan û ne pergal û war

Ez im îro ew xulam û bindest
 Ez im hiş winda hejar û sergeşt
 Neyar xapandim perestê ol mam
 Bi cî kir hemû neyar tiştê xwest

Şiyar bûm piştî ji dest min keys çû
 Min hêz winda kir welatê min çû
 Biyan im îro firarê çewser
 Ziman zarê min tevî xwendin çû

Ji min pir dûr ket welatê bavan
 Çewser ew girt bir bi rav û davan
 Ne xwarin xwarê li ser bergeş bim
 Qe jê tê naxwim bi dîna çavan

Ez im sêwî wer li ber deriyan im
 Belê jîn im ez wekî miriyan im
 Ji warê bavê xwe dûr bêtûmet
 Ji xelkê re ez çima gavan im

Ku war xelkê bir hemû tişt darê
 Felek bêbext ket li min yek carê
 Ji dest min îro bihayê min çû
 Ji dest oldarî ketim vê warê

Hejar im îro li şûne wara
 Serî dadixim jêr ji cî pûtan ra
 Dibêm ez Kurd im kesek nabihîze
 Stem hildigirim ji dest xwîn xwara

Bindest bimînim hetanî kînga
 Li min çarik û kirasê jinika
 Ji dest min neyar girt şal û şapik
 Mixabin koloz ketî bin lînga

Ez im îro Bêbuharê Kurda
 Îro ez im cî xeman û derda
 Neyar xapandim berê oldar bûm
 Min dawî nas kir min dest jê berda

Ku warê min çû ez ê winda bim
 Ku tim razayî wekî hovan bim
 Li hember dijmin ku çek hilnegirim
 Heta gerdûn hê ez ê tim wa bim

Çemê Şikestûnê

Çemo çemê Şikestûnê
 Li nav te bû gola xwînê
 Çemo tê kuda herî
 Tev pakrewanan û xwînê

Çemo dijwarî zor e
 Çewser li hawîrdor e
 Çewser bi tank û firok
 Lê dan ji jêr û jor e

Çemo çemê Kurdistan
 Tirko kuşt sê xortên zan
 Selman Kemal û Cemal
 Ew rêberên pehlewana

Çemo tu av zelal î
 Berjêr diçî dinalî
 Wek gelê Kurd belengaz
 Bindestê hezar salî

Çemo zanim tu Kurd î
 Wek Bêbuhar bi derd î
 Qey derdê Kurd ne bes bû
 Tu jî bi ser de derd î

Çemo Kurd te ji bîr nakin

Dîrokê winda nakin
 Em xortên Kurd dîr najon
 Tola wan kuştiyan rakin

Êşên gelan

Êşên gelên bindest yek in
 Êş yek e lê şax gelek in
 Eger dîkin rind zanibin
 Rûpelên dîrokê vekin

Ê nizanibe derman çi ye
 Va min jê re derman diye
 Li dij mirovên koledar
 Dermanê wî yekîtî ye

Hemû tiştê ba nekeve
 Agir tu car pêna keve
 Dijmin wê zora gel nebe
 Ku gel ji ber hev nekeve

Dest bi hev din xwe xurt bikin
 Ji nav xwe de dest pê bikin
 Xwe ji dest çewser reha kin
 Dawî alî gelan bikin

Ê ku ne bi kêrî xwe be
 Wê bi kêrî kesî nebe
 Bîrçî û tazî nezan be
 Ji çewser re wê kole be

Dîrok tewr bêbextî nake
 Divê mirov wî tevrake
 Çewser çiqas pê bileyze

Ilem wê rastî xuya ke

Gelên bindest çek radikin
Ji bo mafê xwe şer dikin
Ji ber qadên gelên bindest
Têkoşînan peyda dikin

Li nav Rojhilata Navîn
Rabûn du gelên têkoşîn
Birayên hev ên dîrokê
Herd gelên Kurd û Filistîn

Ne ji niha ve ji zû de
Ji dema Selahedîn de
Papê Vatikana mezin
Hîn ew kîn di zikê wî de

Herd gel bûne bendê bêdû
Li ber neyarên paşverû
Li ber Fransa û Ingilîz
Amerîkan Etles û Cihû

Herd gel mirin bi hezaran
Bi dest noker û neyaran
Tişt nabe gelên azadîxwaz
Qelen e xwîna dozdaran

Koledarê bêbext çî kir
Rabû dîroka xwe nû kir
Bi kuştî Kurd û Filistîn
Rûpel bi xwîne tije kir

Kuştiyên Kurd û Kurdistan
Agirî û Dêrsim û Zîlan
Erzirom Sasûn Qeladiz

Mihabad Amed Mûş û Wan

Şehîd çûn bi destên gemar
Bi destê Kemal û Bayar
Bi dest Şah û Nûrî Seîd
Bi destê Sedamê xwîn xwar

Şehîdên gelê Filistîn
Sebra û Şatîla û Dêr Yasîn
Şehîd çûn bi dest Cimeyil
Begin û Hedadê xayîn

Gelê ku xwîne birijîne
Wê ew gel bindest nemîne
Dara jîne pê av dide
Dema xwîna xwe dirijîne

Selahedîn ji Kurdistan
Wî hat berda Selîbiyan
Selîbî piştî nehsed sal
Dîsa vegeriyan Libnan

Berê ne bi destê wan bûn
Bi destê xulamên wan bûn
Piştî xulamên wan qels bûn
Êdî rabûn ew xuya bûn

Dixwazin tola xwe rakin
Qad û ezman tev bi ar kin
Di riya Evren û Begin re
Kurd û Filistîn winda kin

Lê gel bi kuştin naqedin
Wê koledar ew biqedin
Ji ber koledar nerast in

Zor bê wê ji hev biqetin

Çewser me biçûk nabînin
Em tev wek Selahedîn in
Ew herd gel wekî volkan in
Hîmê çewser dihejînin

Bila koledar zana bin
Gelên şiyar wînda nabin
Mafê me ye em doz dîkin
Lem em ê serbixwe bin

Zor armanca Bêbuhar e
Ji bo azadî hawar e
Qada Kurdan û Filistîn
Lem gora koledar e

Hey mêro

Hey mêro malwêrano
Heta kengî tê wa bî
Tu tim cûzê dileyzî
Ji çayxanê ranabî
Zarokên te birçî ne
Jinka te hiş wînda bî
Zivistanê bê kinc in
Kero çawa dîlşa bî

Zarokên te nezan in
Ne tore û ne xwendin
Meyze ke li Ewropa
Her tişt kirin bi xwendin
Ji ax hesin çêkirin
Kirin firok firandin

Rabe ser xwe kar bike

Bila tu jî wek wan bî

Heta mişkê bê huner
Ew jî radibe kar dike
Di zivistana sar de
Cî çêlîkên xwe çêdike
Pûrt û pelaxê tîne
Pê binê wan germ dike
Xwarin tîne dide wan
Tim zikê wan têr dike
Hey bêol û bêwijdan
Tu wek wî mişkî nabî

Va Xweda hiş daye te
Tu her tiştî bîr bike
Xweda huner daye te
Rabe ser xwe kar bike
Zarokê xwe xwendin bid
Wan bi kinc û têr bike
Xusetên rind bide wan
Bavekî dîlovan bî

Ev dem çerxê bîstan e
Dema elektron e
Dema sarox û zerre
Dema bomba notron e
Hîn xanî te koxik e
Hîn kincê te dijon e
Heta kengî xîzan bî
Nîzm û çav li destan bî

Tu bê rûmet jîn dibî
Navê te bû serserî
Tu ranebî kar nekî

Xwarin bi xwe nê derî
 Xelk çûn ser heyv û Merîx
 Wê herin ser Muşterî
 Bê welat û biyan î
 Li gerdûn bi cî nabî

Xizanî nê hilgirtin
 Giran e pir dijwar e
 Kes nikare hilgire
 Kirasekî ji ar e
 Xewa mirovan nayê
 Wek taya germ û sar e
 Xizan û bêrûmet î
 Hîn jî tu şiyar nabî

Tu xizan û bindest bî
 Sûde ji bona kê ye
 Pê serketin û xurtî
 Ji bo neyarê te ye
 Birçîbûn û xizanî
 Ne xizava Xwedê ye
 Karî her tiştî bikî
 Dema bi rastî rabî

Şerm e li ser merê Kurd
 Dî teresî de bijî
 Jîna gelan bibînî
 Divê tu xwe bikujî
 Xelk li kazîno dixwin
 Girarê dixwî rijî
 Xelk bi teksî û vîle ne
 Tim siwarê keran bî

Çayxane cî qelsan e
 Qelsî ne karê te ye

Rab bi namûs kar bike
 Welat bi hewcî te ye
 Ger gotinê pêkevîm
 Gotin gelek fire ye
 Bûm Bêbuhar ji qelsan
 Qelsî tim malxirabî

Şaha min

Şaha mina ew ser bi tac
 Sîng mermera gerden ji ac
 Por wek hevirmêş gac bi gac
 Bêmal kirim wê dîlberê

Gava min dî çavên belek
 Dêma gulî biskên xelek
 Bejna zirav xopan gelek
 Leşker li hawîr daye rê

Leşker li hawîr tên lezan
 Her fêr didin serdar û zan
 Dahol di dest wan borezan
 Şaha xuram çû ket serê

Hîn nuh digihe zaro ye ew
 Rewşen dide wek ro ye ew
 Şîrîn li ba Xusro ye ew
 Şaha ji Exmîniya berê

Ez çûm ku wê serdan bikim
 Mihrê ji wê ez çar bikim
 Derd û kulan derman bikim
 Lê derdên nû dan ser berê

Textê evînê ew li ser
Awir dide tîr tên ji ber
Bûm pût wekî Ferhad li ber
Wayê negot bê ew derê

Wê çewserê çewser kirim
Wê bendî û newner kirim
Awir ku da min şaş kirim
Wê şaş bibe yê hiş herê

Wek min gelek bêhiş kirin
Sersam û dîn û gêj kirin
Ewna bi vî derdî mirin
Ên çûn nema yek vedigerê

Haho evîna sermedî
Wayê kirim dîl û gedî
Min rast bi saxî doje dî
Xistim ji hêz û tevgêrê

Wê roj li min kir dem û sal
Piştî min xwar kir tîpa dal
Xort bûm zû kirim kevne kal
Xortî ku çû hew vedigerê

Piştî dîl û cergê min sot
Hîn nuh berî da min û got
Wayî min navê yê ne xort
Kal bî ne xortanî berê

Min rast bi xortî hez te kir
Qelso te pêşî deng nekir
Keskî bi kalî tişt nekir
Her tişt bi xortanî terê

Yê çû li wî poşman kirim
Wê Bêbuhar û jar kirim
Ez bêkes û bêwar kirim
Digirîm li xortanî berê

Ew kes evînê lez neke
Şahzadeyan jê hez neke
Eşqê li yarê ferz neke
Ew kes li pey yarê nerê

Yarxwaz ji yar xurttir nebe
Cengdar û jê zortir nebe
Bi raman jê pirtir nebe
Hey wê ji destan yar herê

Çûna Kobanî

Ez û Mihemed Şêxo
Hunermendê me Kurdan
Çûn bajarê Kobanî
Li Başûrê Kurdistan
Şadîmanîk lê hebû
Civîyabûn xortên ciwan
Lê min jinek lê nedî
Bê dîlan û bê lîlan

Pir îskemle danîbûn
Rûniştibûn qor bi qor
Deng ji kesan dernediket
Hemîyan poz hildabûn jor
Lê tewr buhar xweş nabe
Nebin gulên zer û sor
Jinên wan li paş mane
Ji jinên gelên cîhan

Dema jin û mêr çêbûn
 Xweda ew dan wekên hev
 Ji bo cîhan ava be
 Li gerdûn kar bikin tev
 Jinên Kobanî mane
 Bê xwendin û zar û dev
 Wek jinên vê cîhanê
 Çima nabin xwendevan

Ji îrfên bav û kalan
 Ji tiştên kevineperest
 Ji ber van şêx û melan
 Ji axa û begên zordest
 Wana tim pêk dianîn
 Tiştê ku dijmin dixwest
 Bê xwendin û zanyarî
 Ji wî tiştî li paş man

Kulê mêrxur têkevê
 Ew rejîma êlîtî
 Ew nexweşîya ne bes e
 Hîn bi ser de olîtî
 Herdu bigihin hev dimirin
 Konetî û yekîtî
 Li nav gel her dimînin
 Hev kuştinî û talan

Kê gotiye Mihemed
 Nehîştî jin pêş kevin
 Mêr û jinên Ereban
 Di cengê de wek hev in
 Hefsa Xensa û Xewla
 Hind hiştî di şer kevin
 Dijminên xwe şikandin

Ketin dîroka cîhan

Hûn dîroka kevin û nû
 Hela rabin bixwînin
 Zenûbya û Kleopatra
 Nemirî ne hîn jîn in
 Indira û Bandaranayke
 Hûnê tê de bibînin
 Angela û Valentîna
 Wek Leyla Kurd pehlewan

Weke Edlexana Kurd
 Wê jin çêbibin herdem
 Bû serok û serleşker
 Sermat kir şahê Ecem
 Jinên niha jî hene
 Li ber dijmin bûn kelem
 Ji bo Kurd û Kurdistan
 Jîn firotine erzan

Jin ewna nivê gel in
 Ewna diya lawan in
 Diya pêxemberan in
 Diya serok û zanan in
 Lê li ba Kurdên nezan
 Jinên Kurd maf windan in
 Ji ber wekhevî tune
 Wer paş mane ji gelan

Îro hemû gelê Kurd
 Ji me re divê xwendin
 Bi xwendin û xebatê
 Wek hev bibin mêr û jin
 Ji çewser zantir nebin
 Tewr nikarin bi dijmin

Gelên zan mêtên kuştin
Şûn wan digirin jinên wan

Ne rind girtine bi ol
Ne girtine bi dinê
Mane ne mirî ne jîn
Lî nav jîn û mirinê
Yê ku jîn nas nekirî
Serbestî nade jinê
Derî li jinan girtin
Sermedî ne di zindan

Yek file misilman bû
Wî pir dirêj nekir mir
Ne qes hat ser ne mela
Termê wî ma li hundir
Îsa ji wî xeyidî
Mihemed ew nas nekir
Dê giriya got lawê min
Tu wer mayî bê xwedan

Lî xortên wan nû digên
Jîr û zan in bîr dîkin
Ku kar têkeve dest wan
Wê her xwarî rast bikin
Her mandeyî ji wan re
Wê tiştine nû çêbikin
Bêbuhar hêvîdar e
Ji xortên xwenda û zan

Ax ewrê reş

Ewrê reş di sala çarda
Birûsk avêt tîrêj berda
Rojhilata Navîn avda
Tu xêr ji wê negihîşt Kurda
Ax ewrê reş ax ewrê reş

Qadên gelan kir xêr û bêt
Tev kir petrol û kanên zêr
Birçî neman bûn gelên têt
Îro ew in rêzan û mêt
Ax ewrê reş ax ewrê reş

Ewrê reş wî lehî rakir
Qada Kurdan bi çar ciyan kir
Pir bajar û gund xopan kir
Bax û rezên me tev rakir
Ax ewrê reş ax ewrê reş

Zan revîyan ji Kurdistanê
Belav bûn li nav cîhanê
Kes bi jîna me nizanê
Bîndest heta vê heymanê
Ax ewrê reş ax ewrê reş

Wek Berzencî û Qedrîcan
Mîr Celadet û Kamîran
Pir in nîzam bijmêrim wan
Ji serdar û zan û mîran
Ax ewrê reş ax ewrê reş

Bi dilsozî wan kar kirin
Wan tîpên Kurdan çêkirin
Ji doza xwe sûd nekirin

Li nav gelan biyan mirin
Ax ewrê reş ax ewrê reş

Deşt û zozan man bê xwedî
Ji ewrê reş me xêr nedî
Birçîbûn û kuştin me dî
Heta bûn bêwar û gedî
Ax ewrê reş ax ewrê reş

Gur bûn şivanê pezên me
Diz bûn pasvanên rezên me
Wan xwe kirin dilsozên me
Xinizan berdan dozên me
Ax ewrê reş ax ewrê reş

Neyaran bavên me kuştin
Neyar li şûnwar rûniştin
Neyaran em bêwar hiştin
Heta niha em tên kuştin
Ax ewrê reş ax ewrê reş

Pada Kurdistan guhertin
Rastî ji gelan veşartin
Pir sal di ser re buhartin
Qelsên Kurdan xwe spartin
Ax ewrê reş ax ewrê reş

Xortên xwenda dest bi hev din
Bingeha dîrokê tevdin
Axatî û êlîtiyê berdîn
Em tev biran e tev Kurd in
Winda kin şopa ewrên reş

Gelê we çav mayî li we
Mafên wan tê xwestin ji we

Doza welat bû bar li we
Pêşmergeên me ez yek ji we
Cuda bikin rast û teweş

Ez bûm Bêbuharê Kurda
Ji ber pîsan û nemerda
Hezar sal Kurd man bi şûnda
Çewser derxin ji nav Kurda
Hûn bi yek kin vê qada xweş

Welatê me

Welatê me Kurdistana rengîn e
Tev çandinî dar û ber û zevî ne
Tev petrol av û dehl û devî ne
Lê çî bikin em îro tê de birçî ne

Ji dûr hatin qad ji destên me girtin
Xêrê dixwin dewlemend bûn ew xurt in
Hîn bi serde em qelsmêr in ew zirt in
Hîn dibên hûn ji ku hatin hûn kî ne!

Bûn zevîdar ew tev pembû diçînin
Sed hezaran diravan jê hiltînin
Pê patoz û traktorên distînin
Pir qîzên Kurd bi diravan kirîne

Mixabin malên axa beg û mîran
Pembû berhev dîkin keç û kal û pîran
Rûmet nema li nav zan Kurd û jîran
Tiştên wer hîn di dîrokê nedîne

Dema Kurdan di vê jînê dibînim
Ah û keseran li pey hev dikişînim

Dema Kurdan di vê jînê dibînim
Hin birçî hin di zindanan girtî ne

Sal hezar û nehsed û heftê û çar in
Gel dîkin herin ser Merîx bi kar in
Sî milyon Kurd hîn bê xwendin û zar in
Dijminan ew bi çar ciyan birrîne

Riya li pêş Kurdan tim xwar û teng e
Hezar sal bûn li nav talan û ceng e
Ji dijminan ê qenc wek Tîmur Leng e
Kurd tên kuştin tim bi şîn û girî ne

Hey xortên Kurd hêvî ji kesî nekin
Kes ranake hûn barê xwe ranekin
Qelsmêran tim karê wan xwestek in
Ew tim digirîn dibên kesî me nîne

Mirov kare her tiştekî çêbike
Dema rabe bi rastî ew kar bike
Ji bo welat jîna xwe tev pêl bike
Ji bo azadî ew bibê xem nîne

Ji bo azadî Bêbuhar bi kar e
Dinivîse tim bi qîr û hawar e
Zarok hûr in ji wê pêve nikare
Destê wî ye mal û zevî wî nîne

Lawê min

Lawê min rabe tişt nê ji qelsî
Neb kêrî xwe bî neb kêrî kesî
Rabe kar bike pêşniyara te
Xîzan û bindest jîna teresî

Kar bike ji bo rizgariya welat
Jê re divê kar xwendin û xebat
Bi sedan sal em xîzan û bindest
Ji mirov kesek bi kêrî me nat

Bi qelsî tu kes nabe dilawer
Ê nezan tu car wê nebe serwer
Darkê biçînî ew dar ber negire
Bila bişewite ew dara bê ber

Em Kurd neşikestin bi tank û topan
Em Kurd şikestin bi fût û xapan
Bav û kalên me ji ber nezan bûn
Hejar û bindest li pey xelkê man

Tu xebatkar ji bo gelê xwe bî
Tê tim şîrînê hevalê xwe bî
Xêr û bêrên te wê Kurd jê bixwin
Tê tim bi rûmet şan û mande bî

Li ser te girtî çar tilî qirêj
Rabe qirêjê ji ser xwe bavêj
Li nav gelê xwe bila paqij bî
Tu ronî bidî wekî gelawêj

Tu her binere Sovyeta bi şan
Hatine ser wan du şerên cihan
Sî milyon mirin welat xopan bû
Zû ava kirin gihiştin ezman

Nikarî hildî dara stûrî
Heta nebî zan xurt bi aborî
Bêbuhar zane çî bi me hatî
Ji ber qels bûn em jînen nîv mirî

Her kesê qels be dawî xizanî
 Ji xizanî jî çêdibe nezanî
 Heçî kar neke pîs û bêkêr e
 Dikî kar nekî êdî tu zanî

Xortê serhişk

Xortê serhişk î nezan
 Hey bêşerm û bêfedî
 Tu jî wekî bavê xwe
 Pesnê axa bes bidî
 Ji destê beg û axa
 Pir zor û stem me dî
 Wekî bav û kalên xwe
 Tê xulamê axa bî

Ew axayên nû çêbûn
 Tev xulamên dijmin in
 Ji wan tirê ew zan in
 Lê zan bi wan dikenin
 Ji wan tirê li jor in
 Li ba zana li bin in
 Bi ya bavê xwe bikî
 Tê tim wekî keran bî

Bavê te yê dema çû
 Ne xwendî hiş zengarî
 Ew xulamê axa bû
 Axa malê wî xwarî
 Wek wî bi hev kuştin dan
 Berberî û neyarî
 Heta dema niha jî
 Kî ji axa dilşa bî

Dewleta Osmaniyan
 Sultanên Tirkên neyar
 Kurdên xwe firotin wan
 Li ser me kirin serdar
 Kirin paşa û axa
 Ji neyar re bûn simsar
 Ên welatparêz kuştin
 Her tiştê rast winda bî

Mûçe dan şêx û melan
 Tekye û mizgeft pir kirin
 Xwendegêh û zanistî
 Ji nav Kurdan rakirin
 Bi talan û bi xapan
 Hev kuştin serbest kirin
 Bin destê stemkaran
 Îro bi çar ciyan bî

Sal hezar û nehsed û
 Heftê û çarê zayî
 Gel çûn gihiştin Merîx
 Hîn Kurd bê ziman mayî
 Tê kuştin û bi şîn in
 Gelê Kurd nedî şayî
 Şerm e di çerxê bîstan
 Bê maf ji hev belav bî

Riya paşverûyan berde
 Bigire riya Marksî
 Bindest bi wê serbest bûn
 Ku tu ji min dipirsî
 Nexwînî nebî çekdar
 Maf nagihe te bi qelsî
 Bêbuhar xweş pê zane

Ev gelê Kurd çawa bî

Bavên qîzan

Ah ji derdê bavê qîzan
Cizperestan wan çikûsan
Qîzan nadin xortên comerd
Didin dirav pîr û pîsan

Bavên qîzan malperest in
Paşverû gotin serbest in
Ji gelê Kurd belengaz re
Tu car pêşniyar nexwestin

Dema qîzan xwedî dîkin
Çi xwarinê bîdav dîkin
Li defterê dinivîsin
Ji bo qîzan biha bikin

Dawî defterê derdixin
Ew rast û çep li hev dixin
Ên kevin û nû didin ser hev
Ji bo ew qelen pîr bixwin

Çiqas pîvaz çiqas sîr xwar
Çiqas nan çiqas mehîr xwar
Xencî girar û dewê tîrş
Çiqas petêx û ecûr xwar

Piştî bîdavê defterê
Deh hezarên xwe dixin ser
Ji bo qelen pîr bistînin
Kesên bi Xwedê ne bawer

Xortên hejar û belengaz
Di guh wan de bûn mal wek saz
Diçin biyanî kar bikin
Bi perîşanî hal lawaz

Ew radizin li ber dîwaran
Têr xew nebin ew tu caran
Bi zor hin dirav didin hev
Piştî birîn in di bin baran

Dişînin ser bavên qîzan
Dilê wan bitirs in dîsan
Gelo bidin gelo nedin
Hefsar dikevin dest pîsan

Bavê qîzan wek neyaran
Berî didin hêvîkaran
Wek dewaran bazar dîkin
Dev davên panzde hezaran

Bi devê xwe ew sofî ne
Ji qelen re zik birçî ne
Deng dîkin em misilman in
Lê bi kiryarî pintî ne

Ji bo xwarin wekî gur in
Bê wijdan in dil kafir in
Bi gotinan xwe qenc dîkin
Lê yek ji yekî pîstir in

Panzde hezaran distînin
Bûk zava birçî dimînin
Ê deyn kirin heta didin
Dimirin û jînê nabînin

Ji ber wî dibe xizanî
 Ji xizanî jî nezanî
 Dema dibê m ev ne rast e
 Dibên kero ma çi zanî

Qîza biha bi rûmet e
 Em guh nadin ên wekî te
 Qîza ciwamêran nexwaze
 Ku tune bî qelenê te

Gelan tiştên kevin pêl kirin
 Sînor û bend derbas kirin
 Bi xwendinê xwe pêş xistin
 Qad û ezman tev par kirin

Zaroyên xizanan nezan in
 Zaroyên maldaran rêzan in
 Ji ber em hev xizan dîkin
 Xulam û bindestên wan in

Hêvî dikim pêş binêrin
 Gel nê meriyan naguhêrin
 Nebên nabe her tişt dibe
 Em karin xwe biguhêrin

Gelo ma ev qelen çi ye
 Kê bi qelen tê xwariye
 Ji pêxember û ji zanan
 Ji wan kê qelen xwariye

Bûk û zavan dilşad bikin
 Hûn alîkarî wan bikin
 Ji pismam û bav û biran
 Malkê ji wan re çêbikin

Wan çav neşkên pêşniyar bin
 Tev kar bikin sermiyandar bin
 Zarokên xwe xwendin bidin
 Ji Kurdan re bi serdar bin

Bi konetî xebat bikin
 Ên raketî şiyar bikin
 Bi çekdarî dijmin derxin
 Kurdistanê rizgar bikin

Bûm Bêbuhar ji ber pîsan
 Ah derdê bavên qîzan
 Ên paşverû Kurd paş xistin
 Cizperestan wan çikûsan

Rabin xortên Kurd

Hûn şiyar bikin şar û gundiyan
 Çekan hilgirin herin ser çiyar
 Bi ceng rizgar kin axa Mîdiya
 Zindanan vekin berdin girtiyan

Di salên nozdan Tirko ji hev ket
 Pir gel serbest bûn bes Kurd li paş ket
 Bêbuhar dibê xeman nexwin qet
 Roja azadî ji Moskow derket

Bîstê Abê (1966)

Sal nehse û şêst û şeşan
 Ev Kurdên Sûrî bextreşan
 Tev hejar û belengaz bûn
 Tev ketin rengê nexweşan

Hatime şeva bîstê Abê
Çavên min ji xew ranabê
Heta sibê ez raketim
Nizanîbûm wê çi bibê

Îsmail ban kir Yûsif rabe
Rabe bira kar xirab e
Ev hejarî û bindestî
Heta çi dem wê tim wa be

Mûsê Kinik li ber derî
Tevî wî hêzên leşkerî
Dêrî û dilreş dil bi kîn
Pîs û bêcir û serserî

Mûsa tu ne bi silav kî
Tê me sibê ji xew rakî
Xortên Kurdan wekên şêran
Ketin bindestê rovyakî

Girtin xortên bi nav û deng
Xistin hundir zindanên teng
Heta dadgêr ji Şamê bê
Hîn li me vebe dev û deng

Dadgêr bêcir û serserî
Dadgêr ji Şamê vegeerî
Ji jina xwe xeyidîbû
Li me vekir devê derî

Wî berda me du segên har
Wan herd segan rahiştin dar
Herdu bê wijdan û namûs
Li me dan û qîr û hawar

Ban kirin Yûsif Berazî
Rabûm ser xwe bi mêrxasî
Meşiyam bilez ber bi wan çûm
Wan ez girtim bi canbazî

Wan ez şilf û tazî kirim
Bi lêdanê bêhiş kirim
Kes hawar û gazî min nat
Bêhiş ketim min got mirim

Kuştin lêdan zor nê bi min
Mihre naxwazim ji dijmin
Çek tune ez li wan rakim
Hedan bikim ew tê ji min

Dijmin li ku be dijmin e
Yek ji yekî qenctir tune
Yê ku gelan bindest bike
Armanca wî tim kuştin e

Ji havînê sermê nexwaz
Ji zivistan germê nexwaz
Bo her tiştî amade be
Ji dijminan mihre nexwaz

Bi zanebûn tu kar bike
Bi xwîn û çekan çar bike
Ji dijminan xurttir bibe
Welatê xwe rizgar bike

Penda Bêbuhar li te be
Çiqas malê te pîr hebe
Wê diz malê te bidizin
Eger xanî te tune be

Xewnek xweş bû

Xewnek xweş bû şeva çûyî di xwe de bûm
 Gul û sosin rîhan hebûn di nav de bûm
 Bi can û dil ez lo dilo gelek şa bûm
 Ez wer serbilind û serbixwe bûm

Ez çûm nav zozana nav mêrg û gulan
 Ey lo dilo ew cî warê derd û kulan
 Ew buhişt e cî şalûl û van bilbilan
 Yek jê ew bilbilê dilşewitî ez bi xwe bûm

Ji xew rabûm ey lo dilo min tişt nedî
 Hêsir weşand min lo dilo sed bi sedî
 Min got Xweda xewn nîgaş bû rast bi min dî
 Temen çû rojke tenê dil şa nebû

Ey lo dilo li min çima tu wer dikî
 Bûm Bêbuhar hîn tê bi min ma çî bikî
 Her diçî agirê nava min gur dikî
 Bêmal kirim sersam kirim pergende bûm

Rabe bira

Rabe bira tu raketî
 Li mala xwe tu veketî
 Va fermanek nû derketî
 Me rakin ji ber vî xetî
 Ar bi mala Kurdan ketî
 Çî be halê vî miletî

Deng kin bi kurdî nêlînin
 Radyo û sazan dişikînin
 Xaniyan li ser me dixînin

Ji me re dibên hûn xayîn in
 Bi Xweda em ne xayîn in
 Gelac û neyar xayîn in

Bindest nikarin em tişt bikin
 Îro nikarin em şer bikin
 Qad û zevî me par dikin
 Bi me re şerê sar dikin
 Dibên hûn ji gelê Tirk in
 Zindan ji me tijî dikin
 Ji bo Kurdan winda bikin
 Îslam çima xwe kerr dikin

Tirk dibên hûn ne ji vir in
 Îran dibên ne ji vir in
 Erebb dibên ne ji vir in
 Ma ey Xweda em ji kur in
 Xortên Kurdan hev bigirin
 Ji bo me çêtir e mirin

Ez ban dikim sed hawaran
 Hêvî dikim ji hevalan
 Gazî bikin xwendekaran
 Ew bixwînin gelek zaran
 Ji bo milet bi rêber bin
 Me rizgar kin ji neyaran

Rabin gelî bira rabin
 Wek piling û şêrên çiya bin
 Dijmin divên em bela bin
 Ji rû dinê em winda bin
 Bi Xwedê em winda nabin
 Em ê rabin xebatkar bin
 Heta rabin serbixwe bin
 Tev Bêbuhar hemû şa bin

Newroz

Dîsa Newroza me hat
 Sersal û cejna welat
 Bîst û yekê Avdarê
 Ji dilê Kurdan narê
 Bi şev agir vêdixin
 Def û zirnan lê dixin
 Berf dihele li çiya
 Xumîn tê ji kaniya
 Deşt û çiya şîn dibin
 Bax tije balind dibin
 Kew û şalûl û bilbil
 Bi sed rengan vedibin gul
 Dengbêj û tembûrvana
 Xweş awaz tên ji wana
 Xort û keç dîlan dîkin
 Dilê gel tev şad dîkin
 Gul vedibin geş dibin
 Perwan li wan doş dibin
 Ew roj zivistan darê
 Dem dikeve buharê
 Koçer diçin zozana
 Pez didin pey şivana
 Şivan diçin bi rê ve
 Bilûran didin lêva
 Derdixin awazên kevnar
 Deng didin lat û zinar
 Newroz sersala Kurda
 Dîroka mêr û merda

Newroz û warê Mîdî
 Şerm e mayî bê xwedî
 Xort û keçên xwendevan
 Îro hûn in xwedî wan

Hûn tev nevî Kawa ne
 Çavên Kurdan li we ne
 Heçî nezan raketî
 Tişt bi dest wî neketî
 Zan nezana şiyar kin
 Kurdistanê rizgar kin
 Kurdistan ne serbest be
 Wê gelê Kurd bindest be
 Kurd bindest û diljar e
 Tev ji destê neyar e
 Derd û kulên Bêbuhar
 Divê Kurd nejîn diljar

Nizanim

Ez nizanim çi bêjim
 Tim rondikan dirêjim
 Ez pir sernat û gêj im
 Ji van çerx û demana

Nikarim hedan bikim
 Çawa rêkî çar bikim
 Germa di dil sar bikim
 Ji ber van êş û jana

Tiştê bi serê me hat
 Ji bo bindestiya welat
 Xortên ku rabûn xebat
 Pakrewan çûn pir zana

Bindest neyarê dijwar
 Ewya wekî gurê har
 Hinek li ser çiyayên sar
 Hinek di bin zindana

Ji ber malê talan bûn
Kurdên ku çûn biyan bûn
Gundên ji bin xopan bûn
Li van deşt û zozana

Ji ber zarên sêwî man
Bê dê û bav û xwedan
Keç û bûk û jinên can
Mêr neman li nav wana

Tev avêtin Kerbelan
Ji germê zarok qelan
Ey gelî şêx û melan
Ka dengê misilmana

Ji ber Qeladiza jar
Firokan barandin ar
Mamoste û xwendekar
Kuştin li dibistana

Bajar tev xopan kirin
Ên ji wan man bar kirin
Di şikeftan war kirin
Li bin berf û barana

Ji ber Şingala xopan
War û şana Yezîdxan
Çîpreş xistin şûna wan
Kes nehiştin ji wana

Cî ola Zerdeştê zan
Laleşa bi nav û şan
Dîrok û ola Kurdan
Ji pir dem û heymana

Li ser wan bûm dilbirîn
Xweş Kerkûk û Xaneqîn
Dijminê dilreş û kîn
Îro dest da ser wana

Li hawîr wan çiya û çol
Ku bikolî wir petrol
Zeft kir dijminê bêol
Xistin dest wan segana

Wan segên ber derê me
Tev ketin hundirên me
Ew bûn bela serê me
Xwarina me xwarin wana

Heçî ku zan be zane
Yê nezan be nizane
Dihn laş dêşe nizane
Tim dêşe laşê zana

Ev nexweşiya dijwar e
Ne ji îsal û par e
Hezar û sêsed sal e
Li ser me ev talana

Çîpreş hatin bi riya ol
Tirk û Teter û Moxol
Tim bi kuştin û pîkol
Li me wan bê wijdana

Xêrên li nav qada me
Ew bûn bela serê me
Bûn çermê rovî li me
Armanca nêçîrvana

Kurd ji bo gelan bûn pir
Ê hat û çû talan kir
Kurd hat kuştin bir bi bir
Bi destê wan hovana

Dijmin wekên gurê har
Heta niha jî ev war
Kurdên hejar û diljar
Tim di zecr û kovana

Kanî koma mileta
Ne şiyar e raketa
Qey wijdan ji wan qeta
Bûn alî bêwijdana

Lê dema çerxê bîstan
Kurd namînin bi kovan
Wê Kurd rizgar bin ji wan
Bi destên xwendevana

Gelê xwînê birijînê
Ew gel bindest namînê
Av dide dara jînê
Bi xwîna pakrewana

Şah û Sedam û Bekir
Nebên va Kurd çek çekir
We hîn agir zêde kir
Bi kuştin û zindana

Bêbextî we vala ye
Kurd di qada xwe de ye
Kurd raketî nemaye
Li dij we ne yên zana

Mam Bêbuhar ji zanî
Zanim Kurd çek dananî
Fêr girtin ji Barzanî
Wan şêr û pehlewana

Ez derxistim

Ez derxistim ji zindanê
Dam bin îşkenc û lêdanê
Hestî sînga min şikandin
Da dilê min êş û janê
Destên min dan kelepçekê
Ez rakirim nexweşxanê
Ez gihiştim devê derî
Min dî xortek kûr dinale
Min got jê re ma tu Kurd î
Hêsir weşand wek baranê
Min got bira çima digirî
Got min naxin nexweşxanê
Min got çima te naxinê
Got ji vê çerx û heymanê
Em tevde kirin biyan wan
Ji bo Kurd û Kurdistanê
Em giriyan me bi hev re got
Tif li vê dem û dewranê
Dengên me ketin ji qîrîn
Dengên me naçin cîhanê
Em bûn kole rûmet nema
Gelo çima kes nizane
Nexweş e zer û zixilî
Goşt lê tune çi buhurî
Xwişka biçûk dayika reben
Herduya bi hev re dan girî

Dirav li ba wan tune bûn
 Bera wan dan ji ber derî
 Hêvî Kurdan li jêr nema
 Li ba kê em herin gilî
 Ji wir ez birim mexferê
 Min dî kalek li wê derê
 Min jê pîrs kir bi erebî
 Çav dinerîn dev nagerê
 Min got apo ma tu Kurd î
 Ji min re got Kurd im belê
 Min got çî dikî li vê derê
 Got: Lawê min li vê derê
 Polîsê teres dema em dîn
 Li kalo xist derxist derê
 Ez wê demê bûm Bêbuhar
 Wer mam bi kul û keserê
 Ez derxistim ji wê derê
 Vegerandim şûna berê
 Ev tev ji bo Kurd şîret in
 Heta dema Kurdan werê

Şîn bû rîhan

Şîn bû rîhan lo dilo di nava dil de lê lê
 Berdaye reh dilo nav dilê min de lê lê
 Rîhan barê eşqê lê li min hilda lê lê
 Bar giran e li min lê rabim di bin de lê lê

Ah lê lê lê lê Rîhanê
 Tu delal î lê lê nav giranê
 Tu evîna dil bi janê
 Tu lewenda pir ciwanê

Ez digirim lo dilo li topa dinê lê lê

Kesek fena rîhana min tune lê lê
 Tu Rîhanê lo dilo pir şîrîn î lê lê
 Tu evîna dilo ber dilê min î lê lê

Ez li dinê ban dikim gilî dikim lê lê
 Navê te şîrîn e ez gazî dikim lê lê
 Destê min di kelepçek de lê ez çî bikim lê lê
 Ji min dîr î nikam lê ez deng bikim lê lê

Navê evîna min dilo ew Rîhan e lê lê
 Gul û sosin li Rîhan li hev geriyane lê lê
 Li ser sînga wê çiya û zozan e lê lê
 Roj hilat û zer bû li ser xuya ne lê lê

Şîn bû rîhan lo dilo li ser delavê lê lê
 Berdaye reh dilo di nava avê lê lê
 Li ser girtî lo dilo hûr xunavê lê lê
 Berdaye reh lo dilo di dil û navê lê lê
 Bûm Bêbuhar sêwî mam ji dê û bavê lê lê

Kurdistan

Çiyayên Kurdistan gelek bilind in
 Tevde avayî bajar û gund in
 Gelê Kurd tevde mêrxas û rind in
 Bê şah û sera bindest û bend in

Kurdistana me bûka cîhan e
 Gelek bedew e bi nav û şan e
 Petrol û çandin kana zêran e
 Em Kurd di nav de wer birçî mane

Em xwîn dirijînin ji bo Kurdistan
 Ji bo derxînin wê ji bin destan

Ew dayika me ye naz û dilovan
 Şerm e bindest be di çerxê bîstan

Kurdistan bindest ji mêj û zû de
 Gelek me doz kir em çûn bi dû de
 Diz û tolaz bûn pêşkêşên Kurdan
 Ji dest paşverûyan Kurd man bi şûnde

Dikim nakim ez tu çare nabin
 Milet raketî ew şiyar nabin
 Bê xwendin û zar qet şiyar nabin
 Li nav neyaran wê Kurd winda bin

Xortno hûn rabin ji xew şiyar bin
 Hûn tev bixwînin bi xwendevan bin
 Bi tank û firok bi leşkergeh bin
 Em bi merş û merş li ser çiya bin

Binên li Vêtnam çiqas mêrxas in
 Bi roj û bi şev ewna ranazin
 Şer dîkin ewna balindên baz in
 Xwîne dirijînin mafê xwe dixwazin

Vêtnam ji Kurdan ew ne mêtir in
 Em Kurd ji Vêtnam gelek pirtir in
 Di roja cengê wek şêr û gur in
 Ger em şiyar bin em hev bigirin

Xelk çûn ser heyvê Kurd bask şikestî
 Gepek nan dixwî ne bi serbestî
 Heta namûs jî neyar pê lîstî
 Ji ber hev nagirin em bi dirustî

Ji derd û kulan ez bûm Bêbuhar
 Bi roj û bi şev tim dikim hawar

Ji ber van Kurdên nezan û xemsar
 Ên zan ji hev re berber û neyar

Zarok bûm

Zarokê çûk bûm li mal
 Temenê min bû deh sal
 Jîn bi min wek nîgaş bû
 Min nas nedikir meh û sal

Umrê min bû bîst û çar
 Min nû bîr bir bûm ramyar
 Min dost dijmin nas kirin
 Derd û xem li min bûn bar

Roja Cejna Qurbanê
 Em derketin meydanê
 Herin ber sînore Tirk
 Ba Kurdên li dera hanê

Em li wir civiyan gelek
 Me da pey hev lek bi lek
 Em gihiştin ber sînor
 Me got Ereb derî vek

Em merî werin ba hev
 Bipirsin li halê hev
 Me hin alav kirîne
 Em diyarî bidin hev

Tirk li wir got gerî don
 Ereb got rûh min hon
 Dema herduyan wer got
 Em herd al nêzî hev bûn

Me ban hev kir bi qarqar
 Serbazan rahiştin dar
 Bi gilî û bi lêdan
 Em dan ber xwe wek dewar

Jin likumîn tev ketin
 Zarok ji dest wan ketin
 Tev riswa û serqot bûn
 Li bin guhên hev ketin

Bi girî dilşikestî
 Tim hejarî bindestî
 Em Kurd di qada xwe de
 Xîzan û bê serbestî

Kurdistana warê Mîdîyan
 Şerm e mayî bê xwedan
 Bi çar paran kirine
 Hevdînek jî rê nedan

Bi girî ez hatim mal
 Li rê min dî yekî kal
 Kalo li min nihêrî
 Got min hêsirên xwe vemal

Kalo got min were vir
 Wî gotin ji min pirs kir
 Got min çima tu digirî
 Min got ji ber derdên pir

Ez û kalo mijûl bûn
 Bi gotinan de em çûn
 Min got em sî milyon Kurd
 Çima man bê serxwebûn

Kalo kûr keser kêşa
 Dilê kalo pir êşa
 Kalo serê xwe hejand
 Wekî sersam û gêja

Kalo got pêncî sal bû
 Şêxek ji nav me rabû
 Navê wî Şêx Seîd bû
 Ew bavê me Kurdan bû

Şêxê me rabû wek baz
 Cîvandin Kurmanc û Zaz
 Wî serxwebûn nîşan da
 Ji bo Kurd bijîn fîraz

Gotina şêx me pê girt
 Her Kurdên qenc çek hilgirt
 Şêx got xortên Kurd lêxin
 Li vir nemîne yek Tirk

Me lêxist û Tirk şikest
 Pêk anî tiştê me xwest
 Me Amed tev rizgar kir
 Em li ser bûn karbidest

Serî li Tirko geriya
 Tirko ket sêra miriya
 Piştî wî hin Kurd kirîn
 Rabû li me vegeriya

Kurdên pîs ew kar kirin
 Çûn bajar talan kirin
 Talan xistin stûyê me
 Kurdan şerê me kirin

Ew Kurdên wekî kera
 Yên ku çav berdan pera
 Dan pêş Tirko der bi der
 Kurd kuştin li her dera

Kurd bû dubend bi hev ket
 Rejîma me li hev ket
 Tirko dest da ser welat
 Şoreşa me ji hev ket

Şêx girtin bi darxistin
 Zan li welat nehiştin
 Ên welat berdan revîyan
 Ên ku Tirko ew kuştin

Li bajar û gund û çol
 Xûn li qadê kirin gol
 Bi hezaran Kurd kuştin
 Malbat birin Anadol

Xort bi rê de qir kirin
 Kal û pîr riswa kirin
 Keç û bûk û jinên can
 Namûsa wan pêl kirin

Li Dêrsim û li Zîlan
 Li Amed û Mûş û Wan
 Agirî û Sêrt Erzirom
 Li Sason û Ezircan

Xopan kirin şar û gund
 Ew rewş û nîgarên rind
 Kesek tê de nehiştin
 Bûn warê pepûk û kund

Kemal û Kenan paşa
 Wek gur û gornebaşa
 Jin û zêç û pîr û kal
 Kurd kirin koma laşa

Jinên avis tev birin
 Zikên wan singo kirin
 Zarokên wan derxistin
 Zarok jî serjê kirin

Kurdên li Gelî Zîlan
 Dijmin dan hev pîr û can
 Bi agir şewitandin
 Bîst û du hezar ji wan

Derd û kulên me pîr in
 Yek ji yekî mezintir in
 Hezar sal bûn gelê Kurd
 Firar zindan û mirin

Gelê Kurd tim bi şîn e
 Çi bêjim dawî nîne
 Dîroka Kurdistanê
 Rûpela wê bi xwîn e

Kalo çîroka xwe got
 Hêsirên wî hatin cot cot
 Berê ez Bêbuhar bûm
 Wî hinavê min jî sot

Min bawer kir ên nezan
 Pêk nayînin doza giran
 Kurd tu car rizgar nabin
 Tev nebin xwenda û zan

Zarokên biçûk

Hûn mezin dibên ev zarên çûk in
Dibên nezan in dibên zarok in
Bi ramanî hûn li me binêrin
Em hem mande ne hem jî dîrok in

Me xwendin bidin hûn ne poşman in
Di mande de em serwer û zan in
Pêşveçûna mirov bi destê me ye
Em jî mirov re rewş û zan in

Belê mezinno em çûk in niha
Ûdê me nagirin ên mejî zuha
Lê em xizne ne derî girtî ne
Di me de hene tiştên pir buha

Ji me pir çêbûn key û pêxember
Ji me derketin serdar û rêber
Ji me pir rabûn cangîr û leheng
Çi pîkolî ba em bûn li hember

Em in ew xortên dibin xwendevan
Em in pêşketin avayên cîhan
Bi xwendin me demkî çêkirin
Em çûn ser heyvê bi rol û raman

Va em amad in li her devera
Ji bo em herin ser her extera
Bêbuhar zane di taristanî
Li nav mirovan em dibin çira

Wek hev negirin em heta mezin bin
Hinek wê pîs bin hinek wê rind bin
Ên ji me pîs bin wê ew nizm bin

Ên ji me qenc bin wê ew bilind bin

Em Kurd in

Em Kurd in torinên bavpîrên xwe ne
Di çerxê bîstan de em hîn wek xwe ne
Pir gel li cîhanê navên wan hebûn
Îro navên wan tune çûn winda bûn

Wek Fenîqî û Hûtî û Somerî
Hindik man Suryan Kildan û Aşûrî
Em gî Kurd tu carî winda nabin
Ji ber tu carî jî dijmin re xwar nabin

Ji bo mafê xwe em xwînê dirijînin
Şerm e li me ku em xwînê nerijînin
Tu car em bernadin dayika xwe welat
Em ê wê rizgar kin bi ceng û xebat

Mizgîn li mezinan em ên çûk gihan
Em bi raman rabûn xort û keçên zan
Hezar mihr li gorên pakrewana
Bila em jî bigihin karwanê wana

Ew kesê ku ji bo mafê xwe bimire
Di dîroka gelê xwe de wê nemire
Ji dûr hatin welatê me par kirin
Hatin bi zor namûsa me pêl kirin

Ser ax û bin axa me dibin dixwin
Bi ser de me digirin û li me dixin
Qada me yek e çima em çar par in
Bê xwendin birçî hejar û bê zar in

Bigire ji Xorasan heta bi bêlan

Xelîcê kevin heta Marmara Yûnan
Jêr digotin Kurdistana Mezin
Dijmin ketinê biçûk kirin hin bi hin

Em guh nadin ên xwe firotin oldar
Em xapandin welat dan destê neyar
Va me nas kiriye riya Marksî
Ew riya maf xwestin û netirsî

Dilxwazên me pir bûne li welata
Wê em bigihin mafê xwe wek felata
Dijmin nikarin bindest kin ên şiyar
Bimirin Kurdên xwe firotin wek dewar

Kurd tim bi ceng dara jînê diçînê
Dara jînê tim av dide bi xwînê
Çiqas dema Kurdan reş û ne xweş e
Lê tim Bêbuhar bi vîn û dilxweş e

Ji ber li Kurdistanê pêwest e ceng
Ilem Kurd hildin ala xwe ya sê reng

Nûh

Nûh pêxember keştîk çêkir
Hov mirov civand lêkir
Av ji zemîn keliya rabû
Dibên cîhan tev xopan kir

Ser çiyayê Cûdî xewinî
Nûh keştî bir lê sekinî
Dema av qediya zuha bû
Li hawîr keştî bû şênî

Wê rojê Kurdistan ava bû
Bi sedan sal serbixwe bû
Kurd li ser gelan ferman kir
Heta dijwar Zehak rabû

Zehak ji gelê Kurd pir kuşt
Ji gelê Kurd nêvî nehişt
Li ser kursî stemkarî
Li nav gola xwînê rûnişt

Ji nav gelê Kurd ê nemir
Rabû Kawayê Hesinkir
Kawa textê Zehak rûxand
Zehak kuşt û serî jêkir

Rojeke nû ji Kurd re hilat
Jîneke nû ji Kurd re hat
Xuhermendên xwe saz kirin
Kurd ji bindestî bûn felat

Welatê xwe ava kirin
Dor sê çerxan ferman kirin
Ji Hind û heta Yûnanê
Li hawîr xwe ferman kirin

Ketin ola Zerdeştê man
Kurd û Ermen Hind û Îran
Bûn rewşenbîrên cîhanê
Pad gihandin Hind û Yûnan

Lê sed efsûs û mixabin
Rabû Iskenderê Mezin
Pirtûkxane şewitandin
Kurdistan xopan kir ji bin

Wî Kurd bê zanyarî hiştin
 Wî bi sedan zana kuştin
 Dawî ew çû li Hindê mir
 Pir welat bê xwedî hiştin

Xuhermenda Kurd ji hev ket
 Kurd tev li bin guhê hev ket
 Ê mir û yê bû birîndar
 Ê ku welat berda derket

Wer ma dema rast hilnanî
 Welat tev bû malwêranî
 Hatî welat bindest kirin
 Cerdên Roman û Sasanî

Ceng çêbû li nav herd yala
 Wer dirêj kirin pir sala
 Kurdistan bû meydana şer
 Kurd bûn qurbanên herd yala

Heta gihişt wan hov bera
 Çîpreş û Tirk û Tetera
 Tev Moxolên zirz û xwînmij
 Kuştin ji zan û serwera

Tim bi kuştin û berxwedan
 Bi hawar û ceng û halan
 Jin û zêç li ber lîngan çûn
 Alîk pergendi û talan

Heta niha jî wer mayî
 Nedîn serbestî û şayî
 Hemû dewletên koledar
 Wan Kurd kuştin bi tevayî

Wek Nûrî û Şah û Kemal
 Ji Kurd re nehiştin heval
 Xwestin qada Kurd winda kin
 Ji Kurd re nemîne pergal

Li pişt wan sê axayên wan
 Frans Ingilîz û Amerîkan
 Ji çewser û axên wan re
 Kurd bûn beratê ber segan

Xêr û bîrên welatê me
 Bûne çermê rovî li me
 Hemû dewletên koledar
 Tu carî nabin dostên me

Neyarên me yarên wan in
 Ji ber ew nîv kerên wan in
 Hin Kurdên bîrûmet hene
 Bi ser de simsarên wan in

Wê dem bê xwenda pir bibin
 Wê Kurd hemû şiyar bibin
 Xwedanên malê şiyar bin
 Diz nikarin malê bibin

Belê ez bûme Bêbuhar
 Lê ez pir dilxweş im ev car
 Ji gelê Kurd ez bawer im
 Wê bindest nemîne tu car

Ji ber xwîne pir dirijînin
 Pakrewanan pir datînin
 Dijmin çiqas zorê bikin
 Wê Kurd mafê xwe bistînin

Xortên koneger

Xortên Kurd ên koneger
Divê hûn pîr şiyar bin
Bes e ji hevketî bin
Hûn bend bend û par par bin
Heta hûn bend bendî bin
Wê tim çewser li kar bin
Tu car hûn pêş nakevin
Wê tim Kurd stûxwar bin

Hûn pêşkêşî Kurd dîkin
Kone û partîzan in
Armanca we tev yek e
Hûn lawên Kurdistan in
Riya we Sosyalîzm e
Ne yek û bê peyman in
Gelê Kurd çav li we ye
Wê çima hûn xemsar bin

Barê li ser milê we
Barekî pîr giran e
Barê ku nê hilgirtin
Ew bara Kurdistan e
Çewseran par kirine
Bindesta deh çerxan e
Eger hûn xwe nekin yek
Hûn di bin de ranabin

Kurdên li nav jîn dibin
Pir qat tê de diyar in
Hin jê beg û axa ne
Hin karker û cotkar in
Hin jê şêx û melan e
Hin sofî û oldar in

Hûn pêşengî wan dîkin
Divê hûn pîr zana bin

Kurdistan rizgar nabe
Bî dest sist û xemsarî
Gelê Kurd pîr êşiyayî
Ji çewser û maldara
Hûn rabin wek Dimitrov
Kastro û Guevara
Hûn wek wan û Ho Şî Min
Canbêzarên Kurdan bin

Sal hezar û nehsed û
Heftê û heft ê zayî
Dema elektron e
Şerm e Kurd bindest mayî
Yan Kurdistan rizgar kin
Yan bimirin bi tevayî
Yan jî xwe bidin alî
Kurên we wê binbar bin

Kurdistan weke dehl e
Şêr û piling tê hene
Xortên ku ji pê rabe
Gelek jîr û zane ne
Dema ku di mand de bê
Ewna bi kêrî me ne
Bêbuhar rind bawer e
Wê ew di bin de rabin

Delalê

Delalê bejn ziravê
 Dêma te wek heyv û tavê
 Ew kirasê hevirmêşî
 Te berdaye ser balavê

Kembera zêr çimbil pêda
 Te li nava xwe girêda
 Bi ronî dêm û kemerê
 Te şaş kirim di şewqê da

Te por li alîkî şeh kir
 Bi çavên reş awir te kir
 Bi awirên herdu çavan
 Te jîna min pergende kir

Jîn pergende dil xweş nabe
 Wê nexweş be derman nabe
 Nexweşî ku derman nebe
 Gelo ew êş wê çawa be

Şîrîn wek te bû tûj awir
 Şahzade û çelengiya pir
 Wê jî wek te li Ferhad kir
 Ferhad wer çû li çolan mir

Gerdana te şûşa mey e
 Masa meyê sînga te ye
 Gotin ji lêvên şekirî
 Ewya ji min re meze ye

Min şûşa mey mêt bi lêvan
 Min meze xwar ji herd lêvan
 Ketim bêhişiya evînê

Bêhiş im ji wê demê ve

Pêşî evînî jiyan e
 Ku têwer bî buha can e
 Canê şîrîn pir buha ye
 Lê ji bo yaran erzan e

Tewr barê giran ranekî
 Karê ji xwe mezintir nekî
 Ku dilê te guh li te ke
 Ji mîrvetan qet hez nekî

Bi evîna te bûm diljar
 Te ez hiştim bê mal û war
 Te jîna min kir zivistan
 Te wer ez hiştim Bêbuhar

Jîna buhar tê tune be
 Wê mirina min tê de hebe
 Ez dibînim mirina min ew
 Delalê wê bi destê te be

Yê evîndar tim bêhiş e
 Gunehkar evîndar kuje
 Ez nexweş im tu bijîşk î
 Min derman ke min nekuje

Qencî û neqencî ji hev in
 Cuda dibin li dij hev in
 Hêvî dikim qencî bikin
 Bi pey neqencî nekevin

Dîlber

Dîlber ji bo çî ketim bin destan
Wek gulê jê bûm ji nav gulistan
Va ez ketime zindana dijmin
Welat ketî dest sê pûtperestan

Ji bo welat ez ketim zindanê
Ez tî û birçî di bin lêdanê
Mirin hatiye ber herd çavên min
Jîna ez tê de kes pê nizanê

Dîlber tu zanî ji kur im kî me
Xortekî Kurd im rehê Arî me
Bi mêrxasî Kurd dîrok tev zane
Lawê Kawa me neviyê Mîdî me

Dîlber ez zanim dotmama min î
Gelek sal bûn tu li hêviya min î
Ji bo serbestî ketim zindanê
Xizan û bindest tu jî wek min î

Dîlber tu ji min hez dikî
Ji ber wî tiştî tu pir lez dikî
Yara min û te buha welat e
Divê ji welat pirtir hez bikî

Welat bindest be tu jî bindest î
Koledar tu car qencî nexwestî
Heçî koledar wî tim xwîn mêtî
Berjewendî xwe wî tim parastî

Gelê bindest be birçî dimînê
Dijmin di nav de pîsî diçînê
Dibe berberî kuştin û talan

Ji nav welat tê tim hilma xwînê

Riya serbestî min pê bawer kir
Her xortekî Kurd min ew şiyar kir
Ku bêm kuştin jî li ber nakevim
Ji ber ez yek bûm min wek xwe pir kir

Îro xortên Kurd tev bûn partîzan
Li nav Kurd nema xortekî nezan
Kurd bûn Pêşmerge şoreş rakirin
Êdî zêft nakin kuştin û zindan

Şerm e bindestî ji îro pêva
Kurd bimînin wek dewar û hova
Li ber xwe didim ji bo serbestî
Divêm Kurd bijîn wekî mirova

Di zindanê me tewr ne kêmayî
Te bindest mehr kim ew e kêmayî
Hela binêre li gelên cîhanê
Gelên wek me pir kî bindest mayî

Dîlber dixwazim tu canbêzar bî
Tu bi gernasî weke Leyla bî
Bidî pêş keçan bibî şoreşger
Yan jî wek Leyla bimirî winda bî

Lê mirovên qenc tewr winda nabin
Di dîrokê de nav winda nabin
Tu car guh nedin mirovên bêkêr
Ku sax bin jî wê sêra miriyan bin

Ji ber bindestî ez bûm Bêbuhar
Dilê min tijî ji kîna neyar
Xort û keçên Kurd gelek silav ke

Serî danaxim li ber koledar

Mafê me

Gelo kanî mafê me
Çima em ber dîwar in
Ti gel wek me nemane
Em hejar û bêkar in
Zevî ji dest me birin
Em bindestê neyar in
Bê rûmet û bê ûd in
Em ne yek in çar par in

Xanî li ser cotkaran
Dijminên me anîn xwar
Heçî ku dostên me bûn
Li ser me tev bûn simsar
Tev wek pez û dewar bûn
Li me bûn wek gurên har
Ên ku hogirên me bûn
Li me bûn dolpî û mar

Pir ji xwendevanên Kurd
Ji xwendinê derxistin
Birin xistin zindanê
Bi daran li wan xistin
Pergala jîna Kurdan
Dijminan ji hev xistin
Em gelek Kurd paş ketin
Ji ber ku em dirust in

Ez bang dikim hevalno
Hûn bicivin li dor min
Divê hûn xwe bikin yek

Bi kêr nê ji hev ketin
Ku ne bi tevayî be
Kar bi tenê nê kirin
Nikam zorê bidim we
Ev şîreta tê ji min

Heta em bend bendî bin
Dijmin tiştekî nadin me
Wê ew tim bibin bixwin
Xêr û bêrên qada me
Wê tim em çar parçe bin
Wê nebe yek xaka me
Tu gel alî me nakin
Ku nebînin dada me

Belê dijmin xurt bûne
Çekên wan ên xurt hene
Lê li hember çekên wan
Ê me çiyayên me hene
Ji alî aborî de
Dijmin bi hewcî me ne
Hemû gelên pêşverû
Ew tev li pişta me ne

Em di warê xwe de ne
Divê em tewr netirsîn
Ji ber em xwedî maf in
Dijmin ji me ditirsîn
Ji ber em hev nagirin
Ji wî tiştî em qels in
Hinek xwendevan hene
Divê li hev bipirsîn

Tiştek ji me kêr tune
Şiyarkirin kêr mayî

Divê hemû gelê Kurd
 Şiyar bin bi tevayî
 Ji ber ku ne şiyar bûn
 Hezar sal bûn wer mayî
 Ceng û hevkuştin û şîn
 Li nav Kurd nebû şayî

Hûn Partî xwe girêdin
 Ji dil hûn rabin kar bikin
 Dakevin nav gundiyan
 Heçî nezan şiyar bikin
 Bar hilnedin ser Xweda
 Hûn li milê xwe bar bikin
 Hûn bi rastî kar bikin
 Welatê xwe rizgar bikin

Lê welat rizgar nabe
 Llem bi xwendin û çek
 Lê tewr çek nê hilgirtin
 Heta ku hûn nebin yek
 Ku rast welat dixwazin
 Divê hûn xwe bikin yek
 Bi xwendin û çekdarî
 Hûn karin qad bikin yek

Tiliyên xwe bidin hev
 Av di nav re narije
 Tiliyên xwe ji hev dûr xî
 Wê av hemû birije
 Mirov ji hev dûr kevin
 Dijmin xwînê dimije
 Bi tenê dest hilîne
 Wê dijmin te bikuje

Bêbuharê dil neçar

Ma wê tim bi hawar ke
 Her Kurdekî ji Kurdan
 Divê barê xwe rake
 Dikeve cengê kare
 Sed dijminî winda ke
 Şerm e di xew de mayî
 Tewr serê xwe ranake

Rewşê

Rewşê negirî ev evîn e
 Tewr rondikan nebarîne
 Yek pêşî hêsan dibîne
 Ku têwer bû binî nîne

Şîn û girî qe sûd nade
 Baxçê evînê av nade
 Bavê te erzan te nade
 Yê min jî qelen pîr nîne

Pismamê te ketî riya te
 Te dixwaze ji bavê te
 Tim dide pey min û pey te
 Ew dilreş û dil bi kîn e

Apê te jî mejî qirêj
 Paşverû û ziman dirêj
 Paş vedigere tewr nare pêş
 Ew min kêmi xwe dibîne

Nizanin evîn jiyan e
 Evîn buhara dilan e
 Pîr buha ye ne erzan e
 Yê nezan erzan dibîne

Dilê her kesî yê wî ye
Ne arz û para kesî ye
Her kes ji xwe re çêbiye
Mafê kesan li dil nîne

Ax ji rejîma êlîtî
Ji hovberî û kerîtî
Hîn milletê me pê girtî
Mirovatî hîn nedîne

Li ser hev qelen pir dîkin
Li hev xwe zîrt û gur dîkin
Wek dewaran bazar dîkin
Dibên qîza erzan nîne

Dibên qîz erzan be şerm e
Şerm û tomet e li ser me
Tu rûmet nade keça me
Ma yê li hember me kî ne

Dixwazî riya ap û xal
Xwişk û bira pîrik û kal
Xelat dirav û kurk û şal
Her kes ji xwe re distîne

Pir tomet û şerm û fedî
Ji bajar û heta gundî
Ji wan re bû serbilindî
Yê ku qelen pir bistîne

Ew qîzên xwe didin hina
Dirav pir mêrê sê jîna
Hildidî xwe barê guna
Yên pir sofî û hecî ne

Bernadin irfên pêşîyan
Em pir ji ber wan êşîyan
Kurd tev bajar û gundiyan
Berovajî bi ol girtî ne

Ev rejîma paşketin e
Êlîtî ji hevketin e
Gel bi ezmanan ketine
Hîn haya me ji me nîne

Hemû olên li nav cîhan
Cihû file û misilman
Kes naxwin qelenên keçan
Heta yê ku Zerdeştî ne

Hemû ol qelen hil dîkin
Tim bi çewtî re şer dîkin
Pirtûkên rêdar jî vekin
Dî wan de jî qelen nîne

Ma wê çi bike Rewşa delal
Bêbuharê can û dil kal
Hîn ji me re divê çend sal
Her kes mafê xwe bistîne

Va rabûne xortên ciwan
Hemû yê zan û xwendevan
Hîn keys neketî destên wan
Her yek vê êşê dibîne

Karker û cotkar

Em qatên bindest karker û cotkar
Bi hezaran sal birçî û diljar
Bi roj û bi şev em qe venedihesiyar
Me tim kar fikir serdestan dixwar

Xanên me koxik koşkên wan bilind
Me tim cot fikir ew bûn xwedan gund
Em tev rêncber bûn navmalên wan bûn
Ew bûn li ser me beg û pozbilind

Xwe didan pêş em li paş dihiştin
Me dest hildida wan em dikuştin
Mîrzayên me bûn em bûn kolên wan
Wana ji me re jiyan nedihîştin

Bi hezaran sal ew bûn koledar
Wan pîj dikirin tim rolên dijwar
Wan kar bi zorê bi me dikirin
Lê me kar fikir dilsar û xemsar

Wan tev dixwarin bax û zeviyên me
Karkerên wan bûn şar û gundiyên me
Dema me digot hûn talanker in
Wan digotin: Na Xwedê daye me!

Lê hûn zanibin yek maldar dibe
Li hemberî wî xelk xizan dibe
Wayî ji xwe re rolek çêkirî
Pê malê xelkê didize dibe

Me li Şîkago hev girt û kar kir
Yekê Gulanê me şoreş rakir
Lê me bi sedan pakrewan danîn

Heta me Cejna Karkeran çar kir

Marksê mezin nivîsî danî
Li nav karkeran ew bû jiyanî
Karker radibûn dihatin kuştin
Lenînê mezin pêşî pêk anî

Roja karkeran ji Moskow hilat
Ronî wê rojê ron kir her welat
Maldar nikarin ronî vemirînin
Roja jiyanê bindest bin felat

Çewser û maldar hez nakin ji me
Di her deman de ew in li dij me
Ew dirûxînin em ava dîkin
Ji ber wî tiştî nikarin bi me

Bila pîj bikin her rolên dijwar
Va em bûne yek karker û cotkar
Ev fût û xapan tewr sûd nade wan
Ev xwîn mêtin û ev rol û ev kar

Ev das û çakûç nîşana me ye
Avaya welat bi zendên me ye
Maldar tune bin em xweş jîn dibin
Lê jiyana wan bê me tune ye

Ev xebata me bê west û bê rev
Em ê mirovan tev bikin wek hev
Divê nemînin kesên xurt û qels
Hemû pişkdar bin gel bixwin wek hev

Ji dest xwînmijan ez bûm Bêbuhar
Hejar û birçî bindest û bê war
Bibim xwedan pad ez jî serbest bim

Wek gelan bibim xwedan pişk û par

Jîn

Min jîn tev li ser yarê da
Min diravên xwe tev lêda
Tu car ji pey venagerim
Ez ê herim tim bi pey da

Bûm nêrçîrvanekî pêwest
Jîna min çû tev ger û west
Ku de here reha nabe
Llem ez wê bigirim bi dest

Ê rast evîndar ranaze
Ji ber rast yarê dixwaze
Wê ew bigihe armanca xwe
Yê ku yara xwe bixwaze

Pêşî evînî hêsan e
Zû çar bibe ew jîyan e
Ku têwer be zû çar nebe
Tev êş û derd û kovan e

Kesê hê evîn lê zor dibe
Çav dibînin dîkor dibe
Tê spartinê evînê
Di wê rê de winda dibe

Guneş ji dîna çavan e
Ewya ji dil re rêzan e
Çav dibîne dil hez dike
Ziman jî pêwendê wan e

Ji evînê bûm Bêbuhar

Xizan û hejar û bêwar
Çiqas evîn li min zor ke
Ez nayê spartin tu car

Heçî ew kete evînê
Divê her zorî hilînê
Divê tu car nê spartin
Llem yara xwe bistînê

Destê bi tenê

Destek bi tenê deng nade
Gotin bê kiryar sûd nade
Kurd bindest ji hevketî bin
Çewser mafê Kurd qet nade

Sê par ji Kurd wek qereçî
Wer mane bêwar û birçî
Hem ji ber sermiyandarên Kurd
Hem ji ber çewserên li cî

Kude diçin Kurd hejar in
Bê denge ne bendewar in
Bi hezaran çûn welatan
Bê rûmet û xulamkar in

Hin kes hatin ji der û dûr
Wana hev girtin bûne stûr
Li ser Kurd û welatê Kurd
Bûn xwedan kiyan û destûr

Dijminê Kurd ne dijmin e
Kurd ew bi hev re dijmin e
Ji hezar sal heta niha

Bî rastî hev negirtine

Hin Kurd mafê Kurd doz dîkin

Hin Kurd jî şerê Kurd dîkin

Dibin bend bend hev dikujin

Dijminên xwe ji bîr dîkin

Kurd ranabin bi yek bizav

Hin Kurd çav berdidin dirav

Carkê bi hev nê girêdan

Zû diqetin wek tayên xav

Ku Kurd zan bin xurt û mên in

Xwedan qad û xêr û bêr in

Kurd ne bi hewcî xelkê ne

Hin xelk ji axa Kurd têr in

Ma Kurd ji bo çî paş ketî

Ji ber axa û êlîtî

Divê Kurd êlîtî berdîn

Ji Kurd re divê yekîtî

Ji xemên pir bûm Bêbuhar

Ji Kurdên pîs û koledar

Zanim bila ez xembar bim

Lê ez dilsar nabim tu car

Li pişt min tên xortên ciwan

Va dixwînin wê bibin zan

Wê Kurdistanê rizgar kin

Wê deynin pergala jiyan

Dem

Dem ne ya kesê zade ye

Dem dema kesê xwende ye

Kes ser kesî re tune ye

Her kes kurê bavê xwe ye

Guh nedin tiştê buhurî

Mirov bi mirov dikirî

Bi milyaran xelk mift mirî

Keskî haj ji wan tune ye

Hatiye dema wekhevî

Tu bixwînî tê pêşkevî

Nabin yek bavpîr û nevî

Navbera wan sed sal heye

Ev dema çerxê bîstan e

Ne dema hov û teban e

Dema hişyar û zanan e

Nezanî şerm û gune ye

Gel pêş ketin bi zanyarî

Îro meydana ramyarî

Kesê zan ê nezan xwarî

Yê nezan mal pergende ye

Maldar û oldar tev hev in

Ewna û çep li dij hev in

Qels ji ber xurtan direvin

Xurtî li ba yê zane ye

Buhurtin şerên şûr û dar

Hatine şerên germ û sar

Ji hev cuda nabin tu car

Meydan a kesên kone ye

Zan ketin şûna xweşmêran

Guh nadin top û bêtêran

Şerê exter û stêran

Va diyar û amade ye

Bûm Bêbuharê dilkeder

Ristan dixwînîm der bi der

Mirovên bêhiş wekî ker

Dibên ne ti felsefe ye

Keça min

Keça min rabe bixwîne

Jîn pir xweş e bi zanyarî

Ku tu xwenda bî tê zan bî

Tu çî bikî tê bikarî

Ku nexwînî tê nezan bî

Nezanî warê neçarî

Bimînî çav vebî dîlkor

Tu çî bikî tu nikarî

Keçên xwendevan paqij in

Mal bi timtêl û nişmîn e

Xortên ku tên wan dixwazin

Ên xwenda û efendî ne

Di warê xweş de jîn dibin

Mirov dizane ev jîn e

Ku zarokên wan çêdibin

Ew zarok jî efendî ne

Ew zarokên ku nû radibin

Divê dê û bav xwende bin

Wê dê û bav fêr bidin wan

Wê ew zarok jî xwende bin

Wê bi zanyarî pêşkevin

Wê ramandar û zane bin

Hinek ji wan ramandaran

Di mêjû de wê nav hebin

Ku nexwînî tê nezan bî

Tê belengaz û hejar bî

Wê rêncberek te bixwaze

Tê xizan û tengezar bî

Tê karker û zarok li mil

Tê tim zivêr û dilsar bî

Tê tim li zeviyan kar bikî

Tê kinc qirêj û gemar bî

Birayê te jinê bîne

Wê birayê jina xwe be

Xwişka te here mêr bike

Wê ew jî xuha mêrê xwe be

Ku zarokên te birçî bin

Ma wê kî bi kêrî te bê

Malxwê te xizan û dilsar

Heta bimirî li ber te bê

Divê her kesek bixwîne

Xwendin jîn û rewşenber e

Ne hewcî li zêr bigerî

Xwendin ewya zêrê zer e

Heçî nexwendî nezan e

Bindest birçî û rêncber e

Bindest rêncber û birçî

Ewya armanca çewser e

Ku şerê xizanî bikî

Divê tu pêwist bixwînî
 Tu ji xwe û ji gelê xwe re
 Tovê jiyanê biçînî
 Binêr li gelên Ewropa
 Bî xwendin û pêşveçûnî
 Dîwanên Cegerxwîn bixwîn
 Her tişt gotî tê bibînî

Li cîhanê her kes zan in
 Hemû mirov ji hevdu ne
 Çima hin jîn xweş in têr in
 Çima hin birçî jîn tune
 Heçî xwendî dostê xwe ye
 Nezan bî xwe re dijmin e
 Berê gotine zikê têr
 Haj ji zikê birçî tune

Kude çûm min rastî nedî
 Ji derdên pir bûm Bêbuhar
 Min temen kir pêncî û çar
 Tev jîn bûm xizan û diljar
 Min derman jê çêtir nedî
 Ji bo yên xizan û diljar
 Derman ji wan re xwendin e
 Şîret li te û yên guhdar

Zivistan

Zivistana sar dirêj kir
 Zivêr bûm buhar nat ser min
 Bûm nexweşê nav nivîna
 Herdu nigên min nêr ber min
 Êş giran e ez dihelim
 Hîn bijîşkek natî ser min

Derzî û derman bide min
 Ji bo nigên min bên ber min

Bi roj û şevan dinalim
 Ez pîr dêşim derd giran im
 Şev dirêj e xew nayê min
 Êş ji ku ye ez nizanim
 Hêz dikim nav di xwe didim
 Dikim rabim ez nikarim
 Gazî dikim kesek nayê
 Ez bê dost û bê xwedan im

Xwarin tune ku ez bixwim
 Zarok li hawîr min hûr in
 Birçî ne bî şev ranazin
 Geh digirîn û geh diqîrin
 Dibên bavo em birçî ne
 Xewa wan nayê bê xwarin
 Bi roj û şev kêferat in
 Li ber çavên min e mirin

Gelo kî karîbe wekî min
 Hednê bike di vê zecrê
 Laşê wî wekî pola be
 Bi vî derdî ku ew nemire
 Kesek tune rabe ser xwe
 Li bijîşkan ew bigere
 Bijîşkê zan min derman ke
 Ku ev derda ji min here

Lê li vê cîhana bêbext
 Pîr kes bindest wek min dibin
 Xwarina mirovan hebe
 Dostên mirovan pîr dibin
 Xwarina mirovan nemîne

Dostên mirovan kê m dibin
 Ji sedî pênc ên qenc hene
 Ewna jî wer dilsar dibin

Heta mirov pîs û qencan
 Ji hev derxe wan nas bike
 Jê re divê ramana pir
 Karibe çareser bike
 Heta kesan ji hev derxe
 Wê jîna xwe winda bike
 Gelo dê her kesek karibe
 Qencan ji pîsan nas bike

Hin kesên bêkêr tên ba min
 Dibêjin bira tişt nabe
 Dibêjin Xweda comerd e
 Ev tengayî wê derbas be
 Ew nizanin derd qul neke
 Bi hêsanî derbas nabe
 Hey ew dilê min qul dike
 Heta qul ke wê çawa be

Ew nizanin îro her sê
 Tiştên ku wana ez xistî
 Yek xizanî yek nexweşî
 Yek ê mezin e bindestî
 Ewna her sê barên giran
 Li ser min in bi pêwestî
 Ji ber wan nexweş im sar e
 Gunehê min buhar xwestî

Ku buhar bê wê xweş bibim
 Ez ê rabim ji nav ciyan
 Herdu nigên min bên ber min
 Wê ez ê rabim ser piyan

Xebat bikim bi mêranî
 Têr bikim zikê birçiyar
 Ez alî nexweşan bikim
 Ez rakim hemû ketiyan

Lê zivistan çî dirêj ke
 Llem wê buhar bê ser min
 Wê bijîşkên nû derkevin
 Min xweş bikin wê bên ser min
 Lê xort bûm min buhar nedî
 Kal çî bikim buhar bê ser min
 Gelo felek bû yara kê
 Ku felek bibe yara min

Ka çima felek nabe yar
 Ji ber jînê mirin li pê
 Lê ku rûmetparêz mir jî
 Di mêjû de ew jîn dibe
 Her kesê rûmetparêz be
 Di jînê de wê wer bibê
 Yên ku li pê min buhar dîn
 Ê min Bêbuhar jî dibê

Dêm cewherê

Dêm û enî te cewher in
 Çavên te belek û qer in
 Wek qurûxê tîj ji ber in
 Wek qîranê wer perwer in
 Du nûnên xwar heyv li ser in
 Du biskên elîf li ber in
 Dil û hinav ji min birin
 Tije ah û keser kirin
 Dîsa tu evîna min î

Lê yarê bes te çav kilda
 Bî yalê qurçok bimir da
 Barê giran li min hilda
 Te tîra xedeng li dil da
 Ji zecran va min ol berda
 Jiyan û mal min bi derda
 Dil bû warê kul û derda
 Gavekê nehatî bi virda
 Dîsa tu evîna min î

Tu Perwîna koşka Qeyser
 Dilê min eywan li hember
 Te ronî dayê seranser
 Wek eynê min xwe dî li ber
 Li ber kişand min sed keser
 Raman û dil bûn ceng û şer
 Te li dil da tîr û xencer
 Ketin dilê min sed keser
 Dîsa tu evîna min î

Tu dêmdurê hinark sêvê
 Diran sedef le`le lêvê
 Enî şemal birû heyvê
 Dê gulînê xuh xunavê
 Ji bejnê da tu ziravê
 Neyşekira li ber avê
 Dê xinizê dijwar bavê
 Bi çavan kuştîm vê gavê
 Dîsa tu evîna min î

Qirka te nigê eywanê
 Li wê balê ez heyranê
 Wek te tune li cîhanê
 Têm tewafê seredanê

Deng dayê bi nav û şanê
 Anadol û Xorasanê
 Gelek dem ketim zindanê
 Ji bo te nehatim amanê
 Dîsa tu evîna min î

Sînga te spî mermer e
 Wek ayîna Iskender e
 Du camên cemşîd li ser e
 Du kanî jê dertên dere
 Yek her jîn e yek kewser e
 Li qatê textê Qeyser e
 Ev dil Xusro tev leşker e
 Bi dijmin re ceng û şer e
 Dîsa tu evîna min î

Şox û şengê ez hevalê
 Li ber dilê min delalê
 Ez heyrana bejn û balê
 Gelek tu şox û şepalê
 Poz çilakê dêm bi xalê
 Bi sêvên min didî yalê
 Ji neyar re tu evdalê
 Tu ji min re kerr û lalê
 Dîsa tu evîna min î

Pir biwêj wek min dîn kirin
 Te ew wek Mem û Zîn kirin
 Wek Ferhad û Şîrîn kirin
 Dilên wan tev birîn kirin
 Tev bêzar û bê jîn kirin
 Giş bê war û bê şûn kirin
 Tev dilsar û bê vîn kirin
 Wek Cizîrî û Xanî kirin
 Ji ahê te ew tev mirin

Dîsa tu evîna min î

Ka Herîrî ka Senanî
 Feqê Teyran Batî kanî
 Wana bawer bi te anî
 Li wan zor kir wêjevanî
 Ketin belan ji pîr zanî
 Dest berdan ji wî jiyanî
 Dîsa wana dawî nanî
 Carê yek mir serî danî
 Te li wan kir malwêranî
 Dîsa tu evîna min î

Kanî Bêkes kanî Hejar
 Ka Pîremêrd kanî Dildar
 Kulê mêrxur dilê wan xwar
 Ew bûn biwêj kirin hawar
 Ji ber ji wan re bûyî bar
 Ewna ji te re bûn dozdar
 Tu ji wan re bûyî neyar
 Kula wan yek te kir hezar
 Dîsa tu evîna min î

Kanî Baban kanî Goran
 Ew bilbilên Gor û Soran
 Te li wan kir barê giran
 Ji derdê te bûn biwêjvan
 Di zindanan ew jî pîr man
 Hêsirên çavên wan bûn baran
 Ew jî bûn wek Feqê Teyran
 Heta mirin wer dil bi jan
 Dîsa tu evîna min î

Ji derdê te bûm dilbirîn
 Ez dinalim wek Cegerxwîn

Dil bi kul û zecr û evîn
 Ji bo navê te yê şîrîn
 Te rê tev ji ber wan birrîn
 Hinavê min tev kir birîn
 Ez bûm tûtak û bûm goyîn
 Roj û şevan dikim qîrîn
 Dîsa tu evîna min î

Ew bejna te qed û qamet
 Wek sero bêtûk silamet
 Evîn li min kir xîramet
 Wek zahidan dikim taet
 Tim bi zecr û ah û îlet
 Carkê min nedît roj derket
 Dil bi êş û ser ne rehet
 Di zindanê nema taqet
 Dîsa tu evîna min î

Bê wijdanê bê mirwetê
 Êdî bike merhemetê
 Dinalim ji vê îletê
 Ez tix dikim xwîna reş tê
 Heta çî dem di vê qetê
 Nema hedna min bê te tê
 Êdî derkev ji paş perdê
 Bêbuhar im di doje tê
 Ez jî bibînim buhiştê
 Zanibim evîna min î

Apo

Apo çima diçî hecê
 Piştî werî qencî nekî
 Apo çima navê heciyan
 Berbat û wer riswa dikî
 Jinkên te çar in tev li mal
 Bes a biçûk dilxweş dikî
 Xêra te qet nagihe kesî
 Malê xwe vala ro dikî

Diçî didî xelkê Hîcaz
 Ewna ne bi hewcî te ne
 Petrol û zêr malê dinê
 Ew tev li ba wana hene
 Xelkên hejar birçî reben
 Kurd in ji dê û bavê te ne
 Tiştê ji hec pêştir li te
 Birçî û jaran têr bikî

Kurdên hejar birçî reben
 Bê pişt û bê xwendin û zar
 Hinek di zindanan rizîn
 Kuştin gelek pir jê firar
 Leşker li nav namûs nema
 Lawê Siûd jî tev neyar
 Zarok û jin birçî li mal
 Çêtir ji hec wan têr bikî

Warê te namûsa te ye
 Namûs nebe ol jî tune
 Zanî welat warê te ye
 Pêştir ji law qîz û jinê
 Namûs eger ket bin nigan
 Çi bikî bi wî malê dinê

Ol û heca yê Kurd ew e
 Rabî welat rizgar bikî

Em Kurd ketin terîqetê
 Xelkê bi konî kar kirin
 Em Kurd ji şêx re bûn xulam
 Dijminan Kurd tev par kirin
 Kurdan li qadê cî nema
 Xelkan li heyvê war kirin
 Xurtî ketî destê neyar
 Xurtî tu jî zû çê bikî

Mizgeft û bangdana melan
 Wan rê ji dijmin re vekir
 Dijmin bi ol ketin welat
 Hembêz ji wan re Kurd vekir
 Piştî nigên wan cî xwe girt
 Qencîk bi Kurdan wan nekir
 Xurt bûn welat talan kirin
 Êdî nikarî deng bikî

Tirk û Erebi dijwar Ecem
 Ewna bi Kurd re şer dikan
 Ewna bera Kurdan didin
 Ew tên li şûn Kurd war dikan
 Keskî misilman deng nekir
 Nabê çima hûn wer dikan
 Dijmin bi tizbî ew naşike
 Tank û firokan pir bikî

Malên me dijmin tev dixwin
 Em kar bi nanê zik dikan
 Îro beg in em man xulam
 Baran ji wan re radikan
 Piştî ku ew xwarin dixwin

Em av li destê wan dikan
 Apê hecî qayil dibî
 Tu wer xwe bênamûs bikî

Kurd tev bi hewcî wek te ne
 Apê hecî rab kar bike
 Îro li Kurdistan şer e
 Malê xwe tev qurban bike
 Zû rab bi Kurd re dest hilîn
 Kurdan bi şer rizgar bike
 Piştî welat azad bibe
 Dîsa tu karî hec bikî

Lawo negirî

Lawo negirî bavê te me
 Ez jî wek te şerpeze me
 Dilê min bi kul û xem e
 Wek Ceyhûn tim hurm û lem e
 Min jî jîna xwe xêr nedî
 Dilê min wek agir germ e
 Lawo negirî bavê te me
 Ez jî wek te şerpeze me

Ev agir ne yê niha ye
 Hezar sal bî bû bela ye
 Tim vêketî ew wer maye
 Ev şewat li nav Kurda ye
 Ev agira li me germ e
 Divê vemire êdî şerm e
 Lawo negirî bavê te me
 Ez jî wek te şerpeze me

Şerm û fedî qet nemayê

Rûmet nema li dinyayê
 Kurd wek pezê li çolayê
 Hema kî hat xij berdayê
 Ji dema bav û kala de
 Stemkarî tim li ser me
 Lawo negirî bavê te me
 Ez jî wek te şerpeze me

Qirakê reş hatin ser me
 Ew veniştin li qada me
 Xwarin tev xwarin ji ber me
 Tişt nehiştin wan ji bo me
 Ne tu roj e ne tu dem e
 Alîkar tune ligel me
 Em Kurd hejar in bindest in
 Kes napirse li halê me
 Lawo negirî bavê te me
 Ez jî wek te şerpeze me

Bavê bindest wê çî bike
 Ziman tune pê deng bike
 Wê bindestî qayil bike
 Qayil nebe wê çî bike
 Ew xanîn ku me lêkirin
 Nekar birin tev ji dest me
 Lawo negirî bavê te me
 Ez jî wek te şerpeze me

Dikim razim xem nêlînê
 Dinalim ji vê birînê
 Evîndar wek Mem û Zînê
 Serî didim bi mizgînê
 Em jî wekî Bengladeş
 Ka Xweda yekî bişînê
 Ew dest bavên zorê

Ev agir vemire ji ser me
Lawo negirî bavê te me
Ez jî wek te şerpeze me

Ma bi girî tê çî bikî
Zik birçî bi çî tê bikî
Mêjû tune mêze bikî
Zimanê xwe winda bikî
Dema ku em bûn misilman
Mêjû û xwendin çûn ji dest me
Lawo negirî bavê te me
Ez jî wek te şerpeze me

Gilî kim mafê mervanî
Ez bang kim bi her zimanî
Maf bi gilî ku min nanî
Ez ê rabim bi mêranî
Ez ê bigihim ba Barzanî
Wî barê Kurdan hilanî
Lawo negirî bavê te me
Ku li bavê xwe bigerî
Min bibînî Pêşmerge me
Ku ez mirim tu li şûn min
Mirin ji bo min ne xem e
Lawo negirî bavê te me
Ez jî wek te şerpeze me

Ku ez mirim herim şehîd
Mêvan bim li ba Şêx Seîd
Ku ji bo maf ez çûm şehîd
Nav bimîne mêrxas egîd
Ku nemirim ez deng hildim
Bêbuhar im li ba te me
Lawo negirî bavê te me
Ez jî wek te şerpeze me

Çavreşê

Dîsa ji nû wê dîn kirim
Ez bûm xulamê çavreşê
Bindest kirim bêzar kirim
Wê hiş ji min bir dêmgeşê
Jê pir min xwest wê dil neda

Wek roj ji Loristan hilat
Wayê çî xurt rewşen veda
Bêlan bigir ta paş Xelat
Şingal bigir ta Serheda
Wayê bi min wek mar veda

Dêm mehweşê porzêr zerê
Ma tê bi xopanî çikî
Nakî ji min qet bawerê
Herdem dilê min reş dikî
Bersiv bidî çawa Xweda

Av jîn di nav dayê gelo
Bîngol li ser sînga te ye
Ez tî me pir dûr im gelo
Ew av li min bêsûde ye
Min xwest te camek jê neda

Ez wer evîndarê te me
Bayê evînê dîn kirim
Wek Mem di zindana te mam
Dawî te ez wek Zîn kirim
Zor bû li Zîn got Mem xweda

Dest galê wan biskan bike
Sorgul di bin dêmê derîn
Sînga spî zû ser veke

Herd sêv li bin bîn enber in
Xwezî te jê maçek min da

Ger tê ji min rast pirs bikî
Textê Mîtan sînga te ye
Mêjû ji Kurd re rast bikî
Ev Waşokanî ya me ye
Çi bikim felek wê rê neda

Bejna te wer rast wek sero
Çi bikim bi wê jîna min çû
Bûm Bêbuhar ev roj ne ro
Ger ez biçim lê Kurd neçû
Mêrxas herim ev canfîda

Pêşmerge me

Pêşmerge ez Pêşmerge me
Şerker ji bo warê xwe me
Bimire dijmin bes ez heme
Dozdar ji bo mafê xwe me
Pêşmerge ez Pêşmerge me

Pêşmergeyê ez çek di dest
Ez şer dikim kêfxweş û mest
Armanc bi Kurdistan e qest
Dijmin hemû bûn yek li me
Pêşmerge ez Pêşmerge me

Nûroj ji serê çiyar hilat
Min dî neyar ber bi me hat
Leşker wekî pez bûn civat
Wek gur min dî di nav de me
Pêşmerge ez Pêşmerge me

Wan bir bi bir bindest dikim
Ez çekan ji wan kom dikim
Kurdên heval pê çek dikim
Cengên giran bûn bar li me
Pêşmerge ez Pêşmerge me

Tên min firok pir wek kewa
Ewna ji jêr diçin hewa
Sarox di destê min çewa
Lêdixim nikarin ew bi me
Pêşmerge ez Pêşmerge me

Lêdixim çawa dadixim ji jor
Ez dibirrim wana ji dor
Êdî nema karin bi zor
Şerê giran dîtin ji me
Pêşmerge ez Pêşmerge me

Zanim welat dayika min e
Ew Şêx Seîd bavê min e
Îro di destê dijmin e
Wek Bêbuhar hawar li me
Pêşmerge ez Pêşmerge me

Bû bar li çar al şer bikim
Kuştin ji dijmin pir bikim
Ez Kurd ji wan rizgar bikim
Bindest tu car xweş nê bi me
Pêşmerge ez Pêşmerge me

Di pesnê de

Di pesnê de tu hêja yî
 Tu gulnaza li baxça yî
 Gulistana li Kurdistan
 Evîndara me xorta yî

Bejn qeytan tu dêm mehweş
 Te mey da min kirim serxweş
 Nema karim hedan bikim
 Benî ez mam ji çavên reş

Fedî êdî ji min re bû
 Gelek nîgaş di dil de bû
 Gelek nîgaş bi kêr nayê
 Hemû ew çûn tev vala bû

Çi ez wer mam di xeydê de
 Wekî Yûsif di bendê de
 Ji dîndara te dinalim
 Eyûb im ez di hednê de

Benî wer mam gelek salan
 Wekî dêran û evdalan
 Hêvî dikim mihre bikî
 De bes êdî di van halan

Te wek min pir kirin bêmal
 Te ew tev kirin dîn û lal
 Ji dil de ez birîndar im
 Çi fîxan ew gelo çar yal

Hêvî dikim bi mizgînê
 Ji yarê kî silav bînê
 Wekî xelkê ji dil şa bim

De bes êdî bi ahîne
 Buhara xweş ji wê dûr im
 De bes êdî bi vê jîne

Şeva tarî te ronî da

Şeva tarî te ronî da
 Bi wê rewşê te ez kuştim
 Ji ber bejna te pir nazik
 Bi wê dîne nexweş xistim
 Kulên min tev di dil har bûn
 Çima yarê te dûr xistim
 Nema karim bikim hednê
 Evîndarî li paş xistim

Li dil ket çû wekî tîrê
 Ji bo wî min nedî derman
 Ji ber wî ez dikim qîrîn
 Nema armanc çî dil fîxan
 Gelek dem bû dinalim ez
 Ji ku bînim bijîşk Luqman
 Wekî Luqman perîzade
 Dizane ew bike derman

Ji rewşana di perwînê
 Nikam ez dil li ber bigirim
 Perîzadeya wek horî
 Bi nêçîrê nema digirim
 Bi sed rengî te rewş da min
 Dîtirsim ez bi wî bimirim
 Gelek sal bûn te pişt da min
 Nema yarek xwe lê bigirim

Tu wer carkê li ber min rûn

Ez sed carî bi hêvî me
 Dilê min wek kelê qehwê
 Bî kovan im çî xemgî me
 Dikim ahîn çî reş dûman
 Wekî bombê li Horşîme
 Li min êdî bike mihre
 Temen tevde di tarî me

Yê zor da min evîndar bûm
 Nema karim bikim sebrê
 Li min ron kir te wek rojê
 Li dawî ez kirim qebrê
 Li piştî kêf û şabûnê
 Li nav dojê ketim zecrê
 Buhar dîsa li min reş bû
 Çî dem wê roj li min vegrê

Dost û neyar

Ku kê got ez dostê te me
 Hûn tu carî bawer nekin
 Gelek şerm e em bixapin
 Neyar li dor me gelek in
 Va ez ji we re dibêjim
 Gotinê di serê xwe kin
 Çav vekirî guhdar bin
 Şopa hevdu winda nekin

Sond bi Zend û Avesta
 Dadî li cîhanê tune
 Bira birê xwe di kuje
 Tevde ji bo malê dinê
 Gelek hevdu dixapînin
 Her yek bi yê din dikene

Kurdo ku tu bawer nakî
 Biger bi çavên xwe binê

Ma ku ne bi şer û zor be
 Wê kî mafê te bi te dê
 Ma kî nebî Mihemed e
 Ew riya rastî bernedê
 Eshabîyan ji bo kursî
 Kuştin Elî şêrê Xwedê
 Wan kuştin Hesên û Hisên
 Ê kuşt ji bo kursî nedê
 Gunehê wan tu car naçe
 Wê çî bêjin li ber Xwedê

Va hûn bi çavên xwe dibînin
 Ma ew Vêtnam wa li ku ye
 Amerîkan li dawî dinê
 Mafê wî li Vêtnam çî ye
 Nîkson firok şandin Vêtnam
 Wî bi hezaran kuştîye
 Bajar û gund xopan kirin
 Hîn dilê wî xweş nebûye

Ew Cezaîra belengaz
 Mafê Fransa lê çî bû
 Dema ket nav milyonek kuşt
 Sed û bîst sal bindest mabû
 Bî tank û top firok hat ser
 Sê parên welat wêran bû
 Dîsa milyonek hat kuştin
 Heta ewya serbixwe bû

Ew Kurdên bindest li Iraq
 Wan doza mafê xwe kirin
 Wan dest dan darê tîfing

Wan şerên zor germ kirin
Bi firokan çûn ser Kurdan
Bajar û gund xopan kirin
Heta niha jî sar nebû
Bi hezaran mirov mirin

Kurd revîn ketin şikeftan
Nexweş û birçî bê derman
Va deh sal bûye şer dikin
Hîn bêhêvî û bê guman
Koma miletan deng nakin
Qey ev kuştin xweş tê bi wan
Bûm Bêbuhar gazî dikim
Nizam xwedan dad li ku man

Agirê welat

Ar bi welatê min ketî
Arekî pîr dijwar e
Agir gelek ji mêj de
Ne arê duh û par e
Min xweş hawar û gazî
Lê gelê Kurd ne şiyar e
Gelê Kurd çav venabe
Zanim ji dest neyar e

Agir ket çol û çiya
Şînahî tev rûxan kir
Kesek tune vemirîne
Heta di axê kar kir
Cî nema kes lê rûne
Milet ji hev belav kir
Kurd man dîl û belengaz
Neyar li şûn wan war kir

Kurd îro tev bindest in
Man neçar û belengaz
Hin bûne alî neyar
Hin ji hev re xêrnexwaz
Hûn bigirin ji Ebedan
Heta bi tixûbê Laz
Tu bigir ji Anadol
Nav Ermen û pişt me Laz
Hûn bigirin ji Xoresan
Tixûb Şingal û Qefqas

Hîn jî ew agir mayî
Em vemirînin nikarin
Ji min nê dest hilînim
Hawîr min sê neyar in
Ew her sê misilman in
Wana goştê me xwarin

Dinivîsim

Dinivîsim bi sed ahîn
Evya tevde ji bo Kurdan
Bixwînin da hûn şiyar bin
Hûn zanibin hemû derdan
Ji pêşî de ji Kurd kuştin
Bi lêdanê di bin zindan
Ji Kurdên zan yek nehiştin
Ji xelkê man nezan şûndan

Ji bo çî wer gelê Kurdan
Hemû Kurd man di vê zecrê
Bi zîwarî buhiştixwaz in
Bimînin wer heta gorê

Nebin sofî hêvî nekin
 Ji bo Kurd şêx negot ev rê
 Ramandar bin bi xwendinê
 De bes êdî gelo ev rê

Ji bindestî hêvî nekin
 Ji baz nîşan hilînin hûn
 Piling serxweş bi mêranî
 Wekî wî bin bila tev hûn
 Wekî şêr hûn bi hurmîn kin
 Di bindestan ne ker bin hûn
 Ji van hersêyan celew bigirin
 Da serbestî bixwazin hûn

Ev şêx û melên me dibên
 Hûn vî tiştî bawer nekin
 Ev bê olî pê çewt nebin
 Li ber destên me tobe kin
 Ji bo zekatê bidin wan
 Şêx û melan ew parve kin
 Bêbuhar ji we re dibê
 Gotinê di serê xwe kin

Bila dilê we tev yek be
 Hûn xwe li hev mezin nekin
 Li Kurdistan serfîraz bin
 Xwînmij li we zorê nekin
 Hey Bêbuhar ku dinale
 Derd û kulên wî gelek in

Fermendarê bêrûmet

Ez çî bikim ji vê demê
 Rûmet mayî di hindikan
 Ev demeke pir ne baş e
 Şêr ket bin zora kûçikan
 Îro mêrxas tev reben
 Qels bûne mêrên ciwanikan
 Ewên tev qîrêj û gemar
 Hinek boyax li qaşikan
 Ew nav di xwe didin dibên
 Mêrxastir im ji gelean
 Mêrxas hemû bêrûmet bûn
 Dem bû dema tirsonekan
 Balindên baz çav şikestin
 Huner ket çavên çêlekan
 Nandar û zan man bi şûnde
 Rûmet bûye ya parsekan
 Box û beran man devgirtî
 Gotin bû ya sêwelekan
 Pir şerm e li qîzên bavan
 Dixapin bi newêrekan
 Bejn û balên wan xweşik in
 Xwe dixin rewşa mîrekan
 Ji Kurdan re ew dilreş in
 Kurd dixapin bi henekan
 Xwefiroş li nav me pir in
 Ji wan nas dikim hinekan
 Bûm Bêbuhar dikim qîrîn
 Dengê min diçe felekan
 Hûn çav vekin tev şiyar bin
 Tu car rê nedin çilekan

Bira

Bira xwe mezin neke
 Dawî gerdûn ma çi ye
 Gelek padîşah hatin
 Yek negihişt dawî ye
 Çiqas mayî li gerdûn
 Ilem dawî mirî ye
 Xuhermend hêz û leşker
 Wî li pey xwe hiştiye

Bi tac leşker rûniştin
 Wan bi hêz ferman kirin
 Ji cengê re amade bûn
 Kelat û birc lê kirin
 Ew gelek cengawer bûn
 Wan cîhan bindest kirin
 Dema ku ew çûn gorê
 Bi xwe re tişt nebirin

Kanî ew şahê mezin
 Ê Newşîrwan û eywan
 Kanî ew şanê bilind
 Kanî dadgêr ka dîwan
 Navê wî bilind bûbû
 Li nava hemû cîhan
 Kê digot wê wînda be
 Ew tişteki bê guman

Çiqas mirov bireve
 Ew nagihe felek bilez
 Kanî zana Zeradeşt
 Ehrîmen û Hurmiz
 Ka Siyamend ka qeda
 Tev felek ketin qerez

Ku dest diavêtin lahor
 Gernas tev dibûn wek pez

Ka Cemşîdê qehreman
 Pir bi dêwan re şer kir
 Pir mêrxas hatin cîhan
 Keskî mîna wî nekir
 Bû cîhangîrê cîhan
 Bi felek havil nekir
 Cemşîd pir gernas kuştin
 Wî jî jiyan li ser kir

Kanî Rustem kurê Zal
 Mêrxasî Xweda dayê
 Çiqas cîhangîr hatin
 Rustem bi şer berdayê
 Keskî li ber xwe negirt
 Li tev goka dinyayê
 Dema li ber mirinê
 Dilsar bû ji dinyayê

Ka Kawa tev hevalan
 Dema wan şêremerdan
 Zehakê dijwar kuştin
 Kurd ji zindanan berdan
 Çiqas şer giran dibû
 Tu carî wî pişt neda
 Bîst û yekê Avdarê
 Wî kir cejn li Kurdan

Tu bibî wek Kerîmxan
 Dîsa tu mezin nebe
 Tu bibî wek Keyxusro
 Bi dinyayê şa nebe
 Quretiyên vala neke

Haya te ji te hebe
 Rabe tu xebat bike
 Ji Kurdan re talde be
 Tu mafê Kurdan bistîn
 Wek xelkê serbixwe be
 Tu jî wek wan mêrxasan
 Bila navê te hebe
 Kurdekî wek Bêbuhar
 Ew pesndarê te be

Hene du neyarên min

Hene du neyarên min
 Herdu hatin mala min
 Pîstir in yek ji yekî
 Yek xizanî yek dijmin

Wana şerê min kirin
 Mala min wêran kirin
 Ew li min mihrê nakin
 Ew xwînxwar in wek gur in

Dijmin nifûs ji min bir
 Bi mafê min nê mikur
 Cî ji min re wî nehişt
 Divê winda bim ji bin

Dibê tu ne Erebi
 Tu li nav me biyan î
 Gotin dide rûyê min
 Divê ne li ba me bî

Nahêlin ez kar bikim
 Du qurûşan ez çar bikim

Pê xwarinê bikirim
 Zarên xwe xwedî bikim

Pere nema li ba min
 Pir hejar bû halê min
 Hemû ketin vî halî
 Tev gundî û merî min

Xîzanî bû alî wî
 Ew jî bû hevalê wî
 Ew jî bû neyarê min
 Wî şer kir heta dawî

Ez rabûm çûm mala xwe
 Gihiştim nav zarên xwe
 Xwarin tune bidim wan
 Gîriyam li ser halê xwe

Zarokên min ranazin
 Xwarin ji min dixwazin
 Ji wan re berpirsiyar im
 Ew ji min dîkin gazin

Ez çî bikim lê dayê
 Çî ketim vî belayê
 Ev tiştêkî pir zor e
 Xewa birçîyan nayê

Derî kar li min girtin
 Qad ji destê min girtin
 Hîn ew pîkolî dîkin
 Gunehê me em Kurd in

Ev gunehê pir mezin
 Me kar kir ji bo dijmin

Îro dijmin rabî jor
Vaye em ketine bin

Ev guneh ne yê me bû
Yê bav û kalên me bû
Ji dijmin re kar kirin
Pê dijmin serbixwe bû

Îro pîkolî dîkin
Kurdan tev birçî dîkin
Zarok birçî ne li mal
Bav belengaz çî bikin

Wan bi ol em xapandin
Serî li me gerandin
Em in belengaz îro
Me ne zar e ne xwendin

Gazî bikin ên rû pêş
Bila rabin bi dil êş
Alîkarî me bikin
Heta em jî herin pêş

Em bibin xwedan kîyan
Xwedan maf xwedan jîyan
Bila em jî zane bin
Wekî Rûs û Amerîkan

Ji ber vê bûm dilbirîn
Ez jî bûm wek Cegerxwîn
Di vê rê evîndar im
Ez jî wekî Mem û Zîn
Bûm Bêbuhar dinalim
Wekî tûtak û goyîn

Ewrê reş hat ser Cezîrê

Ewrê reş hat ser Cezîrê
Kurdno hûn bikin tevdîrê
Me hay ji dinyayê nîne
Wek kevirê binê bîrê

Me got ev ewra baran e
Ev tev xêra ji ezman e
Derket ew tev toz û gemar
Ji bo Kurdan tev ziyan e

Ewrê reş pir cî xopan kir
Rez û baxçe ji bin rakir
Wî ewrî bes ji dinyayê
Mala me Kurdan wêran kir

Min ji we re nivîsiye
Hûn zanibin sûde çî ye
Ew neyarê me Kurdan e
Wayî xwîna me mêtîye

Em bûn hejar ji dest dijmin
Ji bêlan heta bi hesin
Dijmin em kirin ejnebî
Em bêkar man tev mêr û jin

Bon nadin me ji temwînê
Ne xweş li me dimeyzînê
Qada me ji dest me birin
Hemû tişt bû bi kirînê

Bi şev û roj em kar dîkin
Em nikarin xwe têr bikin
Şerm e ji xatûnên Kurdan

Îro pembû berhev dikin

Şekir birinc biha kirin
Zeyt û çay ji me qut kirin
Bon tune em pê bikin
Ji Ereb re erzan hiştin
Ji Kurdan re sê qat kirin

Tev zanin ne wekhevî ye
Neyarî û çavsorî ye
Ev biratî tev derew e
Pîkolî û bindestî ye

Xebat bikin bilezînin
Destên hemîyan bi hev gînin
Em tev bibin wekî biran
Sosyalîzmê bi cih bînin

Ev cih ê Kurd û Ereb e
Ev neyarî bê sebeb e
Destên gemar ketin nav me
Lê haya we ji we hebe

Em tev bibin wekî bira
Em nebin wek berx û gura
Bila em yek ê din nexwin
Em azad bin ji xwînxura
Bûm Bêbuhar tebat bikim
Heta gazî bê ji min re

Şehîd Leyla Qasim

Sorgul di baxê Kurd hebûn
Yek jê tu bû Leyla delal
Kurdên qirêj hîn ew hene
Dijmin tu car nade mecal
Destên gemar wan tu kuştin
Tevde bi lêdan qîr û nal
Ev tişt tu car naçe ji dil
Em dil bi kul çî bikin bi mal
Em bê heval em bê kes in
Çawa bikim Leyla heval

Karê te kir em zanibin
Rêber û jîr zana tu bû
Kurd tev divê pê zanibin
Pêzan û rêzan jî tu bû
Canê bedew fida te kir
Tevde ji bo jîna me bû
Beisiyên Iraq tiştê kirin
Leyla Filistîn wer nebû
Keskî li cîhan deng nekir
Carkê nebû ev pirs û qal

Zindan ji bin xopan bibe
Qîrîn û nalîn û girî
Dijwar çiqas hatin dinê
Kê çav derand dest jêkirî
Îro Sedam tiştê dike
Xûy ji Hecac Yûsif birî
Zindîq e ew jî wek Yezîd
Wî kuşt Hisên kurê Elî
Miftî Iraq wî tev melan
Xûna me Kurdan kir helal

Çi bikim melên xwînxwar bi ol
 Ol pêl kirin çav dan peran
 Bejna li wan wek ê Xidr
 Ew xwînmij in tev wek guran
 Wan wek melên Harûn Reşîd
 Wan ol firot fermankeran
 Ewna dibên Îslam em in
 Tiştên dîkin ê kafiran
 Îslam û ol dûr in ji wan
 Xwîna biran kirin helal

Pêşmergên mêrxas û heval
 Rabin ji bo şer kar bikin
 Bexda bikin barût û ar
 Hebsa Nihaye xopan bikin
 Bigirin Sedamê pîs celad
 Piştî we kuşt wî kaş bikin
 Koşkên Sedam wek ên Yezîd
 Kund hêlînan tê çê bikin
 Wan wek Ataturk xwîn rijand
 Xwîna me Kurdan çarde sal

Ehmed Hesên kurê Bekir
 Evna ji bo çî wer dikî
 Tu wek Şîmir bêol û pîs
 Rabû bi Kurd re şer bikî
 Cabê Xweda çawa bidî
 Xwîna hejaran ro dikî
 Leyla keça Qasim Hesên
 Bê maf çîma lê wer dikî
 Îşkenc te da wê wek Moxol
 Darda te kir ew dîn û lal

Xorto

Xorto ku tu bibî Xusro
 Tac tune bî tê çî bikî
 Ku tu bibî wekî Şêrgo
 Ma bê xwendin tê çî bikî
 Dirav li ba te tune be
 Ji tirî naxwî libekî
 Xwendin û dirav tu nebî
 Tê doza xwe bi çî bikî

Yê nezan çiqas mêrxas be
 Maf nayê bi dest nezanan
 Neyar tu carî natirsîn
 Ji destvala ji xizanan
 Dirav ew Xwedayê qadê
 Meriyan dixê rêza zanan
 Mirov radibe bi xwendinê
 Ji gerdûn diçe ezmanan

Eger ji min bi berkevî

Eger ji min bi berkevî
 Naxeyidî tu yekcarî
 Yarê tu car li min negire
 Mihra te cergê min xwarî

Ez pesnê bejna te bidim
 Çiqas bibêm dawî nayê
 Bibim biwêj wekî Hejar
 Ez belav kim li dinyayê

Te por reş e wek reş kon e
 Te dêm spî wek heyvron e

Te çav belek li ser ebrû
Kevanê Rustem herdu ne

Dêma te geş wek gewher e
Taca Xusrewî li ser e
Qirka te beştê mermer e
Eywana Dara li ser e

Li sînga te du sêv xuyan
Wek wan tune li nav cîhan
Li nav herduyan Geliyê Laleş
Yek jê Şingal yek jî Sîpan

Neyşekira şîrîn balê
Li ber dilê min delalê
Tu şah bûka Birca Belek
Şeva Newroz û sersalê

Çepel dirêja bê dizgîn
Te bi xwe re kirim xemgîn
Rabe derkev ji paş perdê
Carkê tu bide min mizgîn
Bûm Bêbuhar kûr dinalim
Li ser te ez bûm dilbirîn

Kulê dil

Kulê dilê min bes bêşê
Pir dinalim ji ber janê
Ji êşê xewa min nayê
Şev dirêj e zivistanê
Şev reş e çira vemirî
Bi derdê min kes nizanê
Ez nexweş im va çend sal in

Wek min tune li cîhanê

Ji ku bînim bijîşk Fûad
Li derdê min ew mêze kê
Li ber serê min ew rûnê
Ji ser min mitêlê ew çekê
Mitêl tev qirêj û gemar
Ma kê li bin hedan bikê
Ez nexweş im bijîşk mirî
Ez çî bikim hey felekê

Ez çî bikim lê felekê
Tu bi min re xîz ketî
Ji gelan re tu şiyar î
Lê ji min re tu raketî
Karê neyar va li pêş e
Karê min bes li paş ketî
Ji neyar re alîkar î
Lê ji min re bêrûmet î

Zehakê dijwar

Zehakê dijwar rabû
Ew neyarê Kurdan bû

Wî ji Kurdan gelek kuşt
Kurd man bê heval û pişt

Kurd tev revîyan ser çîyan
Ew ketin nav devîyan

Kurd gelek ketin tengî
Li Kurdan bû derengî

Ji Kurdan Kawa rabû
Xortekî şehreza bû

Wî Zehakê xwîn mij kuşt
Kawa li şûn wî rûnişt

Mizgîn ji Kurdan re hat
Roja Kurdan nû hilat

Zivistana reş bar kir
Buhar li şûn wî war kir

Berfa li ser çiya heliya
Hurmîn ketin kaniya

Gul û sosin tev vebûn
Dar û devî tev kesk bûn

Balindan tev bask hildan
Ji ser wan çû zivistan

Bi renga reng wan xwendin
Qirik li hev alandin

Zivistan ji ser wan çû
Tengî ji ser wan rabû

Kurdan pez tev derxistin
Koçên xwe bi rê xistin

Tev derketin zozanan
Danîn li nav rîhanan

Wan rîhanên şîn bêhn dan
Li rû canan û rindan

Tevde hatin dîlanê
Ji bo kêf û seyranê

Xortan tev dîlan girtin
Keşan destên wan girtin

Bi hev re kirin şahî
Li Kurdan bû ronahî

Sedan sal ferman kirin
Neyarên xwe pîs kirin

Kurdan dest ji hev berdan
Dîs neyaran dest hildan

Kurd vegeyriyan wek berê
Hin mirin bi keserê

Kawayê duduyan rabû
Her yek ji Kurd dîlşa bû

Mamostê şer Barzanî
Binyat ji Kurd re danî

Ingilîz û Amerîkan
Cî nema li nav Kurdan

Partî pêş rû bibin yek
Li dor hev bibin xelek

Rê nedin wan xwîn mija
Wana xwîna me rija

Pêşverû bibin yek

Bibin wek Birca Belek

Em bibin wekî Ehram

Li cîhan nemînî xam

Ên maf winda bigihin maf

Gel bibin wek kur û bav

Derman bê dilê birîn

Kesek nemîne bi şîn

Raman bimirin xwînxwaran

Ew xwînmijên hejaran

Ew Newroza me Kurda

Hûn jê nemînî şûnda

Xort û qîz werin ba hev

Tev agir vêxin bi şev

Hûn tev cejna xwe bikin

Xort û keç dîlan bikin

Ev cejna Kurd pîroz be

Her sal li we Newroz be

Hûn rabin bi mêrxasî

Wê peyda be fîrazî

Hêvî dike Bêbuhar

Li ser we tim bê buhar

Em in Kurd

Em in Kurdên keserkûr in

Gelek tengî em dibhurin

Li cîhanê em bela bûn

Ji welatê xwe em dûr in

Welatê me pada fire

Kan û petrol xêr û bê e

Dijmin dixwin em birçî ne

Hezar sal bûn li ser şer e

Ji ber axa û mixtaran

Me gund berdan çûn bajaran

Xanî me tev bê xwedî man

Kund dikûkin li şûnwaran

Birçî man me nan çar nekir

Tirko riya mişextê vekir

Em çûn welatê biyanî

Lê me welat ji bîr nekir

Em dibên ax welatê min

Şîrîn î wek şîrê diya min

Divê êdî em vegerin

Wê rizgar kin ji dest dijmin

Va şoreş ji Bêbuhar hat

Divê tev vegerin welat

Va rêzanên we ketin şer

Karkerên Kurd dema we hat

Azadî

Dîwana Heftem
[7]

Xortê Kurd im

Xortê Kurd î dilsoz im
Tim bi soz û peyman im
Rêncberê gelê xwe me
Hem jî ez ristevan im
Doza mafê Kurd dikim
Kone û partîzan im
Ahengvan û dengbêj im
Hem jî ez tembûrvan im
Karapêtê Xaço me
Ez bilbilê Kurdan im
Ê ahenga Kurd pêş xist
Ez Aramê Dîkran im
Hunermendê şoreşger
Belê ez ew Şivan im
Ez Mihemed Şêxo me
Hunermendê bi şan im
Ez Cegerxwînê Kurd im
Nivîskar û hozan im
Ez ew Osman Sebrî me
Nivîskarê pir zan im
Ez Hesênê Hişyar im
Hem jî ez Kamîran im
Celadet û Qedrî me
Hem jî ez Qedrîcan im
Gelê Kurd şiyar dikim
Mamostê yên nezan im
Ez wek avê hênîk im
Ji gulan re jiyan im
Ji gulan hingiv derdixim
Şanê li ser gulan im
Ji jiyana gerdûn re
Ez Xwedayê duduyan im
Yek bi hewcî yekî ne

Ez jî yek im ji wan im
 Navê m kesa biêşînim
 Pîr bi mîr û wîdan im
 Ne kesê rehpîrê im
 Dostê hemû gelan im
 Xortekî pêşketî me
 Aştîxwazê cîhan im
 Ez jî xwedan dîrok im
 Lê îro ne xuyan im
 Ne wîda me bindest im
 Ji ber ez doz giran im
 Di jînê de westiyame
 Ji ber xwarî nîzanim
 Li hemberî dijminan
 Qet ez tîrsê nîzanim
 Kesê ku min nas nake
 Ez lawê Kurdistan im
 Îro nikam bigerim
 Ji ber ku ez xîzan im
 Zarokên min biçûk in
 Wan berdim ez nîkanim
 Xîzan û Bêbuhar im
 Lê pîr spas ez zan im

Narîn

Narîn gava tu hatî
 Min nas kir tu jêhatî
 Bejna te ya wek sero
 Wek roj li min hilatî
 Narîn Narîn hey Narîn
 Ez qurban bejna şîrîn
 Narîn Narîn hey Narîn

Li ber masê rûniştî
 Min xwe da wî teniştî
 Min bi te re da û stand
 Min dî zan û gihiştî
 Narîn Narîn hey Narîn
 Ez qurban bejna şîrîn
 Narîn Narîn hey Narîn

Lêvên te wek gula sor
 Berdaye ser milan por
 Eniya te ya wek heyvê
 Lê felq kirî biskên sor
 Narîn Narîn hey Narîn
 Ez qurban bejna şîrîn
 Narîn Narîn hey Narîn

Nav zirava pîr narîn
 Te ez kirim dilbirîn
 Dema ku tu axiftî
 Ji devê te gul barîn
 Narîn Narîn hey Narîn
 Ez qurban bejna şîrîn
 Narîn Narîn hey Narîn

Çav mêrkûja gerden ac
 Tu şîrîna ser bi tac
 Welatê te bindest be
 Ma li kur be text û tac
 Narîn Narîn hey Narîn
 Ez qurban bejna şîrîn
 Narîn Narîn hey Narîn

Li dij çewserên bêbext
 Keç hilgîrin çek û rext
 Em xort û keç rizgar kin

Welatê bê tac û text
 Narîn Narîn hey Narîn
 Ez qurban bejna şîrîn
 Narîn Narîn hey Narîn

Narîn ez im Bêbuhar
 Ne ez hatim bibim yar
 Ji min û te re welat
 Min jê rindtir nedî yar
 Narîn Narîn hey Narîn
 Ez qurban bejna şîrîn
 Narîn Narîn hey Narîn

Gelê Filistîn

Gelê Filistîna jar
 Bira hûn jî wek me ne
 Li her deran tên kuştin
 Bêwar û pergende ne
 Ne em tenê bindest in
 Pir gel wekên me hene
 Lê em herd xwedan doz in
 Ne xulam û kole ne

Em ji bo berjewendan
 Herd gel bûn armanca şer
 Zarok û jin tên kuştin
 Tevî xortên dilawer
 Li Dêr Yasîn û Cereş
 Sebra û Şatîla û Zater
 Lê tu car hûn nerm nebûn
 Hûn man mêr û cengawer

Me ji we pirtir danî

Bi hezaran pakrewan
 Li Sasûn û li Agirî
 Li Amed û Mûş û Wan
 Li Dêrsim û Zîl û Sêrt
 Erzirom û Ezircan
 Li Mihabada birîn
 Qeladiza perîşan

Lê tu car em naqedin
 Bi kuştin û mirinê
 Tu carî bawer nekin
 Gel qediyar bi kuştinê
 Ma kê gotî qediyayî
 Pez bi serjêkirinê
 Hinek dar ku tên birrîn
 Hene telhên çandinê

Ku ba xurt tê dar dişike
 Lê namire rehê darê
 Ku çiqas ba dirêj ke
 Dawî dadikeve darê
 Ku dar dişike hişk dibe
 Şîn dibe rehê darê
 Gelê dozdar namire
 Ew gel wek rehê darê

Lê gelê we wek baz e
 Ji hêlûnê derketî
 Li çar aliyan bela bû
 Bû birbir ji hevketî
 Aborî welatê we
 Ji destê we derketî
 Lê ravay e gelê we
 Li cîhanê pêşketî

Gelê xwînê birijîne
 Ilem wê serbixwe be
 Şopa wan pakrewanan
 Wê tu car winda nebe
 Xwîna wan pakrewanan
 Wê bi ar û bombe be
 Di nav wî arê dijwar
 Wê dijmin bi cî nebe

Ingilîz û Fransa
 Pir welat çewser kirin
 Xwîna wan gelan mêtin
 Ew gel tev birçî kirin
 Îro ew gel serbest bûn
 Ka herd çewser li kur in
 Çewser tu car maf nadin
 Lê maf bi zor tê birin

Giya di bin kevir de
 Ew tu carî namîne
 Kevir çiqas mezin be
 Wê xwe ji bin derxîne
 Ji bin kevir derdikeve
 Serî berjor hiltîne
 Çima serî hildide
 Ji bo jînê bibîne

Hitler û Musolînî
 Herd paşverûyên li paş
 Herd ji xwînê têr nebûn
 Herd wek gur û gornebaş
 Ji ber pir şovînî bûn
 Herduyan girtin riya şaş
 Li me li we wek wan in
 Koledar tune yê baş

Her koledarên cîhan
 Serokê wan qels dibe
 Ew serok Amerîkan e
 Ew roj bi roj pîs dibe
 Serê mar pelixî mir
 Terî bi xwe rast dibe
 Bêbuhar xweş bawer e
 Xwarî bi zor rast dibe

Zînê

Lê Zînê lê lê Zînê
 Weke hingiv şîrînê
 Dêm sêva sor û spî
 Ez serxweş bûm ji bînê

Zînê keçka Berazî
 Lêv sora gerden gazî
 Ahoya spî çavreş
 Li çola serfîraz î

Ser bi tac û heşt gulî
 Kiras meles gulgulî
 Li ser sixma etlesî
 Rex berda ser wî milî

Dema çavê min lêket
 Ez mam dilê min pêket
 Ji ber evîna dijwar
 Dilê min agir pêket

Taca bedew û şîrîn
 Ew tac mayî ji Şîrîn

Ew dilbera Keyxusro
Padîşahê ji Exmîn

Derdên Kurdan gelek in
Derdne din li ser nekin
Bêbuhar hêvî dike
Wê tacê ji bîr nekin

Ev zindan

Di zindana çewser de me
Werin binên li halê min
Birçî û tî me tim lêdan
Di vî warî deh salên min
Li pey min tev perîşan in
Bav û dê jin û zarên min
Mala min tev wêran bûye
Tişt nemaye di warê min

Ez çî bikim di vî warî
Kelmêş û mişkan ez xwarim
Bi şevê ez dikim razim
Ji xemên pir ez nikarim
Hûn dibînin ez wer çûk im
Lê dil şewitî dil kal im
Stema çewser ne bes e
Li ser welat jî dinalim

Tewr pêşkêşên me yên nezan
Ji hev qetîn bûn çar bendî
Rabûn şerê hevdu kirin
Pê çewseran sûd ji me dî
Bawerî gel bi wan nema
Gelê Kurd ji wan xêr nedî

Ger destê Kurd tev nebe yek
Kurd nabin tişteke bend bendî

Wê Kurd tim li paş bimînin
Eger Kurd hevdu negirin
Neyarên Kurd wê çavsor bin
Ew çavdêr in fena gur in
Wan devên xwe vekirine
Di gewrî de xirexir in
Bi ramyarî Kurd nebin yek
Li ber wana xwe nagirin

Ev dema çerxê bîstan e
Dem dema elektron e
Şer ket exter û stêran
Şerê newewî û notron e
Dest dan hev xelk çûn ezmana
Hîn em Kurd li dij hevdu ne
Sêpar ji Kurd raketine
Sed sal bûn gel şiyar bûne

Tewr tişteke ji Kurd kêmtir tune
Kurd ji xelkê ne kêmtir in
Çewser bi Kurdan nikarin
Eger Kurd hevdu bigirin
Bi zanebûn li çewser xin
Çewser ji Kurd ne mêrtir in
Hîn hevalî çewser nekin
Çewser bi xwe wê bimirin

Şerm e bi sedan sal bindest
Kurdo bi şîrî bê şadî
Çewser ji dûr de hatine
Tu bindest kirin bêdadî
Çewser xwîna te dimijin

Kurdo tu yê xwedan qad î
 Çerxê bîstan bindest şerm e
 Çima serê xwe hilnadî

Hûn li malê xwe raketin
 Gelê zan ji xwe re kar kir
 Ji dûr de hat bera me da
 Wayî li şûna me war kir
 Ji qelsîti me tim digot
 Felekê te li me wer kir
 Bûm Bêbuhar ez dibêm na
 Gelê Kurd me li xwe wa kir

Ji dest axa û êlîti
 Tim kuştin û ceng û talan
 Welat ket warê nezanî
 Ji oldar û şêx û melan
 Welat tev bû taristanî
 Wer dirêj kir bi sed salan
 Hûn van nexweşîyan derman kin
 Gelî xwenda û hevalan

Gelek êşiyam

Gelek êşiyam ji bo yarê
 Ji bo wê şox û nazdarê
 Dilê min bir bi yak carê
 Ji bo wê jar û bindest im

Li çar aliyan tim qîrîn
 Ji arê dil bi germ û tîn
 Ji ahîna dilê tim şîn
 Bilind bûm wê nizm xistim

Evîna rast giran bar e
 Li yê armanc ji bo yar e
 Di jînê de çi diljar e
 Ku hilnagire wekî Rustem

Gelo çi bikim bi lavlava
 Ne bûk be ez nebim zava
 Belengaz im li nav nava
 Bi salan wê li paş xistim

Evîna renc ne bext û dad
 Ji bo wê min nemaye qad
 Li pey Şîrîn wekî Ferhad
 Li pey yara xwe nawestim

Ji ber rast çûm di vê rê de
 Hedan min kir di zecrê de
 Ji nîgaşa ku ez tê de
 Newestiyam ez ne jî sist im

Ku bêwar Bêbuhar im ez
 Ji wê re lê neçar im ez
 Nedim pey tewr nikarim ez
 Li pey yara xwe pêwest im

Lêxin

Lêxin lêxin lêxin
 Pêşmergeno lêxin
 Bavê minno lêxin
 Van çewseran lêxin

Wek Zozik û Sefîn
 Wek Zagros û Hemrîn

Wek Aro û Şemdîn
Li her deran lêxin

Kurdistana delal
Bî sedan çûne sal
Tarî bes e ev hal
Çîra Kurdan vêxin

Kurd xwedî welat in
Çewser ji dûr hatin
Tev zan û serqat in
Qels Kurd li dû şêx in

Beg û sermiyandaran
Axa û mixtaran
Bûn alî neyaran
Kurdan dipelêxin

Pir sal bûn bêdadî
Kurd mane bê şadî
Zengilê azadî
Li nav welat lêxin

Welat xopan kirin
Pir gund şûn rast kirin
Kurdên mişext kirin
Ji bo ji xwe têxin

Doza wan kuştîyana
Sêwîn wan jinbiyana
Girtiyên di zindana
Em di stûyê kê xin

Çavên wan li we ne
Hûn pêşmerge me ne

Em li hêviya we ne
Bavên minno lêxin

Gelê Kurd tev rakin
Kurdistan rizgar kin
Ala Kurdan rakin
Jê re petek lêxin

Gêj im

Gêj im di nav cîhana şîrîn û renc
Tê de hene mirovên qenc û neqenc
Zû zû mirov nikare wan cuda ke
Ji ber zor e zû nas bikî kesên qenc

Her mirovên ku jîn dibin di jînê
Qenc û neqenc yek yekî çewt dibîne
Her mirovek qasî zanebûna xwe
Ew riyekê ji jîna xwe re dibîne

Nabêm mirov ger kirêt be ger bedew
Ez dixwazim dilsoz û dirust be ew
Di dinê de sê neyarên min hene
Yek çikûsî yek tirs û yek jî derew

Kesê çikûs ew jîn dibe wer bê ûd
Wer jîna wî diçe vala û pêmûd
Kesê comerd li ba xelkê buha ye
Ew jîn dibe tim bi rûmet û ûd

Kesê tirsok xwe li paş xelkê digire
Tim ditirse ji bo mafê xwe bimore
Heta sax be xelk tim malê wî dixwe
Ji ber tirsê mafê wî diçe dimire

Yê derewîn ku bilind be wek çiya be
 Bî milyonan xwedî mal û peran be
 Li ber qencan dema derewan bike
 Di cî xwe de wê bihele winda be

Di vê jînê ez şaş mame Bêbuhar
 Ji ber mirov mame sermat û diljar
 Li cîhanê kesek nabê ne qenc im
 Lê dawî ew xuya dibe di kiryar

Cotkar û karker

Bi hezaran sal cotkar û karker
 Tim birçî û jar mafê wan dimir
 Serî hildidan dihatin kuştin
 Bi dest maldaran zarok mêr û jin
 Rabû zan Lenîn bavê proletar
 Bavê xizanan her kesên hejar
 Çûk bû ji goşt bû mezin bû hesin
 Dîrok wergerand wî ji ser û bin
 Ji bo karkeran xebat kir bêwest
 Wî xwest karkerek nemîne bindest
 Sî sal xebat kir sist û sar nebû
 Li ber maldaran serî xwar nebû
 Marks ji wî re nivîsî danî
 Ji karkeran re Lenîn pêk anî
 Serê Qeyserê dijwar wî pêl kir
 Ji proletar re dewletek çêkir
 Ala çakûç û das wî hilda banî
 Ronî ala sor da hemû cîhan
 Heta dinya hê Lenîn bû rêber
 Ji proletar re ew bû pêxember
 Gelên Sovyetê hemû bindest bûn

Dema Lenîn hat hemû serbest bûn
 Va Moskow bû heca proletar
 Seredan dîkin karker û cotkar
 Diçin Moskow ew bajarê dê
 Kremlîn bûye wek mala Xwedê
 Ji berî Lenîn pir gel bindest bûn
 Em Kurd hîn mane yên pir serbest bûn
 Bawer im bi riya Marks û Lenîn
 Wê Kurd rizgar bin bi kuştin û xwîn
 Moskow li pişt me kela ji hesin e
 CENTO û Etlesî em jê natirsîn
 Karker û bindest em tev şiyar bûn
 Bi ilmê Marks em tev zanyar bûn
 Em tev dixwazin aştiya cîhanê
 Bila çekdarî hilê ji meydana
 Gelên cîhanê bijîn wek bira
 Bila hev nexwin wek berx û gura

Kesên berjewend

Şîret li te be ey xortê lewend
 Nebe hevalê kesê berjewend
 Min çareser kir ji wan çend û çend
 Di rojên teng de ne bi kêrî me ne

Berjewend nabin dostên serê te
 Berjewend dibin dostê berî te
 Dibe tim bixwin xêr û bêrên te
 Ji bo karê xwe ew dostê te ne

Bi gotinên wan di tiştan wer neb
 Bi wan nexape tu caran şaş neb
 Karin bibin Tirk Fars û Erebi
 Nîr li te teng be neyarên te ne

Kesên berjewend diravperest in
Carkê ji Kurd re dozek nexwestin
Bi gelê Kurd re ew jî bindest in
Lê wekên keran namûs tune ne

Pêşyan gotine ev gotinên xweş:
Bila tifing bin barê kerê reş
Dîsa natirse gur ji kerê reş
Sûda tifingan li ker tune ne

Bibe hevalê yên mên û dirust
Ji xwe re bike wan pişt mên û pişt
Bi dest pîsan pir dijmin ê qenc kuşt
Îro Kurdên pîs li Kurd bela ne

Hevalên dirust wek çiyayên sar in
Bi mij û zinar şikeft û dar in
Li nav wan dijmin bi te nikarin
Zanibî mên xas li pişt te ne

Bi dest neqencan dîrok çênabe
Barê pir giran hêsan ranabe
Kesê birûmet kare tê rabe
Li dij neqencan kesên qenc hene

Qenc û neqencan divê cuda kî
Binyat ji qencan rast lêkî rakî
Ji bo karibî li ser ava kî
Di rojên teng de bi kêrî me ne

Reşkonên mezin dema vedigirin
Çiqas dirêj be pênc beşt hildigirin
Sermê û germê xelk xwe lê digirin
Hevalên qenc bin ew beşt bi xwe ne

Her kesên neqenc tune bin bila
Kesên berjewend ên çav li pera
Tu û hevalên qenc bibin wek çira
Kurd di tarî de bi hewcî we ne

Li ser pişt min pir giran bû bar
Ji ber nas nedikir min dost ji neyar
Xelkê buhar dî ez mam Bêbuhar
Min nû nas kir jîn zanbûn û fen e

Yara naz

Yara pir xuram û naz
Li hevhatî tîr endaz
Pêşî evîn şîrîn kir
Dawî kirim belengaz

Belengaz im ji rastî
Ji nexwarî dirustî
Tu caran naxeyidim
Ji ber ev rîya min xwestî

Yê ku yar şahzade be
Wê xem pir pergende be
Yek caran wê dilşa be
Yek caran wê şa nebe

Bûm dilgirtiyê mênkewê
Zar şîrîn û bedewê
Ketim derya nîgaşan
Nav rastî û derewê

Evîndar dil tenik im

Ji ber pir jê hez dikim
Ez ji destê xwe çûme
Çi bêjê bawer dikim

Evîn wek sênca gulan
Dibe warê bilbilan
Havînê gul hişk dibin
Zû ter nabin ji gulan

Li ser daran dixwînin
Li nav xaran dimînin
Heta dîsa buhar bê
Ji bo gulan bibînin

Hinan hêvî wan darê
Dimirin nagihin buharê
Tirsim bimirim Bêbuhar
Wekî wan negihim yarê

Gulê

Gulê rabe ser xwe îro buhar hat
Zivistan çû Newroz pê re Avdar hat
Berf heliya xumîn ket Dicle û Firat
Gul vebûn xemilîn deşt û çiya û lat

Pişt zivistan buhar rewşa azadî
Avdar meha seyranê û dilşadî
Bi dîna te min buhara dîlan dî
Di tarî de wek ku roj li min hilat

Buharê bilbil diçin ser sorgulan
Ji buharê xweştir buhara dîlan
Gulê tu jî gulekî ji sorgulan

Bilbil bama li ser te ber roj hilat

Gulê nikam êdî dest ji te berdim
Dilê min li ba te ye ji ber Kurd im
Loma neke evîndar im bi derd im
Evîn ku negihe serî dibe zînat

Dema evîn xwe berdide nîva dil
Êdî aramî namîne tewr di dil
Hiş û can herdu dibin newnerên dil
Di jînê de mirov namîne tebat

Heçî ku ket dav û tora evînê
Wek Ferhad û Şîrîn û Mem û Zînê
Di jînê de wek wan talî nebînê
Ji bo şîranî ew ranabe xebat

Bi awirên çavên mêrkuj te kuştim
Di agirê dilê min de te hiştim
Bi wî arî ez şewitîm birîştim
Bîr û zana û jîr kirim bi şewat

Dibên ev kes mirovekî birîştî
Dibên jîr û zana û têgihiştî
Nabên gelo bê agir kî birîştî
Bawer nekin kes birîştî bê şewat

Lê pir xweş e şewitîm nemame xav
Min dî agir ew venamire bi lavlav
Rabûm ser xwe ez çûm bêtirs min da nav
Venegeriyam çiqas tîna wê xurt hat

Bêbuhar im li ser te dil bi şîn im
Heta bimirim divê dirust bimînim
Min sond xwarî divê gulê te bînim

Çaxa me ye êdî gulê va dem hat

Mirina Qanatê Kurdo

Peyxamek ji me re hat
Pê pir dilê me êşiya
Got Qanatê Kurdo mir
Yek ji zanayên pêşiya
Nexweşî bê zanyarî
Ketibû nav Kurd gişiya
Yek ji wana Qanat bû
Bû bijîşkê nexweşiya

Nexweşîke pir giran
Ji Keyxan Dara virda
Dema Iskender ketê
Xopan kir warê Kurda
Kurd bûn pêgirtî xelkê
Bû bendbendî hev berda
Li nava Rom û Ecem
Tev bû meydana cerda

Ji ber ola Zeradeşt
Koncekî pir buha ye
Du hezar û şeşsed sal
Ev ol ji Kurd re maye
Dîrok û keleşor û
Nijada me Kurda ye
Hin bûn Îslam ew berdan
Qanat tu li ser maye

Ev felsefa Zeradeşt
Ev zaravê me Kurdan
Ev gotina Yezîdî

Mayî ji navê Yezdan
Bi ola xelkê girtin
Ên qels ola xwe berdan
Hin bi hin wê winda be
Her tiştê ku bê xwedan

Dawî Ereb û Tirk jî
Hatin ketin warê me
Bi navê misilmanî
Wan şikandin dara me
Namûs li ber lingan çû
Qedexe kirin zarê me
Ji ber van melayên wan
Buhîşt kirin para me

Ji ber ev gotin mift e
Bi dirav ba nedikirîn
Ger gotinên wan rast ba
Ev derî venedikirin
Welat ne buhatir ba
Welatê me nedibirin
Ên diçin venagerin
Ên sax jî hîn li vir in

Em Kurd ji derve natin
Em li welatê xwe ne
Xwedî al û nijad in
Ne mişext û kole ne
Me bê guneh xelk nekuşt
Em pak û bê gune ne
Yên gunehkar û xwînêj
Ên koledarên me ne

Mixabin welat şax û
Laleşa pak û zelal

Heca me Zerdeştîyan
Ket dest Sedamê mirdal
Bî serde xopan kirin
Gundên li Çiyayê Şingal
Sedam kir wek Şah Nadîr
Sultan Selîm û Kemal

Ji Dara heta niha
Yên zan ji Kurd tev kuştin
Tim jinên Kurd jînbî man
Zarên Kurd sêwî hiştin
Kurdên zana ger neman
Nezan bî xwe ne tişt in
Gotin qey doz ji bîr bû
Çewser serbest rûniştin

Lê nizanin Kurdistan
Lê ye tovê jîyanê
Bila çewser zanîbin
Ewya bavê cîhanê
Ku çewser înkâr bikin
Wa gemî Nûh wa hanê
Wek rojê nê veşartin
Xuya ye li meydanê

Bî peyman me sond xwarî
Keç û xortên gîhayî
Me sond xwarî bî Yezdan
Navê Yezîd jê mayî
Wan tiştan winda nakin
Ên ji pêşiyên me mayî
Guh nadin xwefiroşan
Her gotinên berdayî

Bî yên wek te em zan bûn

Me nas kir riya jînê
Av ne ji ba me be wê
Baxçê me tî bimînê
Her kes ji bo karê xwe
Felsefa xwe dixwînê
Bazirgan tim dixwaze
Tiştan erzan bistînê

Yê ne bî kêrî xwe bê
Ew ne bî kêrî kesî
Li xwe nepirsî divê
Li xelkê jî nepirsî
Qels û pepûk û reben
Tewr nabin xwedî kursî
Ku mafê xwe doz bikî
Divê tu car netirsî

Kurd li ku bin paş ketin
Gûneh ji pêşî me bûn
Bî kêrî xelkê hatin
Lê ne bî kêrî xwe bûn
Piştî her tiştên bilind
Bê xwendin û çande bûn
Bî sedan sal nezan man
Kurd bî hewcî wek te bûn

Te da ser riya Marks
Ê rast ew e li meydanê
Hevalên te pir bûne
Li her derên cîhanê
Ji bo hejaran lêkir
Lenîn ew kela hanê
Te jî tê de xebat kir
Ji bona Kurdistanê

Xwîna te ya pak mayî
 Gemar li nav neketî
 Rehê te yê Kurd mayî
 Gelê Kurd jê derketî
 Ronahî arê Kawa
 Ji xwîna te vêketî
 Îro ola te qels bû
 Ji ber Kurdên raketî

Lê li ba zanan xurt e
 Buha ye ne erzan e
 Heçî Kurdê nezan be
 Hîn ew bi xwe nizane
 Ji mal de xizan mayî
 Ji hiş de jî xizan e
 Yê ne bi kêrî xwe bê
 Ne bi kêrî Kurdan e

Lê entîkfiroş zanê
 Buhayê entîk çî ye
 Çî gihiştî milyonan
 Yek ji yekî kiriye
 Yê dîn nexweş dikeve
 Nizane êş ji ku ye
 Ku hiş nebe nizane
 Hew dibînin miriye

Em xort û keç şiyar bûn
 Buha Qanat ez gorî
 Ew xebat ji bîr nabe
 Ya te ji Kurd re kirî
 Zanyariya gelê Kurd
 Xebata rewşenbîrî
 Ji ber çavên me çûyî
 Lê jîn î tu nemirî

Hin Kurdên nezan hene
 Ji ber wan bûm Bêbuhar
 Ji derve û ji hundir
 Li me giran bûye bar
 Hin dizên axan mane
 Hin sofîyên şêx hiş zengar
 Nizanin peya ye yê
 Li hespê xelkê siwar

Her kes

Her kes dibê ez qenc im
 Gelo yê neqenc kî ye
 Berberî û zor û kîn
 Me wer ji hev girtiye
 Kesek mikur lê nayê
 Yê dikim xirabî ye
 Lê her kes di jînê de
 Bi xwe zanê ew çî ye

Her mirovek rind zane
 Neqencî malwêranî
 Berberî û zor û kîn
 Paşketin û xizanî
 Ne bes mirov bi tenê
 Mirov tu xweş bizanî
 Her tiştêkî ku jîn be
 Ew bi hewcî qencî ye

Ol ne nimêjên pir e
 Ol qencî û wijdan e
 Lê li ba kesê neqenc
 Barekî pir giran e

Ji ber armanca wayî
 Tim dizî û talan e
 Ji bo timayî dinê
 Bira bira kuştiye

Li wan teng bê sond dixwin
 Bi Xweda û pêxember
 Ên zan bi wan naxapin
 Bi wan dixapin ên ker
 Bi fût û bi xapana
 Ewna dixwin ser û ber
 Perda xwe pê vedişêrin
 Ew nimêj û tizbî ye

Diz birayê dizan e
 Çi tifing be çî xapan
 Ji dizan re wek hev e
 Navber tune li nav wan
 Tê nê zan bi tifingê
 Tê nê zan bi xapan
 Ê zan dizane diz e
 Nezan nizane kî ye

Lê dizê bi tifing be
 Ji yê xapok çêtir e
 Yê tifingê li der e
 Yê xapok li hundir e
 Lê bi herduyan nexapin
 Gur tim birayê gur e
 Di jîna xwe de gur tim
 Pezê xelkê xwariye

Dizê hiş diwartir e
 Ji yê ol dike perde
 Ger şêx be ger mela be

Ew dijmin e ne Kurd e
 Karê wî hiş didize
 Ew xwînmij e nemerd e
 Gotin efyon e pê xelk
 Bêhiş kirî girtiye

Yê te bi zor talan ke
 Wê dozê ji bîr nakî
 Çi çax keysa te lê bê
 Tê tola xwe jê rakî
 Yê te ji ber xwe dabe
 Tu wî tiştî doz nakî
 Tiştê bi xapan çûye
 Ew doz ketî mirî ye

Îro gelê Ewropa
 Bi rastî çûn ezmana
 Ne bi zor û berberî
 Ne bi fût û xapana
 Hûn dixwazin pêş kevin
 Xwe rast bikin wek wana
 Xizanî û bindestî
 Ne tev ji nerastî ye

Her kiryara ne qenc be
 Tim neqencî diçîne
 Ew kiryara neqencî
 Dijmin jê wec dibîne
 Pêşketin û avayî
 Ne bi kuştin û kîn e
 Ji ber vî tiştî dijmin
 Li nav me cî girtiye

Xweda me naguhêre
 Ku em xwe neguhêrin

Divê em çewt nemeşin
 Tim li ber xwe binêrin
 Bî rastî û zanyarî
 Karin xwe biguhêrin
 Dîwarê xwar hildiweşe
 Avayî bi rastî ye

Perwana çerxê bîstan
 Gêj kirim bûm Bêbuhar
 Ji ber gelê min tê de
 Hîn dimeşin çewt û xwar
 Dema çû jê fêr nebûn
 Hîn parçe ne tar û mar
 Ji ber kîn û berberî
 Dijmin li nav çandiye

Kurdên cîhangîr

Em in Kurdên pir mêrxas û cîhangîr
 Xwedan qad û nijad û serwer û mîr
 Ji me rabûn padîşah û zana û jîr
 Ew ji me ye pêxember Zerdeştê pîr

Em bûn xwedan serbaz û leşkerên pir
 Di cengê de wek piling û şêr û gur
 Me ferman kir ji Derdenîl ta Xizir
 Me diparast li derve û li hundir

Em in Mîdî û Mîtan û Îlamî
 Xerac distand me yên ji dor xwe hemî
 Yûnan û Îran û Tirk û Aramî
 Tevan ji me re dikirin xulamî

Lê çi bikim demê bêbextî li me kir

Dîrokê rûpeleke nû teqle kir
 Tevî demê bi xurtî şerê me kir
 Rûpel ji zîwariya Kurdan tije kir

Ket welatê me dijwarê Iskender
 Da ber xwe welat xopan kir ser û ber
 Ji me nehiştin wî kuştin zan û ser
 Serdar neman çek hilînin li hember

Piştî Iskender ket dest gelê Îranî
 Roma xwînmij bi Îran re şer danî
 Li nav wan welat bû malwêranî
 Li nav Kurd ma kuştin û perîşanî

Di pey wan re hat Erebê misilman
 Wî jî kir ne kêmi Îran û Rûman
 Xulam bûn tev li ser me bûn mîr û zan
 Bi ol em bindest kirin wer man û man

Di pey wan re Tirk û Moxol û Teter
 Wan jî welat xopan kirin ser û ber
 Di nav Kurd de wan nehiştin zan û ser
 Wek Ereb Rom û Îran û Iskender

Bi dest dijminan em ji hev parçe bûn
 Xistin nav me berberî û yeknebûn
 Bi sedan sal tim xwar man em rast nebûn
 Em man bê şah û sera û serxwebûn

Heta niha li ser Kurdan şevreşî
 Bê xwendin û xizanî û nexweşî
 Ji ber ti gel bi Kurd re rast nemeşî
 Xelk xwe nadin ber dîwarê hilweşî

Hey gelê Kurd gotinên min çenekin

Hûn bi yek bin divê şerê hev nekin
 Ku bi hev re em barê xwe ranekin
 Xelk barê me wê ji me re ranekin

Çewserên me li me girtin çar derî
 Ku ne zor be tewr venabe bi girî
 Serma ye me arê xwe gur nekirî
 Xelk nayê ber arê me yê vemirî

Dilvîn

Dilvîna min şîrîna min
 Pir nazdar û ciwan î
 Di buharê sira sibê
 Şebnema ser gulan î

Dilê min mayî li ba te
 Zanî bê dil jîn nabim
 Wek ava li hezar golê
 Ji min re tu jîyan î

Heçî kesê dil talan be
 Yara wî jê dil birî
 Bila bê li te binêre
 Tu sercama dilan î

Çiqas yarên xelkê rind bin
 Bawer nakim wek te bin
 Ji ber ji min re tu roj î
 Jînê didî her canî

Hêviya min î di jînê de
 Bê te bê jîn û can im
 Hêzê didî min ji min re

Tu huner û viyan î

Di dilê min de te koland
 Wekî mermera spî
 Bi destên nazik û pîroz
 Navê xwe tê de danî

Bûyî hostekara Çînê
 Li ber sorgulek çêkir
 Di dilê min î spî de
 Ew gul ma gula manî

Ji ber bi xwînê te avda
 Ev gula giranbûha
 Di dilê min de bû agir
 Wekî Ehmedê Xanî

Bi gulan buhar xweş bûye
 Li her derên cîhanê
 Li ser min tim zivistan e
 Lê buhara min kanî

Zanim guneh ne yê te ye
 Yarê te gulek çêkir
 Ji ber gulek nake buhar
 Jê re divê piranî

Wan çavên te

Çavên teyî reş dîn kirim
 Te bê war û bê jîn kirim
 Bûm belengaz wer rêwinda
 Dimeşim nizam li kur im

Lehîke xurt hat bi ber ketim
 Geh bi bin geh bi ser ketim
 Avêtim warê biyanî
 Dîlber ji te ez dûr ketim

Ji bo dêmê teyî gulî
 Mam di nav bahoz û şilî
 Çiqas ji min dûr bî dîsa
 Tu şîrîna ber vî dilî

Çima wayî delala min
 Qe napirsî li halê min
 Perîşan û di zîwarî
 Vaye qediya deh salên min

Ji te dûr im gelek zor e
 Kirasê ji arê sor e
 Çerxa felekê ji min re
 Tim li jêr e ne li jor e

Ta kengî ev halê min bê
 Tewr ranazim heta sibê
 Ûştê mirina min yarê
 Hêvî dikim ku ne tu bê

Bedewbûn ne arzê te ye
 Dayîna Yezdanê te ye
 Niha bi canî bedew î
 Canî pîrbûn li pey heye

A pîr biner wer çilmisî
 Wê dibînî jê ditirsî
 Canî çiqas jê hez bikî
 Pîrî navî lê bipirsî

Zivistan buhar di pê re
 Gul geş dibin bi sibê re
 Geşbûn ji wan re namîne
 Ji ber havîn tê di pê re

Pir ji te bedewtir hebûn
 Xwedan tac û şahzade bûn
 Wek Belqîsa ji Sebayê
 Dîsa bi gerdûn şa nebûn

Temenê çû venagerê
 Tol in li rojên ku herê
 Em demê vala bernedin
 Ev keys ji destê me nerê

Çerxê bîstan tişt jê nema
 Mame di nav derd û xema
 Ji bo te ez mam Bêbuhar
 Buhara min li ba te ma

Ew kesê qels û nikarê
 Ew divê guh nede yarê
 Bi te re rast im bawer be
 Ez te bernadim tu carê

Olberên sextekar

Koledarên Kurd zan bûn
 Tim melayên qenc kuştin
 Heçî kesên xwefiroş
 Melayên wek te hiştin
 Kelepor û ravara
 Gelê Kurd wan nehiştin
 Hec û rojî û nimêj

Ji Kurdan re kirin bar

Lê misilmanî ne bes

Bi rojî û nimêj e

Mafê Kurd winda kirin

Hela wê jî bibêje

Ew kes şeytanê kerr e

Dema rastî nebêje

Hemû olberên sexte

Hûn rastî nabên tu car

Binêr Vêtnam û Kamboç

Salvador Şîlî û Bolîv

Wek oldarên wan tu jî

Ji çewser re nebe dûv

Qey te Quran nexwandî

Yên nêz ewle bîl marûf

Çima Kurdên hûn li nav

Tev nexwendî ne şiyar

Barê çewser giran e

Hûn jî bi serde bar in

Ji bo parîk nanê xwe

Hûn jî tev koledar in

Îro li hespê çewser

Hûn miqlac û siwar in

Nizanî peya ye yê

Li hespê xelkê siwar

Ê hîm ne kevin û xurt be

Yê nuh li ser lênabe

Ji ber wî tiştî çewser

Divê Kurd hîm winda be

Lê çewser bikin nekin

Hîmê Kurd winda nabe

Mafê wî tewr namire

Gelê xwenda û şiyar

Heta ku dinya hebe

Em Kurd in nabin Ereb

Gotinên te tev şaş in

Bi gotinên din jî şaş neb

Ê te xirab kir bes e

Hîn di xirabiyar wer neb

Gunehê te giran e

Hinekî din neke serbar

Guh nadin gotinên we

Gelê Kurd pîr şiyar bûn

Ji sedî sed xort û keç

Li bajaran xwenda bûn

Xwendin û xebat pê re

Wê çêbibe serxwebûn

Çewser li nav cî nagirin

Ji ber nagirin riya xwar

Naxapin bi yên wekî te

Yê koledar ew kirî

Ol firotî koledar

Ji ber ve dirav birî

Welatê te bindest be

Ne tu bi saxî mirî

Nijada te tune be

Çi bikî bi malê gemar

Çewser bi dest ên wek te

Nehiş Kurd serî rake

Hûn bûbûn derziya bencê

We hişt Kurd hiş winda ke

Malê te çiqas pîr be

Rojek azadî nake
 Şan û kîyanê Kurdan
 Ketin bin pê koledar

Bilbil di rekehê de
 Te nedî her gazî ye
 Rekeha tê de zêr be
 Bilbil jê ne razî ye
 Dixwaze rekeh bişike
 Doza wî fîrazî ye
 Di jînê de serbest be
 Ew bigere war bi war

Wek wî bilbilî nabî
 Ew firazî dixwazê
 Şerm e wek te mirov e
 Ku firazî naxwazê
 Jina ku bi namûs be
 Zarokê wek te nazê
 Tu buhiştê dixwazî
 Gelê te bindest û jar

Buhişt wan nahewîne
 Her mirovên bênamûs
 Ji bo kurtêlên çewser
 Di mizgeftê de bilûs
 Ma qey tu mêze nakî
 Li Amerîkan û li Rûs
 Li ezman û stêran
 Çêdikin hêzên çekdar

Ereb xwas û birçî bûn
 Li wê qada qûm û çol
 Hatin Kurdên zan kuştin
 Nezan xapandin bi ol

Îro di dest wan de ne
 Quran û beyt û petrol
 Ji bo hersêyan ji wan re
 Cîhan sêpar xizmetkar

Eger mela zanibî
 Em Kurd gelê manî ne
 Xwedan dîrok û qad in
 Bavê gelên Arî ne
 Pir gel hebûn mirin çûn
 Kurd nemirî hîn jîn e
 Çima Kurd serbest nebûn
 Ji yê wek te hiş zengar

Ji xwefiroşên wek te
 Em Kurd ji hev parçe bûn
 Lê çewserên Kurd zanin
 Kurd ji wan re xwar nebûn
 Şoreşên Kurd nayên jimar
 Doza Kurd e serxwebûn
 Bêbuhar im lê wek te
 Nabim kolê koledar

Dilê min

Rojkê dilê min xweş nebû ma çima
 Jîn im di nav zacran û êş û xema
 Ew temenê xort bûm ku bêhûde çû
 Çi bikim bi jîna jar û pîr tişt nema

Wer mam li ber wê dîlbera pir zîba
 Şahzadeya Belqîs li textê Seba
 Pîr bûm li ber dîlber temen wek min çû
 Xwezî min got ka jîneke nû heba

Jîn wek Eyûb pêxemberê pir hedan
Wer wî û Zelîxe dest ji hev bernedan
Pîr bûn ji nuh de herd Xweda can kirin
Wan rast riya Yezdan ji ber bernedan

Ez jî hedandar im ji bo dîlberê
Hêvî ji Yezdan ez dikim yar werê
Jîn çû bi zîwarî hemû min buhart
Bêbext felek hîn jî ji min nagerê

Gernas Siyamendê Silivî ez im
Ferhad û Mem hersên bi hêvî ez im
Doza min ma Şîrîn û Zîn û Xecê
Malê dinê êdî li pey nabezim

Jîna birûmet ez divêm jîn bibim
Maldar min navê dil reş û kîn bibim
Jîna di dîrokê dirêj jîn ew e
Ew mal min navê ez ku bê vîn bibim

Hûn bîr bibin pêxember û serweran
Wana xwe nefrotin ji bona peran
Mam Bêbuhar yar ew buhara min e
Gewher ev in her ên divên gewheran

Jîn û şîna Îdrîs Barzanî

Heval Îdrîs Kurd bi hewcî yên wek te ne
Bi xortanî mirina bêbext tu birî
Îro li nav Kurdistana parçe û jar
Te bêwestan wek bavê xwe xebat kirî
Kurd ji destê koledarên har û xwînêrêj
Jar û bindest û tev hejar û nîvmirî

Jîn û zêç li kolanan mên di zindanan
Welatê li çar koledaran parkirî

Ji bav û bavpîrê xwe de tu mîrza yî
Tu serdar î tu serwer î jîr û çak î
Hûn li hember koledaran arvejan in
Welatparêz ji mala oldarên pak î
Lê em çî bikin mirin çûna bêveger e
Tu raketî êdî serê xwe ranakî
Bûyî mêvanekî buha û pir hêja
Li ba bavê xweyî manî û nemirî

Kesê bimire nav nemîne ew mirî ye
Tu û bavê xwe ketin dîrokê nemir in
Hûn bûn mamosteyên xwendegêha cengê
Xortên Kurdan we bi sedan wek xwe kirî
Bi mîrxasî û zanebûn û bawerî
Canbêzar in li ser axa welat dimirin
Lê zevîdar genim û ceh ku diçîne
Yekî çelda li ser tovê ew nagirî

Hûn hêvî û hûn viyana gelê Kurd in
Di bin stem û zorê de hûn ranazin
Hûn wek şemal li nav Kurdan ronî didin
Xweda hûn dan baz dan ji hêlîna baz in
Şoreş li pey şoreşê we tim rakirî
Bi bêwestî hûn mafê Kurdan dixwazin
Ji ber kesên wek we li nav Kurdistanê
Pir gel mirin Kurd jîn û xurt e nemirî

Şiyar kirin we wek Helîma Xensa Kurd
Ew diljara jîn û diya pênc şehîdan
Ebdilhadî û Eyûb û Hemîd û
Îsmail û Selah wan çak û egîdan
Mên û çar law bûn qurbana Kurdistanê

Lawê pêncan li cengê ye di pêşî de
 Gotî ew jî bila bibe gorî welat
 Dibên li ser yekî jî wan jî negirî

Ji ber Kurdên bindest û jar ve silav ke
 Li her kesên pakrewan çûn ji bo Kurdan
 Li Şêx Seîd û Fûad û Yûsif Ziya
 Li Qazî û Seyfî û Leyla qedirgiran
 Li pakrewanên di Zindana Amedê de
 Xêrî û Kemal û Mezlûm hevalên wan
 Bêj li her deran gelê Kurd serî hilda
 Ji bo tola we û welat xwe kar kirî

Li nav welat xort û keç bûne Pêşmerge
 Li ser çekan tev fêr dibin ji bo felat
 Bi riya Marks û Lenîn gel şiyar dîkin
 Bi rêzanî û zanebûn û bi xebat
 Wê pakrewan bên pêrgî te bila şa bin
 Bêj ji wan re mizgîn li we dema me hat
 Her Kurdek li ba xwe li koledar dixê
 Li her deran Kurd koledar sermat kirî

Bêje li nav Kurdistanê hozan diqîrin
 Yek ji hozanên diqîrin Bêbuhar e
 Ew şagirtê Cegerxwîn e pir êşiyayî
 Ji destê koledarên Kurd pir diljar e
 Zarokên xwe nikare berde xizan e
 Di der mafê gelê xwe de gunehkar e
 Ji ber welat divê yek li nav bigere
 Bi çav bibîne çewseran pê çî kirî

Jînê

Hê hê jînê hê hê jînê hê hê jînê
 Bê te nabim pir buhayê pir şîrînê
 Lê ji min re tu dilreşê dil bikînê
 Jîn û jan î ji bo kesê te dibînê

Jînê te ez bê jîn kirim li cîhanê
 Te ez kirim mişextê ji Kurdistanê
 Sala çardan dema şerê vê cîhanê
 Tiştê hatî serê Kurdan kes nebînê

Beg û axên me bûn paşên koledaran
 Bûn leşkerên Osmaniyan wan neyaran
 Mêr çûn man pîr û jin zêç û zaryan
 Warên bêxwedî lêdidin kund dixwînê

Welat berdan nizanibûn kude darin
 We bidîta sar û seqem tev bêwar in
 Hin jinên Kurd goştê zarokên xwe xwarin
 Di ber xelkê de Kurd mift xwînê dirjîjînê

Hê hê jînê ma ez çî bikim maf wînda ye
 Heçî kesê ku zebûn be bê Xweda ye
 Erzûhalek min nivîsî va min daye
 Ne bawer im kesek wî bigire bixwînê

Min nû nas kir tu nayî ilem bi zorê
 Kesê xurt be qels tîni vedihewin li dorê
 Çerxa felekê digere dem bi dorê
 Dad wînda ye kesê xurt be wê te bînê

Gotinên pêşiyên gelek sîda wan kûr e
 Darê te stûr be ardê te tim hûr e
 Bi bêwestî li pey te me lê rê dîr e

Venagerim ku jîna min rok bimînê

Bê nimêj

Mela ji min re te got
Çima te nimêj nekir
Bê nimêj gunehkar î
Gunehê mezin te kir
Bi hemd di jîna xwe de
Zanim min guneh nekir
Min malê xelkê nexwar
Namûsa wan pêl nekir

Kesek bê guneh tune
Li her war û her deran
Mirovên qenc û neqenc
Heta bi pêxemberan
Bes Xweda bê guneh e
Kes dixapin bi meriyan
Şirk bilah idrar binnas
Lê min ev herdu nekir

Lê ez rind bi xwe zanim
Dilpak û diloan im
Hozan bê wijdan nabin
Ji ber ez jî hozan im
Îbrahîm bavê nebiyan
Wek wî ne bêwijdan im
Li çola Hicaz bê av
Ma jîna xwe çenekir

Dawûdê li Orşelîm
Ew pêxemberê navdar
Bavê nebî Suleyman

Li ins û cîn fermanîdar
Ewya pêxember e lê
Bi kiryarî gunehkar
Serdarê xwe kuştin da
Ma jîna wî mehr nekir

Umerê kurê Xetab
Ew şûngirê pêxember
Bi dad hatî naskirin
Li cîhanê seranser
Welatê Kurd xopan kir
Wî ji bin û ser û ber
Keça xweyî bêguneh
Bi saxî bin ax nekir

Wek şêx û melên wek we
Xwe nadim firotinê
Bûne peyayên çewser
Ji bona malê dinê
Her yek ji bo karê xwe
Bi gelê xwe dikenê
Wek we li nav xelkê min
Misilmanî çewt nekir

Yek Elî Kaşif xeta
Melê bi nav û nîşan
Sedam ew bi mal kirî
Ji melan re bû rêzan
Wî xwest bi car winda ke
Kurdên bindest û xizan
Çû Barzanî bikuje
Bomba wî ew parçe kir

Êdî dema we çûye
Şêx û melên sextekar

Heta ku dinya hebe
 Wê tim hûn bin gunehkar
 Ne Quran dibê mislim
 Qatil û meqtûl li nar
 Der mafê mirov de min
 Tawankarî wer nekir

Şêx û melên qenc hene
 Çewseran li paş hiştin
 Xwefiroşên wekên we
 Çewseran ewna hiştin
 Namûs û bênamûsî
 Li gerdûnê du tişt in
 Bi saxî mirî ye yê
 Alî gelê xwe nekir

Gotina Xweda gotî
 Ne ji bo zêr û mal e
 Yê gotina rast nebê
 Ew kes şeytanê lal e
 Malê çewser bi we din
 Ew gemar e ne mal e
 Kesê Xwedaperest bû
 Malê dinê pîr nekir

Ne bes rojî û nimêj e
 Îslamê qencî divê
 Tazî birçî û nexweş
 Wan alîkarî divê
 Yê xurt guh nade yê qels
 Kesê xurt hemû dibê
 Yekî ji şêx û melan
 Alî kesê qels nekir

Tirk û Erebi û Ecem

Misilman hûn dibêjin
 Welatê Kurd par kirin
 Xwîna Kurdan dimijîn
 Kal û pîr jin û zaroyan
 Bi ser hev de dikujîn
 Şêx û melên îslamê
 Yekî alî Kurd nekir

Xortên Kurd ên xwendevan
 We îro hemû derdan
 Ji ber we ol rast negot
 Pîr xortên Kurd ol berdan
 Lê hûn naçin buhiştê
 Bi lavlavên paş perdan
 Ji ber Xwedayê mezin
 Deyûsî qebûl nekir

Çerm gemarî çêtir e
 Ji wan kesên dil gemar
 Her kesên dil gemarî
 Bûne kerên koledar
 Ên ku bi we dixapin
 Ji ber wan bûm Bêbuhar
 Ji ber we hin ola min
 Hebû min ew jî çekir

Doza te

Doza te nagihe destê te
 Eger tu jê re kar nekî
 Bi gotin û bi nîgaşan
 Bêhûde ye tu dixwazî

Doz divê xebata girîng

Bî zanebûn û bêwestî
Wê doza te here bimire
Bî mêrxasî tu nexwazî

Dikî bîrekê bikolî
Kolav nekeve destê te
Bikol bila bi derzî be
Çêtir e ji bêkêr razî

Tifing di destê te de be
Çiqas nêçîr nêzî te be
Çawa tê li nêçîrê xî
Ku jê re tu ne li saz î

Mirov bi hêvî jîn dibe
Tevger û jîn ji hêvî ne
Ji sedî yek lêhatin e
Lê not û neh bi canbazî

Dost ji te re wek te tune
Dî jîn de tu dostê xwe yî
Bila xurtî te ji te be
Xurtî ji kesan nexwazî

Zêr deng bike maf kerr dibe
Zor deng bike zêr kerr dibe
Tu kes nikare xwe bigire
Li ber xurtî û zorbazî

Di vê cîhana talanker de
Her kes ber bi xwe ve dikişîne
Kesek ji te re naxwaze
Ku ji xwe re tu nexwazî

Li mela bang û xwendin e

Ku nimêj nakî tu zanî
Ji şîretan gelo pêve
Ma karê çi bike Berazî

Kurd im

Kurd im bi ola rast û pak xuyan im
Ji Zeradeşt naskirê yên jiyan im
Bi roj û ba bi ax û av jîn dibim
Ji ber bê wan jîn bibim ez nikarim

Ez hez dikim ji wan ji bo jiyanê
Divê ban kim ji bo aştiya cîhanê
Navê şerê li heyvê û stêran
Li gerdûn divê aşî bê meydane

Bila bimirin koledarên tawankar
Li cîhanê nemînin bombên bi jar
Perên li çekan herin bidin xwarin
Mirov bixwin nemînin birçî û jar

Hemû welat ava bibin xweş bibin
Gelên bindest serxwe bin rûgeş bibin
Her sermiyandar û koledarên şerxwaz
Bila li ber dîrokê rûreş bibin

Ez neyarê kesên parastên reh im
Ez dostê her zarokên bêguneh im
Bi çavên diyan li zarokan dinêrim
Dilovan im ji aşî re bingeh im

Qatên li jêr rabin li dij qatên jor
Piyan bi hev din reş û spî zer û sor
Tev kar bikin ji bo aştiya cîhanê

Kewê spî nekeve nav xwîna sor

Nexapîn

Bi her mirovan nexapîn
 Zû nedin pey wana nerîn
 Her mirov dibên em qenc in
 Lê ne her kes dilawer in
 Hin mirov rastî mirov in
 Hin mirov gur û ejder in
 Hin mirov şêr û piling in
 Hin mirov jî ga û ker in
 Hin mirov rovî xapok in
 Hin mirov çak û lîder in
 Hin mirov nizm û xulam in
 Hin jî serdar û serwer in
 Hin mirov pîr milahîm in
 Hin mirov bêvac û şer in
 Hin tirsok û xwefiroş in
 Hin jî mêrxas û perwer in
 Hin mirov çewt û vîrek in
 Hin mirov rast û rêber in
 Hin mirov zirz û kafir in
 Hin mirov jî pêxember in
 Hin hozan û torevan in
 Hin jî ji toreyê der in
 Ton ton qenc û neqenc hene
 Em nikarin wan bijmêrin
 Kes nabê dewê min tîrş e
 Hûn nekirin wêde herin
 Bi laş mirov wekî hev in
 Lê bi xuset ji hev derin
 Ên zû bi meriyan dixapîn
 Nezan in bê çareser in

Bê dayîn û bê standin
 Mirov tu car nê naskirin
 Ne hesinê zer be hemû
 Zêr û elmas û gewher in
 Qencî bi qencan konce ne
 Qencî bi pîsan mift derin
 Maf li ba kesê qenc narê
 Ji yê pîs bi zor tê birin
 Dadgeha kûçikan lêdan e
 Kûçik bê tirs venagerin
 Ên bibên Bêbuhar şaş e
 Li endazê qey nagerin

Rewşen

Li ber çavê min î Rewşen
 Bi çavên reş te awir da
 Bi awirkê te ez xistim
 Li nav baxçan li seyranê

Li ber çavên min nîgaş î
 Li min her êş te peyda kir
 Dilê min tim bi pêlên pir
 Wekî derya li wê Wanê

Ku êşê cî di dil de girt
 Di êşê de te ez hiştim
 Dibî dijmin fena dijmin
 Stemkar î bi lêdanê

Evîna rast ji yaran re
 Divê yaran qe nêşînî
 Divê herdu pişkdar bin
 Wekî hevdu bi vê janê

Heçî yê bêguneh yaran
 Li ser eşqê bide kuştin
 Tawankarî di jînê de
 Li ba her ew kesê zanê

Jiyan herdem bi hêvîti
 Tu bêhêvî nekî yaran
 Stemkarî gelek zor tê
 Bi yê eşqê û dildanê

Wekî Mem ez wekî Zînê
 Wekî Ferhad û Şîrînê
 Hela Ferhad li çolan mir
 Mem û Zîn herd di zindanê

Ditirsim wer ejî bimirim
 Bi vî derdî wekî wana
 Di rewşa bilbilê bêwar
 Nebînim ez gulistanê

Wekî Rustem kurê Zalê
 Ji min nayê di cengê de
 Bi şûran û bi mertalan
 Herim dijmin li meydanê

Giriftarê te mam îro
 Ji bo çavên teyî mêrkuj
 Ez im ew Bêbuharê gêj
 Di vê çerxê û dewranê

Divên dar derî bişike
 Bi destên şêrgelên Kurdan
 Hedandar im di vê çerxê
 Heta dem bê li cîhanê

Perî

Perî perî can perî bi şan perî
 Bejna bilind min dî li devê derî
 Awir da min dema wê li min nerî
 Wê periyê hiş ji serê min birî

Sîng mermera masa li ber Erdeşêr
 Bejn sero wê Zeradeşt ji av têr
 Dêm wek hîva çarde ye şewq daye jêr
 Gerden weke şûşa bêhna enberî

Porê tarî ji kanyona wek qirê
 Çavên reş ji kan komira Cizîrê
 Ebrû kevanê Rustem li neçîrê
 Lêv sorgula sibê gezo lêkirî

Min bankirê wê diyanê rû neda
 Min kir nekîr wê bi min re soz neda
 Ji evînê wer mam neçar û geda
 Wer bêkar im çavê min li wî derî

Xewa min nayê ne bi roj û ne bi şev
 Evînê û derdên kevin zor dan hev
 Wek ên şerê cîhanê ketin ber hev
 Bê aramî tev bûn ceng û berberî

Ji ber evînê ez mame Bêbuhar
 Bi evînê Xweda kirim stembar
 Perî bedew da ez kirim evîndar
 Ketim warê bindestî û newnerî

Niha Perî ku neyar e ez yar im
 Ez wî derî dikim berdim nikarim
 Ji ber bi dil li ba wê giriftar im

Heta bimirim ez bernadim wî derî

Derd û xem

Ji derd û xemên pir giran
Xewa şevan nikam razêm
Ji dest koledarên dijwar
Welatê min xopan kirî

Bi tank û top û firokan
Bi cerd û leşkerên giran
Bi roj û şev tim lêdixê
Bi wan bombeyên jehrkirî

Hela binên gundên Kurdan
Wan bajarên dîrok kevna
Gulzar û nîgarên çeleng
Dijmin hemû wêran kirî

Li alîkî talan dike
Li alîkî Kurdan derdixê
Dibe nav Erebistanê
Zaro û jinan şîr û girî

Xelkê çiya û zozanên xweş
Birin welatê germiyana
Bê derman û tî û birçî
Bi sedan nexweş û mirî

Ji mirov re du tişt divê
Bênamûs e kesê bê wan
Va Sedam herdu nehiştin
Qîz mehr kirin ax pêl kirî

Mêr girtî ne di zindanan
Gelek bi lêdanê kuştin
Ji şeşsed milyon misilman
Yekî alî Kurd nekirî

Hey şêx û melayên olber
Ne Kurd mafê xwe dixwazin
Îslam îslamê bikuje
Mane Xweda heram kirî

Ev stema li ser Kurdan
Çawa hûn pê qayil dibin
Divê hûn qayil nebin ev
Tawankarî Sedam kirî

Bangî gelên cîhanê kin
Eger bi ya we nekirin
Wê demê em ê zanibin
We rast a li ser xwe kirî

Bi maf û rast hûn deng nakin
Bi ol hûn nanê xwe dixwin
Lê ne bawer im hûn bang kin
Hûn nakin û we nekirî

Lê stem ne ji niha de
Ji Umer û ji Merwan û
Şah Nadir û Sultan Selîm
Ataturk jî wek wan kirî

Ereboşkan ji bo kursî
Elî û zarên wî kuştin
Pêş ol ji bo misilmanan
Mihemed ên pêş dad kirî

Ji ber Kurd in ne Ereb in
Ewna neviyê Îbrahîm in
Azer ji şarê Hemedan
Hatî li Riha warkirî

Ev stema li ser Kurdan
Ji hezar û sêsed sal de
Li ser axa xwe tîn kuştin
Çav naşike Kurdê nemirî

Gelê xwîna xwe rijandî
Ew gela tu car namire
Ew gel mêrxas e bi cengê
Wî dîroka xwe nuh kirî

Pakrewanên xweyî hêja
Tu carî Kurd ji bîr nakin
Wê mafê xwe bibin bi xwîn
Arê şoreşan gur kirî

Lê ez dibînim ne bes e
Gelê Kurd gelek mêrxas e
Heta ku dema tirî nê
Qorix tu car nabe tirî

Her gelê bindest be jê re
Divê xwendin û zanebûn
Bê xwendin û bê yekîtî
Keskî xwe rizgar nekirî

Hemû tiştê ava bûye
Bi zanebûn û yekîtî
Jê re nê gotin bazirgan
Erzan firot buha kirî

Bêbuhar dibê pêşketin
Ne bi cengê û pîrbûnê
Pêşketin ê kêmasî xwe
Nas kirî û xwe rast kirî

Ji Kurdê çewt

Ji Kurdê çewt û xiniz
Te girtî riya şaş û xwar
Em hemû lawên Kurd in
Çi gundî û çi bajar
Bi dijmin re tu rast î
Bi gotin û bi kiryar
Tu lawê Kurd î çima
Bi Kurd re bûyî neyar

Ji dijmin re bûyî hîm
Di riya te re Kurd digire
Dijmin xêra Kurd dixwe
Xêra Kurd diçe dimire
Lê tu car bawer neke
Doza gelê Kurd bimire
Çima li ber gelê xwe
Te xwe kirî tawankar

Ji dest xinizên wek te
Kurd mafê xwe tev derda
Wê halê Kurd ne wa ba
Gelê Kurd hev bigirta
Li nav gelên cîhanê
Wê ala xwe hilgirta
Kurdên xiniz Kurd berdan
Çav berdan malê gemar

Ê riya gelê xwe negire
 Ne mirov û nezan e
 Ew kesê dirav pir be
 Li ba nezanan zan e
 Lê kesê dirav perest
 Li ba qencan erzan e
 Lê dîrok ne ji wî re û
 Kurdên hevalên neyar

Ew dibe kerê dijmin
 Kurd ji Kurd re ne dilxwaz
 Kerê nêr ku dizire
 Nê gotin aheng û saz
 Ê xulamê koledar
 Tu car nabe serfiraz
 Ew jî Kurd e bindest e
 Çi bike bi malê gemar

Îro koledarê Kurd
 Te ber bi xwe dikişîne
 Bibî kerê wî peran
 Bi ser te de dirijîne
 Rojek bê wê malê te
 Bi zor ji te bistîne
 Bimînî ser di ber de
 Kor û poşman û hejar

Wek kurmê gûzê Hindê
 Qul dike û dikeve
 Jê dixwe qelew dibe
 Nikare jê derkeve
 Dawî namîne birçî
 Zebûn dibe derdikeve
 Yê pîs jî wek wî kurmî
 Ne pêmûd û ne jî kar

Ez ê we riswa bikim
 Bi xêzên ristevanî
 Ji ber we xwe firotî
 Bi pîsî û erzanî
 Ji dest pîsên wekên we
 Kurd ket warê xizanî
 Di dest çar koledaran
 Bû çar parçe û neçar

Darên nizm û bilind
 Navê hemûyan dar in
 Hin dar berên wan dixwin
 Hin dar ji bo nîgar in
 Çalî bê nîgar û xwar
 Tu ber ji wî nê xwarin
 Ew nizm e bilind nabe
 Wek sero û spîndar

Pêşîyan berê gotine
 Namûs mêran dikuje
 Gotine bi ser bar de
 Serbar lokan dikuje
 Yê bînamûs nê kuştin
 Dijmin mêran dikuje
 Ji ber ew binamûs in
 Nabin kerên koledar

Bûm Bêbuhar ji bo Kurd
 Dilê min tim bi şî e
 Her Kurdên bînamûs bin
 Hêvî di wan de nîne
 Rehên namûsê di nav
 Laşên wan de mirî ne
 Îro Kurdên birûmet

Namûs li wan bûye bar

Wê ew Kurdên binamûs

Barê gelê Kurd rakîn

Ji destên koledaran

Wê gelê Kurd rizgar kin

Gelê Kurd şiyar bû wê

Li rû çewser çek rakîn

Kurd yek e Kurd ne çar in

Wê Kurd nemîne çar par

Yara şox

Yara gelek şox û nazik

Ew dilbera mal di gund da

Rabû ji birc û eywanê

Derket ji paş koz û perda

Belqîs bi rewş wek perî ye

Hat ber derî çav bi min da

Sed êş û jan ar û pêtî

Wê li nivê dilê min da

Bal wer zirav tîr û şimşad

Hildan kiras herdu fîncan

Da min şerab wê bi wana

Min pê vexwar bûm Suleyman

Çav wek qurux pîr bi perwer

Dem heyv e kir çerx û dîlan

Serxweş kirim har û dîn bûm

Min ol bi car da bi derda

Derba ji nişkê li min ket

Ma ev çi hawar û bêtar

Wer hat li min ket wekî ba

Jana zirav cerg û dil xwar

Nav dil û cerg çûn ji bin da

Tim ban dikim qîr û hawar

Laşê min kir ar û kehreb

Êdî nizam êş ji kur da

Dêran kirim vî neçarî

Mam ez negihîştîm hevalan

Jîna min tev bê sebeb çû

Ez mam di nîgaş û galan

Umrê min zarok biçûk im

Ez bûm wekî pîr û kalan

Ez bûm evîndar û bêmal

Wer mam di nav kul û derdan

Derdê li min pîr giran e

Ser de te hat derd li ser kir

Min pê vexwar herdu fîncan

Bêbext felek hat û jar kir

Min got evîndar bes ez im

Xencî ji min can li ser kir

Bêzar kirî mal û namûs

Tiştê buha tev li ser da

Wan nas nekî ez bibêjim

Yek jê Seîd Alişê Kurd

Fayiq Bucak dil bi kul mir

Sed ah û nalîn û pîr derd

Lawê Sînan mir evîndar

Ebdîlrehîm mîr û pîr merd

Yûsif Ezîz rêberê zan

Doktor û bavê me Kurdan

Wek wan gelek man di zindan

Wek wan gelek çûn bi ahîn

Bejna te xwestin bibînin
 Ew çûn dil bi derd û nalîn
 Êşa giran ma bi wan re
 Wek Bêbuhar jar û xemgîn
 Bûm Bêbuhar ez bigihim wan
 Tirsim ez jî wer bi derda

Ez mezin bûm bi sêwîtî
 Werga temen bêhûde çû
 Yara delal nû min nas kir
 Rabûm bilez çûm min da dû
 Got Bêbuhar ma tê çî bikî
 Jîna min tev zor li min bû
 Destê tenê deng jê nayê
 Xwelî li ser pîsên Kurdan

Destê tenê ma tê çî bikî
 Here veger ba nezana
 Wan tev şiyar bik wekî xwe
 Hemû bibin jîr û zana
 Karker û cotkar çek rakin
 Şer kin li ser çiya û bana
 Ew dem bi azad û serbest
 Bê ba min wek mêr û merda

Dayika min

Şîrîn bi min dayika min e
 Nehsed hezar hatî dinê
 Rengê te wek gul geş vebû
 Dema te ket lîzk û kenê

Umrê te hat bû çardeh sal
 Herd çav te kil kir wek xezal

Bejn zirav wek tak rîhan
 Bavê min kir bûyî navmal

Çend rojekê şa bûn bi hev
 Dilşad û xweş kêf kir bi hev
 Zarok heta çêbûn ji we
 Xew herimî êdî bi şev

Dergûş li ser piştê te bû
 Nan lê dixist şîv tune bû
 Wer terş bi rencî av didan
 Tim cot û kar û pale bû

Cotkar li ba axa û beg
 Jîna di dest boncî û seg
 Bê der diçûn deyndar diman
 Wer ma te birçîtî gelek

Da min te şîrê herd bera
 Ez rakirim tev xwe gera
 Carkê nexweş bûm ez li mal
 Xwîn kir te rû pêşîr çira

Ez bûm mezin jîna te çû
 Halê xirab ew qet neçû
 Em tev ji ber zorê revîn
 Xanî û mal war tevde çûn

Hatin li bajêr war me kir
 Her çar biran her kar me kir
 Tehba giran jar tim reben
 Min doz ji bo nanê xwe kir

Derdê begên xwînmij ku çû
 Derdek li min nû peyda bû

Ez bûm evîndarê welat
Derman bikim ray lê nebû

Min doz ji bo mafê xwe kir
Dijmin derî zindan vekir
Ez mam di zindanê çiqas
Dayê ji bo min xew nekir

Jîna te çû te wer buhart
Dil ma bi nalîn û şewat
Heftê û şeş sal temen te kir
Wer ma di dil ahê welat

Goştê te çû weşiyar diran
Bejna sero bû wek kevan
Kor bûn û çûn çavên belek
Girtin xumam ronî neman

Porê siya tev bû geve
Laşê spî bû qîç û zer
Şîrîn temen tişt jê nema
Dara te ket pelg çûn ji ser

Bûyî nexweşa nav nivîn
Mayî ji dinya bê evîn
Bûm Bêbuhar benda te mam
Can da te tev cînar civîn

Şûştî me tu xist nav kefen
Bin ax kirin bê kes reben
Dinya derew tişt tê tune
Dawî ye gor heft gaz kefen

Wek Nûh bi min dawî ev e
Malê dinê tim pê keve

Ev gor û axa cî te ye
Her roj hilê dawî şev e

Mihr ji Yezdan li te be
Koşka buhişt warê te be
Hêvî ji Yezdan ez dikim
Zehra bi cînara te be

Kemalê bêşerm

Heta sax bim li dinyayê
Ah ji dilê min dernayê
Li Kurdan li vê belayê
Razim xewa min tew nayê
Neyar ev dil ar berdayê

Ev pîkolî li me dibe
Ne hilgirtin ne radibe
Li Kurdên hejar çî dibe
Heta çî dem wê wer bibe
Di bindestî tebat nayê

Neyaran bavên me kuştin
Zarokên me sêwî hiştin
Bi xinizî bi me lîstin
Ev zor gelan tev bihîstin
Kesek di gazî me nayê

Kemalê bê şerm û fedî
Ji dê û bavê Yehûdî
Wî kes li pêşî xwe nedî
Bi çavê xwînêrêjî xwe dî
Wî Kurd kuşt lê dawî nayê

Li Agirî û Geliyê Zîlan
 Diyarbekir li Mûş û Wan
 Bedlîs û Qers û Erdehan
 Wî Kurdisatn tev kir qurban
 Xwîn ro kir wek ava çayê

Ew ereqvexwerê serserî
 Ew wek hêstirê heşerî
 Sor û çav kesk û ser kerî
 Bi hezaran jêkir serî
 Laş hildan wek lodê kayê

Ev tişt natî serê kesan
 Hatî serê me bêkesan
 Ên zan kuştin man ên nezan
 Ên sax man hejar û xizan
 Wek me nebûn li dinyayê

Zarok û jin wayî kom kir
 Tev pîr û kalan wayî bir
 Li Geliyê Zîlan wî kom kir
 Tev hev ajotin nav agir
 Biçûkan bang kirin dayê

Zikê jinan wayî qelaşt
 Zarok di agir de biraşt
 Wakî lêmûn wî Kurd guvaşt
 Me qet nedî tu kesî aşt
 Tim şevreş e roj hilnayê

Gunehên zaro û jinan çi bûn
 Kal û pîran çi kiribûn
 Tiştên guneh nekiribûn
 Li malên xwe rûniştibûn
 Kom kirin agir berdayê

Hejar derxistin ji malan
 Serî birrîn avêt çolan
 Xort bi dar xistin sê salan
 Kes nehişt wî ji hevalan
 Binivîsim dawî nayê

Sê sal Kurd serî kom kirin
 Xistin koncalan kor kirin
 Gelek salan kuştin mirin
 Heta niha Tirk li vir in
 Kes li wan nake dawayê

Wî bêolî ol winda kir
 Şerîet ji nav Kurd rakir
 Şêx kuştin tekye wêran kir
 Mezar xistin şûn xopan kir
 Heta mir jî ew nehat rayê

Şevê qîzek digirt dibir
 Karê ne baş wî pê dikir
 Ereq vedixwar wî kêf dikir
 Bi ser de zirt û fort dikir
 Ol berda girt bi dinyayê

Ew bû wek Zehak li ser me
 Nemrûd yek bû neyarê me
 Wî kuştin bav û kalên me
 Bêkes man jin û zarên me
 Ev giş di bîra me nayê

Geliyê Zîlan ji bîr nekin
 Vî tiştî di serê xwe kin
 Derd û kulên me gelek in
 Hemû rabin deng li hev kin

Bûm Bêbuhar zanim dibê
Bê zor dijmin qet dernayê

Kurdên bê ziman

Em pir hejar in ey ziman
Em bê îman û bê jiyan
Şîrîntir î ji mal û can
Ji bo te em bi şûnde man
Îro ji te sêwî em man

Şîrîn î zimanê min î
Tu dîlbera dilê min î
Zimanê dê û bavê min î
Bi neyaran ne şîrîn î
Ji bo te va li paş em man

Neyar ji te qet hez nake
Neyar divê te winda ke
Ji cîhanê yekcar rake
Neyar divê Kurd belav ke
Ji bo gel bibên Kurd neman

Dema bi te em deng dikan
Neyar tif çavên me dikan
Dibên bi kurdî deng nekin
Ew qerfên xwe bi me dikan
Rûmet nemaye van deman

Çêlên me diçin dixwînin
Mamoste li wan dixînin
Bi kurdî deng kin nêlînin
Hejar û pepûk dimînin
Ev tişt nemaye li cîhan

Ev dem dema çepîtî
Her yekî mafê xwe dîtî
Em Kurd ketine vî qetî
Çîn nedî Rûs jî nedîtî
Ma qet çepan wijdan neman

Neyar zarê me qut dikan
Ingilîzî serbest dikan
Ji neyarê xwe hez dikan
Ew dostê xwe serbest dikan
Ereb Tirk û Eceman

Tirk xwendinê pêş de tînin
Zarokên Kurdan dixwînin
Ayînê Kemal dibînin
Petekan jê re lêdixînin
Wan guhartin navên heman

Ataturk bi sedan kuştin
Zarokên Kurd sêwî hiştin
Sêwî bê bav û bê pişt in
Tiştên mezin hîn li pişt in
Mêjû kirin warê xeman

Ecem dema ku dev vedikan
Dibên em û Kurdan yek in
Divên mafê xwe doz nekin
Dibên bi kurdî deng nekin
Ji bo gel bibên Kurd neman

Welatê me Kurdistan e
Em gelekî ne xwenda ne
Padkî fireh li cîhan e
Va dozdarên nû gihane

Bila tim bibên Kurd nemane

Roj bi bêjingê nê girtin
Rim di tûr de nê veşartin
Kurdên zana pîr tîr girtin
Lê dilên wan qet nê girtin
Ku xwîn here wekî çeman

Ê cewrê gur xwedî bike
Tim bi xwarinê tîr bike
Mezin bibe û bîr bike
Wê pezê wî tev qîr bike
Qirş nagire ava çeman

Neyar bi ol em xapandin
Ben li qirka me alandin
Wan li pey xwe em kişandin
Em man bê zar û bê xwendin
Tu kes pepûk wek me neman

Ji neyar qet bawer nekin
Hişê xwe di serê xwe kin
Ên xwendevan deng li hev kin
Ê nezan be rê di ber kin
Xwendin bidin ên bê ziman

Tev bi yek bin dest bidin hev
Hûn kar bikin bi roj û bi şev
Hûn dest bi çek halan bi dev
Şer kin dijmin bazdin bi rev
Wek Bêbuhar hemû bang kin
Yan Kurdistan yan jî neman

Şerab

Min vexwar piyalek şerab
Gelek xweş bû ji dest yarê
Ew jî wek ava jîyanê
Ew tê xwar ji ber zinarê
Çavên yarê reş û belek
Porê tarî wek êvarê
Dêma gulî biskên xelek
Sînga yarê textê darê

Yara delal pîr bedew e
Bejn zirav çiqas rind e
Destên yarê pîr nazik e
Pêçî weke mûm û find e
Min ji yarê pîr hêvî kir
Maçkê ji lêvan bi min de
Keleş hatin bi zor birin
Nizam yar birin bi kur de

Yara min gelek bedew e
Wek ahoya çol û çîyan
Dîn bûm li ber min bû aho
Vedixwe ji ava kaniyan
Min dî ez bûm balindê baz
Lê digirim li baniyan
Nabe ew tevde nîgaş be
Digerim bi ling û piyan

Ji pey yarê venagerim
Ez bigirim li vê dinê
Yara bedew ji bîr nakim
Heta roja wê mirinê
Bûm parsekê li ber deriyan
Her kes tê bi min dikenê

Ji pey yarê venagerim
 Jîn bimîne rojek tenê
 Bûm Bêbuhar warê xeman
 Tevde ji derdê evînê

Gora zindiyan

Li nav bajarên me Kurdan
 Çêkirine gorên zindiyan
 Îşkence didin gelê Kurd
 Wekî zenciyan li Amerîkan

Gorên zindiyan kûr û tarî
 Tê de razî tu nikarî
 Gorên miriyan jê xweştir e
 Girtî jîn dibin bi jarî

Li ber derî şeş celad in
 Tu deng bikî keysê nadin
 Yek ji yekî diwartir in
 Tev bê rêdar û bê dad in

Îşkenc didin nîvê şevê
 Girtî nikare rakevê
 Xweda li wê derê nîne
 Kes nikare bi wir kevê

Mala avê tê de tune
 Heta av jî tê de tune
 Nê kurkirin ne jî şûştin
 Dikî razî nivîn tune

Qada biring li ser radizin
 Ew nikarin bi şev razin

Xortên Kurd tev ew wek şêr in
 Lê wê ji kê bikin gazin

Ê nexweş be derman nakin
 Ê ketî be wî ranakin
 Lafên xwe bi girtiyan dikin
 Tu car li wan mihre nakin

Zindan li Heleb û li Şam
 Xwarin û av tê de temam
 Tê de şûştin û kurkirin
 Bi xwe tê de mehkê ez mam

Dad li ba zordestan tune
 Ji wekhevî re dijamin e
 Yê ku wijdan tê tune be
 Ew zordestî nake gune

Bes kiraskî li xwe dikin
 Bi Sosyalîzmê bang dikin
 Gelên di bin destên wan de
 Ew her neqencî pê dikin

Dengê nizm kes nabihîze
 Dengê bilind xelk dibihîze
 Di vê gerdûna bêbext de
 Her kes lîstka xwe dilîze

Dadgêr deriyê xwe vedike
 Yê qels li ba wî gilî dike
 Ew maf dide destê yê xurt
 Mafê yê qels tev pêl dike

Sosyalîzmî ger rast hebe
 Ev zordarî wê tune be

Hejarekî wek Bêbuhar
Yek ji endaman bi xwe be

Xortên Kurd ên zan

Xortên Kurd ên zan dengê min bê we
Çavên hejara maye li pey we
Gerdûn pîr xweş e hûn lê jîn dibin
Tev stûxwar in dê û bavên we

Wan hûn xwendin dan ji bo rojên teng
Ji bo li kar bin vêxin arê ceng
Welat azad kin ji destê dijmin
Bes xwe kerr bikin va bûye dereng

Gerdûn pîr xweş e ne li her kesî
Tê xweş nas bikî ku lê bipirsî
Li vê gerdûnê gel tev du çîn in
Yek jîn dibe xurt yek jî bi qelsî

Gerdûn wek dehl e her hov tê hene
Xwarinên wana ji hev bi xwe ne
Heçî hovên qels dixwin
Li nav dad tune tev bê dadge ne

Ku hûn ne şêr bin gur wê we bixwin
Ku hûn ne xurt bin wê xurt we bixwin
Ku hûn ne jîr bin ne ramandar bin
Xwînmij zana ne wê ji hev we bixin

Rejîmên gelan hûn tev bixwînin
Riyekê ji Kurd re dirust bibînin
Binyatekî deynin xurttir ji pola
Dijmin nizanibin ji hev bixînin

Dawî dest hildan derî xêrê ye
Ji bo azadî mirin rast rê ye
Dara azadî bi xwîn tê avdan
Herdem berxê nêr ji bo kêrê ye

Heçî ew gelê xwînê nerijîne
Wê ew gel tu car jînê nebîne
Bê rencî tiştek wê nê meydane
Kî çi biçîne wê wî hilîne

Berê xwe bidin gelên binamûs
Bulov û Kamboç Vîtnam û Laos
Li ser serên wan Sovyeta bilind
Li nav neman xwînmij û casûs

Wan dil kirin yek tev wek law û bav
Wan xwîn rijandin bê bend û bîdav
Ne pîr jêhatî ne ravperest bî
Tewr bi hêsanî nayê girtin rav

Îro serbest in bi serbilindî
Ew tev pêş ketin bajar û gundî
Wan welatên xwe tev azad kirin
Yek hejar neman bindest û bendî

Gelê Kurd rabin tev bi yekîti
Bi dil hûn bigirin riya çepîti
Va bûm Bêbuhar şîret li we be
Destên xwe bidin gelên Sovyetî

Evîn

Nikam evînê hilgirim
 Dilê dijwar neçar kirim
 Ez bê hêz û bê huner im
 Wê bi zorê binbar kirim
 Piştî xwe kir derya xeman
 Ez hejar û xembar kirim
 Piştî li min kir taristan
 Li riyakî teng siwar kirim

Gelek çewt û dûr û dirêj
 Zivêr bûm ez pêde herim
 Rê winda bûn dehl û çiya
 Şaş bûm nikarim vegerim
 Berf û bahoz hov lê pir in
 Nema karim lê bigerim
 Wek Ferhad sersam û dîljar
 Ji bo Şîrîn bêwar kirim

Heçî kesê talî nexwe
 Mafê şîrînî nizane
 Yê ku nexweşî nedîbe
 Êşa nexweşan nizane
 Yê nexweş çima dinale
 Nalîn ji ber êş û jan e
 Wek Eyûbê kurman xwarî
 Kûr dinalim û namirim

Li xelkê bû çerxê bîstan
 Li min çerxa lewra berê
 Ah û zecran dil tev xwarin
 Kengî dema min wê werê
 Wê tim li min taristan be
 Ji hilat de tim roj derê

Gerdûn li min wê rewş nebe
 Heta yara xwe negirim

Yara min nêzîk û dûr e
 Nîgaş li ber çavê min e
 Dikim nakim ji bîr nakim
 Talankera dilê min e
 Bûm ebokê serê çiyar
 Ceza da min wer bê gune
 Dîsa nabêm misilman im
 Ez ê bibêm ez kafir im

Heçî derdê dilan nedî
 Li cîhanê ew xam dijê
 Heçî goştê neşewite
 Ew goşt tu carî nabirijê
 Zerzewata ne di sî de
 Li ber rojê diherijê
 Ez şewitîm min jîn derda
 Bazirganê pêmût kirim

Heçî derdê dil nedîbe
 Ew çi zane derdê dilan
 Bilbil evîndarê gul e
 Xweş zane buhayê gulan
 Heçî bi namûs û wijdan
 Tim dikeve derd û belan
 Ez ketime nîrekî teng
 Ji bo riya teng negirim

Dikim nakim rizgar nabim
 Yarê dilê min xist dava
 Yê li yara xwe negere
 Tewr tişt nayê bi lavlava
 Temenê min bû pêncî sal

Roja min diçe ber ava
 Rojke tenê min xweş nedî
 Tim dil bi pêta gir im

Dema nîr li meriyan teng dibe
 Divê mirov hedan bike
 Eger çiqas şev dirêj be
 Ilem dawî ronî li pê
 Min sond xwarî ez rûnanim
 Ez ê bimînim wer ji pê
 Bûm Bêbuhar tim bigerim
 Heta yara xwe bigirim

Ji Kenan heta bi Kenan

Ji Kenan heta bi Kenan
 Li Kurd tev bû malwêranî
 Ji bîst û pêncan heta heştê
 Li nav Kurd nema jiyanî
 Alîk kuştin alîk zindan
 Alîk şewat û talanî
 Dîsa Kurd cî xwe berneda
 Wayî qîma xwe pê anî

Gelê Kurd gelek mêrxas e
 Pir fîdakar û cengawer
 Xûyê wî ji şêr piling û baz
 Tu car pişta xwe nade şer
 Axa wî buha ye bi wî
 Heta canê xwe dide ser
 Bila herd Kenan zanibin
 Welat nadin bi erzanî

Belê gelê Kurd mêrxas e

Lê ew nexwendî nezan bû
 Dema Ataturk fort dikir
 Kurd ji raman de xizan bû
 Di Kurd de zana hindik bûn
 Kurd rênçber bû li gundan bû
 Gelek caran şoreş rakir
 Negihişt serî wî çek danî

Li Agirî û li Sasonê
 Li Dêrsim û Gelî Zîlan
 Li Erzerom û li Bedlîsê
 Li Xelatê Sîpan û Wan
 Li Sêrt û Hekar û Amed
 Melatya Sêwaz û Bêlan
 Bi hezaran Kurd kuştin
 Dîsan Kurd serî dananî

Xwîna Kurd ew gelek sor e
 Reş di nav de nê veşartin
 Wek kevirê çeşmaq xurt e
 Bi du tiliyan nê şikandin
 Berê rabû nexwendî bû
 Îro rabûne yên xwendin
 Kurdistana xweyî rengîn
 Wê bistînin bi mêranî

Ev xwîna kurdî ro dibe
 Av dide dara jiyanê
 Wek arê benzîn bavê ser
 Ronî xwe dide cîhanê
 Xwe berdide laşê neyar
 Wek nexweşî seretanê
 Piştî nexweşî kezeb xwar
 Qet sûd nade pehlewani

Kurd riya Marks girtiye
 Bendekî xurt e venabe
 Neyar çiqas ramandar be
 Armanca wî bi cî nabe
 Sond dixwim bi Yezdan û Zerdeşt
 Bi Kurdistanê şa nabe
 Kurdistan dayika Kurd e
 Kurdên Mîdî û Aşkanî

Kurdistan xuyan wek roj e
 Bi bêjingê nê veşartin
 Pad û poymê wê kevnar e
 Bi zirtbûnê nê guhertin
 Ew di dilê gelê Kurd de
 Bi şixab hatî kolandin
 Zêr bi axê pas nagire
 Llem wê bike xuyanî

Kanî Hitler kanî Îxman
 Ka Musolînî segê har
 Şerê cîhanê vêxistin
 Ji gelan tev re bûn neyar
 Dawî ew ketin bin lingan
 Ji wan re neman gor û war
 Gelên Sovyet ew pêl kirin
 Îro cîwarê wan kanî

Di Kurdistan de jin pir in
 Bi namûs û têkoşîn in
 Bi sedan wek Xeyrî Dûrmûş
 Wekî Mezlûm Dogan tînin
 Ji nişk wek volkan dipeqîn
 Textê neyar werdigerînin
 Dilê neyar tim bi tirs e
 Zivêr bûye ji ramanî

Di sala heştê û duduyan de
 Cejna Newroza pîroz hat
 Xortan di Zindana Amed
 Wan jîn kirin cejna welat
 Neyar sî û pênc ji xortan kuşt
 Armanca wî bimire xebat
 Tevan gotin: Bijî Kurdistan
 Wan jîn kirin bi rêzanî

Gelê Kurd rabin ser piyan
 Xebat kin tev hev mên û jin
 Ji bo Kurd û Kurdistanê
 Îro erzan bûye mirin
 Bû agirê li bin arî
 Ji nêzîk de nê pêlkirin
 Neyar pêl bike bişewite
 Jê re bibe goristanî

Ez wek goyîn tim dinalim
 Tevde ji ber kul û derdan
 Ev dema çerxa bîsta ye
 Dest bi hev din xortên Kurdan
 Dema koletî ew çûye
 Hat dema serbest û merdan
 Min Bêbuhar hêvî ji we
 Bes bindestî û xizanî

Çavên belek

Çavên belek dîn kirim ez
 Bê kes û bê mal kirim ez
 Derdê dilê min ne bes bû
 Weyê giranbar kirim ez

Nîvê şevê ez di xew da
Min dî li ber min çî şewq da
Min got belkî roj hîlatî
Rojê li min rewş bi şev da

Min çav vekir yar li ber min
Rewşa kemberê li ser min
Min got Xweda ev çî perî
Bê bend ji çavan min şerm in

Min dî qirik wek ji acê
Por hevirmêş gac bi gacê
Mehweş birû dêm çî heyv e
Lêv şekira ser bi tacê

Min dî gulên ser hinarê
Heyrana bejna li yarê
Laş wek penîr boz û taz e
Ez jê bixwim vê buharê

Nav kel zirav sîng bilind e
Bal wer dirêj şox û rind e
Fîstan meles sê kelem lê
Pêçî kirik mûm û find e

Yar hat buhurt ber li ber jêr
Şingîn ketin bazinên zêr
Cot sêv li ser sîng ji mermer
Qe têr nebûm ez ji dîndêr

Winda min kir ew ji çava
Wê kir li min roj li ava
Wê dil û hiş tevde bir çû
Xistim di nav feq û dava

Laşê min ma dil bi pê ket
Bê hemd kirim dil ji rê ket
Ronî di çavên min reş bû
Wer hat ji nişk tîr çî lê ket

Dil girt benî mam di dest de
Ez pê ketim mam di qest de
Min kir nekir jê nebû dil
Serxweş kirim mey di dest de

Bûm Bêbuhar ra nekir lê
Ez bûm şehîn qîr min kir lê
Ez pê çî kim vê evînê
Ev dil hemû tev dax kir lê

Yareb li min ev çî mûhet
Jana zirav laş ji hev ket
Piştî ku ez olperest bûm
Ol tev ji dil çû bi derket

Min dî ji jor

Min dî ji jor xortek çî tê pir lewend
Ew bal dirêj tê wer li hev sîng û zend
Ewya wekî şêrê li çîyan wer bi sam
Kurdek ji me ewya min got sed bi sed

Ew hat ku bû nêzîk ji min pirs kir
Xorto min got pêşî te lo ma ji kur
Da min berî deng kir ku ew zar Erebi
Got min bira pêşî min Kurd mam li vir

Min got bira Kurd î bi kurdî nezan

Şerm e li te Kurd î bi kurdî bizan
Winda bike ma yê ku kinc û ziman
Bîndest bimîne ew xulamê dîzan

Got min, bira bo çî ev şerm e li min
Ez tim biyan ma wê çî be lo li min
Zor kir neyar Kurd tev welat hişt revî
Min Kurd nedîn ev zar gelek zor bi min

Wî go bira Kurdan welat ma çewa
Min got bira bûka dinê tev ew e
Kana ji Kurdistan hemû derdikeve
Ew cî quling şalûl û bilbil kewa

Tevde çiya tevde bi deşt dar û rez
Lê pir diçêrin hov geyik ga û pez
Baz şêr piling ew lê pir in şîp û gur
Bûka dinê pesnê bidim ma çî ez

Tev ceh genim tevde kizin nîsk û nok
Hin çem û mêrg kanî û şet tev cihok
Petrol û zêr paxir û sîm lê hene
Dayika me ew em tevde rabûn biçûk

Hatin du kes wana ji dûr war kirin
Bavê me kuştin wana gelek qir kirin
Em çûk nezan qada me wan par kirin
Girtin bi zor dayika hejar wan birin

Em bûn mezin êdî hemû kar bikin
Hûn ên nezan tevde divê şiyar bikin
Derdên neyaran ez kirim Bêbuhar
Dayika hejar wayê ji dest wan vekin

Xortê lewend wî çav li min da girî

Wek Bêbuhar wî xem û kul tev kirî
Sond xwar bi Kurdistan hebe yan neman
Ar kir kiras wek min li ser can kirî

Bejna bilind

Bejna bilind şîrîn ji xend
Dêma gulî bisk lê vejend
Aram ji bo yarê nema
Ez der bi der wer mam revend

Sewda û hiş wê herd birin
Nîgaş li min wê pir kirin
Jîna bi xortanî ciwan
Pir êş li min peyda kirin

Çî bikim bi şan im pehlewana
Winda me îro bê rewan
Bendî di bin bîrê ez im
Çawa derêm bê nêrdewan

Wê gawirê ez dîl kirim
Wayê bi canî pîr kirim
Ew awirên çavên belek
Girtim di eşqê wer kirim

Pêşî evîn dil xweş dike
Dil şad dike rû geş dike
Ger nîr nehat negihişt serî
Digire di nav ar wer dike

Ew ar venamire tewr bi av
Yarê ku yê girtî bi rav
Lavlav ti sûd nade meriyan

Yarê ku negire yê bi rav

Ew kes evîndar be ji dil
Wek hez bike bilbil ji gul
Ew kes dibe Mecnûn li ser
Leyla evîndar ar di dil

Lê ez li xelkê pendedar
Nayêm spartin lê tu car
Çakan zivistan pê xweş e
Ez bim birayê Bêbuhar

Îro divê hednê bikim
Çavdêriya yarê bikim
Yara xwe ez bigirim bi rav
Kam û mirazê pê bikim

Tirk hatin

Tirk ji Asya Biçûk derketin
Hatin Rojhilata Navîn
Çermê berxan li xwe kirin
Lê ew bûn gurên devbixwîn
Serwer û zana tev kuştin
Welatê me tev kirin şîn
Bi kirasê misilmanî
Dan pey wan ên nezan û dîn

Dagîriya xwe fireh kirin
Ji Yemen heta Yûnanê
Ji Rûsya heta Afrîqa
Ji Îspan heta Îranê
Leşker tunebûn dagirin
Bi raman hatin meydanê

Axayên Kurd ên xwefiroş
Tirkan ewna hemû kirîn

Axa kirin paşayên xwe
Paşan jî axa çêkirin
Axa jî li gundan geriyan
Li gundan mixtar çêkirin
Mixtaran mela anîn gund
Ji wan re mizgeft lêkirin
Çav û dilên Kurd kor kirin
Bi elhemdû û bi yasîn

Şêxên binamûs tev kuştin
Ên teres birin Istenbol
Hemû kirin peyayên xwe
Xwe firotin bi zêr û pûl
Nav lêkirin sadrel azam
Li ser Kurdan kirin ser ol
Ên wek xwe kirin xelîfe
Nezan kirin mirîdên dîn

Xwendegeh ava nekirin
Kurd nexwînin zana nebin
Tim bidin pey xulamên wan
Ji wan re dîl û kole bin
Ên nexwendî hiş teng mabin
Hev nagirin wê pergende bin
Ji bo bê kone û raman
Li paş bimînin bê dizgîn

Ayinê şêx li qezetan
Dixistin belav dikirin
Digotin gawir pir hatin
Leşkerên me dorpêç kirin
Xweda ev şêx ji xeybê şand

Leşkerên gawir qir kirin
Kurd diçûn seredana şêx
Diçûn ber pê şêx dernexûn

Malê xwe alîkar didan
Dibûn çekdarên koledar
Ji boyî herin buhiştê
Ji bo ol dibûn canbêzar
Hemû mift dihatin kuştin
Pir kuflet diman tengezar
Welatê Kurd wêran dibû
Qencî dibû yê hat kirin

Beg û axa tim bi talan
Şêx bi xişt mela bi nivişt
Bê konetî û bê xwendin
Kurd man bê heval û bê pişt
Heta niha li nav Kurdan
Hene ev gelacî ev tişt
Kurdên serdest tev çewser in
Ên jêrdest jîn dibin bê jîn

Îro bi çar parçan bûne
Di warê xwe de biyan in
Gel firiyan çûn ser heyvê
Hîn zanyarî xwe nizanin
Ser ax û bin ax tê xwarin
Ji sedî not Kurd xizan in
Li çar aliyan bi aborî
Çewseran dora wan birrîn

Tu guh nedî daweta xwe
Xelk daweta te şên nake
Barê te ketî tu rûnî
Xelk nê barê te ranake

Ev jî armanca çewser e
Bi car divê te winda ke
Lê welatê bindest buha
Ne zêr in bi xwîn tê kirîn

Lê di xebata Kurd ev car
Bêbuhar ronî dibîne
Hem dixwîne hem kar dike
Hem çekdar xwînê dirijîne
Bes jê re divê yekîti
Wê Kurd mafê xwe bistîne
Li ber koledar naçeme
Aferîn Kurd sed aferîn

Şahnaz û Şiyar

Şahnazê rabe ser xwe
Kirasê sêreng derxe
Îro cejna Newroz e
Tu berde ser bejna xwe

Şiyaro tu jî rabe
Bi cejna Newroz şa be
Şal û şapik li xwe ke
Bi Pêşmergê Kurdan be

Şahnazê va dixwînim
Heta zanko bistînim
Nikarim tiştî bikim
Eger ku ez nexwînim

Şiyar bi Xweda we ye
Rast e bi serê xwe ye
Dixwînim ramana min

Wekî ramana te ye

Şahnazê Newroz xweş e

Îro gelê Kurd geş e

Lê ji dest koledaran

Dema li ser Kurd reş e

Şiyaro xortê ciwan

Bi serê me herduyan

Koledarên Kurd xurt in

Wer Kurd nikarin bi wan

Şahnaz wê Kurd bi yek bin

Wê xurt hêzên bi çek bin

Wê Kurd mafê xwe bibin

Wê koledar bi seg bin

Bi Yezdan me li hev kir

Me dilê xwe tev hev kir

Wê Kurd wek gelê Vêtnam

Şer ke wî çawa şer kir

Bijî gelên têkoşîn

Kurdistan û Filistîn

Bi dîrokê bira ne

Tev hev rijandine xwîn

Newroz cejna buhar e

Buhara Bêbuhar e

Newroz rast cejna Kurd e

Welat jê re rast yar e

Em aştîxwaz in

Em aştîxwaz in em şer naxwazin

Divin bi xweşî em bê xem bin

Temenê here nema vedigerê

Çima ev jîna bi xweşî nerê

Em divên mafê gelan bigihe wan

Bigihin mafê xwe em jî wekî wan

Lê bila bimirin kesên koledar

Gelan bi hev re tim dîkin neyar

Tiştan çênakin ji bona jînê

Çekan çêdîkin ku jîn nemînê

Ji dê û bavekî mirov çêbûne

Serdest û bindest wekî hevdu ne

Mirov birên xwe mirov dikujin

Xîzan tên kuştin sermiyandar dijin

Pîj dîkin tank û sarox û firok

Tên kuştin jîn û êxtiyar zarok

Welatên gelan bi zor distînin

Her tiştên ne qenc tê de diçînin

Gel hew hildigirin zor û bindestî

Radîbin radîperin kêr digihe hestî

Gelê Filistîn li dij koledar

Cihû bi çek ew bi kevîr û dar

Sîngên xwe didin ber gulên dijmin

Dema tên kuştin dilîlînin jîn

Li dijî Cihû radîpere mîlet

Cengê dibînin dîn û dawet

Hêvî neman ji paşverûyên xwe

Rabûn hilgirin bi xwe barê xwe

Paşverûyên Ereb li wan dinêrin

Ji dest Amerîkan deng nakin têr in

Ew fermanîdarên çewt û derewîn

Kursiyên xwe nadin bi sed Filistîn

Li ser wan diêşin em Kurdên neçar

Em jî bindestên kolên koledar
 Bindest û xizan parçe û jar in
 Kan û xêrên me hemû tên xwarin
 Îro li pêş me mane du tişt in
 Yan em serxwe bin yan jî bên kuştin
 Lê Kurd natirsin ji zor û kînê
 Di bin kevir de giya namînê
 Herçî koledar hevdu pêl nakin
 Dixwazin gelên bindest winda kin
 Her gelên bindest divê raperin
 Ji jîna bindest çêtir e mirin
 Gel pir xurttir e ji çekên çewser
 Şiyar be çewser xwe nagire li ber
 Ew gelê bimire ji boyî jînê
 Wê ew gel ilem jînê bibînê
 Kurdê bindest çû jîna Bêbuhar
 Ji bo azadî her dike hawar

Xortên gernas

Hey xortên gernas û hêja
 Dema xwe vala bernedin
 Hûn xort in karin pêşkevin
 Karê gerdûnê dernedin
 Hîn bin senet û xwendinê
 Tiştên vala hûn guh nedin
 Ev jîna keys û nêçîr e
 Divê xefkên xwe lê vedin

Hûn ûdê canî pir bigirin
 Ji jînê re pir hêja ye
 Bi mal û zêran nê kirîn
 Li ba kalan pir buha ye
 Ji ber canî kalbûn li pey

Kalbûn jîna bê riha ye
 Yê kal bê ûd dibe heta
 Guh nadin wî zaro û jin

Tev bixwînin da pêşkevin
 Karibin jînê nû bikin
 Hîn bin senet û xwendinê
 Ji xwe çûktir jî hîn bikin
 Bi xwendin û bi senet hûn
 Karin her tiştî çêbikin
 Mafê dê û bavê we li we
 Karibin mafê wan bidin

Li gerdûna ron û şîrîn
 Tişt tune ye ku çênabe
 Ev jîn du piyal in tê de
 Yek jehr e yek jî şerab e
 Yê pêşketî mal ava ye
 Yê paşketî mal xirab e
 Eger dixwazin pêş kevin
 Jê re divê vîn û hedîn

Wê neyarên we xurt bibin
 Ku hûn guh nedin karê xwe
 Yê neyar wê war ava bin
 Wê hûn wêran kin warê xwe
 Bindest ne bes bênamûsî
 Wê hûn hildin ser barên xwe
 Bê rewac bin felsefa we
 Êdî nema kes guh didin

Lê felsefe ew e mirov
 Bi karê xwe re dirust be
 Karê îro biqedîne
 Nexîne ser karê sibe

Xwendin û senet û rastî
 Pê welat tev ava dibe
 Felsefa wan tev derew in
 Ên xwe ji ber van badidin

Gelên bindest rizgar nabin
 Ilem bi destên rêzana
 Nezan tu car nabin rêzan
 Ku nexwînin nebin zana
 Koledar tu car natirsin
 Ji şivan û ji gavana
 Kesên zan wekên şemal in
 Di nav gel de ronî didin

Ewropa metafizîk bûn
 Ji bo jînê xwe livandin
 Klasîkî qayil nebûn
 Tev hîn bûn senet û xwendin
 Ev gerdûna ava kirin
 Bi ezman de mirov şandin
 Li heyvê û Merîx tişt hene
 Wê nîşanî mirov bidin

Ên bê xwendin û bê senet
 Birçî û jar û nezan in
 Ji ber jarî û xizanî
 Zarokên wan jî nezan in
 Bêbuhar şîretan dike
 Eger hûn nagirin hûn zanin
 Riya rast xuya ye yek e
 Lê riya xwar û çewt sed in

Gelê Filistîn hûn çil sal

Gelê Filistîn hûn çil sal stembar
 Hûn raperîn ji ber stema koledar
 Koledarê we bi xwe xapiya çekdar e
 Di rûyê wan de hûn bûn pêt û volkan û ar

Şiyarbûna gel ji çekan pir xurttir e
 Li dijî koledar çeka we kevir e
 Lê vîna gel di ser çeka koledar e
 Ew gelê xwe bide kuştin qet namire

Dema koledar gelan stembar dikan
 Lê nizanin bi xwe gelan şiyar dikan
 Ji ber kîn di dilê gelan de tê çandin
 Gel dibin yek radiperin û çek radikin

Bila koledarên dijwar rind zanibin
 Bawer nekin gel bi kuştinê qir dibin
 Bi kêrên wan qesabên dijwar û dilhişk
 Pez naqelin bi milyonan serjê dibin

Tewr naqeke gelê şiyar bi kuştinê
 Gelê şiyar tewr natirse ji mirinê
 Hîn tên kuştin dîsa jin zarokan tînin
 Mafê xwe distînin bi xwîn rijandinê

Pir koledar wek Musolînî û wek Hitlêr
 Bi milyonan dan kuştin zar û jin û mêr
 Wan dîsa bi gelan tu havil nekirin
 Ewna winda bûn serbest bûn gelên dilêr

Wa Kamboç wa Vêtnam û wa Salvador
 Wa Laos û wa Şîlî wek we bûn dor
 Cihûyên pîs û dijwar qey bîr nebûn

Welatên xwe ji koledar re kirin gor

Gelê Filistîn hûn bûne wek ebabîl
Kevirên di destên we bûne kevirên sicîl
Ê xwediyên fîlan rojek bû yê we çar meh
Dadikevin ser stemkar contên Îsraîl

Ji dîrokê re we rûpeleke nû çêkir
Ji gelên bindest re we riyek nû vekir
Kevirên welatê me pir in bê buha bûn
Îro buhakî pir û pir we da kevir

Gelê şiyar aferîn û sed aferîn
Bila li we her pîroz be ev raperîn
Bi mêrxasî we cîhan seranser hejand
Bi keviran hûn doz dîkin doza bi xwîn

Dema ku ez televizyonê pêdixînim
Zarokên Filistînê kuştî dibînim
Bi destmalê hêsirên xwe ez dadimalim
Wan zarokan wek zarokên xwe dibînim

Ez dibînim wan Cihûyên wek gurên har
Lêdidin li pîr û jinan bi boks û dar
Dest û piyên xortên ciwan dişikînin
Li ber çavên diya wan dîkin qîr û hawar

Dê dibîne welat ji law şîrîntir e
Law tê kuştin di dest diya wî de kevir e
Dilê jina Cihû li wê bawesîn e
Dilê jina Filistînî mîna agir e

Wan paşverûyên Ereban mejî qirêj
Derewînên kursî karton ziman dirêj
Ji bo kursiyên xwe yên karton tim li ser bin

Filistîn erzan firotin Cihûyên xwînêj

Ji dema Selahedîn de em li pişt we ne
Di ber we de em tên kuştin Pêşmerge ne
Lê wekî we em jî îro Kurd bindest in
Stembar û bê ziman û çar parçe ne

Ji berê û heta niha em tên kuştin li çar parçan
Li Alaqemş û Sasûn Dêrsim û Zîlan
Li Amed û Agirî Sêrt û Mihabad
Qeladiz û Zêwa Helebca perîşan

Herdem bi we re ne em Kurdên dilbirîn
Silav dîkin li gelê we yê têkoşîn
Li şehîdên Sebra û Şatîla û Neqeb
Şefa Emr û Kefir Qasim û Dêr Yasîn

Êşên gelên bindest îro hemû yek in
Paşverûyên xwe em ji wan hêvî nekin
Paşverûyên me êşên me derman nakin
Em êşên xwe bi xwe ku em derman nekin

Li we pîroz be gelê we tev şiyar bû
Di nav we de agirê şoreşê gur bû
Bêbuhar pakrewanên we spas dike
Ji agirê şoreşa we re bûn ardû

Bavên me

Hin bav ew neyarên me ne
Tev neyar simsarên me ne
Ewna keysê tewr nadin me
Xopankerên karên me ne

Neyar bi şev tîn me digirin
 Ji me zindanan dadigirin
 Ew me didin bin îşkencê
 Neyar divê Kurd tev bimirin

Bavên me şerê me dikan
 Alîkarî neyar dikan
 Dibên ev kar bêsûde ye
 Hûn nikarin tiştêkî bikin

Ji mal ew bera me didin
 Ji bo em xebatê berdîn
 Xwe nabînin tirsonek in
 Lê ew mafên xwe berdidin

Hiş di serên wan de tune
 Ew û neyar wek hevdu ne
 Alîkarî neyar dikan
 Lê haya wan ji wan tune

Li ber neyar ewna qels in
 Li rû hevdu qet natirsin
 Ji olê re gelek mijûl in
 Li mafê Kurd qet napirsin

Wan ji me re tişt nekirin
 Tim ji xelkê re kar kirin
 Ên mirin çûn mihr ne li wan
 Bêsûde û mirar mirin

Xulamên axa û began bûn
 Mirîdên şêx û melan bûn
 Ji beg û axan re diz bûn
 Hem ji şêx re tobedar bûn

Diçûn xelk talan dikirin
 Axan û began par dikirin
 Hinek ku ji ber wan dima
 Zekat ji şêx re dibirin
 Şêx û melan tev dixwarin
 Rojekê wan Kurd şiyar nekirin

Ewna xulamên melan bûn
 Mela xulamên şêxan bûn
 Şêx û melan ew tev diz bûn
 Xulamên beg û axan bûn
 Axa û beg ewna tevde
 Xulamên destên neyar bûn

Wan ji me re kar nekirin
 Gelê Kurd şiyar nekirin
 Dema lingê neyar cî girt
 Tev bi destên neyar mirin

Va em îro maf windan in
 Bê xwendin in bê ziman in
 Em wek zencî Amerîkan in
 Bê rûmet û bê kîyan in

Îro va ez pîrê we me
 Ez şêx û melayê we me
 Ez ji we re dinivîsim
 Ez ê li ber karê we me

Hîn bavên me ew nezan in
 Pir ji hiş de ew xizan in
 Îro ew şerê me dikan
 Zanim dawî ew poşman in

Gelî xortan hûn şiyar bin

Hûn zorkerên ser neyar bin
 Hûn ji hev re alîkar bin
 Li ser neyar şêrên har bin

Bêbuhar gazî we dike
 Divê hûn tev wek Dara bin
 Em bigihin doz û mafê xwe
 Em wek gelan bextiyar bin

Mafên gelan

Mafên gelan tê standin
 Bi dest qehreman rêberan
 Ne bi destê xwefiroşan
 Ji dijmin re wekên keran
 Bila mirov qehreman be
 Zora dijmin li ser seran
 Bindestî gelek dijwar e
 Êş wek birînên xenceran

Gelî bira hûn binêrin
 Balindê baz temen kin e
 Ji ber ku ew pîr mîrxas e
 Her hov bi wî re dijmin e
 Balind pîr hene li gerdûn
 Tewr balind fena wî tune
 Ew qayil nake bindestî
 Gelek şanê wî mezin e

Bila mirov wek piling be
 Tim li hemberî neyaran
 Bila mirov ne bindest be
 Wekî keran û dewaran
 Mirin bi namûs pir xweş e

Bi ceng li hember zordaran
 Bi tirsê kes negihîştîye
 Şanê serok û dozداران

Ker hovekî tim hejar e
 Barê giran her li ser wî
 Pê kar dîkin ta êvarî
 Kaya rijî dixin ber wî
 Rêncber şivan didin ber xwe
 Dar û lêdan tim li ser wî
 Çiqas hedanê bikişîne
 Lê gazek buhişt nagihe wî

Bindest û qelsî ne maf e
 Mirov dixwazim tim mîr be
 Ne wekî pez û dewar be
 Divê herdem wekî şêr be
 Divê mirov tim wek çiya be
 Mij û moran li hawîr be
 Serbilind be bi fîrazî
 Ne bêrûmet çav li jêr be

Hûn tu carî xwe pîs nekin
 Dest hilanîn derî xêrê
 Dema ku hûn rabin ser xwe
 Neyar wê li we binêrê
 Rabin ser xwe çekan rakin
 Neyar bê ser te newêrê
 Ku neyar ji ber te bazde
 Xêr û serbestî jî pêrê

Xortno hûn tev qehreman bin
 Wek pilingan wekî şêran
 Bila şanê we bilind be
 Wek balindê baz û xweşmêran

Ji neyar re nebin xulam
 Wekî qelsmêr û bêkêran
 Welat bi xwînê tê standin
 Bi xwendin dirav û zêran
 Ku ne dozdarê welat bî
 Wê bimîne ji xelkê re
 Bûm Bêbuhar dinivîsim
 Wê hûn zanibin di pê re

Kurdno

Kurdno bila ez bimirim
 Pêşmergeyê Kurda me
 Gel tev ji bo şayî ne
 Bes ez ji bo derda me
 Xweda dema ku ez dam
 Ji bo derdan ez dame
 Bibim Ehmedê Xanî
 Li ba pîsan winda me

Dilê min Derya Reş e
 Hurmîn û pêl giran e
 Bi ahîn û bi kul e
 Tevde keder û jan e
 Dilê min Gelîyê Zîlan
 Cî şehîdên Kurda ne
 Tim wekî Kurdistanê
 Li ser şerê giran e
 Tim di zindanan lêdan
 Kesek bi min nizane
 Yûsif Ezîz ew mirî
 Kes bi êşê nizane

Mihr tim li Yûsif Ezîz

Bijîşkekî zane bû
 Li hemberî van Tirkan
 Kurdno ew bavê me bû
 Li Kurdistanê Bakur
 Kes mîna wî tune bû
 Xweda te ew çima bir
 Qey ew ji me zêde bû

Dixwazî lê bipirsî
 Gora wî li Farqînê
 Tu here ser gora wî
 Bi çavên xwe bibînê
 Zana û binamûs bû
 Wê dilê te bêşînê
 Bi evîna Kurdistan
 Ew jî wek Mem û Zînê

Wî bi çavên xwe nedî
 Keser mayî di dil de
 Fîraziya welat nedî
 Agir ma di hundir de
 Ne dema mirina wî bû
 Çima te bir ey Xweda
 Piştî ku ew mir û çû
 Em Kurd man ji bo derda

Hûn rojên cejn û şayan
 Wî di bîra xwe bînin
 Hûn wî seredan bikin
 Mûman li ser vêxînin
 Wek gora pêxemberan
 Hedna xwe hûn pê bînin
 Em qet wekî wî şêrî
 Îro kesî nabînin

Dinalim bi vî derdî
 Her bi girî û şîn im
 Ji bo Kurd û Kurdistan
 Ez wek wî bi nalîn im
 Kurdistan tev bindest e
 Ji bo wî dilbirîn im
 Ji bo Kurdan bêm kuştin
 Ez herim wî bibînim

Ku ez nemirim ez mam xweş
 Tol ji neyar hilînim
 Ji ber neyar ew jar kir
 Ji bo wî ez bi şîn im
 Bûm Bêbuhar ji zecran
 Ez bi hiş im ne dîn im
 Xortên Kurdistan xweş bin
 Wê Kurdistan bistînin

Her kes

Her kes ji rewşa xwe razî
 Ma kî dibê ez ne baş im
 Hinek xwe davêjin bîrê
 Hin jî dibên ez ne şaş im
 Hezar salî li pey xelkê
 Hîn jî dibê ne li paş im
 Tirk bi sedan wan dikujin
 Hîn jî dibên gelek baş im

Ew dimeşin pozbilind in
 Ew xwe bi tenê dibînin
 Ewna serxweş in bê mey
 Wek serxweşan poz hiltînin
 Ew bê raman û bê hiş in

Keskî li pêş xwe nabînin
 Li ba zana ew pir tal in
 Di çav xwe de ew şîrîn in

Şebqên Tirkan li serê wan
 Sînga xwe pê bilind dîkin
 Paşî pêlavan dadixin
 Lingan ji hev fireh dîkin
 Li çayxanan ew rûdinin
 Xwe li ser hev mezin dîkin
 Gurzên simbêlan ba didin
 Çavan li hev awir dîkin

Ê ji dûr de wan dibîne
 Wê bibê ewna xweşmêr in
 Ji dijmin re ew xulam in
 Lê ji hev re wekî şêr in
 Ew ji hev re pir mêrxas in
 Ji dijmin re qelsemêr in
 Hev dikujin qet narevin
 Ku Tirk tên tew xwe vedişêrin

Mirov bi namûsê mêr e
 Mirov şanê wî gelek e
 Dem wek zîzokê digere
 Ev gerdûn çerx û felek e
 Divê tu demê zanibî
 Zarê xwe vala çeneke
 Eger çiqas tu zane bî
 Şopên zana winda neke

Va gel gihiştin ser heyvê
 Ala xwe li heyvê danîn
 Xelk li ser heyvê geriyan
 Bi sindoqan ax jê anîn

Ji ber ku ew serbixwe ne
 Bi xwendinê û bi zanîn
 Piştî vê zanebûna bilind
 Hîn jî qîma xwe pê neanîn

Buhişta bindest min navê
 Bi mêranî herim agir
 Bi kuştin deng belav kim ez
 Li Ruhayê wekî Namir
 Li dîrokê binivîsim
 Bila bêjin çî ev kafir
 Penahend kim ez bi zorê
 Wekî Berhîm kurê Azir

Bila dijmin tev bitirsin
 Wekî gur li ser çiyar bim
 Ne bêrûmet di bin destan
 Ne kûçik li ber deriyar bim
 Ne wek pez bim li ber kêrê
 Ne hestî bim li ber sa bim
 Bûm Bêbuhar ez pirs dikim
 Heta kengî gelo wa bim

Aramî

Dîwana Heştem
 [8]

Xweda

Li cîhana renc û xweş
Navê Xweda dibêjin
Mirov tev pê sond dixwin
Lê nizanin ew çi ye

Lê belê Xweda yek e
Her ku demek derbas bî
Her gelekî ji xwe re
Wî navek lê kiriye

Pir gelan roj û heyv û
Stêran kirin Xweda
Dawî ji jor daxistin
Xweda li jêr pût bûye

Yên pût çêkirin dawî
Wan reng rengî çêkirin
Her yek ji pûtê xwe re
Serê xwe daxistiye

Her yekî ji yê din re
Gotiye yê min rast e
Gelacî ket nav mirov
Mirov pir hev kuştiye

Felsefa kesên zana
Dema hatin meydanê
Cî Xweda li jêr nema
Firiya berjor çûye

Xweda ji mirov dûr ket
Li ezmanan rûniştî
Heta niha jî mirov

Nizanin ew li ku ye

Bî destê stemkaran
Bî hezaran tên kuştin
Ban wî kin deng nake
Ma gelo ew li ku ye

Mirov ji bo rojên teng
Ku çekê hildigire
Di cengê de nepeqe
Ma ew çek ji bo çi ye

Zarokên çûk ji wan re
Em qala Xweda nekin
Ewna ku mezin bibin
Çi zanin Xweda çi ye

Sûde ew e em mirov
Xweda tînin dinê
Ev Xwedayê em dibên
Ji gotinan çêbûye

Gelê bi Xweda girtî
Ew gela li bin mayî
Yê ji xwe re kar kirî
Ew gel bi ser ketiye

Ji milyonên salan de
Ji dîroka kevin û nû
Ji pêxember û zana
Zeradeşt rast gotiye

Ji çaran yek tune be
Tu carî jîn çênabe
Ji roj û ba ax û av

Gotiye jîn çêbiye

Lê ez dibê m Xwedayê

Xêrê bext û wijdan e

Xwedayê maf û şerê

Karîbûn û xurtî ye

Yê xurt be ferman dar e

Têr e gerdûn ji wî re

Ew kesê qels û dest kin

Ew bindest û birçî ye

Kesê xurt be tu carî

Ew bi Xweda sond naxwe

Ji ber xurtî Xweda ye

Ew Xweda li ba wî ye

Xurtî ji çi çêdibe

Divê em wê zanibin

Xurtî xwendin û pere

Ew gelê hevgirtî ye

Gelê zan û dewlemend

Bi rejîm hevgirtî be

Li cîhanê seranser

Ê li ber rabe kî ye

Yê qels û yê derewîn

Herd bi Xweda sond dixwin

Yek ji bo xapandinê

Yek ji ber qelsî ye

Rexna oldarê sexte

Yê bikira zindîq bû

Îro ji ber zindîq ve

Dibêjin ev Şûî ye

Lê ol ne çermê pak e

Ne şaşîk û cube ye

Ne rojî û nimêj e

Dilpakî û rastî ye

Îro ez im Bêbuhar

Ji ber ên bê çareser

Kesên nezan wê bibên

Gelo ev kafir kî ye

Welatê Kurd

Welatê Kurd Kurdistan e

Deşt û mêrg û zozan e

Tev xêr û petrol û kan e

Kurd tê de perîşan e

Kurdên mêrxas û serfiraz

Îro bindest û belengaz

Warê Kawa û Efrîyaz

Li ser ceng û talan e

Kurdîstana Kurd manî

Pêşî dîrokê wê danî

Hat firotin bi erzanî

Îro buha jiyan e

Koledaran dest dane ser

Dibin petrol û kan û ber

Gelê Kurd tê kuştin li ser

Çar par û bar giran e

Kurd çar par navên Kurd yek in
Divê pêşkêş xwe bi yek kin
Ji bo Kurd şerê hev nekin
Azadî çek derman e

Bes e neviyên Isfendiyar
Ne jîn e ev jîna bijar
Şerm e bi destê koledar
Ev dem çerxê bîstan e

Ka çi tê xwestin

Ka çi tê xwestin ji mêr û jinê
Çawa jîn bibin li vê gerdûnê
Divê bi hev re dilsoz û rast bin
Ji bo karibin xweş bikin jînê

Ne bes hez bikin ji bo hev bibin
Zarok riswa bin piştî çêbibin
Divê hev bibin mal ava bibe
Zaro bi xwendin pak xwedî bibin

Divê kar bikin herd bi dirustî
Bi mihrevanî vîn û yekdestî
Bi hev re jîn bin bi ûd guhartin
Bê tişt veşartin xweş û serbestî

Bi hev re jîn bin bê dilman û şer
Mêr ji derve bê jin rabe ji ber
Bi devkenî û şad û rûgeşî
Mêr ji bîr bike westan û keder

Mêr ji derve bê xwe bibîne bav
Jin ji wî xweş be her çax û her gav

Zarokên wana bê xeyd hîn bibin
Ji bo pêşkevin bê bend gav bi gav

Cînar hîn bibin ji wan tiştên baş
Ji bo tev berdîn xûyên çewt û şaş
Hemû bixwînin bibin jîr û zan
Ji bo nemînin bindest û qerwaş

Kesên paşketî mane bê rûmet
Paşketî nabin mîrza û mîrvet
Bi xwendinê û bi alîkarî
Îro Ewropa seranser pêş ket

Bê xwendin û mal gel serbest nabe
Gel serbest nebe abor çênabe
Abor û xwendin eger çênebin
Bê wana tu car senet çênabe

Ji mala yekî heta bi gel tev
Hatî girêdan yek bi yek bi hev
Di mala xwe de her yek xwe pêşxe
Tev pêş dikevin tev dibin wek hev

Gelê pašmayî yê kar nekirî
Birçî û bindest çewser pêlkirî
Ji ber nexwendî ew nezan mayî
Tim dibêjin qey Xweda wer kirî

Lê bawer nekin Xweda wer dike
Ew hinan birçî hinan têr dike
Gelê pašmayî jar û birçî ye
Têr û pêşketî gelê kar dike

Şanên nêr û mê şanan çêdikin
Radibin hev digirin dirust kar dikin

Bi karê dirust ji gulên bêhnxweş
Ew ji mirov re hingiv çêdikin

Gerdûn ava bû bi alîkarî
Ne bi dext û kîn ne bi neyarî
Ez bûm Bêbuhar ji yê çewt û xwar
Jê xweştir tune jîna hevparî

Derew û rast

Derew qet ji me re nabin
Rastî ew armanca me ye
Derew tim ji me re şerm e
Ew ne irfê bavê me ye
Em nebin qelsok û reben
Ew ji me re bêşûde ye
Eger îro em bindest in
Lê dilê me serbixwe ye

Mêrxasî ji me re mayî
Tim ji bav û kalên me da
Neyar çiqas li me zor kir
Me zimanê xwe berneda
Me qet serê xwe nedanî
Ji me hat kuştin bi seda
Me piştî xwe neda neyar
Me cî warê xwe berneda

Mirov serê xwe danexe
Bila perîşanî hebe
Nanê bindestî pir tal e
Bila qet kes pê şa nebe
Danek têr be yek birçî be
Bila mirov serbixwe be

Wekî Rustem û wek Kawa
Bila jê re rûmet hebe

Maf ew tu car nê standin
Llem bi dest qehremanan
Ne bi dest bizdok pepûkan
Bi destê rêber û zanan
Ez ji kesî hêvî nakim
Hêviya min bi xwendevanan
Ji gelê Kurd re rêber in
Ew natirsîn ji zindanan

Em ji zindanan natirsîn
Zindan parlemana me ye
Ji mer kembeda sê tilî
Cî me herdem tê de heye
Li şûna kursî zêr û zîv
Qada biring ew cî me ye
Heta bigihin armanca xwe
Zanibin ev rîya me ye

Di vê rê de em ê herin
Em qîm tînin bi vê jînê
Em armanca xwe bernadin
Eger ji me yek nemînê
Em bi evîna vê rê ne
Em hemû wek Mem û Zînê
Em ê mafê xwe bistînin
Wê neyarê me bibînê
Xortên Kurdan hûn zanibin
Bêbuhar ew ê mizgînê

Hebû me Kurdan

Hebû me Kurdan koşkeke rengî
Tim serbixwe bû pir bi çelengî
Tu car lê nedibû zorî û tengî
Ewya bûbû sî li me Kurdan gî

Wek wê tune bû ne li Hind û Çîn
Ne li Yûnan û ne li Qostentîn
Ne li Amerîkan ne li Arjentîn
Ew gelek şîrîn bedew û rengîn

Koşka me bi çîn mercan û sedef
Wê ronî dida bi roj û bi şev
Gelan digotin çî buhişt e ev
Ron dikir Yûnan Aşûr Ecem tev

Li hawîr baxçe gulên kesk û sor
Bilbilan dixwend li nav qîr û qor
Rengê bilbilan kesk û zer û sor
Beradabû ser rewşen Xweda ji jor

Dijminê mezin wî hat hawîr girt
Wî li ser vekir şerekî zor û xurt
Ban hevalan kir derî li me girt
Ew dema xweş çû bi xwînê buhurt

Ketin nav baxçe ji bin de birrîn
Bilbilên rengîn tevde jê firîn
Xopan kirin wan ew koşka şîrîn
Kurdan tev kirin hawar û qîrîn

Herd koşk û baxçe dilên Kurdistan
Lê çî bikim îro ketî bin destan
Bilbil em bûn li nav bax û bistan

Ketin bin destên sê pûtperestan

Kurdistan bindest ew ma gelek sal
Kurd nizanîbû bi hal û ehwal
Çavê Kurd şikest Kurd rûnişt li mal
Ji nû rabûn ew xortên heval

Hêvî me li ba xortên hevgirtî
Rabûn girêdan rejîma partî
Tev rabûn xebat mêrxas bi xurtî
Hew dijminan dîn Kurd çek hilgirtî

Yazdehê Îlonê di şêst û yekan
Dengek ji radyo xurt hat guhên giyan
Li Iraqê şer bi firok û tankan
Kurd lêdixin bi top û tifingal

Zan pêşkêşê şer ew şêr Barzanî
Plan ji bo şer wî şêrî danî
Ew şêr ban dike ka neyar kanî
Xweda ew şêra ji me re anî

Gelê Kurd rabin dem hat û gihişt
Gelê Kurd rabin xwe tev bidin pişt
Sawa wî şêrî dijminên Kurd kuşt
Wek balindê baz li ser wan venişt

Dijminan bigire wan tev pêl bike
Ku em yek bin dijmin çî bike
Baxçe biçîne koşk ava bike
Dilê bilbilan ji nû şa bike

Yê ku hev negire tim bi hev ketî
Ew pêşde naçe tim li paş ketî
Riya Sosyalîzmê karê pêşketî

Riya li pey wî karê yekîti
Bêbuhar digihe herdem vî xetî

Gewherfiroş im

Gewherfiroş im gul vêra
Nafroşim bi mal û zêra
Yê perest be wê bikire
Wê dil bide can jî pêra

Gewher bi min bi qîmet e
Gul bi bilbil bi rûmet e
Lê felek ew xapandar e
Her yek ji yekî diqete

Taca serê Dara kanî
Ji yaqût û gewher danî
Gul di baxçê koşka rengîn
Bilbil malik li ser danî

Wî qedrê gewher zanîbû
Dilê wî wek dilê min bû
Bilbilan xwe didan hawîr
Gulên sê reng wî çandibû

Yê nizane çi gewher e
Ew jî nezan e wek ker e
Gul û gewher bidê bazdê
Hewşan bidê wê bê ser e

Ker bi gulan wê çi bike
Ma wê gulan çi bêhn bike
Qîvar û hewşanê bixwe
Gulan bi lingan pêl bike

Ger ku awaya bîr nebe
Ma Bêbuhar wê çi bike

Ji kur bînim

Ji kur bînim bijîşk Luqman
Derman ke derd û kulên min
Kund û pepûk balindên pût
Tevan xwendin li qada min
Hin hevalên min bûn noker
Tev dijmin xwedan bendê min
Milên min xistin qisqacê
Kelepçe xistin destên min

Dijmin ewna bertîl kirin
Çûn xwe firotin bi peran
Dijmin ceh raberî wan kir
Ewna çûn ser wekî keran
Ji bo welat fîdakar im
Zora neyar li ser seran
Herin mencenîqan bînin
Bar giran e li milên min

Ez çi bikim ji vê demê
Pir ne baş e gelî bira
Ev çi dem e ev çi roj e
Seg bûn fermanîdarên gura
Rojkê em tev hev bicivin
Ez û bav û xwişk û bira
Îro ez ê hedanê bikim
Heta ku keys bê destê min

Balindê baz amade ye
Ew venîştî li zozana

Wê rojekê xwe berde jêr
 Xwe dayî ber nêçîrvana
 Kund û pepûk pût bifirin
 Ker bimînin li şûn wana
 Wê demê li wan siwar bim
 Wê vemire arê dilê min
 Bûm Bêbuhar dilbikûl im
 Wê xweş bin derd û kulên min

Zehî mame

Zehî mame li vê dinê
 Li gelan li şiyarbûnê
 Li Kurdan û raketinê
 Ez digirîm li buhartinê

Gerdûn çêbû gelek dûr e
 Kurdistan pir dem buhûre
 Tê de rabûye gelê Kurd
 Gelek mêrxas û stûr e

Kurdistan tev xêr û bêr e
 Rewşa cîhanê li ser e
 Sê gel hatin tev ji der e
 Yek reş yek spî yek zer e
 Wan par kirin dest dan ser e

Civîna wan tim li hev e
 Wekî dîzan tim bi şev e
 Malê me didizin dibin
 Ew par dîkin dixwin tev e

Gel tev zanin ew ji kur in
 Ewna fenên har ên gur in

Rojhilata Navîn birin
 Bi navê ol em par kirin
 Heta niha jî li vir in

Zarok diçin dibistana
 Mêjû tune li nav wana
 Wê zarê xwe winda bikin
 Guneş li ser xortên zana

Kurdistan li vî meydanî
 Nûh pêxember binyat danî
 Ham Sam û Yafid bûn karker
 Nûh bi xwe bû lê kir vanî
 Tirk û Erebb û Eceman
 Ew tune bûn wî heymanî

Kurdistan welatê me ye
 Bavê cîhanê bi xwe ye
 Eger neyar qayil nabin
 Va gemî Nûh ew şade ye
 Ew cî bav û kalên me ye
 Cî xwînmijan lê tune ye

Em şiyar in hin bi tenê
 Em digirîn dijmin dikenê
 Gel tev azad bûn li dinê
 Bindest mane em bi tenê

Gelê Kurd şerê hev nekin
 Bes dijmin pîsî di nav me kin
 Hin xort di zindanan riziyan
 Destên wan bi kelepçe kin
 Bi dijmin re rabin ceng kin
 Xortan ji zîncîran vekin

Ên rehê zer ewna Tirk in
 Çavên wan zer diran firk in
 Em Kurd mafê xwe dixwazin
 Wê xwe ji ber me di kur kin

Va ewên reş ew Ereb in
 Gur gura wan bê sebeb in
 Em Kurd mafê xwe dixwazin
 Ewna divên Kurd tune bin

Ewên spî ew Ecem in
 Guho pêl in mêrxas em in
 Karên wana fût û fen in
 Bi riya olê bi me dikenin

Lê Kurd rabûne ser piyan
 Mîna şêran û pilingan
 Va çeka xwe hilgirtine
 Wê dijmin bazdin wek segan
 Va Bêbuhar gazî dike
 Hejar ketine bin lingan

Lo pismamo

Lo pismamo lo delalo
 Hem pismamo hem hevalo
 Min tu nedî gelek salo
 Di zindanê kerr û lalo
 Derd pir bibe şadî dimire

Dijmin pismam xist zindanê
 Da ber îşkenc û lêdanê
 Wana bê dad ceza danê
 Kes bi halê wî nizanê

Wer mayî bi ah û zecrê

Pismam ji Kurdên Cezîrê
 Mêrxas mirin nayê bîrê
 Xistine bend û zencîrê
 Wek Yûsivê binê bîrê
 Dijmin jê re nehişt yek rê

Fîrewn heft sal cezadayî
 Pişt heft sal Yûsiv berdayî
 Lê pismamê min wer mayî
 Hêvî jê re qet nemayî
 Kesek tune piştî wî bigire

Gelek ji xortên malbatê
 Ew çûn di riya vê xebatê
 Şîn û girî li pey wan tê
 Nema peynamek ji wan tê
 Yê binamûs li pêş ev rê

Şemal dema agir dide
 Ji agir jî rewşen dide
 Ji rewşen jî geşî dide
 Perwane xwe ber ve dide
 Ji bo rewşen perwan dimire

Pîkolî ne ji niha de
 Ji dema bav û kalan de
 Dijmin tu carî rê nade
 Ji bo vê axê vê qadê
 Pir renc e yê vê rê bigire

Destê tenê deng jê nayê
 Pir sivik e wekî kayê
 Me çî ji sewm û selayê

Îslam hevalê xurta yê
Îslam çawa riya xwar digire

Pismam xistin bin zindanê
Ne ji bo malê cîhanê
Ne ji şer û li hevdanê
Ji bo doza Kurdistanê
Pismam çawa vê rê negire

Gazî bikim xortên zana
Ew şiyar kin van nezana
Bidin dor xwe pîr û cana
Herin dijmin bi halana
Mija cengê bila vegire

Aştî here şer vêkeve
Hurmîn bi van topan keve
Agir bi nav dijmin keve
Dijmin ji nav Kurd bireve
Nema karê pismam bigire

Bi şer welat azad bikin
Wek Şorewî ava bikin
Daweta me zû saz bikin
Wek Bêbuhar dilxweş bikin
Doza min û pismam nemire

Hejaro

Lo hejaro belengazo
Ji min dûro bêmirazo
Dil şikestî dil bi nazo
Di bin destê xêrnexwazo
Lo hejaro belengazo

Ez keçika pir bedew im
Ez nazika renga kew im
Ji evînê ez bê xew im
Dilbira dilê te ez im
Lo hejaro belengazo

Demkê eşqê biber bê ket
Ba rabû pêl hat û lê ket
Demkê ajot çû li çiyê ket
Ji hev xist bi ber avê ket
Lo hejaro belengazo

Deng va kete çol û çiyar
Hat û zinar tev naliyan
Cûdî û Bêxêr giriyan
Tev ji bo me bêxwedîyan
Lo hejaro belengazo

Ji mêj de Zagros bi deng e
Ji zû bû halan û ceng e
Kurdîstana min çeleng e
Mayî bê ala sê reng e
Lo hejaro belengazo

Neyaran dest li min dan hev
Ew min dipên bi roj û şev
Warê me par kirin li hev
Îro xêra me dixwin tev
Lo hejaro belengazo

Tu yî Ferhad ez im Şîrîn
Em man bê miraz û evîn
Em in Cizîr Mem û Zîn
Em in mîr û koşka rengîn

Lo hejaro belengazo

Xorto rabe zû dest hilîn
Li ser Zagros bike qîrîn
Hevalên xwe tev bicivîn
Bi cengê min ji wan bistîn
Wek Bêbuhar tim bi evîn
Lo hejaro belengazo

Hemû dê

Wa hemû dê zarya tînin
Bi berên xwe dimêjînin
Dixin dergûşê dihejînin
Pir rencî pê re dibînin
Bi şevê xewê nabînin

Xwedî dikin mezin dikin
Xwarina mala xwe kêr dikin
Kincên xweşik li wan dikin
Heta wana mezin dikin
Xort dibin ber xwe dibînin

Bav zarokan xwendin didin
Malê xwe tev li ser didin
Deyn dikin nikarin bidin
Li ber halê xwe tim didin
Zaro şehadan distînin

Hin ji wan dertên bi namûs
Ew namûs nadin bi filûs
Li ser Kurdan nabin casûs
Qebûl nakin bibin deyûs
Ji bo Kurdan dilbirîn in

Ji bo Kurdan xebat dikin
Ew zindanan qebûl dikin
Mal û dirav winda dikin
Ew jîn û can li ser dikin
Li ser Kurdan tim bi şîn in

Hin ji wana wekîn ker in
Ji cîhanê bê xeber in
Tim li diravan digerin
Hûn ber bi wan tu car nerin
Wê we bi dostî bixînin

Çi bikim bi Kurdên pîs neyar
Xewa min nê roj û êvar
Ez tim dikim qîr û hawar
Ji ber wan ez bûm Bêbuhar
War ji pîsan re nêlînin

Tev bawer in

Tev bawer in bi rastî
Jê hindikan parastî
Yên pîs pê nêr parastin
Ber ji karên wan xistî

Yên qenc tim rast dibêjin
Zimanên wan dirêj in
Pîs ji qencan hez nakin
Ji ber qenc ne qirêj in

Erê yên pîs ew pir in
Lê kûçik in ne gur in
Ji sernizmî hez dikin

Riya namûsê nagirin

Pîs divên mal pir bikin

Xulamiya dijmin bikin

Armanca wan dirav in

Namûsê zû pêl dikin

Pîs bi pîsî digihin hev

Ew destên xwe didin hev

Şerê qencan tim dikin

Ji bo yên qenc negihin hev

Erê yên qenc ne pir in

Lê namûsa wan pir in

Pîs bi qencan nikarin

Bi qenc erzan e mirin

Xwelî li ser pîsan be

Tifû li malên wan be

Malê dinê pê çî bikin

Namûsa wan erzan be

Malê pir ne qencî ye

Ne al û serbestî ye

Yên xwendevan bi namûs

Wan welat parastiye

Tev rêber û pêxember

Pir dîne êş û keser

Dî zindanan kal bûne

Gelan ew kirin rêber

Her çî pîs rastî najo

Yên qenc ew dibin ajo

Yên binamûs rêzan in

Gelan ew xistin mêjo

Bi namûs û riya rast

Gelan warê xwe parast

Ên bi namûs hêvan in

Bê hêvan şîr nabe mast

Xelk konê reş vedigirin

Bes pênc beş kon hildigirin

Xelk di germ û sermê de

Bi dehan xwe lê digirin

Qencîk ji bîst û pêncan

Bes yek jê digihe qencan

Eger ên pîs tune bin

Kesek nas nake qencan

Xweda dema mirov da

Yên qenc û pîs tev hev da

Xweda namûs da yê qenc

Ê pîsan namûs neda

Gur tên li gakî dixin

Qey çar gepan jê dixwin

Dev jê berdidin diçin

Ê mayî kûçik dixwin

Ne teresê pera me

Bi qencan re bira me

Nabim alî kûçikan

Ez hevalê gura me

Bûm Bêbuharê Kurda

Ji dest pîs û nemerda

Min jîn der da bi canî

Kalbûn jî hat bi ser da

Zivêr bûm ez bibêjim

Ji ber pîsan ez gêj im

Gotin di wan kar nake

Ma ji wan re çi bêjim

Canbêzarî

Canbêzarî viyan e

Barekî pir giran e

Mirin bi wan erzan e

Wekên qozên hevirmêş

Hevirmêşê derdixînin

Hemû li xwe digerînin

Xwe di nav de dimirînin

Dibin gorî hevirmêş

Canbêzar jî wek wan xwe

Dikin gorî gelê xwe

Ji bo jîna gelê xwe

Merga xwe dikin pêşkêş

Li diravan napirsîn

Ji mirinê natirsîn

Çewser ji wan ditirsîn

Xwe li ber wan nagirin gêş

Ji xwîna xwe ro dikin

Çiran tije don dikin

Pêş gelê xwe ron dikin

Di tarî de didin pêş

Di rehan de wek xwîn in

Ew in dil digerînin

Dermanên cih birîn in

Derman dikin derd û êş

Ên çekdar û qehreman

Ên bergirên Kurdistan

Kurd nas kirin bi cîhan

Ew karin bibin pêşkêş

Kesên lawên malbatê

Şêrên ceng û xebatê

Wekî şerê Dimyatê

Ew karin xwe bidin pêş

Zaro û pîr û cana

Bi hêvî ne ji wana

Reha bin ji kovana

Ew in ji wan re pêşkêş

Kesên li dij koledar

Çekdar in wek şêrên har

Di zindanan xebatkar

Bi berxwedan û cankêş

Wekî Mezlûm û Kemal

Xêrî û gelek heval

Li ber wan in gelek sal

Kurdên li paş neçûn pêş

Dibên mirin nemirin

Bi sedan wek xwe kirin

Koledar serrat kirin

Sermedî wê herin pêş

Ne qels xortên kolanan
 Ên keçik û dîlanan
 Li ber qels û nezanan
 Dibêjin em in pêşkêş

Ne maldarên tev neyar
 Ên çerm pak û dil gemar
 Simsar û wek segên har
 Şopê dajon didin pêş

Ne şêxên raman qîrêj
 Hin melên ziman dirêj
 Bi riya rojî û nimêj
 Tim Ereban didin pêş

Keys pare û berjewend
 Li pêş qencan dibin bend
 Lê nikarin bibin bend
 Demayî ne narin pêş

Qelsmêr ker in nabin lok
 Tu caran nabin dîrok
 Ji gel re nabin çîrok
 Xêş in nabin hevirmêş

Textê pîs û erzan be
 Bi boyaxê baş nabe
 Rojek bê boyax rabe
 Baş û nebaş wê bên pêş

Bêbuhar mam navim rev
 Mand de wê hebe bersiv
 Buhar bê karê hingiv
 Wê xuya bin şan û mêş

Gul delalê

Gul delalê rû bi jalê
 Tu buhara dilê min
 Bi evînê barê giran
 Te hildaye milê min
 Te pir kirin tev zar kirin
 Êş û derd û kulên min
 Bes tu karî derman bikî
 Xwe berdane dilê min

Jîna min tev zivistan çû
 Zivêr bûm ji van ewran
 Dar û berê min tev rût bûn
 Nexweş bû dem û dewran
 Balîn neman tev jê firîn
 Bahoz û mij û moran
 Gul çilmisîn abor nema
 Lê neman bilbilên min

Çi bikim bi buhara ku bê
 Tişt ji jîna min nema
 Wekî Ferhad û Şîrînê
 Herd çûn bi derd û xema
 Mem û Zîn jî evîndar çûn
 Bi hev şa nebûn çima
 Wek wan li min zivistan e
 Wer venebûn gulên min

Ji evîna te nexweş im
 Kesek li min pirs nake
 Li nav mirovan winda me
 Kesek qala min nake
 Di zindanê giriftar im
 Dostek nê silav nake

Çar derî li min girtî ne
Nemaye havilê min

Evîndarên vê cîhanê
Eger hûn bînin ser hev
Ê min qasî wan hemiyan e
Min û wan bidin ber hev
Bes bi rojê qey ranazin
Ranazim bi roj û şev
Evîna xelkê çend meh in
Ji salan bûn çelê min

Ma êdî ji çî bitirsim
Temen bû pêncî û çar
Neçarî û xîzanî û
Bindestî dilê min xwar
Li welatê xwe bêwar im
Wer bê ûd û tengezar
Di vî warî gelo çawa
Wê xweş bibe dilê min

Lê tu caran nê spartin
Wekî kontakîntê reş
Rêwî çiqas riya wî dûr be
Ilem wê bigihe bi meş
Ji mihra te Bêbuhar im
Bila nê buhara xweş
Wê buhar bê ku nebînim
Wê bibîne gelê min

Hey Helebce

Hey Helebce Helebce
Helebca xuram û xweş
Nîgara teyî çeleng
Ji barûtê bûye reş
Îro girî û şîn e
Li gelê teyî rûgeş
Ev tawankarî Sedam
Ji bîr nabe tu carê

Ew Sedamê reh gemar
Qerwaş kurê qerwaşa
Xwe firote Kamp David
Xwe bi zorê kir paşa
Te xopan kir gelê te
Wî kuşt kir koma laşa
Bûn qurbanên Newrozê
Hevdeyê meha Avdarê

Li şûn topan çekên wî
Bombên xerdel û xaz e
Qîrînên jin û zaryan
Jê re aheng û saz e
Laşê Kurdên şewitîn
Ji Sedam re bû maze
Serxweş dibe bi meyê
Xwîna ji Kurdan darê

Bû gornebaşê goran
Ji goştê sê gelan xwar
Ji Erebb û Fars û
Kurdên bindest û neçar
Li ser vî stemkarî
Em xwe kerr nakin tu car

Ji Sedam re nahêlin
Xwîna ku vala darê

Diya xortên tîn kuştin
Dilên hemîyan wek hev in
Mirov hevdu nekujin
Mirov hemû ji hev in
Ên wek Sedam û Hitler
Ne mirov in ew hov in
Tifa gelên cîhanê
Wê tim li wan bibarê

Şarê Amûdê

Amûd şarekî bişan e
Li her deverên me Kurdan
Navê Amedê lê kirin
Bû warê kulan û derdan
Diya dîlovan lê vedihewin
Serwer û firarên Kurdan
Lîderên şoreş rakirin
Kurd hatin kuştin bi sedan

Ji bindestî û bê xwendin
Tev çav girtî û nezan bûn
Bi axa û şêx û melan
Ên çûk û mezin xapiyabûn
Hinek di nav wan de hebûn
Gelek zana û şiyar bûn
Di çavê milletê Kurd de
Ewna kafir û neyar bûn

Wek Cegerxwîn û Qedrî Beg
Osman Sebrî û Qedrîcan

Emîn Birûsk û Celadet
Ehmed Namî û Kamîran
Hesen Hişyar û Ekrem Beg
Nafiz ew kesên qehreman
Oldarên Kurd sexte û çewt
Kurd kiribûn neyarên wan

Seîd Axayê Deqorî
Yek ji axên meyî Kurda
Vala şerê Fransa kir
Amûd xopan kir û berda
Ew Mela Beşîrê Darî
Siyaset xiste mizgefta
Fetwe da xwendin heram kir
Ê dixwend wî xwendin berda

Ên wekên wî Kurd jin û mêr
Hemû xistin terîqetê
Dinya berdan axret girtin
Raketin ketin xefletê
Gotin şêx û melayên me
Wê ew me têxin cinetê
Pir salan man di wî warî
Derbas kirin di wê qetê

Piştî koledar ling cî girt
Li wan zor kir nû şiyar bûn
Piştî zecran û nîgaşan
Gur bûn û bi carde rabûn
Nîgaşên derew û vala
Tê derxistin pê xapiyabûn
Tiştên ku çûn û buhurîn
Li wan tiştan pir poşman bûn

Wan zarokên xweyî biçûk

Hemû xistin ber xwendinê
 Dema şiyar bûn zanibûn
 Nezanî jî wek mirinê
 Wan nas kir wê Kurd pêşkevin
 Bi zanyarî û xwendinê
 Yê nexwendî ew dilkor e
 Tişt li dinya jê re tunê

Zarok bûn xort û xwendevan
 Hemû bi êşa xwe hisîn
 Tev bûn heval û hev girtin
 Rabûn li doza xwe pirsîn
 Bi konetî û têkoşîn
 Koledar pir ji wan tirsîyan
 Ji boyî welat reha kin
 Xebat kirin tewr netirsîn

Lê dijminên Kurd dijwar bûn
 Meydan kin kirin keys nedan
 Sêsed xort xistin sînemê
 Derî girtin yek bernedan
 Şewitandin vemirandin
 Ji ber wana ronî didan
 Kirin qurbanên Cezaîr
 Xelatên buha dan Kurdan

Bi destê rêveberê nahiyeyê
 Nasirê Ubêdê Nasir
 Dêrî li ser Kurd dil bi kîn
 Ew gawirê dê û bav gawir
 Xortên hatin şewitandin
 Wayî pêk anî wî wer kir
 Ew tişt ne ji ber xwe bû
 Ji bo çî bû me xweş nas kir

Sala hezar nehse û şêst
 Sêzdê meha çiriya paşî
 Di dîroka gelê Kurd de
 Rojeke pir bi dilêşî
 Sêsed xortên hêja kuştin
 Ji ber kînê û dilreşî
 Çûn gihiştin karwanên wan
 Pakrewanên meyî pêşî

Agir bi wan xist şewitîn
 Hişk bûn gulên Kurdistanê
 Divê ev roj ji bîr nebe
 Ji boyî her kes bizanê
 Xwendevanên Kurd dan kuştin
 Kirin wek berxên qurbanê
 Ji boyî Kurd ji bîr nekin
 Vaye min xiste dîwanê

Belê ku zivistan sar be
 Gulên reng geş tev hişk dibin
 Lê zivistan buhar li pey
 Wekî berê gul pir dibin
 Çiqas dar bîn birrîn namirin
 Şîn dibin hîn xurttir dibin
 Qalind dibin bilind dibin
 Çemelên wan pirtir dibin

Hey gelê Kurd

Hey gelê Kurd hey malwêran
 Ev çi war û çi jîn e
 Ev jîna ku hûn jîn dibin
 Ez dibînim ne jîn e
 Hûn çar parçe birçî û jar
 Yek hevalê we nîne
 Hûn ku dibêjin em sax in
 Hûn bi saxî mirî ne

Bi sedan sal belengazî
 Di bin destê neyar in
 Hinek ji we axa û beg in
 Hinek ji we mixtar in
 Hinek ji we şêx û mela
 Hin xizan û neçar in
 Ji hezarî pênc nexwendî
 Xizan û bêhêvî ne

Heçî xizan xaniyên wan
 Tev koxik in ji ax in
 Dozdeh mehan tim kar dîkin
 Xwarina xwe dernaxin
 Hin dizên axa û beg in
 Hin jî mirîdên şêx in
 Axa Kurdistanê zêr e
 Di nav de tim birçî ne

Hey şêx û melên tev çewser
 Kurdan dixin buhiştê
 Yê ku bê ba we bihiş be
 Ku vedigere bêhiş tê
 Hûn neyarên gelê xwe ne
 Çi ji kesê bêhiş tê

Pêşveçûn xwendin û kar e
 Ne nimêj û tizbî ne

Kesê serbestî bixwaze
 Evîn welat û xak be
 Dexs û kîna kevin berde
 Ji gel re ew dilpak be
 Ji gel re ew dilovan be
 Li dij koledar çak be
 Yê ku bi vê qayil nebe
 Yan teres e yan dîn e

Em yek in tev lawên Kurd in
 Bes e kevneperestî
 Hemû ji gel re kar bikin
 Êdî bes e bindestî
 Xelk çûn heyvê em li paş man
 Ji ber vê olperestî
 Pir şêx û melayên Kurdan
 Hişê millet dizîne

Hey gelî axa û began
 Êdî bes e şiyar bin
 Bes hûn bi mîrzayên me bin
 Xulamên koledar bin
 Gelê bindest bênamûs e
 Çima hûn jî ranabin
 Ku gelê we bênamûs be
 Namûsa we jî nîne

Kesê axa û beg ew e
 Mirov bibe serfiraz
 Xuhermenda xwe saz bike
 Bi leşker bibe serbaz
 Jîn nebe wekî qertelan

Jîn be wek balînê baz
Lê namûs ne ya we ye ya
Barzanî û Cegerxwîn e

Bi şevê xewa min nayê

Bi şevê xewa min nayê
Ji ber xemên vê dinyayê
Xem bûne pêlên deryayê
Ba tim bilind dawî nayê
Ji ber em ne wek hevdu ne

Xweda em mirov wek hev dan
Ji dê û bavekî em dan
Em jîn in bindest û xizan
Xelk jîn in serbest bi mewdan
Em li paş xelk pêşde çûne

Bûyer û nîgaş bir ew e
Ji wan yek rast yek derew e
Yek şiyarbûn yek jî xew e
Yê li ber çavan rast ew e
Rast û derew cuda bûne

Xapiyabûn me tevger nekir
Em razabûn me kar nekir
Me jîna xwe tişt çar nekir
Tev nezanî li me wer kir
Îro em jar û benî ne

Nezan em xelkê gundan bûn
Bindestên beg û axa bûn
Li bajaran hin xwenda bûn
Bi wana gundî şiyar bûn

Ji wan ên dirust girtî ne

Me digot ev dema renc herê
Wê demeke pir xweş werê
Rencîr bû ji dema berê
Li şûn beg û axên berê
Îro simsar û Beisî ne

Bi raman em ji hev xistin
Wan pêk anîn tiştên xwestin
Îro di kar de em sist in
Ên xurt man ji sedî bîst in
Em gavekê pêş neçûne

Hin ji me çep hin oldar in
Hin axa beg û mixtar in
Hin segên wan û neyar in
Hin karker û hin cotkar in
Hin bêwar dîl û birçî ne

Yên zan ji me bûn bend bendî
Negirtin riya hevbendî
Li hev nekirin bi rindî
Sermat kirin şar û gundî
Karê wan li dij hevdu ne

Van ezeziyan em kuştine
Serhişkî em ragirtine
Her kes dibê bi ya min e
Koledar ji bîr kirine
Karê çewt û dernexûn e

Em ji hev re xurtemêr in
Bi gotinan wekî şêr in
Axa me tev kan û bêr in

Çewser dixwin em dinêrin
Her tiştên me talan bûne

Gelê bindest xwendin divê
Divê bi pêlan bilivê
Yek bê ji pişt hev nerevê
Mirin xweş be wek hingivê
Ev ji bo gel pêşveçûn e

Em nabin tişteke bendbendî
Ku ranabin şar û gundî
Şiyar û bi hevalbendî
Bi zenda Zeradeşt xwendî
Ev karê me windabûn e

Felsefa rast hevgirtin e
Tiştê gel pêşxe xwendin e
Dirust pêlan gerandine
Her sê hebin serketin e
Ji ber bi hewcî hevdu ne

Sed tomet li eniya me ye
Gelo tu gel wek me heye
Welatê me çar parçe ye
Kurd bindest û pergende ye
Şêwên me ji hev dûr bûne

Gelên Afrîqiya yê reşik
Ev Ereben xwas û bejik
Hindiyên tazî porgijik
Bûn dewlet wer Kurdên xweşik
Wer bê al û serxwebûn e

Ji bo Kurdan bûm Bêbuhar
Kurdên serhişk û neşiyar

Bi zimanê xwe bê zanyar
Çekên wan tevir û bê û dar
Dema zîre û netron e

Kesên qenc

Qenc ji bo azadî dimirin
Erzan dibe bi wan mirin
Qenc radibin çekan hildigirin
Ji ber bindestî giran e

Her mirovên azadîxwaz
Dike jîn bibe serfiraz
Divê gernas be wekî baz
Ji ber qelen xwîn û can e

Her mirovên dilêr û qenc
Ewna dikin xebata renc
Jîn dibe lîstika şetrenc
Yan vexwarin yan derdan e

Her mirovên bi şan û zor
Di rewşên şêran ser li jor
Dibên yan azadî yan gor
Azadî bi destên wan e

Çiqas comerdên li cîhan
Didin mêvanan av û nan
Nabin wek yekî pakrewan
Ji ber wan canê xwe dane

Kurdên noker û berjewend
Wana Kurd kirine bend bend
Her yekî dane pey xwe çend

Gel xapandin û ziman e

Wê li her cihan Kurd şiyar bin

Pîs di nav de winda nabin

Wê ji her kesî xuya bin

Ji ber dîrok a qencan e

Pênivîsa min î lal û kerr

Wek cenga Moxol û Teter

Xurt e qels xwe nagirin li ber

Feylesofa bê ziman e

Xêz dike derewan nake

Ew dîrokê winda nake

Wê pîs û qencan cuda ke

Gelek bi bext û wijdan e

Li dij çewt û koledaran

Çêtir e ji pir oldaran

Ji bo qenc û xebatkaran

Ji dadgêran pirtir zane

Dadgêr çiqasî zana bin

Wekên ristevanan nabin

Ên kone û ristevan bin

Her tişt ji wan ve xuya ne

Namirim wek Xanî û Cegerxwîn

Bi keser û bi ah û şîn

Çû nema Kurd bindest dijîn

Bi zanebûn çek hildane

Bi hezaran xortên zana

Ji bîrbir û xwendevana

Ji ramandar û hozana

Doza hemiyan Kurdistan e

Heta Kurd di bin destan bin

Wê koledar tim riswa bin

Ji boyî Kurd serbixwe bin

Yek jê Bêbuhar qurban e

Birayên misilman

Ji dema nebî Mihemed

Heta gihişte ev heyman

Ji Erebb û Ecem û Tirk

Hersê birayên misilman

Di ber wan de wer bêjimar

Xortên Kurdan serê xwe dan

Ji ber qencî gelê Kurd ve

Hersê ro dîkin xwîna Kurdan

Ewna jî wek Rûm û Freng

Yûnan û Moxol û Teter

Talan û kuştin û stem

Li Kurdistanê seranser

Serwer û zana nehiştin

Kurd ji cî wana birin der

Zimanê xwe ji bîr kirin

Welat û ziman tev derdan

Umer Xetab û Miheleb

Ew stemkar Xalid Welîd

Ew bêbext Merwanê Hekem

Ew jinpirê Harûn Reşîd

Ên wan kuştin ên dan kuştin

Ji Kurdan miqlac û egîd

Tirk û Ecem jî wek wan Kurd

Kuştin li cenga Çaldêran

Kurdistana meyî rengîn

Kilîta ava û hilat

Ê xurt bû hat koledarî

Bi serdar û cerd û civat

Kurdistana bû pira cengê

Tim di ser re yek çû yek hat

Mêrên Kurd birin dan kuştin

Jin û zarok bê xwedî man

Ew Selahedînê Eyûbî

Kurd bû ji Kurd re tişt nekir

Kurd ji Kurdistanê birin

Ê mir ê li deran çekir

Wer Kurd bê war û bê xwedî

Bêhêvî û pergende kir

Kurd di ber xelkê de nemira

Wê rib milyar ba Kurdistan

Gelê Kurd bê xwendin hiştin

Li nav mizgeft ava kirin

Bi dest şêx û melên xiniz

Wan Kurd bi ol sersam kirin

Buhişt dan Kurdan ji ber ve

Fitre û zekat ji wan birin

Ji çerxê şeşan werga ma

Heta gihişt çerxê bîstan

Ev çerxa çerxê bîsta ye

Çerxê azadî gelan e

Hîn Kurd wek berê tîn kuştin

Çar parçe û bê ziman e

Gelên wek hovan bûn dewlet

Hîn gelê Kurd bê kiyar e

Qey gunehê Kurdan ew e

Zerdeşt berdan bûn misilman

Koma miletan dadgeh bû

Îro bûye hevalbendî

Alî hevalên xwe dikin

Kirin keys û berjewendî

Mafê Kurdan înkâr kirin

Yekî navê Kurd nexwendî

Qala dîroka Kurd nakin

Sî dewlet çêbûn ji Kurdan

Cîhangîrê cîhanê bûn

Dewletên Mîtan û Mîdî

Kes nikarin înkâr bikin

Navên manî û sermedî

Neviyên wan îro biyan in

Ên ji dûr hatin bûn xwedî

Yên çewser file azad bûn

Çewserên Kurd man misilman

Va Sedam Kurdan dike

Bi bombên kîmawî bi jar

Wî çar hezar gund xopan kir

Kurd çûn ba Kenanê neyar

Di konan de her roj dimirin

Ji sermê zarokên neçar

Herdu dijmin in wek hev in

Neyarên Kurd û Kurdistan

Em Heyva Sor spas nakin

Em spas dikin Xaçê Sor

Xaçê Sor hat alî Kurd kir

Bi xwarin û mal û doktor

Wana alî Sedam kirin

Fehd Siûd û yên li dor
 Di dîroka gelê Kurd de
 Herdem wê reş be rûyê wan

Eger yek ji Kurd bimîne
 Kurdistan tewr înkâr nabe
 Roj li dinya tev xuya ye
 Bi ewran roj winda nabe
 Her kesê koledarê Kurd
 Bi Kurdistanê şa nabe
 Îro sê koledarên Kurd
 Kurdistan bûye gora wan

Pakrewanan rê vekirin
 Şoreş li pey şoreşê hat
 Dara azadî hat çandin
 Di nav Kurd de xurt bû xebat
 Wê Kurd bi yek bin xurt bibin
 Buharê wek Dicle û Firat
 Gemar xwe li ber nagire
 Wê paqij bibe Kurdistan

Ji ber xwendevan pir çêbûn
 Êdî bawer e Bêbuhar
 Ji vir û wa qayil nabin
 Gelê Kurd bindest û neçar
 Pêşmerge li Kurdistanê
 Bûne şêr û pilingên har
 Sond û peyman li xwe girtin
 Yan Kurdistan û yan neman

Kesên rind û pîs

Kesên rind û pîs ji hev xuya ne
 Lê kesê nezan bi wan nizane
 Kesê zanibe wan çareser ke
 Di karê wan de ji hev xuya ne

Tu ji kê pîrs kê wê bibê rind im
 Wek kohê Qendîl wê bê bilind im
 Lê kesê rind be xelk dibên rind e
 Tu car ê rind be nabê ez rind im

Ê rind wek şan e naçe ser pîsî
 Xelk qal nake tu car bi pîsî
 Xwarina wî gul in hingiv jê derdixe
 Xentê hingiv xweş tê bi her kesî

Kesê çewt û pîs ê armanc dirav
 Xwarina wî pîsî wek mêş çirav
 Ji kamûtê wî xelk nexweş dibe
 Ji rehê xwe de pîs in dê û bav

Rindî ne kinc e ne laşê pak e
 Rindî bi qencî bi dilê pak e
 Wek ava şîrîn her jîn jê vedixwe
 Xêra xwe tu car qedexe nake

Di nav xelkê de ew dibe pêwend
 Li ber nerindan ew tim dibe bend
 Gelek nexweşî bi wî xweş dibin
 Wek buharê ba di çaxê elend

Lê karê rindî gelek giran e
 Ji ber nerindî li dij rindan e
 Belê pîs pir in ên rind hindik in

Lê rind şewq didin herdem xuya ne

Nerind û malpir ne dewlemend e

Rindî ne teksî koşkên bilind e

Kesê bi kêr bê di nav xelkê de

Cî wî bilind be ew dewlemend e

Comerd û malpir divê wek Hatem

Rind û mêrxas be divê wek Rustem

Ne rind û çikûs malê wî pir be

Nizm û bê ûd e li nav xelkê tim

Min xwend dîroka nebî û serweran

Rabûn li dij ê çewt û çewseran

Bi karê rindî ketin dîrokê

Ne bi nerindî ne jî bi peran

Gelo çi xweş e kiryarên manî

Yê ji bo rindî binyatek danî

Nebû xulamê diravan rind ma

Jîna xwe nefrot wî bi erzanî

Erê bindest im lê dîlfîraz im

Rind im mirarî naxwim wek baz im

Ez mam Bêbuhar ji bo bilindî

Divê bilind bim nizmî nexwazim

Çiyayê bilind be tim bi moran e

Nehewcî rêdan ji dûr xuya ne

Dîrok a bilind rind û buha ye

Ne ji bo yê pîs nizm û erzan e

Derdê evînê

Derdê evîna pir giran

Hildaye min barê giran

Haho gelî xwişk û biran

Ev êşeke pir zêde ye

Doktor nema min çêdikin

Derman nema sûd pê dikin

Navê dia şêx lê bikin

Madam evîndarî heye

Derman li ba yara min e

Yar ew gunehkara min e

Ger yar nebe mirina min e

Ger yar hebe min jîn heye

Yê êş ji bo yarê nedî

Xav ma şewat wayî nedî

Jînê ji bo yarê nedî

Ew jîn hemû bêfeyde ye

Hingiv gelek ew xent xweş e

Şan çêdikin reng zergeş e

Ew kar gelek renc û reş e

Lê karekî pir feyde ye

Yê dil ji bo yarê nebe

Wek gul di nav xarê nebe

Lê zor li pey zorê nebe

Ew bes ji bo xwarina xwe ye

Dawî dinê em naginê

Yê çav bide malê dinê

Denga ji wayî re tunê

Bê ûd e ew bê tore ye

Yê pir ji mal re kole be
Wê ew wekî xelkê nebe
Rûmet ji wî re wê nebe
Yên qenc nizanin ew heye

Hewcî ne em mal û jiyan
Pê çêbikin jîn û kiyan
Pê çênebe jîn û kiyan
Ew mal hemû bêfeyde ye

Tayê evînê pir zirav
Pê kaş dike cerg û hinav
Bê ûd dibe mal û dirav
Ew ket nema ra lê heye

Wek Mem û Zîna bêgune
Bê yar ji wan re jîn tune
Yan dan e yan standin e
Her tişt di jînê de heye

Jîn wek demên salê dem in
Tê de buhar xweş tê bi min
Jîn çû zivistan tev li min
Çi bikim buhar tê de heye

Jîna ji yarê dûr here
Gerdûn li wî hebsa fire
Wek hev ji wî re her dere
Ferwar ji wî re çîle ye

Yarê kirim wê Bêbuhar
Jîna min tev dûr im ji yar
Wer mam belengaz û neçar

Hêvî min dîsa pir heye

Ê hiş teng

Ê hiş gelek teng û nezan
Malpir li ser xelkê xizan
Wî girtiye şopa dizan
Ewya dizê warê xwe ye

Talan dike yên hal hejar
Pergendeyên destê neyar
Ewya bi kêr nayê tu car
Ew dijminê qewmê xwe ye

Ewya divê pir kar bike
Gewher û zêran pir bike
Koşkên bilind pê lêbike
Bêhiş dibên ev zane ye

Tim jîn dibin wekên keran
Gewher dibînin wek peran
Ewna nizanin gewheran
Gewher kesê pir zane ye

Gewher ewên pir xwendine
Zanyar di hiş de çandine
Zanyar ji bo mêr û jin e
Yê ma nezan pergende ye

Herdem mirov xwendin divê
Bê wê tu car hiş nalivê
Tim koledar bersiv divê
Bersiv bidê yê xwende ye

Her tişt bi xwendin lêdibin
 Tank û firok pê çêdibin
 Çewser bi wan serjê dibin
 Ka kê li ber xurtî heye

Malê bi bindest û neçar
 Ew mal bikêr nayê tu car
 Kî çax binêr çewser ku xwar
 Ew mal hemû axtirme ye

Lê ez dibêr arac e mal
 Nabêr tu car armanc e mal
 Jê sûd nede dost û heval
 Ew mal hemû bêfeyde ye

Malê birûmet Kurd divê
 Xwendin û mal herdu divê
 Bê wan tu car hiş nalivê
 Her yek ji wan cî wî heye

Yara me Kurdan ma welat
 Bê wî mirov nabe felat
 Jê re divê kar û xebat
 Kî bê xebat wî al heye

Ferman li Kurdan herdemî
 Çerxên misilmanî hemî
 Mam Bêbuhar wer vî demî
 Tevde ji Kurdên parçe ye

Rakirina Qeladizê

Qeladiza pir delal
 Baxçe û kanîn zelal
 Bi kuştin û can û mal
 Sedam li xwe kir helal
 Dike rake bi zorê

Ew şarê bi berxwedan
 Diçînin tovê jiyan
 Wan şêr û pilingên çiyar
 Neviyên Mîdî û Mîtan
 Bi cengê nayên xwarê

Iraq bû arzê Sedam
 Bû lawê xeyrul enam
 Bê wijdanê kêr û xam
 Ji Kurd dîl bi kîn û kam
 Lê ew bi Kurd nikarê

Riya Miheleb Sefra
 Sedam jî girt ew riya
 Ew dest davê ewra
 Girî û şîn xist her dera
 Riya xwar girtî darê

Ew Zehakê pêşdadî
 Ew Serconê Aşûrî
 Şah Nadirê Îranî
 Li ber cengên wan hemî
 Kurd xwar nebûn tu carê

Piştî Kurd misilman bûn
 Bi ol gelek nezan bûn
 Kolên şêx û melan bûn

Lê îro Kurd şiyar bûn
Kurd çî bike dikarê

Kar dîkin ji dil û can
Xort û keçên Kurdistan
Hemû bûne xwendevan
Sedam sermat bû ji wan
Xişm li wî dibarê

Ew gelê zan û şiyar
Nabe kolê koledar
Zor e bindest û neçar
Kesên sîxur û simsar
Ew bindestî dikarê

Tirk û Erebi û Îran
Dengê min bê we hemyan
Ev dema çerxê bîstan
Ê nede mafê Kurdan
Rehet nabe tu carê

Çiqas hûn xwe xurt bikin
Hevalên xwe pîr bikin
Hûn dîrokê çewt bikin
Hûn gelê Kurd kerr bikin
Yek jî ji we nikarê

Em Kurd cengê naxwazin
Em Kurd aştî dixwazin
Lê tu car em ranazin
Em mafê xwe dixwazin
Em kerr nabin tu carê

Ti gel bindest nemayî
Gelê Kurd bindest mayî

Li Kurd şerm û kêmayî
Qelen xwîna xwe dayî
Ji bo vê pad û warê

Kurdan ji cî radîkin
Gundên wan xopan dîkin
Gundên nû ava dîkin
Gelên xwe lê war dîkin
Kurd winda kin bi carê

Fransaya kevin û pîr
Dema ew ket Cezaîr
Milyonek kuşt teng kir nîr
Lê ferman kir sê bavpîr
Bi kuştin û bi zorê

Got ev gel ji min tirsî
Got hemû bûn Fransî
Rabû cengê netirsî
Li nav xwe yek Fransî
Wan nehiştin bi carê

Milyonek kirin qurban
Heta ala xwe hildan
Koma milletên cîhan
Kursî xwe xistin nav wan
Bi mêrxasî û zorê

Dema Tirk ketin Bulgar
Li ser wan bûn koledar
Got azad nabin tu car
Îro dertên koçbar
Bergiriya wan nikarê

Gelê şiyar natirse

Li mirinê napirse
 Koledar ew ditirse
 Ew tim di kîn û hêrs e
 Rehet nabe tu carê

Ew gelê xwîn jê rijî
 Wê ew gel her her bijî
 Xwînê bi serde birijî
 Dara azadî dijî
 Ku dar bişike reh namirê

Kurd bi kuştin û mirin
 Dîroka xwe nû kirin
 Kurd tu carî namirin
 Rê li ber pîsan digirin
 Nas kirin kurmê darê

Jîna Kurd hatî çandin
 Pada wî hatî pandin
 Nabe warê gelê din
 Di dil de hat kolandin
 Ji dilê Kurdan narê

Va kêr gihiştî hestî
 Bes e êdî bindestî
 Kurd kar dike bêwestî
 Dilsoz û bi dirustî
 Bê xew roj û êvarê

Qeladiz tewr ranabe
 Wê gora koledar be
 Çewser lê bi cî nabe
 Wê tim şarê Kurdan be
 Ku ezman tev bê xwarê

Mêrxasiya Kurd poyme ye
 Va dîrok ew dîde ye
 Kelepor û wêje ye
 Çi bixwazî tê heye
 Çewser dişikin her carê

Li Kurdistanê sêpar
 Pêşmergek wek gurên har
 Şer vêxistin bûye ar
 Kurdên bûn alî neyar
 Wa tif li wan dibarê

Şîna Ebdilrehman Qasimlo

Hey gelê Kurd mêze nakî
 Gelek hêja winda kirî
 Heval Ebdilrehman Qasimlo
 Peyxam me bihîst got mirî
 Li dij koledar sûd nade
 Qîrîn û hawar û girî
 Divê xwendin û zanebûn
 Li dij koledar bergirî
 Yê bi mêrxasî ket mêjû
 Hûn bawer bin ew nemirî
 Xortên zan û gelek hêja
 Wayî wekên xwe pir kirî
 Yê genim çand yekî sî da
 Li ser yekî ew nagirî
 Lê sed efsûs bi derd û kul
 Ji nav gelê Kurd barkirî
 Derd û kula Kurdistanê
 Ma di dil de bi xwer birî
 Berî wî zan û serwer çûn
 Bi şewata vî agirî

Ji neyekîti gelê Kurd
 Çewser ji hev parçe kirî
 Çar parçe ye hîn ne bes e
 Li çar parçan birbir kirî
 Ji Xanî heta Cegerxwîn
 Ê hat bi yek bin bang kirî
 Sed mixabin heta niha
 Hîn Kurdan li hev nekirî
 Bi serhişkî û berberî
 Kurd zanên xwe winda kirî
 Ev êşa bi xwe nehatî
 Koledaran êş çêkirî
 Noker û sîxur wî ji Kurd
 Di nav Kurd de peyda kirî
 Bi vî awayî gelê Kurd
 Ji hev xistî bindest kirî
 Ji vî hawî heta niha
 Gelekî alî me nekirî
 Nexweşî Kurd pîr giran e
 Bû nexweşî nîv mirî
 Ev nexweşî heta niha
 Bijîşkekî derman nekirî
 Lê zanên çûn raman çandin
 Ê çûye hinek tov kirî
 Wek Qazî Mehmûd û Seîd
 Wekî Barzanî nemirî
 Her ku dîroka Kurd kevin bû
 Carê yek hatî nû kirî
 Lê av li hev keve dawî
 Binêr wî xwe zelal kirî
 Dîrok bi xwe xwe pêş dixê
 Tu car paşde venegerî
 Bawer bikin tu car namire
 Gelê pîr şoreş rakirî
 Mafê tim hatî doz kirin

Ew maf tu carî namire
 Baran ku hûr hûr dibare
 Binêr avê av xurt kirî
 Ku bû lehî binêr gemar
 Çiqasî pîr be pak kirî
 Piştî gemar pak be binêr
 Kirî buhar gul çêkirî
 Heta ku hebe li mirov
 Tu car nê girtin çar derî
 Axa Kurdistanê binêr
 Hin têkoşîn peyda kirî
 Wek Ismet û Hemîd Sîno
 Serdar Îdrîsê nemirî
 Mihemed Şêxo û Yilmaz
 Mirina bêbext ên zû birî
 Mamoste bûn her yek ji wan
 Riyek li ber Kurdan vekirî
 Mezlûm û yên xwe şewitand
 Arê Newrozê çêkirî
 Bi ronahiya wî arî
 Hebsa Amed pê ron kirî
 Ew ar gur bû tewr venamire
 Pakrewanan ew gur kirî
 Çil milyon Kurd şerm e li wî
 Zimanê wî qedexê kirî
 Kurd riya xwe girtî diçe
 Lîm wê bigihîne serî
 Bila qels bibên ne rast e
 Dinivîsim bi bawerî
 Kesê binamûs natirse
 Mirin ku bê li ser serî
 Ji dîroka kevin û niha
 Kurd jîn in bi cengawerî
 Çewser gundî Kurd kuştine
 Kurd jî xortên wan qir kirî

Ti karî ji Kurd nabînin
 Derdidin tiştê karkirî
 Wekî kurmê gûzê Hindê
 Çawa ketê wer vegerî
 Bes ji Kurdan re yek divê
 Li nav nemîne berberî
 Heval Ebdilrehman ne zor e
 Bi dest koledar tu mirî
 Pakrewanên Kurd bêjimar
 Bila tu jî tev wan herî
 Mirin tim nêzîkî wî ye
 Yê ji bo welat kar kirî
 Ku bimore navê wî namire
 Ew kesê dîrok çêkirî
 Bêbuhar tim pesndar e
 Yê di ber Kurdan de mirî
 Yê bênamûs mir ew mirî
 Kurdê alî çewser kirî
 Kesê mêr tim gotina wî
 Serê sed gotinê birrî

Kesê rind wî nas nekî

Kesê rind wî nas nekî
 Tu car pesnê wî nedî
 Wek ku birîna kûr be
 Tu derman di rû bidî
 Xam bimîne kêr bigire
 Ku ji derman sûd nedî
 Ku dawî rind derneket
 Tê bimînî bi fedî
 Min pir dîne reng mîrza
 Dawî derketin gedî
 Pir bêtore bi kincan

Xuya dikin efendî
 Mirovan bê çareser
 Xwe bi dest da bernedî
 Nebêj malê wî pir e
 Malê wayî bê xwedî
 Her kes dibê ez baş im
 Deng dike bi bilindî
 Mirov kude çû binêr
 Hevalên wekî xwe dî
 Ji hevalên wî karî
 Tu raya xwe tê bidî
 Pîs digihin hev bi pîsî
 Rind digihin hev bi rindî
 Hespê kihêl beza ye
 Ne hewcî tu lê bidî
 Bergîl nagihe yê kihêl
 Lê siwar bî lê bidî
 Nerind bî bi pêşî xwe
 Xwe tu carî hilnedî
 Eger pêşî te baş bin
 Divê riya wan bernedî
 Bi mêranî û qencî
 Divê mafê wan bidî
 Ne li ser reha xwe bî
 Yan pînc î yan bêxwedî
 Reha rind reha gulê
 Gul navekî sermedî
 Dema gulê bêhn dikî
 Naxwazî gulê berdî
 Xwarina şanê gul in
 Şane bî hingiv bidî
 Mêranî keys e divê
 Ji destê xwe bernedî
 Ne mirov e dehbe ye
 Ew kesê ber xwe nedî

Ew mirova bêkêr e
 Pişt riswa bû berxwe dî
 Ji derdan bûm Bêbuhar
 Ez mift didim vî pendî
 Yê bigire û yan negire
 Bi kêfa xwe ye êdî
 Şaş û şîretan negire
 Ehmeq e sed ji sedî

Demokrasî

Demokrasî demokrasî
 Gelo kanî demokrasî
 Demokrasiya çewt hatî
 Nav lêkirin demokrasî

Gel xapandin diz bûn serdest
 Li ser xelkê bûne zordest
 Bi zor pêk anîn a wan xwest
 Bang dîkin bi demokrasî

Bendîxane tije kes in
 Femandarên wan teres in
 Hemû diz û malperes in
 Bang dîkin bi demokrasî

Hev girtine çewt kar dîkin
 Malê xelkê talan dîkin
 Dibin li hevdu par dîkin
 Bang dîkin bi demokrasî

Demokrasiya çewt û rot
 Ê rindê wan wayî gel sot
 Gotar xwend di nav gel de got

Welatê me demokrasî

Talankerên diz û tolaz
 Karê dîkin tev bê endaz
 Kesek nehiştin serfiraz
 Bang dîkin bi demokrasî

Demokrasiya leşkerî
 Birçîbûn anî ber derî
 Zimanê gel tev jêkirî
 Bang dike bi demokrasî

Demokrasiya vî demî
 Diz dibînin wek berhemî
 Rojhilata Navîn hemî
 Lê çênebû demokrasî

Ji ber jîn in li ser zorê
 Bê zor jîn nabin tu carê
 Hema kî bi kê dikarê
 Kuştî cî wî ji dest girtî

Cihû û file û misilman
 Bi ol gelacî ket nav wan
 Ol heye lê tune wijdan
 Tu car nabe demokrasî

Yên diçin ser axa yê din
 Zeft dîkin bi zor û kuştin
 Bi sedan dimirin mêr û jîn
 Bang dîkin bi demokrasî

Dibên ên bi ya me nekin
 Wê bi zor bi ya me bikin
 Em wê destên wan jêbikin

Ên bibên ne demokrasî

Kesên ji xwe fedî nekin
Çi bixwazin karin bikin
Jê bê her neqencî dîkin
Bang dîkin bi demokrasî

Dera zor lê tê pîjîkirin
Demokrasî lê nê kirin
Dîrok hemû tê çewtkirin
Çawa bibe demokrasî

Heta ku dev û zik hebe
Yê pîr wê ber bi xwe bibe
Wê dad li nav gel çênebe
Ji wî nabe demokrasî

Demokrasî gel çêbike
Gel pê li xwe ferman bike
Mirov kare qalê bike
Bibêje ev demokrasî

Gelê Ewropa bi xwe be
Ne bindest be serbixwe be
Kes bindestê wan tune be
Karin bikin demokrasî

Ji ber êş derman kirine
Bi xwendinê pêş ketine
Bîrçîbûn li nav wan tune
Li nav çêbû demokrasî

Yên li ser serê xwe siwar
Deng dîkin bi hesin û ar
Li ser ên bindest û neçar

Tu car nakin demokrasî

Li hemberî şer divê şer
Divê yên zan û cengawer
Çare ev e li dij çewser
Divê rabin kêferatî

Yên li nav hovan nebin hov
Li nav wan jîn nabin mirov
Tu car jîn çênebî bê tov
Tîm tov bi xwînê şîr hatî

Rojhilata me ya navîn
Keskî maf nebirî bê xwîn
Bêbuhar got wek Cegerxwîn
Jîn tune bê kêferatî

Hey gawirê

Hey gawirê tûj awirê
Malê piran wêran kirê
Kanî te soza daye min
Nayî li pey lê dîlberê

Rengreng dibê mîlber hene
Dijwar dibê mîlber wek te ne
Xîşma te ez bêwar kirim
Bêmal kirim wer bê gune

Ger zanibî ez bilbil im
Tîm aşîqê rengê gul im
Herdem gula jîna min î
Bê gul tu car ez nabilim

Bawer bike Ferhad ez im
Firyad li ser Şîrîn ez im
Ez ew Memê jîn tarûmar
Girtî ji boyî Zînê ez im

Îro ez im jîn tarûmar
Lê ez te bernadim tu car
Wê jîn bibe renc û xizan
Tim her kesê armanc e yar

Deriyê evînê yê veke
Zor û cefa lê pirs neke
Yan dan û yan standin e
Şetrenc divê yek kêşeke

Kurmê hevirmêş lêbine
Tewr jîn ji wayî re tune
Jîna xwe tev pêmûd dike
Ew sûd dide tim ê dîne

Kurmê hevirmêşker ez im
Perwan li dor agir ez im
Bûm Bêbuharê dilneçar
Yarê ji wî dîl bir ez im

Xortên derewker

Wan serrat kirim xortên derewker
Xapiyam bi wana wan hiş ji min bir
Herdem kesê rind ewya dixape
Herçî bi wijdan dilpak û bîrbir

Berdane îro wan ol û zanyar
Wer man li ortê bêkar û pîdar

Bêkêr û qels in tişteke ji wan nê
Bêtor û îzan serrat û dilsar

Mêrê derewçîn çawa bi pêdî
Bawer nekî jê pişt pê girêdî
Her kes bi hewcî rastî û rindî
Mêrê dirust be karî bi pêdî

Wana ji hev derxîni xuya kî
Zû zû tu wan nas nakî cuda kî
Karê dîkin herd rind lê binêrî
Dawî tu karî wana cuda kî

Gotin derew be mal xirabî
Erzan dibî pir wek zêr buha bî
Rastî ziyar be dîsa tu rast bî
Rastî bibêjî poşman tu nabî

Mêrxas û rehpak nabin derewker
Ewna wekîn baz nabin miraxur
Herdem dirust in nabin derewçîn
Ewna ji boyî karê perên pir

Tiştek ji wan nê xortên derewçîn
Herdem zebûn in destkin û xayîn
Tiştê dixwazin pêk bê nikarin
Êdî dibin qels çewt û derewçîn

Gerdûn ku çêbû çerx bî bi rastî
Xwar ba qe ew çerx nedibû dirustî
Çerxa felek ew xwar nabe milîm
Sal bûn bi milyaran hîn newestî

Bûm Bêbuhar ez tevde ji yê xwar
Yezdan ku xwar da ma kî gunehkar

Gotî dikarim wek hev bidim ez
 Karê bikêlê wek hev neda çar

Em hilnedin ser Yezdan tu carê
 Gava xwe rast ke her kes dikarê
 Rabe bi rastî wijdan û dilsoz
 Namîne erzan ewya tu carê

Mafê jinan

Kanî gelo mefê jinan
 Hîn tîn firotin wek dewar
 Qey hûn nizanin ên şiyar
 Ma jîn çima hîn kole ne

Qîzan bi zordestî didin
 Kalê temen heftê kirî
 Mêrê ku pê qayil nebin
 Pişt wan dibin pergende ne

Jîna ku tê de jîn dibin
 Wek xwarina jehr xistinê
 Rojek bi kêf tê de tunê
 Kovan û kul tê de hene

Pirtûk ji ezman daketin
 Qanûn li erdê çêkirin
 Ka kî ji wan qayil dibin
 Kanî di wan de av hene

Kanî çî çax qayil dibin
 Tiştên kevin ên çewt û xwar
 Mêr Cihû bin yan file
 Wek Kurd ji wan ma kes hene

Mêr û jinan herd wek hev in
 Navbir li nav wana tune
 Em çêdibin tev neh mehan
 Jîn jî bi vînê wek me ne

Pêxemberên Yezdan hemû
 Tevde diya wana jîn in
 Mêr jîn jî hev peyda dibin
 Ka jîn çima pergende ne

Em Kurd jinan înkâr dîkin
 Pêş nakevin em tim dibên
 Tiştêk jî wana çênebî
 Tev gotinên bêhûde ne

Îro li cîhanê hemû
 Pir serwerên hêja jîn in
 Ên wek Kurozîna Ekîn
 Xurtmêr li ber bêçare ne

Mêran nikarî bijmêrî
 Wana jî hev çareser bikî
 Her kes dibê ez bîrbir im
 Lê pir jî wan bodele ne

Çawa jinên bîrbir di dest
 Mêrê nezane de bê ziman
 Mêran devên wan girtibin
 Ewne ne sermed bende ne

Yên nêr û mê xwendin bidin
 Zana bibin mêr û jinan
 Her tişt bi xwendin çêdibin
 Ên xwendibin tim çande ne

Yên bîrewer ew pêş ketin
Her tişt ji hev çareser kirin
Wan guh nedan ên hiş li paş
Hiş teng ji wan re kole ne

Tiştêk ji dara nêr nebî
Fêkî ji dara mê dibe
Zaro ji yê nêr çênebî
Bes tov ji ber bavên xwe ne

Ger ax nebe çi bikî bi tov
Ma tê li kêrê tov bikî
Yên ax li ba wan bê buha
Hîn bendewar û kole ne

Cegerxwînê pir delal
Ew mir bi kovan û keser
Wê Bêbuhar çi bike gelo
Bindest û em pergende ne

Qehremanên Kurd
Kurdistanê diya Kurda yî
Buha yî nayî firotin
Me xwîn li ser te rijandî
Em te nadin bi erzanî

Dema ku cîhan ava bû
Li nav her qadên cîhanê
Tu caran tu winda nabî
Tu weke rojê xuyanî

Xwediya dewletên mezin î
Mîdî û Mîtan û Gotyom
Îlamî û Sûbarî û

Lol û Exmîn û Aşkanî

Tu xwar nebûyî tu caran
Li ber Dewleta Aşûrî
Li ber Dewleta Kildanî
Li ber Dewleta Rûmanî

Bi hezaran kîlometre
Gelên bi koçebar hatin
Bi xapan û dawî kuştin
Tu par kirin bi fermanî

Lê qelsmêran xwe dan alî
Ji ber çewser çûn Ewropa
Diya Kurdistan mizgîn li te
Mêrxas man li vî meydanî

Ewna tu car te bernadin
Mirin bi wan şîrîn bûye
Her yek ji wan yan Kurdistan
Yan neman li ser xwe danî

Yên wek Mezlûm û Kemal Pîr
Wek Xêrî Durmuş û Ferhad
Wek Mahsûm Korkmaz û Egîd
Ên wek Kemalê Ermenî

Hogîr û Dijwar û Xelîl
Îbrahîm û Xeyrî û Dohan
Celal û Hesenê Zaza
Cengawerên şer giranî

Seîd û Kazim û Mesûd
Yaşar û Sadat û Ayhan
Arif û Beşîr û Sebrî

Têkoşînên niştimanî

Va hezar û çarsed sal in
Cengên giran li ser te ne
Zaryên te Kurd xweşî nedîn
Dema ku bû misilmanî

Çar parçe ne tim tîk kuştin
Hinek bi destê Ereban
Hinek bi destê Eceman
Hin bi dest Tirkên Toranî

Ji dema Mîr Mihemed ve
Şoreşên Kurdan vêketin
Şoreş hat li pey şoreşê
Heta gihişt vî zemanî

Şoreşên wan serî nedîn
Lê wana dîrok nû kirin
Ê çû ji yê di pey xwe re
Ji şoreşê re hîm danî

Koledaran kir nekirin
Çiqasî dîrok çewt kirin
Lê milletê Kurd raneket
Dîsa serê xwe hilanî

Mihemed Emîn û Mihê
Ednan û Eliyê Hesên
Reşo û Kendal û Reşîd
Hemze jî tev wî karwanî

Besê û Dicle û Rûken
Seadet û Rehîme û
Bêrîvana gelek hêja

Şehîd bûn bi pehlewanî

Li pêş xort û qîzên Kurdan
Rê vekirin ronî kirin
Şehîd çûn bûn mêvan li ba
Bav Şêx Seîdê Pîranî

Simko û Qazî Mihemed
Leyla Qasim û Elîşêr
Tev Şêx Seîd pêrgî wan bûn
Bi şadî û mihrevanî

Ji wan re gotin wey bixêr
Hatin xort û qîzên Kurdan
Cara pêşin mil dane hev
Tev şer dîkin bi mêranî

Dîlanek li wêrê danîn
Li ber Şêx Seîd û Qazî
Bang dîkin xort û qîzên Kurd
Dibên werin vî dîlanî

Ne dîlana daweta ye
Ne dansa li Ewropa ye
Dîlana şer û xwînê ye
Li dijî Tirkên şovînî

Dibên Kurd piyên xwe bi hev din
Ev barekî pîr giran e
CENTO û Etles û NATO
Ew in tev Tirkên şovînî

Guh nedin gotinên vala
Xelk ji me re tiştêkî nakin
Hevalên xwarina hazir in

Bes e xapan û nezanî

Hûn rakin tola Şêx Seîd

Sasûn û Agirî û Dêrsim

Pêşî Kurdên pîs bikujin

Li Kurd bûne bargiranî

Piştire koledar bikujin

Diya me Kurdistan rizgar kin

Ala Kurdistanê bilind kin

Bi halan û şadîmanî

Doza şehîd pê şehîd bûn

Doza me hozanên Kurd jî

Ji min û Cegerxwînê zan

Heta bi Ehmedê Xanî

Gelên bindest bûn rizgar bûn

Dîrokên wana bixwînin

Xwîn nerije kê gotî welat

Rizgar bûye bi dostanî

Bêbuhar tim bi xurtî re

Ne bi şaşî û sistî re

Koledar bernadin welat

Jê re nebe goristanî

Avdar

Avdar tu ew meh ji pêşiya buhar

Her sal li ser xelkê dikî tim xweş buhar

Lê tim li ser Kurdan dikî talî û jar

Tim kuştinî sêpî û ben lêdan û dar

Avdar tu ew pir serwerên Kurdan birin

Tev perwerên zana ji Kurd bê çax birin

Şoreş şikest Pêşmerge tev diljar kirin

Şarê Helebce jî ji bin bû tar û mar

Wan çewseran Newroz kirin tev jan û kul

Derdê giran şîn û girî çav hêsir û şil

Barê giran îro bi zor bar bû li mil

Bindest li pey xelkê hemû mayî hejar

Ên wek Kemal Paşa û şah ên wek Sedam

Kuştin ji Kurd wan bê jimar xortên xuram

Kêfxweş dibin wek lîstika şeşreng û dam

Îro Sedam va pîj dike bombên bi jar

Îro çima xelkê li ser seyran û geşt

Warên gelan îro hemû bûn wek buhişt

Wêran kirin warê gelê Kurd wek buhişt

Çawa bike îro li hawîr tev neyar

Îro gelo ew Şah Husên ê pak berat

Yasir Erefatê hejar sergeşt û mat

Pêşkêş kirin wana ji Kurd re ev xelat

Destên xwe dan destê Sedam pîs û gemar

Qey bîr nebû pêşî Sedam ev kar kirin

Zarên Elî wana ku yê tev qir kirin

Ey Şah Husên pêşî te bûn ên tev mirin

Çawa tu çûyî ba Yezîdê dil gemar

Yasir Erefatê hejar serrat û dîn

Îro çima bûyî ji Kurd re dil bi kîn

Rizgar kirin axa Filistinê bi xwîn

Îro di çav xelkê li ava bûne mar

Cenga li Dimyat û û Hetîn dîbar dike
Mêrxasiya Kurdan li wir pîdar dike
Va hîn niha Kurd tim ji ol re kar dike
Îslam çima îro ji Kurd re bû neyar

Kurdan li vî warî ji nuh de war kirin
Tirk û Erebb Ecem welat bindest kirin
Talan kirin dawî li hevdu par kirin
Ma qey guneh kir Kurd bijîn serbest bi war

Xwezî ji xew raba Selah bav Necmedîn
Wî rind bidiya zora li Kurdên dilbirîn
Cengên giran talankirin hawar û şîn
Wê dîn biba ewya li ser Kurdên neçar

Lê Kurd tu car tiştê guneh bêtol nekir
Kurd wek gelan serbest bibe doza xwe kir
Kurd qir kirin Sovyet li ser qet deng nekir
Tomet li eniya wî ye ew narê tu car

Wê tişt nebe ew çep gerî çerxa dinê
Dostê dirust îro ji Kurdan re tunê
Lê hîm tu car giya di bin de nasekinê
Wê Kurd bibe serdest nemîne tim neçar

Herdem eger dozdariya doza xwe bî
Daxwaz li pey ew doz tu car winda nebî
Tewr ceng li hember koledaran sar nebî
Rind zanibin lê ar venamire tewr bi ar

Îro xwedî axa welat Kurd in em in
Ferman dîkin ewna li ser Kurd pir dem in
Çewser bila bawer bikin ewna ji min
Ar vedimire ewya bi ava xurt û sar

Çendan bi kuştin doza gel tewr namire
Xurttir dibe çewser li nav cî nagire
Xweş zanibin çewser ilem wê dem were
Gel xurttir in herdem ji jehrên koledar

Çewser bila ewna li dij Kurd şer bikin
Ewna bila dîrok ji bo Kurd çewt bikin
Her ew stemkarî bikin Kurd kurt dîkin
Tişt nê dizîn lê tewr ji yên zan û şiyar

Baran ji ewrê reş dibare xurt dibe
Av bû lehî mal û melal tevde dibe
Lê ewr diçe dawî ilem sayî dibe
Rojî bi tîn dawî dimîne ew diyar

Va bûn hezar sal in bi Kurd rencî kirin
Wana bi ol Kurd kor kirin bindest kirin
Zar û zimanê Kurd bi car înkâr kirin
Girtin li Kurdên bê jiyan wan çar kinar

Avdar bes e ev derd û kul ev dilreşî
Sed sond bi Yezdan û geliyê wî Laleşî
Wê Kurd ji nêzîk de bigihin cejn û xweşî
Dawî zivistanê ilem wê bê buhar

Mêrên şindok

Şindok û pîs mêrên gemar
Girtin ji min wan şûn û war
Kolak li hespê min siwar
Dajo di ber min re bi xar

Ez bûm ji ber ê hiş teweş
Îro li min rojên di reş

Xelk bûn siwar ez mam bi meş
Jar û belengaz û neçar

Wer mam li pey xelkê benî
Zadê min çand xelkê çinî
Yê hat bi halê min kenî
Gotin evê wer dîn û har

Nîrê gelek renc û dirêj
Wî ez kirim sermat û gêj
Ez mam di bin destên qîrêj
Wer bê nijad dîl û hejar

Ez bûm evorê ser çiya
Xwarina min tim pûş û giya
Dûr im ji şar û gundiya
Nêçîr dikin min ez firar

Her der li min wan kirine gor
Talan kirin mal û abor
Ez bang dikim Yezdan li jor
Ew jî ji min re bû neyar

Ez tim bi wijdan xapiyam
Ez pir ji ber wî êşiyam
Dawî gelek ez ramiyam
Lê wer ji nişk de bûm şiyar

Ê ew ne gur gur wî dixwin
Ê qels here kur lêdixin
Mal û melalê wî dixwin
Gerdûn ji wî re tev neyar

Êdî divê wek şêr bibim
Her tişteki ez fêr bibim

Serbest bi zorê têr bibim
Qelsî kirim wer Bêbuhar

Gerdûn

Ev gerdûna pir xweş û hêja û delal
Bi endazî çerx dibe ji milyaran sal
Ê çêkirî rast çêkirî şaş nagere
Her kevin dibe xweştir dibe gerdûna kal

Lê mirovên li ser hemû ne wek hev in
Ên rast û çep bi kiryarî li dij hev in
Ez dibînim guneh ne yê çêkirî
Guneh ê mirovên ji rastî direvin

Ji ber ewna malperest in pir tima ne
Armanca wan tim dirav in ne raman e
Rastî û raman bi hev re pir giran in
Ê hilgire buha di vir de xuya ne

Yê rast û zan buhayê wî di serî de
Yê çewt û zan buhayê wî di berî de
Berîk vala yê çewt tu car guh nadin wî
Ji bo peran kesê berjewend bi dû de

Tim kesên rind bin hindik in lê buha ne
Wek ronî ne di şevên reş de xuya ne
Mirovên rind ên ji qencî re kar kirin
Mirovan gotin ev qencî ji ezman e

Her tişt li vê gerdûnê rast tê çêkirin
Çi biryar bin li nav mirovan tê birin
Ne bawer im tu biryar ji exteran tên
Her tişt bi destên mirovan tên çêkirin

Du reng mirov li vê cîhanê kêf dîkin
 Du reng mirov renc jîna xwe derbas dîkin
 Ê tîma û yê binamûs herd kêf nakin
 Ê dîn û yê bênamûs herdu kêf dîkin

Ev gerdûna pîr wê kes di dawî negihê
 Wek derya ye geh te bikişîne geh çekê
 Mirov sax be divê tim li ber xwe bide
 Ku mirov mir wê demê digihe kêlekê

Li gerdûnê sermat im bûme Bêbuhar
 Ji ber mirov hin xurt in hin bûne hejar
 Heta xurtiya tim pîj bibe li cîhanê
 Rind bawer im dad nayê meydanê tu car

Yara xwe

Yara xwe pîr hez jê dikim
 Ez pîr silavan lê dikim
 Canê buha pêşkêş dikim
 Herdem ji bo yara delal

Hey qasidê rêzan û can
 Her zû bigihe yara ciwan
 Her tişt bikî jê re xuyan
 Jîna min î xort bûme kal

Ê dil li ba wê yar ez im
 Pergendeyê bêwar ez im
 Sotî ji boyî yar ez im
 Şev reş min ron kir bûm şemal

Hundir bi tîn wek agir im

Zora evînê wer kirim
 Pîr mam zehî ez namirim
 Mîna gula bê av û jal

Zor nê bi min bê av zuha
 Wer ez ku mam sal û meha
 Êşa ji bo tiştên buha
 Ew êş dibe baran û jal

Ê rast evîndar yar hebe
 Wê wek gulê bêxar nebe
 Rencî li ber wê xwar nebe
 Wê guh nede mal û melal

Xarên gulê yên pîr bi êş
 Bilbil dibîne hevirmêş
 Eşqa gulê dil daye pêş
 Êşê qe namîne mecal

Ê ew di bin derya kevê
 Avjenî jê re divê
 Hednê divê ta derkevê
 Wê tê hebin çiya û newal

Ê zan eger hednê bike
 Wê ew di daxwazê bigihe
 Her tiştêkî karê bike
 Wê ew bigihe yara delal

Morî dema ew kar dike
 Deh car li wî be radike
 Palên bilind derbas dike
 Pê re nebe ger yek heval

Wê tişt nebe mam Bêbuhar

Lê ez zivêr nabim tu car
Wê pişt zivistan bê buhar
Sax bî bila yara delal

Ên perwer û pakrewan

Her perwerên bimirin ji bo axa welat
Ewna dibin ronî li gel wek rojhilat
Dimirin li gel tevde dibe şîn û girî
Lê pakrewan ewna dibin jîna welat

Her laş dibêr bê dil tu car wê jîn nebe
Bê jîn mirov wê tişt ji wî peyda nebe
Wê hin bi hin zarê xwe wê winda bike
Diçe digihe sêra miriyan winda dibe

Yên pakrewan ewna dibin qirşên welêt
Qirş vêdikevin ewna dibin agir û pêt
Hem koledar têwer dibin dimirin li nav
Ew agira ronî dide axa welêt

Ên pakrewan jîna gel in wê gel hebe
Navê tevan wê tim di dîrokê hebe
Diçin digihin rêza kesên çûn pakrewan
Ê pakrewan wê nav tu car winda nebe

Her kes ji bo azad bibin tîn mal didin
Lê pakrewan ewna li şûn mal can didin
Perwer bi pêwestî ji bo gel kar dikin
Ewna dibin rêber mîlet pêşde didin

Tim wek birûsk tirsê dixin nava neyar
Baran tevê ewna dikin xêr û buhar
Jîna gelê bindest hemû ew xweş dikin

Ewna dibin qurban ji bo herçin neçar

Gerdûn dibêr comerd çiqas tê de hebe
Wek pakrewan comerd dibêr wê çênebe
Yê mal bide lê ew ne wek ê can bide
Ew gel li nav perwer nebe wê jîn nebe

Ew gel dimîne wek pezê wer bê şivan
Têdiz û gur talan dikin birbir ji wan
Wer bê xwedî bindest dimîne dîl û jar
Ew gel dimîne bê nijad wer bê jiyan

Namûs dibêr ewya ne bes jîn û perê
Herçî welat berde li pey mal tim herê
Ewya dibe çêlek didoşin koledar
Ew mal dibe barê li ser piştê kerê

Bêhiş wekî ker ê li mal tim pal bide
Yê koledar bê zor çî çax wê maf bide
Yê koledar ewya li şûn mafê mirov
Wê koletî dîl û diljarî bide

Yê çû li nav Kurdên gelek mêrxas gerî
Wê zanibe çewser li wan çawa kirî
Kurdê dilêr herdem wekî şêr û piling
Xistî rekeh Kurd tim bi derziyan gêj kirî

Alîk bi ol alîk xizan alîk nezan
Alîk bi axayên neyar axên dizan
Tim berberî hevkuştinî talankirin
Rêber û zan kuştin ji Kurd man ên nezan

Çewser bi her tiştî şêrê Kurdan dikin
Ewna divên Kurdan bi car winda bikin
Lê zan di nav Kurdên dilêr de çêdibin

Tim perweran ên pakrewan peyda dikin

Hingiv ji her şîraniyan şîrîntir e
Hin jî dibên mal û dirav şîrîntir e
Hin jî dibên dayika mirov şîrîntir e
Lê ez dibêm axa welat şîrîntir e

Rûmet ji wî re tewr tune yê bê welat
Bindest û jar wer wê bimîne bê felat
Ê can ji bo axa welat gorî neke
Wê ew tu car rizgar neke axa welat

Lê koledar rind zanibin wê Kurd bijî
Va bû hezar sal in ji Kurd tim xwîn rijî
Vala neçû pê av dide dara jîyan
Tev Bêbuhar tim bang dikin Kurd her bijî

Ji rehê xwe de pîs be

Ji rehê xwe de pîs be
Ew tu carî çênabe
Dara ji çûkî de xwar
Mezin bibe rast nabe
Di hêlîna qertel de
Çêlikê baz xwedî nabe
Kûçik lawê kûçikan
Wek guran serbest nabe
Ku hezar sal tê herê
Wê tim li ber deriyan be
Qencî bi qencan bikî
Ew qencî winda nabe
Ew wek şane tu caran
Li gemarê dê nabe
Şane û perwan pak in

Kamût ji wan çênabe
Qencî bi pîsan bikî
Wê ew qencî winda be
Wê bibê ji min tirsîya
Wê ew li ber te rabe
Yê kurtêlxur û nizm
Wê lawê wî geda be
Yê bi rûmet jîn bibe
Wê lawê wî mîrza be
Ji kur re jinê bînî
Lawê wî kur çênabe
Ji dîn re jinê bînî
Law wek bavê dîn nabe
Lê yê bav bênamûs be
Namûs ji wî çênabe
Lawê xwe xwendin nedî
Wê ew lawê keran be
Wê her bimîne nezan
Hişê wî mezin nabe
Li nav zan û bilindan
Winda ye xuya nabe
Yê xwendî û xebatkar
Wê li nav gel xuya be
Gelê lê şevreşî be
Wê xwendin bi çira be
Ji tiştê kevin ê ne rind
Divê mirov cuda be
Divê gavan bavêje
Ne tev li ser Xweda be
Tu ji xwe re kar bikî
Wê Xweda bi te re be
Karî her tiştî bikî
Tu car nebêjî nabe
Xweda li her cî yek e
Çima xelk wek hev nabe

Çîma cî hê avayî
 Cîma cî hê xirab e
 Tu car metafizikî
 Wek diyalektîkê nabe
 Ew kesê kevinperest be
 Wê mejî wî zuha be
 Dibê m bi ya Marks e
 Wê ne bi ya wan be
 Derî hesinî bi xwe
 Ne kilît be venabe
 Mafê xwedî wî xurt be
 Ew mafa winda nabe
 Ew kesê hiş difroşe
 Hewcî şîretan nabe
 Pênc û yek herdem şeş in
 Bibêjî heft in nabe
 Kesê bi notî negire
 Wê ne xwedî sedan be
 Felsefe wer dibêje
 Bêjî ne waye nabe
 Bêbuhar dibê rast e
 Yê nezan qayil nabe
 Bixwînî zane bî wê
 Rast û derew xuya be

Helbestên Şîretan

Dîwana Nehem
 [9]

Beşê Yekem [1]

Çi çax gur ji pez re bû dost
Wê Tirk ji Kurd re bibe dost

Nexweş bê derman xweş nabe
Bindest bê şer azad nabe

Ku dikî mafê xwe winda nekî
Li koledarê xwe rehmê nekî
Ku tu dikî xwe şaş nekî
Her gotinê bawer nekî
Ku dikî gava xwe çekî
Pêş xwe nedî tu çenekî

Çêlîka qertel tu car nabe baz
Gelê tirsok be nabe serfiraz
Xêrê nabîne kesê xêrnexwaz
Rindî nikare kesê pîs finaz

Însan heywan ji dinyê re
Ji şerê û ji xêrê re
Mirov çêbû ji gorê re
Ku pez çêbû ji kêrê re

Bila mirov nexweşê birînê be
Bila mirov ne nexweşê mirinê be
Mirov nexweşê birînê be dem dibe
Mirov nexweşê mirinê be gor wî dibe

Yê nexweşî nebîne qîmetê xweşî nizane
Yê talî nexwe qîmetê şîranî nizane
Yê derewan nebîne qîmetê rastî nizane
Yê birçîbûnê nebîne halê birçîyan nizane
Yê birçî be halê birçîyan ew zane

Jê pîstir tune ku mirov êxsîr ket

Destê dijmin ji dijmin hêvî bixwaze
Jê zortir tune ku mirov pîr bû
Ji zarokê xwe xercî bixwaze

Ji gur gurtir heba wê gur ne gur ba
Ne mirovê derewîn ba wê yê rast pirtir ba

Mirov çiqas zivêr be ji rastî ne zivêr be
Mirov bi Xweda re be ji rehma Xweda wê têr be

Dinya behr e mirov tê de avjenî nabe
Li ber xwe nede jîn namîne wê winda be

Mirovê lawê wî biçûk dibe lawê mezin biba xwezî
Ew nizane lawê wî mezin bû ji umrê wî dizî

Ew miletê ku hev negire
Wê xwe li ber dijmin negire
Wê di bin destê dijmin be
Ne li ser be wê di bin be

Yê ziman winda bike
Bi xwe şerê xwe dike
Ne hewcî dijmin bike
Bi xwe xwe winda dike

Rehmê li zaliman nekî
Zulm li te bû ji bîr nekî
Rehmê li zaliman bikî
Tu zulmê pir li xwe dikî

Mirovê rizqê wî ne li ser wî be
Wê çavê wî li her derî be
Wê tûrê parsê li pî wî be
Wê xwelî li serê wî be

Dinya wek xewn tê de bî
 Heta ji xewê rabî
 Hew binêrî tu kal bî
 Bimirî herî bin ax bî
 Tu ji gorê ranabî
 Tu jî herî binax bî

Kesên xwarina wan yek be
 Wê pîsiya wan jî yek be
 Zarên kesên nemerî
 Kûçik çi dixwe wî dirî

Namûs ne ew e dergevanî jina xwe bikî
 Namûs ew e çek rakî şer bikî
 Welatê xwe ji dijmin rizgar bikî
 Xizmetkarî miletê xwe bikî

Heta dinya roj û şev be
 Wê halê mirov tim ev be
 Ta bimire ezab û rev be
 Di gorê de wê bê liv be

Bawerî qet bi mar nabe
 Ku ew nemire laş rast nabe

Mirov talî nexwe qîmetê şîranî nizane
 Mirov nexweşî nebîne qîmetê xweşî nizane

Mirovê rind li ba pîsan erzan e
 Madenê zêr li ba dînan erzan e

Dizê mezin ne yê peran bidize
 Dizê mezin hişê mirovan bidize

Masî di behrê de nebêje yê min e
 Çi çax te ew girt bibêje yê min e

Dîrok bi destê mêrxas û zanan çêdibe
 Bi lingê qels û nezanan pêl dibe

Ku dikî serê xwe neêşînî xwe westa nekî
 Karê xwe dirust bikî tu qala xelkê nekî

Çiyayê bilind li erda rast tu car ew winda nabe
 Cilê kerê li hespê kî hespa kihêl erzan nabe
 Cilê hespê li kerê kî kera ehmeq biha nabe
 Kesê ku deng neke wê ew ne xuya be
 Kesê ehmeq ku deng kir wê ew xuya be

Bilindbûn ew ne cizdana beriya ye
 Bilindbûn ew bi aqilê seriya ye

Mirovê bêkar birçî û nezan bindest û bê çek be
 Yan wê diz be yan wê parsek be yan wê qûnek be

Nexweşî rehmê li kesî nake
 Divê mirov wî nexweşî zû derman ke

Ku dikî bibî mîrza ji neyarê xwe re
 Divê tu bibî xulam ji karê xwe re
 Ku tu nebî xulam ji gelê xwe re
 Tê bibî kole ji neyarê xwe re

Karê ne seneta te bê
 Wê ew kara xirabe bê
 Karê ku seneta te bê
 Wê ew kara kêrî te bê

Mirovê heqê xwe nexwaze bitirse

Bênamûs e bila li namûsê nepirse

Xizan ne yê mal hindik bîaqil e

Xizan ê malpir nexwendî bêaqil e

Mirovê pîs xelkê li ser xwe dibîne

Xwe li ser mirovê xwe dibîne

Hov û mirovê nêr ji ya mê xurttir e

Gotina mê ji gotina nêr xurttir e

Bi zendê xwe mêr ji jinan xurttir e

Bi sebra xwe jin ji mêran xurttir e

Xweşî bi xweşî çêdibe

Nexweşî bi nexweşî çêdibe

Rûreşî ji bêhişî çêdibe

Şer ji nebaşî çêdibe

Dengê ker ji dengê bilbil xurttir e

Dengê bilbil ji dengê ker xweştir e

Li nav baxçan dengê bilbil pir xweş e

Di axur de dengê ker pir ne xweş e

Mirovê zengîn kal be ji mirinê ditirse

Mirovê xizan kal be li mirinê dipirse

Heta rind mirov nas nekî

Zû gotina xwe li ba wî nekî

Mirovê bîaqil gotina wî biha ye

Mirovê bêhiş gotin erzan e niha ye

Aqilê te di serê tede be

Perê te di berî tede be

Rêberê te serê te

Çeka te perê te

Mirovê bextê wî reş dibe

Dinya bi wî nexweş dibe

Hingiv di dev tal dibe

Spî li ber reş dibe

Mirovê zan û bi ar

Qebûl nake gotina xwar

Gotina xwar ji jehrê taltir e

Gotina xweş ji hingiv xweştir e

Mirovê tiştê xelkê deyn bike nede pir gunê

Yê deyn bike nede deyn li ser wayî tune

Mirovê dîn bi xwe nizane ew dîn e

Lê mirovê bîaqil bi wî zane ew dîn e

Mirov ku hesabê mirinê bike

Ne bes ew pir nimêj bike

Divê ew tim rindî bike

Divê ji bo mirovan tiştêkî rind çêbike

Navê xwe li dîrokê qeyd bike

Piştî mir xelk bi rindî qala wî bike

Mirovê fedî neke fedî li ba wî tune

Mirovê deynê xelkê nede deyn li wî tune

Mirovê fedî neke ne hewcî fedî

Wê deyn li te tune be ku deynan nedî

Yê ji mirinê bitirse

Li mafê xwe napirse

Yê li mafê xwe bipirse

Ji mirinê natirse

Yê can bi wî şîrîn be
 Welat wê ne şîrîn be
 Yê welat pê şîrîn be
 Wê destê wî bi xwîn be

Derew kilîtê belfan e
 Bi wî derî vedibe
 Derew karê qelsan e
 Bi wî xirabî çêdibe

Pîza xwe li ber xelkê bigerîni erzan e
 Mirovê çikûs çiqas mal pir bibe xizan e

Lawê ne bi kêrî xwe bê
 Wê ew ne bi kêrî te bê
 Li ba xelkê qîmet nebê
 Wê ji te re serhevde bê

Yê derewan bike nexweşî
 Lê bi wayî pir xweşî
 Llem dawî xuya be
 Dawî derew rûreşî

Eger ne çîmento be
 Bi avê qûm hev nagire
 Ku mêr baş be jin pîs be
 Şûna bavê kur nagire

Dostê ku te neêşîne
 Çêtir ji birayê te bêşîne
 Xelk wî dostê te nabîne
 Lê birayê te dibîne

Beza pisîkê heta kadînê
 Meşa pîrê heta bindînê

Pîr ji mirinê ditirse
 Pisîk ji kûçik ditirse

Mirovê bîaqil xelk ji wî hez dike
 Mirovê ehmeq ew ji xwe hez dike

Mirovê bilind bi gotinan nizm nabe
 Mirovê nizm bi gotinan bilind nabe
 Mirov pesnê xwe bide erzan dibe
 Mirovê xelk pesnê wî bide biha dibe

Kûçik piştê yê xurt digire
 Kûçik bi yê ketî digire

Dijmin li ba xayînan bicî dibe
 Xayîn li ba ehmeqan bicî dibe

Mehkema biçûk ew e mirov
 Gunehekê bike hakim wî hukim bike
 Mehkema mezin ew e mirov
 Berî gunehê bike ew xwe hukim bike
 Mirovê bêhiş xelk wî hukim dike
 Mirovê bihiş ew xwe hukim dike

Timayî mirov bêhiş dike
 Wijdan mirov bihiş dike
 Yê bêhiş be tima ye
 Yê bihiş ne tima ye

Li ba bêbextan bext kurk e
 Zivistanê sar e li xwe dike
 Ku bû buhar germ bû çedike

Bi qîrîn û bi girî tişt nagihe serî
 Pê dijmin venagere wê mafê te wer herê

Bî lêxistin vedigere ji niha û ji berê

Welat welatê Kurda ye

Lê Kurd tê de winda ye

Kurd nebên ji Xweda ye

Tev ji destê Kurda ye

Li nav pîsan ku ne tirs û lêxistin be

Mirov wê tim bindest û li bin be

Mêranî bi rindî ye

Yê rind tim efendî ye

Ku gur şivanê pez be

Nobedarê malê diz be

Wê mirov bê mal û pez be

Derew kilîtê belfa ye

Belf kilîtê diza ye

Beran li ba miyê beran e

Lê li ba gur ne beran e

Mar nemire laş rast nabe

Kûçik nemire dûv rast nabe

Yê gotinên pir bike

Ilem wê xwe şaş bike

Wê dostên xwe kêr bike

Dijminên xwe pir bike

Pezê bê xwedî gur wî dikuje

Ava bê xwedî vala dirije

Li ba zana buhayê te di serê tede ye

Li ba nezanan buhayê te di berî tede ye

Ku berî te tije be wê dostê te pir bibe

Berî te vala bibe wê xelk ji te dûr bibe

Mirovê pîs tune be yê rind bêqîmet dibe

Ku mirovê pîs hebe yê rind biqîmet dibe

Goştê zaxê ye ne tê kelandin ne tê biraştin

Pîsî bi kurk de ne tê qusandin ne jî tê şûştin

Mirovê dewlemend û bêxêr

Ku mir malê wî li dinyayê dimîne

Mirovê mêrxas û zana û rind

Ku mir navê wî li dinyayê dimîne

Mirovê pîs û dewlemend û çikûs

Ku mir her kes kare malê wî bixwe

Mirovê zan û rind û mêrxas

Ku mir kes nikare navê wî bixwe

Agirê gur çiqas bidê têr naxwe

Mirovê tima çiqas bidê têr naxwe

Mirovê xerîbî nebîne qîmetê welat nizane

Mirovê nexweşî nebîne qîmetê xweşî nizane

Mirovê talî nexwe qîmetê şîranî nizane

Ku çar mirovên pîs li yekî mêt xin

Bavên erdê mirov nikare bibêje

Mirovê ket ne mêt e

Ku çar kûçik bi şêrekî bigirin

Bavên erdê

Mirov nikare bibêje şêr ne şêr e

Mirovê mêrxas dikeve şer
 Diya xelkê girî dide
 Mirovê qels dikeve şer
 Diya xwe girî dide

Ku mêr şer dîkin bi rican ji hev dibin
 Ku kûçîk şer dîkin bi lêdanê ji hev dibin

Mirov çiqas xurt be xwe li ber agir nagire
 Eger mirov nebe av agir qet venamire

Ew milletê ku hev negire ne millet e
 Ne yê dîn be yê bîaqil bêqîmet e

Çiqas perê te heye
 Ewqas merî te heye

Mirov bi xwarinê bimire
 Çêtir e ji birçîna bimire

Çiyayê bilind bi bilindî xuya ye
 Mirovê rind bi rindî xuya ye

Mirovê xwar wî gêr neke bi xwe ketî
 Mirovê pîs deng lê neke ku raketî

Dar çiqas bilind bibe
 Dar wê negihe ezmanan
 Hespê xirab beza ye
 Ne li qoş û meydana
 Dil tu car rehet nabe
 Bi guşguş û gumanan
 Mirov çiqas mêrxas be
 Ne li qels û cîranan

Mêranî bîaqil be rovî ji şêr mêtir e
 Ji ber şêr ew ehmeq e aqilê rovî pir e

Mêr bi zimanê xwe tê girêdan
 Ker bi hefsarê xwe tê girêdan

Mirovê xwe di ser milletê xwe re bibîne
 Qîmetê wî li ba milletê wî namîne
 Ew xwe dibîne millet wayî nabîne
 Wê ew di bin xelkê de bimîne

Ziman ew zimanê te
 Ku te negirt ne yê te
 Hem dost hem dijminê te
 Ku te girt ew dostê te
 Te negirt dijminê te

Ku dikî bi dijminê xwe re şer bikî
 Divê dijminên xwe kêr bikî dostên xwe pir bikî
 Xelkê nêzîkî xwe bikî xelkê ji wî dûr bikî
 Wê çaxê tê karibî li wî zor bikî

Dara tu car ba lînexê naleqê
 Bombe ku tu pê lê nekî nateqê
 Birçî nebe wê çûk nekeve feqê

Mirov îlem neyarê wî wê hebe
 Ku tu pîs bî wê rind neyarê te be
 Ku tu rind bî wê pîs neyarê te be
 Li ortê jî mirov tu car wê nebe

Rêwî diçe kûçîk li pey diweste
 Ewtewtê dike kûçîk heta diweste
 Tê vedizele li ber dîwar radiweste

Kare bi çar tiştan mirov kêf bike
 Yan zarok be yan bênamûs yan dîn be
 Ew wê çaxê mirov kare kêf bike

Mirovê bîaqil li nav dînan ew dîn e
 Mirovê dîn li nav bîaqilan ew dîn e

Malê xwedî şiyar be nare
 Doza xwedî wê doz ke namire

Şer çênebe aştî nabe
 Ku tov nemire ber çênabe

Şer wek ar e gur bibe
 Ar têr naxwe gur bibe
 Vemirî berî gur bibe

Werwerk tal e nayê xwarin
 Lê ji bo derman tê xwarin

Dijminê te got Xweda yek e mast gewr e rast e
 Lê wekî din ku çi bibêje ne rast e

Mirovê bê bask bifire wê bikeve
 Balîn bi bask difire nakeve

Mirovê li hespê xelkê siwar be peya ye
 Ji miletê xwe dûr be li nav xelkê ne xuya ye

Xizanî du kiras in yek ji berfê yek ji ar e
 Havînê pir germ e zivistanê pir sar e

Çiqas mirov ku zan bibe
 Gava mirov xizan dibe
 Li ba nezanan erzan dibe

 Mirovê mêt û xizan
 Ne êxsîrê dijminê xwe ye
 Ew êxsîrê zarokên xwe ye

Ar bê ar pêna keve
 Mirov ji çerm dernakeve

Her gotina mirov ku rast ba
 Dinya hemû wê rast ba

Mirov sirê karê xwe bide xelkê
 Ew rizqê zarokên xwe dide xelkê

Lawê rind bavê xwe xuya dike
 Lawê pîs bavê xwe winda dike

Nanekî bidî feqîran ji sed rikat nimêj xêrtir e
 Xiramek azadî ji kîloyek zêr çêtir e

Mirov hemberî te be
 Ku ew neyarê te be
 Divê rehm li wî nebe
 Ku rehmê li wî bike
 Xwe li ber wî qels dike
 Wî li ser xwe xurt dike

Dîn li ba yê bîaqil e
 Yê dîn ê bêaqil e

Mirovê karê rindî bike
 Xirabî li ber wî digere
 Cî wî li ba xiraban
 Li her derê heye

Dijminê mirov ê zan
 Çêtir e ji dostê nezan
 Dijminê zan dijaminê te ye
 Dostê nezan dijaminê xwe û te ye

Genimê giran bi bin avê dikeve
 Zimanê gemaî gotina pak ji wî dernakeve

Genimê giran bi bin avê dikeve
 Genimê pûç bi ser avê dikeve
 Genimê giran dibe nan mêr dixwin
 Genimê pûç dibe êm ker dixwin

Ê dijaminê bavê te be
 Divê haya te ji wî hebe
 Tu car ne wê dostê te be

Li nav nezanan gotinên rast nekî
 Ji bo xwe li ba wan pûç nekî
 Li nav zanan gotinên rast bikî
 Ji bo xwe li nav wan bilind bikî

Welatparêzî jê re kar nekî
 Ne kirasek e tu li xwe kî
 Pê xwe li pêş mîlet qure kî
 Çaxa kevin bû tu wî çekî

Rehetiya qelban xew e
 Deriyê belfan derew e

Ehmeq ew e gotin ne gotina wî be bibêje
 Barê ji taqeta wî girantir be rahêje
 Pêş xwe nebîne gava xwe bavêje

Mirin mirov ji her tiştî diqetîne

Lê nikare ji dîrokê biqetîne

Rêberê mirov nezan be
 Wê mirov tim xizan be
 Li nav xelkê erzan be
 Wê jar û perîşan be

Heqê xelkê nexwe bimire
 Bila xelk heqê te nexwe bimire

Dîwarê xwar wê bikeve
 Gotina derew wê derkeve
 Dîwarê rast wê nekeve
 Mirovê rast wê serkeve

Mirovê zan ew xwe nabîne xelk wî dibîne
 Mirovê ehmeq xelk wî nabîne ew xwe dibîne
 Lê xelk ehmeqan ehmeq dibîne
 Xelk kesê bîaqil bîaqil dibîne

Mirovê dewlemend ne ji peran ba
 Buhayê wî wê ne buhayê meriyan ba
 Buhayê wî wê buhayê keran ba

Gur ku tê pez gur tu carî naewte
 Gur ku tê pez kûçik ji dûr diewte

Tirs dijaminê meriyan e
 Gur dijaminê keriyên e
 Lê diz dostê beriyên e
 Dostî wî ji bo peran e

Mafê mirov çû zor wayî tîne
 Ar ku gur nebe xelk wî nabîne

Mirovê rind merî wî merî wî
Mirovê pîs berî wî merî wî

Cira şanê ne xweş e
Lê hingivê wê xweş e

Dermanê doktoran derman e
Şîreta zanan derman e
Çeka helbestvanan ziman e
Nivîskaran qelem zimanê wan e

Eger millet gû nexwe
Wê dewlet hingiv nexwe

Kevîr neavêje kûçikê raketî
Wê bi te bigire bihêle raketî

Kêfê/a şirtê pir xweş e
Erd bi wayê pak dibe
Lê ew bixwe nizane
Bi xwe gemarî dibe

Ku zor li ba te hebe
Wê gotin tim a te be
Ku zor li ba te nebe
Wê gotin ne ya te be

Mirovê pîs bi xencera tûj birîn dibe
Mirovê rind bi xebera pîs birîn dibe
Mirovê pîs bi şekir dev şîrîn dibe
Mirovê rind bi gotin dev şîrîn dibe

Xwarin li ba mirov hebe
Merî nemerî tên ba mera
Xwarin li ba mirov nebe

Kûçikên kûçik nê ba mera

Tişt bi berfê nê veşartin
Gotina derew nê veşartin
Dar bi karton nê qeşartin
Çiyayê bilind nê veşartin

Mirovê zan bi yê ehmeq nezan e
Mirovê zan bi yê zana ew zane

Karê mirovê qels xwarin û xew e
Sermiyanê mirovê diz xap û derew e

Dê naxwaze zarokê wê nexweş bibe
Doktor dixwaze nexweşê wî rehet bibe

Jiyan xortanî
Kalbûn erzanî
Xortî kêfxweşî
Kalbûn poşmanî

Dostê mezin perê min e
Hespê min pêlava min e
Pêşkêşê min serê min e
Merî nêzîk jina min e

Ji nav agir serm çênabe
Ji nav berfê germ çênabe
Bi bê serma agir pak nabe
Bi qelp mêran kar çênabe

Bi ehmeq re ket pirsê
Mirov ji wî ditirsê
Deng bike direqisê
Deng neke difetisê

Nimêj nekim ez Xweda
Ne hewcî deynê min e
Deynan nexwim ez bidim
Mirov bi hewcî min e

Yê xwe bilind bibîne
Xelk wî nizm dibîne
Tu caran pêş nakeve
Li pey xelkê dimîne

Yê bi xelkê re rast be
Wê xelk bi wî re rast be
Wê ji belan xelas be
Wê karê wî serrast be

Mirovê çavbirçî be
Wê birçî be têr naxwe
Malê wî çiqas pir be
Ji wî malî ew naxwe
Wê li ber be bekçî be
Heta here bin axê

Gava malê mirov çû
Wê mal bi kar vegere
Gava umrê mirov çû
Bi mal ew venagere

Şiyarbûn ê neraza ew şiyar be
Şiyarbûn ê neraza be şiyar be

Warê mîlet lê nebe
Wê ew war xirabe be
Xanî sitar pê nebe
Bila ew xirabe be

Devê sindoqê kilîtê wî ye
Kilîtê mirov ew devê wî ye

Mirovê rind şiyar be rehm e
Mirovê pîs raketî be rehm e

Ku lawê te biçûk be
Şexsê wayî lawê te
Çaxa ku ew mezin be
Dîsa ewya lawê te
Lê nefsa wî ya wayî
Nefsa wayî ne ya te

Her hesinê ku zer be
Ew hesin ne zêr e
Wayî bibe ba zîvkar
Yan zêr e yan ne zêr e

Mal û pere çûn vedigerin
Ilm û umr çûn venagerin

Tu bi xwe dostê xwe yî
Dostê yek tune ye
Ji xelkê re tu baş bî
Xelk tevde dostê te ye
Ji xelkê re ne baş bî
Xelk tevde neyarê te ye

Heta kûçik ku sax be
Dûvê kûçik wê xwar be
Gava kûçik ku bimire
Dûvê kûçik wê rast be

Mal arac e ne armanc e

Arac bê mal tu car nabe
 Armanc bê mal tu car nabe

Dîwarê xwar lêbe wê bikeve
 Mirovê xwar bimeşe wê bikeve

Ku şivanê pez xirab be
 Ew pez xwedî nabe
 Yan ew pez wê gur bixwin
 Yan wê rizqê guran be

Dara ku bişike çemel şîn nabe
 Reh di axê de ti zor lê nabe
 Wê dîsa şîn be wek berê rabe
 Lê ku reh hişk bû tu car şîn nabe

Mirovê dirust zimanê wî dirêj e
 Mirovê dîrokê umrê wî dirêj e

Mirovekî pîs ji mirovekî rind pîrs kir
 Çima hevalên min pir in hevalên te hindik in
 Mirovê rind lê veğerand û got
 Ji ber ên wek te pir in ên wek min hindik in!

Ku dar sax be gul namire
 Ku gul mir jî bêhn namire

Mirov nebê ev keçîk xweşik e wê bibe
 Divê mirov zanibe ji wayê çi çêbibe

Mal ne bi komkirinê pir dibe
 Mal bi destgirtinê pir dibe

Bi hespê kihêl xezal tê girtin
 Bi hespê kihêl rovî nê girtin

Lê bi tajî rovî tê girtin

Heta karî dostên xwe pir bike
 Dijminên xwe kêr bike
 Dijminek pir e hezar dost hindik e

Ji bindest re ceng divê
 Ji dengbêj re deng divê
 Ji xaliyê re reng divê

Mirov xerîbî nebîne qîmetê welat nizane
 Heta mirov birçî nebe qîmetê xwarinê nizane

Mirov dimire dînya tev dimire
 Ku mirov sax be ji dînya yek namire

Hespê kihêl bi cilê kevin erzan nabe
 Bergîl bi cilê nû biha nabe

Gava mirov kal dibe
 Di mal de bê heval dibe

Li dinyayê li her derê
 Yê ker herê wê ker werê

Mirovê bîaqîl xelk ji wî razî
 Mirovê ehmeq ew ji xwe razî

Qantir du reh e dê bergîl e bav ker e
 Ji herdu seriyan mehrûm e bê ber e

Zimanê mirov hem şana hingiv e hem mar e
 Gotina xweş bike hingiv e
 Gotina ne xweş bike jehr e

Gula bê bêhn ne gul e
Bes bi rengê xwe gul e

Çiqas dimirin ax têr naxwe
Çiqas bidê ar têr naxwe

Nebê cewrê guran biçûk e nekuje
Mezin bibe ew jî gur e bikuje

Ku tu rast dikî Kurd î xwe winda nekî
Divê bi zimanê xwe zanibî
Kincên kurdî li xwe kî kincên Ereban çekî

Malê helal malê mirov e
Malê heram dijminê mirov e

Giyayê bêxêr tim şîr dimîne
Ne kes diçîne ne kes hiltîne
Heywan wî naxwîn wek xwe dimîne
Xêra wî mirov wî şîr dibîne

Ku mirovanî dimire
Mirov bi saxî dimire
Xêr diçe şer dimîne
Her xirabî dibîne

Mirovê zan û rind xwe bilind dike xelk wî radike
Mirovê nezan û pîs xwe nizm dike xelk wî pêl dike

Zarokê xwe ne bes xwedî bikî têr bikî
Zarokê xwe xwendin bidî fêr bikî

Ne dijmin dijminê te ye
Nezanî dijminê te ye

Xwedî mal raketî nizane diz çi didize
Lê yê diz raneketî ew zane çi didize

Roj winda nebe heyv rohnî nade
Dijmin netirse ew te bernade
Tu jî wî nestînî mafê te nade
Dî bin axê de gulek bêhn nade

Yê kor çav girtî şev û roj wek hev e
Lê dev nê girtin gotin bi dev e
Yê heq bixwaze xwestin bi dev e
Mêrxas û heqxwaz tu car nareve

Serma zivistanê çiqas ew sar be
Ji wê netirse wê li dû buhar be
Lê ji sermê re mirov li kar be
Ne rûniştî be ji dinya dilsar be

Tu car pesnê xwe nede berî xelk pesnê te bide
Ji mafê xwe danekev berî xelk mafê te bide

Ji yê xurt û dewlemend re wek ba derbas dibe
Ji yê qels û xizan re qul dike derbas dibe

Gotina rast ji derewînan re xisar e
Lê gotina rast ji rastan re kar e

Zengîn bimire mal dimîne
Mêrxas bimire şan dimîne
Ker bimire kurtan dimîne

Mirina mirov bi şer be
Ne ji xelkê re bi ker be

Welatê demokrasî lê nebe

Pêşketin wê lê nebe

Mirin ne mirin e mirov bimire têkeve bin axê

Mirin ew e nemire sax têkeve nav yataxê

Mirov xwarinê bixwe ne xisar e

Mirov nexwe û nede kesî ew xisar e

Piştî ku ez mirim bûme ax

Kesek li ser min negirî nebê wax

Ê hundirê mirov hênik dike dew e

Ya laşê mirov rehet dike xew e

Ya rûyê mirov reş dike derew e

Etar bang dike kes nizane etar e

Mirov ku neke haho kes nizane hawar e

Mirov roja teng dostê xwe çeneke

Mirov xwe li nav xelkê pîs neke

Li civatê meran gotina xwe zû çeneke

Gotin ne ya wî be wê gotinê neke

Mirovê pîs ne ji xwe re dibe ne ji xelkê re dibe

Ew ji rindî re nabe lê ji pîsî re dibe

Kesê malê wî hebe

Bi kêrî kesî nebe

Ew dostê berî xwe be

Pawanê derî xwe be

Dijminê merî xwe be

Dostê wayî tune be

Bila ewya tune be

Miletê pîs mirovê baş tê nav wan

Jê re mûman vêdixin û çepikan lêdixin

Ku ji nava wan derdikeve çipikan

Wî pîs dikan û gotinan bi pey dixin

Welat bê milet nabe

Milet bê welat nabe

Welat bê milet winda ye

Milet bê welat winda ye

Ku mirov nebe dê û bav

Qîmetê dê û bavê xwe nizane

Mirov ku tî û birçî nebe

Qîmetê av û xwarinê nizane

Mirovê welatê wî bi wî erzane

Ew mirov li ba xelkê erzane

Mirovê welatê xwe ji xelkê re berde

Ew mirov bêrûmet û bêwijdan e

Mirov bi xortanî nemire

Ku pîr bû ket her roj dimire

Mirovê şiyar ku hişê wî nedizî

Tu nikarî berî wayî bidizî

Dîrok neynik e tê re mirov paşî xwe dibîne

Kesê paşî xwe nebîne wê pêşî xwe jî nebîne

Xwarina şer ji destê mirov be

Wê ew şêrê cîhangîr kolê mirov be

Mêranî ne bi pîrbûna mêra ye

Ne bi nezanî û pîrbûna pera ye

Mêranî bi zanebûn û aqilê seriya ye

Mirov kare bi peran her tiştî bikire
Lê mirov nikare bi peran xwe ji mirinê bikire

Mirovê binamûs kare her tiştî hilgire
Lê nikare barê minetan û bênamûsî hilgire

Mirov ku bû rêwî ye
Yek pêşî yek dawî ye
Her can wekî hevdu ne
Derî wana dudu ne

Kesê bindest deng neke
Tişteki ji wî re tune
Lê bi saxî mirî ew
Rûmet ji wî re tune

Mirovê can bi xwe nahese
Ku pîr bû bi canî dihesa
Ji mirinê ditirse
Mirin li wî dipirse

Derew bi xwedîyan xweş e
Lê bi xelkê ne xweş e
Pêşî bi wî xweş dibe
Lê dawî rûreş dibe

Çeka qelsan gilî ye
Çeka zarokan girî ye

Gulistan cî gula ye divê ker lê neçêrin
Wê gulan xirab bikin nema xelk lê dinêrin

Gava ku te gotin kir tu caran tu şaş nere
Dehşîkê ker biçûk e nebêje ew ne ker e
Dehşîk ew wek bavê xwe mezin bû ew jî ker e

Jiyan behr e mirov ku mir jê derdikeve
Lê mirov heta bimire nikare ji çermê xwe derkeve

Mirovê xwe bi pûş veşêre
Ba xurt were wê wî biqêşêre

Mirovê mîrxas dijminê wî dijminê wî ye
Mirovê gewaze zimanê wî dijminê wî ye

Ker kêfxweş e bûye ker
Kertir tune li hember
Ku ji ker kertir heba
Wê kêfa wî xweş neba

Kesê bindest û siyasî li dij
Dijmin bi sê rengan şer dike
Li ser çîyan bi tîfîngê şer dike
Li bajaran bi qelemê şer dike
Di hebsan de bi sebra xwe şer dike

Agir qirşan dişewitîne
Dexesî însan dişewitîne

Olaq buharê dixwe
Belaq dinyayê dixwe

Zarokê baş serê bavê xwe bilind dike
Zarokê pîs lingê diya xwe bilind dike

Karê keran barê wan e
Çavê keran darê wan e
Hebsa wan hefsarê wan e

Xizanî gelek dijwar e

Ew stemkarekî bêtar e
Zivistanê wek berf e
Havînê wek ar e

Ker nizane ew ker e
Mirov zane ew ker e
Bi şevê di axur de
Bi rojê bar li ser e

Ku dikî miletekî winda bikî
Ji pîsên wî re lava bikî

Xweda sitar dayî miyê
Sitar neda bizinê
Boçika bizinê berjor e
Sitar ji wê re tune
Koşê mî dîn guneh e
Ya bizinê ne guneh e

Kûçik ji gur tu nas nakî eger kûçik neewte
Kûçik ji gur tê nas bikî dema kûçik biewte

Merî binamûs çav li seriya ye
Merî bênamûs çav li qûna ye
Merî ku diz be çav li beriya ye

Derew nexweşî ewya xuya ne
Derew yek caran ewya derman e
Ji bo nexweşî xwedî erzan e
Ji bo xêrê be xwedî wî zane

Dara çalî bêxêr e ji bo şewatê ronî didê
Dara ne ji bo zanibe ew ber didê
Rind û nerind ewna herdu mirov in
Karê xirab wî hilnedin tim ser Xwedê

Xweda mirov da serî
Xweda ew neda terî
Yê rind xwe dike serî
Yê pîs xwe dike terî

Rindî bi dest Xwedê ye
Pîsî ji destê me ye
Rindî yê rind li pey e
Pîsî yê pîs li pey e

Cineta dinya malê mirova ye
Horî cinetê jina mirova ye
Darê ber bixwî lawê mirova ye
Gula li hewşê qîza mirova ye

Mirovê ehmeq bi lingê xwe dimeşe
Mirovê zana bi aqilê xwe dimeşe

Ji mafê her kesî welatê wî hebe
Xwendina wî bi zimanê wî hebe
Navê wî bi zimanê wî be
Kiyane wî hebe

Mirovê pîs û timah bi wayî gelek zor e
Ku bê pere du metro tirba bavê xwe bikole
Lê bi wayî ne zor e bi peran ew bikole
Ku bîra sed metro be wê karibe bikole

Gava mirov pir tî dibe
Av ji zêr buhatir dibe

Mirovê pîs bi gotin şerê yê rind bike
Wî buha dike xwe erzan dike

Ku her dizî ku nê girtin winda dibe
Lê dizê ecûrê havînê zivistanê xuya dibe

Qesra bilind mirovê nizm bilind nake
Navtêdan mirovê qels xurt nake

Xortê bê esil û xweşik û bi hindam geş û ron e
Lê bê hilm e ew wek gula naylon e

Gûyê kûçik ew spî ye wek helaw
Lê bi şekir tu carî nabe helaw

Hesîn bi çakûç rast dibe
Ziman bi xwendinê rast dibe

Marê bi min danede
Bila umrê wî hezar sal be
Kesê zîrar negihe min
Ew nemire heta kal be

Qehpetî li ba qehpan kêf e
Cilê keran li ba dînan lihêf e

Jîna qelsan bi xeyal û xwezî ye
Jîna Ereban bi xapandin derew û dizî ye

Zêr bi xwe nizane buha ye
Lê zêrkar bi wî zane buha ye

Ecêb e yê gotina rast bike û heqê
Xwe bixwaze û bitirse
Li bajarê Kobanî li îsotên şîrîn bipirse
Li bajarê Amûdê li îsotên tûj bipirse

Heta kêfa zengînan were

Wê ruhê feqîran here

Ji her tiştê spî tê hezkirin
Ji çavên spî û porê spî û
Hinarên spî nê hezkirin

Li ba zana buhayê mirov di serî de
Li ba nezanan buhayê mirov di berî de

Li ba timahan xweşî ne xweşî laş e
Li ba timahan xweşî tiştê belaş e

Yê mafê xwe bixwaze çewser li wî rehmê nake
Yê ji mafê xwe dakeve ewya rehmê li xwe nake

Mirovê bêhiş dest dirêj e
Mirovê zana ziman dirêj e

Çiyayên bilind ji dûr xuya ne
Newal ji dûr de tewr ne xuya ne

Mirovê xayîn ew jî mar e
Lê marekî bê jehr e
Erê bi te venade
Lê tamê di te nade

Gur gur in lê ji hev re ne gur in
Mirov ji hev re gur in lê ji gur re ne gur in

Kevirê mezin pê şer nabe
Mirov nikare rake
Kevirê biçûk pê şer dibe
Ji ber dikare rake

Şer nexweş e ji zilindar taltir e

Lê ji bo heq ji hingiv şîrîntir e

Ku mirov hingiv bixwe

Ji avê şîrîntir e

Lê gava mirov tî be

Av ji wî şîrîntir e

Mirovê tirsok li hespê

Xelk dibîne siwar e

Lê dema ew kete şer

Xwe nabîne siwar e

Riya ku teng û zor be

Her kes tê re nameşe

Riya fireh û rast be

Ker jî tê re dimeşe

Ava pak û zelal be

Her tişt tê de xuya ye

Av gemarî û genî be

Tişt tê de ne xuya ye

Kûçikê har bi nanekî dibe dostê te

Lê dijminê bavê te tu car nabe dostê te

Kûçikê har bi nanekî dibe dost

Lê mirovê xayîn tu car nabe dost

Dostê dostê te dostê te ye

Dostê dijminê te dijminê te ye

Dijminê dostê te dijminê te ye

Dostê dijminê te dijminê te ye

Ji baxçekî gulekê jêkî

Bi hesibîn tu bi hezaran jêdikî

Ji ber çavên hezaran mirov jêdikî

Kesê nexwendî bi wî pir zor e

Çavê wî vebî dilê wî kor e

Bila mirov dîndar be kolê Xweda be

Bila mirov ne bindest be kolê evdan be

Bila mirov ne pir comerd be û dest bela be

Bila mirov ne pir çikûs be kolê peran be

Zarok bê şîr jîn nabe

Giya bê av şîn nabe

Serî bênamûs xwîn nabe

Kesê ku mir ranabe

Hêvî ji miriyan nabe

Mirov bi van zana be

Kêfxweşî ne ew e tiştan bi çav bibînî

Kêfxweşî ew e tiştan bi dest bistînî

Gulek nake buhar

Lê gulek dibe dîdar

Ê gulekê jêbike

Bi hezaran jêdike

Çiqas tiştê spî be ji koran ne xuya ne

Lê çî tiştê spî be her gemar lê xuya ne

Mêvanê pêşî ji yê paşî hez nake

Mazûvan çikûs be ji herduyan jî hez nake

Tiştê tije deng jê nayê

Tiştê vala deng jê tê

Mirovê xêran neke bila xêran qut neke

Ew jî xêr e eger xêran qut neke

Mirovê ehmeq ji xwe hez dike

Mirovê bîaqil xelk jê hez dike

Te karek kir ecele neke

Ecele bikî tê xirab bikî

Te gotin kir ecele neke

Ecele kir tê şaş bikî

Rojî û nimêj bi peran ba kesekî nedikir

Timahî neba kesekî wijdan çenedikir

Sê reng mirov pêş nakevin

Mirovê tirsok ditirse pirs bike

Mirovê fedok fedî dike pirs bike

Mirovê ehmeq li xwe nagire pirs bike

Mizgîn dan mêkerê

Gotin kurekî te bû

Mêkerê got xwarina min

Kêm bû barê min zêde bû

Mirovê xwe li ser derewan kerr bike

Bi xwe derewîn e alî derewan dike

Bi lêxistinê kûçik nabe dostê mirov

Kûçik çiqas har be bi nanekî dibe dostê mirov

Cî xayînan li ba ehmeqan e

Gotinên gewazan li zîqaqan e

Mirovê comerd bi dayîne tê naskirin

Mirovê qûnek bi nayîne tê naskirin

Roj bi ewran nê veşartin

Rastî bi derewan nê veşartin

Mirovê dixwaze Xweda ji wî hez bike

Karê xirab neke karê rind bike

Derewan neke gotinên rast bike

Bi heqî re be neheqî neke

Malê xelkê nexwe xirabî neke

Tiştê bi wî ne xweş bi xelkê neke

Rojî bigire nimêj bike

Wê Xweda ji wî hez bike

Xelk bûne rovî û gur kes rehmê li kesî nake

Her kes divê ew bixwe xelk tev ji ba wî bar ke

Yek ji yekî xeyidî dixwaze wî winda ke

Li dinya nemîne ew bi tenê li wê war ke

Îslam baş e û ne baş e

Ji Ereban re baş e

Ji Kurdan re ne baş e

Şîreta min belaş e

Yê qebûl neke şaş e

Yê qebûl bike baş e

Bila aqilê mirov hebe

Malê mirov tune be

Aqil hebe mal naçe

Aqil nebe mal diçe

Bê zêr dibe bê xwê nabe

Bextê mirov çima wa be

Xwê erzan be zêr buha be

Ji mirovê binamûs re mirin heq e

Lê kêmayî û bênamûsî ne heq e

Ji yê bênamûs re bênamûsî jî
Heq e mirin jî heq e

Xweda ne di mizgeft û dêran de ye
Xweda di dilê mirovan de ye

Mirovê qelp xizan e
Yê xizan jî erzan e

Çeka helbestvanan ziman e
Çeka mûminan îman e

Aqilê meran ji ba xelkê be
Wê ne li pêş xelkê be
Wê tim li paş xelkê be

Mirov bê dijmin nabe
Yê rind be wê pîs dijminê wî bin
Ê pîs be wê rind dijminê wî bin

Mirovê bi rizqê xwe qayîl nebe wê xwe bixwe
Rizqê xwe nexwe wê rizqê xelkê bixwe

Mirovê rind ku tu rêza wî bigire dibe kolê te
Rêza mirovê pîs bigirî serê wî mezin dibe dibe bela te

Mirovê rind ku dikî bikî kolê xwe qencî bi wî bike
Mirovê pîs dikî bikî kolê xwe zulmê li wî bike

Şûşa bêhnê tê veşartin
Lê bêhna wê nê veşartin

Mirovê misilman derewan nake
Bi wijdan be bêbextiyan nake
Gotina heq dibê neheqî nake

Alî feqîran dike alî xurtan nake
Ji malê xwe zekatê dide feqîran
Ew xêran tu car qut nake
Bi zulm û zorê malê dinê pir nake
Derî cinetê nagire derî cehnemê venake

Mirovê bi îbadetê bimire kifrî ye
Mirovê xwe bê sebeb kuştin bide
Ne mêranî ye ehmeqî ye

Serê mirovê serhişk zû dişike
Serê mirovê sernerm naşike

Hesinê sert xwar nabe diqurife
Hesinê nerm xwar dibe naqurife

Mirovê ku bê sebeb derewan bike
Xwe li nav xelkê riswa bike ehmeq e
Mirovê ku ket tengî derewan
Neke xwe xelas neke ehmeq e

Mirovê mûmin ji Xwedê ditirse
Kûçikê har ji avê ditirse
Ji ber av helal e kûçik heram e
Kûçik ji avê ditirse

Bila mirov bimire
Wijdana wî nemire
Ku wijdana wî mir
Her tiştê wî dimire

Mirovê xwe bê sebeb bişewitîne
Wek arê li çolê bi rjo vêkeve
Nexewine vala here xelk nebîne

Mirovê çikûs bi dayînê ne comerd e
Mirovê çikûs bi nayînê pir comerd e

Dijmin nabê ez dijmin im xeber nade te
Dema ku te diêşîne xeber dide te

Jina ku nuh dibe qehp ji birçîbûnê xwe dide
Piştî ku ho bû û têr xwar ji kêfa xwe dide

Malê pir hebe malê hindik li dizan heram e
Diz malê hindik naxwin malê pir ne heram e

Bila mirov hebsiyê hebsê be
Bila mirov ne hebsiyê nefsê be
Hebsiyê hebsê kare bi şev raze
Hebsiyê nefsê nikare bi şev raze

Dijminê te qencîkê bi te bike
Ew ne qencî bi te dike ew şerê te dike
Pê dostê te kêr dike dostê xwe pir dike

Devê gur tim ji hev vebî gur dikene
Lê diranên gur ne diranên ken e

Dikî karekî bikî ew kar ne karê te be
Wê ew kar xirabkerê mala te be

Yê roj çêkir Xweda ye
Roj ji nûra Xweda ye
Ruh li dinya çêdike
Roj her tiştî ew dike
Roj tune be jîn tunê
Tişt çênabin li dinyê
Ol sûdtir e li Laleş
Ne li Quds û Berê Reş

Ji mêrê mêr re mirin heq e
Lê tirs û bênamûsî ne heq e

Mirovê nezan û ehmeq dergevanê
Berjewend û xayînan in ne bikêr in
Dî riya wan re dikevin hundir
Malê xelkê dixwin û karê xwe
Dimeşînin û yên zan û rast li wan dinêrin

Mirov çiqas mêr be nikare dinyayê bindest bike
Mirov çiqas comerd be nikare xelkê dinyayê têr bike
Mirov çiqasî rind be nikare xelkê dinyayê tev razî bike
Lê mirov kare xwe razî bike xirabî neke rindî bike
Dinya tev pak dibe her yek pêş mala xwe pak bike

Hukim ne pere civandin e
Hukim zanebûn û xwendin e

Mirovê ilmê wî pir be
Li dinyayê umrê wî kin dibe
Xizan dibe dostê wî kêr dibe
Piştî mir dewlemend dibe
Umrê wî dirêj dibe

Mirovê nezan û dewlemend dost pir dibin li dorê
Ku perê wî neman dibe wek kartona vala
Diavêjin ser gemarê kes namîne li dorê
Li nav gemarê dirize û li nav gemarê darê

Xweda xirabî nake tiştê xirab em dikin
Wê xêr were dinyayê tiştê xirab em nekin
Xwedî xirabî pir in xwedî xêr hindik in
Ew dixin stûyê Xwedê lê xirabî ew dikin

Li dinyayê perê min pir ba minê kêf bikira
 Yan namûsa min kêf ba minê kêf bikira
 Yan ez dîn bama minê kêf bikira
 Yan zarok bama minê kêf bikira

Mirovê zan û mêrxas ji her tiştî xurttir e
 Lê ji mirinê û Xweda re ew mirov ne xurttir e

Umr bi peran bê kirîn wê zengîn nemirin
 Wê umrê feqîran bikin wê feqîr bimirin

Mirovê li vê dinyayê ne serbest be
 Divê mirinê bixwaze li wê dinyê serbest be

Li ba mirovê mêrxas û binamûs
 Nesfa dinê ji ezabê qebrê zortir e
 Xiramek namûs ji kîloyek zêr buhatir e

Mirovê binamûs û xizan dinya li ba wî erzan e
 Lê maldarê bênamûs dinya li ba wî buha ye
 Lê ew li dinyayê erzan e

Jehra mar di devê wî de ye
 Bi xelkê vedide xelkê dîkuje
 Mirovê oldar û bi wijdan jehra wî
 Di wijdana wî de ye
 Ku gunehê dîke
 Wijdana wî wî dîkuje

Namûs ne tişteki bi destan tê girtin
 Li sûkan nê firotin tişteki ne xuya ye
 Mirovê bênamûs wê nabîne
 Lê li ba mirovê binamûs wî nabe xuya ye

Li nav gemarê rûnenî gemar nê ser te

Bi xiraban re negerî gotinên xirab nê ser te
 Xirabî xelkê nekî xirabî nê ber te
 Mirovê qenc û xirab wê tev bibin dostê te

Feyde ji pîsan tune ye
 Bes feydeke wan heye
 Mirov ji pîsan hez bike
 Bi wan rindan nas dike
 Ku mirovê pîs çêneba
 Mirovê rind wê nas neba

Zarok ji diya xwe dibe ew tazî ye
 Digirî û dike hawar ji dinyayê nerazî ye

Mirov bê Xweda dibe bê xwedî nabe
 Yê bê xwedî kiyanê wî çêneba

Ew zarokê bêguneh bê hemd ji diya xwe dibe
 Dê û bav helak dibin heta ew mezin dibe
 Bi roj û şev kar dike heta ew mezin dibe
 Rojekê rehet nabe digirî li ser halê xwe
 Heta ewya pîr dibe zivêr dibe ji dinyê
 Êdî dikeve tîrsa cehnemê û mirinê
 Ew bê hemdê xwe çêbû ma gunehê wî çi ye
 Piştî mir ket cehnemê ma gunehê wî çi ye
 Xweda çima wî dide wayî dixê vî halî
 Kesek wî mecbûr nake dibe dixê vî halî

Şeytan gotî ku ez jin bama
 Wê ji niha zantir bama
 Tiştê jin zanin ez nizanîm
 Tiştê jin karin ez nikarim

Şeytan got hûn li min geriyan
 Ku hûn min nebînin

Hûnê min li civata jinan bibînin

Cînet ji jinan re tune çil horî mê ji mêran re

Ji jinan re horîkî nêr tune

Heta mêr Xweda jî dîkin mêr nabên

Xweda jineke mezin e

Dibên Xweda mêrekî mezin e

Mirovê rast rastî ji wî re bar e

Mirovê derewîn derew ji wî re kar e

Ku tu xeyidî hêrs hate te ji hemberî xwe netirse

Ku tu ketî şer ji dest û zimanê xwe bitirse

Ku te herdu girtin ji kesekî netirse

Mirovê timah û meslehçî neyar

Bi wî re kar nekî kar bi wî re zor e

Bi qehpan re kar bikî feyde ji qehpan dibe

Lê bi wî re kar bikî wê feyde ji wayî nebe

Ji zarokê eskerê dijmin derbas nebe nere

Bikuj mezin bibe ew jî wek bavê xwe esker e

Şofêrê ku otomobîla xwe xurt bajo ew ji xwe re neyar e

Bila ewya rind zanibe Izraîl bi wî re siwar e

Ku mirov çû malekê xwarin danîn

Negotin keremke yê here ser bînefs e

Dizê malê cîranê xwe bidize teres e

Kûçik çiqas xurt be pê li dûvê xwe nake

Ku kûçik çiqas har be dev li cewrikê xwe nake

Mirovê bilind bi mirovê nizm bilind dibe

Mirovê rind bi mirovê xirab winda dibe

Ji mirovê kor zarokên kor çênabin

Ji mirovê dîn zarokên dîn çênabin

Ji mirovê seqet zarokên seqet çênabin

Ji mirovê bênamûs zarokê binamûs çênabin

Mirovê kor lingê wî hespê wî ye

Ku dimeşe darê wî çavê wî ye

Mirovê pîs wek xanekî bê derî her kes derê

Bê hewş berdayî mirov lê nasitirê

Çiyayê bilind cî baz û piling şêr û mêran e

Erdê nizm û deşt cî pez û kûçik û keran e

Mirovê ku rast dîndar û xêrxwaz be

Divê xêrê ji xelkê re bixwaze

Berî ji xwe re bixwaze

Ji xelkê hez bike şerê xelkê nexwaze

Mirovê ji bo xwarinê dostê te bê

Wê tim xeyidî be roja teng ne bi kêrî te bê

Mirovê erzan nikare xwe biha bike

Mirovê biha nikare xwe erzan bike

Li cewrê gur rehmê neke nebêj ne gur e

Mezin bibe ew ji bavê xwe pîstir e

Hûn jina pîs nebin bila pîs jê çênebin

Wê ne bi kêrî xwe bin wê bela serê we bin

Haya we ji we hebe ji bo hûn erzan nebin

Jinan bînin ji malên mêran

Bila xwarzê çêbibin wekî şêran

Ku rojên teng li we qewimî
Wê şer bikin wekî şêran

Mirovê siyasî ji dijminê xwe zantir be
Laşê wî ji pola xurttir be
Dilê wî ji behrê firehtir be
Zimanê wî ji hevirmêşê nermtir be
Qelema wî ji gûzanê tûjtir be
Wê demê wê siyasîkî bi hiner be

Mirovê bi hindam û paqij divê wek kitikê bi xwe be
Di ser herî re bimeşe nigê wî bi herî nebe
Ku ket hundir cê raxê mal gemarî nebe

Bila mirov bi bavê xwe pesnê xwe nede
Bila mirov bi karê xwe pesnê xwe bide
Ji bavê xwe mêtir bê riya rind bernede

Çiqas dijminê te xurt be ji dijminê dûr netirse
Dijminê nêzîk ew zor e ji dijminê nêzîk bitirse

Ku mirov karek kir xirab neke
Divê mirov lê zêde bike jê kêr neke
Ku nikaribe zêde bike wek wî bike

Mirovê bi çavê xwe striyan bibîne û
Xwas pê lê ke bila nebê ay
Ji ber ew pê lê dike ew dibîne

Mirovê dîn ku gotin kir
Mirovê bîaqil deng neke
Li wî vegeşîne wê wek wî be
Divê xwe wek wî neke

Ku çar jin li ba hev rûniştin yek ji wan şeytan e

Dersê ji wan distîne li nav wan ne xuya ne

Mirovê umrê wî pêncî sal derbas dibe
Wek aletekê ewya tim xirab dibe
Ew mirov divê tim teslîh bibe

Mirov li mala cîranê xwe nan xwar edet e
Ku mirov du caran li mala cîranê xwe nan xwar minet e

Derî xêrê hezar in derî şerê hezar in
Ê derî xêrê veke derî şerê tê girtin
Ê derî şerê veke derî xêrê tê girtin

Ku te mirovek dît xweşik e kincê wî pak e
Nebîn xweşik e kincê wî pak e
Bibîn dilê wî pak yan ne pak e

Dibên pakî jî ji îmanê ye
Eger îman tune be
Pakî ne ji îmanê ye

Mirovê xebatkar li ba xelkê biqîmet be
Wê li ba milletê xwe bêtûmet be

Pakî mirov ne bi çermê pak e
Pakî mirov bi dilê pak û bi karê pak e

Dibên hingiv dermanê nexweşiya şekir e
Lê pere ji mirovê xizan re derman û şîrîntir e

Tu pênc tiştan li ba xwe biparêzî tê mêrekî çê bî
Mêranî û comerdî û namûsê heqî û rastî
Tê xwe û xelkê biparêzî tê mêrekî çê bî

Çeka bê fîşek xencer e

Çeka bê pere xeber e

Ew mirov ne dewlemend e piştî
 Ku mir malê dinya li pey xwe hiştibe
 Ew mirov dewlemend e li dinyayê
 Rûmeta xwe parastibe
 Piştî ku mir li dinyayê navê rind li pey xwe hiştibe
 Di rûpelên dîrokê de cî girtibe nav hiştibe

Mirov kare bi peran her tiştî ji ser xwe rake
 Lê nikare navê bêşerefiyê ji ser xwe rake

Xizanî warekî xirab e kirasekî ji agir e
 Lê mirov xizan be û pîr be hîn xirabtir e

Mirovê bi rûmet xizan bû tama dinyê pê nexweş dibe
 Wê çaxê tama mirinê pê xweş dibe

Mirovê ehmeq ku kir qarqar nebêj bisekine nasekine
 Ji wî re nebêj bisekine wê bi xwe bisekine

Mirovê bê bask bifire wê bikeve
 Mirovê bê çek têkeve şer wê bireve

Dostên mirovê meslehçî ne xuyan in
 Mirovê meslehçî ne dostê meryan in
 Mirovê meslehçî dostê beriyan in

Mirovê binamûs pere li ba wî erzan e
 Mirovê bênamûs ew li ba peran erzan e
 Mirov xwe buha dike mirov xwe erzan dike
 Lê mirovê pîs nikare xwe buha bike
 Mirovê rind nikare xwe erzan bike

Bi gotinan dijmin namire

Bi pifkirinê arê gur venamire

Bila mirov xizanê mal be ne xizanê aqil be
 Aqil hebe ew kar bike wê mal pir be

Karê destan mirov xwe pê xwedî dike
 Karê siyasetê mirov xwe pê azad dike

Mirovê ne siyasî çiqas xwendibe wek goşt e di jînê
 Tu car ew mirov nabirije nabe kebab xav dimînê

Mirovê ehmeq ne hewcî mirov wî bikuje
 Ku karê şaş kir tu pesnê wî bide
 Wê bi dostê te be wê ew xwe bikuje

Çeka mezin sirê mero rake
 Ku sir derket çek feyde nake

Tu bi ya dilê xwe bikî dilê te çî bixwaze tê bikî
 Tê xwe winda bikî tiştê dixwazî nikarî bikî
 Divê bi ya dilê xwe nekî bi aqilê xwe bikî

Hebs ne hebsa laş e hebs hebsa nefis û ziman e
 Kesê ziman hebs be jîna wî ne jiyan e
 Yê welatê wî bindest be bênamûs û bê kiyan e

Mirovê kêmayî xelkê bibîne kêmayî xwe nebîne
 Wê ew mirov li nav xelkê kêmbimîne

Mirovê rewşenbîr bi xwendinê hewes dibe
 Mirovê çilek bi xwarinê hewes dibe

Mirovê timah bi xwe şeytanê xwe ye
 Mirovê ehmeq bi xwe dijminê xwe ye

Mirov dike bi kufleta xwe re baş be bi rûmetê
Ne berdî bifilite ne bikişî biqetê

Warê te yê jê xweştir tune derî te
Dostê yê ji wî rasttir tune berî te
Yê te li nav xelkê bilind bike nizm bike serî te

Nezanê şîretên mirovê zan têxe serê xwe
Û pêşkeve ne ehmeq e
Yê şîretên mirovê zan nexerê serê xwe
Û pêş nekeve ew ehmeq e

Mirovê bîaqil û nezan wê zana bibe
Mirovê nezan û ehmeq wê wek xwe bibe

Jina çê û mîrê çê ku digihin hev
Mala mezin ava dîkin
Jina çê û mîrê xirab ku digihin hev
Hev radîkin
Jina xirab û mîrê xirab ku digihin hev
Mala mezin xirab dîkin

Piştî mirov mir ji lêxistinê natirse
Lê muxaberat nema li wî dipirse

Mirovê feydê li xwe neke
Nikare ji xelkê feyde bike

Çi zengîn be çi xizan be însan e
Xwe li hev mezin neke
Însan birayê însan e
Însan mirin li pêş wî ye
Li vê dinyê însan mêvan e

Dinya tim wek xwe dibe

Kevin dibe nû dibe
Ji pîran re kevin dibe
Ji cana re nû dibe

Ku tu mirî li dinya her tiştê winda kî
Dinya sûkeke fireh e divê tiştêkî rind tu jê rakî
Navê rind li pey xwe bihêlî
Serê zaryên xwe bilind kî li nav xelkê xuya kî

Qîmetê meryan karê meryan e
Sîtara meryan mala meryan e

Mirovê rind eybên xelkê vedişêre
Şîretan li xelkê dike
Mirovê pîs eyban li xelkê dike

Rastî wek keçikeke pîr xweşik e lê rast nake
Her kes ji wê hez dike lê her kes pê nake

Dinya wek trêneke nasekine serab e
Ku tu karî li fargona pêşî siwar be

Ji mirovê nezan zaroyên zan çêdibin
Ji mirovê dîn zaroyên bîaqil çêdibin
Ji mirovê kor zaroyên bi çav çêdibin
Lê ji mirovê bênamûs zaroyên binamûs çênabin
Zaroyên bênamûs çêdibin

Mirov bi rizqê xwe nerazî ye
Lê ji aqilê xwe razî ye

Mirovê bi rizqê xwe qayîl nebe
Wê rizqê xelkê bixwe
Wê malê xelkê bixwe
Wê malê xwe jî bixwe

Rewşenbîr ne yê kitêbê bixwîne û bêlîne
 Rewşenbîr ê ku kitêbê bixwîne
 Di serê wî de bimîne

Mirovê xwe bi derewan jîn bike
 Wê bi derewan bimire bi rastî
 Xwe winda bike

Yê dike seneta bavê xwe kar bike
 Divê ji wî çêtir çêbike
 Ji wî çêtir çêneke
 Bila wî karî neke

Mirovê bes ji xwe hez bike ji xelkê hez neke
 Gelacî xelkê bike xelkê aşt neke
 Lingên xwe bavê ser hev fîncana qehwê di devê xwe ke
 Boçika cixarê di devê xwe ke
 Xwe bi derewan qurre bike wê derî cinetê pê neke

Ez natirsim ji dijminê êriş bike
 Ez ditirsim ji dostê minafiq sirê min nas bike

Mirovê alî heqî neke xwe kerr bike
 Ew beng neke jî ew alî heqî dike
 Xwe li ber çavê xelkê qels û erzan dike
 Heqî qels dike neheqî xurt dike
 Wijdana xwe xirab dike wê bi wî re hesab bike

Xwe li ser gotina heq kerr neke
 Berî xelk bibêje tu bibêje
 Gotina heq ne bi peran e lê bi mêranî ye
 Nîşana şeref û serbilindî ye

Mirovê zana firokan bi rastî çêdikin

Mirovên derewîn firokan bi derewan çêdikin

Xeyala bêfeyde wek dûmanê ye li dinyê
 Mirov wayî dibîne lê bi destan nayê girtin
 War ji wayî re tune

Bila mirov xwe mezin nebîne
 Ji dinya ne mezintir e
 Ji ezman ne bilindtir e
 Ji Izraîl ne mêtir e
 Ji Xweda ne xurttir e

Mirin mirin e mirin ji mirinê ne çêtir e
 Lê mirov bi xwarinê bimire ji birçîbûnê çêtir e

Bextiyarî ne giş bi mal û peran e
 Bextiyarî bi navê bilind û bi şan e

Pakî ne pakiya laşê pak û cil e
 Pakî pakiya wijdan û nefis û dil e

Giriyê jinan bi lêxistinê nasekine
 Giriyê jinan bi peran disekine

Cewherê mirov di xeydê de xuya dibe
 Ku xeyidî xeberên xirab nekir
 Xwe şaş nekir û destê xwe dirêj nekir
 Û sînore heqiyê derbas nekir
 Ew mirovê bîaqil û rind e xirabî nekir

Mirovê ku dixwaze xelk ji wî hez bike
 Û rizqê xwe ji Xweda bixwaze û zêde bike
 Rûyê xwe li ba xelkê reş neke spî bike
 Karê xirab neke karê rind bike
 Wê Xweda ji wî hez bike wê xelk ji wî hez bike

Mirovê ku dike bênamûsê mezin nas bike
 Binêr kê çav berdaye namûsa cîranê xwe zulmê lê dike
 Ew bênamûsê mezin e wek zinayê bi dê û xwişka xwe dike

Mirovê rehmê li dijminê xwe bike
 Ew rehmê li xwe nake rehmê li wî dike
 Xwe qels dike dijminê xwe xurt dike

Hêsirên jinan û zarokan ji baranê
 Pirtir in baran şeş mehan tê xwar
 Hêsirên zarokan û jinan deh û du mehan tên xwar
 Baran bi gurrîna ewran
 Jin bi girî zarok dîkin qarewar

Gur ku heywanekî dikujin
 Bi hev re dixwin şer nakin
 Ê ji ber guran mayî kûçik dixwin
 Li ser şer dîkin li hev nakin

Kurmê darê eger ji darê çênebe
 Ji hundir de darê nexwe wê dar xirab nebe

Mirovê qels di şer de diya wî digirî
 Mirovê mêr di şer de diya xelkê digirî

Dinya trê e mirov siwar dibin û peya dibin
 Hinek zû peya dibin hinek dereng peya dibin

Mirovê qels û xizan qasî ji jina xwe ditirse
 Ji Izraîl û mirinê natirse
 Ji ber jina wî her tiştî ji wî dixwaze
 Lê piştî mir kes tişteki ji wî naxwaze

Pez bi hewcî şivan e

Şivan bi hewcî pez e
 Şivan pez diçêrîne
 Nanê xwe jê derdixe
 Bê şivan gur pez dixwe
 Şivan nanê xwe dixwe

Li ba mirovê ehmeq şaşî ne şaşî ye
 Lê nizane malxirabî li paşî ye

Tirra mezin hundirê mirov rehet dike
 Lê xelk bibihîze mirov riswa dike

Mirovê xwe nas neke ew çî ye
 Çî wî li xelkê çî xelkê li wî ye
 Qencî radike xirabî pê dike
 Beden di navbera xwe û xêrê de lê dike

Xêr û şer ne tişt in tu wan ji sûkê bikirî
 Herd jî di berî te de ne kê ji wan derxe nakirî

Umrê mirov wek tu raketibî
 Ji xewê şiyar bî û dîsa rakevî û şiyar nebî

Xizanî kirasekî ji ar e
 Ji hundir de germ e
 Ji derve de sar e
 Rûyê mirov reş dike
 Rûyê mirov sar dike
 Destê mirov kin dike
 Kêfa dijmin xweş dike

Kûçik ku birçî be har dibe
 Kûçik ku mir dûv rast dibe

Hov hov in mirov mirov in

Hov hovan dixwin
Mirov rizqê mirov dixwin

Xwarbûna mar ne di laşê wî de
Xwarbûna mar di serê wî de
Heta serê mar sax be
Laşê mar wê tim xwar be
Ku serê mar hincirî
Wê laşê mar rast bibe

Misilman dibêjin nimêj û rojî xêra wan pir e
Lê ez dibêjim karê pak û ramana pak û
Zimanê pak û heqî û rastî ji rojî û nimêj
Çêtir û xêra wan pirtir e

Rojî û nimêj bi peran ba wê her kesî nekira
Gotina rast ku ne zor ba wê her kesî bikira

Gotina xirab ji devê mirovê xirab zû derdikeve
Ji ber gotina xirab li mirovê rind dikeve

Dijminê biçûk dijminê mirov e
Dijminê mezin nezanî mirov e

Xizanî û nexweşî ku pir dibin
Dost û merî dût dibin ji bîr dibin
Dost û merî rind dihisin tîn ser mirov
Dost û meryên xirab dût dibin ji mirov

Roj bi ewran nê veşartin
Çiya bi mijê nê veşartin
Wê ewr here wê roj derê
Wê mij here wê roj derê

Xelk ne dostê serê te ye

Xelk ew dostê berî te ye
Ku berî te vala bibe
Wê xelk ji te ew dût bibe
Eger dixwazî zanibî
Ku tu karî bicêribî

Mirov qumarê dilîze
Geh vedixwe geh derdide
Lê ew jîn û umrê şîrîn
Mirov her roj wî derdide

Kesê parsekçî birçî namîne
Kesê bimeşe li rê namîne
Li çî bigere wê wî bibîne

Bila mirov laşê wî nexweş be
Çêtir e ew bi xelkê ne xweş be

Cîranê rind ew jî bira ye
Namûsa wî namûsa merya ye

Mirovê mêrxas û jêhatî
Nabêje ez ê bikim
Dibêje min kir nabê dikim

Mirov ji diya xwe dibe rêwî ji bo mirinê
Digihe gora bê derî li wir ew disekinê

Çiqasî tu mêrxas bî li cîhanê tev naxwî
Çiqasî malê te pir be ji zikê xwe pirtir naxwî
Qesra te çiqas bilind be di gorê de tu ax î
Ku tiştê rind li dinyê te hişt nemirî tu sax î

Kêfxweşî şivan ew e gava pezê wî têt be
Daweta şivan ew e gava kera wî mêt be

Dinya tev bibe ya wî divê tim li çolê be

Dijminê te belkî bibe dostê te

Lê dijminê bavê te tu car nabe dostê te

Merîvanî ne ji hev dûrketin e

Merîvanî li ba hev çûn hatin e

Ku mirov ji hev dûr dibe

Dilê wan jî ji hev dûr dibe

Rizqê însan û heywan li ser Xwedê ye

Lê rizqê heywanê heywana dixwe ne li ser Xwedê ye

Û rizqê mirovê belaf û derewîn ne li ser Xwedê ye

Feyde ji derewan dibe lê feyde ji derewînan nabe

Feyde ji qehpan dibe lê feyde ji timahan nabe

Mêşa gemarê biçûk e ne tiştêk e

Meîdeya mirov li hev dixê

Ku ket xwarina mirovan

Mirov xwarinê diavêje

Ku bixwe nexweş dixê

Nebûna zor û xirab ne nebûna peran e

Nebûna zor û xirab nebûna aqilê meran e

Ku qeder hat ber derî

Umrê cana nagihe serî

Mirovê dewlemend hilma xwarinê jê tê

Mirovê meslehçî ew wek kûçik li pey tê

Mirovê meslehçî ew ne dostê serê te

Ewya dostê xwarinê wî tim çav li berî tê

Mirovê dostê serî wê ew tim dost bimîne

Berî boş be meslehçî ewya wê dost nemîne

Birîna çênebe diwerime

Mirovê nizane bimeşe dilikume

Pir heywan tên xwedîkirin

Lê cewrê gur nayê xwedîkirin

Mirovê şair ku mir dîwan dimîne

Ku ker mir kurtan dimîne

Derdan ji derd pêketiyan pirs ke

Êşê ji derb lêketiyan pirs ke

Mirovê ehmeq wek kela şîr e

Zû radibe zû dadikeve

Mirov li dij wî rabe danakeve

Mirov li dij wî ranebe dadikeve

Piştî mirov mir ji mirinê natirse

Piştî ga serjê bû ji gurandinê natirse

Mirovê ehmeq ji meryan re rêber be

Wê ew merya tim di kortan wer be

Kûçik ku birçî be wê bide pey te

Ku têr be wê dev bavê te

Dostan tu nas nakî yan perê wî pir bê

Yan wezîfa wî bilind bibê

Ku nehat guhartin ev dost e mirov kare bibê

Doktor bi êşa nexweş zane

Lê çiqas dêşe nizane

Lê yê nexweş çiqas dêşe ew zane

Mirovê pîs xulamê jina xwe ye
Dostê berî xwe ye dijminê merî xwe ye

Şeref bi peran vegeranda
Wê qehpan vegeranda

Mala malxwe xirab be
Wê ew mal tim xirab be
Xirabî bi xirabî tê naskirin
Rindî bi rindî tê naskirin

Şêr şêr e li kur be şêr e
Ku pîr bin şêr in ku yek be şêr e
Ku bimire çermê wî bimîne
Ew çerm çermê şêr e

Jin ji mêrê xwe re gul e
Mêrê wê her roj wê bêhn dike
Lê jin bê strî nabe
Dema mêr wê qut bike
Destê mêr birîn dike

Her tişt li dinyayê têr dixwe
Bes qelema nivîskaran têr naxwe

Mirovê pîr û xizan û bêkes û nexweş be
Dostê wî namînin wê li nav xelkê parsek û rûreş be

Bîr ku miçiqî dewl hewce nake
Piştî mirov mir derman kar nake

Beroşê pesnê xwe da wê got binê min zêr e
Heskê got pesnê xwe nede niha jê tê ne zêr e

Ji mirovan her kes têr dixwin

Bes dudu têr naxwin
Ê ji peran hez dike û ji ilm hez dike
Têr naxwin

Goştê her teyrî tê xwarin
Teyrê goşt dixwe goştê wî nayê xwarin

Mirovê bê wijdan wijdana xwe xwariye
Ku tiştê bi wijdan bike pê jehr dibe
Nexweş dikeve wijdana wî mirî ye

Ku te senetek girt yan tu aşiqê wê bûyî
Tê wê rind çêbikî ku tu bi hewcî wê bûyî

Qencî ji xirabî xuya ne
Şeytan û rehman xuya ne
Şeytanê însan însan e
Rehmanê însan însan e

Tişt bi kayê tê veşartin
Tişt bi berfê nayê veşartin

Ku mirov nebe dê û bav qîmetê dê û bavê xwe nizane
Çi çax bû dê û bav dê û bavê wî mirin
Nû qîmetê dê û bavê xwe zane

Li dinyayê çiqas mirovê xurt hebe
Dest di ser destê wî re tune be
Wê xelk bi kolê wî be
Wê ew bi kolê jina xwe be

Kêra qesaban ko nabe
Lingê parsekan qels nabe
Çavê timahan têr nabe

Kursî mehkemê bilind e
 Kes nikare nizm bike
 Lê kursî hukim nake di bin
 Hakim de hakim hukim dike

Çavê di ber xelkê de pir bigirî
 Wê ew çav kor bibe bila negirî

Mehkema mezin wijdan e
 Ew dîn e ew îman e

Ku gur têr xwar ker dibe
 Kûçik têr xwar har dibe

Ku mirovê têr birçî bû ji wî netirse
 Ku mirovê birçî têr bû ji wî bitirse

Ku dikî xwe nas bikî li dîroka xwe vegere
 Tu xwe nas nekî xelkê nas nakî
 Ku bê hiş herî tê xwe winda kî

Xîzan ne yê mal tune
 Xîzan ê aqil tune
 Aqil hebe mal pir e
 Aqil tune mal tune

Mirov kare bi serê qantir bigire
 Lê nikare bi dûvê qantir bigire

Li ba mirovê bênamûs jin hacet e
 Li ba mirovê binamûs jin rûmet e

Dinya deresakî mezin e her tişt tê de heye
 Mirov tê de dixwîne û xirabî dibîne
 Yê xirab xirabî hiltîne yê rind rindî hiltîne

Divê mirov berê karê xwe bike
 Dawî alî birayê xwe bike
 Ku rojkê barê wî ket
 Birayê wî alî wî bike

Mirovê çav teng piştî ku têr xwar çav fire dibe
 Mirovê şerxwaz piştî ku xirab kir ker dibe

Mirovê mêr û birûmet tiştê xirab nake
 Mala xwe xirab dike navê xwe xirab nake
 Ku mal here wê vegere
 Lê rûmet û nav here venagere

Miletê ehmeq di nav de hebin
 Wê xayîn di nav de hebin
 Wê ew millet qels be
 Wê dijminên wî qels nebin

Çi tişt li ba te nema bi peran tê bikirî
 Lê umr çû bi peran nikarî wî bikirî
 Çiqas herî derê dûr tu karî jê vegerî
 Gora te gavek dûr be nikarî jê vegerî

Her tişt here bi peran vedigere
 Lê umr û şeref here bi peran venagere
 Umr wê here şeref bi xwînê vedigere

Kerê barê te ne li ser piştta wî be
 Ku de diçe bila here fikra te ne li wî be

Mirovê qehwê vexwe avê bi ser de venexwe
 Wek ku qehwê dirijîne ne vedixwe

Qabanê ehmeqan rast nabe

Kêlê meinana tije nabe

Hesûdî ji xirabî re silehekî xurt e
Bi çavan nayê dîtin bi destan nayê girtin
Dilê xwediyê xwe reş dike
Umrê xwediyê xwe kin dike
Mala xelkê xirab dike

Mirovê qenc bi qencî tê ser rê
Mirovê pîs bi lêxistinê tê ser rê

Malê bi zanebûnê hat lê dibe
Malê bi lêhatinê hat lêh dibe

Mirovê pîs bi qencî nexweş dikeve
Bi xirabî rehet dibe nexweş nakeve

Ji qantir pirs kirin gotin bavê te kî ye
Qantir li wan vegerand got xalê min
Hesp e ne hewcî bavê min kî ye

Mirov dimirin li dinyayê namînin
Lê tiştê kirin li dinyayê dimînin
Ê wan çandî zarokên wan hiltînin

Mirovê zana û binamûs dersa
Zanebûn û namûsê ji bênamûs
Û ehmeqan distîne
Dersa mêrxasî ji tirsokan distîne
Dersa comerdî ji çikûsan distîne
Ji ber wan bi çavê xwe dibîne
Wek wan nabe ji wan feydê dibîne

Ku birçîbûn pir dibe
Siyaset ji bîr dibe

Li dinyayê pîs pir in qenc hindik in
Pîs ên gemarê ne nexweşî çêdikin
Rind şanên hingiv in hingiv çêdikin
Rind wek şêr in goştê mirar naxwin
Ên pîs goştê mirar dixwin wek kûçik in

Beroşa xwarina min tê de nekele
Bila jehr tê de bikele

Li vê dinyê mirov diçe mal dimîne
Li axretê mal diçe mirov dimîne

Mirov heye li pey rizqê xwe direve nagihiyê
Mirov jî heye li pey rizqê xwe direve bi zor digihiyê
Mirov jî heye li ser kursî rûniştî rizqê wî digihiyê

Mirovê bixwîne ji bo wezîfê ji bo xwe ye
Mirovê bixwîne ji bo xebatê
Ji bo xwe û milletê xwe ye

Ga û pez heywan in bê pişt û bê mecal in
Ji ber wî goştê wan li mirovan helal in

Mirovê kêmtî te be xwe di ser te re bibîne
Yan tu li ba wî nemînî yan ew li ba te nemîne
Li ba te be wê xirabî biçîne
Ku ew here wê xirabî bimîne

Çi milletê di bin destê dijminê xwe de
Dijminê dijminê xwe ye
Lê milletê Kurd bindestê aqilê xwe ye
Dostê dijminê xwe ye

Mirovê welatê wî li ba wî bêqîmet be

Berde here welatê xelkê wê bêqîmet be
 Wê namûsa wî erzan be bêrûmet be
 Heta bimire wê poşman be bi derd û îlet be

Tiştê xwedî wî hebe winda nabe
 Tiştê bê xwedî be wê winda be

Can can in çî heywan in çî giyan in çî însan in
 Tev bi rojê jîn dibin avê bi devê xwe vedixwin
 Giya bi rehê xwe vedixwin pê tev jiyan in

Kûçikê har tê girêdan
 Lê gava diwte devê wî nê girêdan

Tiştê jê here çiqas pir be wê xilas be
 Tiştê jê nere çiqas hindik be xilas nabe

Ku tu çûyî gundekî te dît kund li wir e
 Ne hewcî pirs kî xirab ne xirab e
 Zanibe ew gund xirab e

Heta millet jehrê nexwe
 Wê hikûmet hingiv nexwe

Ku te di civatê de gotin kir ji bo tu şaş nebî
 Gotina xelkê nebihîze gotina xwe bibihîze
 Ku te gotina xwe qedand êdî gotina xelkê bibihîze
 Ji bo tu şaş nebî feyde bike her tiştî bibihîze

Ku te karek kir nelezîne ji bo şaş nebî
 Ku te li nav camêran gotin kir hay ji xwe hebî
 Ji bo li nav camêran pûç nebî û kêmbî
 Ji bo li nav civatê xwediyê gotina xwe bî

Ku dikî xwe bi ser xîni devê xwe vala bernedî

Ku dikî serê xwe neêşînî gotina xwe vala bernedî

Barê fikr ji barê piştê girantir e
 Dostê nezan ji dijaminê zan xirabtir e

Îman ew e ku te çî got devê xwe ji xêrê re veke
 Ku tu çiqas xeyidî li ser heqî wijdana xwe çeneke
 Û xwe li ser xelkê mezin neke
 Li yê ji xwe qelstir zulmê neke
 Û xwe li ser bênamûsiyê kerr neke

Mar ji pûngê pir bi kîn dibe
 Pûng li ber mala wî şîn dibe

Ku birçîbûn di derî re dikeve hundir
 Wijdan di şibakê re derdikeve ji hundir

Mirovê paş de bifkire pêş de bimeşe
 Wê paş de vegere pêş de nameşe

Xelkê ho neke karê xwe
 Tê wan bikî ortaxê malê xwe
 Tê wan bikî dizê karê xwe
 Tê qut kî rizqê zarên xwe

Mirovê karek kir nizanibe wî karî bike
 Xelk mala wî xirab nake ew mala xwe xirab dike
 Kar ne tu kar bikî kar divê tu jê kar bikî

Xizanî ne ku malê mirov here
 Xizanî ku hişê mirov here
 Hiş nere mal vedigere
 Hiş here mal venagere

Ku lawê te hebe

Nebêje lawê min kî ye
Bibêje lawê min çî ye

Mêraniya mirovê ehmeq
Saxan bikuje malan xirab bike
Mêraniya mirovê bîaqil
Nexweşan rehet bike welat ava bike

Dermanê her tiştî heye
Dermanê ehmeqiyê tune
Dermanê wî yan ji ber
Bazdî yan kuştin e

Yê dijminê bavê te
Tu car nabe dostê te
Heta rehê te hebe
Bimîne dijminê te

Ga ku fetisî ket
Ê bikire kûçik e
Bixwe heta nemîne
Wê bibêje hindik e

Mirovê dîn bê derman dîn dimîne
Li nav dînan ê bîaqil dîn dimîne

Mirovê bi xwe xwe bilind bike wê bikeve
Mirovê mîletê wî wî bilind bike nakeve

Mirovê kor çav kor e
Mirovê nexwendî dil kor e

Min cewrikê kûçik xwedî kir
Xwarin dayê qelew kir
Dîsa kûçik nebû gur

Ew ma kûçik heta mir

Ku dikî xwe ji Ereban nekî
Nêzîkî Ereban nebî ji xwe dûr vekî
Navê Ereban li xwe nekî
Kirasê Ereban li xwe nekî
Desmala wan nedî serê xwe
Igala wan çekî

Welatparêzî ne gotina ziman e
Welatparêzî xebat û berxwedan e

Nexweş di mala meryan de tune be
Deyn li meryan tune be
Xema meryan wê nebe

Mirovê di mala xwe de bi zimanê dijminê
Xwe deng ke
Kincê dijminê xwe li xwe ke
Navê dijmin li zaryên xwe ke
Ew mirov şerê xwe dike alî dijminê xwe dike

Mirovê ji mirinê hez neke
Wê ji jînê hez neke
Destê xwe wê raneke
Doza tiştêkî wê neke

Mirovê xwe xwar neke xelk nê wî xwar nake
Mirovê xwe nizm neke xelk xwe lê siwar nake

Mêrê mêr ne ew e yê ji Xweda
Netirse xelk ji wî bitirse
Mêrê mêr ew e yê ji Xweda
Bitirse xelk ji wî netirse
Şerê zaliman bike

Li halê feqîran bipirse

Mirovê dike xelkê li hev bîne

Divê xwe rind bike xirabî li bal nemîne

Berê xwe û xelkê li hev bîne

Ew dawî xelkê li hev bîne

Ava ku qels be wê tim gema be

Dijmin naşewite mirov ne ar be

Yê hiş ji ba xelkê wê tim neçar be

Kesê şerxwaz be wê tim bêwar be

Yê mên ne ew e xelk jê bitirse

Yê mên ew e xelk lê bipirse

Bi ziman tê gotin ev heram e ev helal e

Lê tim malê qelsan li xurtan helal e

Dara bê reh be tu car şîn nabe

Ku dar şîn nebe çemel çênabe

Çemel tune be sî wî çênabe

Wê dar hişk bibe tu car jîn nabe

Kesê bindest û xizan bikene

Yan bêhiş e yan namûsa wî tune

Mirovê bêkar xizan dibe

Tiştê pir be erzan dibe

Mirov ku çêbû rêwî mirinê

Heta ku dimire çav li xwarinê

Di jînê de tewr rehetî tunê

Heta bar dike diçe ji dinê

Ne xweş e ji mast mastê bizinê

Ne mên e ew mên bindestê jinê

Hêvî ji wî neke wî rûmet tinê

Rindî naçîne rindî naçinê

Comerdî nake kesê çav li jêr

Hêvî jê neke zengînê nemên

Çiqas qelew be kûçik nabe şêr

Çiqas qelew be nêr bergîlê têr

Çiqas beza be nagihe hespê nêr

Ji kesê şerxwaz tim şer tê xwestin

Ji kesê xêrxwaz tim xêr tê xwestin

Lê şer tune be xêr nayê parastin

Ne zor û şer be heq nayê parastin

Mirovê aqilê wî ji kîsê wî be wê baş be

Mirovê aqilê wî ji kîsê xelkê be wê şaş be

Dizê mezin ne yê berî bidize

Dizê mezin ew ê serî bidize

Yê serî hebe qe mal nayê dizîn

Serî tune be her tişt tê dizîn

Ilm behr e em li gemî siwar in

Gelek dûr e bigihin dawî nikarin

Kesê mên li meryan dinêre

Kesê pîs li beryan dinêre

Heta rûmetê pere bi qîmet e

Gihişte rûmetê pere bê qîmet e

Li ba pîsan rûnî wê şerê wan bê te

Li ber kepînê rûnî bêhna gû bê te

Tiştêk tune ku derbas nabe
Lê ku qul neke derbas nabe

Ne mirovê pîs be mirovê rind nayê naskirin
Hespê kihêl ji bergîlan bi bez tê naskirin

Xirabî bi xirabî nayê derbaskirin
Xirabî bi rindî tê derbaskirin

Mirovê bîaqil her dixwîne zan dibe
Perê wî kêr dibe navsal dibe
Li ba zarok û ehmeqan erzan dibe
Piştî ku mir li ba zanan buha dibe

Pîrbûn hebsa îdama ferê
Bi rican û bertîlan ji meryan nagerê

Mirovê ehmeq û nezan ku rêber be
Yê li pey wî bimeşe wê di kortan wer be

Aqilê te di serê te de
Qîmetê te di berî te de
Berî te heye merî te heye
Berî te tune merî te tune

Birayê rind bira ye
Birayê pîs bela ye
Birayê rind xêran tîne
Birayê pîs belan tîne

Bawer neke çêlîka gur ne gur e
Çêlîka gur mezin be ew jî gur e

Yê diz nabe şivanê pez
Ê diz dibe ew dizê pez

Mirovekî ji ker re got tu ker î
Ker li wî vegerand got tu ker î
Tu ne ker ba tê zaniba ez ker im
Mirov zanin ker jî zanin ez ker im

Tiştê ku çû nayê girtin tewr nede dû
Lê şiyar be ji bîr neke ji bo yekî din nede dû

Navê tacir li ser te be
Pîsî bifroşê bikire wê ew hebe
Ku tu rind bî yê rind wê hevalê te be
Wê yê pîs neyarê te be
Ku tu pîs bî wê yê pîs hevalê te be
Wê yê rind neyarê te be
Li ortê jî wê tewr nebe
Heta sax be mirov wê bê neyar nebe

Mirov kare bi zorê û bi peran
Her tiştî vegeirîne
Lê nikare rengê xwe biguhêre
Umrê xwe vegeirîne

Mirovê xizan çiqas hilma xweş
Bide hilma xweş ji wî nayê
Mirovê bindest çiqas bang ke deng ji wî nayê

Çiqas zan bî xelk li serê te nanêre
Ku perê te pir be xelk li berî te dinêre

Mirovê şaîr tim xizan e bi saxî bêqîmet e
Lê piştî mir bi qîmet e tirba wî ziyaret e

Mirovê zan bi mirovê ehmeq re
Gotinê bike ku deng bike direqise

Ku deng neke dihemise dipetise

Teyr bi baskê xwe bilind dibe

Mirov bi ilmê xwe bilind dibe

Her kes zane ker ker e

Lê yê nezan nizane ew ker e

Şîn erdê nexweş dike

Şîn mirov nexweş dike

Ken dilê mirov xweş dike

Derew rûyê mirov reş dike

Derew li nav nezanan winda dibe

Derew li nav zanan xuya dibe

Mirovê rind ku rind neman

Wê gazincên xwe bi kê bike

Mirovê zan ku ker neman

Wê barê xwe li kê bike

Kesê bêhiş li nav zanan jîn dibe

Kesê zana li nav dînan dîn dibe

Ku pez ji diya xwe çêbû ji kêrê re

Ku mirov ji diya xwe çêbû ji gorê re

Umrê dirêj ne yê li dinyayê jîn bibe

Umrê dirêj ku mir di dîrokê jîn bibe

Rewşa qehpan dudu ne

Heta mên heye jin e

Heqê herduyan kuştin e

Mên li xelkê digêrê

Jin xelk li wê digêrê

Herdu hene li her derê

Mirovê nêr ji diya xwe çêbû nêr e lê ne mên e

Ku mezin bû yan mên e yan ne mên e

Pê nexape li bejna wî nenêre

Li bav pîr û dîroka wî binêre

Ku bîaqil be tê zanibî yan mên e yan ne mên e

Ji mirov re bi kêr e yan bêkêr e

Sax têr raket wê ji xew rabe

Mirî raket têr xew nabe

Ku xurtî hebe dîrok dimeşe

Xurtî tune be dîrok nameşe

Ku xurtî hebe dîrok ew rast e

Xurtî tune be dîrok ne rast e

Ku xurtî hebe nerastî rast e

Xurtî tune be rastî ne rast e

Yê reh nemên navtêdan wî nake mên

Cewrikê kûçik li nav şêran nabe şêr

Kesê çikûs çiqas têr be birçî ye

Xizan be jî xizan nabe yê çavtêr

Mirovê xwe nas bike

Buhayê xwe nas dike

Kesê ehmeq nas bike

Xwe ji belan xelas dike

Yê zana ku nas bike

Rê li ber xwe rast dike

Mirovê helal çiqas birçî be

Malê haram ew naxwe

Gur ew çiqas birçî be

Ew cewrikê xwe naxwe

Kesê ehmeq ji zan re
Ew serê xwe danaxe
Li nav xelkê riswa bû
Wê ew serê xwe daxe

Mirovê ji bo meslehe bibe dost
Ku meslehe çû dostî narê
Lê yê ji bo însanî bû dost
Mirov diçe însanî narê

Heqî bi neheqî re li hev nake
Ku dikî heqê xwe bixwazî
Xwe hazir ke çeka xwe rake
Dawî ji bo aştî bang ke
Ne hewcî malê xirab bibe
Malê yê neheq xirab ke

Merê Ereb nêzîkî te be
Ewya ne wê dostê te be
Yan çav li namûsa te be
Yan wê çav li malê te be
Qels bî wê axayê te be
Xurt bî wê ew kolê te be

Pere baskê mirov e mirov bi wî difire
Ku çî bixwaze mirov kare bi wî bikire
Wijdana sax bi peran kes nikare bikire
Kesê bi wijdan û mêr ku ew mir nav namire

Çiqas teyr bilind here ilem ji jor dakeve
Çiqas bi şev şiyar be ilem mirov rakeve
Giyayê kesk hişk bibe ilem bi ber ba keve
Lê mirov rast bimeşe tu caran ew nakeve
Ewya nakeve heta di gorê de rakeve

Ecûrê tal şekir be nayê xwarin
Mirovên pîs xwe rind bikin nikarin

Mirovê rûtirş bila ticaretê neke
Xelkê nexeyidîne xisarê li xwe neke
Wê xisarê bike tiştê kar neke
Mirovê pîs kirasê rindan li xwe neke
Ji bo navê rindan xirab neke
Kirasê rindan pê pîsan rind neke

Xizanî erzanî nezanî ji xizanî
Xizanî ji nezanî xirabî ji nezanî

Şêr heta mirinê warê xwe bernade
Hespê kihêl siwarê wî ket
Ew tu caran siwarê xwe bernade

Her kes dijminê eşkere nas dike
Lê divê mirov dijminê nav xwe
Ji dostê nav xwe nas bike
Dijminê eşkere mirov xwe ji wî
Diparêze lê dijminê dost malê xirab dike

Ku tiştê te çû bide dû
Ku umrê te çû nede dû

Hespê kihêl ku têr xwar
Mirov kare lê siwar be
Ku bergîl têr xwar
Mirov nikare di ber re derbas be

Çiyayê bilind bi berfê nayê veşartin
Bi derewan rastî nayê veşartin

Mirovê rind winda bû mirov li wî bigere

Mirovê pîs winda bû mirov li wî negere
 Mirovê zan û rind be wê xêr li te vegere
 Mirovê ehmeq û pîs wê şer li te vegere

Mirovê xwe di ser xelkê re bibîne
 Wê bikeve di bin lingê xelkê de bimîne
 Mirovê ber xwe nebîne
 Wê ew mirov dût jî nebîne

Mirovê dijminê xwe ji dostê xwe nas neke
 Wê xwe ji dijminê xwe xelas neke
 Wê derî xêrê li xwe bigire
 Derî şerê li xwe veke
 Wê ew mirov xwe winda bike
 Dijminê xwe winda neke

Mirovê li xelkê binêre bi kî nê
 Wê xelk bi dilê reş wî bibîne
 Dût binêre ber xwe nebînê
 Wê bikeve ranabe li erdê bimînê

Mirovê rindî biçîne wê rindî hilîne
 Mirovê xirabî biçîne wê xirabî hilîne

Mirovê ku got û kir mêt e
 Mirovê negot û kir şêr e
 Mirovê got û nekir kerê nêr e

Sêva sor û spî li dikanan
 Dikeve destê pîs û erzanan
 Sermiyan pir nabe ji bi sermiyanan
 Sermiyan pir dibe ji bê sermiyanan

Tengayî li ser mêran wek mija serê çiyar e
 Mirov tiliyan di çavê hev xe

Heta sibê mirov ber xwe nabîne
 Lê bi roj piştî nîvro
 Ji dût de wekî hêka kewê dibîne

Kincê mirov ku gemarî bibe pak dibe
 Dilê mirov gemarî bibe pak nabe
 Heta xwe rast neke ku xwe rast bike dibe
 Wê çaxê rindî dixewine xirabî winda dibe

Mirovê welatê xwe ji xelkê re berde
 Wê namûsa xwe jî bi ser de
 Welat çû namûs çû
 Namûs çû her tişt çû

Malê nêrî mûyên wî ye
 Lê nêrî tim ew nêrî ye
 Nêrî bizin nabe xezal
 Her mirov zane nêrî ye

Mirovê zan ji yê ehmeq kêmtir e
 Dijminê zan ji dostê ehmeq çêtir e
 Hov û mirov ê nêr ji mê xurttir e
 Gotina mê ewya ji nêr xurttir e

Çeka eskeran tîfinga wan e
 Çeka şaîran zimanê wan e
 Çeka nivîskaran qelema wan e
 Çeka aliman ramana wan e

Mirovê çilek dengê topan nabihîze
 Lê dengê xwarin û kevçiyar dibihîze

Her tiştê gewr be ew tê hezkirin
 Tiştê ku reş be nayê hezkirin
 Bes zebeşê gewr nayê hezkirin

Çavê ku reş be ew tê hezkirin

Mirovê rast xwe li ser
Gotina xwar kerr nake
Mirovê derewîn li ser
Gotina xwar deng nake

Mirovê rind ku zengîn bû
Ji wî tê hilma gulavê
Mirovê pîs ku zengîn bû
Dibe qantir pehînan davê
Mirovê rind xelkê xerîb xwedî dike
Mirovê pîs beradide dê û bavê
Mirovê pîs mirovê rind
Tê wan nas bikî wê gavê

Ku li kûçik zor dibe
Ji tajî bezatir dibe
Pesnê xiraban bidî
Ji berê pîstir dibe

Şêx bi sirê xwe deng dike
Zengîn bi perê xwe deng dike
Yê xizan û kawik xwe li ber wan kerr dike

Mirovê xwe di ser mirovê xwe re bibîne
Wê ew li nav xelkê xerîb bimîne

Mirovê pîs bi peran ku rind ba
Wê navê wî di dîrokê bilind ba

Ku dikî dinyayê ava bikî
Divê xirabî nekî rindî bikî
Tiştê ji mirov re rindî tu wî bikî
Di dilê mirov de tê xwe bi cî bikî

Gava mirov xizan dibe
Li ba xelkê erzan dibe
Bêqîmet û rûsar dibe
Ji her xêran bêpar dibe

Ku tu nankî bidî kûçik
Kûçik bi te re dibe dost
Lê dijminê bavpîrê te
Tu car bi te re nabe dost

Mirovê xirabî bike wê bibîne
Mirovê xêran biçîne wê hilîne

Mirovê xwe ji merî xwe dûr dike
Xwe winda dike merî wî ji bîr dike
Xwe erzan û bê xwedî dike

Mirovê ji însan fedî neke
Wê ji Xweda jî fedî neke
Yê ji Xweda fedî neke
Her tiştê xirab kare bike
Wê ew tim xirabî bike
Ji ber nikare rindî bike

Mirovê ku sirê xwe bide xelkê
Wek ker hefsar di destê xelkê

Ku dema pez serjê bû
Ji gurandinê natirse
Mêrê mêrxas ku ket şer
Ji mirinê natirse
Dema serleşker ket şer
Ew li wijdan napirse
Mirovê qels û tirsok

Ji mirinê ditirse
 Ku heqê wî winda bû
 Li heqê xwe napirse

Mirovê li merî xwe nebe xwedî
 Xelkê xerîb li wî nabin xwedî

Mirovê dixwaze xwe biparêze
 Namûs û rastî û heqiyê biparêze

Heqanî ne ew e deynê te li yekî be ji wî bixwazî bidê
 Yê heqanî ew e berî ji wî bixwazî bidê

Mirov çiqas li dinya be çav ji dinya têr nabe
 Guh ji bihîstinê tu caran tije nabe
 Mirov ji malê dinê heta dimire têr nabe
 Piştî ku ew mir dinya li serê wî xirabe

Mirovê ji yekî hez neke
 Wê silavê li wî neke
 Wê henekan pê neke
 Wî deng kir wê deng neke

Mirovê merî xwe pîs bike
 Wê xelk jî wayî pîs bike

Yê bindestê zaryên xwe be
 Wê xerîb li mala xwe be
 Henekê cînarê xwe be
 Wê kenê neyarê xwe be

Çeka jinan girî ye
 Çeka qelsan gilî ye
 Mirovê mîr serî ye
 Mirovê qels terî ye

Xelk berî te nas bikin
 Ew kincên te nas dîkin
 Ku perê te pir hebe
 Ew berî te nas dîkin
 Ku derewan tu bikî
 Derewê te rast dîkin
 Derew bi dest nayê girtin

Mirovê ehmeq ew xwe nas dike
 Mirovê zana xelk wî nas dike

Merî te te bikuje wê te veşêre
 Yê xerîb te bikuje te venaşêre

Mirovê rind xelk ber bi wî direve
 Mirovê pîs xelk ji ber wî direve

Sofî bîaqil bi dilê xwe zîkrê dike
 Sofî ehmeq bi devê xwe zîkrê dike

Mirovê bi mirovê rind re bimeşe bi rûmet dibe
 Tiştê erzan di dest mirovê rind de bi qîmet dibe

Mêrxasî û rindî ji mirov re rast rê ye
 Sebr ew kilîta deriyê xêrê ye

Mirovê zan ew rêber e
 Mirovê ehmeq wek ker e
 Mirovê zan bi gotinê fêr dike
 Yê ehmeq bi lêxistinê fêr dike

Xîzan ne yê xîzanê heram û mal e
 Xîzanî xîzanê aqil û helal e

Mirov kare xwarina helal heram bike
Lê nikare xwarina heram helal bike

Mirovê xelkê nas neke xelkê biçûk bibîne
Wê li nav xelkê winda be xelk wî nabîne

Tu car rast nabe kesê ji rê der
Ker nabe mirov mirov dibe ker
Kesê zana yê ehmeq li hember
Zan ji bo xêrê ehmeq ji bo şer

Mirovê rind winda nabe li nav dost û hevalan
Tu car rim nayê veşartin di tûran û çîwalan

Mirovê xurt derewên wî rast in heramên wî helal in
Mirovê qels û xwefiroş pir bi wî re heval in

Bi dijmin nikaribî şerê dijmin tu nekî
Bi derewan tu dijmin tu car li xwe gur nekî
Wê xisar be tu caran tê tiştêkî kar nekî
Karê ticarî te kir divê xisarê nekî

Nebê dinya ya min e
Tu nebe dinya tune
Dawiya mirov mirin e
Yê mirî dinya tune

Divê pesnê mirovan nedî her gavê
Tu nas nekî ew çawa gavan davê
Hê kihêl e têr dixwe pîhna navê
Hê qantir e têr dixwe pîhna davê

Ketina mirov kêfxweşî neyar e
Lê her kes nizane ka kî neyar e
Berî bikevî divê zanibî ka kî neyar e

Yê bi te re dimeşe ew dost e ya neyar e

Roviyê xapoker zû nayê girtin
Lê ku tê girtin ilem tê kuştin
Gur çiqas birçî be goştê gur naxwe
Pola çiqas xurt be ji pola naxwe

Mirovê dîn naxurufe
Ne hewcî ew bixurufe
Çaxa dîn bû dixurufe
Kesê zana naxurufe

Dara reha wê ne di axa wê de be wê zuha be
Miletê ji şer bitirse bi silametî bigire wê winda be

Mirov sax e dike dinya tev bixwe
Gava dimire du metro erd wî dixwe

Te çî kar kir ji xelkê re qal nekî
Devê tije xwîn be li ber xelkê tif nekî
Ji bo zanibî rizqê xwe bi dest xelkê qut nekî
Rizqê xwe nedî xelkê rizqê xelkê pir nekî

Erebana vala pir deng jê tê
Gotina ne xweş tim şer jê tê

Malê heram ne mal e
Mal ew malê helal e
Malê heram wê here
Ew jî wê li pey here

Heywanê pir feqîr ker e
Barê giran tim li ser e
Mirovê nezan jî ker e
Karê giran tim li ser e

Mirovê zana bi xwe rexna xwe dike
 Mirovê ehmeq xelk rexnê li wî dike
 Ewya nizane bi xwe ka ewya çî dike
 Lê xelk rind zane bi wî kesê ehmeq çî dike

Yê pîs nake mêr pesndana pîr
 Kûçik nabe gur ew bi çermê gur

Kesek nikare cîhanê rast bike
 Her yek xwe rast ke cîhan rast dibe

Dema mirov pîr dibe şansê wî jî pîr dibe
 Hevalê wî kêr dibe rizqê wî jî kêr dibe

Mirovê li dijminê dijminê xwe dixê
 Ew li dostê xwe dixê
 Mirovê li dostê dijminê xwe dixê
 Ew li dijminê xwe dixê

Mirovê gunehkar ji mirinê ditirse
 Ji mirinê natirse ji gunehan ditirse

Ji qehpan re şeref navê ti gavê
 Ji qehpan re sûret divê her gavê

Her kes nikare tiştê xirab ava bike
 Her kes kare tiştê ava xirab bike
 Tiştê xirab ava bikî neimet e
 Tiştê ava xirab bikî qebhet e

Her tişt diçin bi peran vedigerin
 Bes rûmet û mirin bi peran venagerin

Xulamên axan li pişt axan axa ne

Xulamên axan xulamên wan jî hene

Ku zor hate meydanê heqî ji wir baz dide
 Heqê mirovê qels çû mirovê mêrxas dide

Ku dikî îbadetê ji xwe re tu bikî
 Tê rast bimeşî heqî winda nekî
 Derewan nekî xêran li feqîran bikî
 Tu wê çaxê îbadetê rast dikî

Ne bes bi kar tu mal pîr bikî
 Divê xirab nekî kom bikî

Mirovê zan dengê meryan dibihîse
 Mirovê ehmeq dengê keran dibhîse

Xêra mezin ku dixwazî tu bikî
 Divê bi helalî tu rind kar bikî
 Zarokên xwe tu wan mehrûm nekî têr bikî
 Xêran li zarokên feqîran bikî
 Tê dinya û axretê herduyan kar bikî

Mirovê xwe nas nake xelkê nas nake
 Bes xwe dibîne tiştê rast nake

Ku mirovê te bama
 Wê ez wekî te bama
 Wê ne dûrî te bama
 Wê ez li ba te bama

Çêlîka qazê ku ji hêkê derdikeve
 Wî fêr neke bi ser avê dikeve

Mirovê bi agir nelîze naşewite
 Wê tim birçî be yê naxebite

Kûçik mehkeme bikî mehkema kûçik dar e
Keran mehkeme bikî mehkema keran bar e

Birînê derman bikî xewa birîndara tê
Lê ku mirov deyndar be xewa deyndaran nê

Tiştê biçînî ku tov nemire şîn nabe
Ji bo azadî ku gel nemire jîn nabe

Mirov li ba ehmeqan gotina heq bike
Dostên xwe kêr dike dijminên xwe pir dike
Mirovên rast nêzîkî xwe dike
Mirovên derewîn ji xwe dûr dike

Baran heft mehan dibare
Hêsirên jin û zarokan
Diwazde mehan dibare

Mirovê bêhiş pir dîndar e
Mirovê naxwe tim maldar e
Yê kar neke tim maldar e
Yê şer neke bê neyar e

Li mirovê ehmeq şîretan bikî
Wê ewya dijminê te be
Pesnê wî bide wê ewya bi dostê te be
Tê li wî siwar bî wê ewya bi kerê te bê

Mirovê kor li pey darê xwe dimeşe
Mirovê dilkor li pey xelkê dimeşe

Qanûn qe maf naparêze
Wijdan ew maf diparêze
Eger wijdan neparêze

Wê zor ew maf biparêze

Mirov bi yê ehmeq re deng bike
Mirov bi wî re şaş dibe
Piştî ku mirov şaş dibe
Li nav xelkê riswa dibe

Eger mirov nizanibe ka dijminê wî çî ye
Dijminê mirov payebûn tirs û şaşî û qelpî ye

Dijminê nezan ji kuştinê ditirse
Dijminê koledar ji xwendinê ditirse
Mirovê zan li xwendinê dipirse
Mirovê nezan li xwarinê dipirse

Mirovê can li canbûnê napirse
Piştî pîr bû li canî ew dipirse
Ji ber ewya ji mirinê ditirse
Ji ber tirsê li canbûnê dipirse

Tiştê biçîn ku tov nemire şîn nabe
Ji bo azadî gel nemire jîn nabe

Yê ji zarokê xwe hez neke ji zarokên xelkê hez nake
Yê ji bo namûsê şer neke ji bo azadiyê şer nake
Mirovê mêr û binamûs bênamûsiyê qebûl nake

Bi bergîlan tu car xezal nayê girtin
Hespê kihêl xezal bi wî tê girtin

Tim bistirê ji qûmê nan çênabe
Bi gelacan tu car aştî çênabe
Kesê ku mir bi dermanan ranabe
Bi lavlavan kesê birçî têr nabe

Ava ku dikî bidî nav xuşxuş jê tê netirse
Ava ku giran dimeşde û bêdeng ji wê bitirse

Mirovê talî nexwe qîmetê şîranî nizane
Mirovê pîr nebe qîmetê canî nizane

Dinya çerx e tim direve
Roj li pey şevê direve
Lê çiya ji cihê xwe nalive
Çiqas lê zor bê nareve

Mirov çiqas zîrevan be
Dizê malê nayê girtin
Ji bo heyfê mêran bikuje
Xwîn bi xwînê nayê şûştin
Eger ku tu aştxwaz bî
Xwîn bi avê ew tê şûştin

Bi helalî mirov çî bike dimîne
Bi heramî mirov çî bike namîne
Mirovê rind nav bi rindî dimîne
Mirovê pîs nav bi pîsî dimîne
Çî biçîne mirov wê wî hilîne
Mirov ku mir wê li pêş xwe bibîne

Gelê bindest ku şer neke bimîne
Bi aşî wê azadî nebîne
Wê bihele wê ew gel nemîne
Wê axa wî ji xelkê re bimîne

Xwedayê erdê wijdan e
Timayî ew şeytan e
Mirovê rindiyê bike
Ew bi ya Xwedê dike
Kesê xirabiyê bike

Karê şeytan ew dike

Yê dil gemar bi şûştinê pak nabe
Textê xirab bi boyaxê baş nabe
Mêrê zana bi gotinê şaş nabe
Kesê nexweş bi lavlavan xweş nabe
Dûvê kûçik bi qaliban rast nabe

Namûs tune li ba beraz û keran
Li ba kesê binamûs û serweran
Ew çêdibe birîna kêr û xenceran
Lê çênabe tewr birîna xeberan

Hespê kihêl bi cilên kevin kêr nabe
Zikê birçî bi lavlavan têr nabe
Li ber topan bi kevîran şer nabe
Kesê ku rast ji bo peran xwar nabe

Mirovê nexweş nekeve qîmetê xweşî nizane
Mirovê neheqiyê nebîne qîmetê heqiyê nizane

Çeka xwe pê xelas kê neîmet e
Çeka pê li xelkê xî qebhet e
Yê bi mêranî bimire çêtir e tirsok bimire
Yê mêr nav dimîne yê tirsok nav dimire

Tiştê bi zorê here wê bi zorê were
Tiştê bi rehetî here nema vedigere

Hukim hukimê aqil e
Ne yê tîfing li mil e
Yê ku aqil winda ke
Bi tîfingê tişt nake

Dostanî tev derew e

Xelk dostê yê qelew e
 Perê mirov pir bibin
 Dostên mirov pir dibin

Mirovê dike bi mezinê gelê xwe be
 Divê xulamê gelê xwe be
 Ku gelê wî zor lê bû
 Qurbana gelê xwe be

Dimsa mirov çêbibe
 Mêş li ba wî pir dibe
 Dimsa mirov nemîne
 Mêş li dor wî namîne

Dinya nayê guhartin
 Mirov tê guhartin
 Her tişt tê buhartin
 Kêmî nayê buhartin

Her tiştê zer bi zêr ba
 Mêrê xirab bi mêr ba
 Her senetkar bi kêr ba
 Wê dinya tev bi xêr ba

Mirovê ehmeq ku gotin kir
 Te got bisekine nasekine
 Ku tu bi wî re deng nekî
 Wê ew bi xwe bisekine

Pakî ne ew e mirovê ket gorê laş şûştin e
 Pakî ew e mirovê ket gorê dil şûştin e

Mirovê berê keleş bû
 Niha ew deyn dike nade
 Tiştê rast ew qebûl nake

Wê xwe ji rastiye tim babide

Piştî çilî jina mirov ne jin e
 Bi saxî miriye ew çiqasî ew bimîne

Yê berxê nêr bikire ewya ne ji xêrê re ye
 Yê berxê nêr bikire ew berx ji kêrê re ye
 Yê berx kirî gelekî ew mirov kêfxweş dibe
 Lê ew berxê belengaz bi kêrê bextreş dibe

Gotina derew li ba zana
 Dirêj nake zû tê qeşartin
 Wekî tiştê di bin berfê
 Ewya nayê veşartin

Ê ku bêje mirin ne baş e ew şaş e
 Mirin ji mirovan re tiştêkî pir baş e
 Ji ber mirin ne bi peran e belaş e
 Ne bi peran e ji yê xizan re pir baş e

Dinya ne serî ne binî
 Hem diçînî hem diçînî

Dostê mezin berîka te ye
 Berîka meryan ew merî te ye

Xurtiya te heye gotina te heye
 Xurtiya te tune gotina te tune
 Yê qels ji wî re tişt tinê
 Yê xurt dixwe malê dinê

Xweda di dilê mirov de ye
 Aqil di serê mirov de ye
 Qîmet di berî mirov de ye
 Xêr di destê mirov de ye

Şer di destê mirov de ye

Îbadet ne qûn şûştin e

Îbadet ew dil şûştin e

Ji îslamê Kurd kar nekir

Welat û namûs li ser kir

Xêra Xweda pir e ezab jî pir e

Mirov ji diya xwe nebe çêtir e

Mirovê binamûs ji bo miletê xwe tê kuştin

Mirovê bênamûs bi destê miletê xwe tê kuştin

Gayê hûrik tim golik e

Mêrê ehmeq tim lawik e

Jina dînok tim keçik e

Kesê çilek wek kûçik e

Mirov bi zorê wê mezin nebe

Ne xizmetkarê miletê xwe be

Serê mêrxasan çiyayê bi dûman e

Mêrê ku mêrxas bi nav û nîşan e

Di warê xwe de xwedî kiyan e

Wek çiyayên bilind ji dûr ve xuya ne

Mirovê xwe bibîne xelk wî nabîne

Wê li pey xelkê ew tim bimîne

Mirovê ketî dostê wî tune

Mirovê birçî nefsa wî tune

Mirovê xizan ûdê wî tune

Çiqas kesê qels jîn be li dinê

Li ba kesê xurt para wî tune

Tê de biramî ev e halê dinê

Xulamê sax ji axayê mirî çêtir e

Xêra wî ji yê mirî pirtir e

Dostê nezan ji dijminê zan pîstir e

Dostê nezan şerê wî pirtir e

Bila mirov bi rastî nexweş be

Ne bi derewan xweş be rûreş be

Kesê baş ji camêrî namîne

Ji heqî re xelkê wek xwe dibîne

Ku soz da soza xwe bicî tîne

Ji xêrê re xelk jê xêrê dibîne

Wê tu caran ew li paş nemîne

Li dinya û li axretê wê ew xêrê bibîne

Mirovê têr hizra wî li ser berîka wî

Mirovê birçî hizra wî li ser zikê wî

Heq li ba neheqan winda be

Lê li ba Xweda winda nabe

Û di dilê xwediyê xwe de winda nabe

Ar bi ar venamire ar bi avê vedimire

Şer bi şer venamire şer bi aştî vedimire

Xurtî tune be şer tu caran çênabe

Şer tune be aştî tu caran çênabe

Pîs tune bin rind nayên naskirin

Zor bi namûsê tê derbaskirin

Lê bênamûsî nayê derbaskirin

Mirin tu carî nayê hezkirin

Lê ji bo namûsê ew tê hezkirin

Bi yê binamûs xweş dibe mirin

Ê tişt bifroşe pê re namîne
Kesê dîn bû sir li ba wî namîne

Rovî bigere ji şêrekî raketî çêtir e
Ava bimeşe ji ava sekinî paktir e
Gotina mê ji gotina nêr xurttir e
Kesê kar bike xêra wî pir e

Gotina dostan tal e gotina dijminan şîrîn e
Gotina dostan derman e gotina dijminan birîn e

Mirovê zan tiştên mezin mezin dibîne
Tiştên biçûk biçûk dibîne
Yê nezan tiştên mezin biçûk dibîne
Tiştên biçûk mezin dibîne

Mirovê pak ne yê kinc pak e
Mirovê pak ew ê dil pak e

Bi mirovê ehmeq re gotinan bikî direqisî
Ku tu bi wî re gotinan nekî difetisî

Mirovê baş ku mir nav sax e laş mirî
Mirovê pîs ku mir ew sax e nav mirî

Mirovê karker rizqê xwe ji Xweda dixwaze
Mirovê parsek rizqê xwe ji evdan dixwaze

Mirov nekeve qîmetê rabûnê nizane
Mirov birçî nebe qîmetê xwarinê nizane

Ehmeqî nexweşiya mezin e
Ji ber ku dermanê wê tune

Mirovê bîaqil xelk pesnê wî dide
Mirovê ehmeq ew pesnê xwe dide

Rovî li ber tajiyan bêkêr e
Li ser mirîşkan ew şêr e

Yê gotinên rast û heq fedî bike nebêjin fedok e
Ew mirov yan bêbext e yan tirsok e

Yê hevalê qehpan be
Ji pîsîtiyê pak nabe
Yan wê wekî qehpan be
Yan xulamê qehpan be

Mirovê zan dibîne yê zan zan e
Lê bi xwe nizane ew zan e

Pezên zebûn bi xwarinê qelew dîkin
Lê nizane ji bo çi wî qelew dîkin
Qelew dîkin ji bo wî serjê bikin

Pezê lawaz xwedî dîkin
Bi xwarinê qelew dîkin
Ne ku rehmê li wî dîkin
Ji bo wî serjê bikin

Qîz bi xelkê qayîl nebe
Wê miraza wê çênebe
Wê li mala bavê xwe be
Xulama jinbira xwe be

Mirovê bi kêr li pey rizqê xwe direve
Mirovê bêkêr ji ber rizqê xwe direve

Mêrê çê navê eşîrekê radike

Mêrê xirab navê xwe xirab dike

Bila mirov ne deyndarê seyarane be

Bila hemû umrê xwe siwarê kerane be

Nayê naskirin ê bigere xelk wî nas bike

Ew nas kirine yê li mala xwe be xelk wî nas bike

Gava mirov tî û birçî bimîne

Wek heywanan helal heram namîne

Mirovê baş ew pesnê xwe nade

Xelk pesnê wî dide

Mirovê xirab xelk pesnê wî

Nade ew pesnê xwe dide

Mirovê zana xwe li nav xelkê

Biçûk û nezan dibîne

Mirovê ehmeq û nezan xwe li ber

Xelkê mezin û zan dibîne

Ku mirov rûreş bibe ne baş e

Lê ewrê baranê reş bibe ew baş e

Milet pêş nakevin ilem bi xebat

Mêrxasî çênabe ilem bi tebat

Çav ji çavan şerm dike

Bertîl kevir nerm dike

Mirovê wijdan pir be

Nikare wî nerm bike

Rehma Xweda ji ezman de barane

Rehma mirov ji erdê de wijdan e

Xizanî ew neyar e

Mirovê xizan jar e

Li nav xelkê rûsar e

Kesek ber bi wî nare

Kûçik heywanekî bêrûmet û bê ar e

Dadgeha kûçik ava sar û dar e

Ku mirov birçî dimîne

Dixwe tiştê dibîne

Helal diçe heram dimîne

Bext diçe bêbextî dimîne

Ku têr xwar xêr û guneh dibîne

Jina rind ji bo zayînê

Jina pîs ji bo nayînê

Li çolê tîfinga şivan ne saz be

Bi ela ela pez ji gur xelas nabe

Mirovê rind ne hewcî pesnê wî bidî

Xelk wî nas dike

Mirovê pîs ne hewcî pesnê wî bidî

Xelk wî nas dike

Ji nebûnê pîstir nebûn e

Ji nebûnê baştir hebûn e

Mirovê ji wî were û neke

Bila devê xwe bigire deng neke

Bila teslîmî hevalê xwe ke

Xwe di taldê jina xwe ke

Xwe li nav xelkê erzan neke

Rovî di şer de ne mêr e

Bes ji fen re bi kêr e
 Şêr bi kuştinê mên e
 Rovî bi fenan mên e

Yê welatê xwe berde
 Ji dijmin re wê berde
 Wê her tiştî bi derde
 Namûsa xwe bi ser de

Mêrê mêrxas wek elxam e
 Pê lê kî wê biteqe
 Mêrê tirsok qebsûn e
 Wê xirab be nateqe

Mirovê di kar de rast bimeşe wê nekeve
 Mirovê di siyasetê de rast bimeşe wê bikeve

Mirovê mên ji awirê wî xuya ye
 Mirovê nan ji gotina wî xuya ye
 Mirovê rind ji karê wî xuya ye
 Mirovê dîn ji rewşa wî xuya ye

Kesek mirov pîs nake
 Mirov ew xwe pîs dike
 Mirov ku rind be bi wî
 Xelk nikare tişt bike

Yê xwe dike winda bike
 Bila şerê rinda bike
 Xwe li nav xelkê nizm dike
 Mirovê rind bilind dike

Tiştê te bihîst ji sedî deh rast e
 Tiştê te dît ji sedî sed rast e

Tiştê çû jê ho bibe nede dû
 Li yê nû miqate be ji bo nede dû

Tiştê ku bê tu nizanî wê çî be
 Lê amade be ji bo mirov zanibe
 Yan xêr e yan pê mirov winda dibe

Serê sed pezî qesabek dibire
 Serê sed gotinî gotinek dibire
 Yê bêhiş difroşe yê bihiş dikire

Nêzîk nebînî tu dûr nabînî
 Tewr tu nakevî pêş xwe bibînî

Ava nameşe gemarî dibe
 Hesinê kar neke zengarî dibe

Mirovê nas nekî nabe dostê te
 Karê wî qediya wê pişt bide te
 Piştî ewya çû napirsê li te

Neyarê mezin ne neyarê te
 Neyar dostê te bû dijminê te

Dost û dijminê mirov zimanê mirov e
 Yê mirov radike û dadixe merî mirov e

Gotinên pir û bêfeyde wek barana havînê ye
 Wek bendera bê genim ku ba dibe tu kar tê de tune ye

Gotina nexweş wek bayê kur e heywan ji wî hez nake
 Wek xwarina ser gemarê birije kes wî ranake

Xebata azadî wek trêne ye
 Mirov siwar dibin dadikevin

Kesê mêrxas şofêr in tu caran danakevin
 Ku trê digihe serî dawî ewna dadikevin

Mirov derewan bike derew ne karê mêran e
 Siyaset û xapandin derew jê re derman e

Ku ne derew bin qîmet ji ristan re çênabe
 Ku ne zora çakûç be hesinê xwar rast nabe

Dinya behr e em di ortê de ne li ber xwe didin
 Em ê bifetisin ku derketin rex can bidin rehet bibin

Mirovê rind tu nas nakî ku bi wî re kar nekî
 Ji mastê xêş tu nas nakî ku tu wayî tam nekî

Tu ji mirov pirs kî her kes ji xwe xweş e
 Mirov çiqas reş be dilê wî ne reş e
 Mirov heye spî ye lê dilê wî reş e

Xurtbûna mêran di zendê de
 Xurtbûna jinan di sebrê de
 Mêr tev ji jinan çêdibin
 Jin tev ji mêran çêdibin

Rojek wê bê doktor her nexweşiyê derman bikin
 Lê nikarin mirin û bênamûsiyê derman bikin

Jina pir rind zarokên xwe xwedî dike
 Mêvan hatin rûyê mêrê xwe spî dike

Ji gur re gotin em te bikin şivanê pez
 Ew reviya ber bi pez çû ewya bilez
 Gur giriya ji gur re gotin çima digirî
 Got bawer nakim hûn min bikin şivanê pez

Şivanê xirab pezê pir nabe
 Zikê parsekan tu car têr nabe
 Mirovê heramxwer mirinê bîr nabe
 Mêrê binamûs li bênamûsiyê kerr nabe

Gur nabêje ez gur im
 Lê pez zanin ew gur e
 Ji ber ew pez dixwe
 Pez zanin ew gur e

Mirov tev pêş dikevin
 Tirsok û fedok û ehmeq
 Ewna qet pêş nakevin

Di aletên necarî de sê tişt in ên kar dide
 Şixab wêde gêr dike birrek dide û distîne
 Tevşo pir bê wijdan e ew tim ber bi xwe dide

Tu pir şîrîn bî wê xelk te bixwe
 Tu pir tal bî wê xelk te çeke
 Divê orte bî ne xelk te bixwe
 Ne xelk te çeke

Goştê ku xav bimîne nebiriye
 Dibe xwarina pisîk û kûçikan
 Mêrê ku xav bimîne nebiriye
 Dibe qeşmerê xelkê û jinikan

Ku tu rind bî wê pîs dijminê te be
 Ku tu pîs bî wê rind dijminê te be
 Li ortê jî dibê tu car wê nebe
 Li dinya jî ilem pîs û rind hebe

Karê bi raman û sebr bikî
 Wek xwarina keliyayî

Karê bilez û xirab bikî

Wek xwarina rijiyayî

Kesekî hukim neke hey ku rind zanibî

Karan tu car xwe nexê heta tu rind zanibî

Dikî xwe winda bikî karê ne karê te bike

Ku pir neket destê te yê hindik ne hindik e

Ji xelkê re nebê ker nezan e

Xelk tev zane ker nezan e

Tu nîşanî xelkê nedî

Çiyayên bilind ew xuya ne

Yê nîzane ji ku hatî wê nîzanibe kude here

Ku ew çû jî wê nîzanibe ew vegere

Mirovê nîzanibe bela wî ji ku be

Wê ew nîzanibe mirina wî ji ku be

Diyaneta bê bawerî wek bendera bê genim e

Dînê wî ne ji bo Xweda ye ji boyî nan û genim e

Mirovê bê tevdîr mal jê re tune

Yê di neynikê re bikene bi xwe dikene

Şerê pê xêrê biparêzî jî xêr e

Şerê venegerîne çêtir e

Derewa ku tu pê şer vemirînî

Ji rastiya şer venemirînî çêtir e

Ji destê te bê tu zulmê

Venegerînî tu zalim î

Ku yek dike yekî bikuje

Ku karibî xelas nekî tu micrim î

Şerê têkeve xizmeta xêrê xêr e

Xêr ne bes nan û av e her karê rind xêr e

Xwazî mirovan çeka aştiyê rakira

Wê şer nema wê kê çek rakira

Ew kes ne şiyar e ku ket şer jê derkevê

Ew kes şiyar e berî şer çêbibe nekevê

Çeka kesên derewîn sond in

Çeka kesên rind karên rind in

Ji ber ewya karê rind dike

Kes nikare li ber wî deng bike

Ji qelsîti derew çêdibin

Ji mêranî perwer çêdibin

Ecêb e qelem reşahî vedixwe ronahî dide

Mirov pê dibe zana şer dike ronî vedixwe reşahî dide

Mirov çiqas destê xwe dirêj ke nagihe dawiya dinê

Lê mirovê zana dengê wî digihe dawiya dinê

Balîn çiqas bifire zane nagihe ezmanan

Lê difire dixwaze xelas be ji însanan

Tu ne bi kêrî xwe bî bi kêrî kesî nayî

Eger tu xwe nas bikî dinya tu yî tu dinya yî

Malê bi bêhişî werê wê bi bêhişî herê

Dibê barê bêxwedî li ser piştê kerê

Wê xelk wî barî ji xwe re bibe herê

Nema ew bar li xwediyê xwe vedigerê

Tiştê ku çû tu nede dû
Lê zanibe ew çawa çû
Ji bo yekî din nede dû

Nizanibî tiştê ku xelk dizane
Divê zanibî tiştê xelk wî nizane

Gur çiqas birçî bin guran naxwin
Lê mirovên xurt mirovan dixwin

Gava xwe navêje ku tu ber xwe nebînî
Ku tu ber xwe nebînî dûr jî nabînî

Tacirê xisar bike venegerê
Wê ew mala wê xêr nerê
Wek ardê li ber ba herê

Yekî ji te gotin xwest te gotin nekir
Wek baxçekî tî bû te têr av nekir

Zewac wek kitêbeke te tenê hebe
Tu bixwînî heta bimirî xilas nebe

Mirovê xurt çek radike ji bo şer
Divê lêxe yê ku rabî li hember
Şer çênebe xêr çênabe li hember

Yekî pirs kir tu bersiva wî nedî
Wek ku tu dest li ber dijmin hilnedî
Wate yan tu qels î yan tu fedî

Pir mirov hene di jîna mirî de jîn dibin
Piştî mirin di jîna jîn de jîn dibin

Ku pir neket destê te bi hindikî qayîl bibe

Bi hindikî qayîl nebe wate ji herduyan dûr bibe

Her kes dibêje ez rind im lê dîrok mirov nas dike
Tu rûpelên wê teqle ke ewya mirov rind nas dike

Serbilindî ne bi peran e
Serbilindî bi karê meryan e
Li ba kesê zana û rind
Ê pîs û rind xuya ye

Ne buha ye mirov karê ku bike
Ew buha ye ku tiştê rind çêbike

Ku jin zewicî bazinê zêr dikeve destê wê
Lê mêr zewicî mêr dibe xulamê wê

Malê bi hiş were jêhatin e
Malê bê hiş were lêhatin e
Wê dûr nere ew mal tune

Dinya tu yî tu dinya yî
Tu tune bî dinya tune
Bi gotinan tiştekan nabe
Yê neçîne ew naçîne

Mirovê rind li xelkê şîretan dike
Mirovê pîs bi xelkê henekan dike

Dixwazî yê li hemberî xwe bixî divê zane bî
Ku te bi wî re da û stand divê germ nebî

Çeka parêzeran zimanê wan e
Çeka şaîran qelema wan e
Çeka jinan hêsirên wan e
Çeka qelsan nifirên wan e

Edalet bingeha rastî û wijdan e
Lê li ber çavê neheqan ne xuya ne

Jina mirov sirê mirov nas bike
Ku xeyidî şerê mirov wê bike
Li ber xelkê wê ew mirov pûç bike

Yê bi şev serê xwe bi ramanên rast diêşîne
Ew mirov bi roj dilê xwe şad dike dikenîne

Ku zêr ket bin axê hezar salan zêr dimîne
Mirovê rind ket bin axê hezar salan nav dimîne

Karê xirab bi mirovê pîs xweş e
Ku bi wî nexweş be nake
Fedî mirov vedigerîne
Ji ber ew fedî nake

Her kes kare lingê xwe li gulê xe winda ke
Lê ew nikare bêhna gulê winda ke

Dilê tirsokan girtî ne
Zikê bêkaran birçî ne
Li dinyayê ne sax in ne mirî ne

Ji tiştê hindik fedî neke
Jê hindiktir mehrûmî ye
Kesê mehrûm û birçî bû
Ew bê nefis û bê fedî ye

Ne bi kêrî xwe bî ne bi kêrî kesî
Nagihî meqsedan ku tu bitirsî
Ew ne mirovî razî bi qelsî
Divê her tiştî tu lê bipirsî

Dilê tirsok tiştê divê nabîne
Bî keser û bî ah wê tim bimîne

Mirovê xwe li ser xelkê mezin bike
Li ba xelkê xwe ji kelmêşê biçûktir dike

Xizmetkarê gelê xwe bî
Tê serokê gelê xwe bî
Bilind bî tê nizm nebî
Heta bimirî tê tim hebî

Xizmetkarê gelê xwe bî
Li ba dijmin erzan nebî
Heta bimirî tu wek xwe bî
Li ber dijmin tu xwar nebî

Sebr ji zilindarê taltir e
Lê dawî ji hingiv xweştir e

Mirovê karibe li ber xirabî
Nesekine ew jî xirab e
Mêranî li meydanê
Tu car bê zirar nabe

Kenê bê sebeb xwediyê xwe erzan dike
Kenê bi sebeb xwediyê xwe xuyan dike

Cawê erzan ne hêja ye dirûna rind lê bikî
Mirovê pîs ne hêja ye tu rehmê lê bikî

Hesinê xirab bi boyaxa zer nabe zêr
Kesê tirsok bi navtêdan nabe mêr
Ji dar be kê çiqas tûj kî nabe kêr

Ji gur re gotin çima gur cewrikên xwe naxwin
Wî got ji ber çêlikên guran guran naxwin

Ji ker re gotin çima tu bûyî ker
Ker got ji min kertir heba nedibûm ker

Şîraniya şekir nizanî ku tu şekir tam nekî
Rastiya mirov nizanî ku bi wî re kar nekî

Mal heye rizq heye ew rizq e mirov bixwe
Mal pir bikî ne rizq e ew malê ku xelk bixwe

Ku gur pir birçî dibe pezekî di kuje têt dixwe
Lê mirov bi hezaran mirov di kuje têt naxwe malê wî dixwe

Her mirovek pêş mala xwe pak bike
Dinya tev pak dibe
Her mirovek xwe rast bike
Dinya tev rast dibe

Comerd ne ew mirovê nan bide xelkê
Comerd ew e yê heqê xelkê bide xelkê

Pakî bi mirovê pak çêdibe
Gemar ji mirovê gemar çêdibe
Her yek bi karê xwe xuya dibe

Ji jîna xwe re nebêje tu xweşik î
Tê ji aqilê wê kêmbikî
Ji jîna xwe re bêje tu jîr î
Tê hişê wê firehtir bikî

Xêra mirovê pîs şerê wî negihe mirovan
Bi mirovê pîs mirov nas dike rind û mirovan

Dostê li min şîretekê bike buhayê wî pir e
Ji dijminê tonek zêr bide min çêtir e

Bi xwe bilindtir re bibî heval têt bilind bibî
Bi xwe nizmtir re bibî heval têt nizm bibî
Li nav xelkê têt dakevî heta winda bibî

Em ne wek berçavkê di çavê xwe xin
Pê pêş xwe bibînin
Divê em wek dûrbînê têtîn çavê xwe
Pê dûr dinya bibînin

Tu carekê dengê xwe bilind kî li dê û bavê
Wê zarokên te dengê xwe li te bilind kin her gavê

Kesê bê hiş be bar giran dibe
Ku bar giran bû mal wêran dibe
Wê ew bikeve nema radibe

Yekî ji yekî re got umrê te çawa dirêj bû
Lê vegerand got min hesûdî nekir
Umrê min dirêj bû

Tiştê ne keda mirov bin
Wê li ba wî bê qîmet bin
Ku mirov nebe bav û dê
Wê dê û bav bê qîmet bin

Ker bi dar dimeşe
Kar bi kar dimeşe

Xort bixwîne yek dixwîne
Keç ku xwend kuflet dixwîne

Mirov dimire dinya dimire

Mirov sax be dinya namire
 Mirov ku mir her tişt dimire
 Mirov sax be ti tişt namire

Ew mirovê can û bêkar
 Li nav xelkê dijî bê ar
 Wek vala here ava sar
 Pê av nedî baxçe û dar

Mêr ji bo mirinê şer dîkin
 Kûçik ji bo xwarinê şer dîkin

Mirovê bîaqil be
 Rehmê li dijmin nake
 Rehmê li dijmin bikî
 Ew rehmê li te nake

Kesê zan gotinek hewce be du gotinan nake
 Mirovê çiqas pîs be ne hazir be qala wî nake

Mirovê rind gulek ji baxçe gul e
 Mirovên rind wê bêhn dîkin
 Mirovên pîs wê jêdîkin

Mirovê baş ew kesê li ber nebaşan bisekinê
 Alîkariya feqîran bike tim li vê dinê

Kesê mêrxas ji mirinê natirse
 Pezê ku mir ji gurandinê natirse
 Tacirê xurt ji xisarê natirse
 Yê comerd li malê dinê napirse

Bi girî û bi hawar dijmin ji te nagere
 Dijmin tu car bê kuştin ji ser te venagere

Mirovê ehmeq gotin kir kerr be
 Kerrbûn çeka silametî ye
 Tu caran nekevî şerê wî
 Ji te re rehetî ye

Bi xelkê re xweş be makdera serketinê ye
 Ku xelk pesnê te bidin nîşana pêşketinê ye

Jinê yan hakimê wê bî
 Yan xulamê wê bî
 Wê demê tê mîrê wê bî

Bi destê şerxwazan deriyê xêrê venabe
 Mirovê reh gemar be bi sabûnê pak nabe

Gava tu xeyidî xwe ragirî
 Li ber xelkê zimanê xwe bigirî
 Dijminê te namînin li wî derî

Gotinên rast wek giyayê tal e heywan naxwin
 Lê dermanên nexweş pê rehet dibin tev ji giyayên tal in
 Gotinên rast jî ehmeq pê rehet dibin ehmeq naxwin

Mirovê çavkor ji yê dîlkor çêtir e
 Cihê piyê xwe nebîne navêje
 Lê mirovê dîlkor cihê piyê xwe
 Nabîne piyê xwe davêje

Mirovê bîaqil ji mirovê dîn re got
 Tu karî dînan bijmêrî
 Mirovê dîn got gelek zor e
 Lê ez karim ên bîaqil bijmêrim
 Ji ber ên bîaqil hindik in wan bijmêrim

Tirsa ji mirinê ji mirinê zortir e

Kesê dilkor ji yê çavkor kortir e

Çivîka li dû baz here ew çivîk ehmeq e
Ji ber wê baz wê bixwe ew ji baz re mereq e

Divê mirov mirinê bixwaze ji bo jînê
Li ber koledaran bi mêranî ew dest hilînê
Dara jiyanê ew avde bi xwînê
Ji wê darê bixwe berhema jînê

Mirov bi yê ji xwe xurttir re kar bike
Bi xwe dikene nikare ew kar bike

Mirovê hesabê mêran neke ne mêr e
Pê nizanî dibê ew mêr wek şêr e

Namûsê mêr kuştin e
Xayînî mêr xistine
Dawiya mêranyê tune
Dawiya xayîniyê tune

Ji cengê û ji mirinê natirsim
Lê ez ji hêviya camêran ditirsim

Hêviya camêran gelek giran e
Mala mirovan hebsa mirovan e

Gilî karê qelsan e
Girî karê sêwiyan e
Nifir karê jinbiyan e
Yê bê xwedî erzan e

Mirovê mêr derewan nake
Derew ji qelsî çêdibe
Mirovê mêr bi mêrxasî

Çi dixwaze wê ew bibe

Jina xweşik cinet e
Neparêzî îlet e
Divê wek zêr veşêrî
Wê bidize xelk ji te

Çavê te kor be dinya tev reş e
Dilê te kor be dinya ne xweş e

Ji çiyayê bilind pirs kirin
Te ev bilindî ji ku anî
Got min ji erda rast
Û newala kûr anî

Kar li dinyayê jîn e
Yê kar neke ne mafê wî
Li dinya jîn bimîne

Mirovê kar bike nanê xwe dixwe
Mirovê kar neke nanê xelkê dixwe

Jin wekî mêr nabe li nav navbir e
Yan xirabtir e yan jê çêtir e

Serbilindî ne ew e mirovê xurt qels bikî
Serbilindî ew e mirovê qels xurt bikî

Gelek zor e xort ji keçikê hez bike
Keçik ji wî hez neke
Di şadîmanî de dengbêj bistre
Gel lê guhdarî neke
Mirovê lê zulm bibe bi hawar ke
Xelk ji wî fêr neke

Ji zulmê re çiqas xurt bî Xweda ji te xurttir e
Xurt bî şerê zulmê bikî rehma Xweda pirtir e

Heq bi te re be ne hewcî nîşanî xelkê bidî
Heq wek rojê xuya ye
Heq bi zorê tê standin ku zor nebe winda ye

Zêr madenekî sax e û çekeke xurt e
Li wijdana mirî dikeve
Lê li mîrê binamûs û wijdana sax nakeve

Ku zor tê ser kûçik ji tajî bezatir dibe
Ku tajî diçe keroşk bezatir dibe

Ku mirov guh bide gelacan
Li dinyayê wê çar dost nemînin
Mirov guh bide xêrxwazan
Bi hezaran li dinya dost bimînin

Ji dijminê êriş dike netirse
Dostê teyî minafiq jê bitirse

Ku şer çêbû li ber dijmin dest hilîne
Nebêje em hindik in nemîne li ber hawarê
Kesê mîrxas tim serketî di şer de
Ji piran pir darê ji hindikan hindik darê

Kesê dengbêj buhayê wî di deng de
Keça xweşik buhayê wê di reng de
Kesê mîrxas buhayê wî di ceng de
Dostê dirust buha di roja teng de

Giriyê rast di jînê de mirov sê caran digirî
Çaxa ji diya xwe çêdibe digirî
Roja mirov karê şaş dike digirî

Berî bimire poşman dibe li ber mirinê digirî

Gotina te ji kerrbûnê
Ne çêtir be kerr be çêtir e
Ne bi gotin û birbira pir e

Sirê mirov di dilê mirov de hebs e winda dibe
Ziman dibe waste berdide mirov riswa dibe

Di welatê xwe de nanê ceh bixwî pir e
Hilma bayê welatê te
Ji kebaba welatê xelkê xweştir e

Hezkirin bi hewcî rastî ye rastî barekî giran e
Her kes nikare hilgire ne bi gotin û ziman e
Yê wî rake dost kêmbin însan pir bêwijdan e
Divê ji sedî not bê kuştin evya jî bêguman e

Dinya trê e ku tu karî li fargona pêşî siwar be
Li ser zanan ava ye li ser nezanan xirab e

Mêranî ne ew e tu xelkê bikujî
Mêranî ew e tu gotina heq li ber
Mirovê xurt û neheq bibêjî neheqî bikujî

Jinekê ji mîrê xwe pirsî
Çima serê jinan rût nabe
Mêrê wê got serê vala rût nabe

Xwe ji gotina rast nede paş
Rastî zevî bixêr e neçe şaş

Yekî ji yekî re got rast e tu ker î
Yê ker lê vegerand got tu ker î
Ku tu ne ker bayî berê zanî ne hewcî

Tê zaniba tê bigota tu ker î

Mirovê derewîn mehkeme nikare wî hukim bike

Ne hewcî mehkemê ew xwe hukim dike

Jinekê bidî yekî ne ji miletê te be

Tu wek pezkî difroşî wê berê wê ne yê te be

Mirovê ne li welatê xwe be

Wek dara bê kok wê şîn nebe

Mirov gotina rast û mafê mirov nebêje

Wek xencerekê li wijdana xwe xîne

Wê wijdana xwe bikuje dibe wek hovekî

Dinya û axret ji wî re namîne

Mirov nizane kîjan mirov pîs e kîjan mirov rind e

Mirovê pîsiyê bike pîs e mirovê rindiyê bike rind e

Heywan ji mirinê natirse

Aqil tune ku bitirse

Piştî mir ji gurandinê natirse

Mirovê welatparêz ji welatê xwe re kar dike

Mirovê ne welatparêz ji berîka xwe re kar dike

Mirov gunehan bike wê ji mehkema erdê xelas be

Lê gelo kare ji mehkema ezman xelas be

Xwezî mirovan çeka aştiyê rakira

Wê şer nema şerê çeka şerê bikira

Piştî pez serjê bû ji gurandinê natirse

Mêrê mêrxas ku ket şer ji mirinê natirse

Tacirê mezin ku kirî li xisarê napirse

Ku çaxa tu xeyidî tu kesan hukim neke

Tu bêhiş hukim dikî wî bêhiş hukim neke

Gotinên bêhiş bikî wê zimanê te dirêj be

Wê meydana te kin be wê xelk ji te bêzar be

Nebê ev tişt hindik e ne pir e

Tiştê hindik ji nebûnê çêtir e

Yê hindik bibe heta pir têkeve destê te

Ku tu nebî herdu nakevî destê te

Ew dostê gotina rast ji te re nebêje ne dostê te ye

Ew te ji gunehan venagerîne neyarê te ye

Mirov zewicî wek derîkî nû vekî

Mirov nizane di hundir de çi heye ku vekî

Mirovê stemkar bi şev raketî bi roj şiyar e

Yê stembar bi roj raketî bi şev şiyar e

Kesê zan ku çi bike dinyayê çêdike

Ku xirab bike dinyayê xirab dike

Mirovê ehmeq nizane ew ehmeq e

Divê tu zanibî ew ehmeq e

Gotina şer biçûk e lê wek ar e

Çiqas xêr û hezkirin mezin bin kar e

Mirov şer pir in şer tîcareteke xisar e

Kesekî tiştêkî hindik da te ne hindik e ew pir e

Ji nedanê pirtir e ji nebûnê çêtir e

Nebe hevalê mirovê ehmeq ê ehmeq wek

Mirovê têkeve avê avjenî nizanibe
Wê bi te bigire bifetisin ê fetisî yek tu be

Ji dijmin netirse dijmin şerê te bike
Bitirse mirov şerê hev bike dijmin ji bîr bike

Ne hewcî pesnê şehîd bidî
Wî pesnê xwe dayî
Ne hewcî xêran lê bidî
Wî xêr li xwe dayî

Kesekî hukim neke ew berî bimire
Wê ew xwe hukim bike ku piştî bimire

Di civateke mezin de tu rûniştî deng neke
Ku te deng kir gotineke ji dengnekirinê çêtir bike

Henekê xwe bi kal û pîran neke
Ku tu bi canî nemirî wê ew kiras
Li te bê jî xwe bilind neke

Loman ji xwe bike wek loman ji xelkê dikî
Ji ber tu ne bê guneh î gunehan tu dikî

Mirovê pir qala mirinê bike ji mirinê ditirse
Mirovê guneh nekirî ji mirinê natirse

Her derî li mirovan tîn girtin
Bes du derî li mirovan nayên girtin
Deriyên cinet û cehnemê nayên girtin

Qulê li erdê wî nebîne
Çi dikeve hundirê wî û
Derdikeve wî bibîne

Gotina kêr ne nîşana ramandaran e
Gotina kêr gotina ehmeq û neçaran e

Mirovê bêhêvî got ji rengê sor hez nakim
Wek rengê xwînê ye
Mirovê bi hêvî got ji rengê sor hez dikim
Wek rengê gulê ye
Gula sor tê biramin ji bo bêhnê ye

Diyanet ew e xirabî neke
Tiştê bi te nexweş bi xelkê neke
Çiqas tu xurt bî Xweda ji bîr neke

Mirovê xurt dijminê wî pir e
Dijmin pê nikarin îlem di xew de
Xewa wî ji wî xurttir e

Mirov kare li dinyayê her tiştî çêbike
Lê nikare rengê xwe biguhêre
Umrê xwe vegeirîne xwe can bike

Mêranî ne ew e xelk ji te hez neke ji te bitirse
Mêranê ew e xelk ji te hez bike li te bipirse
Xelk ji însanan natirse xelk ji hovan ditirse

Xirabkirin sivik e avakirin giran e
Yê ava ke însan e yê xirab ke heywan e

Ilm temam bû pêşketin nabe
Pêşketin nema rexn çênabe

Mehkema mezin wijdana mirov e
Ku wijdan mirov hebs bike
Ku hakimên dinyayê tev rabin
Nikarin mirov berat bike

Mirovê dirust bi gotina xwe tê girêdan
Mirovê pîs û derewîn bi zincîran nayê girêdan

Ê xort û maldar mirin ne xweş e
Yê kal û xizan mirin pê xweş e

Hukmê li ser mirov çiqas giran be
Mirov kare bi peran xwe ji hebsê xelas ke
Lê hebsa pîrbûnê bi peran nikare xwe jê xelas ke

Ava xurt li dinyayê hêsirên jinan e
Tiştê xurt li dinyayê ramanên zanan e

Ku mirov jina xwe dît dilê wî
Lêxist giş ne ji kêfê ye
Carna ji tirsê û daxwaza wê ye

Derman ji her nexweşî re wê bê dîtin
Lê dermanê derewan û bênamûsî û ehmeqiyê nayê dîtin

Tu li ba zana rûniştî kerr be
Guhdarî ke ji bo ilmê wî bibî
Tu li ba ehmeqan rûniştî kerr be
Deng neke ji şerê wî dûr bibî

Ku cewher li erdê ket ji buhayê wî kêr nabe
Hezar sal di bin axê cewher reng xirab nabe
Wê ew bi entîke be wê ew pirtir buha be

Welatê mirovan diya mirovan e
Mirov ji dijmin re bernede
Wê mirov bênamûs be dijmin mafê wî nede

Lawê bike ew xizne ye

Lawê bêkêr serhevde ye
Ew neyarê bavê xwe ye

Gul biçûk e nikare li koka xwe sî bike
Lê serê mirovan tije hilm û bîn dike

Mirovê têr nexwe tu nikarî
Wî razî bikî razî nabe
Ji ber tu çiqasî bidî wî têr nabe

Ku tu xwe nas bikî tu çî tê tim pêş kevî
Ku tu ber xwe bibînî tu tewr nakevî

Şeva reş çira ronî ronî yê şeva reş e
Çira ew ronî dike ji ber şev ew reş e
Çira ne hewcî bi roj bi hewcî şeva reş e

Mirovê çikûs ne xwediyê malê xwe ye
Ew zîrevanê malê xwe ye

Rizq malê tu veşêrî nexwî
Rizq malê veneşêrî tu bixwî

Kesek li dinyayê bê eyb tune
Lê eyba biçûk li ber a mezin tune

Zarokê xwe ho bikin rastî
Ji bo dilê wan xwar nebe
Ku dil xwar bû laş hilweşe rast nebe

Mirovê birçî be wê dilê wî be wijdan be
Wijdan têr xwarinî ye birçî nabe

Ku tu ji bo qencî biwestî
Westabûn diçe qencî dimîne

Lê ku tu xirabî bikî

Qencî diçe xirabî dimîne

Lingê derewan tune tu lê siwar bî

Derewan bikî wê li te siwar be tê riswa bî

Xwe ji dijminê xwe carekê biparêze

Xwe ji dostê xwe hezar caran biparêze

Dijminê te sirê te nas nake

Dostê te sirê te zane

Ku bû neyarê te wê te winda ke

Ku mirov li vê dinyayê şaş nebe jîn nabe

Ku li dinyayê kar neke şaş nabe

Ku şaş nebe nikare kar bike wê winda be

Mirov her kes gunehkar e li vir

Piştî ku mir êdî gunehan nake li wir

Ku xwarina xweş tune be

Xwarina ne xweş neîmet e

Ku xwarina xweş hebe

Ya nexweş ne neîmet e

Ku te xêrek kir xwe pê mezin neke

Ku tu nikarî xwe mezin nekî dîsa qut neke

Li civatê rûniştî rast û kerr be çêtir e

Şaş bibî riswa bibî ew ji gotina pir e

Berê pirsê ne bi te de be tu car tu bersivê nede

Gotin hefsarê mirov e bi dest xelkê de bernede

Çi kar ku pir bû wî karî neke

Ku te ew kar kir li wî zêde ke

Ku dikî miletekî winda bikî

Bi destê dijminê wî wî şiyar bikî

Belayên mirov tev ji nezanan e tu nezanan hay bikî

Ku hay nebûn ji wan dûrkev xwe winda nekî

Gunehê zanibî û bikî bexş nabe

Gunehê nizanibî bikî ku tobe kî tişt nabe

Dîsa lê vegerî wê gunehê te çar qat be

Jin gul e lê strî wê hebe

Dema jêkî divê te hay jê hebe

Gotina zêde neke wê sirê te derxe

Wê ew te daxîne jêr dijminê te serxe

Xizanî pir nexweş e mirov ji wî hez nake

Bi êşa xelkê nahese ji dewlemendî re kar nake

Mirov wek hev ji diya xwe çêdibin

Wek hev dimirin û bi hev dikenin

Çawa çêdibin em ne ehmeq in bi hev nakenin

Kesê zana ku gotin kir guhdarî ke deng neke

Kesê ehmeq ku gotin kir guhdarî ke deng neke

Ji yê zan ho bibe yê ehmeq xwe ji bela wî veke

Ji ava qels tu lehî wê çênebin

Ji gelê ker tu mêrxas wê ranebin

Gotina hişk û bilind ne xweş e

Gotina nerm û nizm pir xweş e

Her tiştê nêr zora ya mê dibe

Lê gotina mê zora ya nêr dibe

Dijminê tu feyde jê bibînî ji dostê bêxêr çêtir e
Dostê bêxêr tu xêrê jê nebînî ji dijminê bixêr pîstir e

Dibên li hin cihan mirin ziyanekê mezin e
Li hin cihan neîmetekê mezin e
Giranbûha ye buha ji wî re tune

Medreseya zanyarî xwendin e
Medreseya xwarinê çandin e
Medreseya mal û zaroyan jin e
Yê ji van re nebe xêra wî tune

Yê neçîne naçîne
Yê kar neke mal tune
Kar ji bo sitrandinê
Kesek bê guneh tune

Ku mirov tiştek deyn kir divê mirov zû bidê
Mirovekî gotin kir divê mirov guh bidê
Dirust karê xwe bikî dawî bispêrî Xwedê

Tiştên ku pir zor in di jînê
Mirovê lêxistinê bixwe
Nikaribe dest hilîne
Malê wî xelk bixwe
Li ber çavan bibîne
Zarokên wî birçî bin
Pere nebe kirînê

Çiya çiqas bilind be rûmet jê bilindtir e
Cewher çiqas buha be namûs jê buhatir e
Namûs ne bi qurretî namûs ne perê pir e
Bilind ew e namûs û barê welat hilgire

Mirovê li ba zanan derewan bike wek pîşî
Bi berfê veşêre zû derdikeve
Lê li ba nezanan derewan bike dernakeve

Mirovê ehmeq bê hemdî xwe dijminê xwe ye
Ji dijminê xwe bêtir dijminê xwe ye
Ku de here jê re mecal tune ye

Rewşenbîrî ne te xwend ji bîr bikî
Rewşenbîrî ku te xwend ji ber bikî

Kesê tirsok pir caran dimire ji berî mirina xwe
Lê kesê mêrxas carekê dimire digihe mirina xwe

Tiştê tu pê nikaribî tu bikî
Xwe li ber xelkê pûç dikî
Tiştê tu karibî tu bikî
Tu dijminê xwe pûç dikî

Nihêrîna li xelkê ne heq e pir binêrî
Heqê te neheq dike li wijdana xwe binêrî

Mirovê hişyar gotinan pir nake
Hişyar bi gotinan dem winda nake
Gotinan kêr bike dema xwe kar ke

Mirovê ehmeq tim dibê ez zan im bi zor
Belkî mirovên ehmeq wayî hildin jor

Mirovekî li ber te gunehê kir
Tu pê karibî deng nekî
Tu jî ne rind î wek wî bi vî yekî

Karê bêfeyde tu zanibî tu bikî
Wek bendera bê genim tu ba bikî

Xêra mezin tu xelkê li hev bînî
Wek bi avê agirê şer vemirînî

Mêrê zan em pesnê wî bidin alî wî bikin
Ronahî ye berî vemire em alî wî bikin

Şaşbûna te tune be berî tu şaş bibî
Ji şaşbûnê hinekî din feyde bikî tu şaş nebî
Ku tu ji şaşbûnê feyde nekî tê tim şaş bibî

Tiştê tu nizanibî bi xelkê bişêwire bi ya xwe bike
Ji ber gotinên xelkê ne wek hev in tê şaş bibî
Bi fikra xwe bike xwe şaş neke

Mirovê pir baş berê
Ji mirovê xwe re baş e
Di pey re ji xelkê re baş e
Yê ji merivê xwe re ne baş be
Wê ji xelkê re ne baş be

Mirovê ku bibê wê roj ji min re tim baş be ew dîn e
Mirovê zû dixwaze mal pir bike bi şîn e

Gotina rast ji dilê dirust derdikevê
Gelek şîrîn e ji ber mirovê
Rast hindik in her gavê

Malê mirov wek mêvan e wê herê
Umrê ku çû xeyal e venagerê
Tiştê rind kir ji nav xelkê wê nerê

Lehengî nîşana şandêra ye hilgire
Tirsok wî nas nake ne jî kare hilgire
Ne ji mafê wî kesê tirsok hilgire

Mirovê ku negirî qîmetê ken nizane
Mirovê nexweşî nebîne qîmetê xweşî nizane

Mirovê got ez ê bikim ne rast e
Mirovê negot û kir ew rast e

Tu nêçîrvan bî masî di avê de ne yê te ye
Çi çax te ew girt xist selikê ew yê te ye

Dilê xurt û bivîn bêhêvî nabe
Yê genc xweşik be xelk pê dixape

Xiramek namûs ji kîloyek zêr çêtir e
Mirovê bivîn ji çîyan xurttir e

Mirovê qelp her tiştî zor dibîne
Mirovê jêhatî tişteki zor nabîne

Li xamê zehî dimînim
Reşî vedixwe ronî didê
Dinya pê ron dibe wek roja Xwedê

Mirovê pîs li nav xelkê bi perê xwe deng dike
Mirovê pîs kirasê rind perê wî li wî dike

Xeta xwar ew ne di nîr de
Xeta xwar ji gayê pîr de

Mamoste ji qutabî re got
Kî dimeşe deng ji lingê wî nayê
Qutabî got em bi şev raketîbin
Bavê min tê mal deng ji lingê wî nayê!

Mirovê bêhiş barê giran radike

Mirovê zana karê giran radike

Ku te erdê rind çand ew erd zevî ye

Ku te ew neçand dehl û devî ye

Her tişt nexweş ket bi derman derman dibe

Bes heq nexweş ket bi zorê derman dibe

Xweda mirov çêkir mirov jî her tiştî çêdike

Çêkirina Xweda re çêkirina mirov jî çêdike

Lê Xweda narê ji ber nekes wayî çêdike

Xeyd wek mij e ku hat hişê mirov

Winda dike mirov ber xwe nabîne

Divê mirov raweste heta mij here

Mirov karibe ber xwe bibîne

Tiştêk ji noşî buhatir heba

Wê buha ji jinê re tune ba

Wê dinya xweş ava neba

Her tiştî bi perdê karî veşêrî

Lê tu nikarî hilma gulê bi perdê veşêrî

Mêrxas bi çekdarî sînoran datînin

Lê Xweda rizq ji mirov re dişîne

Nikarin sînor ji wî re deynin

Her tiştêk têr dixwe û disekine

Bes agir têr naxwe û nasekine

Ku tu karî vemirîne wê bisekine

Ji qantir pirs kirin bavê te kî ye

Qantir got bavê min hesp e

Eger hûn bawer nakin bavê min kî ye

Hûn ji diya min pirs kin bavê min hesp e

Evîn buhar e jîn gul e bi bînê

Lê gul hişk dibe strî dimînê

Cerrê rind wek cewher e

Dî bin axê de xirab nabe çi çax

Ji bin axê derxînî ronî dide

Cerrê rind jî li nav xelkê ronî dibe

Jîna mirov bi nîgaşan derbas dibe

Sebr bikî her zor bi wî derbas dibe

Lê ew kesê xayîn wê ew tu car rast nebe

Yê kok gemar li dinya tim wek xwe be

Karê bi nezanî wek ardê li ser

Gemarê birije ji wî nan çênabe

Çiqas werbêj kî ji gemarê pak nabe

Kerê nêr nizane dehşik çawa xwedî dibe

Lê kera mê zane dehşik çawa xwedî dibe

Mirovê aqilkêm wê bargiran be

Yê bargiran be wê perîşan be

Çiqas birçî bî jehr nayê xwarin

Dixwazî bimirî jehr tê xwarin

Mirov ji bo namûsê nemire bênamûs e

Mirin wî qebûl nake ne hewcî bimore

Berê ew mirî ye ew bênamûs e

Bi şaşî şerê dijminê xwe bikî şerê xwe dikî

Şerê bi şaşî dijminê xwe xurt dikî

Mirovê nezan dijminê xwe ye û dostê xwe ye
Ji dijmin bêtir şerê xwe dike ne bi serê xwe ye

Mêranî ne tu mêran bikujî
Mêranî ew e tu dijmin derxî
Li welatê xwe tu serbest bijî

Mirovê comerdî bike ne di cî xwe de be
Wek ardê li ber ba here ba bibe

Biryara bi tenê ku rast be jî ne rast e
Ne rast be jî biryara tevan rast e

Tu bi xebata çewt şerê dijminê xwe bikî
Tu xizmeta dijminê xwe dikî şerê xwe dikî

Rizqê zanan bi fikr tê
Yê nezanan bi karê pir tê

Ew kesê bibê Xweda min ji mirinê biparêze
Ehmeq e divê heta mirinê ew xwe ji mirinê biparêze

Gur nayê guhartin wê tim gur be
Çi li derve be çi li hundir be

Ew milletê bindest be bi destê
Dijminê xwe şiyar bibe
Wê ew millet li cîhanê winda
Bibe divê bi xwe şiyar bibe

Ew jina çê piştî mên kir xuya dibe
Mêrê mênxas piştî ket şer xuya dibe

Boyaxa zer hesinê xirab nake zêr
Bi çermê şêr kûçik tu car nabe şêr

Ji kêrê re gotin ne heram e tu seriyan jêdikî
Got ji qesab pirs kin nanê yê qesab li ser min e
Nikarim seriyan jênekim destê qesab li dû min e

Zanebûn bi biçûkayî
Şeref ji bo mezinayî
Zane bî tu xuya yî
Nezan bî tu winda yî

Mirina bi şeref ji saxiya bêşeref çêtir e
Xiramek şeref ji kîloyek zêr çêtir e

Ji dinyayê pirs kirin ruhên li ser te tev dimirin
Dinyayê got ez comerd im mirin
Wan ji min dixwaze ez nikarim nemirin

Ji rizqê xwe pêve naxwe xezal çiqas dibeze
Ji kûsî girantir tune rojekê birçî ranaze

Tu dixwînî bi xwendinê tu mezin bî çêtir e
Ji zêrê bavê te ji te re bihêle pê mezin bî
Xwendin ji zêrê bavê te xurttir e

Tu xêran li mirovê xwe bikî
Dibî kanî tu baxçê xwe têr av dikî
Li ba Xweda û xelkê şerefa xwe mezin dikî

Malê teyî rind tu bidî hev bi helalî
Bixwî û pê zarokên xwe xwedî bikî bi delalî
Ew mal ne yê te ye bi heramî kom kî nexwî bidî alî

Jehra bi keda xwe bixwî
Ew jehr ji hingivê bi minet çêtir e
Bimirî hingivê bi minet nexwî

Tawan ne ew e bi neyarî xelkê bikuje
Tawan ew e bi dostanî xwîna xelkê bimije

Mirovê pîs nabêje ez pîs im divê tu zanibî
Tu yî yê bêhiş eger tu yî nizanibî

Xwarina bi minet mirov dibe êxsîrê wî
Serî berjêr çav şikestî ye li ber wî

Mirov bi xelkê re bêhna xwe teng bike
Xelk jê dixeyide rizqê xwe kêr dike

Mirovê rûtirş wek ava tal e
Xelk jê venaxwe ew ne helal e

Te sirê xwe ji dijminê xwe veşart
Ji dostê xwe re nebêje
Dostê îro dijminê te yê sibe ye
Wê ji xelkê re bibêje

Dilovanî ronahîke venamire
Rohnî dide her tiştî ew namire

Ku dikî xwe rehet bikî qala xelkê neke
Xema xelkê raneke tiştên qenc bike tiştên xirab çêke

Mirovê neheq ku dimire deyndar dimire
Xwedî deynan li ser digirîn nav namire

Li ba mirov divê sê tiştên buha bên parastin
Namûs û welat rastî û heqî bên parastin

Nimêja bêxêr û bêwijdan ji dizan re sitar e
Ew bi şeytan re dost e bi însan re neyar e

Mirovê dîn ew bi xwe nizane ew dîn e
Lê xelk bi wî zane ew dîn e
Mirovê dîn bi xwe zaniba wê dîn neba
Li nav xelkê wê ew hay ji xwe heba

Xweşikiya mirov di kar û zimanê wî de
Xweşikiya wî ne di reng û kirasê wî de

Dengê ker ji dengê bilbil xurttir e
Lê dengê bilbil ji dengê ker xweştir e

Mirovê comerd ne nan bide comerd e
Ew e yê comerd yek şaş bû gunehê kir wî berde

Zikê têr hay ji zikê birçî tune ku birçî nebe
Ku birçî bû jî wê feyde li zikê birçî nebe

Jina ji bo malê wê tu wê bibî tê bibî xulamê wê
Ku ji te xeyidî tê wê berdî tev malê wê

Te jinek bir tu caran tê wek wê nebî
Yan tê hakimê wê bî yan tê ji wê re kole bî

Mirovê pir sond xwar haya te jê hebî
Yan derewîn e yan zulm lê bî

Cam bi kartonê nayê qeşartin
Tişt bi berfê nayê veşartin

Mêrê pir bi telaqê sond bixwe ne însan e
Namûsa wî kêr e jina wî li ba wî erzan e

Mêvanê kevin ji mêvanê nû hez nake
Xwedî mal ew ji herduyan jî hez nake

Dostê rind dost e heta mirinê
Dostê pîs dost e ji bo xwarinê

Xwendin rewşenbîrî ye di jînê
Neynik e mirov tê re mandê xwe dibînê

Xwendingeha mezin jiyan e
Her tişt ji mirovan xuya ne
Mirovê biaqil pir zan e
Mirovê ehmeq tim nezan e

Xelk dibêje ev mirovekî zan û birîştî
Ma we bihîstî goşt bê agir birîştî
Goştê xav tu car hilm xweş nabe
Neşewite nebe kebab xweş nabe

Tu bi hewcî Xweda yî Xweda ne bi hewcî te ye
Lê ku tu rind bî mirov ew bi hewcî te ye

Cewherê mirov nizanî heta mirov deng neke
Wî nizanî dirust e heta ewya kar neke

Min dijmin ji xwe mezintir nedî
Ji xwe re karekî bikim nizanibim
Zimanê xwe pê nikaribim
Gava xeyidîm bi hêrsa xwe nikaribim
Har bibim wê ez ê riswa bibim

Ji dijminê xwe pirtir ji xwe bitirse
Tu nikaribî xwe ji dijmin xurttir bikî bitirse
Tu karibî xwe ji dijmin xurttir bikî netirse

Devê te deriyê dilê te ye
Zimanê te kilîtê devê te ye

Dilê te sindoqa sirê te ye
Ku te zimanê xwe negirt
Derî vedibe sirê te derdikeve
Tu dikevî dijminê te nakeve

Tu qels bibî dijminê te xurt dibe
Dostê te kêr dibin dijminê te pir dibe
Ku şer bikî agir li te gur dibe
Bişewitî tu wê çaxê kerr dibe

Kinc mirovan xweşik dike çê û xirab
Winda dike ew mirovê çê û xirab
Ku biaqil bî tê zanibî çê û xirab

Mirovê li heqî û rastî binêre
Wek li çavê rojê binêre
Lê gelek zor e her kes nikare
Li çavê rojê binêre

Ku belak ji te re hat derî hat girtin
Tu karî bi kilîta sebrê vekî nayê girtin

Ku heq nexweş ket derman nabê
Zor derman e zor nebê derman nabê

Aqil mirov dimeşîne
Xwendin mirov pêş dixîne
Rindî dostan vedihewîne
Însan bingeha jîn e
Her yek ê wek xwe dibîne
Çi biçîne wî hiltîne

Heq nayê dayîn heq tê standin
Deriyê azadiyê venake dijmin
Kilît bi xwînê ew tê standin

Dilê mirovan sindoqa girtî ye
Venekî nizanî ka tê de çi ye

Mirovê serhişk wî hiş bend kirî
Serê wî sax e hişê wî mirî
Çi karî bike nagihîne serî

Dermanê azadî çakî ye
Dermanê nefse pakî ye
Ev herdu li ba wî gelo ka kî ye

Ew mirov rind e yê xelk li dorê
Çiqasî xurt be dest nede zorê

Nîşana rindan dilpakî ye
Nîşana pîsan hesûdî ye

Dilê ehmeqan di devê wî de ye
Devê yê zana di dilê wî de ye

Jîna xweş timayî berdî li cî kerr rûnî
Bi guh bibîsî bi çav nebînî

Dîrok neynikeke berovajî ye di vî jînî
Tu dinyayê kevin tê re dibînî

Mirovê hişyar gotina wî ji dilê wî derdikeve
Mirovê bêhiş gotina wî ji devê wî derdikeve

Gotin kerê kurekî te bû
Got barekî min zêde bû

Mirovê bi şev ranekeve bixwînê
Wê bi roj li ser kursiyê bilind rûnê

Mirovê xizan li pey nanê xwe direve
Mirovê maldar nan li pey wî direve
Yê tê hay ji yê birçî heba
Wê li cîhanê kes birçî neba

Dîrok wek çiyakî bilind e bi dûmanê winda nabe
Xwedî hebe mafê miletan tê de winda nabe
Çiqas bimîne wê dûman here wê çiya xuya be

Havînê serê mirov li ber rojê nekele
Wê zivistanê beroşa mirov nekele

Giliyê dostan li ba dostan gazinc in
Kesê dostan li hev bîne yên qenc in

Ku tu gulê veşêrî hilma wê nayê veşartin
Hilma sêvê pirtir dibe dema sêv tê qeşartin

Çiqas xiznên zêran hebin
Xizna mezin hezkirin e
Eger hezkirin tune be
Aştî li cîhanê tune
Cîhan bi aştî ava ye
Tişt ji aştî xweştir tune

Sala xirab buhara kûçika ye
Heywan dimirin tev para kûçika ye
Kûçik dixwin qelew dibin
Har dibin bi xelkê digirin

Ku hezkirina mirov winda dibe
Wijdan jî pê re dimire winda dibe

Di hin tiştan de derew

Ne heram e rastî heram e
 Bi rastiyê fitne çêbibe bi derewê
 Fitne çênebe derew ne heram e

Ku wijdana mirov mir mirov dibe hovê har
 Çi be karê ew bike ji mirovî re neyar

Deriyê xelk ji mirov hez bike sisê ne
 Xwe di ser xelkê re nebînî
 Bi tore bî tu tim qencî biçînî
 Xweda çi got li ser wê rê bimînî

Wijdan ronî xêrê dide dil
 Ku wijdan mir ew vedimire ronî dil
 Di dil de xêr dimire şer dimîne
 Çavê xêrê kor dibe çavê şerê dibîne

Mirovê li dinyayê cî wî tune be bimire
 Li wê dinyê gor bê minet e çêtir e bimire

Li dinyayê edalet tune mirov ne wek hev in
 Di gorê de çêtir e mirov tev wek hev in

Mirov zewicî deriyê dinyayê vedike
 Piştî pîr bû deriyê mirinê vedike

Mirovê bi dilsozî li dinyayê kar
 Kirî barê dinyayê li ser sivik
 Dibe ji mirinê natirse
 Yê xirabî kir barê dinyayê li ser wî
 Giran dibe ji mirinê ditirse

Şîraniya zewacê du mehên hingiv diqede
 Piştî zarok çêbûn tayê rehetiyê diqete

Mirovê ne tişt bi kincan reng xweş dibe
 Wek gula naylon e bê hilm e bes geş dibe

Bi pûrt qusandinê kûçik nabe tajî
 Gava birevin kûçik nagihe tajî

Roja teng mirovên rast û derewîn xuya dibin
 Mirovê rast û dirust ew lavan dike
 Mirovê xayîn û derewîn ew kufriyan dike

Îman ne bi nimêj û lavlavên pir e
 Îman bi rastî û bi xêra pir e

Dîrok dirêj û kûr e gelek tişt tê re derbas dibin
 Wek neynikê ye gelên xurt tê re xuya dibin
 Wek behrê ye gelên qels tê de winda dibin

Ku lehî tê welatekî xirab dike
 Piştî xirab kir buharekê çêdike
 Lê buhareke bi şîr û girî çêdike

Yê dinyayê dixwaze li axretê napirse
 Yê axretê dixwaze ji mirinê natirse

Mirovê ket dostê wî hindik in
 Goştê mirar ê bikirin kûçik in

Dehşikê ker ku nû çêbû hesp nagihe wî
 Gava bû ker zarokên biçûk digihine wî

Mêrxasî li sûkê nayê firotin
 Mêrxasî di şer de tê firotin

Bertîlan bidî heram e
 Ku pê zaliman ji ser xwe

Vegerînî ne heram e

Darê te stûr e ardê te hûr e

Darê te ne stûr e ardê te ne hûr e

Mirovê dijwar çiqas qencî pê bikî rind nabe

Jê bitirse dilê wî wek kevîrê reş

Bi ava germ nerm nabe

Mirovê rind di nav xelkê de tê hezkirin

Wek ji xwe hez bike tê hezkirin

Jina bedew rohnî dide wek rojê ye

Rohnî pir e xelkê dişewitîne nûra Xwedê ye

Xwe ji hesûdî biparêze

Wijdana mirov kêr dike

Laşê mirov jehr dike

Mala mirov xirab dike

Gunehê mirov pir dike

Mirov divê bi ramana pak bi karê dirust şan bide

Bibe kanîk bi wî xelk zeviyê xwe av bide

Jîrbûn ji serê kesekî derdikeve

Xêra wî bi milyon mirov bi ber dikeve

Gunehê evîndaran tune

Ji ber bê hedê wî ev gune

Dost hene dostê serê te ne

Dost hene dostê berî te ne

Dostê serê te dostê te ne

Dostê berî te ne dostê te ne

Şeva dirêj nikarî bi xewnan kin bikî

Rohnî rojê bi dilreşî nikarî reş bikî

Tu nikarî bibêjî pir bikim mal ji bo xêrê ye

Mal çekeke xurt e ji bo xêrê û şerê ye

Jin wek cam e ku mêr nebe elmas wê rast nere

Wayê nebire ku bişike wê xwar here

Agir bi derekî keve têr naxwê

Tu vemirînî ew têr dibe wê çaxê

Mirovê hişê wî pir dibe

Gotina wî kêr dibe

Ramana wî dûr dibe

Her tiştêkî bîr dibe

Şerm e gotina hevalê xwe qut bikî

Deng nekî heta gotina xwe qedand

Dawî tu gotina xwe bikî

Dawî yan tê derdî yan tê kar bikî

Manî ew e kesê tiştê rind li dinyayê biçîne

Piştî mir navê wî namire li dinya wê bimîne

Mirovê şiyar bi xelkê re bide û bistîne

Heta ku ew rastî bi çavê xwe bibîne

Jiyan pêşî heye paşî heye

Tê tê de bimeşî ne bi kêfa te ye

Ku tu gihiştî armanca xwe

Ew kêf û jiyana te ye

Ku tu negihiştî armanca xwe

Mirî jiyana tune ye

Ji ker ehmeqtir tune dîsa ji mirovê pîs çêtir e
 Mirovê pîs naçe ba mîletê xwe
 Lê kerê ehmeq li garanê diçe ba mîletê xwe

Mirovê pîs ku malê wî pir dibe
 Mirovê rind berdide yê pîs pêrgî wî dibe

Hin mirovan buhayê wan di serî de
 Hin mirovan buhayê wan di berî de
 Mirovê buhayê wî di serî de alim e
 Mirovê buhayê wî di berî de xadim e

Sê neyarên mirov hene hew
 Yek tirs yek çikûsî yek derew
 Ji hersêyan xwe biparêzî tu baş î
 Ne poşman î li pêşî ne li paşî

Zewaca xweş ne meha hingiv e kêf bikin
 Zewaca xweş mîr û jîna xwe li hev bikin
 Maleke rind ava bikin
 Zarokên xwe bi xwendin û bi tore xwedî bikin
 Ewya meha hingiv e mîr û jîn wê kêf bikin

Wijdan hakim e heqî û neheqî hukim dike
 Ku wijdan mir heq bi wî re dimire neheqî hukim dike
 Neheqî jî mirov bi saxî dikuje riswa dike

Gunehê evîndaran çî ye ma
 Xweda tu xweşikan çêdikî
 Piştî ket bela hezkirinê
 Çima tu wî gunehkar dikî

Têkoşîn xwendegeheke winda ye
 Her kes nikarin nas bikin
 Nizanin mîrxas ji wê derdikevin

Welatan rizgar dîkin

Xurtbûna dewletê bi mîrxasiya mîletê wî
 Avakirina welatê wî bi karê mîletê wî

Pir mirov di hebsa xeman de ne
 Ewna dergevanên hebsa xeman e

Jîna xweş di sisêyan de: Tiştê te çêkir
 Hêvî te çar kir dostê jê hez kir

Jin bi fenê xwe mîr bi zendê xwe
 Tu car jin û mîr wek hev nabin
 Lê berjewendî wan digihîne hev
 Jin û mîr herdu jî ew ne xirab in

Ku çandiniya te ji bo salekê be genim biçîne
 Ku çandiniya te ji bo deh salan be daran biçîne
 Ku çandiniya te ji bo sed salî be mîran biçîne

Dilê te çeleng be ku tu dinyayê çeleng bibînî
 Bi çavên xwe nabînî bi dilê xwe dibînî

Ku dikî qîmetê peran zanibî
 Ji mirovê pîs deyn bike tê zanibî

Mirovê zan bi dilê xwe deng dike
 Mirovê ehmeq bi devê xwe deng dike
 Bi gotinê mirov ê ehmeq û zan ji hev nas dike

Te xwe da jînê wê jîn xwe bide te
 Te pişt da jînê jîn nayê li pey te

Ku wijdana mirov mir wezîfe
 Ji dil û hiş re namîne pîsî dibe kar

Ku çi bike kare bike
Mirov dibe hovê har

Mirov ne bi laşê mezin û xurt e
Mirov bi aqilê mezin û xurt e
Deh hêştiran li pey hev girêde
Zarokek serê wan dikişîne
Xelk giş bi vî rengî wan dibîne

Miletê ji bo welatê xwe pêrgî mirinê nebe
Ne millet e wê jîn ji wî milletî re tune be

Heta kûçik nemire dûvê kûçik rast nabe
Serê mar nehêncire laşê mar rast nabe

Mirovê pîs wek kulav e bi tifkirinê çêdibe
Ku gemarî bû bi lêxistinê pak dibe

Hevringa pê hiriya pez dibirin ku tif wê nekî nameşe
Ew hiriya pez nabire ku tif wê dikî dimeşe

Kûçik çiqas qelew be ji pîsî zivêr nabe
Mirovê tima wek aş e çiqas bidiyê têr nabe

Welatê pir xweş ku dostê te lê hebin
Mirovên te yên rind ên ku bi kêrî te bin

Berî tu jinê bînî tu çeka xwe hilgire
Ji ber dilê jinê meydana şer e
Pê nikarî ku ne mêrê çekdar bî tê bimire

Dostê te zimanê te ye dijminê te zimanê te ye
Ziman hespê te ye bigirî berdî bi destê te ye

Mêr dibên jin wek cixarê ne

Mirov vedixwe dişewite ji bo kêfê ne
Mirov dibên ew zirar e wer dibêne

Jin dibên mêr wek gulê ye ya bibîne wê şa be
Lê çiqas bêhna wî xweş be bê stirî nabe

Jina çê jiyan e mêrên çê çiya ne
Ma çi hewcî nîşan e çiyayên bilind xuya ne

Ku dikî dijminê xwe bikujî xwe nêzîkî wî bike
Dostê nezan neyar e tu xwe dûrî wî bike

Kûçik nabin merî keroşk nabin kerî
Cihê qul nabe berî terî nabe serî

Mirovê nezan ne li ser tişteki dixeyide
Ji ber ew nezan e

Ku tişteki da yekî ne di cî xwe de

Tiştê buha bi wî erzan e

Tiştê erzan li ba wî ne erzan e

Li ser tişteki vala xwe diwestîne

Ji ber ew nezan û erzan e

Mirovê ji diya xwe serbest çêbû ji xwe re
Ne mafê wî bibe kole ji xeynî xwe re
Mirov serbestî nexwaze kesek nabêje ji te re

Her tiştê nêr ji yê mê xurttir e
Lê gotina mê ji ya nêr xurttir e
Bes derew çiqas xurt be
Rastî ji wê xurttir e

Mirovê hişyar pêşî umr biçûk e
Lê mirovê bêhiş tim biçûk e

Mirovê zan berî têkeve belan hay dibe
Mirovê nezan piştî dikeve belan hay dibe

Helal ji heramî çêtir e
Lê heramê binamûs
Ji helalê bênamûs çêtir e

Qelesa nivîskaran ji şûrê mêrxasan tûjtir e
Xwediyê qelemê ji xwediyê şûr xurttir e
Qelem ewya dîrokê datîne
Xwediyê şûr diçe xwediyê qelemê dimîne

Ramandar dinivîsin mêrxas pêk tînin
Mafê bindestan ewna distînin

Ne şiyar e mirovê ket belayekê xwe jê derxîne
Ew mirov şiyar e ew xwe nexîne

Jina xweşik cewher e
Neparêzî wê here
Kesê parast rêber e
Yê neparast ew ker e

Ku tu bi tenê bûyî dilê xwe biparêze
Ku tu li nav xelkê bûyî zimanê xwe biparêze
Ku tu li ser xwarinê bûyî zikê xwe biparêze
Ku tu bi rê de çûyî xwe ji xelkê biparêze

Bi jinan re nekeve gotinê
Ku zora te bir wê te pîs bike
Ku te zora wê bir
Wê ji te hez neke

Birayê te ji te mezintir bû
Nezan bû bi ya te nekir bi ya wî bike

Heta tu wî bînî ser rê
Dawî tu bi ya xwe bike

Cîhana jinê mêrê wê û zarokên wê ye
Û mala wê ye li ba wê dinya tev a wê ye

Eger derew xûyê mêran e
Ji bîr nekin buhara jinan e

Mirovê xizan û nezan xwe ji xizanî xelas nake
Heta kûçik jî ne dostê wî ye ji wî hez nake

Rizq ji Xweda ye xizanî ji mirova ye
Mirov ew dijminê hev in
Xweda ne dijminê mirova ye
Mirov li dijî rizqê hev in

Mirovê xwe li ser xelkê mezin bike
Nefsa xwe ji hêza xwe mezintir bike
Ew dostên xwe kêr dike dijminên xwe pir dike
Xwe li nav xelkê kêr dike rizqê xwe qut dike

Ku em nikaribin dîwarekî lêkin
Hîmê kevin xirab nekin kevirekî li ser lêkin

Mirovê bêhiş bi zendê xwe xurt be cihê wî زندan e
Mirovê bi hişê xwe xurt be cihê wî parleman e

Ji berê de bêhişan kirine bihişan xwarine
Ji hezar pezî re ji şivanekî pêve tune
Wan dikire û difroşe pez hay jê tune

Cewher di destê bêhişan de xwê ji wî buhatir e
Lê di destê hişyaran de buhayê wî pîrr e

Mirovê neheq riya heqî nas nake wek teba
 Ku riya heqî nas bikira wê neheqî neba

Du tişt ji hev çêdibin
 Mirov bi wan pîs dibin
 Mirov xizan be nezan dibe
 Mirov nezan be xizan dibe

Henek dilpakî çêdike
 Rûtirşî neyarî çêdike

Bila mirov çav kor be dil vebî be
 Çêtir e ji dil kor be çav vebî be

Leşkerên xêrê û şerê li ber hev didine
 Li dinyayê ew leşker ez û tu ne
 Ku ez û te li hev bîn şer tune
 Lê timayî nahêle ew şeytanê mezin e

Destê kar bike li ser zikê têr e
 Ji mêvanê xwe re ew wekî şêr e

Mirov kare li ber çavan bi destê xwe neke
 Bi xeyalan bigire ser hêvî û xwezî
 Di ser xwe re çeke
 Pêş nakeve li dinyayê wê tişteki neke

Pez li dû rîryaê dimeşe
 Miryai jî li dû ker dimeşe
 Ker jî li dû şivan dimeşe
 Şivan jî ji xwedî pez re dimeşe

Zewac wek pirtûkekê tê bixwînî çend caran
 Tê zivêr bibî êdî li wî venagerî tu caran

Wijdan û mirovanî di dilê me de lê digerin
 Şer û xirabî û timayî em jê nagerin

Em kar dikin ji bo bixwin em nemirin
 Em dimeşin û kar dikin bîr dibin wê em bimirin

Karê dirust dinyayê ava dike
 Karê ne dirust malê xwedîyan xirab dike

Dinya em lê çêdibin heta dimirin tim
 Berberî û şer û kêferat û kar e
 Ji bo em kar bikin lê temen diçe zirar e
 Piştî ku em mirin yan cinet e yan jî ar e

Mirovê qels ku lê zor hat dike jê bireve
 Sed hêcetî dibîne
 Mirovê mêrxas ku lê zor hat
 Her giranî hiltîne

Gotina rast dilê mirov rehet dike
 Gotina hindik serê mirov rehet dike

Ji dijminê xwe xêrê hêvî neke
 Ji bo tu şerê wî nebînî
 Li dinyayê çi bicînî tê hilînî
 Li çi bigerî tê wî bibînî

Çar gotinên pak ji kitêbeke gemarî çêtir e
 Gotinên erzan kesê buha nakire
 Xêr tê de tune serêşî pîr e
 Jê nayê hezkirin wek bayê kur e

Mirovê jêhatî tiştê dixwaze bi kar pêk tîne
 Mirovê bêxêr û qels bi gotinê pêk tîne

Mirovê xayîn girêdayî û berdayî
Mirovê ne xayîn ne girêdayî û girêdayî

Gotina rast giyayê tal e derman ji wê çêdibin
Heywan naxwin mirov pê rehet dibin

Mirov dike pêş keve
Ji bêkêran dûr keve

Fedî û sebr û karê bêdeng xemla jinan e
Her jin nikare hilgire barekî pir giran e

Du gotinê pak û bi feyde civatê tev dihejîne
Gotinên pir û bê feyde serê xwediyê xwe diêşîne

Mirovê pîs bi peran nabe mêr
Kûçîk bi qelewbûnê nabe şêr

Mirovê pîs tu jina çê bidêyî
Wek pezê bi saxî tu bigurêyî

Sirê serketina xwe bidî dijminê xwe pêş nakevî
Wek sirê balînê baz û bahoze

Sirê xwe nedî dijminê xwe tê pêşkevi

Çeka jinan girî ye
Çeka qelsan gilî ye

Gilî karê qelsan e
Girî karê sêwîyan e
Nirnir karê jinbiyan e

Çiyayê bilind çima rê bi ser nakeve
Ji ber kes nikare li ser rakeve

Mêrê jina çê wek siwarê hespê be
Mêrê jina xirab wek siwarê kerê be

Mirovê dinyayê bixwaze wê çav birçî be
Mirovê axretê bixwaze wê dil mirî be

Te gotin kir şiyar be
Ji dijmin re bi kar be

Ku xeyidî tu sar be

Tu kes zora te nabe

Mêrê xelk neyarê wî li xelkê dixê
Yê qels ew neyarê xwe ye xelk lêdixê

Mêrê qels tiştan bi devê xwe dixwaze
Mêrê xurt tiştan bi karê xwe dixwaze

Mêrê qels çav li destê xelkê

Mêrê mêr ew dide xelkê

Bawernameya bilind edeb e mirovan bilind dike
Mirovê pak û bilind ewya tiştên rind dike

Tirsok û ehmeq û fedok pêş nakevin

Mirovê tirsok ew ditirse kar bike

Mirovê fedok fedî dike pirs bike

Bi ehmeqî jîna xwe tev pûç dike

Mirov tev ên mirinê kesek tune namire
Mêrê mêrxas di jînê ewya bes carekê dimire
Mêrê bêkêr û tirsok ew rojê carekê dimire

Diz wê bênamûs û binamûs hebe

Dizê bênamûs ê dora xwe be

Dizê binamûs ê dûrî xwe be

Gur bi şev beratê di kuje direve darê
 Sibê kûçik vedihewin tîn hawarê
 Her yek dibêje min kuştî li hev nakin bi parê
 Kûçik li ser şer dîkin bi rojê û êvarê

Sê nîşanên dijwar hene yê bike
 Yê xwe li ser gotina derew kerr bike
 Yê li ser mirovê pak derewan bike
 Bi cîranê xwe karê pîs û xirabî bike
 Dijwar e ew her tiştên pîs wê bike

Mirovê li xelkê sî bike divê ew neşewite
 Ne li xelkê sî bike ew bi xwe bişewite

Mirov ji diya xwe dibin wek hev digirîn
 Çima em mezin dibin hinek dikenin hinek digirîn

Mirovê mîr li ber kesan nagere
 Tiştê divê wê ew bibe wê here

Mirovê xiznedar pere li ba wî wek ka ye
 Xizne tijî berîka wî vala ye

Qaz êvarê radikevin xwe didin ser nîgekî
 Yek jî dibe zîrevan ew jî li ser nîgekî
 Qazan gotin rovî hat karê me xelas bikî
 Yê zîrevan ji wan re got wê kî min xelas bikî

Siyaset tayekî pir zirav û dirêj e bê dawî ye
 Divê nexewine dijmin nizanibe li ku ye
 Ew neqete tim karê pir li dû ye

Heqî û rastî wek çavê rojê xuya ne
 Lê her kes nikare lê mêze ke giran e

Gel avayî dîrok e bîngêh bê hev nabe
 Eger bîngêh tune be avayî li ser lînabe

Biryara mirovê bîaqil di destê wî de ye
 Biryara yê ehmeq di destê xelkê û jina wî de ye

Li erda herî siwarê ker ji siwarê taksiyê bezatir e
 Ji ber taksî nikare bimeşe herî pir e

Di xanîkî ser negirtî de rûnî bila li gund be
 Ji qesreke li bajêr çêtir e cîranê te nerind be

Her nexweşî bi dermanan derman dibe
 Lê mirovê neheq bi zorê derman dibe

Ku dikî dilê min xweş bikî gotinên xweş bide min
 Ewna buhara dîlan e tê xweş bikî dilê min

Pesnê ehmeqan bidî tê wî har bikî
 Pesnê zana tu bidî tê wî kar bikî

Ji bo malê wê jinê bînî tê kole bî
 Ji xwe zantir jinê bînî tê winde bî

Kesê xwe nas bike guh nade gotinên xelkê
 Devê xelkê ne cizdana peran e
 Mirov bigire û têxe berîka xwe nayê girtin
 Ne cizdana meran e

Mal ne yê kesê mal pir bike û veşêre
 Mal yê kesê hin bixwe hin veşêre

Em her yek li ser jîna xwe digirîn
 Lê em tu car li ser jîna hevdu nagirîn

Her yek ku ber mala xwe pak bike
Mirov ewya dinya hemû pak dike

Gava em sax in em şerê dinyayê dikin
Gava em dikin bimirin gazî dinyayê dikin

Ku dikî mîrê jina xwe bî bi bûkanî
Pesnê wê nedî
Heta pîr bû ku baş ma dawî pesnê wê bidî

Roja teng wek şeva reş bi xwe ye
Xwe li ber bigirî bila bişewitî
Ronî bikî rohnî te ye

Kilîta berî hev naskirinê silav û cixare ye
Merheba pîr ji xwediyê xwe re
Mêvanên bêxêr tîne bêhûde ye

Şivanê çê wê pezê wî gur nebin
Şivanê xirab wê pezê wî pîr nebin

Divê mîr bî pîr dirust bî ji bo
Xelkê di ser xwe re nebînî
Ku ne wer bî li nav xelkê
Tê di bin lingan de bimînî

Çi tiştî bidî xelkê comerdî ye
Welatê xwe û jina xwe bidî xelkê
Ne comerdî lê bênamûsî û pîsîtî ye

Mirovê pîs çiqas qenciyan pê bikî ew dimire
Rast nabe ji ber ew xwar e mar ku mîr xwar dimire

Mirovê bi rastî û sozdarî bi xelkê re kar bike
Dibe ortaxê malê wan mal û xwediyar kar dike

Nebêje mezinbûn û bilindî di jînê
Deh hêştiran bi hev girêdî
Ker serê wan dikişîne

Gotina xweş ji dilê pak derdikeve
Ji gemarê hilma xweş dernakeve

Felsefa mezin mirov karê rind bike
Bi karê rind xelk tev ji wî hez bike

Heq û rastî wek rojê xuya ne nayên veşartin
Lê em ne rast in xwe wana vedişêrin nayên veşartin

Çiyayê bilind ji cihê xwe rabûye çûye
Cihekî din bawer bikin
Lê jin li gunehên xwe mikur
Hatine bawer nekin

Diyên şehîdan jî şehîd in bê gune ne
Şehîd şehîdên welatê xwe ne
Diyên şehîdan şehîdên lawên xwe ne

Hêrsa mirov wek bablîsokan bibînî
Xwe li ber bigirî tê li cî xwe bimînî
Xwe li ber negirî tê li ber herî
Tê wîda bibî nemînî

Çiyayê bilind xuya ye ne hewcî nîşan bidî
Zêr kanekî buha ye ne hewcî erzan bidî

Bi dilê xwe tiştan hukim neke tê şaş herî
Bi aqilê xwe hukim bike tê rast herî

Çiqas tişt dîr bin ji aqil re ne dîr in

Bî saroxan çerxa felek dibhûrin

Ne wek teyr bî bi perrên xwe tu xweşik bî

Ne artîst bî bi makyajan tu nazik bî

Bî finas û kiryarên pak tu xweşik bî

Ji mirovê çikûs re gotin kî mêr e

Yê çikûs got ê kar bike mal pir bike

Sebr bike û jê nexwe heta bimire ew mêr e

Zanyarî bi biçûkanî di dilê wî de tê çandin

Tovê wî tu car namire li her zevî tê çandin

Ew berdide mirovan li her deran tê xwendin

Mirov tazî be laşê wî ne veşartî be

Çêtir e ku sirê wî ne veşartî be

Yekî ji yekî re got dijminê te tune ne

Got na ji ber dostên min î pîs tune ne

Dermanê ehmeqan tune derman ji wan dûr kevî

Ji wana dûr nekevî tê di bela wan kevî

Yê xirabî nekiribe wê wijdana wî rehet be

Kare li ber dengê topan rakeve bêminet be

Mirovê bibêje wê tim roj ji min re xweş bîn ew dîn e

Mirovê tim bixwaze mal pir bike xemgîn e

Mirovê li ser xelkê bigirî bi şîn e

Mirovê dil dexes ji xelkê re bi kîn e

Mirovê xwe li ber tengî bigire bi vîn e

Bextiyarî ne rengê e mirov jê re kar bike

Bextiyariya mezin wijdana mirov temam be

Xirabî xelkê neke li mirov rehmê bike

Xişm ji sê tiştan tê xwe li ser xelkê re bibînî

Ji zulmê û nezanî xişm çêdibe divê hilînî

Nebe nezan li rastî bigere divê mirov zane be

Li rastî negerî heta sax bî wê rastî veşartibe

Bawer bikin şêr birçî bimîne

Bawer nekin kûçik birçî bimîne

Dema mirov birçî be nan buha ye

Dema mirov têr be zêr buha ye

Mirovê jêhatî û karker nan li pey wî direve

Mirovê bêkêr û qelp nan ji ber wî direve

Mirovê bîaqil ne hewcî şîretan li wî bikî

Mirovê ehmeq ne hewcî şîretan li wî bikî

Mirovê bîaqil hewcî şîretên te nake

Mirovê ehmeq guhdarî şîretên te nake

Goştê xav ku neşewite nabirije

Tas xwar nebe av jê tu car narije

Zarokê biçûk birçî nebe namije

Ku ba kerr be dar ew tu car naheje

Derdan ji derd pêketiyan pirs ke

Derban ji derb lêketiyan pirs ke

Şewatê ji arvêketiyan pirs ke

Tiştan ji pêşketiyan pirs ke

Ku dijminê te bi te şêwirî lê şîretên rind bike

Tu dilê xwe rehet dikî tu dilê wî pak dikî

Tu neyartiyê ji orta xwe û wî radikî

Her xirabî pêdikî tu her rindî çar dikî

Mirovê rind dimire li mirovê pîs venagere
 Lê bi dîrokê li mirovê pîs vedigere
 Mirovê pîs û rind ji dîrokê nav nare
 Dîrok ewya ne bi zêr û ne pere

Ew mîletê zimanê wî wînda bibe
 Ew ziman xwediyê wî wînda dibe
 Bi zimanê xwe deng nekî nebêje ez Kurd im
 Namûs û mîlet ez tev bi berdim

Ku ne av be dar nabe dar
 Ku ne çakûç be mîx naçe xwar
 Bi kepek lê nabe dîwar
 Ê mir ji xew nabe şiyar

Mirovê navê xwe di dîrokê de dixwaze
 Li dinyayê rehetî nabîne di jînê
 Mirovê li dinyayê mal û peran bixwaze
 Wê ew mirov li dinyayê rehetî bibîne
 Ew mirov li dinyayê mal diçe nav namîne
 Mirovê dîrokê ew ji dinyayê diçe nav dimîne

Roj bi dest nayê girtin
 Bi ker xezal nayê girtin
 Bi şevê roj tê girtin
 Bi hesp xezal tê girtin

Mirovê heywan û zarok jê hez bike
 Xweda ji wî mirovî hez dike
 Mirovê ji heywan û zarokan hez bike
 Ew mirov ji Xweda jî hez dike

Mirovê bîaqil û bi hest kê mî xelkê be
 Xwe kê mî dibîne

Mirovê ehmeq û bêhest kê mî xelkê be
 Xwe kê mî nabîne
 Lê ew xwe kê mî nabîne xelk wî kê mî dibîne
 Bi çavê xwe tiştan dibîne

Çavê mirov nebîne rû fedî nake
 Xesûya bûkê gewaze be bûk jê fedî nake

Mirov nebe sofiyê karê xwe
 Wê ew pêş nekeve bi karê xwe

Timahî mirovan çikûs dike
 Çikûsî mirovan pîs dike
 Pîsî mirovan bênamûs dike

Mirovê rind piştî mir ew nemirî
 Mirovê pîs berî bimire ew mirî
 Ji jînê pêve kes li ser wî nagirî
 Mirovê rind xelk li ser wî digirî

Mirovê bi derewan gotinên xweş dike
 Lê di pey re li nav xelkê rûyê xwe reş dike
 Piştî buhurt nikare ew tişt bike
 Derewên xwe nikare ew rast bike

Mirov çima em tim li hev wer dikin
 Bêbext in xwe rastî li ser kerr dikin
 Timah in em bi hev re tim şer dikin
 Malê dinyê em tim ji bo pîr bikin
 Malê dinyê piştî ku em pîr dikin
 Dimirin ji dinyayê bi car bar dikin
 Piştî ji dinyayê ku em bar dikin
 Tişteki bi xwe re nabin malê ku em pîr dikin
 Di bin axê de ji dinya gelo em çi çar dikin

Xizanî dilê mirov kor dike
 Dostê mirov ji mirov dût dike
 Dostan ji nedostan mirov nas dike
 Piştî ku ket mirov nû xwe nas dike

Zêr wijdandiza pîsan e
 Dermanê miflisan e
 Hewesa çikûsan e
 Sitara bênamûsan e

Mirovê navê xwe di dîrokê de dixwaze
 Li dinyayê rehetî nabîne di jînê
 Mirovê li dinyayê mal û peran bixwaze
 Wê ew mirov li dinyayê rehetî bibîne
 Ew mirov mal diçe nav namîne

Çiqas teyr bilind here
 Ilem wê ew dakeve
 Çiqas şiyar bimîne
 Ilem wê ew rakeve
 Mirov çiqas dût here
 Ji dinya dernakeve
 Çiqas jîn be ilem wê
 Di gorê de rakeve

Mirovê ji merî pîs dût dikeve
 Xêra wî tune ji şerê wî dût dikeve
 Bê xem û derd ew radikeve
 Lê ka ew meriyê vî tiştî li berkeve

Mirov heye ditirse
 Piştî wî tune ditirse
 Piştî wî hebe natirse
 Wê xelk ji wî bitirse

Mirovê dostê xwe ji dijminê xwe nas neke
 Ew mirov xwe nas nake rastî ji nerastî nas nake
 Nikare tişteki çêbike ew çê nake xirab nake

Dîroka rast li mirov rehmê nake
 Mirovê nerast li mirov rehmê nake

Tirs serê mirov dadixîne
 Mêranî serê mirov hiltîne

Mirovê helal malê heram bixwe li wî nayê
 Mirovê heram malê helal bixwe li wî nayê
 Mirovê heramxwer wek kela şîr zû radibe zû dadikeve
 Mirovê helalxwer ew radibe danakeve

Koledarê mirov ê mezin nezanî
 Yê alî koledarê mirov dike xizanî
 Zanebûn serê mirov rast dike
 Xizanî piştî mirov xwar dike

Dem ji demê fedî nake
 Dinya ji herduyan fedî nake
 Mirov ji wan fedî nake

Birîna mirov çiqas kûr be bi derman ew lihê m dibe
 Lê ku cam dişikê ew bi derman lihê m nabe
 Mirov çiqas xew giran be rakeve wê ji xew rabe
 Lê mirov mir ku ket gorê tu carî ji xew ranabe

Êşa dil pîs e lê dilreşî pîstir e
 Êşa dilêşê pir e dilreşî şer pir e
 Li ba kesê bi wijdan êş ji şer çêtir e
 Li ba kesê bê wijdan şer ji êşê çêtir e

Mirovê wijdan mirî gunehê kir

Ket hebsê heta bimire di hebsê de ranakeve
 Mirovê wijdan sax be wijdana wî dikeve hebsê
 Di hebsê de dimîne heta xwediyê wî bimire di gorê de
 rakeve

Hebsa mezin xizanî
 Koledarê mezin nezanî
 Nezanî dilê mirov kor dike
 Xizanî mirov ji xelkê dûr dike

Mirovê rind ku merî wî ket roja teng wî radike
 Mirovê pîs roja fireh merî xwe dixîne pêl dike
 Ji bo wî nehêle wî bi car winda bike
 Lê nizane li nav xelkê ew xwe winda dike pêl dike
 Kêm û pîs û erzan û bêxwedî dike

Namûs ne bes mirov mala xwe û jina xwe biparêze
 Namûs ew e welatê xwe û miletê xwe biparêze
 Ku welat neyê parastin mal û jin jî nayên parastin

Mirov heta nefikre ew gotina xwe neke
 Heta mirov pêş xwe ew wî erdî nebîne pêl neke
 Rastî li dinyayê nema dîsa derewan neke
 Wê ew xwe rehet bike wê ew rûyê xwe reş neke

Mêrê qels ku zor hat ser çeka wî gilî ye
 Jina qels ku zor hat ser çeka wê girî ye
 Jina xurt mêrê xurt jê çêbiye
 Bi mêranî heqê xwe bi zor biriye

Mirovê çav vebî dil kor rojê dibîne tişteki din nabîne
 Mirovê çav kor dil vebî rojê nabîne lê her tiştî dibîne

Ku xurtî hat meydanê edalet xwe vedişêre
 Heta ku xurtî nê derkeve newêre

Mêranî mirov xuya dike
 Tirs ew mirov winda dike

Mirovê ji xew rabû ew mirov ne şiyar e
 Mirovê ku nexape ew mirov şiyar e
 Mirov ji xwe re hem dost e hem neyar e

Tiştê tune li dinyayê mirov wî çêneke
 Şerm e mirov ê nû ji yê kevin çêtir çêneke
 Eger ew ê nû ji yê kevin çêtir çêneke
 Divê biparêze yê kevin jî xirab neke

Ku dilê mirov ne rehet be
 Bila dinya tev cinet be
 Wê bi mirov bêqîmet be
 Mirin bi wî biqîmet be

Malxwê malê ku nezan be
 Wê kufleta wî xizan be
 Xwendin bê pere nabe
 Wê paşketî pir nezan be

Ew gelê ne serbixwe be
 Ew ne li ser axa xwe be
 Wê ew ji hev pergende be
 Dawî ew gel wê tune be

Mêrê tirsok ji xwe mêtir
 Nebîne dibe mêr
 Cihê ku şêr lê nebe
 Kûçikê har dibe şêr

Zarokê biçûk kaset e
 Vala be deng nayê te
 Xirab dagirî tê dagirî

Ku rind dagirî tê dagirî
 Guneş ne li ser wî ye
 Guneş ê dagirtî ye
 Yê wayî ji nezanî
 Çi dagirî wî tu zanî
 Ku buha yan erzan e
 Dawî kaset xuya ne

Dijmin çiqasî biçûk be mirov wî biçûk nebîne
 Serê mirov kevirê biçûk ew kevir dişikîne
 Mirov bi şev bimeşe divê pêş xwe bibîne
 Wê ew mirov bikeve bi şev pêş xwe nebîne

Dîk li nav mirîşkan dîk e
 Lê li ba rovî ne dîk e
 Li ba mirîşkan mêrxas e
 Li ba rovî pepîk e

Pere wek baranê dibare
 Ew li her cî dibare
 Li cî bilind nasekine
 Ew li cî nizm disekine

Li vê dinyê pere li ku be cinet li wir e
 Xizanî li ku be cehnem li wir e

Mirov diçin dixwînin
 Şehadeyên bilind distînin
 Hin ji wan dibin hov
 Hin jî dimînin mirov
 Rind dinyayê ava dîkin
 Hov dinyayê xirab dîkin

Xwedê mal dide mirovê bîaqil
 Lê berê aqil dide mirovê bîaqil

Di pey re mal dide mirovê bîaqil
 Ew mal bê aqil nabe
 Aqil bê Xweda nabe
 Lê ew mal ne her tişt e
 Lê aqil ew her tişt e

Mirovê xwedanenas ku birûsk û ewran dibîne
 Ku ewr dike reqîn ditirse eşhedwelê hiltîne

Mirovê baş û xîzan mirov e
 Zengîn û pîs kar dike ku diçe ser karê xwe
 Dibe êxsîrê wî ji bo jin û zarokên xwe
 Ji bo derxe nanê jin û zarokên xwe

Malê xelkê bi zor bibî pars ji wî helaltir e
 Malê xelkê bi zor bibî ji parsê binamûstir e
 Lê pars bênamûsî ye û zor bêwîjdanî ye

Mirov xwe pîr mezin dibîne
 Ew xwe nizane ji ku derdikeve
 Ew xwe mezin nabîne zanibe ji ku derdikeve
 Ew xwe nizane ji du cî mîzê derdikeve

Ji bo namûsê û heq bitirsî tirs mirov bênamûs dike
 Li ber nemerdan xizanî piştî mirov xûz dike
 Mirov li ba xelkê bê ûd û çikûs dike
 Piştî pîr bû yan parsê yan diziyê dike

Zor bê mêr û bê zêr nabe
 Mêr jî bê merî û bê zêr nabe
 Ne xwarin be mirov ji hilmê têr nabe
 Ne çekdar bî bi dijmin re qet şer nabe

Mirov mirovê xweyî rind
 Wek çekeke rind zeyt bike rahêje

Mirovê mirovê wî pîs be
 Wek çekeke pîs zeyt neke bavêje
 Mirovê rind wek çeka rind e
 Di şer de mirov ji dest dijmin xelas dike
 Mirovê pîs di şer de mirov xelas nake dide kuştin winda dike

Mirovê bêvac zimanê wî dijminê wî ye
 Mirovê ehmeq aqilê wî dijminê wî ye

Yê kincên dijminê xwe li xwe ke
 Bi zimanê dijminê xwe deng ke
 Navê dijminê xwe li xwe dike
 Ew bi xwe şerê xwe dike
 Alî dijminê xwe dike
 Dijminê wî tune ye
 Ew bi xwe dijminê xwe ye
 Ew bi xwe xwe dike
 Ne hewcî dijmin wî bikuje

Mirovê mêrxas û zan xwe mezin dibîne dijminê xwe biçûk
 dibîne

Mirovê tirsok û nezan dijminê xwe mezin dibîne xwe biçûk
 dibîne

Ew tu car nagihe mafê xwe wê ew tim bindest bimîne
 Ji ber çav vebî dil kor e çav dibîne dil nabîne

Mirovê mîr û comerd bi peran û bi rican xwîna mêran sax
 dike

Mirovê nemêr û timah ku tiştê dikire bi rican wî erzan dike

Bi destekî du zebeş nayên rakirin
 Bi du destan çar zebeş tên rakirin
 Bi du nezanan nezaneke nayê şiyarkirin
 Bi zanayekî miletek tê şiyarkirin

Ê dijminê xwe bikuje
 Divê bi wijdan bikuje
 Divê ewya zû bikuje
 Zû bikuje yek kuştin e
 Zû nekuje du kuştin e
 Yê wer neke wijdan tune

Ku nexweşî bê derman e
 Mirin ji wî re derman e
 Bi derman ê rehet nebe
 Bi mirinê rehet dibe

Mirovê carekê bixape şîret û pêşketin e
 Mirovê du caran bixape ehmeqî û paşketin e

Mirovê rind merî merî xwe ye
 Mirovê pîs merî berî xwe ye
 Malê dinyayê tev ê meran be
 Merî binamûs bê merî nabe

Mirov bêbextiyan dike
 Qedirê xwe kêr dike
 Ew dostên xwe kêr dike
 Dijminên xwe pir dike

Mirovê ne kêrî xelkê be
 Wê ne bindestê xelkê be
 Ne wê bindest be wê wek xelkê be

Mirovê qels heqê xwe bi gilî dixwaze
 Zarokê biçûk heqê xwe bi girî dixwaze

Mirovê xelk heqê wî nede
 Bi şer heqê xwe bistîne
 Heqê wî ji xelkê re ye ji wî re ye

Mirovê bitirse heqê xwe nexwaze
Heqê wî ji xelkê re ye rûreşî ji wî re ye

Timahî mirov çikûs dike
Çikûsî mirov pîs dike

Çaxa mirov mal pir dike
Mal mirov ne dirêj ne kin dike
Nefsa mirov mezin dike
Hevalên kevin jê dûr dike
Ew hevalên nû çêdike
Hevalên kevin ji bîr dike

Ji dara ketî ber çênabe
Ji jina pîs mêr çênabe
Erdê gemar zad pak nabe
Ji kera mê hesp çênabe

Li ba nezanan her zer zêr e
Li ba zanan tenê zêr zêr e
Bi gotinan her kes mêr e
Lê bi rastî ne her kes mêr e

Mêrê jin ne ji mala mêran
Zarok nabin wekî şêran

Şêr bi lepên xwe xurt e
Rovî bi xapên xwe xurt e
Gelo ji wan kî xurt e
Şêr xurt e yan rovî xurt e

Mirov li hespê xelkê siwar be wê peya be
Yê li ber dîwarê xelkê rûne wê ew rabe
Yê li merî xwe nepirse wê winda be

Mirov çaxa birîn bû bi axînan çênabe
Birînê derman nekî ew birîn rehet nabe

Mirovê pîs bi dermanan rind nabe
Çiqas lêxî bi lêxistinê rast nabe
Dermanê wî ew nemîne winda be

Dijminê mirov tirs e
Rêberê mirov pîrs e

Buhayê mirov ne bi malê pir e
Buhayê mirov bi ramana pir e

Mirovê birçî wijdan heye
Lê nikare pîj bike
Ew wijdan dide alî
Bi dizî xwe têr dike
Ew mirov ne pîs e
Yê pîs wî birçî dike
Her mirov wijdan heye
Lê birçîbûn wer dike
Yê birçî sebr nake
Divê ew dizî bike

Her tişt bi peran tê kirîn
Lê namûs ji du mirovan nayê kirîn
Ji mirovê binamûs nayê kirîn
Ji mirovê bênamûs nayê kirîn
Ji ber ê binamûs nafroşe
Bênamûs li ba wî tune bifroşe
Namûs ji herduyan jî nayê kirîn

Her tişt kevin bûn erzan dibin
Lê mirovê dîrokê û zêr
Her kevin dibin buha dibin

Tişt hene nû ne erzan in
Mirov hene sax in erzan in
Nema herdu buha dibin

Gotina yê zan û rast bi ehmeqan giran e
Ji ber ehmeqî nexweşî şîret jê re derman e
Mirovê zan nexweş bû derman jê re derman e
Nezanî jî nexweşî ye zanbûn jê re derman e
Ji ber ker nabe mirov ne bi hewcî derman e
Xweda mirov mirov da ew bi hewcî derman e

Mirovê pîs rindî ji wî çênabe
Ne yê pîs be yê rind qîmet çênabe
Bi kesê qelp tu avayî lênabe
Ne yê xurt be barê giran ranabe

Barê giran ne çîwalan tu rakî
Barê giran barê millet tu rakî
Ne xwenda bî tu wî barî ranakî
Li nav gelan nikarî maf xuyakî

Bi çêlîka her heywanan tê lîstin
Bi çêlîka mar tu car nayê lîstin

Dîndar ew e mirov xirabî neke
Ava bike ew tiştan xirab neke
Li ser heqî wijdana xwe çeneke
Heqî heq ke ew neheqî heq neke
Bi wî xweş neyê ewya bi xelkê neke
Şer namîne derî xêrê wê veke
Ne nimêj ke derî xirabî veke
Ne bi selef çentan tije pere ke

Du heywan xwedî nabin
Gur û mar kedî nabin

Herdu tu car rast nabin
Heta sax in wê wa bin
Bî mirov re dost nabin
Wê çelîkên wan jî wa bin

Ku ne xurt bî yê koledar tu car ji te nagere
Lê gava tu xurt bibî dîrok li te ew vedigere
Mafê teyî ku winda bû ew maf li te wê vegere
Zîrz koledarê xwînmij wê ji ser te bar ke here

Mirovê xwe di ser xelkê re bibîne
Wê bikeve di bin lingên xelkê de bimîne
Mirovê xwe di ser xelkê re nebîne
Ku ket wê xelk wî hilîne

Derew mirov pîs dike
Timahî mirov çikûs dike
Tirs mirov bênamûs dike
Xizanî mirov xûz dike

Heta kûçik can tê hebe
Dûvê kûçik wê rast nebe
Kûçik wekî şêr wê nebe
Wê ew li ser koka xwe be

Ew ne şer e şerê şerê vemirîne
Şer ew şer e şerê xêrê vemirîne
Ew ne mîr e ê şer bike li pey xelkê bimîne
Ewya mîr e yê şer bike xelk li pey wî bimîne

Dîrok ne malê mirov e
Dîrok ew navê mirov e
Mirov heye mal pir e ne mirov e
Mirov heye mal tune lê mirov e

Yê gotina xelkê pir bike
Ew dostên xwe kêr dike
Ew xemên xwe pir dike

Bi zêr namûs nayê kirîn
Bi zêr wijdan tê kirîn

Mirov dimire tim li dinya namîne
Lê yê pîs mir li dinya navê wî pîs dimîne
Ku yê rind mir li dinya navê wî rind dimîne
Dî dîrokê de xelk wan herduyan dixwîne

Dawetê çêkî dawet ew bi tenê çênabe
Miriye te mir pir zor e ew bi tenê ranabe
Miriye te mir divê xelk ew pir bi te re rabe
Yê mirî û yê zindî tu car bê xwedî nabe

Mirovê rast ew gotina xwar nake
Mirovê xwar ew gotina rast nake
Mirovê zan gotina xwe çenake
Bi gotinê nexweşikî derman ke

Mirov ne gemarî be hilma genî ji wî nayê
Mirovê ne pîs be karê xirab ji wî nayê
Derî xirabî vedibe yê rind wî derî digire
Mirovê pîs derî nagire ji bo xelk li ber bimore

Mirovê li nav jinan pesnê xwe bide
Û nav di xwe bide ew ne mêr e
Mirovê di şer de nav di xwe bide
Şer bernede nereve ew mêr e

Yê rindî biçîne wê rindî hilîne
Yê pîsî biçîne wê pîsî hilîne
Yê mir li dinya ewya namîne

Mirovê rind be nav rind dimîne
Mirovê pîs be nav pîs dimîne
Wê dî dîrokê de xelk tim bixwîne

Tişt çênabin bi zikrê û bi lavan
Tişt çêdibin bi xwendin û diravan

Mirovê rind û dîndar Xweda di bîra wî de ye
Mirovê kafir ku tirsîya Xweda di bîra wî tê
Ji ber ew karê xirab ewya bi kêrî wî tê
Karê rind bi wî xweş nayê xirabî xweş bi wî tê

Temen nayê firotin zengîn bikirin
Wê xizan bimirana zengîn nedimirin

Her tiştê rast li ba mirovê rast şîrîn e
Lê gotina rast bi mirovê nerast ne şîrîn e
Mirovê xwar pir ji rastiye ditirse
Ji rastiye ew tu kar nake li xirabiyê dipirse

Bi mirovê ehmeq re deng bikî
Divê xwe jê re hazîr bikî
Yan bi wî re şer bikî
Yan xwe li ber kerr bikî

Her tişt ji mirov nayê xwestin
Lê rindî ji mirov tê xwestin
Mirov her tiştî nikare bike
Lê ku bike kare rind bike
Lê mirovê rind kare rindî bike
Mirovê nerind nikare rindî bike

Însan û heywan rizqê xwe dixwin
Lê kulî rizqê xwe û xelkê dixwin

Kûçik ji gur xuya nabe
Ewya bi kar heta rabe
Wê gur serbest li ser çiyar be
Wê kûçik li ber deriyar be

Mirov ne bi umrê mezin e
Mirov bi aqilê mezin e
Mirovê bîaqil çî ew mêr e çî jin e
Jin heye pîr bîaqil e
Mêr heye aqil tune

Pêşkêşê mirov ker be
Mirov wê hal heder be
Car heye ker rê nas dike
Yê ehmeq rê şaş dike

Mêranî bi nezanî ew ne mêranî ye
Xwediyê xwe winda dike ew malwêranî ye
Zane be ew nekeve ew kar mêranî ye

Çîwalê qul tije nabe
Berîka parsekan tije nabe

Ku roj hiltê dimeşe
Dîrok pê re dimeşe
Umr li pey dimeşe
Heta mirov pîr dibe
Pel ji darê diweşe

Mirovê bîaqil wek giyayê nerm e
Ku ba xurt tê ew xwar dibe
Ku ba diçe ew rast dibe
Mirovê ehmeq wek giyayê sert e
Ku ba xurt tê xwar nabe
Ew zû dişikê ew ji erdê ranabe

Şeytan bes bi gotinê hew
Ji bo çî şerkî şeytan dibe ew
Şeytan timahiya mirov bi xwe ye
Timahî nebe şeytan tune ye

Mirov dikeve avê difetise
Masî ji avê derdikeve difetise
Masî li nav avê jîn dibe
Mirov li ser erdê jîn dibe
Xwarina mirov di erdê de ye
Xwarina masî di avê de ye
Mirov di avê de fetisî masî wî dixwe
Masî ji avê derket fetisî mirov wî dixwe

Mirov zewicî lawekî wî çêbû
Nebêje lawekî min çêbû
Heta mezin bibe binê
Ji wî çî çêbû

Pere bi helalî pîr nabe
Mirovê parsek tîr nabe
Mirovê heramxwer
Çav ji peran tîr nabe
Mirovê parsek ji gerê
Aciz nabe

Mirovê bi mirovê ehmeq re deng bike
Yan xwe li ber wî kerr bike
Yan bi wî re şer bike

Sê tişt hene jê bitirs
Çikûsî derew û tirs

Her mirov li dinyayê bavê zarokê xwe ye

Lê mirovê rind û zan ew bavê milletê xwe ye
 Diçe kîderê millet bi serê wî sond dixwe
 Yê pîs diçe kîderê millet bi gotinên pîs lêdixe

Mirovê mêrxas û azad li dinyayê
 Ew carekê dibe carekê dimire
 Lê mirovê tirsok û bindest
 Carekê dibe li dinyayê her roj dimire

Tirs ew mirov pîs dike
 Timahî mirov çikûs dike
 Pîsîtî mirov bênamûs dike
 Nezanî rê li ber mirov şaş dike
 Xizanî jî mirov ji xelkê paş dike

Dinya ew xap û xan e
 Mirov pîr çûn hin mane
 Yê mirin ne xuya ne
 Yê mayî jî mêvan e

Mirov çaxa pîs dibe
 Ewya wek kulav bibe
 Bi pêlkinê çêdibe
 Bi lêxistinê pak dibe

Li ba mirovê binamûs
 Namûs ji her tiştî bihatir e
 Li ba mirovê bênamûs
 Pere ji her tiştî bihatir e
 Mirovê binamûs wijdan bi peran nayê kirîn
 Mirovê bênamûs wijdan bi peran tê kirîn

Helbestên Şîretan

Dîwana Dehem
 [10]

Beşê Duyem [2]

Te malê xwe spart dizan wê here pey nekeve
Te sirê xwe da dijminê xwe tê bikevî
Lê careke din nekeve

Malê te û sirê te û namûsa te wek hev e

Mêr ji wî mêtir tune ku xwe kerr kir
Heta hêrsa wî dê bû xwe girt û guneh nekir

Ew helbestvanê xwariyê bibîne rastiye nebêje
Yan xayîn e yan minafiq e yan derewîn e
Rastiye nabêje

Maf nexweş e derman bikî wê nemire
Zor derman e mirov kare pê bigire
Herçî kesê ku dest kin be pepûk be
Wê mafê wî wer bê xwedî wê bimire

Dostaniya rast kêr e ji ber mirovên bi rûmet dixwaze
Rûmet barekî pir giran e her kes di rojên teng de
Nikare hilgire wê di bin de raze

Li ba mirovê bênamûs zêr buhayê wî pir e
Lê li ba mirovê binamûs xiramek namûs
Ji tonek zêr buhatir e

Derew ji qelsîti çêdibe
Qelsîti ji pîsîti çêdibe
Mirovê mêr çî bixwaze wê bike
Ne hewcî ew derewan bike

Ji ber çî stêrk li ezmanan xuya dikin
Ji ber ku roj diçe ava li cî ku pisîk
Tune mişk şêr in xar dikin

Ji bo çî mirovê dilovan bê hêsir nabe zû dikele

Ji ber çî hêsir di dilê wî de tune
Hêsir wek kilsê ye avê lênekî nakele

Bilbil evîndarê gulê ye tim li gulê dipirse
Qasî ji gulê hez dike ji striyên gulê natirse
Pir strî wî diêşîne ew bi êşê nahise

Bêhnkirina gulê xweş e lê jêkirina wê ne xweş e
Ji ber di wê de strî hene gul hişk dibe diweşe
Strî dimîne hilma striyan ne xweş e

Şeva tarî erdê herî mirov bimeşe
Ehmeq e li pêş xwe nenêre
Piştî ku ket rabû ser xwe wê li pêş xwe binêre

Dehşikê kerê ji diya xwe nû çêdibe
Hesp nagihe wî ku mezin bû li pey diya xwe dimeşe
Ku mezin bû ew nameşe ew bi daran dimeşe

Gotina kin bi zanebûn bi feyde ye
Serê xwediyê xwe naêşîne
Xwediyê wê pê bilind dibe
Civat feydê ji wê dibîne

Ji kûçik re gotin tu li ber derî mirovî
Xwarina pîs dixwî rûmet ji te re tune
Çîma wek gur naçî ser çîyan
Xwarina pak bixwî got ne cî bav û kalê min e
Ez nikarim ev kar ne karê min e

Ku mirov kitêbek xwend ji wê fêr nekir
Wek di xewa şîrîn de be
Mirovek ji wî re çîrokekê bibêje guhdarî nekir

Mirovê stembarî nedîbe

Ew nizane rehmê li stembaran bike
Zor û stem pir pê xweş e stemkarî kare bike

Derdan ji derd pêketiyan pirs ke ew zane
Ew mirovê êş nedîbe ew bi êşê nizane

Dînê kirasê xwe qetand her kes zane ew dîn e
Lê berî kirasê xwe biqetîne mirov zanibe ew dîn e

Bi xencera xayînan mirovên dirust dimirin
Lê wijdan û bawerî û umêda wan namirin
Dimînin sax heta dinya hebe navê wan namire

Mirovê ereqê vexwe xwe ji derd û xeman diparêze
Lê nikare xwe ji bêhişî û bêexlaqiyê biparêze

Ji mirovan kesek bê feyde tune ye
Heta mirovê pîs ji feyda wî heye
Bi wî mirovê pîs mirovê rind tê naskirin
Ku ne mirovên pîs bin mirovên rind nayên naskirin

Rewşenbîrî çirayek e di destê mirovê rewşenbîr de ye
Pê ronahî dide xwe û xelkê rohnî ji nêzîk û dûr de ye

Mirovê tiştêkî biçûk çêke û bikene
Wek şekirekî bide zarokekî biçûk
Kêfxweş bibe bikene

Bi derewînan gotina rast pir mezin e
Ji devê wî dernakeve
Lê gotina derew biçûk e zû derdikeve
Ji ber derew ne mezin e

Mirovê pîs ku dike bi yekî qencyê bike
Ew wek guneheke mezin bike

Ji ber ew neqencyê qenc dibîne
Bi wî zor e nikare ew qencyê bike

Mirovê heramxwer bi xwarina helal nexweş dikeve
Ew bi xwe heram e wek jehrê bixwe nexweş bikeve

Xêrê ji mirovê pîs re nexwazî
Wê şer neyê ber deriyê te
Ji wî re şerê bixwazî
Wê xêr bê ber deriyê te

Kilîta pê derî vekî xelkê bixapînî derew in
Mirovên dilpak bi derewan dixapin
Ji ber nizanin derewan bikin dixapin

Derew senetêke bê sermiyan e
Lê li ser xwediye xwe buha rûdine
Xwediye wê bêrûmet û rûreş û erzan e

Mirovê kor bi çavê xelkê dinyayê dibîne
Û bi darê destê xwe pêş xwe dibîne

Mirovê derewîn ew gotina xwe dike
Ji wî tirê xelk nizane ew derewan pir dike
Lê wek tiştê ku bi berfê veşêrî
Zû derdikeve ku bi berfê veşêrî

Kesê derewîn çaxa derewan dike
Ew wek avahiyekê ava dike
Bê bingehe ew bê bingehe ava dike

Derman ji her nexweşiyê re heye
Bes ji seretanê û bênamûsiyê re tune
Dermanê seretanê mirin e
Dermanê bênamûsan kuştin e

Ji mirovê kor rê pirs neke
 Ji nemerdan hêvî neke
 Tu car dostan zû pir neke
 Rind û xirab tecrûbe ke
 Derî li pîsan veneke
 Yê rind li wan derî veke

Bila hingiv be bila hindik be
 Gava mirov xwar dermanê zik be
 Ne xwarina pir be nexweşî zik be

Jin wek giyayê nerm e li ber
 Bayê hênîk û nizm xwar dibe
 Lê li ber bahozê naşike xurt dibe

Dilê mirov pîr nabe
 Rehê darê hişk nabe
 Lê dema mirov mir
 Deriyê gorê venabe

Mirovê tim di kêfê de jîn bibe
 Wek goştê xav hilm ji wî çênabe
 Ku rojên teng bi ser de neyên wekî
 Agir neşewite nebe kebab
 Hilma xweş ji wî nayê tama wî xweş nabe

Gava mirov dixeyide ew xeyid dibe
 Çekê ku pê sirê wî dişike
 Sirê mirov derdikeve nav xelkê
 Pê dihesin mirov sivik dibe li nav xelkê

Mirovê hişyar bi dilê xwe tiştan dibîne
 Mirovê bêhiş bi çavê xwe tiştan dibîne
 Bila mirov çav kor be ne dil kor be

Bila pêş xwe nebîne

Gotina hindik serê mirov rehet dike
 Karê rind û pir dilê mirov rehet dike

Qencî û xirabî bi destê mirovan e
 Serî biêşe ji ber ziman e
 Hedan û raman jê re derman e

Barê nikaribî rakî tu rakî
 Wek çekeke berî bi xwe de kî
 Li xwe xî bimirî xwe pê winda kî

Jîna dirêj ne yê li dinyayê ew pir bimîne
 Jîna dirêj mirovê di rûpelên dîrokê de bimîne

Zanyarî avayî ye dîrok bingeh e gelê wî nû bikî
 Bingeh tune be nikarî li ser ava bikî

Agir zêr pê nas dibe zêr mêr pê nas dibe
 Bi bêhna fireh her tiştê xwar rast dibe

Gotina rast ji pîsan re bikî ji wan re bêfeyde ye
 Her gotinek tê de xiramek jehr heye

Dîrok derya ye divê mirov bi avjeniyê zanibe
 Dakeve bin cewher û lûlû û elmas derxe şaş nebe

Xiramek namûs ji çiwalek xwê
 Girantir e hêştir barê xwê rakin
 Mêrên bi namûs barê namûsê radikin

Ji rojê pirsîn rohnî ji rohiya te xurttir heye
 Rojê got belê qelema ramandar û nivîskaran heye
 Ez rohnî didim dinyayê qelem rohnî dide dilê mirovan û

dinyayê

Kenê lblîs gava mirov dixeyide
Gava mirov dikene lblîs dixeyide
lblîs direqise gava mirov şer dike
Hev dikujin dikevin hebsê xwe kerr dike

Çiqas zor bê ser mêtê mêtêxas bêhêvî nake
Mirov berhanan çêdike berhan mirov çênake

Her kes li mala xwe heyvê dibîne
Lê mirovê zan ser heyvê dibîne

Ew mirovê dibêje ez serok im ew
Nebe pir gelê wî di ser wî re derbas nebe
Serokê derewan dike wê tişt ji wî çênebe

Mirovê nebe xizmetkarê gelê xwe
Ew mirov nabe serokê gelê xwe

Mirovê pîs wek kulav e bi tîfkirinê çêdibe
Ku gemaî bû bi lêxistinê pak dibe

Jin wek gûzanê tûj e nizanibî bimeşînî
Wê te birîn bike tu wê nebînî

Mirovê nezan bi piştê xwe barê giran radike
Mirovê zan bi hişê xwe barê giran radike

Tore mirov digihîne her tiştê bilind
Ku mirov bixwaze bigihe her tiştê bilind

Hevringa pê hiriya pez dibirin
Ku tif wê nekî nameşe
Ku tif wê kî nasekine dimeşe

Ku malê xwe biparêzî nayê dizîn
Ê diz ne hewcî tu bikuje
Ku malê xwe neparêzî tu diz î

Em mirov wek hev ji diya xwe dibin wek hev in
Û wek hev namirin û jîn nabin
Wek tiliyên destên mirovan ku rast dibin ne wek hev in
Ku xwar dibin wek hev in

Ê xelk ji wî hez bike
Xweda ji wî hez dike
Yê ji xelkê hez bike
Ji Xweda jî hez dike

Yê di jînê de talî nexwe tama şîranî nizane
Rencî nîşana pêşketinê ye her kes nikane

Mal mêvan e ji ba mirov bar dike
Temen xeyal e mirov wî derbas dike
Mirovê pîs herdu dinya xisar dike
Mirovê rind herdu dinya kar dike

Mirov tev ên mirinê ne dawiya umr mirin e
Lê mirina bi şeref be ew mirin nîv mirin e

Bi dilpakî tu gulekê bidî dostê xwe
Tu wek dilê xwe bidî dostê xwe

Ne şerm e mirovekî tişteki ji te xwest tu nedî
Şerm ew e ku te soz da tu nedî

Hebs ne yê di hebsê de hebs bî
Hebs ew e yê bi nefesê hebs bî

Mirovê rind bi gotinê dimire
Mirovê pîs bi lêxistinê dimire

Serhildan ne ew e têr xew bibî ji xew rabî
Serhildan ew e bi şoreş li dij dijmin rabî

Raman ne ew e ku tu ji ber germê
Birevî herî li ber sermê bimirî
Raman ew e bi mêranî kar bikî
Li ber germê û nemirî

Mirovê binamûs kare jehrê bixwe
Lê nikare gotina bênamûs bixwe

Rindî ji rindan çêdibe xirabî ji xiraban çêdibe
Mirovê rind nikare pîs bibe mirovê pîs nikare rind bibe
Her mirovek wek dar e rehê wî heye li ser rehê xwe şîn dibe
Dara zilindarê tal e nayê bêhnkirin dara gulê bêhn dibe

Xwe bavêjî nav agir bibêjî
Xwedêyo min biparêzî tê bişewitî
Xwe navêje nav agir tu naşewitî

Mirov kare şûşê bîne veşêre
Lê nikare hilmê bîne veşêre

Xweşî xweş e lê her mirovekî tiştek bi wî xweş e
Rindî bi mirovê rind xweş e xirabî bi mirovê xirab xweş e
Lê mirovê rind rûspî mirovê pîs rûreş e

Gul nizane ew gul e
Ew bê deng û aqil e
Lê xelk zane ew gul e
Buha li ba bilbil e

Mirî ne yê ji dinyayê bar kiribe
Mirî ew e bi saxî yê miribe

Neyar ne yê neyarê neyarê miletê xwe be
Neyar ew e yê neyarê miletê xwe be

Ji neyarê xwe netirse
Ji dostê xwe tu bitirse
Nayarê te nizane tu çi dikî
Dostê te zane tu çi dikî

Kevir li cî xwe giran e ku leqiya ew sivik dibe
Ku ji cî bilind hate xwar gemar li dorê pir dibe
Çiqas mezin be ew kevir li cî rast bêqîmet dibe

Dînê kirasê xwe çirand her kes dizane ew dîn e
Berî kirasê xwe biçirîne mirov zanibe ew dîn e

Gulek wê neke buhar
Buhar bi gulên pir e
Eger gul pir nebin
Yek ji nebûnê çêtir e

Çawa xwe ji dijminê xwe biparêzî
Xwe ji dostê dijminê xwe biparêzî

Di gundekî re derbas bûyî
Ji kûçikê bi deng netirse
Ji kûçikê bê deng bitirse

Dostê dijminê te dijminê te ye
Dostê dostê te dostê te ye

Jinekê ji mêrê xweyî kor re got ez xweşik im
Mêrê wêyî kor got ku tu xweşik bayî te ez

Nedibirim ne hewcî bibêjî ez xweşik im

Ku dijminê te ji te xurttir bû

Yan sirrê te nas kirî

Yan dostê xwe pir kirî

Yan perê xwe pir kirî

Ku dike dijminê te te bikuje deng li te nake

Hay ji xwe hebe rehmê li te nake

Karê bi xisar bikî pêşkevî ne xisar e

Karê nekî pêşnekevî ew xisar e

Ne ew kes rewşenbîr e kitêbê bixwîne û çeke

Ew rewşenbîr e kitêbê bixwîne û di serê xwe ke

Mirov du reng in hertim dinêrin

Hin li stêran dinêrin

Hin bixêr in hin bêxêr in

Ker stêran nabînin

Ker li erdê dinêrin

Jin wek cam e her tiştêk wê nabire

Ku mêrê wê ne elmas be tu car wê nabire

Mirovê bertîlan pê wijdana xwe difroşe zulmê dike

Neheqî dikire pê heqê xelkê û Xwedê winda dike

Bi hezaran birçî dike herde dinya winda dike

Lê nizane ew çi dike mala xwe pê xirab dike

Mirovê zimanê dê û bavê xwe ji bîr bike

Rûmeta dê û bavê xwe pêl dike

Heqê wan winda dike

Li nav rindan xwe pîs dike

Jina çê weke hespa kihêl e

Hefsar di destê mêrê wê de ye

Mêrê xirab hefsarê wî

Tim di destê xelkê de ye

Ku yekî ji yekî pirs kir

Bersiv neda nezan e

Yê nizanibe bersivê bide

Yan tirsok e yan nezan e

Dermanê her tiştî heye

Dermanê çaran tune

Dermanê seretanê û ehmeqî

Û derewan û bênamûsî tune

Çi tişt li dinyayê winda bibe

Xwediyê wî lê digere

Lê eyba zengînan û mirina

Feqîran kes lê nagere

Dinya neynikek e berovajî ye

Her yek ê li pêş xwe dibîne

Lê ewya xwe nabîne

Tişt heye ji Xwedê ye tişt heye ne ji Xwedê ye

Tiştê nizanibî bibêje ji Xwedê ye

Tiştê tu zanibî bibêje ne ji Xwedê ye

Reşahiya dinyayê tev nikare

Ronahiya mûmekê veşêre

Roj çiqas xurt e nikare

Siya dîwarekî veşêre

Li ba zanan sed derew rastekî venaşêre

Li ba nezanan derewek sed rastî vedişêre

Raketina zaliman rehm û xêr e
Mirov ji şerê wî xelas dibe di pey re

Gotina pir û bêfeyde tişt tê de tune
Wek mastê bê rûn e tam tê de tune

Mirov gotinê bike îş ne bi gotina pir e
Çar gotinên pak bikî ji rojnameyeke gemarî çêtir e

Mirovê derewîn nikare gotina rast bibêje
Pir mezin e ji devê wî dernakeve bibêje

Mirovê rind wek dara bi ber e xelk xêrê jê dibînin
Ji berê wê dixwin li bin siya wê rûdinin

Bila mirov çerm reş be ne dilreş be
Çermê reş xelkê naxapîne
Dilê reş xelkê dixapîne

Dibêjin ereq heram e ji derewan helaltir e
Ew zîrarê digihîne yê vedixwe derew jê heramtir e
Zîrarê digihîne her kesî derewan zîrar bêtir e

Derewa ku têkeve xizmeta xêrê
Ji rastê nekeve xizmeta xêrê çêtir e
Xêra wî rastî tune ye
Xêra wê derewê pir e

Derewa ku pê dijminê xwe bixapînî ne derew e
Rastiya ku pê dijminê te xurt bibe ew derew e

Dinya sûkeke fire ye ew
Çi bikirî tu karî bikirî rakî
Lê tiştê nerind erzan e

Divê tiştê rind rakî

Ereq ji derewan helaltir e
Derew ji ereqê heramtir e
Ereq ji tirî çêdibe
Derew ji mirovê pîs çêdibe

Bila mirov di koxikekê de be ser vebêbe
Ne di qesrekê de be cînarê wî genî be

Mirovê nizm bi qesra bilind bilind nabe
Textê xirab bi boyaxê rind nabe

Şanê bilind ji qesra bilind çêtir e
Hindik li ber tiştê tune ew pir e

Gelê bindest çiqas pir be û qels be
Û sivik be wek kepekê li ser avê
Bila hindik be û giran be wek qurşin be
Ew bi ser avê nekeve ew xwe berde binê avê

Çiqas tiştên li dinyayê hene bi zêran tîr kirîn
Bes welatên bindest bi xwîna şehîdan tîr kirîn

Hin mirov buhayê wan di serî de ye
Hin mirov buhayê wan di berî de ye
Mirovê serê wî vala dibe
Ew mirov berî wî jî vala dibe

Belê rizq li Xweda ye lê hingiv nade her kesî
Divê ji xwe re kar bikî bi peran lê bipirsî

Tiştê li dinyayê tune ku nabe
Lê di riya wî de divê mirov zana be

Ji kesê nezan re jîna wî tev medreseyek e
 Ji kesê zan re her rojek medreseyek e

Kesê ehmeq xwe dibîne ew nizane ew çî ye
 Lê yê hişyar û zana rind dizane ew çî ye
 Xelk jî zanin ê ehmeq kî ye û yê zan kî ye

Mirovê ehmeq zaniba ehmeq e wê ehmeq neba
 Berî bibe ehmeq wê hay ji xwe heba

Li mirovê ehmeq şîretan bikî wê ew neyarê te be
 Cî şîretan li ba wî tune heta bimire wê wek xwe be

Ne sax e ew kesê li rû erdê dimeşe
 Bê hemd çêbû bê hemd dimire heta dimire dimeşe
 Piştî ku mir di dîrokê bimîne
 Ew kes jîn e li rû erdê bila ew kes nemeşe

Hesinê pê kar nebe zengarî dibe genî ye
 Destê kar neke li ser zikê birçî ye

Gur û diz rizqê xwe ji Xweda naxwazin
 Herdu rizqê xwe ji xelkê dixwazin

Nîv comerd e yê malê xwe ji bo azadî bide
 Comerd ew e yê canê xwe ji bo azadî bide

Zimanê te tu pê şer kî darê te ye
 Pê soz bidî hefsarê te ye
 Ku tu bigirî hefsarê te ye
 Ku tu berdî neyarê te ye

Şan ne ew e perê te pir bin xelk te bibîne
 Silavan li te bide ew dest hilîne
 Şan ew e ku tu bimirî silavan ji te re lêxe

Navê te nemire li dinyayê bimîne

Li dinyayê tu çî biçînî tê wî hilînî
 Xelk te dibîne ne wek tu xwe dibînî

Mêrê mêrxas di şer de xuya dibe
 Mêrê comerd li dayînê xuya dibe

Bi xwestinê mirovê çikûs û comerd
 Ji hev xuya dibin
 Yê xwest alîkî rûyê wî reş dibe
 Yê neda herdu aliyên rûyê wî reş dibin

Dayîn ji hebûnê çêdibe
 Dizî ji nebûnê çêdibe

Ku birçîbûn hat meydanê
 Helal ji meydanê bazdide
 Ku zulm hat meydanê
 Edalet ji meydanê bazdide

Tu nikarî mirovekî ji mirovên
 Dinyayê bi her tiştekî razî bikî
 Çawa mirovên dinyayê tev tê razî bikî

Mirov li dinyayê ji her tiştî nerazî ye
 Lê bes ji aqilê xwe pir razî ye

Her tişt li dinya tê veşartin
 Lê bes dîrok nayê veşartin
 Çiqas dîrok kevin dibe
 Dîsa vedigere nû dibe

Yê ku bext xirab dibe
 Hingiv bi wî tal dibe

Rastî li ber wî xwar dibe
Dil ji dinyayê sar dibe

Hebsî ne hebsiyên laşên xwe ne
Hebsî hebsiyên nefsa xwe ne
Pir mirov hene di hebsê de ne
Ewna dergevanên hebsa xwe ne

Dostê te ku wekî te be
Nebîne dost heta malê wî pir bibe
Yan hukim ket destê wî xwar nebe
Wek xwe bimîne wê çaxê wê dostê te be

Madê namûsê bi çav nayê dîtin
Bi destan ew nayê girtin
Ji kaxezên cixarê siviktir e
Ji çîwalên xwê girantir e
Ji volkanê pir xurtir e
Ku ket laşê mirov û rûmet pêl bû
Wek volkanê dîteqe yan tê kuştin
Yan dijminê wî tê kuştin

Her tişt bi avê tê şûştin
Bes ar bi xwînê tê şûştin

Her tişt bi peran tê standin
Azadiya welat bi xwînê tê standin

Dizê biçûk dizê ku malê mirov bir
Wê mirov doz bike wê li malê xwe bigere
Belkî malê mirov li mirov vegere
Lê dizê mezin ê bi xapandin ku malê
Xwe bide wî ew mal tu car venagere

Her tişt bi peran vedigere

Bes rûmet û namûs venagere
Llem bi mêranî û xwînê vedigere

Eyba ji Xweda bê ser te ne eyb e
Eyba ku tu bikî ew eyb e

Pesnê jina xwe nede
Tê ji xwe bilindtir bikî
Divê tu xulamê wê bî
Tu xizmeta wê bikî

Nêçîrvan bî li ezman tu neçe teyrar
Llem wê teyr dakeve
Ku dikî heyfa xwe ji dijmin rakî
Ne hewcî ew şiyar be tu herî pêş wî
Llem wê ew rakeve
Tîcaret ê jê kar neke
Ehmeq e yê pêkeve
Kesê bi raman kar bike rast bimeşe
Tu car ew kes nakeve

Kesek nabêje ez ne rind im lê bi tiştan tê naskirin
Mirovê mêrxas di şer de be tê naskirin
Mêrê comerd bi dayînê de tê naskirin
Mirovê dirust bi karê xwe tê naskirin

Mirov ji guran ne gurtir be wî dixwin
Ji guran nayê parastin wê gur bixwin

Ne ew kes nezan e tiştê nedîtî nekir
Ew kes nezan e tiştê ku dît û nekir

Li dinyayê kesê bêguneh tune
Lê gunehê mirov zanibe û bike
Ew gunehê mezin e

Mirovê bîaqîl çiqas zan be
 Dibêje ez nezan im ji bo pêşkeve
 Yê ehmeq dibêje ez her tiştî zanim
 Ew paş dikeve pêş nakeve

Mirov nikare dinyayê di hembêza xwe ke
 Lê kare ilmê dinyayê di serê xwe ke

Kalbûn ne mirovê por spî bibe
 Kalbûn mirovê ji dinyayê bêhêvî bibe

Lawê rind ji xizna zêran çêtir e
 Lawê xirab ne hewcî zêrê pir e
 Lawê xirab zêrê pir winda dike
 Lawê rind be zêr tune be pir dike

Pesnê hespê xwe pir nede li qoşê ew xuya dibe
 Nebêje ev mirov rind e roja teng ew xuya dibe

Kalbûn li dinyayê ew zindana bê derî
 Hebsa îdamê ye tu nikarî jê derî
 Te bernade îlem mirin bê derî
 Deriyê gorê ku hat girtin venagerî

Ji kalbûnê netirse
 Ji riswabûnê bitirse
 Dema mirov kal dibe
 Bêkes be riswa dibe
 Riswatî gelek zor e
 Cî xweş ji wî re gor e

Mirovê şerîf ku kêr ket mirin ji wî re dawet e
 Ji dinya xelas dibe axret ji wî re rehmet e
 Nema tişteki dibihîze serê wî firêqet e

Careke din venagere ji xelkê bêminet e

Xelkê tu wan nas nekî divê xwe ji wan dûr bikî
 Sebr bikî heta rind ji pîsan tu nas bikî
 Yê rind xwe nêzik bikî yê pîs xwe jê dûr bikî

Dijminê zan ji dostê nezan çêtir e
 Dijminê zan tu û wî li hev hatin

Feyde ji wî pirtir e
 Ku tu bi wî şêrê bikî
 Tê pir feydê jê bikî

Kesê tu wî nas nekî
 Ne heq e jê hez bikî
 Piştî te ew rind nas kir
 Yan hez kî yan hez nekî

Tê xwe jê biparêzî gur nas dikî ev gur e
 Lê mirovê nas nekî ew ji gur xirabtir e

Nikarî xelkê rast bikî
 Lê karî xwe rast bikî
 Ku her yek xwe rast bike
 Heq û neheq nas bike
 Cîhanê tev rast dike

Yê ehmeq şîret bikî
 Neyarê xwe pir dikî
 Li diwana hindikî
 Ka tu karî çî bikî
 Tê rizqê xwe kêr bikî

Ehmeq neyarê xwe ye berî neyarê te be
 Gelê çiqas bîaqîl be wê ehmeq li nav hebe
 Eger ne yê ehmeq be yê bîaqîl wê nas nebe

Kê got Xweda wehî daxist ser jinan
Ev tişt hîn nebûne
Ne rast e hin pêxember ji jinan ew çêbûne

Ku sê jin gihiştin hev a çaran şeytan e
Ji ber tişt hene şeytan nizane jin zanin
Şeytan dersê ji wan dibe jin mamostên şeytan in

Gelo hûn zanin du reng girî hene ne wek hev in
Giriyê kêfê hêsirên wî sar û nerm in
Giriyê xeyidê hêsirên wî xurt û germ in ne wek hev in

Hin mirovan ji mirovekî pirs kirin
Jê re gotin dijminên te hene
Li wan vegerand got mirovên min tune ne

Mirov nizane yê digirî ji bo çi digirî
Lê yê digirî zane ji bo çi digirî

Mirovê hesûd wek agir e xwe jî dişewitîne
Û xelkê jî dişewitîne
Dawî bi xwe vedimire ew jî namîne

Mirovê dilpak û jêhatî rizqê xwe ji Xweda dixwaze
Mirovê bêkêr û dil gemarî rizqê xwe ji evda dixwaze

Çiwalê xwê giran e lê minet girantir e
Hingivê biminet be jehr ji wî xweştir e

Eger pezê te hebe ji guran rehmê nexwaz
Mirovên pîs û tirsok ji wan hawarê nexwaz
Tifinga fîşek tê de ji wê hawarê bixwaz
Xweda û pezdayî ji wî rehmê bixwaz

Rizqê bîaqilan li ser dînan e
Barê mirovan li ser keran e

Dixwazî kûçik şer bikin nan bavêje nav wan
Dixwazî pîs şer bikin peran bide wan

Mirovê pîs ji wî pîstir hebe ew baş e
Yê tiştê pir nekeve destê wî hindik jî baş e

Xwe ji wî biparêze mirovê
Dijwar ku te ji wî re rûmet kir
Ji yê şerîf re te gotina xirab kir
Ji yê bîaqil re te gotina çewt kir
Bi yê ehmeq re ku te henek kir

Bi yê ehmeq re henekan neke nelîze
Wek mirov ew bi agir bilîze

Ne hewcî tu bibêjî kûpê avê çawa dişikê
Kûpê avê li riya avê dişikê

Dinya medrese ye her tişt lê heye
Ser kevî bin kevî bi kêfa te ye

Tişt heye tu karî bikî tişt heye nikarî bikî
Karî xwe ji xelkê rindtir bikî
Lê nikarî xwe ji xelkê xweşiktir bikî

Dinya dehl e her hov tê de hene
Ga û ker û fîlan tu karî nêzîk bibî
Lê şêr û piling û guran nikarî nêzîk bibî

Tu dinya nikarî zanibî
Tu ders bikî ta zanibî
Tiştê nizanibî bikî

Tê xwe bi wî winda bikî

Jîna dinya însan e

Mehkema mezin wijdan e

Lawê rind ji xizna zêran çêtir e

Lawê pîs û bêkêr ewya bimire çêtir e

Jina rind di mala mirov de cînet e

Jina pîs di laşê mirov de îlet e

Mirovê bi mîletê xwe re nekene û negirî

Dawî wê li nav xelkê bi tenê bigirî

Bênamûsê biçûk ê bênamûsê jina xwe be

Bênamûsê mezin ê dijminê mîletê xwe be

Gurê gur tu wî zanî ew gur e

Lê ji mirovê xayîn çêtir e

Tu karî ji gur haziriya xwe bikî

Lê tu nikarî mirovê xayîn zû nas bikî

Dostê ne ew dost be ji bo serê te

Dostê ku ew dost be ji bo berî te

Roja ku ketî nayê ber derî te

Mirov gotinên nexweş bavê merî xwe

Wê kevirê xelkê bavê derî xwe

Zanebûn ne bi gotina pir e

Zanebûn bi aqilê pir e

Gotinên ne di cî xwe de wek bayê kur in

Havînê û zivistanê jê nayê hezkirin

Heta li ba keran jî jê nayê hezkirin

Ku dikî piştî deh salan zanibî rengê jina xwe

Îro tu mêze ke li rengê xesûya xwe

Xebat û canbêzarî xwendegeheke winda ye ne xuya ne

Lê mêrxas û têkoşer jê derdikevin li dinya pir buha ye

Medreseya biçûk xelk te xwendin bide

Medreseya mezin ku tu xelkê xwendin bide

Gulek nake buhar lê li ku be buha ye

Gulê jêkî erzan e dema bêhn kî buha ye

Mêranî ne kiras e mêranî ew bi kar e

Mirovên rind dostê wî mirovê pîs neyar e

Mirovê pîs tiştêkî wî rind tune ye

Bes tiştêkî wî rind heye

Mirovê rind bi wî tê naskirin

Ne mirovê pîs be mirovê rind nayê naskirin

Sermiyan ne ji berî te be

Ku law ne ji berê te be

Ew law lawê jina te be

Wê xêra wî li te nebe

Pere û zêr çekên pir xurt in

Li namûs û şerefê nakevin

Li bênamûs û wijdana mirî dikevin

Ker azad nabe ji ber ew ker e

Mirovê koletî bixwaze azadî

Nexwaze ew jî ker e

Çiyayê bilind rê pê nakevin

Gund lê çênabin rê pê nakevin

Tu nikarî bi perdê rojê veşêrî

Lê tu karî xwe ji rojê veşêrî

Ji her tiştî dinya tije ye

Bes ji mirovên rind ne tije ye

Mirovê rind di nav gelê wî de cî wî tune

Lê di dîrokê de rabûna wî tune

Wek rojê rohnî dide xelkê wînda dibe

Wek zêr e di bin axê de her kevin dibe buha dibe

Şerê xelkê hemiyan bikî dikarî

Lê xelkê hemiyan razî bikî nikarî

Şeva reş ji dilê reş çêtir e

Şeva reş mirov ber xwe dibîne

Lê dilê reş mirov ber xwe nabîne

Prensîp û rûmet pir buha ye

Lê bi destê bêbext û bêwijdan û

Bênamûsan erzan e ne buha ye

Mirov kare li herçî gotinan rast bike

Lê mirov nikare mirovê rast nabe rast bike

Mirov çiqas rind be bê dijmin nabe

Mirov çiqas pîs be bê dijmin nabe

Li ortê jî mriov bimîne tewr nabe

Dostên mirovên rind hindik in

Ên mirovên pîs pir in

Ji ber mirovên rind hindik in ên pîs pir in

Lê yên rind ji yên pîs xurtir û çêtir in

Mirovê binamûs kare her tiştî hilgire

Lê nikare bênamûsiyê hilgire

Mirov tiştê bi gotinan bibe ne rast e

Yê tiştan bi kar bike ew rast e

Mirovê pîs nikare karê rind bike

Ji ber ne karê wî ye ew bike

Miletê Kurd rindên xwe dema sax in pêl dike

Dema dimirin pesnê wan dide

Ji wan re mehrecanan çêdike

Mirov kare xwe ji dijminê xwe biparêze

Lê mirov bi xwe dijminê xwe be nikare xwe biparêze

Dizê hiş ji dizê berîkê pîstir e ewya hiş dibe diçe

Ku hişê wî bir berîka wî bi xwe diçe

Mirovê xurt kare tiştan bi zor bibe

Lê bi zorê nikare bide

Ku wî bi zorê da jî nikare careke din bibe

Ew dayîn ne ji bo Xwedê ye

Mirovê jêhatî dema diçe kar

Serketin dibêje ez bi te re me

Yê qelp dema radikeve kar nake

Birçîbûn dibêje ez bi te re me

Xirabiya biçûk ku Xweda ji mirov re xirab bike

Xirabiya mezin ku mirov ji xwe re xirab bike

Dizê biçûk mirovê malê xelkê bidize

Dizê mezin mirovê aqilê xelkê bidize

Mêraniya biçûk mirovê mêran bikuje şer bike
 Mêraniya mezin mirovê li ber mirovên xurt
 Gotina rast bike neheqiyê neheq bike heqiyê heq bike

Deriyên misilmantiyê hezar in
 Deriyên gunehan ên biçûk nimêj nekî
 Deriyê mezin xêran nekî derewan bikî

Pakî ne misilmanê nimêj bike qûna wî pak be
 Pakî dilê wî pak be û zimanê wî pak be
 Ramana wî pak be û karê wî pak be

Eger mirovê pakî dixwaze pakî ne bi çermê pak e
 Bi dilsozî û dirustî pakî ew bi dilê pak e

Zanebûn ne bi serê mezin e
 Zanebûn bi raman û aqilê mezin e
 Serê mezin û bêaqil wek tenekeya
 Vala teqreq jê tê
 Mirov tiştêkî jê fêm nake çi jê tê

Mirovê ehmeq ku gotin kir te deng nekîr
 Te bersiva wî neda te ew ceza kir

Hesûdiyê nekin mirov ji mirovatî derdixe
 Xêran dixwe wek agir bi pûş dixe

Bahoz çiqas xurt be xaniyan rake
 Ew nikare darê ji kokê de rake

Ku dengê jinê li ser mêrê wê bilind bû
 Deriyê xweşî tê girtin
 Ku mêr heqê jina xwe neda
 Deriyê mala wan tê girtin

Ku belayeke biçûk ji te re hat nexeyide
 Li ber Xweda asî nebe belayeke mezin kare bide

Çima ji ar û avê re aramî çênabe
 Dilê mirovê mûmin ji hezkirin
 Axretê aramî çênabe

Daxwaza tu zanibî nikaribî pêk bînî bi xeyalan pey kevî
 Di rencî de ji bo wî tu bimirî çêtir e tu pey kevî
 Bi xweşî tu bimire pey nekevî

Bêndera bê genim ba bikî ba neke wê bênderê
 Genim tune wê ka li ber ba herê

Nexweşiya mezin ji bo mirovan tirs e
 Pêşketina mezin ji bo mirovan pirs e

Kesê nepirse nagihe tu deran
 Kesê bitirse nagihe tu waran

Çiyayê bilind rê pê nakeve
 Lê mêrê mêrxas riya wî pê dikeve

Mêrê mêrxas û zan sînor ji wî re nîne
 Mêrê tirsok û nezan tiştêk ji wî re nîne

Xizanî mirovan pîs dike
 Tirs mirovan bênamûs dike

Mêrê zana ku li wî zulm bû şoreşê radike
 Mêrê mêrxas ku xizan bû xelkê tazî dike
 Mêrê qels ku xizan bû parsê dike
 Mêrê birûmet ku xizan ket sebr dike heta bar dike

Di cî teng de mêrê mêrxas bi mêranî xwe xelas dike
Mêrê pîs ku ket tengiyê bi pîsîti xwe xelas dike

Ziman zimanê te ye heta bimirî hevalê te ye
Ku te girt ew dostê te ye ku te berda neyarê te ye

Pîsîti mirov hezar derî wî heye
Derî mezin ê ne bi kêrî xwe ye

Hebsa mêran bikujî têkevî hebsê ne hebs e
Hebs hebsa serbestî û rûmetê û nefsa e

Cehnema serbest ji cineta bîminet çêtir e
Jehra birûmet ji hingivê bîminet çêtir e

Mirina serbest ji jîna bindest çêtir e
Mirovê ji bo serbestî bemîre jîna wî hindik e
Lê namûsa wî pîr e
Barê namûsê giran e her kes nikare rake
Mirovê ku karibe hilgire ji her tiştî xurttir e
Di dîrokê de rûmet ji wî re pîr e

Derdê mezin ne zulma dijmin
Ji radyo û televizyonan bibihîzî
Û kitêb û rojnameyan bixwîni
Derdê mezin nikaribî deng bikî
Zulmê bi çavê xwe bibîni

Mirovê binamûs kare qedehek jehr daqurtîne
Lê nikare gotina bênamûs daqurtîne

Mêrê çê ne yê bêhiş şer bike
Mêr ew e yê şer bi hiş derbas bike
Heta kesê xwe nas bike
Tiştê bixwaze ew bike

Malê mirovê pîs boyaxê li serkeve
Boyax çû wê meidenê wî derkeve

Bênefsî heye mirov erzan dike
Bênefsî heye mirov buha bike
Bênefsî pê karê pîs bikî erzanî
Bênefsî xwe li ser xelkê mezin nekî
Karê rind bikî xizmeta miletê xwe bikî mêranî

Mêranî hezar dergên wî heye
Mêraniya mezin teslîmî dijminê xwe nebî
Bi qurbana welat û miletê xwe bî
Heta bimirî biparêzî li ser axa welatê xwe bî

Mirovê bibêje ez serwer im doza welatê xwe bike
Dawî xwe teslîmî dijminê xwe bike
Ne ew bes xwe teslîmî dijminê xwe dike
Ew namûs û welat teslîmî dijminê xwe dike
Divê teslîm nebe heta bê kuştin şer bike
Ku nikare wî barî hilgire bila xwe erzan neke
Û xwe riswa neke teslîmî yekî din bike

Welatparêzî ne ew e yê xwe bi dijmin re xirab nekî
Û çend qirûşan bidî partiyan û pesnê xwe bidî
Welatparêzî ew e teslîmî dijminê xwe nebî
Û malê xwe pêl bikî û canê xwe li ser bidî

Ji mirovê esker dîn û wijdan nepirse
Ji dijminan bêtir ji wî bitirse
Çi çax ji wî xurttir bûyî ji wî netirse

Ji mirovekî zahid pirsîn çima tu digirî
Ji bo cinetê tu digirî ji berî ku tu bimirî
Got ez poşman im çima umrê min çû

Ditirsim cinet li wê dinyê tune be
Cineta vê dinyê jî ji destê min çû

Mirovê çav ji bo xwendinê kor bibe
Wê dilê wî ronî bide dilê hezaran pê ron bibe

Tu ji dijminê xwe netirse
Ku dostê te bû dijminê te ji wî bitirse
Ji ber dostê te her tiştê te zane
Lê dijminê te her tiştê te nizane

Mirovê kor bi çavê xwe tiştan nabîne
Lê bi çavê xelkê her tiştî dibîne

Ji her tiştî re bend tên danîn
Lê ji aqilê zana re bend nayên danîn

Ji dinyayê mezintir tune ji her tiştî mezintir e
Lê aqilê zana ji dinyayê mezintir e

Çavê reş ji dilê reş çêtir e em zanibin
Şeva reş stêr hene wê ron dikan
Lê dilê reş di hundirê mirov de ye
Stêr nikarin dilê mirov ron bikin

Laşê gemarî ji dilê gemarî çêtir e
Laşê mirov bi şûştinê pak dibe
Lê dilê mirov bi şûştinê pak nabe
Ilem bi dilsozî û rastî û dirustî pak dibe

Her mirov ji xwe razî ji xwe hez dike
Lê ne bes e divê xelk ji wî hez bike

Çiqas zane bî xwe nebîne zan ji te zantir hene
Çiqas mêrxas bî ji te mêrxastir hene

Lê tu dilsar bî û bêhêvî bî ji te xirabtir hene

Dostaniya mirov bi serhevde zû bikele
Wek berfa meha Gulanê wê zû bihele

Derew di her tiştî de heram e
Lê di şer de ne heram e derewan li dijminê xwe bikî
Ne hewcî dijmin te winda bike tu wî winda bikî

Bertîl di derî re têkevê
Wê edalet di pacê re derkevê

Edalet zor li pey tune be nameşe
Zorê jî ji dilê hişk û zende xurt
Li pey wî tune be nameşe

Pir li edaletê geriyam min nedî
Dawî li ba mirovê feqîr û bindest min dî

Birçîbûn ku tê war dike
Helal mala xwe ji wir bar dike

Nebêje cewikrê kûçik ji kûçik çêtir e
Mezin bibe ew jî kûçik e wê bi te bigire

Namûs ji her tiştî buhatir e
Lê ne li ba her kesî buhatir e

Ku tacir tune be her tişt erzane dibe
Li ba nezanan her tiştê veşartî xuya dibe

Jina xweşik û bêhiş wek gula naylon e
Bi reng gul e lê hilma xweş jê nayê
Ji mêrê xwe re bi kêrî tişteki nayê

Ji bêhişan xêr nabe
 Ji tirsokan mêr çênabe
 Ji dilsozan şer çênabe
 Ji kihêlan ker çênabe

Ne hewcî ji gur pirs bikî karê te çi ye
 Ji şivanê pez pirs bike ew zane karê gur çi ye

Mirovê bênamûs bi birîna xenceran dimire
 Mirovê binamûs bi birîna xeberan dimire

Namûs madeyeke ne xuya ye nayê dîtîn
 Bi destan nayê girtin
 Lê roja rûmet pêl bû bi destê
 Mêrê binamûs tê girtin

Mirovê pîs gotina rind qebûl nake
 Wek xwarina jehrkirî nexweş
 Dikeve mîdeya wî qebûl nake

Mirovê ne tişteke xwe dinepixîne xwe dibîne
 Bê bask difire ji xelkê nizimtir bimîne

Tiştê mirov pê bilind be ne laş e
 Tiştê mirov pê bilind be karê baş e

Başî madeyeke belaş e lê pir buha ye
 Bi destê mirovê baş tê dayîn ne buha ye

Mirovê pîs kare demeke kin xwe rind bike
 Lê nikare umrê xwe tev xwe rind bike
 Tehemûl nake ilem wê vegere karê xirab bike

Mêrxasî ne xwendin û medresake
 Mêrxasî ji namûs û rehê pak e

Mirovê binamûs qebûl dike bin axê
 Qebûl nake pîsîti û gotina xirab naxwê

Mirovê rind ji mirovê pîs nakeve
 Gotina pîs ji mirovê pak dernakeve

Gotina pîs wek xwarina pîs e
 Xwarina pîs yek bixwe nexweş dikeve
 Gotina pîs yek bike xelk pê nexweş dikeve

Mirovê xizan bi roj pir rakeve
 Yan namûsa wî kêr e yan aqilê wî kêr e
 Ne kêr be nikare ew rakeve

Mirovê xwar gotina rast ji devê wî dernakeve
 Ku derkeve jî wê xwar derkeve rast dernakeve

Barê welatparêzî pir giran e
 Barê lokan e ew ne barê keran e
 Ne barê yê tirsok û çav li peran e
 Barê yê zan û yê canfîda ne
 Karê mirovên firar cî wan zindan e

Dinya ew wek defter e
 Hem xêr e hem jî şer e
 Dixwazî xêrê binivîsî
 Dixwazî şerê binivîsî here

Ku mirov têr be kirasek
 Ji xwarina salekê çêtir e
 Ku mirov birçî be nanek
 Ji kîloyek zêr çêtir e

Birçîbûn kirasekî ji ar e

Yê seriyar jêneke nexwe
Ew mirov gêj e ne şiyar e

Dinya sûkeke fire ye
Her tişt li دنیا heye
Her yek çî dixwaze dikire
Mirovê pîs pîsiyê dikire
Mirovê rind rindiyê dikire

Bêhişî ne ew e yê karek kir şaş bibe
Bêhişî ew e yekî kêmayî gihand wî ji bîr bike

Ku mirovek bi te re kenîya pê nexape
Sebr bike wî nas bike çî di dilê wî de ye
Mirovê xayîn kenê wî di dilê wî de ye
Xapandina wî di kenê wî de ye

Devê gur vekirî pê nexape gur dikenê
Ji bo bixwe dev vekirî li diranê wî binê

Tu çî karî bikî derî rastî dirustî ye
Derî xapandinê hezar in mirov nizane çî ye
Xwe bi destê her kesî de bernede
Jîna xwe bi derewîn û xapokan re dernede

Karê ne karê te be nizanibî tu bikî
Ji sedî yek serketin tu wî karî bikî
Ji sedî not û neh tê xwe winda bikî

Gurê gur her kes wî nas dike
Lê divê mirov mirovê gur nas bike

Serbilindî ne ew e perê te pir in tu bi kincê pakî
Serbilindî ew e tu çeka şerefê rakî

Karê bê raman çêbibe wek avahiya bê esas e
Dirêj nake wê hilweşe ji ber ew bê esas e

Her tiştê pir ji yê hindik çêtir e
Bes gotina hindik û bi feyde
Ji gotina pir û bêfejde çêtir e
Kîloyek zêr ji tonek xwê buhatir e

Tiştê bi qîmet
Ne di pîrbûna wî de ye
Qîmet ne bi hindik û pir e
Kîloyek zêr ji tonek xwê buhatir e

Eger zêr zengarî biba
Wê hesinê wî erzan biba

Mirovê rind û mêr be bi bêbextiyan pîs nabe
Kesê bêbext li dawî wê erzan û riswa be

Tiştê dizî bi berfê tu car nayê veşartin
Dara bilind û qalind bi kartonê nayê qeşartin

Mirov çî xwarinê bixwe ew xwarin xwarin e
Lê xwarin heye jiyan e xwarin jî heye mirin e

Dinya dinyake pir fire ye
Her tişteki li dinyayê heye
Lê her yek tişteki tê de dibîne
Mirovê rind rindî diçîne yê xirab xirabî diçîne
Piştî mirin her tişt li şûn wan dimîne
Yê qenc qencî dimîne yê xirab xirabî dimîne

Karê tu pê nizanibî wî karî neke
Ku te kir jî bê şewira zanan neke

Rêberê xerîban pîrskirina bê peran
Bi rêdana rêberan mirov digihe her deran

Mirov ne di her tiştî de nezan e
Mirovê her tiştî newêre bike ew nezan e

Mirov salan nejmêre umrê wî çî ye
Li dîroka xwe vegere li dinyayê çî kiriye

Umrê mirov li dinyayê mayî
Heye ew mirî li dinya nav nemayî
Heye ew mirî di dîrokê de nav mayî
Torinên wî serbilind in bi wayî

Mirov gulê jêdike bi strî ye
Jêkirina wê ne xweş e
Mirov jêdike jê natirse
Ji ber hilma wê xweş e

Mirovê rind bi ziman û karê xwe tê naskirin
Eslê mirov bi kincên wî û zimanê wî
Û bi navê wî tê naskirin

Mirovê pak wek genimê bijartî tim wê pak be
Li erdê pak biçîne jî gemar tê de çênabe

Silametî bi zulmê ew çênabe
Silametî bê edalet çênabe

Miletê birçîbûn li nav pîr dibe
Siyaset li nav wî mîletî pûç dibe

Miletê di nav wî de xwendin nebe
Wê xizan û nezan û bindest be
Bê kîyan û pergende be

Ji ewran xêr û star çênabe
Lê ji ewran xêr û baran çêdibe

Her ewrê reş ne baran e
Lê mirov nikare bibêje ne baran e

Baran heye xêr e baran wê şer pîr e
Yê şer xêra wî ji şerê wî bêtir e
Lehî û xirabkirina wî ji erda zuha çêtir e
Lehî xirabkirin buhar li pey xêra wî bêtir e

Ziyana mezin ne ziyana pere û mal e
Ziyana mezin welat here namûs û irz û iyle

Yê doktor ji nexweşê xwe re got tu birçî dibî çî dixwî
Mirovekî ji doktor pîrsî çima dipîrsî çî dixwî
Doktor got ji bo zanibim xizan e yan dewlemend e
Ez çiqasî ji wî bistînim ji bo wî dibêjim çî dixwî

Mirovê pîs bi bergerî rind nabe
Wek kulav e ku lînexî pak nabe

Mirovê pîs gotina rind jê re bikî nexweş dikeve
Gotina pîs jê re bikî rehet dibe serxweş dikeve

Pîsî li ba mirovê pîs mîranî
Pîsî li ba mirovê rind erzanî

Qirika derewînan xwar e gotina rast jê dernakeve
Gotina rast bike tiştêk ji wir dernakeve

Tişt heye ji Xweda ye tişt heye ne ji Xweda ye
Karê rind ji Xweda ye karê xirab ne ji Xweda ye

Karê zor ne yê mirov pir bike
Karê zor mirov neke ji bîr bike

Tiştê mirov winda bike belkî bê dîtin
Lê tiştê mirov ji bîr bike ew nayê dîtin

Her tişteke bingeha wî heye
Lê bingeha derewan tune
Bingeha derewan mirovê derewîn heye
Mirovê derewîn dijminê xelkê û xwe ye

Dîrok bi hezaran sal dadîqurtînê winda dike
Lê nikare navê mêrxasan û mirovên dîrokê winda bike

Ji her tiştî re bend heye
Lê ji zana û mêrxasan re
Bend û sînor tune

Tişteke bi xwe çênabe ku mirov wî çêneke
Ku nikare çêbike tiştê çêkirî xirab neke

Xêr û guneh li dij hevdu ne
Ji herduyan re dawî tune
Li her deran jî çandine
Yên çandinî ez û tu ne
Karê lîlîs bi wî tune
Lîlîs nikare çetin e

Ku timayî nebe lîlîs mirî
Wê şer here xêr bê derî

Rehman wijdan e û sebr rehman e
Gava herdu ne li ba te bin tu şeytan e

Kesek nabêje ez xirab im karê dike

Lê yê xirab karên xirab dike
Yê rind karên rind dike

Divê mirov sebr bike û li xelkê rehmê bike
Berî xelk li wî sebr bike û rehmê bike

Hingivê bi minet jehr ji wî şîrîntir e
Hindikê bêminet ji tiştê pir û bîminet pirtir e

Serê mirovê binamûs ku daket
Bi salan serê wî rast nabe
Serê bênamûsan danakeve
Ji ber bar sivik e tu car xwar nabe

Mirov çî xwarinê bixwe bi peran e
Bes sermaye zivistanê bixwe ne bi peran e

Mirov çî kar kir sebr bike berî xelk li wî sebr bike
Rehmê li xelkê bike berî xelk li wî rehmê bike

Ji feylesof pirs kirin tu çawa bûyî feylesof
Li wan veğerand got li nav ehmeqan ji xwe zantir
Min nedî ez bûm feylesof

Gotina pir û bê sebeb serê mirov diêşîne
Gotina xirab û bêvac dilê mirov diêşîne

Mirovê xirab nabêje ez xirab im ji heqê wî ye
Gava karê xirab dike ew kar şahidê wî ye

Ku ben çiqas qalind be di navbera mirovê dîn û dîn de diqete
Lê ben çiqas zirav be di navbera yê dîn û bîaqil de naqete

Feylesofê mezin mirov ji wî hez bike
Gotin kir xelk li wî guhdarî bike

Dijminên xwe kêr bike dostên xwe pîr bike
Ku şer nêzîkî wî bû ji xwe dûr bike

Hêştir pesnê xwe dide ez bilind im dimeşe
Lê hefsarê wî bi kurtanê ker ve
Girê didin li pey ker bêhiş û bêfedî dimeşe

Mirovê ehmeq pîr xwe dibîne
Gava dimeşe ber xwe nabîne
Ku lukumî ket serî li erdê ket
Serê wî şikest ber xwe dibîne

Mirovê bîaqil divê qîmetê mirovê ehmeq bizane
Ku ne mirovê ehmeq be xelk qîmetê mirovê bîaqil nizane

Mirov gotina rast bike
Ehmeqan li xwe gur dike
Ew dostên xwe kêr dike
Dijminên xwe pîr dike

Dijminê zan ji dostê nezan çêtir e
Xêra wî ji dostê nezan pirtir e
Dijminê zan dijminê te ye
Dostê nezan dijminê xwe û te ye

Mirovê çê ku di rêkê de çû tê de here
Heta bigihe dera dixwaze venegere
Ku ket karekî rast çiqas zor be pêde here
Divê sebr bike ji wî karî venegere
Heta sebr zivêr bibe sebr li ber wî bigere

Sebr tal e ku mirov sebr bike bêrev
Sebra wayî sebr dibe hingiv

Mirovê talî nexwe qîmetê şîranî nizane

Mirovê bêhiş ku talî nexwe qîmetê şîranî nizane

Mirov heye bêtêr û bê sermiyan e
Wek barekî li ser xwedîyan giran e
Ew mirov mirin ji wî re derman e
Nemir ku ma ne kar e ew zîyan e

Deriyê xêrê vedibe bi kilîta sebrê vedibe
Deriyê şerê bi kilîta nezanî û ecelebûnê vedibe

Xîsara biçûk xîsara mal e here wê vegere
Xîsara mezin xîsara can e here nema vedigere

Rehmê li bêrehman bikî ne rehm e
Wê bibe şer li te vegere
Rehm li bêrehman nebe
Wê şer bike heta wîda bibe here

Mirovê rind ku barê wî ket
Ku tu qencî bi wayî bikî tu wî kar dikî
Mirovê pîs ku barê wî ket
Ku tu qencî bi wî bikî tu wî har dikî

Mirovê pîs û gemarî bi av û sabûnê pak nabe
Wek kulav e dema kulav gemarî dibe
Derdixin derve her mirovek bi alîkî digire
Bi daran lêdixin wê demê ew pak dibe

Mirovê bêtêr li dinyayê tiştekî nake li axretê digirî
Li dinyayê kar nekî li axretê hilnagirî

Xwedayê herdu dinyan yek e
Ku dikî herdu dinyan kar bikî
Xêran bike karê xirab neke

Şeytan û zanebûn ne sebebên şer in
Timahî û nezanî herdu sebebên şer in

Şerê mezin heye şerê biçûk heye
Şerê biçûk xelk şer çêke
Şerê mezin tu şer çêke

Mirovê nezan bi keda xwe nan dixwe
Mirovê zan bi aqilê xwe nan dixwe
Malê mirov pir bike nexwe ne mal e
Malê ku mirov bixwe û pê bilind bibe ew mal e

Her tişt li dinyayê tê veşartin
Navê zana û mêrxas û rindan nayê veşartin

Ku malê mirov çû mal bi kar vedigere
Ku rûmeta mirov çû bi çek vedigere

Her tişt gemarî dibin ew bi avê tîn şûştin
Bes ar û namûsa mirov herdu bi xwînê tîn şûştin

Agir bi agir venamire agir bi avê vedimire
Şer bi şer venamire şer tim bi aştî vedimire

Rastî boxazekî teng e her kes nikare tê re derbas be
Rastgo dostên wî kêr in ji pîsan xelas nabe

Her tişt bi pere û qapan tê firotin
Lê derew bi pere û qapan nayê firotin

Dil rast e lê wijdan bes bi gotin e
Dilê her kesî heye lê wijdana her kesî tune
Sermiyanê belfan û derewînan sondxwarin e

Jina çê kiyana wê zarok û mîr e

Jina xirab kiyana wê xwarin û kinc û zêr e

Jina çê di rojên teng de bira ye
Jina xirab di rojên teng de bela ye

Dikî qîzekê bixwazî tu zanibî çawa ye
Tê nas bikî li diya wê binêr çawa ye

Baz ji hêlîna bazan derdikeve
Qaz ji hêlîna qazan derdikeve

Mirovê xweşik û bê finas wek zilindarê ye
Tim şîn e pelên wê naweşin gulên wê xweşik in
Lê tal e wer dimîne heywan naxwin ker jî bixwe nikare

Mirovê qels û bêkêr wek ava sekinî li ser wî tim gemar e
Genî ye mirov nikare nêzîk bibe pak nabe nayê vexwarin

Aştî ne ew e di şer de lêxistinê bixwî aşt bibî
Aştî ew e ku tu heyfa xwe ji dijminê xwe hilînî aşt bibî

Bi hezaran ton genim ji erdê tîn rakirin
Lê sed xram ard bi ber ba keve ji erdê nayê rakirin

Ku zêr ket mehkemê hakim li ber teslîm dibe
Ku zor ket meydanê heq li ber teslîm dibe

Li ba mirovê bi wijdan Xweda ji her tiştî xurttir e
Li ba mirovê bê wijdan pere ji her tiştî xurttir e
Ji ber nikare bi çeka Xweda here xirabî bike
Lê kare bi çeka peran here xirabî bike

Xizanî ne xizaniya malê kêr e
Xizanî xizaniya aqilê kêr e
Aqil pir be mal vedigere

Aqil kê m be mal venagere

Ku şer giran çêbû şerê mêr tê de bimirin
Xelk perê te najmêrin xelk mêrên te dijmêrin

Ku zulmek li mirov bû nebêje zîrar nake bila tişt nebe
Divê heyfa xwe hilîne ji dijmîn ji bo careke din tişt nebe

Çiqas agir xurt û germ be mirov kare vemirîne
Lê nikare agirê şerê şoreşgêran vemirîne

Çiqas barê giran be mirov kare ji cî wî rake
Lê nikare navê zana û mêrxasan ji dîrokê rake

Doktor kare nexweşiya mirov derman ke
Lê nikare wijdana nexweş derman ke

Mirovê ehmeq û paye ne hewcî xelkê xelk wî bibîne
Ku alem tev wî nebîne ew xwe dibîne

Ehmeqî nexweşîkî derman nabe
Lê yê ehmeq derman dike nexweş nabe

Mirovê şerîf û mêr ji topan natirse
Lê ji xeberên xirab û deynan ditirse

Her kes kare barê tiştan rake
Lê her kes nikare barê namûsê rake

Mirovê pîs bi xelkê re tê hejmartin
Lê bi camêran re nayê hejmartin

Di her kevirî de agir heye
Lê bes di kevirê pur da agir tune
Ji ber germ nabe ji tiştêkî re nabe

Bênamûs e namûs di wî de tune

Çek ne çeka dizan e pê xelkê tazî bikî
Çek çeka qelem û zanyarî li pêş xelkê ronî bike

Çeka nivîskaran qelem û zan e
Çek şaîran qelem û ziman e
Xwedayê aliman ewya li ezman e
Xwedayê li erdê ew bext û wijdan e

Mirovê xurt wek çemê xurt e tim pak û zelal e
Xelk ji ava wî vedixwe ew pir helal e

Mirovê ehmeq û bêcir nêzîkî wî bibî
Tê bişewitî ji wî dûr kevî tê xelas bibî

Dost û nedost di rojên teng de xuya dibe
Mirovê mêr û nemêr di şer de xuya dibe

Her kes dibêje ez comerd im mirov nizane kî comerd e
Di xwestinê de xuya dibe ku berê destê xwe bavêje
Berîka xwe ew comerd e

Mirovê ehmeq û şerûd xêrê ji wî bixwazî ne xêr e
Ku şerê wî negihe te ew jî xêr e

Şerê tu pê zulmê vegerînî ne şer e
Şerê ku tu pê zulmê bikî ew şer e

Mirovê mêr û binamûs ku bixeyide
Kare kasa jehrê daqurtîne
Lê yekî ji wî re gotineke xirab kir
Nikare wê gotinê daqurtîne
Ku dikeve şer yan dide yan distîne

Mirovê mêr û binamûs çi bar be kare hilgire
Lê ew nikare barê bênamûsiyê qe hilgire

Di destê mirovê rind de ka biqîmet dibe
Di destê mirovê nerind de zêr bêqîmet dibe

Dinya medreseyeke fire ye
Tu karî her tiştî tê de bixwînî
Lê ku mirî nikarî tişteki
Bi xwe re bibî nemirî li dinyayê bimînî
Tiştê li vê dinyayê çandî wê li wê
Dinyayê şîn bê wê ber bide tê jê hilînî

Miletê bindest şoreşa wî bi destê nezan û xayînan rabe
Û ders nekiribe wek avahî bê bingeş hilweşe wê xirab be
Wê xelk di bin de bimore ranabe

Li ba mirovê tima ecûrê tal belaş be
Wê şîrîntir be ji hingivê bi peran be

Mirovê nexwaze bigihe xelkê
Li pey xelkê bireve nagihe xelkê

Mirovên parsek nikarin xwarinê bidin xelkê
Ji ber ew ji xelkê distînin nadin xelkê

Di jînê de çawa mirov wê kêf bike
Yan zarok be yan dîn be yan bênamûs be
Yan perê wî pir be wê kêf bike

Mirovê bimal û mirovê binamûs pir diweste
Li dinya rehet nabe
Yê tima tim kar dike ji malê dinyê têr nabe
Yê binamûs dikeve çi karî bike li ber xwe dikeve
Nikare destê xwe li ber xelkê vegire pir diweste

Rehet nabe

Mirovê xizan gotinê dike kes guh nade wî
Zarokê biçûk negirî dê şîr nade wî

Du tişt li dinyayê winda ne
Mirina feqîran û eyba
Zengînan winda ne

Gotina pir û bêfeyde nayê guhdarîkirin
Wek xwarina bê xwê ye nayê xwarin

Mirovê ji mirinê hez bike kiyana wî tê parastin
Mirovê ji mirinê hez neke jiyana wî tê parastin

Mirovê ji jina xwe bitirse bênamûs e
Ji jina xwe netirse jî bênamûs e

Mirin tal e mirov diçe venagere winda dibe
Lê ji bo namûsê û welat û azadî ji hingiv jî xweştir dibe

Mirov bi zimanê xwe tê girêdan
Heywan bi hefsarê xwe tê girêdan

Mirovê pîs ji wî re bibêjî tu pîs î dixeyide li te dinêre
Ew jî zane pîsî eyb e ew dixwaze veşêre
Lê pîsî bi berfê nayê veşartin ew nikare veşêre

Çiqas mêrxas bî nebêje ez mêrxas im
Divê hesabê mirovê mêrxas bikî
Ji te mêrxastir li dinyayê hene
Tu nikarî dinyayê tev zeft bikî

Mal eyba zengînan vedişêre
Xizanî qenciya feqîran vedişêre

Mirovê xîzan ku hingiv be kes tam nake
Mirovê zengîn ku qehp be kes qal nake

Jina nişmî ji mala wê de xuya ye
Jina bêtor e ji zimanê wê de xuya ye

Şer ne rind e lê ji alîkî de rind e
Mirov pê mêran nas dike
Roja teng ne rind e ji alîkî de rind e
Mirov pê dostan nas dike

Mirov dostê xwe nas dike heta feqîr be
Mirov dostê xwe nas nake heta zengîn be

Xîzanî kirasekî ji agir e
Mirov xîzan û kal be hîn pîstir e

Mirovê xurt Xwedayê erdê ye ji ber Xwedayê ezman
Karên rind dike
Mirovê xurt kare karên xirab bike
Û karên rind bike

Ku tu ketî şer birîn bûyî hevalên te hatin
Kuştin divê tu negirî
Ku tu bigirî teslîmbûn e tu ji dijminê xwe
Rehmê dixwazî divê şer bikî xwe bigirî

Di şer de dest hilîni derî xêrê ye
Ku tu ji dijmin re teslîm bûyî derî şerê ye
Ne tu xwe ji dijmin xelas dikî
Xwe bênamûs û bindest û riswa dikî
Tê tim bindest bimînî heqê xwe winda bikî

Teslîm nebî di şer de bêtî kuştin tu xwe dîkujî

Teslîmî dijminê xwe bibî nêyî kuştin
Lê tu doza xwe û milletê xwe bi saxî dîkujî

Mirov zane be bi pey keve li dinyayê her tişt tê fêmkirin
Bes gotina derewînan nayê naskirin û nayê bawerkirin
Û nayê fêmkirin

Zarokê biçûk ku bigirî ji wî re ne eyb e
Ji ber çeka wî girî ye zimanê wî nagere
Bi girî ji diya xwe şîr dixwaze
Mirovê mezin eyb e bigirî mirovê mêt
Daxwaza xwe ji dijmin bi çekê dixwaze

Tacirê tiştên xwe li ber xelkê bigerîne
Wê tiştên wî erzan be
Mirovê qîza xwe li ber xelkê bigerîne
Bide xelkê wê bê rûmet û kîyan be

Eskerê mirov xurt be kare şerê topan
Û teyaran bisekinîne
Lê nikare şerê ziman û bêbextiyan
Û derewan bisekinîne

Mirovê xwar bimeşe tu carî rê li ber wî rast nabe
Wê di riya xwar de here heta tê de winda be

Mirovê xwar tu car rast nabe ji ber xwar çêbî
Ku bi zorê rast bikî wê bişike ew nerast çêbî

Mirovê pîs bê guneh nabe heta bimire
Ji wî hez nake milletê wî
Piştî ku mir dimîne sûretê wî
Nema gunehan dike tif kin ser sûretê wî

Mirovê xwar wek dîwarê xwar e xelk nikare

Di ber wî re derbas be
Di ber re herin jê ditirsin hilweşe

Ji pîsan dûr keve şerê wan nê te
Ji pîsî dûr keve hilma wê nê te

Yê eslê xwe winda bike
Wek perê bê îmze ye
Kesek nema wî radîke
Xwe pîs û bêxwedî dike

Mirovê mêrxas guleyên topan çavê wî naşikîne
Lê tunebûn û xizanî çavê wî dişikîne

Xizanî kirasekî ji ar e
Yê jê netirse yan dîn e yan bêar e

Mirovê mirî ji yê wijdan mirî çêtir e
Xêra xulamê sax ji xêra axayê mirî pirtir e

Roj li cî xwe nagere roj tu carî nagerê
Ji ber roj ew agir e rohnî dide her derê

Dostê ji xwe çêtir nebînî yên pîstir pir in
Lê bêxêr û zuha ne ewna wek bayê kur in

Mirovê xelk wî nas bike ne bi gera pir e
Ew li mala xwe xelk wî nas dike ji gerê çêtir e

Mirovê di şer de pir kir gurgur ew şer bike nikare
Wek ewra bêbaran dike gurgur nabare

Tiştê erzan bikirî ne erzan e
Tiştê buha bikirî ew erzan e

Dîrok wek çiya ye qet winda nabe
Gava mij bê ser wê çiya winda be
Gava mij here wê çiya xuya be

Mirovê rind ji wî netirse çiqas çêbe neyarî
Ku keys ket wî te nakuje tu carî
Mirovê rind riya dostî dihêle
Tiştê xirab ew li pey xwe dihêle

Malê bi aqil were jêhatin e
Malê bi ehmeqî were lêhatin e

Heta kûçik sax be
Dûvê kûçik wê xwar be
Dema kûçik bimire
Dûvê kûçik wê rast be

Mirovê birçî nebe
Qîmetê xwarinê nizane
Piştî ku wayî têr xwar
Halê birçiyar nizane

Bayê kur nayê hezkirin
Mirovê xwar nayê hezkirin
Sirê dilan nayê naskirin
Jehr bi şekir nayê xweşkirin
Çiya bi ben nayê kaşkirin
Mirovê zan nayê şaşkirin

Her hesinê zer ne zêr e
Her wek şêr be ew ne şêr e
Her mirov ewya ne mêr e
Malpir nexwe ew ne têr e
Malpir bixwe ewya têr e
Kurkût jî ew wek penêr e

Çiwalê binî qul tewr tije nabe
 Zikê timahan tu car têr nabe
 Berî parsekan tewr tije nabe
 Pîs bi gotinan tu car baş nabe

Şerê dijminê xwe nekî
 Heta hêza wî nas nekî
 Xwe ji wî xurttir nekî
 Tu car şerê wî nekî
 Ji bo xwe winda nekî
 Dijmin bi xwe şa nekî

Ku tu kar nekî nebêje li ser Xwedê
 Tu giran dikî bar li ser Xwedê
 Divê alîkî tu jî tev Xwedê
 Karê xwe bikî ne li ser Xxwedê

Comerdî ne bes mirov nan bidê
 Comerdî ku neyarê xwe girt serbestiya wî bidê

Mirovê binamûs çeka wî şûr e
 Mirovê bênamûs çeka wî kîr e

Mirovê axatî dike
 Karê xwe bi xelkê dike
 Karê xwe dimeşîne
 Karê xelkê aware dike
 Ew xelkê biçûk dike
 Ewya xwe mezin dike
 Derdikeve ser milê xelkê
 Ew xelkê nizm dike
 Ewya xwe bilind dike

Yê şerê mirovê rind bike

Ewya şerê xwe dike
 Wijdana xwe dike
 Pîsî xwe xwe xuya dike
 Xwe li ba rindan erzan dike

Roj bi perdan nayê veşartin
 Dar bi kartonan nayê qeşartin
 Ê gur pezê xelkê dixwe
 Yê kûçik be xelk lêdixe

Mirovê nebe xulamê miletê xwe
 Nabe serokê miletê xwe

Zengîn zengînê aqil e
 Zengîn ne kesê malpir e

Malxwê malê nezan be
 Wê kuflet tim xizan be
 Li mal wê tim erzan be

Bi şev mirovê nezan rêber be
 Mirovê bi wî re wê tim di kortan wer be

Mirovê kar neke qelpî bike
 Yan wê parsê bike yan wê diziyê bike

Her heywan rizqê xwe dixwe
 Bes kulî rizqê xelkê û xwe dixwe

Sîleh nebe aştî tune
 Aştî hebe sîleh tune

Xizanî rûyê mirovan reş dike
 Kêfa hesûd û dijminan xweş dike

Mirovê goşt bixwe û yê birçî ne wek hev in
 Mirovê daran bixwe û yê bijmêre ne wek hev in

Aqilê kê m aqilê me be
 Wê mala me xirabe be
 Wê warê me tewr nebe
 Wê ev hal tim halê me be

Mirov karên vala bike
 Wek bendera bê genim ba bike

Dijminê bav û kalê te
 Ku hukim bike ew li te
 Wê ew be koledarê te
 Wê rehmê neke ew li te
 Wê ew bixwe tim malê te
 Wê ji hêştir guh bide te

Ku tiştê te bi zor here
 Bi bergerê venagere
 Lê bi zorê ew vedigere
 Zor lêdan û ilm û pere

Li Kurdistanê zehî cîhanê
 Pirê Batmanê aşê ridwanê
 Dêra Zehferanê bindestî
 Kurdistanê

Mirovê rind li ba mirovê pîs mar e
 Gotina wî li ba mirovê pîs jehr e

Mêvanê kevin ji mêvanê nû hez nake
 Mazûvanê çikûs ji herduyan hez nake

Kurd çî bikin tim şaş in

Ji xelkê re pir baş in
 Lê ji hev re ne baş in
 Ji ber wê tim li paş in

Tiştê dijmin ji mirov ra çêbike ne ewya xêrê dike
 Tiştê dijmin çêbike wê dijmin xirab bike

Hov hov in mirov mirov in
 Hov rizqê xwe dixwin
 Mirov rizqê hev dixwin

Mirovê helalxwer rizqê xwe ji Xwedê dixwaze
 Mirovê heramxwer rizqê xwe ji xelkê dixwaze

Dema li mirov teng dibe
 Dost ji dijmin xuya dibe

Her yekî bigota ez bizin ba
 Wê erda dinyayê tev pişkul ba

Mirovê zarokên wî serserî bin
 Ne wê ji xêra wî bin wê ji şerê wî bin
 Ji wî re bibêje umrê zarokên te dirêj bibe
 Nifiran li wî dikî ji bo ewya rezîl bibe

Hespê kihêl ku siwarê wî ket siwarê xwe bernade
 Mirovê şerîf ku dostê wî ket dostê xwe bernade

Mirovê mêr çiqas kal bibe nefsa wayî nayê guhartin
 Zêr çiqas kevin bibe rengê wî nayê guhartin
 Çiqas şerê rastiyê bibe rastî bi derewan nayê veşartin
 Çaxa dayînê destê comerdan wê ilem bide tu car nayê girtin

Gur gur e gur ji gur ne çêtir e
 Bila haya te ji te hebe çêtir e

Mirovê fedî dike heqê xwe bixwaze
 Ew heqê xwe winda dike
 Mirovê pir timahî bike ew karê xwe xirab dike
 Dostên xwe winda dike û rizqê xwe kêr dike

Karê bikî bi zanîn kar ji te re bimîne
 Karê bê zanîn bikî tehba te ji te re dimîne

Mirovê xeyalkar be qesran ji pûş lêdike
 Mirovê ramandar be qesra bi hiş lêdike

Çiyayên bilind ew cihê baz û şêran e
 Nîşan nede ji dûr de ewya bi xwe xuya ne

Kî wijdana xwe kêr bike
 Bi heramî kar bike
 Serê xelkê jêbike
 Wê malê dinyê pir bike

Dost ne dost e ku tu xurt bî dostê te be
 Dost ew dost e ku tu ketî dostê te be

Li nav Cihûyan ne Cihû bî tu jîn nabî
 Li nav xelkê tu comerd bî tê buha bî
 Li nav xelkê bi terbiye bî tu pîs nabî
 Ji dûr de wek çiyayê bilind tê xuya bî

Mirov dike tiştê bifroşe bê sebr tişt erzan dibe
 Ku dike mirov tiştê bikire sebr bike erzan dibe

Her mirov li wî binêre bi laş însan e
 Lê her mirov bi aqilê xwe ne însan e

Mirovê mêrxas û şerîf kare jehrê daqurtîne

Lê ku soz û peyman da camêran
 Nikare gotina xwe daqurtîne

Felsefa mezin ew e xelk mirov bi rindî nas bike
 Rindî bike xirabî derbas bike
 Ku dostê wî ket tengî dostê xwe ji tengî xelas bike
 Ku yek bi wî şewirî riya xwar li ber wî rast bike

Malê pir bikî nexwî li pey xwe bihêlî ne mal e
 Malê bixwî pê kêf bikî pê pêşkevî ew mal e

Feyda mirov ji çikûsan nabe xwe çikûs neke
 Feydê ji derewînan bibîne xwe wek wan pîs neke

Xweşî ne bi xwarina xweş û pakiya laş e
 Û ne li xwekirina kincên qumaş e
 Xweşî xweşiya dilê pak û karê baş e

Di baxçan de ne hewcî nîşan bidî
 Gula sor ji dûr de xuya ye min dî

Di rojên fireh de kî be merî ye
 Yê di rojên teng de ne merî be ne merî ye
 Yê wijdana xwe bi nan firoşî
 Ew li ku be bê xwedî ye

Mirovê biwijdan û binamûs ew e namûs û wijdana xwe
 Nefroşe
 Yê wijdan û namûs ji wî re lazim be ew nafroşe

Mirovê zan û mêr mêraniya xwe dihêle
 Ji roja şerê giran re
 Mirovê ehmeq û mêr mêraniya xwe
 Xirab dike di tiştên vala û erzan re

Mirovê li axretê cinetê dixwaze
Malê heram li vê dinyê naxwaze

Mirovê serhişk fikr ranakin
Serê bifikr tu wayî radike

Li ber mirinê nagerim mirin li ber min digere
Umrê ku çû ew êdî venagere

Pêşî umr çêbûn e
Umrê umr pîrbûn e
Dawiya wî nebûn e
Can tevde wek hevdu ne

Mirovê feqîr ku xewneke xweş dibîne kêfxweş dibe
Lê ku ji xew radibe dixeyide nexweş dibe

Ku tiştê xirab bû destê tê negihîşt wî tu çêbikî
Mirovê dengê te ne hewcî bang wî bikî
Xwe newestîne feyde tune nikarî tiştêkî bikî

Textê xirab bi boyaxê baş nabe
Mirovê mir bi dermanan sax nabe
Li dinyayê her tişt bi ya te nabe
Rind û xirab wê tim ji hev cuda be

Ku ne zora lêxistina çakûç be
Mîx di text re naçe xwar
Çakûç di destê necar de ye
Rehmê li mîx nake tu car

Rehm li her tiştî dibe rehm li bêrehman nabe
Ku tu li wî rehmê bikî rehma wayî li te nabe

Necar li dar rehm bikira

Dar nedibirî bi zorberî
Dar nedibû şibak û derî

Li dinyayê hebxa evdan heye hebxa Xweda tune
Hebxa evdan girtin û mehkeme ye
Hebxa Xweda pîrbûn û nexweşî û mirin e
Hebxa evdan berdan heye hebxa Xweda berdan tune
Li wê dinyê mehkema Xweda dimîne xêr û gunê
Mirov li vê dinyê hukim dike li wê dinyê rev jî tune

Mirovê bê edeb nikare edeb binivîse
Ku binivîse wê şaş binivîse

Ku xwarina te hebe
Wê xelk tev li dora te be
Ku xwarina te nebe
Wê xelk tev dûrî te be

Yê ji Xweda netirse ji wî kesî bitirse
Ku qîzekê bixwazî li eslê wê bipirse

Kurê te heft salên pêşî lîstika te ye
Heft salên duduyan xulamê te ye
Heft salên sisêyan yan dostê te ye
Yan dijminê te ye

Pakî ne bi çermê pak û kincên pak e
Pakî bi ramanên pak û dilê pak e

Dawiya her tiştî heye dawiya derewan tune
Seneteke pir û pir sivik e xeyal û xapandin e

Tiştê rast bê cefa rast nabe
Tiştê xwar berê xwar e
Tu rast nekî wê wa be

Jina bajarî qelenê wê erzan e
Lê xwedîkirina wê buha ye giran e

Mirovê bîaqil divê gotina xwe li gorî umrê xwe bike
Berî bifkire gotina xwe vala çeneke
Kincên xwe li gorî umrê xwe li xwe ke
Çiqas malê wî pir be dostên xwe ji bîr neke
Rojek wê bê wê vegere wek berê bibe
Ji bo dostê xwe dernede xwe poşman neke

Ku mirov li erdê ket li erdê namîne wê rabe
Lê şeref û navê mirov li erdê ket ranabe

Şeref ne lêxistin e
Şeref ew parastin e

Tiştê li wî negerî tu wî nabînî
Ew jî nayê ba te tu wî bibînî

Ne hewcî mirovekî nas bikî çawa ye
Dostê wî nas bike tê zanibî çawa ye

Mirov çiqas qelew be goştê wî nayê xwarin
Ku mirov xêran bike xêra mirov tê xwarin

Mirovê pîs bi karê xirab xwe pir dibîne
Mirovê rind bi karê xirab xwe kêr dibîne

Mirovê xîzan tune naxwe ne mehrûm e
Mirovê dewlemend heye naxwe ew mehrûm e
Mirovê xîzan bi dest keve wê bixwe
Lê mirovê dewlemend bi dest wî ketî ew naxwe

Mirovê dike li nav miletekî rûne divê bi wan zane be

Ne wek wan be li nav wan wê jîn nebe

Nefsa bilind xwediyê xwe nizm dike
Nefsa nizm xwediyê xwe bilind dike

Mirovê boyaxçî be kare cawê spî reş bike
Lê ew nikare cawê reş spî bike

Ji sedî deh xîzaniya mirov ji Xwedê ye
Ji sedî not ji mirov e xîzaniya wî ne ji Xwedê ye

Gava ku destava mirov tê mirov diçe mala avê
Ji qesra melean xweştir e di wê gavê

Kesê zan difkire û gotina xwe dike
Kesê nezan berî bifkire gotina xwe dike

Di navbera zanîn û nezaniyê de nezani û zambûn e
Zambûn hebûn e nezani nebûn e

Bi gotinên xelkê mirovan hukim nekî
Wî hukim nekî berî wayî ders nekî

Li dera kêf û henek pir dibe
Nexweşî li wir kêr dibe

Roja mirov ji diya xwe çêbûye
Ew mirov ji mirinê re çêbûye

Mêrê çê dostê dostê xwe be
Dijminê dijminê xwe be
Xwedî gotinê xwe be
Çê û xirab zanibe
Bi derewan şaş nebe
Neyê guhartin wek xwe be

Mirov bi malperestî mal pir neke
 Ji bo mal rûmeta xwe bînpê neke
 Ku mal here careke din ew mal vedigere
 Rûmet çû careke din venagere

Li riya rast diz nayê veşartin
 Bi derewên pir zan nayên xapandin

Bi destekî du zebeş nayên rakirin
 Lê bi du destan çar zebeş tên rakirin

Ku şer vêket agir e
 Ku vemirînî çêtir e
 Venemirînî gur bibe
 Pir cî pê xirab dibe

Bila mirov jehrê bixwe helal e
 Malê xelkê bixwe ne helal e

Mirovê rastgo mirov tişteki ji wî pirs dike
 Bersivê dide gotina xwe zû dike
 Mirovê derewîn du caran çavê xwe qurç dike û vedike
 Heta derewan li hev tîne di pey re gotina xwe dike

Mêrê mêrxas di rojên fireh de nayê hezkirin û tal e
 Lê di şer û rojên teng de pir şîrîn û delal e

Hespê nêr ji têrbûn û xurtbûnê dihîre
 Ku birçî û lawaz bû nikare ew bihîre

Kewê gozel
 Rengê wî çeleng e
 Dengê wî xweş e
 Lê bi mîletê xwe re xayîn e

Dijminê mîletê xwe ye
 Dilê wî reş e

Ku tu ji mala xelkê derketî li paş xwe nenêre
 Te berê dîtiye li pêşiya xwe binêre

Mirovê li ber koledarê xwe destê xwe raneke
 Divê qala rûmet û namûsê neke
 Divê her tiştê buha û birûmet çeke
 Divê bar ke ji ber dijmin welatê xwe doz neke

Kesê tirsok tu car ne wê serwer be
 Heta sax be li dinyayê wê ker be

Azadî kenz e divê mirov lê miqate be
 Divê mirov lê miqate be ji bo winda nebe

Mirov azadiya xwe winda neke
 Berî heqê xwe winda bike
 Ku hêza xwe winda bike
 Wê azadiya xwe jî winda bike

Mirovê mir dinya bi wî xirab nabe
 Lê ew ji dinyayê xirab dibe
 Mirovê mir ranabe

Ji hêştirê ketî ji bilî hophopê namîne
 Ker fetisî ji ber kurtan dimîne

Çiqas şev be çira tim vêketî namîne
 Mirov çiqas xurt be dinya ji wî re namîne

Ew lawê ne ji te be
 Sermiyan ne perê te be
 Wê xêr ji xelkê re be

Xêra wî ne li te be

Mirovê rind ne ew e nimêj bike ji bo here cinetê

Yê rind ew e bi namûs be biparêze rûmetê

Kûçikê nizane biewte mêvanan ji xwediyê xwe re tîne

Zarokê bê terbiye ji xwediyê xwe re şer tîne

Merheba pir ji mirov re dostên pîs tîne

Mirovê nezan nizane çi ji pê re

Tehba wî ji wî re malê wî ji xelkê re

Bela wî ji wî re xêra wî ji xelkê re

Xelk malê wî dixwe ew lê dinêre

Rizqê kêr ne malê kêr e

Rizqê kêr aqilê kêr e

Mirovê ehmeq ne hewcî tu dijminê wî bî

Ew dijminê xwe ye berî tu dijminê wî bî

Mirovê ruh di wî de hebe deng lêkî wê ji xew rabe

Lê mirovê mirî deng lêkî ji xew ranabe

Feyde ji qehpan dibe feyde ji meslehçiyar nabe

Fikra zana kare têkeve hemû dinyayê

Lê nikare têkeve serê mirovê ehmeq li hesabê wî nayê

Mirovê baş be navê wî bi gotinan pîs nabe

Mirovê pîs be navê wî bi tonek zêr baş nabe

Rêberê mirov ker be

Wê halê mirov wer be

Rêberê mirov ga be

Wê halê mirov wa be

Mirovê çê roja teng xelk xwe lê digire

Mirovê qels roja teng xwe li xelkê digire

Teyr bê paseport kare here her

Dewletan sînor ji wî re tune

Ramana zana wekî ba ye derbas dibe

Her dewletan sînor ji wî re tune

Mirovê koledar kare perweran hebs bike

Lê nikare dilê wan û ramanên wan hebs bike

Mirov ne kêr be kêmayî nake

Mirov ne qels be derewan nake

Ji gûyê kûçik helaw çênabe

Ji pûrtê kûçik kulav çênabe

Ji çermê kûçik pêlav çênabe

Nisûbetî ji nisûbetan e

Bênamûsî ji bêrûmetan e

Mirov çiqas bireve nikare

Ji dinyayê derkeve

Mirovê çiqas bertîlan bide

Nikare ji hebsa kalbûnê derkeve

Wê tê de bimîne heta bikeve

Bin axa sar de wê ew rakeve

Mirovê rind ne ew ê nimêj bike deynê Xweda bide

Mirovê rind ew ê heqê xelkê nexwe deynê xelkê bide

Mirov nebêje ev tişt xirab e

Yê xirab kirî ewya xirab e

Yê ku çêneke bixwe çênabe

Yê xirab neke ew xirab nabe

Qîzan ji jinan nexwaze ji te re nabe jin
Qîzan ji mêran bixwaze wê qîz bibe jin

Her tişt li dinyayê têr dibin
Çar tişt li dinyayê têr nabin
Erd û qelem û agir û
Mirovê timah têr nabin

Parsek parsekan bibin
Wê parsek pir bibin

Mirov bû mal bêkar nabe
Dar ku hişk bû bê ar nabe
Çêlîka mar bê jehr nabe

Ne hewcî mirov şerê mirovê ehmeq bike
Ew bi xwe şerê xwe dike
Divê mirov pesnê wî bide
Ji bo ew xwe winda bike

Mirovê dike di avê de bifetise
Destê xwe davêje striyan
Mirovê ew kete tengî
Ewya diçe hemû deriyan

Mirovê rast heta bimire xwar nabe
Dûvê kûçik heta nemire rast nabe

Welatê kar lê nema mirov yan wê parsê bike
Yan li wir diziyê bike yan jî ji wir bar bike

Mirov bi aqil kare her tiştî nas bike
Kare xwe ji her belayê xelas bike
Sebr gemî ye mirov kare pê behran derbas bike

Mirov bi aqil û qencyê digihe her deran
Qencyî bi kûçikê har bikî dibe dostê meran

Mirov kare li her tiştî xwe ragire sebr bike
Lê nikare xwe li mirinê ragire û sebr bike

Her tişt bi zorê tê birin
Lê bi zorê nayê dayîn tê birin

Mirov malê xwe hinekî bixwe hinekî bihêle
Qirûşê xwe yê spî ji rojên reş re bihêle

Mirovê karê xwe berde karê xelkê bike
Xiyaretê bi xwe re dike
Mala xelkê ava dike
Mala xwe xirab dike

Malê pir ku li vê dinyê pê xêran nekî
Zulmê bikî ew cineta vê dinê
Lê piştî mirî ew cehnema wê dinyê

Ku kar nemeşîya mal xilas dibe
Av genî bibe çaxê qels dibe
Jin hukim bike mêr teres dibe
Ji xwedîyan dûr ket ew bêkes dibe

Kûçikê har dirêj nake wê bê kuştin
Jina nepak namûs hebe nayê hîştin

Ku rêberê mirov ker be
Mirov wê di kortan wer be

Bi mirovê baş re bimeşî ji bo wek wî baş bî
Bi mirovê xirab re bimeşî tê jî xirab û li paş bî

Ji gilê re gotin bêhna te xweş e çima navê te bû gil
Got cînara min gul e bêhan min xweş e ez bûm gil

Mêrê mezin li welatê xwe giran e
Kevirê mezin li cihê xwe giran e

Mirov ku birçî nebe qîmetê xwarinê nizane
Mirov ku miflis nebe qîmetê peran nizane
Mirov nebe dê û bav qîmetê dê û bavê xwe nizane

Mirovê bergirîya namûsa xwe neke
Ji heqê wî çî karî bike ew bike
Ew bergirîya namûsa xwe neke
Ew rûmet û şerefa xwe winda dike

Çiqas min zalim dîtî ji feqîriyê zalimtir tune
Her tiştê xirab tê de heye tiştê rind tê de tune

Guleyên tîfîngên dijmin bênamûs in
Li bênamûsan nakevin
Guleyên tîfîngên dijmin
Li mirovên binamûs dikevin

Tiştê dijmin bide te wê li ba te nemîne
Çî çax ewya bixwaze wê ew ji te bistîne

Timahî çavê mirov kor dike
Xizanî dilê mirov kor dike
Mirov ji xelkê dûr dike
Mirov dostan ji bîr dike

Mirovê xizan û nexweş be
Mirin jê re çêtir e
Lê bênamûsî pîstir e

Dostaniya mirovan bi wijdan girêdayî
Li ku be bêwijdan dostê xwe beradayî

Mirov kariba çêlîkên xwe bixwara
Wê gur çêlîkên xwe bixwara

Bila mirov feqîrê mal û milk be
Bila mirov ne feqîrê aqil be

Dîwarê xwar ne hewcî gêr kî wê bi xwe bikeve
Gotina derew nayê veşartin wê bi xwe derkeve

Mirovê xayîn wek ava di bin kayê bê deng dimeşe
Mirov pê li wî ke wê tê hilweşe
Mirov dikeve ku rast nemeşe

Koledar tişteki ji te nastîne
Tu qels î didî wî di destê wî de dimîne
Ku tu xurt bî di destê wî de namîne
Mirov bi qelsî dide bi xurtî distîne

Mirovê birçî nefis pê re tune
Yan diziyê bike yan parsê bike eyb jê re tune

Ku av nemeşe av genî dibe
Ku kar nebe xelk birçî dibe

Umr trê e em lê siwar in
Sînor derbas kin em wî nikarin

Ardû nebe agir gur nabe
Ku av nebe agir sar nabe

Mirovê qels rehetîya wî li ser xelkê ye

Xwarina wî ji kîsê xelkê ye
 Ku xelk diweste ew rehet dibe
 Xelk rehet bû ew bêrûmet dibe

Mêşên hingiv ên mê hingiv derdixin
 Ên nêr kar nakin ew hingiv dixwin
 Mêşên mê dawî yên nêr dikujin
 Wan kaş dikin derve diavêjin

Nikarî agir bi agir vemirînî
 Karî bi avê agir vemirînî
 Agir bi ardû tu car têr naxwe
 Agir tu caran avê venaxwe

Ku bi xurtî û bi pehînan ba
 Wê qantir hakimê dinya ba
 Hezar esker nikare deriyê kelehekê veke
 Lê kilîteke biçûk deriyê kelehekê vedike

Ku agir vêket vemirî berî gur bibe agir e
 Şer vêket vemirî şer jî wekî agir e

Welatê kar lê nebe ne hewcî xwe riswa kî
 Nikaribî ava bikî divê zû tu jê bar kî

Ku ez wekî te ker bama
 Wê ji te re ne hember bama

Zengînî kêfa mirov xweş dike
 Xizanî rûyê mirov reş dike

Ku tu rind bî wê pîs dijminê te be
 Ku tu pîs bî wê rind dijminê te be
 Li ortê jî tu caran wê çênebe
 Li dinyayê wê her yek wekî xwe be

 Ku li heşê dipirsî heş ji qîra Bexdadê
 Mirovê pîs wek heş e bi te girt te bernadê

Perê pir ew mirov buha dike
 Gotina pir ew mirov erzan dike

Mirovê ji xêra xelkê re nefkire
 Heqiyê neparêze namûs bi wî nefis bi wî nasitire
 Pir çêtir e sax nemîne ew bimire

Gotina rast ji mirovê ehmeq re bikî
 Tê dostên xwe kêr bikî dijminên xwe pir bikî
 Tu caran tu nikarî wî rast bikî

Heta xwînê nerijînî dijmin heqê te nade
 Xwîna dijmin nerijînî welatê te bernade

Mirovê dike di avê de bifetise
 Nikare hevalê xwe xelas ke nefetise

Mirovê ku taliyê qebûl neke
 Nikare koledar ji ser xwe rake
 Ji ber koletiyê qebûl dike hebs û
 Zindanan û kuştinê qebûl nake

Mirovê rind mirovê xwe rast bike
 Heqê xwe ji heqê xelkê nas bike
 Xwe û xelkê ji belayan xelas bike

Mirovê perê wî kêr û zan ew deng dike
 Mirovê perê wî pir û nezan perê wî deng dike

Ku dikî qîmetê bidî xwe bi serkeve
 Divê tu pir ji merî xwe dûr keve

Dijminê te namînin wê demê tê pêşkevî

Mirov heqî biparêze heqê wî namire

Ku heqê wî mir jî ji bêrê wî nare

Mirovê dike xwe erzan û bêqîmet neke

Tiştêkî li ser yekî nizanibe divê şerê wî neke

Rexnan bi derewan û bêbextiyan li wî neke

Zanyarî gula spî ye her kes nikare jêbike

Ilem mirovê bîaqil ew gula spî jêdike

Mirov heye bi saxî mirî

Mirov heye mirî û nemirî

Mirov heye bi carda mirî

Sermiyanê mirov aqil e

Sermiyanê mirov ne malê pir e

Mirovê bêhiş mal hilgire nikarê

Aqil nebe mal bi xwe darê

Mirovê xwe li ser xelkê mezin bike

Wê xwe li ba xelkê erzan bike

Miletê binamûs ê nezan zanê xwe hiltîne

Miletê bênamûs û nezan naletê li zanên xwe tîne

Mirov bi du tiştan comerd dibe

Yan malê wî pir dibe comerd dibe

Yan ji xelkê deyn dike nade comerd dibe

Berxê nêr çiqas bimîne wê çermê wî bibe post

Dijminê bavê te tu car jî te re nabe dost

Li dinyayê divê mirov ji sê tiştan bitirse

Ji şaşiyên xwe û ji ehmeqan û serhişkan bitirse

Kincên fireh û mirovên tarîxê umrê wan dirêj in

Mirovên bê şerm û bê şeref zimanê wan dirêj in

Mirovê ji muzîkê hez neke

Yan hiş kêr e yan rehm kêr e

Tu caran wê ji xelkê ew hez neke

Eger namûs di laşê mirov de pir be

Wê ew mirov ji pola jî xurttir be

Zanayê xêrê xêrê diçîne

Zanayê şerê şerê diçîne

Yek li ba rehman dimîne

Yek li ba şeytan dimîne

Jina zarokê wê di hembêza wê de nexweş be

Perê wê nebe wî derman bike û bimire jê zortir tune

Mirovê şerîf ku li ber çavê wî rûmeta wî bînpê bibe

Nikaribe deng ke jê zortir tune

Mirovê şerîf û comerd ku mêvanê wî hebin û

Xizan be nikaribe xwarinê bide wan jê zortir tune

Senet bi kar dimeşe

Tim ker bi dar dimeşe

Ne dar be ker nameşe

Di heyata mirov de tişt heye ji tişt ferztir e

Lê xwarin ji mirov re ji her tiştî ferztir e

Mirovê zan bi ilmê xwe serê xwe bilind dike

Mirovê ehmeq bi ehmeqiya xwe pozê xwe bilind dike

Sînor ji xurtan re tune

Kilît ji ziman re tune

Mirov heye welatekî ava dike

Mirov jî heye malbatekê winda dike

Mirov tev xelkê be gotina rast bike riswa dibe

Ji xelkê dût be xwe kerr bike winda dibe

Mirov sermat dibe nizane wê çawa bibe

Li ba rindan buha dibe li ba pîsan erzan dibe

Av av e ar ar e yek germ e yek sar e

Mirov bê wan nabin lê bawerî bi wan nabin

Hem dost in hem neyar in

Yek mirov difetisîne

Yek mirov dişewitîne

Bê wan jî em nikarin

Berber rû zibûnê xwe kurkirî pir hûr kirî

Pirç kenîyayî gotî bila xwe newestîne tu berber î

Ku min ji gûzanê fedî nekira

Ez ê li pey wî derketama yek serî

Mirovê kar bike peran tîne

Pere ew kincên pak tîne

Lê kincê pak peran nayîne

Kar neke birçî dimîne

Mirovê bîaqil ew ji xwe nerazî ye xelk ji wî razî ye

Mirovê ehmeq xelk ji wî nerazî ye ew ji xwe razî ye

Welatê mirov rûmeta mirov e

Zimanê diya mirov emaneta mirov e

Ku evna herdu neyên parastin

Kiyan û hîmê mirov xirab dibin

Mirovê zulmê nebîne qîmetê azadî nizane

Mirovê talî nexwe qîmetê şîranî nizane

Mirov ji ber çavan dût keve

Ji dil jî dût dikeve

Hespê kihêl here ku winda nabe

Di qoşê de li ku be wê xuya be

Bi cilên kevin qîmetê wî kêr nabe

Li nav bergîlan wê ew tim buha be

Mêş ket qabanê giranî tune

Ew zirar pîr e xwarina wî tune

Zirara wî pîr e tama wî tune

Mirov kare xislet û dengê xwe biguhêre

Lê nikare beden û rengê xwe biguhêre

Xwestina jinan bi germî

Kuşîna mêran bi nermî

Sebr tal e ne şîrîn e

Lê berê wî pîr şîrîn e

Mirovê bîaqil hezaran kîlometr derbas dike

Mirovê ehmeq ku xeyidî nikare deqeyekê sebr bike

Mirov dike sirê xwe nede dijminê xwe

Sirê xwe nede dostê xwe

Rojek hebe dostê wî

Wê bibe dijminê wî

Jê pîstir tune mirov bi hewî be

Ji dijminê xwe re serê xwe ji xizanî deyne

Ji wî pîstir tune mirov serê xwe

Ji dostê xwe re ji zengînî deyne

Pir rehet e mirov malê pir bela bike

Lê pir zor e mirov wî malî kom bike

Ew mirovê bêfedî

Çend qirûş li ba xwe dî

Li meriyan nebe xwedî

Xwe ji merî xwe dûr bixe

Li nav xelkê bêxwedî

Mirovê mirov erzan bifroşe

Divê mirov wî erzan bifroşe

Mirovê binamûs mirov nafroşe

Mirovê bênamûs ew xwe difroşe

Nexweşiya biçûk nexweşiya laş e

Nexweşiya mezin karê ne baş e

Nexweşiya laş be yek tenê dimire

Nexweşiya kar be millet tev dimire

Ku dikî qîmetê peran nas bikî

Ji mirovê pîs deyn bikî

Tê qîmetê peran nas bikî

Mirovê mêr tu car bêhêvî nabe

Heqê wî tu car ew winda nabe

Mirovê mêranî û qencî û comerdî li ba bê

Wê wekî alê li jor be tim li ba bê

Li nav xelkê tu car ew winda nabê

Bila mirov zimanê xwe bigire bernede

Ji bo venegere wekî mar bi te venede

Kerê sax çiqas qelew be ne buha ye

Şêr çiqas zebûn bê mir çermê wî buha ye

Mirovê dike bibe dostê Xwedê

Heqê xelkê nexwe heqê xelkê bide

Heqê xwe ji Xwedê bixwaze

Heqê Xwedê bide

Wê ew bibe dostê Xwedê

Bi gotinan bi derewan wê tişt çênebe

Tiştêkî nabînî ku çavê te venebe

Nikarî tiştêkî ava bikî ku perê te nebe

Bi dijminê xwe nikarî ku dostê te pir nebe

Mirov rind be yan xirab be wê dijminê wî hebe

Mirov rind be yan jî pîs be li ortê jî wê nebe

Mirovê dilreş û şerxwaz gava dimeşe

Şeytanê wî jî tevî wî dimeşe

Mirovê rind xelk pesnê wî dide

Mirovê xirab ew pesnê xwe dide

Yê rind û xirab dikî nas bikî

Tu rind bi wan re divê kar bikî

Ku dikî comerdî bikî bê xisar nabe

Bar ket ranekî bi xwe ranabe

Cî ku qenc lêbin ew xirab nabe

Kesê nemerd wê çav li peran be

Mirovê ji kîsê xelkê comerd be comerdî ne ya wî ye

Wê xelk ji jina wî re xeberan bidin jina wî ne ya wî ye

Mirovê comerd comerdî wî ne ji kîsê xelkê ji kîsê wî ye

Mirovê comerd daye xelkê wî nexwariye

Mirovê aqilê wî ji kîsê xelkê be ne ji kîsê wî be

Wê tim riswa û xizan û birçî be

Bila ev gotina min tim di bîra we be

Mirovê ku ew ne bi kêrî qîlafeta xwe be

Wê tu car ew ne bi kêrî xeynî xwe be

Wê tim cî wî li nav camêran nebe

Mirov li welatê xwe be buha ye xuyan e

Mirov ne li welatê xwe be ne xuyan e erzan e

Kevir ji cî xwe bileqe sivik e ne giran e

Kevir ku li cî xwe be ew kevir giran e

Dijminê kevin tu car nabe dost dijmin dimîne

Rehmê tu car li te nake rehmê bike ne dijmin e

Mirovê welatê wî bi wî erzan be

Çavê wî li welatê xelkê û peran be

Wê li welatê xelkê winda be ne xuya be

Wê tim li ba xelkê xulam û bê kîyan be

Mirovê ku ji yekî re karekî belaş bike

Wek ku ji xwe re kar bike wî karî rind bike

Her yek wa bike mirov dinya ava dike

Bi ramana pak bi karê pak bi zimanê pak

Her tiştî li dinyayê rast dike

Birçîbûn namîne dizî namîne pîsîti namîne

Bênamûsî namîne xêr pir dibe dinya tev ava dibe

Xebera pîs bi henekan pîskirin e

Lêxistina bi henekan hingavtin e

Merî bi kêrî meran bê merî meran e

Merî bi kêrî meran neyê mirî meran e

Jehr nabe dermanê tişteki jehr ziyan e

Lê ku mirov mirinê bixwaze jehr derman e

Helal û heram bes gotin e

Li ba qelsan heye li ba xurtan tune

Mirovê qels li ber Xweda digere

Mirovê xurt dibêje dinya tev a min e

Pars pars e karê mirovê bê esl û bê esas e

Mirov tiştan deyn bike nede ew jî pars e

Dizî bike ew ji parsê çêtir e

Deyn bike û bide ew ji herduyan çêtir e

Gotina rast tal e lê ji mirov re derman e

Mirovê bîaqil be derew ji rast xuya ne

Yê li ber kepînê rûne

Wê tehmûkê ji bîne

Yê ji pîsan dûrkeve

Wê bela jê dûrkeve

Serhişkiya Îraniyan a min ba

Dilhişkiya Tirkî a min ba

Rastiya Kurdan a min ba

Siyaseta Ingilîzan a min ba

Çekên Amerîka yê min ba

Eskerên Alman eskerên min ba

Radyoyeke Ereban a min ba

Dinya û alem wê tev ên min ba

Her însan ne însan e

Her ewr ne baran e

Ku mirov bîaqil be

Her tişt ji wî ve xuya ne

Ew meşa tev kulekan

Xwarina tev çilekan
 Gotina tev virekan
 Kar derbas ke bi henekan
 Taciriya tev dizekan
 Xêrê ji wan nabîne
 Li pey xelkê bimîne

Bergîl bi hefsar û cilên nû buha nabe
 Hespê kihêl bi hefsar û cilên kevin erzan nabe
 Mirovê pak bi gotina bêbextan gemarî nabe
 Mirovê bênamûs li ba şerîfan bi peran pak nabe

Mirov ji her tiştî têr dixwe
 Bes ji du tiştan têr naxwe
 Ji dîtina çavên reş û
 Gotinên xweş têr naxwe

Mirov xurt be kare şerê her kesî bike
 Lê nikare şere Xweda bike

Mirovê têr bixwe dûrî merî xwe be
 Ku birçî be nêzikî merî xwe be
 Bila ew kes nebe wê ji kesî re nebe
 Bes wê bi kêrî xwe be

Tiştê bi xirabî tê dilê mirov bila serê mirov
 Şerê ku tê dilê mirov bila neyê ber deriyê mirov

Mirovê xizan û nezan ji siya xwe ditirse
 Ji xwarinê pêve li tiştê napirse

Mirovê xewende be û bindest be yan xwe
 Difroşe dijmin yan jî dibe şoreşvan
 Mirovê bindest be û nexwende be yan wê
 Parsê bike yan wê ji dijmin re bibe

Kole û xulam û dergevan

Rizqê mirov li ser barana Xwedê be
 Wê du salan ne xêr be salekê xêr be
 Wê mirov du zikan birçî be zikekî têr be
 Rizqê dewletên Ewropa ne li ser barana Xwedê ye
 Li ser erdê ji wan her yek Xwedê ye
 Şîrketên wan hene çekan çêdikin
 Em pê hev dikujin
 Ewna jî têr dixwin xwîna me dimijin

Mirovê derewan bike qencyê neke
 Xirabiyê bike xêran neke
 Bila ew mirov rojî negire nimêj neke
 Wê ew here cehnemê wê cinetê pêl neke

Mirovê birçî be diziyê bike ne diz e
 Yê li malê xwe ne miqate be berde ew diz e

Miletê Kurd millet ba
 Wê wek xelkê dewlet ba
 Wê bi ûd û qîmet ba
 Ne bê qedir û qîmet ba

Mirovê siyasî divê wek şofêrekî şehreza be
 Barê otomobîla xwe di riya teng re derbas ke teqle nebe
 Siyaset tayekî zirav û dirêj e divê dijmin
 Pê nizanibe ji bo qut nebe

Ji milletê xwe re nerm be ji dijmin re xwar nebe

Mirovê tacir li bazarê tiştên xwe difroşe
 Mirovê siyasî li nav millet siyaseta xwe difroşe

Bi nezanan qet tiştêk ava nabe
 Mirovê mir bi dermanan ranabe

Perê pir dilê mirov xurt dike
 Dilê mirov fikra mirov rohn dike
 Fikra mirov çavê mirov vedike
 Mirov çî bixwaze kare wî bike

Mirovê bêbext ji dijminê xwe re ew şaş e
 Pêş nakeve ew mirov tim li paş e
 Bi bêbextî dijmin zora wî birî
 Bi bêbextî welatê wî zeft kirî
 Mirov divê xapoktir be ji dijmin
 Bi serkeve dijmin ew têkeve bin

Li dostê min dipirsin dostê min deriyê min e
 Li meriyê min dipirsin meriyê min berîka min e
 Ku berîka min vala be dost û merî min tune

Xelk berîka mirov dibîne
 Kincên mirov dibîne
 Ku rind mirov nas bike
 Dawî mirov dibîne

Hespê kihêl ku birçî be di qoşê de
 Tu caran ew dernakeve
 Mêrê nezan wê xizan be
 Tu caran bi sernakeve

Dims ro kî mêş vedihewin
 Kûçik li ser goşt vedihewin

Bi şîn e yê xweşî tune
 Çikûs e yê xwarin tune
 Yê birçî be dev nakene
 Yê qels tişteke jê re tune

Mirovê pîs ku zor lê dibe mirovê xwe nas dike
 Zarokê biçûk ku birçî dibe diya xwe nas dike
 Kûçik nemire kes nikare dûvê wî rast bike
 Mirovê rast kes nikare wî xwar bike
 Kesê xwar be ew kesê xwar rast dike

Teyrê baz xwedî kî pê nêçîr dibe
 Teyrê qertel xwedî kî wî zîç pir dibe

Ku mirovek xeyidî bi çeka şerê
 Neçe pêş wî ji ber çeka şer li ba wî ye
 Bi gotina xweş here pêş wî çeka
 Xêrê ye li dij çeka wî ye

Ku mirov rast însan be ne pîs be
 Divê li ser heqî be bi bext be bi namûs be
 Bi wijdan be mal pir bike xêran bike ne çikûs be
 Tiştê xirab ewya li xw qebûl neke
 Tiştê xirab ewya bi xelkê jî neke

Perê xelkê nejmêre ewya nabe perê te
 Tu perê xwe bijmêre yê têkeve berî te

Heq li dinya nexweş e ku zor li pey nebe
 Ku zora te nebe wê ew heq ne yê te be
 Her nexweşî bi derman derman dibe
 Lê ku heq nexweş ket bi zorê derman dibe

Mirovê axa xwe bifroşe wê bê ax be
 Bêrûmet û bêqîmet ne mirî û ne sax be

Di jînê de tişt ji tiştan ferztir e
 Lê zanebûn ji her tiştî ferztir e
 Kesê nezan tişteke ji wî tune
 Bi saxîti ewya mirî li dinyê

Em navên xwar û bênamûs
Em davên ên binamûs û rast
Deh kîlo şîr dixin qutiyê
Deh xîram mast wî dike mast

Ji bo zarokan şer dîkin serê
Hevdu dişikînin
Hîn bavên wan di hebsê de ne
Zarok bi hev re aşt dibin

Berber seriyan çêdikin
Qesab seriyan jêdikin
Kî baş e kî ne baş e
Yê rast nebêje şaş e

Şeş tiştan re lênabe
Dinya hebe wê wa be
Camêrê rast xwar nabe
Dûvê kûçik rast nabe
Yê ehmeq derman nabe
Derew pê ava nabe
Derpiyê qehpan zuha nabe

Siyasetê yê ehmeq bigerîne wê xwar be
Wê ew siyaseta çewt di xizmeta neyar be

Hêz û xurtiya eskeran ew di çeka wî de ye
Hizba siyasî hêz di sir û nîzama wê de ye
Hêza mirovê zan ewya di serê wî de ye
Hêza kesê tacir ewya di perên wî de ye

Yê li mala xwe têr nexwe
Li ba xelkê têr naxwe
Aqil ne ji ba wî be

Tişteki ji hev dernaxe

Perê te pir be hikûmet berî te ye
Berî tije be xelk tev merî te ye
Berî vala be bira dûrî te ye
Ji yê bê pere bêhna genî tîye

Mirovê ehmeq tim li pey xelkê dimîne
Ji ber tiştê rast ew xwar dibîne
Tiştê çewt û xwar ew rast dibîne

Mirovê ku xeydî xwe ranegire
Aqilê wî zora xeyda wî nebe
Bila karê siyaseta neke
Wê dijminê siyaseta xwe be
Yê di siyaseta de kar bike
Divê bêhna wî fireh be
Divê ew tim nerm be sebr bike germ nebe
Di siyaseta xwe de ji bo ewya şaş nebe

Dara rast be ew naşike
Dara xwar be ew dişike

Mirov deng bike zîv e deng neke zêr e
Bi yê ehmeq re deng ke şer e deng neke xêr e

Mêr ew e xelk ji wî hez bike netirse
Ne yê xelk ji wî hez neke ji wî bitirse
Heqê xelkê nexwe li xelkê xêran bike
Yê qels û xizan û jinbî li wî bipirse

Her tiştê giran be buha ye xweş e
Bes gotina giran erzan e ne xweş e

Xirab nabe tu car dar ku pelg bi ba bihize

Wê çaxê dar xirab dibe ji hundir de birize

Hesinê pê kar bibe tu car zengarî nabe

Pê kar nebe zeng bigire wê ew hesin xirab be

Rûmeta xwe neparêzî wê ji te re gotina xirab bê

Tu ji xwe re dibêjî kesek ji te re nabê

Mirovê rast dimeşe wî gêr nekî nakeve

Mirovê xwar dimeşe wayî gêr neke wê bi xwe bikeve

Pîrbûn ji min re belaş tê bê pere

Lê bi milyonan zêr venagere

Mirovê parsek bi parsê peran derdixe

Şerefa xwe difroşe pê nanê xwe dixwe

Miletê Kurd millet ba

Wê wek xelkê dewlet ba

Li nav xelkê wê xurt ba

Ne qels û bêrûmet ba

Divê mêr bî netirsê

Baz jî dikeve hebsê

Dara şewitî ter nabe

Xwar be tu car rast nabe

Mirovê derewîn bi derewan kêfa xwe xweş dike

Bî xeyalan tiştê dixwaze ew çêdike

Mirovê rast û mêrxas derewan nake

Mirovê qels derewan ew dike

Hawîdê hêştir ku xwar be ji hêştir re ne ar e

Ji ber dereke hêştir rast tune tev xwar e

Mirov di her riyan re nagihe hev

Lê di riya rastî û heqî re digihe hev

Mirovê bi nezanî kar bike

Wek bendera bê genim ba bike

Ji sedî sed xisarê dike

Genim tune kayê jî winda dike

Her tişt ku pir be erzan dibe

Ku kêr be buha dibe

Bes namûs ku pir bû buha dibe

Ku kêr bû erzan dibe

Dînê min welatê min e

Namûsa min welatê min e

Yê bê welat namûs tune

Namûs nebe dîn jî tune

Yê koledar nabîne milletê qels

Di welatê xwe de serbest be

Lê tim dibîne heq ji wî re ye ne heqê

Gelê qels e divê gelê qels tim bindest be

Mirovê mêrxas û binamûs

Yan kuştî yan hebsiyê laşê xwe be

Ne pîs û bêrûmet be bindest be

Tim hebsiyê nefsa xwe be

Mirovê rûtirş divê karê tîcaretê neke

Mirovê bêhteng divê karê siyaseta neke

Ku kar kir wê xirab bike ava neke

Divê tacir rûbiken be di ser xwe re derbas neke

Xurtî ne xurtiya zend û mil e

Xurtî xurtiya aqil û dil e

Mirovê di xew de xewnên xirab dibîne

Mirov ji xew rabû wê xewnê nebîne

Mirov bi xewnên xweş kêfxweş dibe

Lê ji xew rabû poşman dibe

Dinya bi wî ne xweş dibe

Cî qul nabe berî

Keroşk nabin kerî

Kûçik nabin merî

Terî nabe serî

Cawê rind be reng nayê guhartin

Kêmaniya namûsê nayê buhartin

Mêrxas di şer de nayê hingavtin

Çiyayê bilind nayê veşartin

Rengê zêr tu car nayê guhartin

Mêrê mêrxas û zana tu car nayê veşartin

Mirîşk ket qefesê ne ji xêrê re ye

Bila zanibe ew ji kêrê re ye

Bi xwe nizane ew ji kêrê re ye

Yê ji xelkê fedî neke ji Xweda jî natirse

Divê mirov ji wî tim bitirse

Dinya li pey mirov ewya nameşe

Mirov li pey dinya derew dimeşe

Heta pelê darê mirov bimeşe

Ew kar dike mirovê xwar nemeşe

Mirovê pîs xwe li ser xelkê dibîne

Mirovê qels xwe li bin xelkê dibîne

Mirovê baş xwe wek xelkê dibîne

Yê baş ew e xelk wî ku rind bibîne

Tajî direve li dû xezalê

Çiqas direve nagihe xezalê

Xezal ji xwe re tajî ji xelkê re

Ji ber wê tajî nagihe xezalê

Xwediyê malê ku ez dîm ez im

Xwediyê malê ku nedîm diz im

Mirov heye ku mir aqil dimîne

Mirov heye sax e aqil namîne

Ew milletê bê şîrket û bêkêr be

Ew tim li hêviya barana Xwedê be

Wê du salan şer be salekê xêr be

Wê du zikan birçî be zikekî têr be

Dewlemendî pir ew e Xweda çi da te biçûk mezin bibînî

Tu pê razî bî şura xwe bi Xweda bikî qîma xwe pê bînî

Nefsa xwe mezin nekî xwe di ser xelkê re nebînî

Ew mirovê xwe rast neke

Şîretan li xelkê neke

Xelkê nikare rast bike

Pere bênamûs e mirovê bênamûs biqîmet dike

Xizanî bênamûs e mirovê binamûs bêqîmet dike

Bê zêr dibe bê nan nabe

Bê bav dibe bê av nabe

Mirovê ji xelkê fedî neke ji şerefa xwe netirse

Ew ji mirovê rind natirse ji xwe pîstir ditirse

Marê reş û spî rengê wan ne wek hev in

Lê herdu mar in yek ji yekî ne çêtir in

Dil û jehra herduyan ew wek hev in

Kûpa avê li riya avê dişike

Mirovê ehmeq serî ji bo xelkê dişike

Destê tenê çepikan lêxe deng jê nayê

Şêr Elî be mirov tenê tişt jê nayê

Ew mirovê li medresan dixwîne

Mezin dibe dibe esker nîşana bi xwe dixîne

Dikeve siyasetê dîn û wijdan li şûn dimîne

Heq û mirovanî li ba wî tewr namînê

Ferman dike bi kuştin û bi xwînê

Ew mirovê xelkê nebîne bes xwe bibîne

Wê bikeve ku bimeşe pêş xwe nebîne

Ku rindî neçîne xirabî biçîne

Pêş nakeve wê li pey xelkê bimîne

Şêr nêçîrê digire ew dixwe

Tajî nêçîrê digire ew dixwe

Doktor kare dil derman bike

Lê tewr nikare ew dil rast bike

Dilê gemarî ewya pak bike

Xirabî neke tiştê baş bike

Mirovê bavê te kuşt

Ew ji te re nabe pişt

Dijmin xêran bi te bike

Ewya şerê te dike

Mirovê xwe dike mirov îzbat bike

Tiştê xirab li ser xwe û xelkê qebûl neke

Heqî qebûl bike neheqî qebûl neke

Li ser xirabî xwe tu car kerr neke

Derewan li xwe û xelkê qebûl neke

Xêran bike ji rindî re devê xwe veke

Serê deh newalan newalek dibire

Gotineke pak ji deh gotinên gemarî çêtir e

Tiştê helal ji deh tiştên heram pirtir e

Yê goştê heram nexwe li pezê xelkê dikire

Bi heramî dixwe ew gur e

Yê kar bike diweste

Yê kar neke naweste

Ku kar bikî têrbûn e

Kar neke birçîbûn e

Yê kar neke pîs dibe

Yan parsek be yan diz be

Teyr bi bask û perwazên xwe difire

Mirov bi xwendin û karê xwe difire

Bila mirov birîndar be

Bila mirov ne deyndar be

Birîndar belkî rakeve

Deyndar nikare rakeve

Mirovê bîaqil hiş diêşe

Mirovê bêhiş laş diêşe

Bîaqil sirê xwe nabêje

Bêhiş her tiştî dibêje

Mirovê gotina pir bike

Fikra mirov kê m dike
 Mirov derewan pîr bike
 Rizqê mirov kê m dike
 Mirov rûyê xwe tîr bike
 Ew dostê xwe kê m dike
 Mirov gotina xweş bike
 Wek şan hingiv çêdike
 Xelk dixwe pê kêf dike
 Xelk tev ji wî hez dike

Xêran li xêrnexwazan bikî
 Wek rûn li erdê ro bikî
 Ji pîsa ra wan xurt dikî
 Şerê mirovê rind dikî

Merî meran berî meran
 Vala bibe berî meran
 Wê nemînin merî meran
 Tije bibe berî meran
 Wê pîr bibin merî meran

Li derî nexînî kes venake
 Tu nepîrsî kes deng nake

Mirovê şîrîn be wê xelk bixwe
 Mirovê tal be wê xelk bavê
 Ne şîrîn bî ne jî tal bî
 Ne xelk bixwe ne xelk bavê
 Yê xweş ew e yê li navê

Tiştê bi çav neyê dîtin bi dest
 Neyê girtin li meydanê ew tune
 Li cîhanê li nav xelkê gotine

Mêranî ne ew e mirov xelkê bikuje şer bike

Mêranî ew e mirov kê li hev bîne şer kerr bike

Riya dirêj ku mirov tê de meşîya ew kin e
 Riya kin ku mirov nemeşîya dirêj e ne kin e

Serbestî ne ew e mirov li ku be karibe bigere
 Serbestî ew e karibe her tiştî bike li ber xelkê negere

Giranî ne bar rakirin û giranî pîr e
 Minnetê xelkê ji wî barî girantir e

Mirovê aqilê wî sivik be barê wî giran e
 Mirovê bîaqil barê wî sivik e her tişt ji wî ve xuya ne

Mirovê mîr ji tirsokan ho dibe mêranî
 Ji ber ew buha ye qebûl nake erzanî

Dara gulê ji ber hilma wê xweş e gul jê çêdibe
 Lê bi strî ye ne xweş dibe dema gul ku jêdibe

Mirovê xurt ku derewan bike derewa wî rast e
 Mirovên qels nikarin bibên ne rast e
 Ku bibêje ev dew e wê bibêjin ev dew e
 Ku bibêje ev mast e wê bibêjin ev mast e

Kincên kevin xwediyê xwe bêqîmet dike
 Li ba xerîban bêqîmet nabe
 Heta xelk cewherê wî nas bike

Mirovê zimanê wî dirêj be ramana wî kin dibe
 Li nav xelkê bi sernakeve wê tim di bin be

Mirovê pîs ji xelkê re nabe
 Yê ji xelkê re nebe ji xwe re jî nabe

Mirovê xîzan xelk nikare malê wî bixwe
Ji ber malê wî tune ku xelk malê wî bixwe

Mirovê pîs bi saxî nav namîne
Mirovê rind ku mir jî nav dimîne
Mirovê pîs li dinyayê naçîne
Mirovê rind li dinyayê diçîne
Ji axretê re jî diçîne

Gur çêlîka xwe naxwe çêlîka xelkê dixwe
Kulî rizqê xwe bi tenê naxwe
Rizqê xwe û xelkê dixwe

Ew lawê ne ji te be
Sermiyan ne ji berî te be
Tişt ji te re tune be

Her însan bi nav însan e
Lê her însan ne însan e
Ew mirovê ew însan e
Yê bêbext û bêwijdan e
Mirovê rind ew însan e
Yê nerind be ne însan e
Tiştê ew rind be xuyane
Tiştê nerind jî be xuyane
Mirovê zan ji xwe zan e
Yê ehmeq ji xwe nezan e

Mirovê ji mirinê hez neke
Wê ji jînê hez neke
Yê ji mirinê bitirse
Li heqê xwe napirse
Yê ji mirinê netirse
Wê xelk ji wî bitirse
Yê ji mirinê netirse

Li heqê xwe dipirse

Bila mirov xwînî û mêr û merd be
Ne deyndarê merî pîs û nemerd be
Xwe bavêjî mirovê mêr û comerd
Ji wî rican bikî wê ew te bexşe bike
Xwe bavêjî mirovê pîs û nemerd
Wê ew te riswa û pîs bike

Bila mirov bimire cenazeyê wî ji mala wî derkeve
Bila mêvanê wî ji mala wî birçî dernekeve

Lawekî te çêbû nebê lawê min heye
Heta mezin bû yan lawê te ye yan dijminê te ye

Ji her tiştê spî tê hezkirin
Bes ji çavên spî û porê spî û zebeşên
Spî û hinarên spî nayê hezkirin

Rizqê însan û heywan ji ba Xwedê ye
Lê rizqê dizan ne ji ba Xwedê ye li ser xelkê ye

Ji çavên reş û porê reş tê hezkirin
Ji laşê reş û dilê reş nayê hezkirin

Mirovê rind zimanê wî dirêj e
Kincê fireh umrê wî dirêj e

Umrê dirêj ne bi salan e
Umrê dirêj di dîrokê xuyane

Kurd ji xwe re tu car nabin paşe
Mêrxas e ji xelkê re eskerekî baş e

Mirovê bîaqil zimanê wî dirêj e

Mirovê ehmeq destê wî dirêj e

Mirovê kar neke ji jina xwe re peran neyîne qels be

Wê li ba jin û zarokên xwe bêqîmet û teres be

Lawê li mal rûnê kar neke

Dê û bavê xwe xwedî neke

Navê bavê xwe raneke

Rûyê dê û bavê xwe spî neke

Bila tu car li nav xelkê

Deng neke devê xwe veneke

Tiştê buha li ba nezanan erzan e

Mirovê nezan li ba mirovê zan erzan e

Xweda şêr dayî û Xweda ker dayî

Lê Xweda herdu wek hev nedayî

Xweda şêr şêr dayî ker ker dayî

Xweda mêşên gemarê dayî û mêşên hingiv dayî

Mêşa gemarê nexweşî çêdike

Mêşa hingiv hingiv çêdike

Mirovên qels nabin serî

Mirovên qels dibin terî

Mirovê bîaqil çav girtî dûr dibîne

Mirovê bêhiş çav vekirî nêzîk dibîne

Mirovê ehmeq tişteki nabîne

Li ba mirovê comerd mirovê wî merî ye

Li ba mirovê tima mirovê wî berî ye

Mirovê mirov ê rind merî ye

Mirovê ne rind û pîs mirî ye

Ku dikî Xwedayê erdê nas bikî neçe ba

Qelsan Xweda ne li ba qelsan e

Here ba xurtan Xweda li ba xurtan e

Ku hat ehmeqî barê giran deh hesp ne bi kerekî ne

Ku hat meydanê qosêdirê sed ker ne bi hespekî ne

Gotina rast nerast qebûl nakin kesên wek ker

Dermanê tal e mêş naçin ser gû şîrîn e mêş diçin ser

Mirovê feqîr ji mirinê û cehnemê natirse

Ji ber berê di cehnemê de ye ji xizanî û birçîbûnê ditirse

Her kes zane xwarinê bixwe ku xelk çêbike

Lê her kes nizane gotinan li nav camêran bike

Mirovê ehmeq ji şer natirse ji mirinê ditirse

Mirovê bîaqil ji şer ditirse ji mirinê natirse

Mirovê ehmeq bi destê xwe şer dike

Mirovê bîaqil bi zimanê xwe şer dike

Ku dikî dijminên xwe pir bikî

Li ehmeqan şîretan bikî

Pesnê ehmeqan bide

Ku dikî wî wîndî bikî

Ku mirovê Erebbî cînarê te be

Divê tim haya te ji tê hebe

Wê ew ne xêrxwaz û dostê te be

Wê tim çav li namûs û malê te be

Tu car bawer neke ew dixwaze wek te be

Wê şerê te bike ji te dûr nebe

Ku ji te xurttir bû wê bi axayê te be

Ku tu ji wî xurttir bû wê bi xulamê te be

Serbilindî ew ne bi malê pir e
 Serbilindî bi zanebûn û şanê pir e

Dewlemendî ne te mal li pey xwe hiştî
 Dewlemendî te navê rind li pey xwe hiştî

Şeref û bilindî bi malê pir ba
 Wê mirovê gewad ji xelkê
 Hemûyan bilindtir ba

Ku tije be berîk kûçik dibin merî
 Ku vala be berîk kesek nayê ber derî

Rind şerê pîsan nake
 Yê rind şerê xwe dike
 Xêran li pîsan bike
 Ew rizqê xwe qut dike
 Ew dostên xwe kêr dike
 Dijminên xwe pîr dike

Divê mirov li ser tiştê rast û heq kerr nebe
 Ji bo heq wînda nebe tiştê rast ji bîr nebe

Her ku dinya tê buhartin
 Mirov li ser tê guhartin
 Her yek ji xwe re kar dike
 Yê xurt ê qels talan dike

Mirovê serhişk û dilreş wek mar e
 Qencî bi wî nabe hingiv têxe devê wî
 Ew nabêje hingiv e wê bibêje jehr e

Ku lawekî te çêbû nebêje lawê min e
 Ku mezin bû qenc derket bibêje lawê min e

Mirovê bû kûçikê dijmin divê ewya biewte
 Dijmin wê nan nede wî eger ewya neewte

Welatê zulm li mirov bibe divê mirov
 Kerr nebe wê zulmê ji ser xwe rake
 Nikaribe ji ser xwe rake
 Divê mirov ji wî welatî bar ke

Mirovê pîs bi rindî nexweş dikeve gêj dibe
 Bi pîsî rehet dibe ji bo tim berbat bibe

Ku kûçik birçî nebe kûçik nabe dostê te
 Eger şêr birçî nebe şêr nabe neyarê te

Kevirê mezin ji cî xwe bileqe wê sivik be ne giran be
 Mirov ji welatê xwe derkeve wê ne buha be erzan be

Ku mirovek zengîn dibe xelk nayê ba wî
 Xelk tên ba perên li ba wî

Mirovê xizan xelk nikare malê wî bixwe
 Ji ber malê wî tune ku xelk malê wî bixwe

Mirovê miletê wî di bin destê xelkê de be xwe kerr bike
 Malê miletê xwe bixwe zulmê li miletê xwe bike
 Ew ne xurtî ew pîsî alî dijminê miletê xwe bike
 Ew namûs û rûmet û welatê xwe difroşe dijmin perê
 Xwe pîr dike

Mirovê ku bi aqilê xwe kar neke
 Lingê xwe qasî lihêfa xwe dirêj neke
 Wê riswa be wê tiştê havil neke
 Tim xisar be wê tiştê kar neke

Zarokê biçûk ji diya xwe sêwî dimîne

Mirovê kal ji jîna xwe sêwî dimîne

Miletê ne wek wan bî

Li nav wan jîn nabî

Ku rast bin divê rast bî

Ku xwar bin divê xwar bî

Derew mirovan pûç dike

Rastî derewan pûç dike

Mirovê bi peran nizm bibe bi peran bilind bibe

Wê ew ji xwe re rind be ji xelkê re ne rind be

Zarokên mirov pîs bin mirov dîkin bêrûmet

Çêlîkên teyrê qirak gû li wî kirin hesret

Bi bergîlan xezal nayên girtin

Bi hespê kihêl rovî nayê girtin

Xezal bi hespan tîn girtin

Rovî bi tajiyan tîn girtin

Mirovê qelp wek kûçikê pîs e

Ku wî palda tu ban wî ke nabihîze

Xwarin ku hat dengê kevçiyar dibihîze

Xwezî ez ne xîzan bama jîrbûna min neba

Bila ez ehmeq bama perê minî pir heba

Kincê minî pir xweşik ba taksiyek li ba min heba

Wê sê par ji vê xelkê xulam û dostê min ba

Mirovê axretê xirab bike dinyayê ava bike

Naxwaze here axretê ji dinyayê bar bike

Yê xêran û rindî bike axretê ava dike ji mirinê natirse

Yê xêran û rindî neke axretê ava neke ji mirinê ditirse

Ziman çiqasî xurt be xwe li ber tirsê nagire

Mirovê pîs ne tirs be ji yê rind venagere

Prensîpa mirov ne bi gotin e

Prensîp bi rastî kar û kirin e

Dijminê mirov dijmin e

Tirs dijminê mezin e

Silava pîsan ne li mirovê rind e

Silav li malê pir û qesrên bilind e

Rastî tal e lê dinya pê ava dibe

Şana hingiv bi mirovan vedide

Lê hingivê şîrîn ji wê çêdibe

Mirov li dij hevdu çiqas ne yek be

Li hev nekirina wan çiqas gelek be

Li ser dijmin mirov divê tev yek be

Dinya em lê dawî tune

Şev û roj ew tim dudu ne

Li nav însan rastî tune

Bawer neke dostî tune

Berjewendî û dil xwestin e

Dostên min ji pêncan dosttir tune

Tembûra min e û qelema min e

Kitêb û bilûr û perê min e

Mirovê divê mal pir be

Yan muxbir be yan heramxur be

Yan xerc neke yan milk pir be

Xelk li mirov nanêre li malê wî dinêre

Ku malê mirov pir be eyba mirov vedişêre

Tiştê bi çav nebînî divê zû bawer nekî

Dikî gotinê bikî divê zû wî çenekî

Cihê kar lê hebe

Wê pere li wir hebe

Cihê pere li wir hebe

Wê tim nan li wir hebe

Lê kar bi xwe nameşe

Dive yê karker hebe

Mirov ku lê kar neke

Nan û pere wê nebe

Ku dikî kurê xwe delalî bikî

Wî bernedî tu şîretan lê bikî

Bi mêranî bi rastî wayî rind terbiye bikî

Xercî wayî pir nekî tim çavdêrî wî bikî

Bi xwendin û bi senet divê wayî ho bikî

Mezin bû ji xizanî tê wayî xelas bikî

Mirina bi şeref ji hingiv şîrîntir e

Saxîtiya bê şeref ji zilindar taltir e

Jina qehp heft kirasan çêdike

Yekî li xwe dike şeşan li xelkê dike

Dibên misilman tev birayên hevdu ne

Yê welatê min zeft bike mala min talan bike

Min bindest bike zimanê min qut bike

Ew ne birayê min e ew neyarê min e

Çavê di ber xelkê de bigirî wê kor bibe

Mirovê di ber xelkê de şer bike wê bêwar bibe

Hesin germ be bikutî

Ku sar bibe nekutî

Tiştê dereng bihêlî

Binêr ji dest filitî

Mirovê rind merî merî xwe ye

Mirovê pîs merî berî xwe ye

Mirovê rind xelk pesnê wî dide

Mirovê pîs ew pesnê xwe dide

Dewla qul be avê dernaxe ji bîrê

Yê çikûs be nabe axayê eşîrê

Mirovê perê wî li ba wî buha be

Wê ew li ba xelkê erzan be

Lawê min bi kêrî min bê

Miletê min dostê min bê

Dinya tev dijminê min be

Tu car wê ne xema min be

Dijmin peran bide meran

Mirov dike wekî keran

Digire bi hefsarê meran

Peza mê ji xêrê re xwedî dîkin

Pezê nêr ji kêrê re xwedî dîkin

Ku dixwazî ji xirabî derkevî

Li nav xelkê tu bi serkevî

Ji xirabî tu bi dûr kevî

Ji riya heq dernekevî

Li ku be tê bi serkevî

Mirovê li ber deriyê hewşa xwe mîz bike
Wê xelk bê li ber deriyê hewşa wî gû bike

Mêranî ne ew e yê bi xelkê re şer bike
Mêranî ew e yê ku xelkê aşt bike
Ku ve here xelk ji wayî hez bike

Mirovê dike xelkê nas bike
Divê pêşî xwe nas bike
Pêşî xwe rast bike
Dawî xelkê rast bike

Mirovê dike merî xwe bibîne
Li berîka xwe binêre
Ku dike mirov dostê xwe bibîne
Li perên xwe binêre

Mirov devê xwe bigire eyba mirov tê veşartin
Ku mirov devê xwe berde sirê mirov nayê veşartin

Qîmetê qereçîyan tune
Ji ber welatê wan tune
Ew mirov bêrûmet û erzan e
Yê welatê wî li ba wî erzan e

Her ku mirov pîr dibe
Şanê wî jî pîr dibe
Ji hevalan dûr dibe
Her ku diçe ji bîr dibe

Ne mirov bigere xelkê nas bike
Ku ew negere xelk wî nas bike

Jîna mirovê malpir xweşî ye
Jîna mirovê xizan nexweşî ye

Ruh çêdibe ne ji xêrê re
Şer û belayên pir tim jê re
Însan çêdibe ji gorê re
Pez çêdibe ji kêrê re
Hovê xurt ê qels dixwe
Mirov diçîne zad dixwe
Heye ji heywan giya dixwe
Însan goştê heywan dixwe
Heywan jî goştê hev dixwe
Her yek divê yekî bixwe

Boyaxa spî tev a reş kî wînda dibe
Ku tev nekî wînda nabe wê xuya be
Miletê hindik ku cihê be ew wînda nabe
Tev milletê pir be wê wînda be

Welatê mirov namûsa mirov e
Miletê mirov hêza mirov e
Zimanê mirov îzbata mirov e

Ku mirov pêxember be
Wê dijminê wî li ber be
Wê xelkê razî neke
Wê hemberî wî hebe

Mirovê bîaqil li nav dînan dîn dibe
Mirovê zan li nav nezanan birîn dibe

Qîz çiqasî xweşik be ji kolanan nexwaze
Qîz çiqasî buha be ji malên baş bixwaze

Mirovên xurt heqê xwe dibin lê heqê xelkê nadin
Ew heqî û rastiye wê xwe ji ser tim badin
Ê xurt rizqê xwe bi zorê ji yê qels dibe

Yê qels hildide ser Xwedê xurt tim rizqê wî dibe

Jina xweşik lê nenêre
Qîza kê ye lê binêre
Jina rind jê rind çêdibin
Jina pîs jê pîs çêdibin

Mirovê xizan û mal pir bike
Ji kesekî hez nake ji xwe hez dike
Wê dostên kevin ji bîr bike
Wê dostên nû çêbike

Mirovê malê bibe û nede pir comerd dibe
Mirovê heram nexwe û xizan be pir nemerd dibe

Mirovê bîaqil hiş diêşe
Mirovê bêaqil laş diêşe

Li nav xelkê xerîb deng bikî
Divê tu zanibî çawa deng bikî
Ne tu bi devê xwe deng dikî
Tu bi devê mîletê xwe deng dikî

Mirov birayê birayê xwe be ne xulamê birayê xwe be
Karê xwe berde xizmetkarê birayê xwe be
Divê mirov karê xwe bike alîkarê birayê xwe be
Mala xwe ava bike dawî avakerê mala birayê xwe be

Mirovê bi pey doza xwe keve doza wî namîre
Mirov bi pey nêçîrê nekeve ew nêçîrê nagire

Li vê dinyê be li wê dinyê be
Mirov wê bi hewcî Xwedê be
Yê sax çavê Xwedê lê be
Yê mir rehma Xwedê lê be

Mirovê mêrxas bi pevçûnê xuya dibe
Mirovê comerd bi dayînê xuya dibe
Mirovê qehp bi nayînê xuya dibe

Yê xirabîyan pir dike
Pir qala Xweda dike
Ji bo pê belfan bike

Xweda tiştê xwar nake
Lê dûvê kûçik rast nake
Dilê deve rast kirî
Lê piştê deve rast nake

Mirov deriyê sindoqê veneke nizane çî tê de heye
Devê mirov veneke nizane çî di dil de heye
Ku şer germ bû mirov nizane çî li pey heye

Ku zor li jinan bû çeka wan girî ye
Ku zor li mêrên qels bû çeka wan gilî ye
Ku zor li mêrê xurt bû şer dike
Yan kuştî yan mirî ye

Bila mirov xwîniyê binamûsan be
Bila mirov ne deyndarê bênamûsan be

Mirovê buha gotina buha ji devê wî derdikeve
Mirovê erzan gotina erzan ji devê wî derdikeve

Hingivê gawiran tê xwarin
Gûyê pêxemberan nayê xwarin

Baran dibarê li ser erdê tê
Lê kes nizane çî ji erdê tê
Ji baranê şer tê yan jî jê xêr tê

Spî reş dibe reş spî nabe
Lê porê spî bi xwe reş nabe
Spî dimîne ne reş boyax be

Ji keran kertir heba
Wê ker hesp ba ne ker ba
Wê navê ker lê neba

Rewşenbîr ne ew e kitêbekê
Bixwîne fêm neke çeke
Rewşenbîr ew e kitêbekê bixwîne
Jê fêm bike di serê xwe ke

Mirov xêra wan tê xwarin
Heywan goştê wan tê xwarin

Bi mirovê pîs re nek hevalî
Pere hat meydanê dostî xwe dide alî
Berjewendî hat meydanê dostî xwe dide alî

Dostê dijminê te dijminê te ye
Dijminê dostê te dijminê te ye
Çêyî û xirabî herdu bi destê te ye

Dijminê te pê re li hev hatî dibe dostê te
Lê dijminê bavê te û milletê te nabe dostê te

Mêşên hingiv kêr in ji ber hingiv çêdikin
Mêşên gemarê pîr in ji ber nexweşî çêdikin

Mirovê nerast û xwar gêr neke wê bi xwe bikeve
Mirovê rast û ne xwar gêr bikî ew nakeve

Ku tu mirovekî dewlemend bî xelk perên te dijmêre

Ku tu ketî şerê giran xelk mêrên te dijmêre

Tiştê sivik be ba wî difirîne
Tiştê giran be ew bayê diçirîne

Mirovê ji zarokên xwe hez bike
Ne li zikakan derdê serbest bike
Mirovê ji zarokên xwe hez bike
Zarokên xwe bişîne xwendengehan
Bixwînin terbiye bike rê li ber wan rast bike

Ku mirov ket tengiyê perên xwe bijmêre
Ku mirov ket şer mêrên xwe bijmêre

Çeka jinan girî ye
Çeka qelsan gilî ye
Tirsok sax e mirî ye
Yê mêr her tişt biriye

Êşa mezin ne ew kesê dil nexweş e
Êşa mezin ew mirovê yê dilreş e
Ew dijminê xwe û xelkê ew bêhiş e
Yê dil nexweş derman dibe ne rûreş e

Bila mirov birîndar be
Bila mirov ne deyndar be
Xewa birîndaran tê
Lê xewa deyndaran nayê

Mêraniya mirov ne kuştin xirabkirin û paşxistin e
Mêraniya mirov dermankirin û avakirin û pêşxistin e

Dijmin ket welatê te li jina xwe nepirse
Dijmin ket welatê te tu li welat bipirse
Nekeve welatê te dest navêje namûsa te

Dijminên Kurd ne dijmin in
 Miletê Kurd em dijmin in
 Dijmin me dixapînin
 Hişê me ji me distînin
 Ewna me bindest dikan
 Malê me talan dikan
 Em deng kin me dikujin
 Ew xwîna me dimijin

Kurdistan welatê me be
 Her tiştek tê de hebe
 Di dest dijminê me be
 Tiştek ne para me be
 Birçî xwarin nebe
 Nexweş derman nebe
 Wê welat ne yê me be
 Mişextî para me be

Camiya misilmanan ji Kurdan re helal e
 Kuştina Kurdan ji misilmanan re helal e

Mirovê zan ew sax be xelkê dibîne xelk wî nabîne
 Piştî mir xelk peykerê wî dibîne peyker xelkê nabîne

Mirovê dike xwe wînda neke
 Kincên xelkê li xwe neke
 Bi zimanê xwe deng ke ji bîr neke
 Navê xelkê li zarokên xwe neke
 Navê milletê xwe li zarokên xwe ke

Dijmin dike te bikuje li wî rehmê nekî
 Lê ku te li wî xist nîvkuştî nekî
 Ji bo neezibe temam bikî

Mirovê kor çav kor e
 Mirovê nexwendî dil kor e

Mirovê birçî be hingiv ji avê xweştir e
 Mirov tî be av ji hingiv xweştir e

Li ba mirovê binamûs xiramek namûs
 Ji kîloyek zêr buhatir e
 Li ba mirovê bênamûs xiramek zêr
 Ji kîloyek namûs buhatir e

Mirovê xizan û zan li civatê zimanê wî deng dike
 Mirovê zengîn û nezan li civatê perê wî deng dike

Mirov kêfxweş nebe nebêje lawê min mezin bû
 Bila bixeyide lawê wî ji umrê wî dizî mezin bû

Yê cot neke ew naçîne
 Yê nexewine kes nabîne
 Li pey xelkê wê bimîne
 Yê neçîne ew hilnayîne
 Yê biçîne wê hilîne

Mirovê dike Xweda razî bike
 Bi gotina dê û bavê xwe bike
 Mirovê bi gotina dê û bavê xwe neke
 Ew mirov şerê xwe û Xweda dike

Ku te qencî bi mirovekî kir ji kesekî re nebêje
 Ku mirovekî qencî bi te kir ji her kesî re bibêje

Malê mirov çû bi xwe nayê
 Xwe kerr neke divê mirov bide pey

Dev gotin ji dil dibe

Dil jî ji aqil dibe
Pîs gotina pîs dibe
Rind gotina rind dibe

Rehetiya dil tiştê rind bike
Rehetiya meîdeyê xwarina hindik e
Rehetiya ziman gotina hindik e

Zanyarî û pêşketin jiyana dilan e
Ronahiya çavan e avdana gulan e

Xaniyê kevin xirab nebe
Li şûnê yê nû lînabe

Cewher ji her tiştî buhatir e
Bes namûs ji wî buhatir e

Mirov ji bo jînê nemire jîn nabe
Mirov li erdê nekeve ji erdê ranabe
Mirovê tiştê xirab ava neke tim xerab e
Mirovê paşketî xwe pêş nexwe wê tim wa be

Bi bask û perwaz qertel nabe hur
Kûçik diwete bi reng nabe gur
Her kes nezan e bi gotina pir
Te lêxist rovî bawer neke mir
Li ber bisekine rind zanibe mir

Mirovê rind bi gotinê fêr dike
Mirovê pîs bi lêxistinê fêr dike

Mafê te dijmin tu car nabe hanî
Dijmin netirse dijmin tim dibêje kanî
Divê tu ji dijmin re bibe kanî

Mirov kare hiriya berx tev ji çermê berx rake
Lê mirov nikare pirçekê ji çermê kûçikê har rake

Mirov li her tiştî zimanê xwe bigire
Lê li ser heqê xwe zimanê xwe negire
Divê tim bixwaze ji bo heqê wî nemire

Mirov ku dike dijminên pîs pir bike gotina rast bike
Mirov dike dostên pîs pir bike derewan pir bike
Mirov dike dostên rind pir bike gotina rast bike
Mirov dike dostên rind kêr bike derewan pir bike

Mirov ji diya xwe bê hemdê xwe çêdibe
Bê hemdê xwe dimire
Lê şerm e binamûs nemire bênamûs bimire

Mirovê taciriyê bike nabe rûyê xwe tîrş bike
Ku rûyê xwe tîrş bike wê rizqê xwe qut bike
Rû bikene kar bike wê rizq pir bike

Mirovê ji Xweda hez bike
Xweda ji wî hez bike
Zulmê li kesî neke
Ji zarokan ji heywana hez bike

Mirovên ku pîsî kirin li ber xwe nakevin
Lê xwediyên wan ên rind li ber xwe dikevin

Pere winda bû mirov peran çêdike
Ku namûs winda bû ew her tiştî pêl dike

Çiwalêk xwê ji du çiwal genim girantir e
Lê xiramek namûs ji herduyan girantir e

Dewlemendê rojên teng ne bi kêrî gelê xwe bê

Jina qehp ji wî çêtir e ku bi kêrî gelê xwe bê
Çêtir e ku ew bimire bila ewya tune be

Bi îslamê avakirin qebhet e
Lê kuştin û xirabkirin rehet e

Mirov hespan xwedî ke ji hespan hesp çêdibin
Mirov keran xwedî ke ji keran ker çêdibin

Ku şer çêbû mirovê mêrxas şer dike
Mirovê gelac çepikan lêdixe gur dike
Mirovê tirsok xwe vedişêre kerr dike
Mirovê xêrxwaz dikeve nav vedimirîne sar dike

Teyr ku daket erdê bi xwarinê nafire
Teyr ji erdê berjor diçe bi baskê xwe difire

Sê reng mirov hene qe pêş nakevin
Tirsok û ehmeq û fedok qe pêş nakevin

Xurtiya mirov ne zend û qilafet e
Xurtiya mirov xwendin û siyaseta e

Ku ji dijminê xwe bitirsî
Li heqê xwe nepirsî
Ji dijminê xwe netirsî
Li heqê xwe bipirsî

Ku dikî dijminê xwe pir bikî
Li ehmeqan şîretan bikî
Pesnê ehmeqan bide
Ku dikî wî wînda bikî
Tê dijminên xwe kêr bikî
Dostên xwe pir bikî

Mirovê hesûd dilê wî reş e
Mirovê ehmeq bextê wî reş e
Mirovê derewîn rûyê wî reş e
Mirovê xêrxwaz dilê wî xweş e

Mirovê xwende yan pir bi aqil e yan dîn e
Yan ew xelkê dixapîne yan xelk wî dixapîne

Xîzan û bê pere be bêrûmet dibe ew mêr
Dewlemend û pere pir kûçik bi wî dibe şêr

Mirovê ji bo namûsê malê wî kêr dibe
Lê ewya buha dibe şerefa wî pir dibe

Mirovê bavê te kuşt diya te bir nabe bavê te
Ew mirov nabe bavê te ew mirov dijminê te

Zengilê sekinî deng jê nayê
Heta neleqe tewr deng jê nayê

Mirovê welatê xwe berde here
Welatê xelkê pesnê wir bide lê kar bike
Ew pîs e venegere welatê xwe
Li welatê xwe kar neke welatê xwe
Wek welatê xelkê neke

Ne bîaqil e mirovê ket şaşiyekê vegere
Yê bîaqil ew e nekeviyê û vegere
Ew nîv zan e yê ketiyê zû vegere

Kurd ji hev re bêbext in
Ji xelkê re bibext in
Kurd ji hev re xweşmêr in
Ji xelkê re ne mêr in
Kurd xulamîyê rind dikin

Serê xwe bilind dîkin
 Kurd qencên xwe pîs dîkin
 Pîsên xelkê qenc dîkin
 Kurd ehmeqên cîhan in
 Xulamên misilman in
 Kurd li cîhan gelek in
 Lê ez çî bikim ne yek in
 Ku nebin yek Kurd temam
 Wê tim bimînin xulam

Mirovê armanca wî pere be
 Ew ne tev mîletê xwe be
 Qîmetê welatê wî li ba wî wê nebe
 Wê wînda û bêrûmet û tune be

Demsalên salê çar e
 Havîn û payîz zivistan û buhar e
 Buhar xweş e payîz xweş e
 Zivistan sar e havîn ar e

Kurd ji hev re xayîn û mîqeris in
 Ji xelkê re comerd û muxlis in
 Karê xelkê rind dîkin
 Karê hevdu pîs dîkin
 Pîsên xelkê rind dîkin
 Rindên hevdu pîs dîkin

Mirovê ne tiştek birçî be û tîr bixwe
 Xwe mezin bike xwe ji merî xwe dûr bixe
 Wê xwe bê xwedî bike xwe bi destê xwe bixe

Bah li bendera mirov xurt be mirov kare zebeşan ba bike
 Ku zendê mirov xurt be mirov hesinan rast dike
 Mirovê tîr û can be ew bi xurtî deng dike

Xîzanî li ku war dike
 Rûmeta mirov ji wir bar dike
 Mirov sirê karê xwe ji xelkê re bibêje
 Wê birçî bimîne rizqê xwe qut bike

Gur heywan e gur gur e
 Dîsa ji însan çêtir e
 Gur birçî be gur naxwe
 Lê însan însan dixwe

Namûsa min ne qîz û xwişk û jin e
 Namûsa min war û welatê min e
 Dîn û mezheba min xebat û partiya min e
 Mirovê bindest be rûmet ji wî re tune

Mirovê ku deyndar be ne başî ye
 Li mal nexweşî ye li sûkê rûreşî ye

Mirovê birçî li xwarinê digere
 Mirovê qehp li kirinê digere
 Yê pîr û xîzan li mirinê digere

Mîletê te bindest be siyaseta te eşkere bê
 Wê ne bi kêrî mîletê te bê wê bi kêrî neyarê te bê
 Wê tu car mîletê te ji dest dijmin rizgar nebe
 Wê tim dijmin koledar be wê mîletê te kole be

Ku tu dixwazî mirovekî rind bî
 Şerê te nebe xêra te pîr be
 Gotina te hindik be fikra te pîr be
 Çavê te li derve û li hundir be
 Dijminê te kêr be dostê te pîr be
 Nêyî guhartin wek xwe bî li kur be
 Wek zêr gemarî nebî wê buhayê te pîr be

Ku dikî dîzan bigirî dizê derve tê girtin
Lê dizê malê zor e dizê malê nayê girtin

Mal ne yê tu nexwî pir bikî
Mal ê tu bixwî pê kêf bikî

Cewher û elmas ji her madenan buhatir in
Lê navê mirov û namûs ji herduyan buhatir in

Aqilê mirov di serê mirov de ye
Qîmetê mirov di berîka mirov de ye

Mirov xwe şîrîn neke
Mirov xwe pir tal neke
Ne şîrîn be xelk wî bixwe
Ne jî tal be xelk wî çeke

Tu car mirovê pîs bi silametî rast nabe
Ku şer nebe silametî çênabe
Heta sax be dûvê kûçik wê xwar be
Kûçik nemire dûvê kûçik rast nabe

Şaîr dike dengbêj dixwe
Şaîr birçî dimîne
Şaîr li dinya nagere
Dengbêj digihe dawiya dinê
Şaîr li dinya namîne
Ku mir navê wî dimîne

Kevir ji cî xwar tê xwar li cî rast disekine
Erdê xwar tim zuha ye av li ser nasekine

Sînor ji xurtan re tune
Qanûn ji dîzan re tune
Rûmet ji pîsan re tune

Dinya xweş e û ne xweş e
Hem spî ye hem jî reş e
Çawa dixwazî bimeşe
Rast bimeşe xwar bimeşe
Rast bimeşî ew pir xweş e
Rast nemeşî pir nexweş e

Gotin ji mirov re tê gotin
Gotin ji ker re nayê gotin
Ker bi dar tê ajotin

Mirov heqî zanibe heq mirov azad dike
Mirovê xurt dikare mirovan hebs bike
Lê tu caran nikare nefsa wan hebs bike
Mirovê xurt û zalim dawî xwe winda dike

Ku dikî diyaneta xwe xirab nekî
Wijdana xwe çenekî bêbextiyan nekî
Rindiyan bikî xerabiyan nekî
Tiştê bi te nexweş bi xelkê nekî
Gotina rast bikî derewan nekî
Tu hewcî pêxemberan nabî van nekî

Mirov serbest çêbû divê serbest jîn bibe
Rind be ji pêxemberan wê ew bi hewcî çî be
Tiştê xirab ew neke riya rast ew zanibe
Karê rind berve here xirabî jê dûr bibe
Ew bêyî pêxemberan nêzîkî Xeda dibe
Li orta cinetê wê cihê wayî çêbibe
Herçî pak û bêguneh wek pêxemberan dibe
Mirov hemû ku baş bin dinya tev ava dibe

Malê mirov pir dibe
Mirov pê xuya dibe

Hin bi mal xêran dîkin
 Hin pê xerabiyan dîkin
 Ê xerabiyan ne mal e
 Yê xêran ewya mal e

Dilê tirsok sînga spî nabîne
 Heta bemire wê tim mehrûm bimîne

Mirovê bênamûs û pere pir ne bi hewcî namûsê
 Here ku dostên wî pir in ew bi hewcî filûsê

Dinya ji zarok û dîn û
 Bênamûs û maldaran re pir xweş e
 Mirovê ne zarok û ne dîn û ne bênamûs
 Ê ne maldar be دنیا ji wî re ne xweş e

Dikî gur bitirsînî gur jê ditirse ar e
 Dikî kûçik bitirsînî satilek ava sar e

Rehmê li bêrehman bikî
 Zulm û zorê li xwe dikî
 Ji ber rehmê li te nake
 Ew dixwaze te winda ke

Dostê te ne dostê te ye
 Xeyidî neyarê te ye
 Sirê te li ba wî heye
 Tiştê dixwaze wê bike
 Alî neyarê te bike
 Ew kare te winda bike

Mirovê xwar gotina rast qebûl nake
 Mirovê rast li ser xwarî xwe kerr nake

Mirovê li pey heywanan bimeşe

Divê bêhna ziblê tehmûl bike
 Bêhna ziblê tehmûl neke
 Divê ji wan xwe dûr bike

Partiya min îmana min e
 Namûsa min welatê min e
 Pêşketin ramana min e
 Çek ew zimanê min e

Ereb dizên îslamê ne
 Tirk xwînxwarên îslamê ne
 Îran serhişkên îslamê ne
 Kurd qurbanên îslamê ne

Mirovê ku ne wek ker be
 Wê bi her gotinê ne bawer be
 Mirovê ku wekî ker be
 Wê bi her gotinê bawer be
 Wê ew tu car ne serwer be
 Wê tim li bin be ne li ser be

Yê malê heram bixwe li wê dinyê diweste
 Yê malê heram nexwe li vê dinyê diweste

Li ba bêhişan xwarin ji her tiştî xweştir e
 Li ba timahan pere ji her tiştî xweştir e
 Li ba zana ilm ji her tiştî xweştir e
 Lê mirovê zan hindik e mirovê ehmeq pirtir e

Qîz û xortên rind dixwazî
 Jinan ji rindan bixwazî
 Mirov xwişka yê rind bibê
 Xwarzê wê li xalê xwe bê

Mirovê xweşik û ne rind ew wek dara zilindarê

Ji ber tal e ker jî naxwin ker wayî bixwe nikarê

Aqilê hêştir ku heba
Wê pêşkêşê wî ne ker ba

Malê ku dîndar lê pir bibe
Yek bîaqil be dîn dibe

Ku dixwazî xelk qîmetê bi te de
Tê zanibî ka çiqas di berî te de
Wê xelk qasî wî qîmetê bi te de

Tişt heye dijmin çêdike
Mirovê bîaqil feydê jê dike

Herba mezin ne sîleh e herba mezin siyaseta
Ew mîletên bindest mane mîletê bê siyaseta

Mirovekî li merîyan derew kir
Tu car mirov li wayî rehmê neke
Ji bo ew careke din derewan li mirov neke

Yê xerîb û xîzan be
Wê bê ûd û erzan be
Ne xerîb û maldar be
Wê bi ûd û xuya be

Mirov xurt û fermanîdar be
Wê dostê wî ne xuya be
Çi çax ku ew qels bû ket
Wê dostê wayî xuya be

Jiyan ne perê te ye
Jiyan serbestî te ye
Cînet ne piştî mirî

Cînet welatê te ye

Mirovê aqilê wî ji kîsê xelkê be
Wê tim paşketî li pey xelkê be

Mirovê rizqê xwe ji Xweda nexwaze wê parsê bike
Mirovê qels be bi xwe ne bawer be
Wê derewan bike xwe pê xwedî bike

Tişt tune derbas nabe
Qul nekî derbas nabe

Tiştê tune li dinyayê çênabe
Mirov dimire bes mirinê re lîenabe
Mirov li dinyayê winda dibe
Lê tiştê kirî winda nabe

Derew wek tiştê bi mijê bê veşartin
Ku mij ji erdê rabû derew nayê veşartin

Gulek buharê çênakê xelkê wê jêdike
Lê hilma wê xweş e her kes nikare bêhn bike

Çiyayê bilind ne hewcî nîşan bidî bi xwe xuya ye
Lê şeva reş çiyayê bilind winda dibe ne xuya ye

Mirov çawa mirovê rind nas bike
Ew mirov rind e yê rindî bike heqî nas bike
Li ber mirovê xurt û zalim derewan
Neke gotina rast bike
Ku şer veket şer vemirîne
Xelkê bi hev re dost bike

Mirovê maldar kare ji her tiştî xelas be
Lê nikare ji mirin û dadgeha dîrokê xelas be

Mirov wijdana wî ne xiramek be karê xirab nake
Ewya nikare gunehkar be tonek guneh rake

Jehr bi şekir nayê xwarin
Ku dikî xwe bikujî tê xwarin

Mirin heye nîv mirin heye mirin her kes dibîne
Nîv mirin ew e yê ku mir nav dimîne
Mirina tamam ew e yê ku mir nav dimîne

Mirovê gotina xwe bê raman zû bavêje deng bike
Wek xwarina ne keliyayî naxwe û çedike
Mirovê ehmeq bi devê xwe deng dike
Mirovê zan bi aqilê xwe deng dike

Dewlemend ne ew e yê mal pir bike
Û bimire mal li şûnê bimîne
Dewlemend ew e bi rindî têkeve
Devê millet bimîne

Mirov çiqas xurt be destê wî nagihe dawiya dinê
Lê mirovê xebatkar û zan û rind
Dengê wî digihe dawiya dinê

Mirovê zan bi gotina rast xweş dibe
Mirovê ehmeq bi gotina rast nexweş dibe

Mirovê derewîn nikare gotina rast bike ji ber ew xwar e
Mirovê rast nikare derewan bike ji ber derew ji wî re
Ne kar e

Sê tişt hene yên pêşberên min
Jina min û zikê min û berîka min

Timayî kilîta nerehetbûnê
Qinyat kilîta rehetbûnê
Tecrûbe neynik e mirov tiştê çû dibîne
Mirov tiştê rast û şaş jê hiltîne

Mezinî ne bi serê mezin û laş e
Mezinî bi aqilê mezin û karê baş e

Ku mirov birçî dibe
Ji gur xirabtir dibe

Mirovê bîaqil li her tiştî hukim dike
Mirovê bêhiş nikare li xwe hukim bike
Çi karî dike zîrarê li xwe û xelkê dike

Nexweşiya mezin birçîbûn e
Îzraîlê mezin ew pîrbûn e
Şeytanê mezin ew şerbûn e
Rehmanê erdê ew aştbûn e

Dînê nezanan tune
Qedirê xizanan tune

Pîrbûn hebsa mirinê
Bertîl û rev jê tune
Çûn heye veger tune
Cî te gora bê derî
Kefenê te bê berî
Çûyî nema vedigerî

Jîna xweş li dinyayê
Malê mirov ew pak be
Karê mirov ew pak be
Jina mirov ew pak be

Mirovê jê tê hezkirin ê rûmet bide xwe
 Û bide xelkê û xwe li xelkê ferz bike
 Di xêra xelkê de be ne di şerê xelkê de be
 Xelk tim ji wî hez bike
 Çeka xêrê di destê wî de ye li dij şerê şer dike
 Dara xêrê diçîne dinyayê ava dike

Ji mirovê dîn tê hezkirin
 Lê ji mirovê ehmeq nayê hezkirin

Mirovê xwenda û zan ku mir miriye
 Mirovê nezan bi saxî ew mirî ye

Her heywan nêçîrê digire bi xwe dixwe
 Bes tajî nêçîrê digire naxwe xwedî wê dixwe
 Mirovê xulam jî wek tajî ye
 Ew kar dike axayê wî dixwe
 Ew jî bi pîsîti û minet nanê tisî dixwe

Mirovê xelk ji wî hez dike ew ji xelkê hez dike
 Xwedayê erd û ezman jî ji wî hez dike
 Xwedayê li erdê hukum dikê însan e
 Xwedayê li erd û ezman hukim li ezman e
 Şeytan û rehmanê erdê dilê însan e
 Ku rehme bike rehman e ku zulmê bike şeytan e

Li dinyayê tevî bigere tu gunehkarî nabînî
 Kesek nabêje ez gunehkar im ku tu bibînî
 Heta yek gunehkê bike ku tu bibînî

Mirovê ji dinya û axretê hez bike
 Divê ew xizmeta mirov bike
 Karê xirab berde karê rind bike
 Wê ew mirov dinya û axretê kar bike

Çiqas tiştên li dinyayê her tişt rast e
 Lê em mirov her tiştî xwar dibînin ne rast e
 Mirov her tiştê xwar bike ne rast e
 Mirov tiştê xwar bike ne rast e tiştê rast bike rast e

Mirov di karekî de carekê şaş bibe ne şaşî ye
 Ew tecrûbe ye ku du caran şaş bibe ew şaşî ye
 Ku carekê şaş bibe pêşkevî başî ye

Xwe li ser xelkê mezin neke
 Dê û bavê mirov yek e
 Deriyê şer bigire deriyê xêrê veke
 Tiştê bi te ne xweş bi xelkê neke

Mirovê tima wek tefşo ye tim ber bi xwe ve dikişîne
 Ji xelkê zivêr nabe xelk ji wî zivêr dibe kes xêrê
 Ji wî nabîne

Mirovê rind û zan û rastgo wek neynikê ye di jînê
 Xelk xwe di wî re dibîne ewya xelkê dibîne

Mirovê rind ew e ku hêrsa wî rabû xwe bigire şer neke
 Şer vemirîne bê şer tiştan ji hev veke
 Ku hat ser heqiyê li ber mirovê xurt û zalim
 Heqiyê heq bike batil neke gotina rast bike derewan neke
 Lê gotina rast barekî giran e dostên mirov kêr dike
 Dijminên mirov pir dike
 Ji ber rind hindik in ê rind ka wê çî bike

Xirabî nekî xirabî nayê ber deriyê te tu xirabî nabînî
 Ku tu xirabî bikî ji ber tu xirabiyê diçînî tê hilînî

Dîwarê xirabe avayî li ser lênabe
 Mirovê bêesl bawerî pê nabe
 Wê ew avayî hilweşe dîsa li ser wî lênabe

Mirovê bêesl jî wê ji ber çavê te winda be

Dilpakî û dilsozî û dirustî mirov dixê hebsê bend dike
Nahêle mirov malê heram bixwe perên mirov kêm dike
Lê nefsa mirov pak dike mirov li nav xelkê bilind dike

Li nav guran ne gur bî wê gur te bixwin
Li nav tacirên canbaz ne canbaz bî wê te bixin

Mirov ji her tiştî hez bike ne xêr e
Mêrê hesabê mêran neke ne mêr e

Mirov li dinyayê bi du tiştan kêf dike
Yan maldar be yan bêar be kêf dike

Mirov her tiştî çêke
Namûs û wijdan çeneke
Zulmê li xelkê neke
Yê zulmê li xwe qebûl nake
Divê li xelkê jî neke
Li ser heqî û neheqî

Xwe kerr neke

Mirov çiqasî mêr be piranî mêranî dixwe
Herçî kesê ku zan be ew tim ê nezan dixwe

Kar ne di karkirinê de ye
Kar di destgirtinê de ye

Tengî ne tengiya cil e tengî tengayî dil e
Xurtî ne bi piştê ye xurtî bi zend û mil e
Ji wayî qelstir tune ew kesê bêaqil e

Mirovê ji heqî û rastî bixeyide bêheq e
Ew mirov yan ehmeq e yan neheq e

Heqî dîwarekî rast e nakeve
Mirov kare di siya wî de rakeve

Ku zulm li mirov bû mirov ket şer rev mirov xelas nake
Şer mirov xelas dike mirovê sîleh rake
Heq bi zor tê standin heq bi tirs
Nayê standin ew mirovê şer neke

Heqê mirov nexweş ket derman ne bi doktor e
Dermanê heqê nexweş tim bi kotek û zor e

Her tiştê li dinyayê tê dayîn
Lê heq tim tê birin heq nayê dayîn

Mirov nabêje ez neheq im nedayî ye
Mirovê heqê xelkê bide heqanî ye

Bav ku li dirbekê xîne wê cîran pê bihesin
Wê zarokên wî li ber dirbekê bireqisin

Mirov ji her tiştî xurttir e
Lê ji mirinê ne xurttir e
Mirin ji wî xurttir e
Mirov xwe li ber mirinê nagire

Mirovê mêr ew e ku rojê giran xwar nebe
Xwe li ber tengî bigire teslîm nebe
Wek zêr reng nayê guhartin heta bemire wek xwe be

Mirovê heqê xwe ji dijminê xwe bixwaze
Divê ew ji dijminê xwe netirse
Divê ew xwe ji şer re hazir bike
Xwe bide pêş ji mirinê hez bike
Li jîna xwe nepirse

Eger timayî neba
 Wê xirabî çêneba
 Li dinya wê şer neba
 Aştî wê tim çêbiba
 Wê mirov wek hev biba
 Wê ev ne halê me ba

Ku dikî belfan bikî aleta belfan derew û xirabî ye
 Ku dikî sedema şer nas bikî sedema şer timahî ye

Xweşikiya jinan ne di çavên mezin û laşê spî û nerm de ye
 Xweşikiya jinan di laşê pak û zimanê xweş û rûyê bişerm de
 ye

Hespê kihêl di qoşê de xuya dibe
 Jina kihêl ku mêrê wê ket tengiyê xuya dibe

Mêr tov e jin erd e erdê pak zadê pak lê çêdibe
 Erdê gemarî zadê gemarî lê çêdibe

Doktorê rind birînên kûr derman dike
 Gotina xweş dilên şikestî derman dike

Xêr ne bes av û nan e
 Xêr her qencî însan e
 Deriyên xêrê hezar in
 Nan û av yek ji wan in

Ku tu ji çî karî hez bikî tê wî karî bikî
 Lê divê tu wî karî rind bikî ji xelkê çêtir bikî

Nazikî ne çermê nerm e nazikî laş e
 Nazikî bi karê rind e bi cira baş e

Ku dikî xwe rehet bikî gotina hindik bike
 Karê te kir rind bike xwe ji ehmeqan dûr bike

Gelek şerm e mirov heqê xwe bixwaze heqê xelkê nede
 Mirovê heqê xwe bixwaze divê heqê xelkê bide

Derewa ku têkeve xizmeta
 Xêrê ew derew helal e ne heram e
 Rastî ku têkeve xizmeta şerê ew heram e

Şer wek mirinê xeber nade te sebebê
 Va ez hatim divê haya te ji te hebê

Kilîta deriyê xêrê mirov sebr bike
 Kare deriyê xêrê bi sebrê veke

Sebr gelek tal e her kes nikare bixwe
 Lê dawî ji hingiv xweştir dibe mirov kare bixwe

Bi xirabî tu nikarî devê yekî bigirî gotina wî qut bikî
 Lê bi rindî tu karî devê wî bigirî zimanê wî qut bikî

Mirov nikare mêrê mêrxas bi şer êxsîr bike
 Lê mirov kare bi rican wî êxsîr bike

Mirovê mêrxas mala wî hebsa wî ye
 Di mala wî de tu karî bi wî

Çermê mirov çiqas reş û gemarî be
 Ji dilê mirovê dilreş paktir e
 Mirovê dilreş kûçikê reş ji wî çêtir e

Ku laşê mirov birîn bû doktor kare derman bike
 Doktor doktorê laşê te ye
 Lê rûmeta mirov birîn bû doktor nikare derman bike
 Mirov doktorê xwe ye mirov kare xwe derman bike

Mirovê meran ê di şer de rind e
 Wek zêrê veşartî û wek sîlehê rind e
 Dijmin pê dişike namûs pê disitire
 Mirov bi wî serbilind e

Mirov ji du tiştan bi xelkê re şer dike
 Yek ji birçîbûnê yek ji têrbûnê
 Yek ji bo timahî yek ji bo namûsê şer dike

Nebêje ez zanim tiştê tu çêkî ew e
 Qurretî û gotinên vala derew e

Mirovê ji wî re sed werê sed û pêncî xerc bike
 Ew mala xwe bi destê xwe xirab dike
 Piştî kal bû yan wê parsê bike yan wê diziyê bike
 Dawiya umrê wî wê Xweda wî riswa bike

Perê xwe ji roja teng re veşêre
 Çeka xwe ji roja şer re veşêre
 Ku te kar kir ecele neke rind lê binêre
 Serketin a mirovê bi kêr e

Mirovê qels û derewîn pesnê xwe dide
 Mirovê mêr û rast xelk pesnê wî dide

Bila mirov birçî û nexweş be
 Bila mirov ne deyndar û rûreş be

Mirovê bêhiş nikare mal biparêze
 Xiramek mal jê re tonek aqil divê biparêze

Mirovê nezan tim xwe dibîne
 Mirovê bîaqil xwe û xelkê dibîne

Mirovê ehmeq ew xwe dibîne

Mirovê zan xelk wî dibîne

Ji heywanan dudo ji sêrk re nabin
 Qird berê sêrk e ker ehmeq e tişteki ho nabe
 Heta dimirin wek xwe dimînin ji tişteki re nabin
 Heta dinya hebe wê ker lawê keran bin

Her kes ji rizqê xwe nerazî ye
 Lê her kes ji aqilê xwe razî ye

Mirov bê sedem tim bikene nexweş e
 Li ber xwe nekeve xema wî kêr dibe
 Lê li nav xelkê sivik û erzan dibe
 Sama wî namîne li nav
 Hevalan qîmetê wî kêr dibe

Mirovê kenok diranê wî nayê veşartin
 Mirovê derewîn derewa wî nayê veşartin
 Ken diranan qîç dike derew mirov pûç dike
 Bawer bi mirovê derewîn nabe
 Mirov ku çiqasî rind lêkê ji rexê kanî lênabe

Mirovê mûmin bi çavê xwe Xweda nabîne
 Mirovê mûmin bi dilê xwe Xweda dibîne

Jiyan tev tecrûbe ye
 Jîna te medrese ye
 Ku tu bîaqil bî her tişt
 Di jînê de ew heye

Pir mirovên rind hene şîretan li xelkê dîkin
 Lê ji mirovan pir hene ewna bi ya xwe dîkin
 Tu car guh nadin şîretan di ser guhên xwe re çedîkin
 Neheq û ehmeq û timah û qehp tim bi ya xwe dîkin

Mirovê zan û dilpak li xelkê şîretan dike
 Mamosteyekî belaş e
 Şîretên wî ne ji bo mirovên zan û rast e
 Ji bo yên nezan û şaş e
 Mirovê ehmeq şîretan qebûl nake
 Ji ber ew tim li paş e

Her tişt li dinyayê bi peran tê kirîn
 Lê aqil û namûs bi peran nayên kirîn

Li ba mirovê zan şaşbûn deriyê pêşketinê ye
 Mirovê ehmeq tim şaş e pêşketin ji wî re tune ye

Medreseya her tişt li dinyayê heye
 Lê medreseya helbestan li dinyayê tune
 Her helbestvan ew medreseyek bi xwe ye
 Qelemên wan reşiyê vedixwin ronî didin
 Di tarî de tim jîn dibin rehetiya wan tune

Dizê malê ji malê didize nayê girtin mal xirabe dibe
 Ku mirov xizan ket û mal xerab bû ji hev dikeve
 Pergende dibe
 Parsê dikê ku milletê mirov jî xizan bû
 Pars jî namîne ku bike

Malê bê tehb were
 Wê ew mal zû here

Mêrê zan û mêrxas çiqas dinya li wî teng were
 Ew li xelkê nagere xelk tim li wî digere

Mirov wê çawa mirovê ehmeq nas bike
 Ew ehmeq e yê nezan be bi ya zanan neke bi ya xwe bike

Mirov dike karekî bike
 Ji şaşbûnê bitirse wî karî neke
 Pêş nakeve cara pêşî xirab neke
 Wê mirov nikaribe ti karî bike
 Li dinyayê wê tişteki çêneke
 Ava nabe heta xirab neke

Ku tu xwe bifroşî tu dinyayê tevî difroşî
 Ji ber tu tune bî dinya tune tu bifroşî

Li dinyayê tişteki bi xwe çênabe divê mirov çêbike
 Ku bifkire û xwe biwestîne û ji xelkê çêtir çêbike
 Mucîze mirov çênake mirov mucîzeyan çêdike

Ku sal xirab hat her tişt erzan dibe buha nabe
 Lê li ba mirovê binamûs namûs buha ye erzan nabe

Kûçik bi çermê şêr nabe şêr
 Mirovê tirsok bi navtêdanê nabe mêr

Şer wek agir e ku vêket divê mirov vemirîne
 Mirov nizane wê li ku bisekine ku venemirîne

Karê nikarî bikî ji bîr bikî çêtir e
 Mirovê ku bêkêr be hindik ji wî re pir e

Dibên gur heywanekî bi oxir e
 Lê ku nebînî ji dîtina wî çêtir e

Gur gur e ku here tu wî nabînî
 Gur jî mirovê neheq çêtir e
 Ji ber mirovê neheq tim li
 Ber te hazir e
 Xêra wî tune şerê wî pir e

Hespên qoşê her yek dibêje ez heme
Devê wan bi hefsar û bi gem e
Wan berdidin yek diçe yek dimîne
Yê derdikeve ew xelatê distîne

Textê xirab bi boyaxê baş nabe
Mirovê zan di gotinê de şaş nabe

Mirovê tiştê rind bibîne
Ku karibe divê mirov bistîne
Tişt ji mirov bimîne
Mirov ji tiştan nemîne
Ji bo hesret di dil de nemîne
Ji ber malê dinê li dinyayê dimîne

Heywan ku birçî bû xwarinê bide wî
Ku têr xwar careke din xwarinê bide wî naxwe
Lê mirov ji heywan xirabtir e wek agir e
Çiqas malê dinyayê bidî wî têr naxwe

Mêraniya mirov û rizqê wî di serê mirov de ye
Qîmetê mirov di zanebûn û malê mirov de ye

Divê hay ji xwe hebî xwe şaş nekî
Li civatê gotin ji te pirs nekirin tu deng nekî
Ku ji te pirs kirin ne di cî xwe de bû tu deng nekî
Tê şaş bibî eyb û sirên te derkevin
Tê xwe erzan bikî û riswa bikî
Tê zimanê dijminê xwe dirêj bikî
Zimanê dostê xwe kin bikî

Mirovê rind di gorê de laşê wî
Xirab dibe lê navê wî xirab nabe
Mirovê pîs bi saxîtî nav xirab bî
Çiqas sax be ji tiştê re ew nabe

Pere baskê mirov e mirov bi wî difirê
Û pê wijdana mirov dikirê

Tiştê hebe kêmanî be ne kêmanî ye
Lê mirov çêneke tamam neke ew kêmanî ye

Mirovê kor rêberê wî darê wî
Rêberê ker rişme û hefsarê wî

Mirovê xurt gotina wî derew be rast e
Mirovê xurt ku bibêje qîr mast e
Mirovê qels nikare bibêje qîr ne mast e
Lê derew nabe rast rast nabe derew
Derew derew e rast rast e

Xiramek heq deyne erdê
Tonek zêr deyne ser
Wê zêr here wê heq bimîne
Mirovê neheq û bênamûs têr naxwe
Wê di bin axê de bimîne

Aciz nebe xelk tev wek te li dinyayê nanêre
Her yek bi rengekî li dinyayê dinêre
Mirov li dinyayê hemû wer neba
Li dinyayê wê pêşketin çêneba
Heta heba wê dinya tim wek xwe ba

Mirovê nizm bi mal bilind nabe ew nizm e
Mirovê bilind hewcî mal nake ew bilind e

Mirovê kar bike wê destê wî gemarî be
Lê wê navê wî pak be dilê wî rehet be ne gemarî be

Aciz nebe çima ez li paş mame xelk pêş ketî

Ji xwe aciz bibe çima ez li paş mam xelk pêş ketî

Dinya behr e ku tu ne nêçîrvanekî rind bî

Wê çaxê tê her tiştî jê derxîni bilind bî

Serîkî biçûk bi aqil dinya tev

Di hundirê wî de ye hîn jî fire ye

Serî jî heye mezin e vala ye mejî tê de nîne

Li dinya jî her kesek cihê wî heye

Jîn li dinyayê ne henek û ken e

Jîn li dinyayê zanebûn û fen e

Derdan ji derd pêketiyan pirs ke

Derbê ji derb lêketiyan pirs ke

Çiqas derî li dinyayê hebin ilem tîn girtin

Lê bes deriyê mirinê ew tu carî nayê girtin

Pêşî şer xweş e dawî mirov poşman dibe

Dikeve belan mal tev diçe xizan dibe

Cî namîne namûsa wî erzan dibe

Li ba xelkê wer bê ûd û rûsar dibe

Eger doktor jêhatî be çêdibe birîna xenceran

Li ba mirovê binamûs çiqas doktor

Xurt be çênabe birîna xeberan

Însan bi zimanê xwe tê girêdan

Heywan bi hefsarê xwe tê girêdan

Ku tu mal pir bikî nexwî tu çikûs î

Ku tu mal pir bikî nexwî tu mirûs î

Divê mirov ne çikûs be ne mirûs be orte be

Ji bo qîmetê wî li nav xelkê hebe

Mirovên birçî nikarin tişteki ava bikin

Lê ew rind karin parsê û diziyê bikin

Derî heq ji hesinê pola ye bê kilît vedibe

Kilîta wî zor e zor bê çek çênabe

Ku zor nebe di hundir de birize wê winda be

Mirovê xurt mala wî tim ava ye

Mala kesê qels tim xirab e ava nabe

Mirovê pîs mirovê rind nikare ji wî feyde bike

Lê tişteki kare ji wî feyde bike

Mirovê rind dinêre yên pîs bêqîmet in xwe rind dike

Ku tu bixwazî mirovê ehmeq ji te hez bike

Gotina xwar jê re bibêje gotina rast ji wî re neke

Ku tu gotina rast ji wî re bibêjî gotina

Rast tal e wê yê ehmeq dijmînê te be

Jina çê wek bira ye

Jina xirab bela ye

Jina çê ew neîmet e

Jina xirab îlet e

Xweda jina çê di mîrê xirab negerîne

Ji wê re çêtir e ew li mala bavê xwe rûne

Heta bimire bila bêmêr bimîne

Ji bo ew jin riswa nebe di jînê

Bê qîmet û bê rûmet bimînê

Ku tu nikarî tişteki ji jina xwe re bikî

Divê tu gotina xweş ji jina xwe re bikî

Wê razî bikî kêfa wê xweş bikî

Tê bi wê re îdare bikî tê xwe û wê rehet bikî

Ku birçîbûn û xizanî tîn meydanê
Helalî û exlaq û edeb xwe didin alî
Ji meydanê

Ku şêr tîr xwaribe mirov kare di ber wî re derbas be
Lê kûçik tîr bixwe mirov nikare di ber wî re derbas be
Yan wê mirov birîn bike yan wê bi zorê ji wî xelas be

Mirovê pîs ew e bi xayînî li namûsa cînarê xwe binêre
Ji ber heqiyê bireve xwe li paş neheqiyê veşêre

Ji mirovê serserî ne serserîtir bî bela xwe ji te venake
Ku tu çavên wî neşikînî ew ji rindî fêm nake
Her ku ewya te bibîne li nav xelkê te riswa ke

Xirabî erzan e her kes kare bike
Lê rindî buha ye her kes nikare bike

Mirov bi çar tiştan dibe mirovekî baş xwe xuya ke
Bi rastî û bi comerdî û bi mêranî û bi xebat
Lê çar bar pir giran in her kes nikare rake
Ji hezaran ku yek mirov belkî karibe ew rake

Ku çewser ket welatê te
Wê ew nebe birayê te
Wê bibe koledarê te
Wê talan bike malê te
Wê dest bavêje namûsa te

Perê te heye dostê te heye
Perê te tune dostê te tune

Mêranî hem kar e hem xisar e
Ji şerefê re kar e ji peran re xisar e

Mirov xizan bû parsê bike ji diziyê helaltir e
Lê mirov diziyê bike ji parsekiyê şereftir e

Mirovê rind tim tiştên rind bîr dibin
Ji ber vê dostên wî kêr dibin
Dijminên wî ji dostên wî bêtir dibin

Mirovê rind bi gotinê nayê naskirin
Mirovê rind bi karê rind tê naskirin
Li cîhanê çiqas pîrs kî her kes dibêje ez baş im
Tu caran wê kesek nebêje ne baş im

Nezanî ne ew xortê cahil e
Nezan ew e yê nezanê aqil e

Malê mirov pîr bibe
Nefsa wî mezin dibe
Dostên dirust kêr dibin
Ên xwarinê pîr dibin

Madenê mirov ne zêr e xelk li wî binêre
Malê mirov pîr bibe rengê mirov diguhêre

Mirovê ji dinyayê re nebê dinya dinya wî qebûl nake
Axretê mecbûr dike axret wî qebûl dike

Dewlemendê kevin wek hîmê mezin e ji cî xwe giran e
nakeve

Dewlemendê nû wek pelê darê ye mirov nizane wê çi çax
bikeve

Pere wek agir e di berî xwediyê xwe de naşewite
Lê xwedî peran ne bi aqil be ji berfê sartir be wê bişewite

Mirov tiştê pîr neke înkâr dike

Bila pesnê xwe nede hindik berê hindik e

Mirovê şîrê germ devê wî dişewitîne

Pifî dew dike ji bo devê wî neşewitîne

Xweda kare mirov ji her tiştî derxe

Lê nikare mirov ji milkê xwe derxe

Dinya û axret herdu jî milkên wî ne

Herdu dinya jî ji mirov re şûn e

Diyanet ji diyanetan çêtir tune

Pêxember ji pêxemberan çêtir tune

Pêxember bi peyama xwe

Diyanet bi şerîeta xwe

Sê mehên havînê ne hewcî tu stêran

Riya xelkê bidî ku xelk bibîne

Ewr tune li ezman in her kes dibîne

Mirov heye wek kûçikê har e

Xizanî ji wî re hefsar e

Ne xizanî be wê bi xelkê bigire

Her kes dixwaze wek kûçik bimire

Mirovê bê sebeb zû dixeyide zû dadikeve

Wek şîr kel hiltê û zû dadikeve

Ku bavê mirov medrese be

Divê ilmê mirov lê zêde be

Mirovê dostê xwe ji dijminê xwe nas neke

Tu dijminê wî bî wê berê xwe bide te

Ku tu dostê wî bî wê pişta xwe bide te

Mirovê emîn ku li ba te kar kir ne hewcî pesnê wî bidî

Berî ku biçî bimire xêra heqê wî bidî

Mirov heye ji mirov pir xurttir e

Lê bila yê xurt zanibe Xweda ji wî xurttir e

Ku dikî qîmetê xwe li ba dostê xwe nas bikî

Tu wî bixetîdîne wê çaxê tê wî rind nas bikî

Her dost ne dost e her dost ne rast e

Ku dostê te ji te xeyidî

Sirê te dernexist ew dost e

Gur gur in hev naxwin qey gur ji me çêtir in

Wer mirov çima em hev dixwin

Gelo qey em ji wan guran xirabtir in

Dostê kevin ewya tu car kevin nabe

Heta bimire dostê kevin wê ew wa be

Himê li ser wî avayî wê ava be

Mirovê xirab heta bimire xirabî bike

Lê piştî ku mir nema êdî xirabî dike

Li ber destê Xweda ew tobe dike

Nema ji gorê ew serê xwe radike

Du tişt li dinya derewîn tim winda ne

Eyba zengînan û mirina feqîran winda ne

Xwe xurt nebîne mirin ji te xurttir e

Xwe mezin nebîne Xweda ji te mezintir e

Mirov ne bi qurretî û bi kincên pak

Û bi perwazan mezin dibe

Mirov bi mêranî û bi xebata

Pir û bi daxwaz û bi xizmetê mezin dibe

Mirov dike li ba hikûmetê bi xatir be
Yan perê wî pir be yan bi muxbir be

Her mirovê namûs pê bawer nebe
Ew mirov ji tiştêkî re wê nebe
Heta bimire wê ew bi tena xwe be

Mirov pêş dikeve bi pirsê
Mirov paş dikeve bi tirsê
Mirov nabe nepirse
Mirov nabe bitirse

Kar wek ker e tu kar nekî nameşe
Dar sekinî ba lênexê naheje
Zarokê biçûk ne birçî be berê diya xwe namije
Ku birçî bû wê ew bigirî û bimije

Ku birçî bû kûçik bi gû qayîl e
Ku ker petisî kûçik nexwe ayîl e

Zîrbav çiqas baş be
Zîrbav tu car nabe bav
Ku çiqasî bimîne
Xwîn tu caran nabe av

Mirovê pîs dewlemend bû ew ne merî merî xwe ye
Ku xizan bû û birçî bû wê çaxê merî merî xwe ye

Li ba mirovê zan şaşbûn pêşketin e
Mirovê ehmeq tim şaş e pêşketin jê re tune

Mirovê zarokê xwe xwedî dike mezin dike berdide
Ewya ne belaş dike ew deynê bavê xwe dide

Mirovê xwe dibîne tim peya ye
Lê heta bimire serê wî vala ye
Berî wî jî vala ye

Eger mirovên pîs nebin qîmet ji rindan re tune
Ku dijminê mirov nebin qîmet ji dostan re tune
Mirovên derewîn nebin qîmet ji ristan re tune
Eger sazberî çênebe qîmet ji hostan re tune

Ku namûs kete peran
Berê xwe nade meran
Berî dide ne meriyan
Pê xurt dike serseriyan

Ew mirovê namûs ket peran
Ew ne hewcî dost û meriyan
Ew dibe kûçikê ber deriyan
Wî xêr namîne li meriyan

Sê reng mirov pêş nakevin
Ehmeq û tirsok û fedok pêş nakevin

Birçîbûn li ku ye heramî li wir e
Têrbûn li ku ye helalî li wir e

Mirovê bi namûs xerîbiyê nebîne qîmetê welatê xwe nizane
Mirovê bi namûs karê xelkê neke qîmetê karê xwe nizane

Mirovê bîaqil hêza wî di serê wî de ye
Mirovê ehmeq hêza wî di zendê wî de ye
Mirovê tacir hêza wî perên wî de ye

Mirov çiqas bilind bibe dostên wî kêr dibin
Mirov çiqas nizm bibe dostên wî pir dibin

Mirovên nezan û ehmeq gotina zana fêm nakin
Ne ew guh didin wî ne jî wî barî radikin

Ku dikî ji dinyayê tişteki
Xweş bixwazî jîna rind bixwazî
Ji ber dinya malê te ye
Tu her tiştî jê dixwazî

Mirovê bêkar û bêwar be xizan be
Li nav xelkê bêqîmet û erzan be

Ku mirov ket tengiyê her tişt
Li ber çavê mirov xuya ye
Çavê xwe li bira û pismam û dostên
Xwe digêrîne dostê rind ew jî bira ye
Ew tim li ber çavê mirov xuya ye

Dostê xwarinê tim xeyidî
Dostê rind zêrê veşartî
Zêr tu caran xirab nabe
Çiqas di bin axê de be

Mêranî û comerdî wek hev in
Comerd ji dayînê narevin
Ên mêr di şer de narevin

Mirov bê bask bifire wê bikeve
Tiştan bi berfê veşêrî wê derkeve

Kes naxwaze birayê wî ji wî çêtir be
Lê dixwaze lawê wî ji wî çêtir be
Birayê wî navê xwe hildigire
Lawê wî navê wî hildigire

Jin wek gulan e ku te av da wê geş bibe

Yê jinan jî tu peran bidî wê wê geş bibe

Ku şêr birçî bû di ber wî re derbas nebe bitirse
Ku kûçik birçî bû di ber wî re here netirse
Şêr ku birçî bû wê te bixwe kûçik
Ku birçî bû wê ew gûyê te bixwe
Ku şêr têr xwar netirse di ber wî re here
Ku kûçik têr xwar bitirse di ber wî re nere

Bi destê zan û mêrxasan dîrok çêdibe
Dinya li ser wê dîrokê ava dibe
Dîrok neynik e mirov tiştê kevin tere dibîne
Tiştê nû jî mirov li ser datîne

Mêr lehî ye jin lêmişt e
Mêr li derve her tişt e
Jin li hundir her tişt e
Mêr ji jinê re pişt e
Jin ji mêr re ew pişt e

Ku dixwazî li dinyayê bextiyar jîn bibî
Ji xelkê neqehere
Ku çê û xirab te di lê nenêre derbas be here

Tu xêran li mirovê pîs bikî
Tu xêran li wî dikî şerê xwe dikî

Mirovê pîs wek mar e guh nedê
Tu têxî paşila xwe wê bi te vedê

Du reng mirov pêş nakevin
Ê fedî dike pirs ke pêş nakeve
Û yê ehmeq li xwe nagire pirs bike
Pêş nakeve

Ku dikî karekî bikî bi xelkê bişêwire bi ramana xwe bike
 Dostan zû pir neke mirovên rind û xirab wan ji hevdu nas bikî
 Tiştê xirab li deftera xwe qeyd bike
 Bi hemû mirovan re xwe xweş bike
 Dijminên xwe kêr bike dostên xwe pir bike
 Mirovê rind ji wî feyde bike
 Mirovê pîs xwe ji wî dûr bike
 Tê rehet bî dilê xwe pak bike bi wijdan kar bike

Xizanî ji nezanî nezanî ji xizanî
 Xizanî erzanî mirin çêtir e ji xizanî

Divê mirov mêr be ji şêran jî netirse
 Bes li ser namûs û rûmeta xwe bitirse
 Mirov wê şaş nebe û wînda nebe
 Ku mirov fedî neke li her tiştî bipirse

Mirovê bê wijdan di karê xwe de xuya dibe
 Mirovê bîaqil û zan ku xeydî xuya dibe

Mirov çî karî bike kêr be ne eyb e pêşketin e
 Lê di namûsê de kêr be eyb e hetikandin e

Her tişt ku gemarî bû bi avê tê şûştin
 Lê namûs gemarî bû bi avê nayê şûştin
 Ew bi mêranî û bi xwînê tê şûştin

Ava sabûnê laşê gemarî pak dike
 Lê dilê gemarî pak nake dilê gemarî
 Tirsaxweda û rastî û dirustî pak dike
 Û mirov xêran bike û karê rind bike

Mirovê pîs ku têr xwar neçe ba wî
 Ku birçî bû wê ew bê ba te ne hewcî herî ba wî

Ya di dilê mirov de mirov nikare nas bike
 Lê mirovê bîaqil bi gotina mirov dilê mirov nas dike

Mirov pîr be zarokên mirov hûr be
 Ji mirovê xwe dûr be xizan û bê tevdîr be
 Ji însanî wê dûr be wê xulamê kesê stûr be
 Ne wê bi paşa û wezîr be wê belengaz û êxsîr be

Mirov ji xelkê tu car zivêr nebe
 Mirov qewadî bike wê hemberê wî hebe
 Hesinê xwar rast dibe lê mirovê
 Madenê wî pîs tu car wê rast nebe
 Ew heta bimire jî wê wek xwe be

Bi mêrê axe re nebe heval ku birçî be jî divê axayê te be
 Ew wek te qebûl nake divê tu xulamê wî bî
 Ku tu bi Platon bî ew dehşikê ker bi xwe be
 Qebûl nake wek te be wê ew neyarê te be
 Vê gotinê di serê xwe kin bila şîret li we be
 Tu li ber wî dest hilînî wê ew bi dostê neyarê te be
 Ji bo te wînda bike dîsa ewya axa be
 Tu ji wî re xulam bî xwarina wî ji kîsê te be

Merê axa wek mar e di sermayê de
 Mirov ew dît qerimî divê wî bikuje
 Berî germ bibe ku germ bû wê bi te vede
 Te bikuje

Dijminê mirov ku ji mirov xurttir be
 Divê mirov ji dijminê xwe zantir be
 Heta karibe mirov zora wî bibe

Mirov kare cewrê gur têxe paşila xwe
 Lê nikare çêlîka mar têxe paşila xwe
 Ji ber cewir biçûk e fêr nake

Lê mar biçûk û mezin ferq nake

Dijmin kare mirovê ramandar di hebsê xe kerr bike

Lê nikare ramanên wî ji nav xelkê top bike wek xwe bike

Kûçik ku qelew dibe xwe di ser şêr re dibîne

Lê xelk wî şêr nabîne xelk wî kûçik dibîne

Mirov çiqas derewan bike dawiya derewan tune

Derew nayê ser hevdu bendera derewan tune

Ji derewan tişt nayê ji rûreşiyê pêve tune

Tiştan bi berfê veşêrî sitara berfê tune

Xortanî xweş buhar e umrê mirov ew sal e

Zewaca xweş seyrana pir delal e

Sal ku diçe ew li mirov vedigerin

Lê xortanî û umr herdu çûn venagerin

Mirov kare bi peran her tiştî vegerîne

Lê nikare umr û xortaniyê bi peran vegerîne

Mirov ji her tiştî xurttir e

Lê ji zora qederê ne xurttir e

Mirov pîr nebe qîmetê canî nizane

Piştî pîr bû qîmetê canî dizane

Ku xizanî û birçîbûna mirov pir dibe

Dostanî jî li nav mirov kêr dibe

Dizî û kuştin li nav mirov pir dibe

Xweda her tiştî ji bo mirov çêdike

Mirov jî ji bo mirinê û axê çêdike

Korbûna xirab korbûna dil e

Kêmbûna xirab kêmbûna aqil e

Dilê kor çavê vebî kor dike

Aqilê kêr belayên mirov pir dike

Zewac di jînê de pir neîmet e

Ku jina mirov rind derkeve cinet e

Ku jina mirov pîs derkeve îlet e

Xweda jina rind di mêrê xirab negerîne

Ku zarokên wê çêbûn ew di hebsê de dimîne

Heta mirinê ew jin di wî halî de dimîne

Nebe dostê wî mirovê sirê te zanibe rojên teng veneşêre

Eyba te nesitirîne li alî te neseke ji dûr li te binêre

Li nav xelkê qencî te nebêjê ketî hebsê li mala te nenêre

Nebe dostê mirovê qels rojên teng ne bi kêrî te bê

Li ser wî tim tengî ye ji ber ew ne bi kêrî xwe ye

Mirovê mehkeme di destê xalê wî de be

Ji mehkemê natirse gotin bi wî re nabe

Mirovê xurt û bi wijdan wekî dara

Bi ber e tê jê bixwî û di bin siya wê de rûnî

Mirovê xurt û bêwijdan wê ji te bixwe

Tê zulm û zorê ji destê wî bibînî

Mirovê xurt û zalim dinya ji wî re ye

Lê wijdan û însanî û axret ne ji wî re ye

Jehra bê minet bixwî ji hingivê

Bi minet xweştir e

Lê xizanî ew wer dike kirasekî ji agir e

Mirin ji xizanî rehetir û xweştir e

Ku mirov xizan û birçî dibe
 Wijdana mirov kêr dibe
 Hêrêmî helal dibe
 Diyanet jê dûr dibe
 Erzan û bê ûd dibe

Mirov kare ji qehpikan feyde bike
 Lê nikare ji timahan feyde bike

Gotina xwe nefroşe mirovê nekire
 Ku bikire jî wê ew erzan bikire

Kûçikê xwediyê wî xurt be har e
 Tiştê zîyanê bigihîne te neyar e

Wijdana mirov heta birçîbûnê
 Ku mirov birçî bû wijdan pê re namîne
 Ku birçîbûn di derî re ket hundir
 Wijdan di şîbakê re baz dide ji hundir
 Di wê demê de mirov dibe wekî hov
 Ji gur xirabtir dibe mirov

Ku dikî nêzîkî Xweda bibî ku tu çî bikî
 Bi bext bike bextê xwe çeneke
 Tiştê bi te ne xweş e bi xelkê neke

Ku hêştir birçî dimîne ji hawidê xwe dixwe
 Tacirê ku kar neke ji sermiyanê xwe dixwe

Xizanî kirasekî ji agir e
 Lê rûreşî jê gurtir e

Ku mirov bi zanyarî bilind dibe
 Dostê wî mirovî pir kêr dibe
 Piştî ku mir qîmetê wî pir dibe

Deng namire li dinyayê bela dibe

Li ba mirovê rind rûnî wê qala mêranî û comerdî bike
 Li ba mirovê pîs rûnî wê qala pîsî û xirabî bike
 Wê te wek xwe bike ku karibe wê te ji xwe xirabtir bike

Bi xulamê axa re deng kî xulamê axa axa ye
 Lê tu li karê wî binêrî li ba axa kole ye

Malê pak ê helal e
 Tiştê pê bikişî helal e
 Malê heram pir bikî
 Pê şerê xelkê bikî
 Gunehê xwe pir dikî
 Helalî heram dikî
 Xwe jî pê heram dikî

Zêr zêr e rindî ji zêr çêtir e
 Ji her tiştî buha û qîmettir e
 Rindî bi dê û bavê xwe kin
 Zarokên we ku rindî bi we bikin

Deriyê xêrê ku negirî deriyê şerê venabe
 Her mirov xêrê bike li dinyayê şer çênabe

Ku tu mêrxas î ji zarokên xwe re
 Qala tirsê neke heta zarok guh li xwe bin
 Ji boyî ew netirsî bi mêrxasî wek te bin

Ku timayî nebe mirov rizqê hev naxwe
 Besî mirov tevan e kes wê birçî nemîne
 Wê demê wê rehman dakeve erdê
 Cî şeytan wê li erdê ew nemîne

Mirov xwe dadixe mirov ew xwe rabike

Mirov xwe erzan dike mirov xwe buha dike

Xizanî tune bi dest nayê girtin

Bes navek e xizanî mirov xizan nake

Mirov xwe xizan dike

Xizan nabe ew destê ku kar bike

Yê merî wî nebe bi xelkê re şer neke

Wê şer neyê ber deriyê wî ku çeka xwe çeke

Sê tişt hene li dinyayê ewna mirov dixînin

Nexweşî û xizanî û nezanî her sê mirov dixînin

Mirovê tiştê biçûk dest pê neke

Tiştê mezin ew çêneke

Tiştê mezin nikare wê yê biçûk jî xirab bike

Mirovê rind ew e rindî bike xirabî neke

Li mala xwe û namûsa xwe miqate be

Li karê xwe miqate be xêran bike

Ew mirov rast e yê bêbextî û derewan neke

Gotina buha ji mirovê erzan nepirse

Gotina rast û heq bike ji mirovê neheq netirse

Rastî rast e derew derew e ku çi bibe lê nepirse

Ew mirovê bênamûs çawa dibe xuyanî

Ji jîna xwe re nabê te çi da dibê te çi anî

Dinya vala ye ku zêr li ser bibare

Wê derbas bî ku roj hiltê û darê

Mirov bi zêran umr vegeîne nikare

Ku hezar salan li dinyayê bimîne

Li darbestê ilem wê ew siwar be

Mirovê xayîn wek dara çalî ye wê rind nebe

Ku wî neşewitînî wê tim strî wî hebe

Mirovê derewîn ne hewcî tu wî riswa bikî

Ew bi xwe xwe riswa dike tê çi bikî

Hezar mirovê rast dijminê te be

Berê çeka xwe nede wan berî bide

Dostekî xayîn wê ew bela serê te be

Mirovê tirsok tirs dijminê wî ye

Ji ber ji mirinê pir ditirse wê

Bi tirsê bimire tirs Îzraîlê wî ye

Siyaset ji herîr nermtir e

Ji polat xurtir e

Ji mû ziravtir e

Ji şifrê ew tûjtir e

Ew nayê girtin

Kes nizane li kur e

Mirovê mêrxas li mirinê digere

Mirin xwe ji ber wî dide alî

Ku mir ew bi mêranî dimire

Ne hewcî mirov rind e xirab e pirs bikî

Binêr kî hevalê wî ye tê wî rind nas bikî

Mirov ji bo namûs û welatê

Xwe nemire ew kes ne merî ye

Mirovê ji bo namûs û welatê xwe

Nemire bênamûsiyê qebûl dike

Bila nemire bi saxî ew mirî ye

Malê bi aqil kom bibe tê parastin

Welatê mirov û namûsa mirov
Bi mêranî tê parastin

Mirovê ku deyndar be wê bêar be
Bila bêwar be ew ne deyndar be

Bila mirov bi dijmin be ne dujin be
Mirovê bi dijmin kare rakeve
Lê mirovê dujin nikare rakeve

Mirovê serserî birçîbûn derman dibe
Birçîbûn wî rehet dibe
Ku têr xwar ew har dibe

Şer bi mêran re dibe bila dijminê mêran be
Mirov çiqas şer bike şer bi bênamûsan re nabe

Mirov ku pîr pîr dibe
Ji dinya bê par dibe
Her derî lê tê girtin
Deriyê gorê vedibe

Gur tu caran natirse ji serma û bayê kur re
Ew tim berxan dikuje wê ji xwe re kurk çêkira

Mirin ji jehrê jî taltir e
Lê mirovê xizan û pîr û bêkes
Mirin ji wî re ji hingiv jî xweştir e

Şoreş ne şoreşa çek li mil e
Şoreş şoreşa aqil e

Îzraîlê mezin pîrbûn e
Nexweşî mezin pûçbûn e
Xwedayê erdê quwet e

Li ku be bêminet e
Yê xurt çî dixwaze dike
Kes nikare deng bike

Xizan bî comerd nabî comerdî ji hebûnê
Çikûsî rûreşî ye tevde ji nebûnê

Çiqas malê te hebe
Ne wê dinya ya te be
Çiqas xurt bî li dinya
Wê hemberê te hebe
Mirin ji te xurttir e
Wê gor bi kilê te be
Tê di gorê de birizî
Wê tim dinya wek xwe be

Mirovê bîaqil ew e ji belan bitirse berî çêbibe
Ji Xweda bitirse berî pîr bibe

Dikî xêran li xwe bidî bide berî mirinê
Piştî ketî bin axê xêr dimîne li dinyê
Tê herî ji bîr bibî keskî hay ji te tunê

Mêr ku rûdinin cixaran vedixwin
Hundir tije dû dîkin
Jin di xanîkî dî de rûdinin zarok bi wan re ne
Hundir tije gû dîkin

Mirov ji bo jînê nemire wê çî bike
Nikare ji bo jînê xebatê bike

Mirovê zimanê xwe kin bike
Dijminên xwe kêr dike
Yê zimanê xwe xweştir bike
Ew dostên xwe pîr dike

Ne pîr sert be bêyî şikandin
 Ne pîr nerm be bêyî guvaştin
 Ne pîr bişewite bêyî biraştin

Mirov ne pîr şîrîn be bê xwarin
 Mirov ne pîr tal be bê çekirin

Ku dostaniya mar heba wê neyarê wî neba
 Wê mirov ew nekuştê wê li dinya bihiştê

Mirovê pîs bi qencî nexweş dibe
 Qencî bi wî neke bi lêxistinê xweş dibe

Mirovê rind ji xêran re ji hingiv xweştir e
 Mirovê nerind ji şeran re ji jehrê pîstir e

Mirov ne berx be gur wî naxwe
 Ku mirov berx be gur wî dixwe

Pakî ne pakiya laş û cil e
 Pakî pakiya nefis û dil e

Sirê seneta xwe nede xelkê
 Wê xelk rizqê te qut bike
 Wê pîr karê te bikin
 Wê nanê te qut bikin

Mirov bê zêr dibe bê xwê nabe
 Çima wê xwê erzan be zêr buha be
 Divê wijdana mirovan ne wiha be
 Ji ber bi xwê wijdan nayê kirîn
 Bi zêr wijdana mirov tê kirîn

Mirovê xêrê bike wê xêrê biçîne

Mirovê şerê bike wê şerê hilîne

Kenê pîr qîmetê mirov kêr dike
 Rûtirşiya pîr rizqê mirov kêr dike
 Gotina pîr sirê mirov derdike
 Gotina kêr fikra mirov xurt dike

Gotin wek peran e ne hewce bî dernexe
 Ku tu bi hewce bî pê tiştan bikirî derxe

Xurtî ne bi nezanî şerê germ li dar e
 Xurtî li dinyayê tev bi şerê sar e

Dinya behr e roj pêl in em li ser behrê ne
 Pêl me diajon heta bigihin kêlê em li nav avê
 Heta bigihin kêlekê em ê bimirin derkevin ji navê

Mirovekî ku jineke Erebi bistîne
 Wê ji hebsa hetahetayê derdixîne

Gayê sor heta ber kêrê jî ew tim sor e
 Mirovê di zikê diya xwe de kor be heta bimire tim kor e

Mirovê bi xelkê re xweş û rûbiken nîşana serketinê
 Mirovê rûtirş ne heqê wî bi tacir be nîşana paşketinê

Şîret li mirovê ehmeq bêfeyde ye
 Bila kes neyariya wî neke ew neyarê xwe ye

Mirov nebêje çêlîka mar biçûk e guneh e bikuje bi jehr e
 Ku tu wî bihêlî wê mezin bibe wê bi te vede ew jî mar e

Mirov ji gur ditirse gur mirov dixwe gur bi sam e
 Lê ji kûçik çêtir e gur bi namûs û helal e
 Kûçik bênamûs e û heram e

Ji ber gur li ser çîyan serbilind û azad e
Kûçik li ber deriyê xelkê sernizm û xulam e

Ji mirovan çar di dîrokê de cî digirin
Mêrxas bi çeka xwe feylesof bi felsefeya xwe
Nivîskar bi qelema xwe û pêxember bi diyaneta xwe

Hespê kihêl ku qelew bû qoşê divê
Ku bergîl qelew bû pehînan davê

Welatê te namûsa te ye
Çeka te nifûsa te ye

Ne hewcî mirovê pîs bi pîsîti hukim bikî
Wî xwe hukim kirî tê çî hukim bikî

Mirovê timah û bêbext ê gotin nerast
Ew kare bi derewan qetran bike mast
Lê derew tu car nayê veşartin
Mast spî ye qetran reş e nabe mast

Bi mêranî her tişt xuya dibe
Bi tirsê her tişt winda dibe

Bi mirovê koledar re demokrasî çênabe
Ku ne şer û kuştin be mirov jê xelas nabe

Mirov kare bi şivanê berxan be
Lê nikare bi şivanê guran be

Mirov kare berxikan biçêrîne
Lê nikare kûçikan biçêrîne

Şoreşa te ranebe zulmadijmin çênabe
Zulma dijmin çênebe welatê te çênabe

Mirovê rast bimeşe wî gêr nekî nakeve
Mirovê xwar bimeşe gêr nekî wê bikeve

Mirovê rind dostê wî ket radike
Mirovê pîs dostê wî ket pêl dike

Du reng heywan ji dinê
Kûçikan civat tune
Kewê gozel ref tune
Kesê qelp pere tune
Kesê dîn guneh tune
Yê neçandî naçine

Derew ji bo siyasetê rast e
Rastî bi dijmin re ne rast e
Rastî bi dijmin re zîrar digihîne mirov
Derewa siyasetê ew kar digihîne mirov

Berx bi aqil e mirov kare hiriya wî tevî jê rake
Lê kûçikê har mirov nikare pirçekê ji pûrtê wî rake

Mirovê qirik xwar gotina
Rast ji qirika wî dernakeve
Gotina xwar tim xwar e tiştê
Rast ji wê dernakeve

Mirov di herbê de êxsîr bû
Dibe êxsîrê dijminê xwe
Ku mirov xizan û bêçare bû
Dibe êxsîrê zarokên xwe û jîna xwe

Li ba mirovê binamûs
Namûs buha ye zêr erzan e
Lê li ba mirovê bênamûs

Zêr buha ye namûs erzan e

Mirovê baş ê xirabiyar neke

Ewya li xelkê derewan neke

Mirovê ehmeq deng kir deng neke

Ji her belayan wê ew mirov xwe veke

Gelek zor e mirov pîr be bê xwedî be

Gelek pîs e mirov jin be bê xwedî be

Mirovê pîr buhayê wî erzan dibe

Mirovê jin namûsa wê erzan dibe

Mirovê comerd ew buha ye perê wî erzan e

Mirovê çikûs perê wî buha ye ew erzan e

Mirovê bîaqil gotinê dike dide û distîne

Mirovê ehmeq gotinê dike dide nastîne

Mirovê xayîn gotinê nade ew tim distîne

Mirov ku ket ê wî rake ew merî ye

Mirov ku ket ê raneke ne merî ye

Mirovê rind ew merî merî xwe ye

Mirovê pîs û çikûs ew merî berî xwe ye

Mirovê rast ew e ku soz da mirovekî li ser soza xwe be

Mirovê mêr ew e ku doza tiştê kir li pey doza xwe be

Rindî kilîta deriyê xêrê ye

Nerindî kilîta deriyê şerê ye

Wijdan Xwedayê erdê ye

Timahî şeytanê erdê ye

Jina geweze mêrê xwe kuştin dide

Çeka xirab xwediyê xwe kuştin dide

Jina rind ku mêrê wê ket mêrê xwe rast dike

Çeka rind xwediyê xwe ji kuştinê xelas dike

Mirov mirovekî çareser neke

Heta rind û xirab wî nas neke

Gotina xweyî dawî jê re neke

Her mirov dibêje ez baş im divê tu wî zanibî

Ku te ewya rind nas kir tê bi wî karibî

Ku nas nekir tu bî tim wê li xisarê tu bî

Tu bi wî nikarî tê li ber wînda bibî

Kesê xurt ku xwast

Derewê dike rast

Qetranê dike mast

Kes nabêje ne wa ye

Tev dibêjin wa ye

Derew wek rasta ye

Jê pîstir tune mirov pîr û kal be

Bêkar rûniştî wer tim li mal be

Xerîb û xizan ew tim li mal be

Derew mirov pîs dike

Xizanî mirov çikûs dike

Tirs mirov bênamûs dike

Xurtî mirov rast dike

Mirovê mêr kare her giranî rake

Lê nikare xiramek kêmanî rake

Mirovê mêr di şer de destê wî dirêj e

Mirovê pîs di şer de zimanê wî dirêj e

Teyr bi baskê xwe difire

Mirov bi xwendin û zanînê difire

Îbadeta mezin mirov çî kar kir rind bike
 Xêran li feqîr û xizan û sêwiyan pir bike
 Felsefa mezin ew e hevalê mirov pir bin xelk ji wî hez bike

Mirov heta dijminê xwe nas neke
 Wê ew mirov dostê xwe jî wê nas neke
 Ew mirov ku nekeve wê xwe li erdê rast neke

Tacir tacir e çî gul e çî komir e
 Yê gulê bêhn xweş dibe
 Yê komirê rûreş dibe

Mirov bi çavan pêş xwe dibîne
 Mirov bi dîrokê paş xwe dibîne
 Kesê pîs pîsan wek xwe dibîne
 Kesê rind rindan wek xwe dibîne
 Rind di dîrokê de nav rind dimîne
 Pîs di dîrokê de nav pîs dimîne
 Kesê ku mir mal jê re namîne
 Tiştê ku rind kir jê re dimîne

Çiyayê bilind wî her kes dibîne
 Lê her kes nikare ser wî bibîne
 Ewr diçe ew ser wî dibîne
 Lê ewr nikare tim lê bimîne
 Ewr jî wir diçe çiya li wir dimîne
 Kes nikare wî ji wir hilîne

Dermanê ehmeqî tune
 Nezanî derman xwendin e
 Nebêje mêr e nebêje jin e
 Bi zirtî ne wek hevdu ne
 Bi xwendinê wek hevdu ne
 Cudabûn li nav wan tune

Li ba ehmeqan maf tune
 Pir welat hene sultan tune

Kesê rind çiqas rind be yê pîs ji wî hez nake
 Li dinyayê nehêle dixwaze wî winda ke
 Pîs ji pîsan hez dike ji ber tiştê rind nake
 Ji ber mirovê rind be yê pîs ji wî kar nake

Şerê ne şerê te be
 Ne li ber deriyê te be nekevê
 Şerê ku şerê te be
 Ew li ber deriyê te be têkevê
 Şer bike heta dawî
 Yan rabe yan bikevê

Bi aqil û bi peran
 Bi pîrsê û rêberan
 Mirov digihe her deran
 Bêhiş nagihe ti deran
 Welatê xelkê nabe yê meran
 Diya xelkê nabe diya meran

Merî mirovê binamûs ku xeyidî li mirov dixîne
 Lê xelk li mirov xîne qebûl nake heyfa mirov hiltîne

Mirovê pîs ku ji te hez nekir wer zanibe tu rind î
 Mirovê nizm ji te hez nekir xwe zanibe bilind î

Kesê ji xelkê dûr be
 Wê aqil ji wî dûr be
 Wê çav vebî dil kor be
 Yê nêzî xelkê bibe
 Wê her tiştî zanibe

Ku mirov di zikê diya xwe de nû çêdibe

Ne dikeve ne radibe ji diya xwe çêbû xuya dibe
 Di dergûşê de radize ku diya wî diçe derekê li pişta
 Diya xwe siwar dibe ku bi ser lingan ket li lingê xwe
 Siwar dibe ku mezin bû diçe derekê li otomobîlê siwar dibe
 Ku kal û pîr dibe dimire li darbestê siwar dibe
 Ku dikeve gorê wek vegere zikê diya xwe winda dibe
 Di gorê de radikeve ne dikeve ne radibe
 Dinya di ber çavê wî re wek filmê sînemê derbas dibe
 Êdî rehet dibe ew li dinyê ye ji dinya derew xelas dibe

Mirovê mêr li mêraniyê dipirse
 Mirovê pîs û tima tim li peran dipirse
 Mirovê mêr comerd e pere li ba wî erzan e
 Ji ber wayî yê mêr ew tim xizan e

Dewlet çiqas dewlemend be bê esker nabe
 Mirov çiqas dewlemend be bê merî nabe
 Ew nagihe heqê xwe wê heq winda be
 Bê xwendin û xebat kes şiyar nabe

Mirovê tima naxwaze bimire
 Kefen belaş be dixwaze bimire
 Mirin pir zor e ew nerehet e
 Kefen belaş be pir pê rehet e

Yê li namûsê bipirse
 Ji mirinê natirse
 Yê li namûsê nepirse
 Ji mirinê ditirse

Avakirin şaristanî
 Rewşenbîrî ronistanî
 Nexwendinî taristanî
 Yê kar neke bêwijdanî

Ku dikî jinekê du caran bikujî
 Zarokên wê li ber çavê wê bikujî
 Dawî tu wê bikujî du caran wê dikujî

Derew kêfa xwediyê xwe xweş dike
 Lê dawî rûyê xwediyê xwe reş dike

Mirov karekî bike şaş bibe pêşketin e
 Lê ku du caran şaş bibe paşketin e

Mirovê xizan zengîn dibe
 Yê rind ji yê pîs xuya dibe
 Yê rind wekî xwe dimîne
 Mirovê pîs poz radibe
 Ji hevalên kevin dûr dibe

Ku şer çêbû nayê hezkirin
 Bes ji bo tiştêkî tê hezkirin
 Mirovê tirsok û mêr tên naskirin

Mirovê ku bitirse
 Li heqê xwe napirse
 Mirovê ku natirse
 Li heqê xwe dipirse
 Li heqê xwe nepirse
 Xelk ji wî re napirse

Tiştê tune ku nabe
 Yê zana nabêje nabe
 Yê ehmeq dibêje nabe
 Bi wî ti tişt çênabe

Nefsbilindî bi rindî
 Ne pîs û pozbilindî
 Mirov karê rind bike

Xelk ji wî hez bike

Mirov ku dîrokê dixwîne
Karê rind û pîs tê de dibîne
Piştî ku dixwîne û datîne
Karê pîs pîs dimîne
Karê rind rind dimîne
Mirov jê sûd dibîne

Mirov ji diya xwe çêdibe li ser xwe digirî
Çaxa mezin dibe dimire xelk li ser wî digirî

Gula naylon xweşik e
Lê hingiv jê çênabe
Ji ber hilm ne xweş e
Şane lê peya nabe
Wek keçika xweşik û pîs
Ji mîrê rind re nabe
Mîrê rind wayê bibe
Wê ji wî re bela be

Serhişkî mirov dixê şer germ dike
Dawî mirov poşman dike nerm dike
Sernermî poşmanî ew ne nermî ye
Sernermî poşmanî ehmeqî û şermî ye

Mirov bê dijmin nabe
Her mirov dijmin pir e
Lê mîr û binamûs
Dijminê wî pirtir e
Ji ber ên rind hindik in
Mirovê pîs pirtir e
Lê dijminê li hundir
Ji yê derve pîstir e
Ew dijminê li derve

Wê zanibî li kur e

Lê dijminê li hundir

Nizanî ew li kur e

Yek caran wekî xewn e
Tiştê mirov ku ew xast
Hin caran lêhatin e
Xewna mirov dibe rast

Dema ku gul vedibe naxwaze biçilmise
Lê dem wayê dihêle ew gula biçilmise

Ew mirov nemirî ji bo heqê xwe bimire heqê wî nemire
Ew mirov mirî ji bo heqê xwe nemire heqê wî bimire

Mirovê qels xwe bi xelkê digire
Mirovê mîr xelk xwe pê digire
Di rojên teng de xelk xwe lê digire
Qîza wî dibe mîran jê digire

Mirov bi xizanan re xizan dibe
Mirov bi nezanan re nezan dibe
Li nav xelkê ew bêûd û erzan dibe

Mêr bi zimanê xwe tê girêdan
Ker bi hefsarê xwe tê girêdan
Pişt bi bênamûsan nayê girêdan
Pişt bi namûsa rind tê girêdan

Pêşketin ne bi gotin û lavan e
Pêşketin bi zanbûn û gavan e

Teyr bi baskê xwe difire
Mirov bi ilmê xwe difire

Ker nizane ew ker e
Mirov zane ew ker e

Mirovê mêt xwedî doza xwe ye
Mirovê rast xwedî soza xwe ye

Mirov nikare qumaş erzan bike buha bike
Heta mirov babeta wî qumaşî nas bike

Bi peran wijdana mirov tê kirîn
Bi rindî dilê mirov tê kirîn
Mirovê rind wijdana wî nayê kirîn
Mirovê pîs wijdana wî tê kirîn

Dinya trê e Xweda şofêr e
Xelk siwar dibin peya dibin di rê re

Ji gula naylon hingiv çênabe
Bi lavlavên pîr mirî ranabe

Mirovê xurt û zalim xelk ji zulma wî digirî
Mirovê xurt û rind ku mir xelk li ser wî digirî

Comerdê biçûk ji xelkê re nan dide
Comerdê mezin ji bo welat can dide
Mir ew namîre di dîrokê şan dide

Ji porê spî nayê hezkirin
Ji porê reş tê hezkirin
Ji çavê gewr nayê hezkirin
Ji çavê reş tê hezkirin
Ji dilê spî tê hezkirin
Ji dilê reş nayê hezkirin
Dilê reş û spî nayên naskirin
Lê bi kar tên naskirin

Timayî malê mirovê çikûs pîr dike
Mal mirovê çikûs û pîs bêcîr dike

Di neynikê re mirov xwe û pêş xwe dibîne
Di rûpelên dîrokê de mirov paş xwe dibîne

Jina rind rewşa mêt xwe xweş dike
Jina xirab rûyê mêt xwe reş dike

Ew mirov ne mêt e sax be xelk ji ber bigirî
Ew mirov mêt e ku mir xelk li ser wî bigirî

Textê pîs bi boyaxê rind nabe
Mirovê nizm bi peran bilind nabe

Her ku mirov rind dibe
Hevalê wî kêr dibe
Rizqê wî kêr dibe
Her ku mirov pîs dibe
Hevalê wî pîr dibe
Rizqê wî jî pîr dibe
Ji ber ên rind hindik in
Pîs hevalan pîr dikin

Dinya derew jîn tim ev e
Jîna mirov roj û şev e
Jîna dibuhure kar û rev e
Malê dinê tim pey keve
Roj kar bikî şev rakeve
Dinya çerx e lê nakeve
Heta bimirî dinya ev e

Ew mîletê bindest be ji koledar netirse
Ew mîletê bindest be ji nezanî bitirse

Ew miletê nexwendî ji koledar ditirse
Ew miletê xwendibe koledar jê ditirse

Mirovê pîs dixwaze xelkê ji xwe pîstir bike
Mirovê kêmtir dixwaze xelkê ji xwe kêmtir bike
Mirovê rind naxwaze xelkê ji xwe pîstir û kêmtir bike
Ew dixwaze xwe ji xelkê çêtir û rindtir bike

Heqê te li yekî bû karî bistînî
Bistîne nespêre Xwedê
Ku te nikarîbû heqê xwe bistînî
Dawî bispêre Xwedê

Hespê kihêl bi dehkirinê dimeşe
Kerê ehmeq bi lêxistinê dimeşe

Ku mirov mal pir dike
Nefsa wî mezin dike
Dostên kevin ji bîr dike
Dostên nû xurt çêdike
Ji bo mal pirtir bike
Xwe ji wan bilindtir bike

Mirov çêdibe û mirov dimire
Lê bêhemd çêdibe û bêhemd dimire
Gava ku çêbû mirov natirse
Gava ku dimire mirov ditirse
Gora zikê dê ya neh meha ye
Gora mirinê ew bêreha ye

Mirovên xayîn li ba mirovên ehmeq tên veşartin
Gotinên derew li ba mirovên nezan tên veşartin
Li ba zanan xayîn û derew nayên veşartin

Mirovê xurt xelk nikare

Malê wî bixwe xelk malê wî dide
Mirovê qels xelk malê wî dixwe
Nikare ji xelkê bistîne dispêre Xwedê

Xwedî xurt be rastî rast e
Xwedî qels be derew rast e
Xurtî derewan dike rast
Qelsî rastiye dike nerast

Mirovê pîs yekî feqîr dibîne
Henekê xwe bi wî dike
Mirovê rind yekî feqîr dibîne
Diçe xêran bi wî dike

Gotina xweş ji xwarina xweş çêtir e
Porê spî ji dilê reş çêtir e
Porê spî xirabî çênake
Dilê reş rindî çênake

Mirov dimire li dinyayê namîne
Li dinyayê navê wî û malê wî dimîne
Yê nav pîs be nav bi pîsî dimîne
Yê rind be nav bi rindî dimîne

Gava mirov ku çêbû
Xêr û şer pê re çêbû
Ji xêrê jî xêr çêbû
Ji şerê jî şer çêbû

Timayî şerê çêdike
Wijdan xêrê çêdike
Li erdê xêr rehman e
Li erdê şer şeytan e

Bi mirovê ehmeq re deng biki

Yan tê bi wî re şer bikî
 Yan tê xwe li ber wî kerr bikî
 Yê rind xwe li ber wî kerr bikî

Mirovê li ser xelkê gotinê bike
 Ew mirov kêmkê xelkê ye
 Mirovê şîretan li xelkê
 Bike ew mirov mîrê xelkê ye

Mirovê rast ku soz da yekî
 Dikeve hebsa soza xwe
 Mirovê derewîn ku soz da yekî
 Nabe xwediyê soza xwe

Mirov şer neke ji xwe xurttir bibîne
 Mirov şer bike ji xwe xurttir nebîne
 Ku ket cîkî rîya vegeerê bibîne
 Ew gav neke cî nigê xwe nebîne

Gula naylon hingiv ji wê çênabe
 Kesê tirsok û tima namûs ji wî çênabe

Mirovê mîr wek teyrê baz e
 Bi mirovê xwe difire
 Ji nav mirovê xwe derket
 Ewya nikare bifire
 Her tişt bi peran tê kirîn
 Pere dîrokê nakire

Kesê tirsok maf dimire
 Mirovê pîs mir nav dimire
 Kesê rind mir nav namirê

Mirovê pîs û dewlemend qesra wî bilind e
 Yê zan û xwende û rind navê wî bilind e

Ku dikî zimanê yekî qut bikî
 Divê qencî pê bikî
 Dijminên xwe kêmkê dikî dostên xwe pir dikî

Baran bi wê erd şil dibe
 Giya û zad pê şîr dibe
 Hov û mirov pê jîn dibe

Mirovê xwar jê dûr nebî
 Ji bo wayî rast bikî
 Nikarîbû rast bikira
 Tê wayî rind nas bikî

Dostê mirov aqilê wî ye
 Dijminê mirov aqilê wî ye
 Mirovê bîaqil dostê xwe ye
 Mirovê bêaqil dijminê xwe ye

Mirovê binamûs dixwaze meriyan pir bike
 Mirovê bênamûs dixwaze peran pir bike
 Merî binamûsan vedişêre
 Pere bênamûsan vedişêre
 Namûs ne xuya ye li ba bênamûsan barekî sivik e
 Lê li ba mirovên binamûs barekî giran e ne sivik e

Mirov çî kar kir ne bes ji zarokên xwe re bike
 Mirov çî kar kir divê hinekî ji xwe re bike

Keroşk bi roj nabin kerî
 Derman nabe herçî mirî
 Ker bi lêdan nabin merî
 Terî tu car nabe serî

Dijmin ji mirov re xweş dike

Lê dawî rûyê mirov reş dike
 Devê dijmin bi mirov re dikene
 Lê dilê wî bi mirov re nakene

Malê mirov çû vedigere
 Umr ku çû venagere
 Nemire bi derman vedigere
 Mir bi derman venagere

Mirovê rast wê xwar nebe
 Heta di wî de can hebe
 Mirovê xwar wê rast nebe
 Heta di wî de can hebe
 Yê xwar û rast wê wek xwe bin
 Her yek li ser koka xwe be